

קיצור ליקוטי מוהר"ן

• הקדמות • קצור ליקוטי מוהר"ן השלם • קיצור ליקוטי מוהר"ן השלם תנינא • תוספת ומלואים להספר קצור ליקוטי מוהר"ן השלם

הקדמות

הקדמת המביא לבית הדפוס
הקדמת הספר קיצור ליקוטי מוהר"ן הישן
הקדמת הספר ליקוטי עצות הראשון
התגלות נפלא מסוד גדלת התנא רשב"י ז"ל

קצור ליקוטי מוהר"ן השלם

א - אשרי תמימי דרך
ב - אמר אל הכהנים
ג - אקרוקתא
ד - אנכי ה אלהיך
ה - בחצוצרות וקול שופר
ו - קרא את יהושע
ז - ואלה המשפטים
ח - ראיתי מנורת זהב
ט - תהמת יכסימו
י - ואלה המשפטים
יא - אני ה הוא שמי
יב - תהלה לדוד
יג - להמשיך השגחה שלמה
יד - להמשיך שלום בעולם
טו - מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז
טז - האי כורא דאפיק רישה ממיא
יז - ויהי הם מריקים שקיהם
יח - קרטליתא
יט - תפלה לחבקוק
כ - תשעה תקונין יקירין
כא - עתיקא טמיר וסתים
כב - חותם בתוך חותם
כג - הוי לן כדניתא וילדה
כד - אמצעותא דעלמא היכא
כה - אחוי לן מנא דלא שויא לחבלא
כו - רציצא דמית בביעותה
כז - רציצא דמית בביעותה

כח - בני לן ביתא באוירא דעלמא
כט - האי גברא דאזל בעי אתתא ולא קיהבי לה
ל - מישראל דסכינא
לא - אית לן בירא בדברא
לב - אדני שפתי תפתח
לג - מי האיש החפץ חיים
לד - ואתם תהיו לי ממלכת כהנים
לה - אשרי העם ידעי תרועה
לו - בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי
לז - דרשו יי ועזו בקשו פניו תמיד
לח - מרכבת פרעה
לט - ונתתי עשב בשדך לבהמתך
מ - אלה מסעי בני ישראל
מא - רקודין
מב - וירא בצר להם בשמעו את רנתם
מג - הדבורים של הרשע מולידים נאוף בהשומע
מד - מה שמכין כף אל כף בשעת התפלה
מה - מחאת כפים בתפלה
מו - מחאת כף בשעת התפלה
מז - ואכלתם אכול ושבוע
מח - על אשר מעלתם בי
מט - לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יצא מחפתו וכן
נ - כל הפוגם בברית, אין יכול להתפלל
נא - כשאתם מגיעין לאבני שיש טהור
נב - הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי
נג - עקר הולדה תלוי בה"א
נד - ויהי מקץ שנתים ימים
נה - אבא שאול אומר קובר מתים הייתי
נו - וביום הבכורים
נז - אימתי יבוא בן דוד
נח - באר וענן ומן, כלם חזרו בזכות משה
נט - מי שמשדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך
ס - דע שיש שבילי התורה, שיש בהם התבוננות גדול
סא - על ידי אמונת חכמים
סב - על ידי אכילתם של ישראל, נעשה יחוד
סג - סוד כונת המילה
סד - ויאמר ה אל משה בא אל פרעה
סה - ויאמר בעז אל רות
סו - ויהי נא פי שנים ברוחך אלי
סז - ויבן ה אלקים את הצלע אשר לקח
סח - כל הנפשות תאבים ומתאווים לממון
סט - הגוזל את חברו ממון, בזה הוא גוזל ממנו בניס

ע - ויהי ביום השמיני קרא משה
עא - קשה מאד להיות מפרסם
עב - לפעמים בא לאדם הרהור תשובה
עג - כי תעבר במים אתך אני
עד - רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך
עה - יברכנו אלקים וייראו אתו כל אפסי ארץ
עו - והאלהים נסה את אברהם
עז - והיה ה למלך על כל הארץ
עח - ויתן עז למלכו וירם קרו משיחו
עט - בטח בה ועשה טוב
פ - ה עז לעמו יתן ה יברך את עמו בשלום
פא - עלו זה בנגב ועליתם את ההר
פב - הנעלבים ואינם עולבים
פג - מתן בסתר יכפה אף
פד - במה הארכת ימים, אמר לו ותרן הייתי בממוני
פה - פוסעים בו פסיעה קטנה
פו - פוסעים בו פסיעה קטנה
פז - תכף כשאדם רוצה לילך בדרך הישר
פח - המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר
פט - ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרנהו
צ - אנכי אשמח בה יתמו חטאים מן הארץ
צא - ויהי ידיו אמונה עד בא השמש
צב - על ידי מה שאדם נע ונד בתוך ביתו
צג - כל העושה משא ומתן באמונה
צד - זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל
צה - כשפרנסי הדור ומנהיגי הדור נתגאים
צו - זמם רשע לצדיק
צז - אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל
צח - נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות
צט - ואתחנן אל ה בעת ההיא לאמר
ק - צדיקים אשר מזגם וטבעם
קא - בקרוב עלי מרעים
קב - אתה תהיה על ביתי
קג - כל המונע הלכה מפי תלמיד כאלו גוזלו מנחלת אבות
קד - בשביל שאמר משה לבני גד תרבות אנשים חטאים
קה - עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה
קו - אשרי משכיל אל דל
קז - כי תצא למלחמה על איביך וכו ושבת שבין
קח - זבחי אלקים רוח נשברה
קט - יש הבל אשר נעשה על הארץ
קי - לא ימוש ספר התורה הזו מפיד
קיא - ראשי תבות רבי

קיב - צהר תעשה לתבה
קיג - ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו
קיד - המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר וכו
קטו - ויעמד העם מרחק ומשה נגש אל הערפל
קטז - הנותן צדקה נצול מעברות
קיז - הענין שקשה לישן במוצאי שבת
קיח - כשלומד איזה דבר, טוב לפרש הדבר
קיט - הנכנס לבקר את החולה בשבת
קכ - הענין מה שצריכין לנסע להצדיק, ולא די בספרי מוסר
קכא - הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי
קכב - וגם נצח ישראל לא ישקר
קכג - לקשר עצמו להצדיק שבדור
קכד - שיר מזמור למנצח, זמרו למי שמנצחין אותו ושמת
קכה - ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה
קכו - ששבחו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי
קכז - הבגדים הם בסוד החשמ"ל, שהוא שמירה
קכח - כחלינהו לעינה ושבקוהו
קכט - ארץ אכלת יושביה
קל - כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו
קלא - צריך להתירא ולפחד מן הכבוד
קלב - יש צדיק שהוא מפרסם גדול במדינה אחת
קלג - וארח צדיקים כאור נגה
קלד - עבודה גדולה לומר תורה אפלו ליחיד, כל שכן לרבים
קלה - כי אקח מועד
קלו - אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו
קלז - חלקי ה אמרתי לשמר דבריך
קלח - לך אמר לבי בקשו פני
קלט - צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו
קמ - ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו
קמא - אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו
קמב - מי שאי אפשר לו ללמד כלל
קמג - מעלת המקבל עצה מחכמי הדור
קמד - אין אדם מת וחצי תאותו בידו
קמה - אין אדם מת וחצי וכו
קמו - עדות ה נאמנה
קמז - כשם שמי שהוא עזות פנים אין לו חלק בתורה
קמח - מדת היראה בעצמה היא יראה מהשם יתברך
קמט - חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך
קנ - דמות דיוקנו של אביו ראה
קנא - סגלה לזרע של קימא
קנב - כשבא נשמה קדושה לעולם עם הענפים השיכים לה
קנג - ענין קבלת פני תלמיד חכם

קנד - דע כי יש יראות נפולות
קנה - עצבות הוא מדה רעה מאד
קנו - מה שמדברים בינו לבין קונו הוא בחינת רוח הקדש
קנו - אם יתדבק עצמו לדברי התורה היוצאים מפי הצדיק
קנח - ראו לפעמים אש בוער מרחוק
קנט - דע שיש אמצעי והיא השכינה
קס - הדפק דופק ונוקש באדם
קסא - המחלקת מגביה ומרים את האדם
קסב - בימי המגיד, היה איש עשיר ומיחס
קסג - לפעמים מנח הדבור ומוכן לצאת
קסד - לענין ספורי דברים של הצדיק האמת
קסה - ואהבת לרעך כמוך אני ה
קסו - כשהעולם אצל הצדיק אז יש לו ממשלה
קסז - השבתים ששובתים אצל התלמיד חכם האמת
קסח - כשבא לאדם גדלות, סימן שיבוא לו צרה חס ושלו
קסט - והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה
קע - ה מה רבו צרי רבים וכו
קעא - ורבים מישני אדמת עפר יקיצו
קעב - כל החסרונות שיש לאדם
קעג - על ידי הכתב יכול הצדיק האמת להכיר הנפש
קעד - כשהדינין, חס ושלו, גוברים על האדם
קעה - מעלת הבכיה הוא כשהיא מחמת שמחה וחדוה
קעו - צריך האדם למהר מאד לגרש מקרבו הרוח שטות
קעז - ויאמר י"י סלחתי כדבריך
קעח - צריך דוקא ודוי דברים
קעט - כנגד כל מיני מחלקת הן בגשמיות הן ברוחניות
קפ - בענין סגלת הפדיון
קפא - כשמתקשרים בקשר איזה אנשים על איש אחד
קפב - מה שהעולם מדברים בספירה
קפג - הצדיקים שבדור הם יושבין בעגול
קפד - כשאחד מדבר עם חברו ביראת שמים
קפה - עקר השלמות היא היראה
קפו - מה שמספרין מופתים מהצדיקים
קפז - ולך ה החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו
קפח - צריך לנסע להצדיק לחזר על אבדתו
קפט - צריך לזהר מאד מעצבות ועצלות
קצ - ויגד משה את דברי העם אל ה
קצא - דע שאפשר שישב אחד אצל חברו במקום אחד בגן עדן
קצב - דבור אמת שיוצא מפי הצדיק האמת
קצג - המחשבה יש לה תקף גדול
קצד - מי שרוצה כבוד הוא שוטה
קצה - בצר הרחבת לי

קצו - אל תעשה תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים
קצז - לשון הרע של העולם מזיק ופוגם את העניות
קצח - כשאחד צועק להשם יתברך
קצט - דע שיש המתקה להנצל מענש של אלמן
ר - הטעם שהצדיקים שבזמן הזה הם עשירים
רא - בפסח צועקין בהתפלה
רב - כל מי ששכלו קטן ביותר, צריך לחלק לו כבוד ביותר
רג - מספורי דברים של הנשים יכולים לידע מעמד השכינה
רד - המעות שנותנין לתלמיד חכם הוא בחינת תורה
רה - תקון למקרה לילה
רו - תעיתי כשה אבד בקש עבדך
ריז - כל הדבורים הם בחינת גבורות
רח - צופה רשע לצדיק ומבקש
רט - תפלות כנגד תמידין תקנום
רי - על ידי משא ומתן באמונה הוא מקים "ואהבת"
ריא - מה שהעולם נוסעין על ראש השנה לצדיקים
ריב - זה בחינת מחאת כף אל כף
ריג - כשהקדוש ברוך הוא רוצה להסתיר ולכסות את האדם
ריז - בדורות הראשונים כשהיו יודעים יום מיתתם
רטו - דע שיש עשרים וארבעה מיני פדיונות
רטז - הפילוסופים קורים להטבע "אם כל חי"
ריז - זכרו תורת משה
ריח - לפעמים כשנגזר על האדם
ריט - בצע אמרתו
רכ - יש כמה דברים יקרים בעולם
רכא - על ידי שנותנין מעשר נצול משונאים
רכב - צריך להיות תמיד בשמחה ולעבד ה בשמחה
רכג - כשהצדיק צריך לבקש מאת השם יתברך
רכד - אפלו הרחוקים מן הצדיק
רכה - כשהראה בשלמות על ידי זה הבטחון בשלמות
רכו - נגונים של יללה ועצבות
רכז - מה שאומרים כשעוברין על הקוצרים ה יעזר
רכח - כשהקדוש ברוך הוא מסתכל בנשמה
רכט - דע שיש עצים שכשעושין מהם מטה
רל - מי שיש לו עינים לראות
רלא - וצבא השמים לך משתחווים
רלב - הללו את ה מן השמים וכו
רלג - כשמתגברים על האדם מחשבות רעות והרהורים
רלד - ספורי מעשיות מצדיקים הוא דבר גדול מאד
רלה - מי שהולך ונחלק ונופל
רלו - מי שנוהג רבנות בכשרות ובתמימות כראוי
רלז - עקר הנגון והכלי שיר, הביא לוי לעולם

רלח - כששני אנשים מחלקים ביניהם על איזה ענין
רלט - על ידי מחלקת אי אפשר לדבר
רמ - כל ההשפעות וכל הדברים הם באים רק מהצדיק האמת
רמא - כשיש דינים, חס ושלו
רמב - יש בחינת אריך אנפין בקלפה
רמג - יש צדיק גדול מאד, שאין העולם יכול לסבל קדשתו
רמד - מי שהוא מערב בין העכו"ם
רמה - דע שיש חדרי תורה
רמו - לפעמים צריך האדם שיהיה לו גדלות
רמז - "תיקו" - הוא בחינת מחסר תקון
רמח - ספורי מעשיות מצדיקים, הוא דבר גדול מאד
רמט - עקר הגבורה בהלב
רנ - כל מיני צער וכל היסורים אינם רק מחסרון הדעת
רנא - על ידי מלחמות הינו מחלקת
רנב - כשיש אחדות בין הצדיקים, אין הצדקה מזקת
רנג - מעוט שנה, הוא ממעט תאות נאוף
רנד - עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד
רנה - כשהאדם הוא מאמין בהצדיק בלי שום דעת
רנו - שם אתה מסגל על הים
רנח - כשיש מחלקת על האדם
רנט - כשאדם מתבודד ומפרש שיחתו
רס - השם הוא הנפש
רסא - כשנופל אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא
רסב - על ידי התחדשות התורה נעשה נהרות
רסג - חלי הקדחת - בא על ידי מה שאדם אוכל אכילה יתרה
רסד - צדקה היא תקון הברית
רסה - טעם על שבירת כלי חרס בשעת התקשרות השדוך
רסו - מיתות בהמות וחיות בלא זמן
רסז - שבועות הוא רפואה להראה
רסח - כשאין האדם מסתכל על התכלית, למה לו חיים
רסט - מדירת הצדיק נכר מעשה הדור
רע - כמו שיש התעוררות מאדם לחברו
רעא - צריך שיהיה להאדם עזות דקדשה
רעב - היום אם בקולו תשמעו
רעג - יש בני עליה גדולים מאד שמולידים נשמות
רעד - יש רשעים שעובדים ויגעים כל ימיהם
רעה - כל מצוה ומצוה שעושין, נעשה ממנה נר אחד
רעו - אכילת שבת אינה בשביל שביעה כלל
רעז - כשיש מחלקת על האדם, אין לעמד עצמו כנגד השונאים
רעח - דע שעל חליף [סכין שחיטה] טוב
רעט - יש שאומרים תורה מלמטה למעלה
רפ - מי שצריך לדון לפני דינים בדין תורה

רפא - אם ישב עצמו על הספר יכול לראות חדשות ונפלאות
רפב - צריך לדון את כל אדם לכף זכות
רפג - יש שני צדיקים שהם משרש אחד
רפד - הוכיח את אחד שאמר לו, שאין לו פנאי ללמד
רפה - טעמה כי טוב סחרה
רפו - יש גן עדן, והם שני בחינות: גן ועדן
השמטה

קיצור ליקוטי מוהר"ן השלם תנינא

א - תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו
ב - ימי חנכה הם ימי הודאה
ג - כשחלה רבי אליעזר הגדול
ד - וביום הבכורים
ה - תקעו בחדש שופר, העקר הוא האמונה
ו - על ידי זעה טובה, על ידי זה נעשה שמחה
ז - ויהי מקץ - כי מרחמם ינהגם
ח - תקעו בחדש שופר
ט - אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו
י - העולם רחוקים מהשם יתברך, מחמת שאין להם ישוב הדעת
יא - כשאדם מתפלל בשדה
יב - כשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו
יג - כל מה שחולקין עליו יותר, מקרבין אותו יותר להשם יתברך
יד - רבים לוחמים לי מרום
טו - אלו המתפארין עצמן בשקר בגדולות ונפלאות
טז - מפני מה כשהאדם מבקש פרנסה
יז - צריך לזהר מאד להיות שמח וטוב לב בשבת
יח - סכנה גדולה להיות מפרסם ולהנהיג העולם
יט - עקר התכלית והשלמות הוא רק לעבד השם בתמימות גמור
כ - על ידי המחלקת שיש בעולם, נעשין מפרסמים קדם זמנם
כא - כשמחדשין חדושי תורה
כב - בענין ההכנעה, טועים העולם הרבה
כג - בענין השמחה
כד - מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד
כה - ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל
כו - צריך להרחיק משכרות
כז - מי שהוא פרנס חדש או מנהיג
כח - יש חלוקים בין התורות
כט - כשארע שאלה בבית האדם על ידי תערבת אסור בהתר
ל - כשבא ספר חדש לעולם
לא - על ידי הנגינה אדם נכר
לב - יש צדיקים גנוזים
לג - ויחד יתרו על כל הטובה

לה - לומדי תורה ראוי להם לידע עתידות
לו - תכף שנעשה ספר מן התורות הגבוהות והנפלאות
לז - עקר התכלית הוא רק לעבד ולילך בדרכי ה' לשמו יתברך
לח - לפעמים הגדול הולך ונוסע להקטן, ולפעמים להפך
מא - לפעמים השם יתברך עושה מופתים
מב - כי אני יי רפאך
מג - על ידי חלישות הלב נופלים פחדים עליו
מד - האמונה תולה בפה של אדם
מה - בענין בני אדם שרוצים לנסע לצדיק האמת
מו - מסירת נפש יש לכל אחד ואחד מישראל בכל יום ובכל שעה
מז - סכנה גדולה לומר תורה
מח - כשאדם נכנס בעבודת השם, אזי מראין לו התרחקות
מט - לפי גדלות השם יתברך ועצם רוממותו יתברך
נ - המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו
נא - היצר הרע נוקש באדם בכל פעם
נב - מה שקשה קשיות על הצדיקים
נג - גדל יקרת המחשבה
נד - הבחירה ביד האדם לעשות כרצונו
נה - רוח העולם הזה אין לשער
נו - כשיש להאדם לב, אין שיך אצלו מקום כלל
נז - כשצדיק גדול אמתו מגלה תורה
נח - יש בני אדם שאומרים, שכשהצדיק גדול במעלה
נט - יש זריז ונשכר, זריז ונפסד
ס - כשיש מלחמות בעולם, השכל מחיב שיהיה יקרות
סא - השם יתברך הוא למעלה מהזמן
סב - אלה מסעי בני ישראל
סג - יעקב אבינו, כששלח את בניו
סד - כל הנגידיים הגדולים, כמעט כלם, הם משגעים ממש
סה - כשמקנאין קנאת ה' צבאות, נחשב כמו צדקה
סו - הצדיק הוא מכרח לעשות תשובה בעד ישראל
סז - בראשית לעיני כל ישראל
סח - עקר שלמות הצדיק שיוכל להיות למעלה ולמטה
סט - מה שנוהגים לתן ברכה
ע - מי שגדול יותר, צריך לבקש מבקשו ברחוק מקום יותר
עא - יש מחין של ארץ ישראל ויש מחין של חוץ לארץ
עב - לראות את עצמו עם הצדיק האמת
עג - מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים
עד - אחר פורים קורין פרשת פרה
עה - הסתכלות פני הצדיקים לבד הוא גם כן דבר גדול מאד
עו - ישראל הם נעשים אדונים לבעליהם
עז - דע, שכל אחד מישראל, צריך שיהיה לו איזה צער בכל יום
עח - בענין הנהגת הפשיטות של הצדיק האמת

- עט - הקול קול יעקב
פ - בראשונה כל מי שרצה לתרם תרומת הדשן תורם וכו
פא - כשאדם משמח עצמו בשמחה של מצוה
פה - אגוזים הנקראים לוזים
פו - על ידי שהעולם הם מקטני אמנה
פז - כונת אלול הם תקון לפגם הברית
פח - שלא לאכל פרי, שלא נתבשלה כל צרכה
פט - הדעת משדך כל השדוכים
צ - טעם על שבירת כלי חרס בשעת השדוך
צא - וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר
צב - תקון למקרה לילה
קז - מענין מאוס והרחקת התאוה הכללית
קו - ראוי להרהר בדברי תורה בשעת זווג
קכה - מענין אמירת תהלים

תוספת ומלואים להספר קצור לקוטי מוהר"ן

השלם

- לסימן א' אות ה'
לסימן ב' אות א'
לסימן ב' אות ב'
לסימן ג' אות א'
לסימן ד' אות א'
לסימן ד' אות ב'
לסימן ה' אות א'
לסימן ו' אות א'
לסימן ו' אות ו'
לסימן ח' אות ח'
לסימן ט' אות ז' - דרך שער השיך לשבטו
לסימן י"ב אות ג' - בלא דעת
לאות ד' - מחלוקת על צדיקים
לסימן י"ג אות י"ב
לסימן י"ד אות ח' - שלום בעצמיו
לסימן י"ד אות י"ב
לסימן י"ח אות ד'
לסימן י"ט אות ז' את הרוח הקודש. שהוא לשון הקדש
לסימן י"ט אות ח' - תרגום שיש בו טוב ורע
לסימן י"ט אות י"א
לסימן כ"ב אות ב' - על-ידי אמונה
לסימן כ"ב אות ג' - ממשיכים הם להדור
לסימן כ"ב אות ה' - שהיא משגת
לסימן כ"ב אות י"א
לסימן כ"ג אות ו' - תשוקת הממון

לסימן כ"ח אות א'
לסימן כ"ח אות ג - זוכין לחסד.
לסימן ל' אות ד'
לסימן ל' אות י"ג
לסימן ל"א אות ט'
לסימן ל"א אות כ"א בנטיעות.
לסימן ל"ב - להכלה.
לסימן ל"ג אות ו'
לסימן ל"ז אות ז'
לסימן ל"ח אות ט'
לסימן ל"ח אות יוד - נקרא ארז
לסימן ל"ט אות א'
לסימן מ'
לסימן מ"א אות ב'
לסימן מ"א אות ג'
לסימן מ"ז אחר אות ה'
לסימן מ"ט אות ט'
לסימן נ"ד אות ה'
לסימן נ"ד אות ו'
לסימן נ"ד אות י"ב
לסימן נ"ד אות י"ד
לסימן נ"ה אות ו'
לסימן נ"ו אות א'
לסימן נ"ו אות ה'
לסימן נ"ו אות י"א
לסימן נ"ו אחר אות י"ג
לסימן נ"ז אחר אות א'
לסימן נ"ז אות ב'
לסימן נ"ז אות ב'
לסימן נ"ז אות ח'
לסימן נ"ח אחר אות ג'
לסימן ס"ד אות ד' - אי אפשר להבין בשכל.
לסימן פ"ז אות ב'
לסימן צ"ב
לסימן צ"ד
לסימן ק"ג
לסימן ק"ד
לסימן ק"ט
לסימן קי"א
לסימן קי"ב
לסימן קי"ג
לסימן קכ"ב

[לסימן קכט אות ג](#)
[לסימן קמ"ב](#)
[לסימן קמ"ד](#)
[לסימן קצ"ב](#)
[לסימן ר"ז - להמתיק הגבורות.](#)
[לסימן ר"ז אות ב](#)
[לסימן רי"ט](#)
[לסימן רל"ד](#)
[לסימן רמ"ו](#)

[לסימן ה' אות יוד - שהוא בחינת החתים בשרו](#)
[לסימן ז' אות י"ב](#)
[לסימן ח' אות א'](#)
[לסימן מ' אחר אות ב'](#)
[לסימן ע"ז](#)
[נשמט מסימן ב' סוף אות ב'](#)

[הקדמות](#)

[הקדמת המביא לבית הדפוס](#)

אמר המעתיק, כְּבֵר מְבַאֵר בְּהַקְדַּמַת סֵפֶר 'קצור לקוטי מוהר"ן הישן', שְׁחַבֵּר אוֹתוֹ מוֹרְנוֹ הָרַב הַצַּדִּיק וְהַקְדוֹשׁ רַבִּי נֹתָן זְכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, מֵהָ רָאָה עַל כִּכָּה לְחַבֵּר אֶת הַסֵּפֶר 'קצור לקוטי מוהר"ן'. כִּי פְקַדַת אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוֹ וְרַבְּנוֹ הַקְדוֹשׁ אֹרֵךְ הַיָּמִים וְהַצִּפּוֹן מוֹרְנוֹ הָרַב רַבִּי נַחֲמָן זְכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה הֵיטָה עָלָיו לְלַקֵּט מִתּוֹרוֹתָיו וּמִמְאָמָרָיו קצור הַדְּבָרִים הַנוֹגְעִים לְמַעֲשֵׂה. כִּי כָּל כְּוִנָּתוֹ בְּכָל הַתּוֹרוֹת וְהַמְאָמָרִים שֶׁגִּלָּה לְעַם סִגְלָה הֵיטָה רַק כְּדֵי לְהַבִּיא אֶת הָאֲנָשִׁים לְיַד מַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן הִשְׁתַּדֵּל מוֹרְנוֹ הָרַב רַבִּי נֹתָן זְכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה וּפְעַל וְעֵשֶׂה מִהַתּוֹרוֹת וְהַמְאָמָרִים הַקְדוּשִׁים שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוֹ וְרַבְּנוֹ זְכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה,

קצור נפלא הוא הספר 'קצור לקוטי מוהר"ן הישן'. ותכף בשנה הראשונה אחר פטירת אדוננו מורנו ורבינו הקדוש זכר צדיק לברכה השתדל ביגיעות עצומות להדפיסו כמבאר בספר 'ימי מוהרנ"ת', וה' עזרו להוציא לפעל הדפסת הקצור בשנה הראשונה אחר הסתלקותו. גם כתב בספר 'ימי מוהרנ"ת' שרב דברי הספר 'קצור לקוטי מוהר"ן' היו למראה עיני אדוננו מורנו ורבינו הקדוש זכר צדיק וקדוש לברכה, וכשקרא בו נענע בראשו ואמר בזו הלשון (א שייך צעטיל) (פתק יפה) והוטבו בעיניו מאד הדברים הנאמרים שם והיה כוסף מאד שניזכה לקימם עין שם :

והנה מורנו הרב הצדיק מורנו הרב רבי נתן זכר צדיק לברכה כתב בעצמו בהקדמת הספר 'קצור לקוטי מוהר"ן', שלא סדר שם רק רב הדברים היוצאים מדברי אדוננו מורנו ורבינו הקדוש מורנו הרב רבי נחמן זכר צדיק וקדוש לברכה, ונתן רשות בהקדמת הספר לכל הרוצה להוסיף שביבוא ויוסיף. וכותב שם בפרוש כי יכולים למצא עוד דברים רבים כהנה וכהנה בכל תורה ומאמר שגלה אדוננו מורנו ורבינו הקדוש מורנו הרב רבי נחמן זכר צדיק לברכה, כי מאד עמקו דברי תורתו ומאמריו וכלם מלאים עצות והתעוררות נפלא לעבודתו יתברך. אך פאשר מורנו הרב רבי נתן זכר צדיק לברכה ראה אשר אין מי שישתדל בזה כמותו ללקט מתורותיו עוד שושנים נוראים סגלות יקרות ורפואות נצחיות כדי לזכות על ידם לחיים נצחיים, אשר ידע כי רק לזה היה כל תשוקת אדוננו מורנו ורבינו הקדוש זכר צדיק וקדוש לברכה. על-כן נתעורר בעצמו לחבר עוד קצור נפלא מתורותיו הקדושות הוא הספר 'לקוטי עצות' שמסדר על-פי אלה-בית בלשון קצר וצח מאד, ושם הוסיף ללקט עוד עצות נפלאות מתורות שלמות, אשר מסבות שלא ידענום לא נזכרו כלל בקצור לקוטי מוהר"ן, כמו התורה הראשונה אשרי תמימי דרך, והתורה השלישית על מאמר רבה בר בר חנה מספור האקרוקתא, וכן עוד כמה תורות. וגם אפלו בהתורות שנדפסו מהם בה'קצור לקוטי מוהר"ן' הוסיף ללקט מהם עוד עצות נפלאות בה'לקוטי עצות' הנ"ל, שלא נזכרו כלל בה'קצור לקוטי מוהר"ן'. ושם בה'לקוטי עצות' כלולים כמעט כל העצות הקדושות היוצאים מתוך תורותיו של אדוננו מורנו ורבינו זכר צדיק לברכה. והספר הזה היה יקר מאד בעיני מורנו הרב הצדיק רבי נתן זכר צדיק לברכה, ופקד וצוה לכל אנשיו לעסק וללמד בו בכל יום. אבל כבר אמרו חכמינו זכרונם לברכה, מה שדים הללו כל זמן שהתינוק ממשמש בהם מוצא בהם טעם חלב, אף דברי תורה כן. ועל כן נתעורר הרב הצדיק רבי נחמן זכר צדיק לברכה מטשערין בתמכו על יסוד דברי מורנו הרב רבי נתן זכר צדיק לברכה בהקדמת הקצור שלו, שכתב והרוצה להוסיף יבוא ויוסיף פנ"ל ולקט וחפש ומצא בתורותיו הקדושות עוד דברים נפלאים ונוראים שלא הובאו גם בהספר 'לקוטי עצות' הראשון, וסדרם גם כן על-פי אלה-בית וקראם בשם 'לקוטי עצות מהדורא בתרא' :

והנה אנחנו בדורותינו אלה בעוקבתא דמשיחא בהתפשטות החשך העצום והנורא מאד כפול ומכפל. ונתקיים בנו בעוונותינו הרבים: "והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום". ואף שכבר זכו העולם

שִׂידָפְסוּ וַיִּתְפָּשְׂטוּ כָּל הַשְּׁלֵשָׁה קְצוּרִים הַנִּיל, הֵינּוּ הַקְּצוּר לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין הַיִּשְׁוֹן וְהַסֵּפֶר 'לְקוּטֵי עֲצוֹת' מִמּוֹרְנֵי הָרַב הַצְּדִיק רַבִּי נֶתָן זְכָר צְדִיק לְבָרְכָה וְהַלְקוּטֵי עֲצוֹת מִהַדוּרָא בְּתָרָא מִהָרַב הַקְּדוֹשׁ מְטִשְׁעָרִין זְכָר צְדִיק לְבָרְכָה, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד מֵהֶם בּוֹדָאֵי אֹר נִפְלָא וְנוֹרָא לְהַאִיר לְכָל אָדָם בְּחֻשְׁכַּת אֲפֵלְתוֹ לְכָל הָאֲסוּרִים בְּמֵאָסֵר הַתְּאֻוֹת וְהַלְכוּדִים בְּרֻשְׁתֵּי הַהֶבְלִים, לְמִצָּא עַל יָדוֹ פֶּתַח לְצֵאת מִחֻשְׁכַּת אֲפֵלְתוֹ וּלְהַגִּיעַ לְדָרְךְ יִשְׂרָה לְלַקֵּת בְּדָרְךְ מִלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָבֵל הֲלֹא נוֹדַע לְכָל אִישׁ כִּי אֵינוֹ דוֹמָה אֹר שֶׁל נֵר אֶחָד לְאֹר הָאֲבוּקָה מְשֻׁלְשָׁה גְרוֹת קְלוּעִים בְּיַחַד הַנְּחוּצָה עֵתָה מְאֹד, שֶׁתֵּאִיר גַּם בְּהַתְּפָשְׂטוֹת הַחֲשָׁךְ שֶׁבְּיָמֵינוּ אֵלֶּה. לְזֹאת רָאִינוּ לְחַבֵּר הַסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר בּוֹ נִקְבְּצָה הָעֲצוֹת שֶׁבְּסֵפֶר 'קְצוּר לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין הַיִּשְׁוֹן' וְגַם הָעֲצוֹת שֶׁבְּסֵפֶר 'לְקוּטֵי עֲצוֹת' הָרֵאשׁוֹן וְשֶׁבְּסֵפֶר 'לְקוּטֵי עֲצוֹת מִהַדוּרָא בְּתָרָא' וְלְחַבֵּרָם יַחַד עַל פִּי סֵדֶר סִימְנֵי הַתּוֹרוֹת שֶׁבְּסֵפֶר 'לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין' הַגְּדוֹל, בְּכַדִּי אֲשֶׁר מִי שֶׁיִּלְמוֹד אֵיזָה תּוֹרָה בְּסֵפֶר 'לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין' וַיִּרְצָה לְקַיֵּם לֹא הַמְּדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה. יַעֲיִן תַּכְף אַחֲר־כֵּךְ בְּסֵפֶר הַזֶּה וְתֵאִיר לוֹ אֲבוּקַת דְּבָרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה גַּם בְּתַקְף חֻשְׁכַּת אֲפֵלְתוֹ. לְדַעַת אֵת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם וְחֵי בְּהֶם. וַיִּבְטַח יִמְצָא עַל-יַדֵּי הַחַבּוּר הַזֶּה מְרַגּוּעַ לְנַפְשׁוֹ. כִּי עַל-פִּי רַב יוֹכֵל לְהַבִּין עַל-יַדֵּי הָעֲצוֹת הָאֵלֶּה שֶׁנִּקְבְּצוּ בְּסֵפֶר הַזֶּה גַּם פְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט בְּדַבְּרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּסֵפֶר 'לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין' הַגְּדוֹל. גַּם יָבִין מְשַׁל וּמְלִיצָה דְּבָר מֵתוֹךְ דְּבָר אֵיךְ לְהַתְחַזֵּק נֶגֶד הַתְּגַבְּרוֹת הַיָּצָר:

גַּם לְפַעֲמִים בְּמִקּוֹמוֹת מַעֲטִים הַצְּגָנוּ פַּה מְרָאָה מְקוֹמוֹת לְהִרְאוֹת לְהַקּוֹרָא שֶׁדַּבְּרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשִׁים יֵשׁ לָהֶם יִסוּד בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה בְּתוֹרָה שֶׁבְּכֻתָב וּבַעַל-פֶּה, לְהַאִיר עֵינֵי הַקּוֹרָא, כִּי כָּל דְּבָרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה מִמְּקוֹם קְדוֹשׁ יִהְיֶה. וַיִּתֵּר מַעֲלוֹת דְּבָרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה יָבִין הַקּוֹרָא בְּעֲצָמוֹ כְּאֲשֶׁר יִלְמוֹד אֵיזָה תּוֹרָה וּמֵאָמֵר בְּסֵפֶר 'לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין' הַגְּדוֹל וַיִּשִׁים אַחֲר־כֵּךְ עֵין עֵינוֹ עָלָיו בְּסֵפֶר הַזֶּה. וְקִרְאֵנוּ שֵׁם הַסֵּפֶר הַזֶּה 'קְצוּר לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין הַשְּׁלֵם' כִּי בְּאֵמֶת שְׁלֵם הוּא בְּשִׁלְמוֹת נִפְלָא. יַעֲיִן כִּי כְּלוּל הוּא מְשֻׁנֵּי הַקְּצוּרִים הַנִּפְלָאִים שֶׁפָּעַל וְעָשָׂה מוֹרְנֵי הָרַב רַבִּי נֶתָן זְכָר צְדִיק לְבָרְכָה, הֲלֹא הֵמָּה הַקְּצוּר לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין הַיִּשְׁוֹן וְהַלְקוּטֵי עֲצוֹת הָרֵאשׁוֹן וְגַם מִהַלְקוּטֵי עֲצוֹת מִהַדוּרָא בְּתָרָא, וְעַיִן נָא גַּם בְּשֻׁנֵּי הַהַקְּדָמוֹת הַנִּדְפָּסִים פַּה הֲלֹא הֵמָּה הַקְּדָמַת הַסֵּפֶר 'לְקוּטֵי עֲצוֹת' הָרֵאשׁוֹן וְהַקְּדָמַת הַקְּצוּר לְקוּטֵי מוֹהֲרֵיין הַיִּשְׁוֹן. לָךְ נָא רְאֵה שְׁמָה: וַיְהִי רְצוֹן שֶׁנִּזְכָּה לִילָךְ בְּכָל הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים וְהָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמְּבֹאָרִים פַּה. וְהִי יִנְחַנּוּ בְּמַעֲגָלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ וַיִּטַּע בְּלִבָּנוּ אֶהְבֵּתוֹ וַיִּרְאֵתוֹ לְעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעַבְדוֹ בְּלִבְבֵי שְׁלֵם אָמֵן:

הקדמת הספר קיצור ליקוטי מוהר"ן הישן

בזה הפרק מלקט ומסדר קצור הדברים הנוגעים למעשה מה שלקטנו מתוך הספר 'ליקוטי מוהר"ן' היוצא בקדשה ובטהרה מפי רבנו הגדול והקדוש אור הגנוז והנעלם מוהר"ן מברסלב זכר צדיק וקדוש לברכה, כי הוא צוה עלי לחבר זה הפרק בהיות כל עקר פונתו הקדושה בכל המאמרים ובכל הדרושים הנפלאים והנוראים אשר גלה לעם סגלה לא היתה כי אם בשביל המעשה, כי לא המדרש הוא העקר וכו'. וכאשר נראה בעליל לכל אשר זכו לחסות בצלו הקדוש אשר כל תשוקתו ומגמת חפצו היתה להביא אנשים לידי מעשה ישרה, לפקח עינים עורות ולהוציא אסירים בכושרות לאמר לאסורים צאו, להוציא ממסגר אסיר האסורים במאסר התאוות הלכודים ברשתי ההבלים, להורות להם הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו אשר יעשה האדם וחי בהם חיי עולם. וזאת היתה פונתו בכל הדרושים והמאמרים שגלה וכל השיחות והספורים וכל הדבורים שהיה מדבר עם בני אדם הכל כאשר לכל לא היה כי אם בשביל פונה זו. גלל כן היתה פקדתו עלי ללקט ממאמריו ודרושו קצור הדברים הנוגעים למעשה ולרשם על הספר. כדי שנגזר לשמר ולעשות ולקיים ככל היוצא מפיו. כי כל מאמריו ודרושו הנפלאים הם ענינים עמקים ורחבים מאד מאד והם מלאים עצות נפלאות והנהגות ישרות. ואין שום דבר עצה בעולם אשר לא יוכל למצא בתוך דברי קדשו של רבנו זכר צדיק וקדוש לברכה. כי כל דבריו הם כלליות גדולות מאד ומשכיל על דבר יוכל להוציא מדבריו הנהגות ישרות ועצות נכונות, לכל אשר יצטרך וכל אשר תשא להו נפשו לא יאצלו ממנו דבריו זכר צדיק וקדוש לברכה העמקים ורחבים מני ים. אולם לאו כל אפיו שוין ולא כל אדם יכול לעסק בזה על-כן נסדר פה רב הדברים היוצאים מדברי רבנו זכר צדיק לברכה למעשה לפי פשוטן של דברים ועל-כן נרשם בתחלת כל מאמר נושא הדרוש אשר המחבר זכר צדיק וקדוש לברכה בנה עליו יסוד דרושו בספר 'ליקוטי מוהר"ן' הגדול הן ממקראי קדש או ממאמרי חז"ל וממקום קדוש יתהלכו וממקור מים חיים נובעים. והרוצה להוסיף יבוא ויוסיף, כי מי שדעתו שלמה יוכל למצא דברים רבים כהנה וכהנה בכל מאמר ודרוש של הספר הגדול. כי מאד עמקו דברי הספר הזה וכל מאמר מתחלק לכמה טעמים וענינים נפלאים ונוראים והוא מלא עצות והנהגות ישרות והתעוררות נפלא ונורא מאד לעבודתו יתברך. וזאת לדעת כי רב דברי הפרק היו למראה עיני רבנו זכר צדיק וקדוש לברכה והוטבו בעיניו. ובהיות לא נעלם מעיני כל ישראל ומעינינו כי האמת נעשה עדרים בעוונותינו אז יחלק העם ודברי ריבות בשערינו לא יש בינינו מוכיח ישת ידו על שנינו עד יבוא מורה צדק לעדתנו, לזאת אמרנו נשמר לפינו מחסום, נשא בשרנו בשנינו ונפשנו נשים בכפינו, עד יערה רוח ממרום עלינו לחדש פנשר ימינו ונדעה נרפדה לדעת את ה' באמת ובתמים כאשר עם לבבנו. עד כי יבוא שילה לקבץ נפוצותינו במהרה בימינו אמן:

הלא פה דברי המצפה לישועה הקטן נתן בן אדוני אבי מורנו הרב רבי
נפתלי הירץ יצ"ו מנעמראב רבתי חתן הרב הגאון המפרסם מורנו הרב
דוד צבי זכר צדיק לברכה לחיי העולם הבא:

הקדמת הספר ליקוטי עצות הראשון

מי האיש החפץ חיים; מי הבוחר בחיים נצחיים; מי החס על נפשו
באמת; מי לה', ישים לבו אל החבור הקטן הזה, מעט הפמות ורב
האיכות. הביטו וראו והתמהו ותמהו. כי פעל פעל בימיכם אשר נתגלו
דרכים ועצות נפלאות ונוראות. חדשים גם ישנים. מיסדים על אדני פז.
שתולים על פלגי מים. נובעין ממעין היוצא מבית ה'. מים עמקים עצה
בלב איש. אשר הדלם איש תבונות. לכו חזו מפעלות ה'. שימו לבבכם
לדברים האלה. כי הם דברים העומדים ברומו של עולם. דברי אלקים
חיים ומלך עולם. דברים המחיו את כל הנפשות מקטן ועד גדול מרום
כל דרגין עד תכלית מדרגה התחתונה. אין דבר עצה קדושה נעלם ממך
אשר לא תמצאהו בספר הזה, וכל אשר תשאאל נפשך לא יאצל ממך
הכרך הקטן הזה. הט אונך ושמע פקח עיניך וראה. והבן והבט האמת
לאמתו. הסר ממך עקשות לב. ודרכי ליצנות ושקרים וחקמות של הבל
הרחק ממך. חוסה על נפשך והטה דעתך ומחשבתך אל האמת לאמתו.
כי אם חס ושלום תטה מן האמת, את מי תטעה. הלא לא תטעה כי אם
את עצמך. איתי ספר הזה וחזה בו. היש בלשונו עולה חס ושלום. אם
הטה אשורו מני דרך הישר והאמת אשר דרכו בו אבותינו מעולם. בה'
בטחתי אל אבוש בדברים האלה, לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי.
אודה ה' מאד בפי ובתוף רבים אהללנו. אשר עמד לימין אביון כמוני.
וחזקני ואמצני ללקט שושנים נוראים כאלה. סגלות יקרות ורפואות
נצחיות כאלה. חיי נפשות כאלה מבארות מים חיים ממעיני הישועה.
אשר כל הנובע מהם. כלם מיסדים על דברי אבותינו ורבותינו זכרונם
לברכה בתורה שבכתב ובעל פה בתנ"ך ותלמוד בבלי וירושלמי ומדרשים
וספרי הזהר הקדוש וספרי האר"י זכרונם לברכה. עליהם בנויים
ומיסדים כל הדברים האלה המובאים בכרך הנורא הזה. ולהרחיב בשבח
מעלתם. יקצרו המון יריעות. אך המסתכל בהם בעין האמת. יראה
בעצמו את יקר תפארת גדלתם והאמת יעיד על עצמו. וה' אלקים אמת
יתן לייעקב אמת וישלח אורו ואמתו וינחנו תמיד בדרך האמת. ויטה
שכמנו לעבדו כל ימי חיינו באמת ולאהב השלום והאמת. עד כון בחסד
כסא דוד וישב עליו באמת. במהרה בימינו אמן:

התגלות נפלא מסוד גדלת התנא רשב"י ז"ל

רשב"י הבטיח שלא תשתכח תורה מישראל על ידו. כמובא בדברי רבותינו, זכרונם לברכה (שבת קלח): 'כשנכנסו רבותינו לכפרם בגבנה אמרו: עתידה תורה שתשתכח מישראל ואמר רשב"י שלא תשתכח. שנאמר: "כי לא תשכח מפי זרעו". וכמבאר בזהר (נשא קכד): 'בהאי חבורא דאיהו ספר הזהר יפקון בה מן גלותא, והבן הסוד הזה. כי על כן סמך את עצמו רשב"י על הפסוק הזה הנ"ל. כי סופי תבות של כי לא תשכח מפי זרעו הם אותיות יוחאי. הינו על-ידי זרעו של זה לא תשכח התורה כנ"ל, ודע שסוד רבי שמעון בעצמו מרמז בפסוק (דניאל ד): עיר וקדיש מן שמיא נחית ראשי-תבות שמעון ועכשיו וכו':

קצור לקוטי מוהר"ן השלם

א - אשרי תמימי דרך

א על-ידי למוד התורה נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות. והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריך בנשמות ורוחניות:

ב על-ידי עסק התורה בכל נותן פח למלכות דקדושה שתתגבר. ומגביר היצר טוב על היצר הרע:

ג על-ידי עסק התורה יכול לזכות להבין הרמזים מכל הדברים שבעולם להתקשר על ידם להשם יתברך. ואפלו במקום חשך ואפל שנדמה לכאורה ששם קשה להתקרב להשם יתברך גם שם יאיר לו השכל האמת למצא גם שם את השם יתברך ולהתקרב משם דיקא להשם יתברך:

ד אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות: על כן כל אחד כפי העברות והפגמים שעבר ופגם. כמו כן הוא משגע ממש. על כן נמצאים כמה מיני שגעון ברב בני אדם. והתקון לזה הוא עסק התורה. כי התורה היא כלה שמוותיו של הקדוש-ברוך-הוא שבזה מכניעין היצר הרע ומגרשין השגעון והרוח שטות שנדבק באדם על-ידי עוונותיו:

ה גם זוכין על-ידי עסק התורה להנצל מנכלי ערמומיות של היצר הרע מה שעל-פי רוב אינו מסית את האדם לעברה תכף. רק בתחלה מתלבש את עצמו במצוות וכו'. ועל-ידי עסק התורה זוכין לשכל אמתי ולהנצל מכל זה:

ו עקר מה שאין מתקבלים התפללות הוא מחמת שאין להדברים חן. על כן צריך כל אדם להשתדל שיהיו דבריו דברי חן באמת. וזה זוכין על-ידי עסק התורה ואז יתקבל תפלתו:

ז איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, בכדי שיאיר לו השכל שיש בכל דבר להתקרב להשם יתברך על-ידי אותו הדבר, כי עקר החיות שיש בכל דבר הוא רק השכל והחכמה. כמו שכתוב: החכמה תחיה וכו' (קהלת ז' יב). והשכל הוא אור גדול ומאיר להאדם בכל דרכיו כמו השמש. ואפלו כשבא האדם לפעמים למקום שהוא אפל וחשך חס ושלום אף-על-פי-כן כשזוכה להסתכל על השכל והחיות שיש בכל דבר אזי מאיר לו השכל ומקרב אותו להשם יתברך שזה בחינת מה שזכה יוסף לעמד בנסיונו על-ידי שהסתכל על השכל שיש בכל דבר:

ח אי אפשר לזפות אל אור השכל הנ"ל כי אם על-ידי בחינת מלכות. דהינו שיקבל עליו מלכות שמים באמת ובאמונה שלמה ויצמצם דעתו ויסלק כל חכמתו לגמרי פאלו אין לו שום שכל עצמו כלל וימאס בכל החכמות והשכליות חיצוניות, ויצפה ויכסף וישתוקק רק לקבל אור וחיות מהשכל והחכמה אמיתיות שהוא בחינת השכל העליון דקדשה שהוא עקר החיות דקדשה שיש בכל דבר כנ"ל:

ט עקר המלחמה שבין היצר טוב והיצר הרע הוא רק בזה כי היצר טוב מסית את האדם למאוס בכל החכמות ושכליות חיצוניות ובכל התאוות שהם כסילות גמור ורוח שטות באמת ולקשר עצמו רק אל אור השכל דקדשה. והיצר הרע מסית את האדם להיפך בבחינת "לא יחפץ כסיל בתבונה" (משלי י"ח ב) שזה בחינת עשו שבזה את הבכורה שהוא בחינת החכמה והשכל דקדשה. וצריך כל אחד לתן כח להיצר טוב להתגבר על היצר הרע וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ה.): 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע' וזה זוכין על-ידי שעוסקין בתורה בלח:

י כְּשֶׁזֹכֵינ לְכָל הַנִּיל, אֲזִי נַעֲשֶׂה יַחִיד גְּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְנַעֲשֶׂה אוֹר הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְזֹכֵינ לְחַן וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַבְּלִין כָּל הַתְּפִלוֹת וְכָל הַבְּקָשׁוֹת:

יא הַיֵּצֵר הָרַע הוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת אֶת הָאָדָם מְשֻׁגָּע מִמֶּשׁ חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי בַעַל עֲבָרָה הוּא מְשֻׁגָּע. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה: 'אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת'. אֵד אֵיךְ יָבוֹא לְהָאָדָם וְיַעֲשֶׂנוּ פְתָאוֹם מְשֻׁגָּע חֵס וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן דִּרְךְ הַיֵּצֵר הָרַע לְהִתְלַבֵּשׁ תַּחֲלָה בְּמַצּוֹת וּמִטְעָה אֶת הָאָדָם כְּאִלוֹ מְסִיתוֹ לַעֲשׂוֹת מַצָּוָה וְאַחַר-כֵּן הוּא מְטַעְהוּ וּמְסִיתוֹ עוֹד יוֹתֵר, עַד שֶׁבָּא לַעֲבִירוֹת גְּמוּרוֹת בְּזָדוֹן חֵס וְשָׁלוֹם. וְזֶה מִמֶּשׁ כְּמוֹ בְּחִינַת הַשְּׁגָעוֹן שֶׁל הַמְּשֻׁגָּע שֶׁנִּתְבַּלְבַּל וְנִטְרָף דַּעְתּוֹ עַד שֶׁאֹמֵר לְרַע טוֹב וְכוּ' אֵד אֶף-עַל-פִּי-כֵן עֲדִין יֵשׁ בּוֹ אֵיזָה נִיצוּצֵי הַשֶּׁכֶל וְהַדַּעַת מֵהַ שְׁאֶפְלוֹ לְפִי שְׁטוּת וְחֶסְרוֹן דַּעְתּוֹ הוּא מִבִּין וְיִוָּדַע גַּם כֵּן שֶׁאֵין לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים כְּאִלוֹ, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָם עַד שֶׁמַּחֲמַת זֶה צְרִיכִים שְׁתִּי תַּחֲבֹלוֹת לְרַפּוּאת הַמְּשֻׁגָּעִים, הֵינּוּ לְהַכּוֹתָם בְּכַדִּי לְהַכְנִיעַ רַשְׁעַת זְדוּנָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נוֹחָה לָהֶם עַל כָּל פְּנִים בְּשִׁגְיוֹנוֹתָם וְלֹא יַעֲשׂוּ עַל כָּל פְּנִים הַדְּבָרִים שֶׁהֵם בַּעֲצָמָם מְבִינִים גַּם כֵּן שֶׁהֵם שְׁגָעוֹן וְשְׁטוּת. וְגַם צְרִיכִין לְשׁוּם עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת וּקְמִיעוֹת בְּכַדִּי לְגַרֵּשׁ מֵהֶם הַרוּחַ רָעָה שֶׁמְבַלְבֵּל וּמְטַרֵּף דַּעְתָּם חֵס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁמֵּהִפְכִין אֲרָחוֹת יוֹשֵׁר וְאוֹמְרִים לְרַע טוֹב וְכוּ'. וְכֵמוֹ כֵּן לַעֲנִין רַפּוּאת הָאָדָם מְשֻׁגָּעוֹנֵי הַיֵּצֵר הָרַע הוּא צְרִיךְ גַּם כֵּן לְשְׁתִּי בְּחִינּוֹת הַנִּיל. הֵינּוּ לְהַכְנִיעַ תַּחֲלָה רַשְׁעַתּוֹ וְזְדוּנוֹ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה עַל כָּל פְּנִים מֵהַ שֶׁהוּא בַּעֲצָמוֹ מִבִּין וְיִוָּדַע שֶׁהוּא רַע וְעֲבָרָה גְּמוּרָה חֵס וְשָׁלוֹם, וְגַם צְרִיכִין עוֹד לְגַרֵּשׁ מִמֶּנּוּ הַרוּחַ רָעָה רוּחַ שְׁטוּת שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּמַצּוֹת וּמִטְעָה אוֹתוֹ כְּאִלוֹ מְסִיתוֹ לַעֲשׂוֹת מַצָּוָה כְּנִיל. וְכָל זֶה זֹכֵינ בְּשִׁלְמוֹת רַק עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִשְׁתִּי מִיְנֵי תַּחֲבֹלוֹת הַנִּיל:

יב עַקֵּר הַתְּקַשְׁרוֹת אֶל הַשֶּׁכֶל דְּקִדְשָׁה הַנִּיל הוּא עַל יְדֵי תְּמִימוֹת שְׁזָה בְּחִינַת: "וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם", כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְאוֹר הַשֶּׁכֶל הַנִּיל בְּשִׁלְמוֹת:

ב - אִמֵר אֵל הַכְּהֵנִים

א עַקֵּר הַכְּלִי זֵין שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא הַתְּפִלָּה וְכָל הַמְּלַחְמוֹת שֶׁצְרִיךְ הָאָדָם לְכַבֵּשׁ, הֵן מְלַחְמוֹת הַיֵּצֵר הָרַע הֵן שְׁאָרֵי מְלַחְמוֹת עִם הַמוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים הַכֹּל עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּמִשָּׁם כָּל חִיּוּתוֹ. עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֵה לְזַכּוֹת לְקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל בְּאַמְתּוֹ, צְרִיךְ לְהַרְבּוֹת בְּתְּפִלוֹת וּבְבִקְשׁוֹת וּשְׁחִיחוֹת בֵּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ כִּי זֶה עַקֵּר הַכְּלִי זֵין לְנַצַּח הַמְּלַחְמָה:

ב מי ששומר את הברית זוכה לתפלה, וכן הפוגם בברית נוטלין ממנו התפלה:

ג צריך להפריש צדקה קדם התפלה ועל-ידי-זה תפלתו שגורה בפיו. גם על-ידי הצדקה ניצול ממחשבות זרות שבתפלה. ויוכל להתפלל פראוי שלא יטה מן הצד לא לימין ולא לשמאל, רק יכלכל כל דבריו במשפט:

ד אי אפשר לזכות לתפלה בשלמות כי אם על-ידי שמירת הברית בשלמות על כן צריך כל אחד לקשר תפלתו לצדיקי הדור האמתיים, כי הם יודעים להעלות כל תפלה ותפלה למקום הצריך לה ובונים מהם קומת השכינה ועל-ידי-זה יתקרב ביאת המשיח:

ה תורה ותפלה הם מחזקין זה את זה ומאירין זה לזה. על כן צריכין לעסק בשניהם דיקא וכל התורה שאדם לומד לשמר ולעשות, כל האותיות הם ניצוצי נשמות והם נתלבשין בתוך התפלה ונתחדשים שם בבחינת עבור ועל-ידי-זה נשלם גם אור התפלה ביותר, אך עקר השלמות הוא על-ידי שמקשרין ומביאין את התפלה להצדיק שבדור:

ו אם האדם מרבה בתפלה והתבודדות ימים ושנים הרבה, ואף-על-פי-כן הוא רואה בעצמו שעדין הוא רחוק מאד מהשם יתברך ונדמה לו שהשם יתברך כמסתיר פנים ממנו חס ושלום. אל יטעה חס ושלום שהשם יתברך אינו שומע תפלותיו ושיחותיו כלל, רק יאמין באמונה שלמה שהשם יתברך שומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של כל תפלה ותחנה ושיחה ואין שום דבור נאבד חס ושלום. רק כל דבור ודבור עושה רשם למעלה מעט מעט ומעורר רחמיו יתברך בכל פעם אך עדין לא נגמר הבנין דקדושה שהוא צריך לכנס בו. וברבות הימים והשנים אם לא יהיה טפש ולא יפול בדעתו בשום אופן בעולם ויתגבר ויתחזק ויתאמץ בתפלה יותר ויותר, אזי על-ידי רבוי התפלות יפמרו רחמיו יתברך, עד שהשם יתברך יפנה אליו ויאיר לו פניו וימלא חפצו וירצונו בכח הצדיקים האמתיים, ויקרבהו ברחמים ובחמלה גדולה:

ז אין ראוי לחשוב לקבל שכר על שום דבר, כי כל המעשים טובים שכלנו וכל התפלות הכל מאתו יתברך: על כן אפלו אם האדם זוכה לפעמים לאיזה ישועה והתקרבות קצת, אל יחשב שזכה לזה על-ידי תורתו ותפלתו ומעשיו הטובים כי הכל מאתו יתברך כפ"ל, ולילא חסדו הגדול כבר היה נטבע חס ושלום במה שהיה נטבע רחמנא לצלן:

ח עקרא דיצרא בישא הוא על עריו. והוא עקרא דמסאבותא: על כן צריכין לידע שעקר הנסיון של כל אדם בזה העולם הוא בתאונה זאת אשרי הזוכה לנצח המלחמה:

ט הצדיק האמת שבדור הוא בחינת מאור הגדול והוא מזהיר ומאיר את
התפלה שהוא בחינת מאור הקטן:

ג - אקרוקתא

א על-ידי נגינה דקדשה מקימין ומעלין המלכות דקדשה וזוכין
להתנשאות. וכן להפך החזנים והמנגנים דסטרן אחרא פוגמין מלכות
דקדשה ומאריכין את הגלות. ועל ידם נכשלים ונוקשים בני אדם כצפרים
האחוזות בפתח. על כן צריך לזהר מאד שלא לשמע נגינה ממנגן דסטרן
אחרא שאין פונתו בנגונו לשם שמים כלל רק בשביל ממון וכבוד
והתפארות כי שמיעת קול נגינה שלו מזיק לעבודת הבורא יתברך. וכן
להפך שמיעת קול נגינה ממנגן כשר והגון טוב לעבודת הבורא יתברך:

ב התקון שלא יזיק לו קול נגינה דסטרן אחרא הוא על-ידי שילמוד גמרא
בלילה:

ג על-ידי נגינה דקדשה יכולין לזכות לבחינת נבואה, כי עקר הדבקות
להשם יתברך הוא על-ידי נגינה. וכאשר יתבאר עוד לקמן:

ד על-ידי למוד גמרא בליקלה חוט של חסד נמשך עליו ונצול ממחשבות
שלא לשמה. ועל-ידי זה מתקן קול הנגינה שלא יזיק לו שמיעת קול נגינה
דסטרן אחרא שמזיקת הרבה מאד לעבודת הבורא יתברך. וזוכה להקים
הנגינה דקדשה שיוכל לדבק את עצמו להשם יתברך על-ידי זמירות
ונגונים. ועל-ידי זה מקימין ומעלין מלכות דקדשה וזוכין להתנשאות
ויוכל למשל בכל מה שירצה. גם יכולין לזכות לבחינת נבואה:

ה כשמתקן הקול נגינה וזוכה לבחינת מלכות וממשלה. ואזי יוכל למשל
בכל מה שירצה. ויוכל להמית לזה ולהחיות לזה. אבל צריך לזהר לדון
את כל אדם לכף זכות שלא יחריב את העולם. כי השם יתברך חפץ חסד
הוא ורוצה בקיום העולם:

ו כשאדם שומע קול נגון של שמחה ומקשר עצמו על-ידי זה להשם יתברך
בלב נשבר, על-ידי זה יש לקול הנגון עליה אף-על-פי שהמנגן הוא אדם
שאינו הגון ונתרומם על-ידי זה המלכות דקדשה. ולזכות לזה בשלמות
התקון הוא על-ידי שלומדין בליקלה תורה שבעל-פה שהוא גמרא (ועין
בסימן רכו):

ד - אנכי ה אלהיך

א ראוי להדבקים להצדיק האמת לדעת שכל מאורעותיו הם לטובתו. וכשאדם יודע זאת, זאת הבחינה הוא מעין עולם הבא וזה זוכין על-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם. ואז יזכה לידע שכל מה שעובר עליו כל ימי חייו הכל לטובתו, כי הכל מחמת אהבה שהקדוש-ברוך-הוא אוהב אותו וזה עקר שלמות הדעת של האדם שלא יבעט ולא יתבלבל מההרפתקאות שעוברין עליו, רק יאמין שהכל לטובתו הנצחית:

ב על-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם האמת, על-ידי-זה מעלה בחינת מלכות דקדשה לשרשה. ועל-ידי-זה מבטל ממשלת עבויים ועל-ידי-זה זוכה לידע, שכל מאורעותיו הם לטובתו ויברך על הכל הטוב והמטיב שזאת הבחינה הוא מעין עולם הבא:

ג עקר התקון של כל העוונות הוא על-ידי הצדיק האמת. ומי שרוצה לזכות לאחרית טוב לנצח. צריך להשתדל בכל כחו להתקרב לצדיקי אמת ותלמידיהם. ויספר לפני הצדיק כל לבו הינו ודוי דברים. ועל-ידי-זה מוחלין לו כל עוונותיו, כי עוונותיו של אדם חקוקים על עצמותיו. כי כל עברה יש לה צרוף אותיות וכשעובר איזה עברה אזי נחקק צרוף רע על עצמותיו כפי אותיות הלאו שעבר. ועל-ידי-זה מכניס בחינת הדבור של הלאו הזה שעבר בתוך הטמאה. ועל-ידי-זה מביא מלכות דקדשה לתוך גלות דסטרא אחרא. וזה הצרוף הרע שנחקק על עצמותיו נוקם בו. ועל-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם יוצא מעצמותיו האותיות החקוקים עליהם ונתתקון הכל:

ד על-ידי גדל הענוה של צדיקי אמת עד שהוא בבחינת אין על-ידי-זה הוא יכול לכפר עוונות:

ה מי שרוצה לילך בדרך הקדש צריך לשבר כל המדות רעות שנמשכין מהארבעה יסודות פמוגא, ויספר לפני התלמיד-חכם כל לבו הינו ודוי דברים. והתלמיד-חכם יפריש ויברר לו דרך לפי שרש נשמתו:

ו ויש שלש בחינות בהתקרבות לצדיקים. שעל-ידי שלש בחינות אלו נתתקון הכל, ואלו הם הבחינה הראשונה כשרואה את הצדיק, על-ידי-זה מבטל המדות רעות הנמשכין משני היסודות דומם צומח, הינו עצבות ועצלות ותולדותיהן ותאוות רעות וזוכין לשמחה וזריזות:

ז הבחינה השנייה הצדקה שנותן לתלמיד-חכם. שעל-ידי-זה נצול ממדות רעות של שני היסודות חי מדבר שהן דברים בטלים ולשון הרע וגאונה ותולדותיהן:

ח הבחינה השלישית כשמתודה ודוי דברים לפני התלמיד-חכם. שעל-ידי-זה התלמיד-חכם מדריד אותו לדרד ישר לפי שרש נשמתו. וזה העקר כי אז נצול מהכל:

ט על-ידי דברים בטלים ולשון הרע בא עניות וגם על-ידי גאונה בא עניות. ועל-ידי צדקה לתלמיד-חכם מתקנין זאת וזוכין לעשירות:

י קדם שהתודה וספר כל לבו לפני התלמיד-חכם, אף-על-פי שהיה אצל התלמיד-חכם ונתן לו ממון, עדין אינו יודע באיזה דרד הוא מהלד, כי יש דרד ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות (משלי י"ד יב). אבל על-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם על-ידי-זה התלמיד-חכם מדריד אותו בדרד הישר לפי שרש נשמתו ונתתקן הכל:

יא בכל פעם שבא אצל התלמיד-חכם יספר לפניו כל לבו. ועל-ידי-זה אתה נכלל בהאין סוף. ועל-ידי-זה יזכה לידע שכל מארעותיו הם לטובתו ויברד על הכל הטוב והמיטיב. וזאת הבחינה הוא מעין עולם הבא:

יב על-ידי ענוה זוכין להתפשטות הגשמיות ונכללין בהאין סוף. ויודעים שכל מארעותיו הם לטובתו שזאת הבחינה הוא מעין עולם הבא:

יג גדולי הצדיקים המבחרים הם ממשיכין התנוצצות אור האין-סוף על כל המתקרבים ונכללים בשמם. וזה שאנו רואים שלפעמים נתלהב האדם בתוד התפלה ואומר כמה תבות בהתלהבות גדול. זה בחמלת ה' עליו שנפתח לו אור האין-סוף והאיר לו. וכשרואה אדם התנוצצות הזאת אף-על-גב דאיהו לא חזי, מזליה חזי. ותכף נתלהב נשמתו לדבקות גדול לדבק את עצמו באור האין-סוף. וכשעור התגלות האין סוף לפי מנין התבות שנפתחו והתנוצצו. כל אלו התבות אומר בדבקות גדול ובמסירת נפשו ובבטול כחותיו. וכל זה זוכין על-ידי גדולי הצדיקים האמתיים כי רק הם יודעים ממנו יתברד מאור האין-סוף ורק הם מאירין בנו נעימת התנוצצות הזאת לכל חד כפי מה דמשער בלביה:

יד בשעה שנתבטל לגבי האין סוף כפ"ל אזי הוא בבחינת ולא ידע איש שאפלו הוא בעצמו אינו יודע מעצמו. אבל זאת הבחינה צריך להיות רצוא ושוב כדי שיתקיים ישותו שלא יסתלק קדם זמנו חס ושלום. כי הקדוש-ברוך הוא רוצה בעבודתנו ובשביל זה צריך שלא ישאר כן אלא עד עת שיבוא הקדוש-ברוך הוא בעצמו ויטל נשמתו אזי יתבטל בהאין-סוף בתכלית כפי מה שזכר:

טו על-ידי הדבקות של האדם בהאין-סוף ברצוא ושוב כדי שלא יתבטל לגמרי כפ"ל. אזי אחר-כך קשה הוא בבחינת ושוב ששב לדעתו לישותו אזי

נשאר בו הרשימו מהאור הנפלא של הדבקות הזאת. ואזי הרשימו מראה לדעת אחדות האין סוף וטובו לידע שכלו טוב וכלו אחד שזאת הבחינה הוא מעין עולם הפא. וכל זה זוכין על-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם האמתי :

טז על-ידי שאיש הישראלי נתעורר בתשובה על-ידי שהרגיש טמאה קטנה שמבלבלת אותו בתפלתו ועבודתו. על-ידי תשובתו גורם שגם הרשעים הגמורים שיצאו מכלל ישראל על-ידי רבוי מעשיהם הרעים. גם הם נעשים פסא לקדשה וחוזרים בתשובה ועוזרים גם הם לעובדי השם יתברך שיבנו בנינים דקדשה אמן כן יהי רצון :

ה - בחצרות וקול שופר

א צריך כל אדם לומר כל העולם לא נברא אלא בשבילי (סנהדרין לז), על כן צריך כל אדם לראות ולעין בכל ית בתקון העולם ולמלאות חסרון העולם ולהתפלל בעבורם :

ב צריך לעשות המצוה בשמחה גדולה כל כך עד שלא ירצה בשום שכר עולם הפא בשבילה, אלא שיזמין לו הקדוש-ברוך-הוא מצוה אחרת בשכר מצוה זאת. כי הוא נהנה מהמצוה בעצמה. ועל-ידי-זה יוכל לידע מה שנגזר על העולם, ואם הוא קדם גזר דין או לאחר גזר דין, ועל מי ומי נגזר הדין חס ושלום. ויודע איך להתפלל עבור העולם כי לאחר גזר דין צריכים הצדיקים להלביש תפלתם בספורים. וכל זה זוכין על-ידי עשיית המצוה בשמחה גדולה מהמצוה בעצמה כנ"ל :

ג עקר השמחה הוא בלב ואי אפשר ללב לשמח עד שיסיר עקמימיות שבלבו שיהא לו ישירות לב ואז יזכה לשמחה. ועקמימיות שבלב מפשיטין על-ידי רעמים שהם בחינת תפלה בלב וביראה ואהבה ובכונה גדולה :

ד לזכות לשמחה הנ"ל הוא על-ידי שמתפללין בכחות וביראה גדולה ובאהבה :

ה צריך להתפלל עם כל הכחות ולהוציא את הקול בתפלתו בכח גדול ועל-ידי-זה יפגע הקול במח ואז יוכל לכון, הינו שהלב ישמע מה שהוא מדבר, ועל-ידי-זה יזכה שיתפשט עקמימיות שבלבו ויבוא לשמחה עד שיעשה המצוות בשמחה גדולה מהמצוות בעצמן כנ"ל ויזכה שיוכל להלביש את תפלתו בספורי דברים ולבטל כל הגזרות אפלו לאחר גזר דין :

ו מי ששומע תקיעת שופר בראש השנה מאיש ירא וחרד בודאי לא ידאג
כל השנה מרעמים :

ז לזכות בשלמות לבחינת רעמים הנ"ל הוא על-ידי שמפנין המלח מכל מיני
חכמות חיצוניות ומחשבות זרות והרהורים רעים :

ח מאד מאד צריכין לזהר לפנות את המלח מחכמות חיצוניות וממחשבות
זרות. מחמץ שלא יחמיץ את חכמתו בחכמות חיצוניות ובתאוות, כי הם
מטמטמין ומטמאין מחו ואי אפשר לו לכוון בתפלתו ואי אפשר לו לשמח.
גם צריך לשמור עצמו מאד שלא יהיה לו יראה חיצונית. שלא ירא משום
דבר רק מהשם יתברך לבד כי על-ידי יראות חיצוניות אי אפשר לכוון
בתפלתו ומונע השמחה. והעקר לשמור מחו שלא יחמיץ שלא ירהר
בהרהורים רעים ובתאוות שהם בחינת חמץ שהם סטרא דמותא. וצריך
לגזור באלו המחשבות שהם סטרא דמותא סטרין אחרנין ולגרשם
מדעתו ומחשבתו, שלא יתקרבו אליו, ולשמור עצמו מאד שלא יפנסו
במחו אלו המחשבות חס ושלום. גם צריך לשתף האהבה עם היראה ואז
דיקא יוכל לזכך מחו שיתפלל בכונה גדולה בכל הפחות עד שתהיה
תפלתו בחינת רעמים שעל-ידי-זה זוכה לשמחה וכו' כנ"ל :

ט צריך לשמור עצמו מיראות חיצוניות שלא פול עליו יראה משום דבר
שבעולם. רק כשבא עליו איזה יראה ופחד יזכר מיד יראת השם יתברך
ופחדו הגדול וימשיך על עצמו יראת ה' כל היום תמיד. ועל-ידי-זה יוכל
להתפלל עם כחות להוציא בכח גדול תפלתו ויהיה תפלתו בבחינת רעמים
ויזכה לשמוע היטב מה שמוציא בפיו. ועל-ידי-זה יזכה לשמחה, לעשות
כל המצוות בשמחה גדולה מהמצוה בעצמה. ועל-ידי-זה יזכה לידע לבטל
כל הגזרות אפלו לאחר גזר דין חס ושלום :

י גם צריך לשתף האהבה עם היראה כדי לזכות לכל הנ"ל כי עקר
ההתגברות הוא על-ידי האהבה, אך אף-על-פי-כן צריכין להקדים את
היראה :

יא מי שרוצה לחוס על חיינו צריך להתגבר שלא ישמע וישגיח כלל על
המריבות שבין הצדיקים השלמים רק להאמין בכלם. ואדרבא כששומע
המריבות שבין הצדיקים יקח לעצמו מוסר ויסתכל על עצמו היכן הוא
בעולם. כי בזה מוכיחין אותו על שפגם בטפי מחו. כי בודאי אם לא היה
נפגם מחו לא היה נשמע לו המריבות שבין הצדיקים ולא היה נכנס בלבו
שום קשיא עליהם כלל. ועקר המריבה היא רק בשבילו, הינו בשביל זה
בעצמו הנ"ל כדי שיבין ויזכור על-ידי המריבה שבין הצדיקים היכן הוא
בעולם שרוצים לגרשו מן החיים האמתיים שהם הצדיקים האמתיים על-
ידי המריבה הזאת, מחמת שפגם בטפי מחו שעליו נאמר : "כל באיה לא
ישובו ולא ישגו ארחות חיים" (משלי ב' יט). ומי שהוא כסיל ואינו מבין
את זאת באמת נתרחק על-ידי-זה ואובד את עולמו. אבל מי שרוצה לחוס
על עצמו באמת אדרבא על-ידי-זה דיקא נתעורר ומזכיר את עצמו היכן

הוא בעולם כני"ל. ומבין שזהו הנסיון שלו שצריך לעמוד בזה הנסיון שלא ישמע ולא יסתכל על המריבה הזאת ונתקרב דיקא על-ידי-זה לצדיקים אמתיים שעל-ידי-זה עקר תקונו לנצח. כי עקר המריבה שבין הצדיקים היא בשביל זה דיקא בשביל נסיון זה שיתרחק המתרחק, כי ראוי לרחקו מחמת שפגם בטפי מחו. ואם ירצה לעמוד בנסיון זה להבין מזה בעצמו גדל פגמו ולא יסתכל על זה, יתקרב על-ידי-זה דיקא. כי מחמת שפגם כל-כך אי אפשר לו להתקרב כי אם על-ידי נסיון זה דיקא והבו. כי באמת השם יתברך חפץ חסד הוא ורוצה לקרב המרחקים אף-על-פי שאינם ראויים לקרובם אבל אין יכולים להתקרב כי אם על-ידי נסיון זה כני"ל:

יב המחשבות זרות והרהורים רעים הם בחינת סטרא דמותא בחינת חמץ, וכשהמחשבות זרות הנ"ל רודפים אחר המוח ליפנס בו והאדם גוער בהם ועושה מצה ומריבה עמהם ואינו מניח אותם לכנוס לתוך המוח, על-ידי-זה נצול מבחינת חמץ סטרא דמותא וזוכה לקבל מוחין גדולים שהם בחינת מצה בחינת חיים (וממילא מובן שמצנות בעור חמץ ואכילת מצה בפסח מסגל לזכות לכל הנ"ל):

יג המחלקת שיש בין הצדיקים השלמים הוא גם כן רק בשביל זה בכדי לגרש סטרו אחרניו דלא יתקריבו למשפנא דקדשא, ועל כן זה המחלקת שביניהם הוא בחינת מצה הנ"ל:

ו - קרא את יהושע

א צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום יתברך ולא יהיה רודף אחר הכבוד רק יברח מהכבוד, ואזי הוא זוכה לכבוד אלקי ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו אם הוא ראוי או לאו. אבל מי שרודף אחר הכבוד אינו זוכה לכבוד אלקי, ועל כן אפלו פשיש לו כבוד הכל חוקרים ודורשים אחריו ושואלים מי הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד הזה וחולקים עליו, שאומרים שאינו ראוי לכבוד הזה:

ב על-ידי ענוה זוכים לתשובה, כי עקר התשובה היא כשישמע בזיונו ידם וישתק ויסבול בזיונות ושפיכות דמים על-ידי שמרגיש שפלותו וקטנותו ופגמיו המרבים, ומבין שבודאי ראוי לו לסבול הבזיונות הבאים עליו. ובזה הוא ממעט הדם שבהלל השמאלי שבלב וזובח יצרו הרע ועל-ידי-זה זוכה לכבוד אלקי הנ"ל:

ג קדם התשובה עדין אין לו הויה כאלו עדין לא נתהוה בעולם כי טוב לו שלא נברא משנברא. וכשבא לטהר את עצמו ולעשות תשובה אז מכין את

עצמו שִׁיחָה לֹו הַיְוָה בְּעוֹלָם. עַל כֵּן תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת אֱהִיָה, הֵינּוּ אֲנִי זְמַיִן לְמַהוּי כַּנִּי"ל:

ד גַּם תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת כְּתֵר כִּי כְתֵר לְשׁוֹן הַמִּתְנַה כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "כְּתֵר לִי זָעִיר וְאַחֲוֹךְ" (אִיּוֹב ל"ו ב). וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה (יוֹמָא לַח: לט.). 'הִבָּא לְטָהָר מְסִיעִין לוֹ. מְשָׁל לְאַחַד שְׂבָא לְקִנּוֹת אֶפְרָסִמוֹן. אוֹמְרִים לוֹ הַמִּתֵּן וְכוּ', הֵינּוּ כִי צָרִיךְ לְדַעַת שְׁכַשְׂבָא לְטָהָר וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אוֹמְרִים לוֹ הַמִּתֵּן, הֵינּוּ אִף שֶׁהוּא צָרִיךְ לְמַהָר מְאֹד לְהַמְלִיט עַל נַפְשׁוֹ לְבָרַח מִתּוֹךְ הַחֲשָׁךְ וְאִף עַל פִּי כֵן אֵל יְבַהֲלוּהוּ רַעֲיוֹנָיו כְּשֶׁרוֹאֶה רְחוּקוֹ מִתְפַּלֵּה וּמְכַל הַדְּבָרִים שֶׁבְקִדְשָׁה. כִּי הַהֲכָרַח לְהַמִּתֵּן עַד שִׁיזְכֶּה לְתַקּוֹן גְּמוּר וְלִילֵךְ בְּהַדְרָגָה כְּפִי אֲשֶׁר יוֹרְהוּ הַצַּדִּיק הָאֲמֵת כִּי אִי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס בְּפִעַם אַחַת אֶל הַקִּדְשָׁה:

ה צָרִיךְ לְאַחֵז תְּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה כִּי אֶפְלוּ בְּשַׁעַה שֶׁאָדָם אוֹמֵר חֲטָאתִי עֲוִיתִי פִּשְׁעָתִי אֶפְלוּ זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לֹאמֹר בְּלִי פְּנִיָה. נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרֵאשׁוֹנָה הֵינּוּ עַל חֲטָאתִי עֲוִיתִי פִּשְׁעָתִי שֶׁאָמַר:

ו וְאֶפְלוּ אִם יוֹדַע הָאָדָם בְּעֲצָמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה אִף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרֵאשׁוֹנָה, כִּי מִתְחַלֵּה כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה עָשָׂה לְפִי הַשְּׁגָתוֹ וְאַחַר כֵּךְ בּוֹדָאִי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בּוֹדָאִי הוּא מְכִיר וּמְשִׁיג יוֹתֵר אֶת הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ, נִמְצָא לְפִי הַשְּׁגָתוֹ שֶׁמְשִׁיג עֲכָשׁוּ בּוֹדָאִי הַשְּׁגָתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה הִיא בְּבַחֲי גִשְׁמִיּוֹת, נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל שְׁהִגְשִׁים אֶת רוּמָמוֹת אֱלֹהוֹתוֹ יְתַבְרַךְ, אֲשֶׁרִי הַזִּוְכָה לְתְּשׁוּבָה כִּזֹּאת:

ז הַצַּדִּיק הָאֲמֵת הוּא כָּל יָמָיו בְּתְשׁוּבָה. כִּי אֶפְלוּ כְּשִׁיּוֹדַע בְּעֲצָמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה עֲדִין הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הַשְּׁגָתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהִיא נַחֲשֶׁבֶת אֲצִלוֹ עֲתָה גִשְׁמִיּוֹת כְּפִי הַהֲשָׁגָה שֶׁמְשִׁיג עֲכָשׁוּ רוּמָמוֹת אֱלֹהוֹתוֹ יְתַבְרַךְ, וְכֵן הוּא נוֹהֵג כָּל יָמָיו שֶׁהוֹלֵךְ בְּכָל פֶּעַם מִהַשְּׁגָה לְהַשְּׁגָה וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הַהֲשָׁגָה הָרֵאשׁוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלָם הִבָּא שִׁיחָה כְּלוֹ שֶׁבֶת כְּלוֹ תְּשׁוּבָה, כִּי עָקֵר עוֹלָם הִבָּא הוּא הַשְּׁגַת אֱלֹהוֹתוֹ יְתַבְרַךְ וּבְכָל עֵת שִׁישִׁיגוֹ הַשְּׁגָה יִתְרָה יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל הַהֲשָׁגָה הָרֵאשׁוֹנָה. וּמִי שִׁישׁ לוֹ מַח בְּקִדְקָדוֹ יָכוֹל לְהִבִּין עַל-יְדֵי-זֶה גְדֻלַּת הַבוֹרָא יְתַבְרַךְ וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁרִי לָהֶם וּלְהַנְלוֹים אֱלִיָּהֶם:

ח מִי שֶׁרוֹצֶה לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּקִי בְּהַלְכָה מְאֹד שְׁלֵא יִפִּיל וְלֹא יִרְחַק אוֹתוֹ שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם בֵּין בְּעֲלִיָּה וּבֵין בִּירִידָה. וּבְכָל מָה שִׁיַּעֲבוֹר עָלָיו יַחֲזֵק אֶת עֲצָמוֹ (שְׁקוֹרִין דְּעֵרְהֵאֲלִטִּין זִיךְ) וְיִקְיִים: "אִם אֶסַּק שְׁמַיִם שָׁם אֲתָה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הַנֶּךְ" (תְּהִלִּים קל"ט ח), שְׁגַם בְּשְׁאוֹל תַּחֲתִיּוֹת יָכוֹלִין לְקָרֵב אֶת עֲצָמוֹ לְהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ כִּי גַם שָׁם הוּא יְתַבְרַךְ נִמְצָא בְּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הַנֶּךְ:

ט כְּשֶׁרוֹצֶה אָדָם לִילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּקִי בְּהַלְכָה וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת לוֹ שְׁתֵּי בְּקִיאוֹת, הֵינּוּ בְּקִי בְּרָצוּא בְּקִי בְּשׁוּב שְׁזָהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנִפְיִק

בחינת "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנד". הינו מי שרוצה לשוב להשם יתברך צריך לחגור מתניו שיתחזק עצמו בדרך השם תמיד בין בעליה בין בירידה שהם בחינת "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנד". הינו בין שיזכה לאיזה עליה לאיזה מדרגה גדולה או קטנה. אף-על-פי-כן אל יעמד שם ולא יסתפק עצמו בזה וצריך שיהיה בקי בזה מאד לידע ולהאמין שהוא צריך לילך יותר ויותר וכו' שזהו בחינת בקי ברצוא וכו'. וכן להפך שאפלו אם יפל חס ושלוס למקום שיפל. אפלו בשאול תחתית חס ושלוס גם שם אל יתיאש עצמו לעולם בשום אפן חס ושלוס יהיה איד שיהיה, רק יחפש ויבקש את השם יתברך ויתחזק עצמו בכל מקום שהוא בכל מה שיוכל, כי גם בשאול תחתית נמצא השם יתברך. וגם משם יכולין לדבק את עצמו אליו יתברך. וזה בחינת: "ואציעה שאול הנד" בחינת בקי בשוב. כי אי אפשר לזכות לתשובה כי אם כשבקי בב' בקיאות אלו. ובאמת היא בקיאות גדול מאד שיזכה לידע שצריך לנגע עצמו ולטרוח בעבודת השם תמיד ולצפות בכל עת להגיע למדרגה גבוה יותר אף-על-פי-כן אל יפל משום דבר. ואפלו אם יהיה איד שיהיה חס ושלוס אף-על-פי-כן אל יפל בדעתו כלל ויקים "ואציעה שאול הנד" כנ"ל. וכשיש לו ב' בקיאות אלו אזי הוא הולך בדרך התשובה ואז ימין השם פשוטה לקבל תשובתו וזוכה לכבוד השם ונעשה על-ידי-זה אדם לשבת על הכסא אשרי לו:

י התשובה צריכה להיות בשלש תנאים: שיראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב, כי צריך האדם לשום עינו ולבו היטב על דרכיו ולהסתכל על תכליתו הנצחי ולישב את עצמו היטב ולשמע היטב כל דברי רבותינו הקדושים ואז יזכה לתשובה באמת:

יא עקר התשובה על-ידי ענוה שהאדם צריך לשום עצמו כאין כמדבר לדוש ולא ישגיח כלל על המחלקת ובזיונות שמבזין אותו רק יחזיק במדת השתיקה ויהיה מן השומעים חרפתם ואינם משיבים וכנ"ל, ואז נקרא חכם באמת וזוכה לתשובה שהיא בחינת כתר. שעל-ידי-זה זוכין לכבוד אמתי ונצחי שהוא כבוד אלקים כנ"ל ולחלק טוב לעולם הבא. וזה עקר תשובתו ותקונו על כל העוונות ויזכה להכלל בבחינת אדם היושב על הכסא שמשם יוצא המשפט על כל באי עולם:

יב צריך להשתדל לחפש תמיד אחר כל זכות ודבר טוב שאפשר למצא בישראל ולדון את כל אדם לכף זכות אפלו החולקים עליו והמבזין אותו, ואז יהיה נצול תמיד ממחלקת ועל-ידי-זה עושה כתר יקר להשם יתברך

בכמה מיני אבנים טובות:

ז - ואלה המשפטים

א עקר הגאולה תלויה באמונה. כי עקר הגלות אינו אלא בשביל חסרון אמונה:

ב התפלה היא בבחינת אמונה שמאמין שיש מחדש שבדו לחדש דבר כרצונו. ועל כן הוא מתפלל אליו יתברך שיעשה בקשתו ועל-ידי-זה יכול לעשות נסים למעלה מהטבע בעולם:

ג עקר אמונה בחינת תפלה בחינת נסים אינו אלא בארץ-ישראל. ושם עקר עליות התפלות ויכול לפעל בתפלתו מה שצריך. ולעשות נסים ומופתים אמתיים בעולם:

ד אמונה ותפלה ונסים וארץ-ישראל הם בחינה אחת וכלם תלויים זה בזה:

ה כשפוגמין בארץ-ישראל שהיא בחינת אמונה בחינת תפלה אזי יורדין לגלות. ועקר שיורדת התפלה לגלות ואי אפשר להתפלל ולעשות נסים בעולם:

ו יש בני אדם המכסים כל הנסים בדרך הטבע. וכשיכלו אלו האפיקורסים שאין להם אמונה בנסים ותתרבה אמונה בעולם אזי יבוא משיח, כי עקר הגאולה תלויה בזה הינו באמונה:

ז אי אפשר לבוא לאמונה אלא על-ידי אמת (הינו כי עקר האמונה אינה אלא במה שאין השכל מבין. כי במקום שהשכל מבין אין שניד אמונה. ואם כן כשאין השכל מבין, מהיכן יבוא להאמין במה שצריך להאמין. על כן עקר האמונה תלויה באמת, שאם ירצה האדם להסתכל על האמת לאמתו יבין מאליו שצריך להאמין האמונה הקדושה בהשם יתברך ובצדיקים האמתיים ובתורתו הקדושה. אף-על-פי שאי אפשר להבין זה בשכלנו המגשם כמו שצריך. כי על-ידי הסתכלות על האמת בעין האמת יבין מרחוק שהאמת הוא כך רק שאי אפשר להבין בשכל. וצריך רק להתחזק באמונה שלמה. והבו היטב):

ח אי אפשר לבוא לאמת אלא על-ידי התקרבות לצדיקים אמתיים וילך בדרך עצתם, ולא יטה לימין ולשמאל מדברייהם ועל-ידי-זה נחקק בו אמת וזוכה לאמונה ולתפלה ולארץ ישראל ולנסים ועל-ידי-זה תבוא הגאולה:

ט העצות שמקבל מהצדיקים הוא בחינת נשואין וזווג דקדשה. כי הוא מקבל טפי השכל של הצדיק על-ידי עצה שמקבל ממנו. נמצא שהוא בחינת תקון הברית. ולהפך עצת החולקים והמונעים ודומיהם המדברים חלקלקות להסית ולהדיח מנקדת האמת הם בחינת פגם הברית. על כן

מי שפגם בבריתו צריך לשמור עצמו מאד מהעצות ההפוכות של החולקים על האמת כדי שלא יאבד עולמו כרגע חס ושלום :

י צריך להתרחק מאד מעצות של ההמון עם שרבים ככולם הם עצות רעות ומקלקלות מאד, מכל-שכן וכל שכן עצת רשעים וחולקים ומתנגדים על האמת שצריכים להתרחק מהם יותר ויותר, כי מהם באים כל הקלקולים והפגמים רחמנא לצלן, כי עצתם היא בחינת עצת הנחש הקדמוני וכשמקבל עצתם חס ושלום הם מטילין בו זיהמא בבחינת נשאין בקלפה, כמו שכתוב: "הנחש השיאני" (בראשית ג' יג). והם בחינת פגם הברית ומרחיקים מהאמת והאמונה הקדושה ומלבוא לארץ-ישראל. על כן צריך להתרחק מאד מלידה אחר עצתם חס ושלום רק לדבק את עצמו בצדיקי אמת ואנשיהם ההולכים בדרכיהם שכל עצתם הם בחינת "פלה זרע אמת" (ירמיה ב' כא). בחינת תקון הברית ועל-ידי עצתם זוכה לכל טוב לאמת ואמונה ותפלה וארץ-ישראל ולעשות נסים בעולם :

יא עקר הנאוף תלוי בעינים. ומצות ציצית היא תקון ושמירה לזה ועל-ידי-זה נצולין מעצות רעות הנ"ל. וזוכין לקבל עצות אמתיות של הצדיקי אמת. על כן צריכין לזהר מאד במצות ציצית ולכון בשעת עטיפת הציצית הקדושים ובברכתן שיזכה לשמירת הברית ולעצות טובות ואמתיות, ושיזכה על-ידי-זה לאמונה ולארץ ישראל ולקרבת את הגאולה. ושיזכה לתפלה ולעשות נסים ומופתים בעולם, ושיזכה לפרנסה על-ידי המצוה הקדושה הזאת כי עקר הפרנסה תלוייה בתקון הברית ועל-ידי-זה יזכה גם כן להבין היטב בכל מקום שילמוד ויתגלו לו כל החכמות כשלתון ערוך :

יב התפלה היא בחינת אמונה ומסגל לזכרון ונצול משכחה שהיא תלויה בפגם אמונה :

יג קדם שמקרב להצדיק אזי הוא בבחינת "השמן לב וכו' ואזניו וכו' ועיניו וכו'" (ישעיה ו' י) הינו שלב אטום ואזניו סתומים ועיניו עורים מלראות האמת ולהתעורר לתשובה. אבל כשמדבק עצמו לצדיקים ומקבל מהם עצה אזי נפתח לבבו ועיניו ואזניו בבחינת "יראה בעיניו וגו'" שהן בחינת תלת מוחיו, ושב ורפא לו שרואה ושומע ומבין האמת וזוכה לתשובה :

יד על-ידי פגם הברית אין לו פרנסה :

טו סגלה לחולה להסתפל על הציצית :

ח - ראיתי מנורת זהב

א אָנְחָה וּגְנוּחֵי שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הִיא יְקָרָה מְאֹד כִּי הִיא שְׁלֵמוֹת הַחֲסָרוֹנוֹת. הֵינּוּ כְּשֵׁישׁ לֹו חֲסָרוֹן בְּאֵיזָה דְּבָר כְּשֶׁמֵתְאַנֵּחַ עַל מַה שֶׁנֶּחְסָר לוֹ עַל-יָדֵי-זֶה הוּא מְשָׁלִים הַחֲסָרוֹנוֹת :

ב כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת שֵׁישׁ לְאָדָם הֵן בְּפִרְנֶסָה הֵן בְּבְרִיאוֹת הַגּוּף וְכוּ' כָּלֵם אִי אֶפְשֶׁר לְהַשְׁלִימָם כִּי אִם עַל-יָדֵי הַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֵמֶת שֶׁנִּלְוֶה אֵלָיו. כִּי שְׁלֵמוֹת הַחֲסָרוֹנוֹת הוּא עַל-יָדֵי אָנְחָה וְכוּ' כִּנּוּי לְשֶׁעַל יָדָהּ מִמְּשִׁיכֵין הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים הַחֲסָרוֹן שֶׁמֵתְאַנֵּחַ עָלָיו. אָבֵל זֶה הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים הַחֲסָרוֹן מְקַבְּלִין רַק מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבְדוֹר שֶׁדְּבוּק בַתּוֹרָה שֶׁשָׂם הָרוּחַ חַיִּים וְהֵינּוּ עַל-יָדֵי הַתְּקַשְׁרוֹת לְהַצַּדִּיק :

ג הַמֵּתְנַגְּדִים וְהַרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים אֲמֵתִיִּים הֵם מְקַבְּלִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלֵּהֵם מֵהָרַב דְּקִלְפָּה. כִּי יֵשׁ רַב בְּקִלְפָּה וְסִטְרָא אַחְרָא כְּנֻגַד הָרַב דְּקִדְשָׁה, כִּי "אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים" (קִהְלֶת ז' יד). וְעַל כֵּן הֵם גְּדוֹלִים בְּשַׁעֲתָם כִּי הָרוּחַ חַיִּים הַנִּמְשָׁךְ מֵהָרַב דְּקִלְפָּה הוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה שֶׁהוּא גְּדוֹל בְּשַׁעֲתוֹ, אָבֵל הוּא רַק לְפִי שְׁעָה וּלְבִסוּף כְּלָה וְנֶאֱבָד וּמִסְעַר גּוֹפִיָּה וְנִשְׁמַתִּיָּה שֶׁל הַנְּאֻחָזִים בּוֹ, וְעַל כֵּן הַרְשָׁעִים וְהַחוֹלְקִים עַל צַדִּיקִים בְּחִינָהּם קְרוּיִים מֵתִים כִּי אֵין לָהֶם רוּחַ חַיִּים הָאֵמֶתִי דְּקִדְשָׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ רַק עַל-יָדֵי צַדִּיקֵי אֵמֶת דִּיקָא כִּנּוּי ל :

ד הַצַּדִּיק הָאֵמֶתִי מְכַפֵּר עוֹנוֹת עַל-יָדֵי אָנְחָה שֶׁעַל-יָדֵי-זֶה מִמְּשִׁיכֵין מִמֶּנּוּ הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים הַחֲסָרוֹן כִּנּוּי ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב : "וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה" (מְשָׁלִי ט"ז יד) :

ה אֶסוּר לְהַתְּגַרֵּת בְּרְשָׁעִים וְחוֹלְקִים. כִּי אִם מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר דִּהְיֵנוּ שֶׁכָּבֵר הַפְּרִישׁ וְגִרְשׁ לְגַמְרֵי כָּל הָרַע שֶׁל כָּל הָאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת שֶׁהֵם כָּלֵל הַמִּדּוֹת. עַד שֶׁבִּטּוֹחַ שֶׁלֹא יֵאָרַע לוֹ שׁוּם מְכַשׁוֹל עֲבָרָה. וְצַדִּיק כְּזֶה וְכָל הַנְּלוּיִם אֵלָיו הֵם דִּיקָא יְכוּלִים לְהַתְּגַרֵּת בְּרְשָׁעִים. אָבֵל כָּל מִי שֶׁלֹא בִטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי וְהָרַע עֲדִין בְּכַח אֵף שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם עֲבָרָה, אֵין זֶה צַדִּיק גָּמוּר וְאֶסוּר לוֹ לְהַתְּגַרֵּת בְּרְשָׁעִים. כִּי יוּכַל לְהִזְיֵק לוֹ חַס וְשְׁלוֹם אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלֵּהֵם שֶׁמְקַבְּלִין מֵהַסִּטְרָא אַחְרָא שֶׁהוּא גְּדוֹל בְּשַׁעֲתוֹ רַחֲמָנָא לְצַלּוּ. אָבֵל הַצַּדִּיק הַגָּמוּר הַנּוּי ל יְכוּל לְהוֹרִיד אֵת עֲצָמוֹ לְתוֹךְ הַצְּנוּר שֶׁדָּרָךְ שֶׁם מְקַבְּלִין הַרְשָׁעִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלֵּהֶם וּלְשִׁבְרוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ וּלְהַשְׁפִּיל הַרְשָׁעִים עַדִּי אֲרָךְ :

ו לְבוֹא לָזֶה לְהַפְּרִישׁ הָרַע מֵהַטּוֹב הוּא עַל יָדֵי תּוֹרָה וְתַפְלָה, דִּהְיֵנוּ שֶׁעַל-יָדֵי לְמוֹד פּוֹסְקִים עַל-יָדֵי-זֶה מִפְּרִישֵׁין וּמְבַרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע עַל-יָדֵי שֶׁמְבַרְרֵר הַפֶּסֶק הַלְכָהּ. וּמְגַרְשֵׁין וּמְבַטְלִין הָרַע מִכָּל הָאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת שֶׁהֵם כָּלֵל כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁזֶה עֵקֶר תַּקּוּן הָאָדָם. וְלִזְכוּת לְבַרְרֵר הַפֶּסֶק הַלְכָהּ הוּא עַל-יָדֵי תַפְלָה. וְכִשְׁמֵתְפַלֵּל עַל הַדְּבָר אֵף שֶׁעַל-יָדֵי הַתַּפְלָה נִתְמַלֵּא בְּקִשְׁתּוֹ עִם כָּל זֶה עֲדִין הַדְּבָר בְּקִשָּׁה בְּכַח, וְעַל-יָדֵי הַלְמוּד בַתּוֹרָה כִּנּוּי ל נְגַמְר וְיוֹצֵא

מכח אל הפועל ואזי נעשה רצונו ונתמלא בקשתו ויזכה להשפיל החולקים ומתנגדים עדי ארץ :

ז מענו חכמת התורה יוצא מהתפלה, על כן עקר ברור פסק ההלכה זוכין רק על-ידי התפלה, ונחשב כאלו חדש את העולם וזוכה לברר הטוב מהרע שבכל הארבעה יסודות שהוא תקון הכל, ועל-ידי-זה זוכה להשפיל החולקים עדי ארץ :

ח ציצית הם בחינת רוח חיים דקדושה הנ"ל ועל ידם משלימים כל החסרונות על-ידי אנהה ומכניעין הרוח חיים דקלפה רוח סערה רוח הטמאה ומגרשים הרע מן הטוב מכל המדות, ועל-ידי-זה מכניעים החולקים והרשעים ומשפילים אותם עדי ארץ :

ט הצדיק שומע כל האנחות של הדבוקים בו כי ממנו תוצאות חיים לכל אחד כי הוא "איש אשר רוח בו" (במדבר כ"ז יח). כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה שיודע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד וממשיך ומשלים הרוח חיים של כל אחד ואחד :
אחד   אחד   אחד

ט - תהמת יכסימו

א עקר החיות מקבלין מהתפלה ועל כן צריך להתפלל בכל כחו כדי להכניס כחו באותיות התפלה. ואזי נתחדש כחו שם ועל-ידי-זה זוכים לאמונה :

ב לפי מעלת תפלתו כן זוכה לזיווגו וכן נותנים לו פרנסתו על כן על-ידי תפלה בכם זוכה לזיווגו ולפרנסה :

ג על-ידי תפלה בשלמות משפיע חיות לכל שלשה חלקי עולם שהם עולם השפל ועולם הכוכבים ועולם המלאכים :

ד כשאדם עומד להתפלל אזי באים מחשבות זרות וקלפות ומסבבין אותו ונשאר בחשך ואינו יכול להתפלל. ותכלית התקנה לזה שתראה שיצאו הדבורים מפיד באמת ועל-ידי התבה היוצאת מפיד באמת היא תשים לה פתח בחשך שאתה נצוד בו ותזכה להתפלל היטב. והבן זה היטב היטב כי זה כלל ויסוד גדול בכל דרכי עבודת ה' שהכל תלוי בו. שאפלו אם הוא משקע חס ושלום בתכלית התגברות החשך והקלפה והוא כלוא ומסגר שם בכמה סבובים המסבבים אותו מצדי צדדים ואין מניחים אותו להתקרב לקדושה. עקר תקנתו שימשיך עצמו להאמת ויביט על האמת

לְאִמְתּוֹ וַיִּבְקֶשׁ רַק הָאֱמֶת. וְכֵן יִרְאֶה בְּתַפְלָתוֹ אִם שְׂאִינּוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כָּלֵל מִחֲמַת הַחֹשֶׁךְ הָרַב כַּנִּי"ל, עִם כָּל זֶה יִרְאֶה רַק לְדַבֵּר הַדְּבָר בְּאֵיזָה מְדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא. כְּגוֹן לְמַשָּׁל שְׂיֵאמַר ה' הוֹשִׁיעָה בְּאֱמֶת, אִם-עַל-פִּי שְׂאִינּוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר בְּהִתְלַהְבוֹת וְהַתְעוֹרְרוֹת כְּרֵאוֹי אִם-עַל-פִּי-כֵן יִכְרִיחַ עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עַל כָּל פְּנִימֵי הַדְּבָר בְּאֱמֶת בְּפְשִׁיטוֹת כְּפִי מֵה שֶׁהוּא וְעַל-יָדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְרֵאוֹת הַפְּתִיחִים שֶׁבְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ. כִּי אִם יִרְצֶה הָאֱמֶת בְּאֱמֶת כְּנֻגַד זֶה אֵין שׁוֹם חֹשֶׁךְ שִׁיחֹשֶׁיךְ לוֹ כִּי אֱמֶת הוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ אִם-עַל-יָדֵי שֶׁקָּר הוּא מְסַלֵּק אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּבִיכּוֹל כִּי דוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנַגֵּד עֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל-יָדֵי אֱמֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹכֵן עִמּוֹ. וְעַקֵּר הַשְּׂתוּקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינּוֹ אֶלָּא אֵל הָאֱמֶת וּלְפִי גְדֹל הָאֱמֶת כֵּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹכֵן עִמּוֹ וְאִז מְאִיר לוֹ אִיךְ לִיצֵא מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַקְּלָפָה הַמוֹנְעַת אוֹתוֹ מִתַּפְלָתוֹ וְעַבּוֹדָתוֹ. וְעַל-יָדֵי-זֶה יֵאִיר לוֹ הָאֱמֶת שְׂיִוְכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ וְעַל-יָדֵי-זֶה הוּא מְתַקֵּן וּמְקַיֵּם כָּל הַעוֹלָמוֹת :

ה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שְׂזוֹכִין לְדַבֵּר דְּבוּרֵי תַּפְלָה בְּאֱמֶת כְּזֶה עַד שֶׁהַדְּבוּרִים מְאִירִים כְּאֶבֶן טוֹב שֶׁהוּא מְאִיר בְּעֲצָמוֹ. וַיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁדְּבוּרָם הוּא רַק כְּמוֹ חֲלוֹן שְׂאִין לוֹ אוֹר בְּעֲצָמוֹ רַק שֶׁדָּרַךְ שָׁם נִכְנָס הָאוֹר וְיָכוֹל אַחַר לְהֵאִיר בוֹ. וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי גְדֹל הָאֱמֶת :

ו גַּם עַל-יָדֵי שְׂאֵדָם נִתְעוֹרַר בְּאֱמֶת לְהַשִּׁיב יִתְבָּרַךְ עַל-יָדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְבַקֵּעַ הַמְּסַכִּים וְהַמְּחַצוֹת הַמְּבַדִּילִים וְלַמְּצוֹא הַפְּתִיחִים לְצֵאת מֵאֶפְלָה לְאוֹרָה וְעַל-יָדֵי-זֶה זֹכֶה לְעוֹרֵר גַּם אַחֲרֵים עִמּוֹ. לְעוֹרֵר לְתִשׁוּבָה אֲנָשִׁים אַחֲרֵים לְהוֹצִיאֵם מֵהַחֹשֶׁךְ וּלְהַחְזִירָם בְּתִשׁוּבָה :

ז צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַעֲלוֹת תַּפְלָתוֹ דָּרַךְ שֶׁעַר הַשִּׁיךְ לְשִׁבְטוֹ וְצָרִיךְ זְכוּת גְּדוֹל שְׂיִזְכֶּה לָזֶה, עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַשֵּׁר אֶת תַּפְלָתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר כִּי הַצַּדִּיק יוֹדֵעַ לְכוּן הַשְּׁעָרִים וְלְהַעֲלוֹת כָּל תַּפְלָה וְתַפְלָה לְשַׁעַר הַשִּׁיךְ לָה :

ח צָרִיךְ לְרֵאוֹת לְהַגִּיעַ לְמְדַרְגָּה לְהִתְפַּלֵּל כָּל-כֶּף בְּכוֹנֵה עַד שְׂשִׁפּוֹף לְבוֹ כְּפִימֵי לְפָנָי ה' וְעַל-יָדֵי-זֶה יָבוֹא מְשִׁיחַ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן :

ט אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם הַמְּכַחֲשִׁים כָּל הַנְּסִים וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל דָּרַךְ הַטָּבַע וְאִם רוֹאִים אֵיזָה נֶס הֵם מְכַסִּים הַנֶּס עִם דָּרַךְ הַטָּבַע שְׂאוֹמְרִים שֶׁזֶה דָּרַךְ הַטָּבַעִים, פּוֹגְמִים בְּתַפְלָה כִּי הַתַּפְלָה הִיא בְּחִינַת נְסִים שֶׁמְשַׁנֵּה אֶת הַטָּבַע. וּפּוֹגְמִים בְּאֱמוּנָה מְאֹד שְׂאִין מְאֵמִינִים בְּהַשְּׁגַחַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ. וּפּוֹגְמִים בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא מְקוֹם הַנְּסִים. וְעַל-יָדֵי-זֶה צָרִיכִין לְפוֹל בְּגִלוֹת מְצָרִים וּשְׂאָרֵי גְלִיּוֹת וְהֵם מְאָרִיכִים אֶת הַגְּלוֹת רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן :

י - ואלה המשפטים

א על-ידי רקודין והמחאת כף נעשה המתקת הדינים :

ב עקר כבוד השם יתברך הוא כשהרחוקים ביותר מקרבין את עצמן לעבודת השם יתברך, כי אז אתעלה ואתיקר שמא דקדשא בריך הוא עילא ותתא ונתגדל כבוד שמו יתברך ונתעלה. על כן צריך כל אדם להשתדל מאד לקרב הרחוקים להשם יתברך וגם אין לשום אדם ליאש את עצמו מלהתקרב לעבודת השם יתברך מחמת שנתרחק מאד מהשם יתברך על-ידי חטאיו המרבים אף שהרבה לעשות הרע חס ושלום. כי אדרבא כל מה שהוא רחוק ביותר על ידו יתגדל כבוד השם יתברך ביותר כשישתדל לשוב ולהתקרב אליו יתברך כי זה עקר כבודו יתברך. אבל זה אי אפשר שיתקרב הרחוק להשם יתברך כראוי כי אם על-ידי צדיקי הדור :

ג צדיקי אמת הם מעלין את התפלה בעליות גדולות עד שמגלין אלקותו ומלכותו יתברך לכל באי עולם אפלו להרחוקים מאד מאד שהם הרשעים והעכויים שזה עקר גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא. כי עקר גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא הוא שגם הרחוקים מאד ואפלו העכויים ידעו שיש אלהים שליט ומושל כמובא בזהר הקדוש (יתרו ס"ט ע"א). על כן מי שיש לו חולה או איזה צער בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים (בבא-בתרא קט"ז), כי עקר התפלה אינם יודעים כי אם צדיקי הדור. ובזה עושה נחת רוח גדול להשם יתברך כי הקדוש-ברוך-הוא מתאווה לתפלתן של צדיקים ונהנה מהם :

ד יש בעלי גאווה שמונעים עצמם ואחרים מלילך לצדיקים להתפלל עליהם והם מעכבים תאותו של השם יתברך :

ה אלו הבעלי גאווה הם חושבים שגם הם יכולים להתפלל על שהתענו וסגפנו עצמם ובזה הם צדיקים. אבל האמת אינו כן כי אם התבוננו בעצמם היו רואים שאחר כל התעניות וכיו"ב עדין נשארו אצלם כל תאותם קשורים בגופם, וגם זהמת תאוות אביהם משעת ההולדה מחמת שלא נתקדש אביו בשעת הזיווג קשור בגופם עדין. וכשמסתכלים על זה בודאי יפול עליהם חרדה גדולה ולא היו טועים שהם צדיקים שיכולים להתפלל ולעשות פדיונות. וכן יחשב כל אדם כל זה ולא יטעה שהוא צדיק וישתדל להביא ולהשיב כל התפלות לצדיקי האמת כי רק הם יודעים להתפלל ולהעלות התפלה כראוי. והקדוש-ברוך-הוא מתאווה לתפלתם ומשגר תפלה סדורה בפייהם כדי שיהנה מהתפלה :

ו והעצה היעוצה לביטל הגאווה שהיא עבודה זרה כפתיב : "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי ט"ז ה, ועין סוטה ד :), העקר היא על-ידי התקרבות לצדיקים :

ז על-ידי התקרבות לצדיקים מבטלין הגאונה שהיא עבודה זרה וזוכין לאמונה שלמה ונתבטלין הכפירות וזוכין לבחינת רוח הקדש. ועל-ידי-זה זוכין לשמחה גדולה עד שבאים להמחאת פן ורקודין דקדשה שעל-ידי-זה ממתיקין הדינים וזוכין לחכמה וחיים ואריכות ימים ולהשגת התורה בנגלה ונסתר :

ח על-ידי שמחת פורים בהמחאת פן ורקודין. על-ידי-זה ממשיכין בחינת קבלת התורה בנגלה ונסתר שהיא בחינת הארה הנפלאה של מרדכי ואסתר. וזוכין לקיים מצוות ספירת העמר כראוי שעל-ידי-זה מכניעין קלפות המן עמלק ימ"ש ונתבטל הגאונה והעבודה זרה והכפירות ונמשך אמונה גדולה וחכמה דקדשה וחיים ואריכות ימים. וממתיקין כל הדינים ונתבטלין כל הגזרות מישראל אמן בן יהי רצון :

ט על-ידי בטול הגאונה החכמה על תקונה. וזוכין לחיים ואריכות ימים ונמתקין הדינים וזוכין לאמונה ולשמחה גדולה ולהשגת התורה בנגלה ונסתר ולבחינת רוח הקדש :

י שרש התשובה הוא מראש חדש. על פן בראש חדש משתלשלת התשובה בכל הנבראים ומגיע להם הרהור תשובה. ואפלו רשעים שבגיהנם מכתחים לאיזה חרטה בראש חדש ששבין ומתחרטים ומודים ומתביישים. כי אף-על-פי שאין גיהנם אז (זהר הקדוש תרומה ק"ג) זאת הבושה והחרטה היא בעצמה הגיהנם שלהם (וכן כתב בסימן כ"ב כי צער הבושה גדול מאד יותר מענש גיהנם רחמנא לצלן) :

יא - אני ה הוא שמי

א על-ידי שמדבר בהתורה בדבורים מאיר לו הדבור בכל המקומות שצריך לעשות תשובה עד שזוכה לעשות תשובת המשקל ממש. וכן בכל פעם ופעם על-ידי כל תשובה ותשובה הוא הולך ממדרגה למדרגה עד שיוצא ממדרגה פחותה ובא לתבונות התורה :

ב על-ידי שיהיה נזהר ונשמר שיהיה כבוד השם יתברך בשלמות שיהיה נבזה בעיניו נמאס וכבודו לאין נגד כבוד השם יתברך. על-ידי-זה זוכה לדבורים המאירים בתורה שהם מאירים לו לתשובה שלמה ועל-ידי-זה זוכה לבוא לתבונות התורה לעומקה :

ג אף אי אפֿשֿר לזכות לדבור המאיר כִּזֶּה כי אם כְּשֶׁמְשַׁבְּרִין הַגְּאוֹת וְהַגְּדֻלוֹת. שְׁלֵא יִהְיֶה לַמּוֹדוֹ בְּשִׁבִיל כְּבוֹד לְהַתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר חֵס וְשְׁלוֹם אוּ לְקַבֵּל רַבְנוֹת וְהַתְנַשְּׂאוֹת. וְזֶה תְּלוּי בְּשִׁמְיַרְת הַבְּרִית קוּדֵשׁ :

ד גאות היא בחינת עבודה זרה ועל-ידי-זֶה אין לו כְּלֵי הַדְּבֹר לְדַבֵּר עִמָּהֶם דְּבוּרִים הַמְּאִירִים וְאֵין יְכוּלִין לִפְתַּח פֶּה. וְכִשְׁהַתּוֹרָה בָּאָה לְתוֹךְ פִּיו לֹא דִי שְׂאִין דְּבַרֵי הַתּוֹרָה מְאִירִין לוֹ לְהַחְזִירוֹ לְמוֹטֵב אֶלָּא שְׁגַם הַתּוֹרָה עֲצָמָה נִתְגַּשֵּׁם וְנִתְחַשֵּׂד שֶׁמִּפּוֹ רַחֲמָנָא לְצַלָּן :

ה גאות ונאוף תלויים זה בזה. וכְּשֶׁשׁוֹמֵר הַבְּרִית נֶצוּל מִגְּאוֹת וְזוֹכֶה לְאוֹר הַמְּאִיר לוֹ לְתִשׁוּבָה עַד שֶׁזוֹכֶה לְבוֹא לְתַבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעוֹמְקָה :

ו עקר מרירות טרדות הפרנסה ויגיעתו היא על-ידי פגם הַבְּרִית. כי מי שְׁשׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לִיט מְלֹאכּוֹת וּמִשָּׂא וּמִתֵּן, הֵם בְּחִינַת מְלֹאכּוֹת הַמְּשַׁכֵּן וְהֵם בְּחִינַת "ט"ל אורות" (ישעיה כ"ו יט). אֲבָל הַפּוֹגֵם בְּבְרִיתוֹ עֲנִיּוֹת רוּדֵף אַחֲרָיו וּמִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עוֹל הַפְּרִנְסָה בִּיגִיעָה וּבְמִרְרוֹת גְּדוֹל בְּבְחִינַת לִיט מְלֹקוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן :

ז שְׁמִירַת הַבְּרִית יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹוִיגוּ בִּימֵי הַחוֹל וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא שׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹוִיגוּ בְּהִיתֵר וְגַם זֶה נִקְרָא שְׁמִירַת הַבְּרִית, וּבִלְבָד שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עֲצָמוֹ מֵעֲבֵרָה רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְצָרִיכִים שְׁמִירָה גְּדוּלָּה לְשִׁמּוֹר אֶת בְּרִיתָם וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתְּאָה וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשִּׁיג הַלְכָה שֶׁבַּתּוֹרָה רְזִין. אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹוִיגוּ רַק מִשְׁבֵּת לְשֵׁבֶת וְהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עֲלָאָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מִשִּׁיג גַּם קְבָלָה וְרְזִין דְּרְזִין. אֲבָל גַּם מִי שֶׁזּוֹוִיגוּ רַק מִשְׁבֵּת לְשֵׁבֶת גַּם הוּא צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוּלָּה שֶׁיִּהְיֶה זּוֹוִיגוּ בְּקִדְשָׁה וְיִהְיֶה נְכֹלָל בְּכֹלל שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית. מִכָּל-שָׁכֵן הַקְּטַנִּים שֶׁזּוֹוִיגִים גַּם בִּימֵי הַחוֹל שֶׁבּוֹדָאֵי הֵם צָרִיכִים שְׁמִירָה יִתְרָה בְּיוֹתֵר שְׁלֵא יִפְגְּמוּ בְּבְרִיתָם חֵס וְשְׁלוֹם וְעַל כָּל פְּנִים שְׁלֵא יַעֲבְרוּ עַל הַתּוֹרָה חֵס וְשְׁלוֹם. וְעַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁתֵּי בְּחִינּוֹת אֵלוֹ עַל יְדֵי זֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁלְמוֹת וְזוֹכִין לְכָל הַבְּחִינּוֹת הַנִּיֵּל עַד שֶׁזּוֹכִין לְבוֹא לְתַבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעוֹמְקָה :

ח יֵשׁ עֲנָוָה שֶׁהִיא תְּכֵלִית הַגְּדֻלוֹת דִּהְיִינוּ שֶׁהוּא עָנּוּ מַחֲמַת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַגְּדֻלוֹת מְבִזֶּה מְאֹד, עַל כֵּן הוּא עָנּוּ כְּדִי לְהַתְיַקֵּר וּלְהַתְּכַבֵּד, נִמְצָא שֶׁהוּא עָנּוּ בְּשִׁבִיל גְּדֻלוֹת וְכְבוֹד. עַל כֵּן צָרִיכִין לְהַשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו וּלְהַתְּרַחֵק מִגְּדֻלוֹת בְּתְּכֵלִית עַד קֶצֶה הָאֲחֵרוֹן כְּמֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, 'מְאֹד מְאֹד הָיִי שֶׁפֶל רוּחִי'. כִּי הַגְּדֻלוֹת הוּא בְּחִינַת שְׁבַע בְּתֵי עֲבוּדָה זָרָה שְׁעַל-יְדֵי-זֶה גָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֲרָצָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה עָדִין לֹא חֲזַרְנוּ לְאֲרָצָנוּ מַחֲמַת שְׁרוּדֵפִים אַחֵר הַכְּבוֹד עַל-יְדֵי הַגְּדֻלוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן :

יב - תהלה לדוד

א מה שָׁעַל-פִּי רוֹב הַלּוֹמְדִים חוֹלְקִים עַל הַצְדִּיקִים זֶהוּ מַחֲמַת שְׁלוֹמְדִים תּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה דְהִינּוּ גְמָרָא וּפּוֹסְקִים וְכוּי בְּגָאוֹת גְדוֹלָה. וְאִזִּי נַעֲשֶׂה לָהֶם מִתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצְדִּיקִים עֲתַק בְּגֵאוֹה וּבּוּז. אָבֵל הַצְדִּיקִי אָמַת מַעֲלִין וּמִתְקַנִּים כָּל דְּבוּרֵיהֶם הֲרָעִים וְחוֹזְרִים וְעוֹשִׂים מֵהֶם הִלְכוֹת וּמַעֲלִין שְׁעִשׂוּעִים גְדוֹלִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא :

ב עַל-יְדֵי שְׁלוֹמְדִים תּוֹרָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה וְהַעֲקָר עַל-יְדֵי תּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה גְמָרָא וּפּוֹסְקִים שְׁלוֹמְדִים שְׁלֵא לְשִׁמָּה עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר עֲתַק עַל צְדִיקִי אָמַת. וּמִזֶּה בָּא הַתְּנַגְדוֹת שֶׁל הַלּוֹמְדִים שְׁחוֹלְקִים עַל הַצְדִּיקִים הָאֱמִתִּים :

ג אֵלּוּ הַלּוֹמְדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצְדִּיקִים דַּע שְׁבִיזָה שְׁחוֹלְקִי וּמִדְּבַר רְעוֹת עַל הַצְדִּיק בְּזֶה שׁוֹנָא וְרוֹדֵף גַּם אֶת הַצְדִּיק הָעֲלִיּוֹן, הִינּוּ הַצְדִּיק שְׁחַדֵּשׁ זֹאת הַתּוֹרָה שְׁלוֹמְדִים הַצְדִּיק הַתְּחַתּוֹן. וְעַקָּר כְּחוֹ מַחֲמַת שֶׁהוּא לְמַדּוֹן בְּגְמָרָא וּפּוֹסְקִים שֶׁהוּא תּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה רַק שְׁלוֹמְדִים בְּלֵא דַעַת וּנְבִילָה טוֹבָה הִימְנוּ (כְּמוֹבָא בְּוִיקָרָא-רַבָּה סוּף פְּרָשָׁה א). וְכִשְׁהַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה בָּאָה לְתוֹךְ פִּיּוּ זֶהוּ גְלוֹת הַשְּׂכִינָה. וְתַלְמִיד-חֶכֶם כְּזֶה הוּא שֶׁד יְהוּדִי וְאִינוּ רוֹאֵה הָאֱמִת וְנַעֲשֶׂה שֵׁנָא וְחוֹלְקִי עַל הַצְדִּיק הָאֱמִת :

ד מַה שֵׁיִשׁ כְּמָה שְׁלוֹמְדִים תּוֹרָה הֲרַבָּה וְאִינֶם חוֹזְרִים בְּתַשׁוּבָה וְאִדְרַבָּא הֵם חוֹלְקִים עַל צְדִיקִים, זֶה מַחֲמַת שְׁלוֹמְדִים שְׁלֵא לְשִׁמָּה כִּי אִם בְּשִׁבִיל כְּבוֹד וְרַבְנוֹת לְהַתִּיהַר וּלְקַנְטֵר וְאִזִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה נִכְנָס בּוֹ עַרְמִימִיוֹת יוֹתֵר, כִּי בַתּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ בְּחִינַת "צְדִיקִים יִלְכוּ בָּם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם" (הוֹשַׁע י"ד י). וְאִזִּי מִהַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה נַעֲשֶׂה לוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצְדִּיקִים מַחֲמַת שֶׁאִינוּ רוֹאֵה בַתּוֹרָה רַק הַמְשַׁמְעוֹת שֶׁאִינוּ טוֹב בְּחִינַת "וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם" בְּחִינַת עַרְמִימִיוֹת :

ה כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה אֵיזָה דִּין וּפְסָק וְתוֹרָה שְׁחַדֵּשׁ אֵיזָה תִּנְאֵה אוֹ צְדִיק אַחֵר. עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְשִׁיקִין הִינּוּ בְּחִינַת הַתְּדַבְּקוֹת רוּחָא בְּרוּחָא שְׁנִתְדַבְּק רוּחַ הַתִּנְאֵה עִם רוּחַ הַלּוֹמֵד. וְדוּמָה כְּאֵלּוּ נוֹשֵׁק אֶת עַצְמוֹ עִם הַתִּנְאֵה וְגוֹרֵם תַּעֲנוּג גְדוֹל לְהַתִּנְאֵה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה 'שְׁפִתוֹתָיו דּוֹבְבוֹת בְּקִבְרִי' (יְבָמוֹת צ"ג) :

ו עַל כֵּן צָרִיךְ לִידַע קִדְּם לְמוֹדוֹ שֶׁבְּשַׁעָה שִׁיּוֹשֵׁב לְלַמֵּד הַצְדִּיק שְׁבִיגוֹן עֲדוֹן צִיַּת לְקַלְיָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "הִיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנְיִים חֲבָרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׂמִיעֵנִי" (שִׁיר הַשִּׁירִים ח' יג) (בְּזִהַר הַקְּדוֹשׁ לְךָ-לְךָ צ"ב). וְצָרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הַתִּנְאֵה אוֹ הַצְדִּיק שְׁחַדֵּשׁ וְגַלְיָה זֹאת הַתּוֹרָה שְׁלוֹמְדִים וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה נְשִׁיקִין וְכוּי כְּפִי' לְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְתַשׁוּבָה לְחַדֵּשׁ יָמָיו שֶׁעָבְרוּ בְּחַשְׁדֵּךְ. וְכָל זֶה כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לְשִׁמָּה כְּדִי לְקַיֵּם מִצְוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה שְׁשִׁקוֹל כְּנֶגֶד כָּלֶם וְלִזְכוּת עַל-יְדֵי-זֶה לְקִיוּם הַתּוֹרָה. וְאִזִּי רוֹאֵה בַתּוֹרָה רַק מְשַׁמְעוֹת טוֹב כִּי יוֹדַע שִׁמָּה שֵׁיִשׁ בַּתּוֹרָה מְשַׁמְעוֹת לְהַפְּדֵה הוּא בְּכוֹנֵה מֵאֵת

השם יתברך כמבאר בפנים. אבל כשלומד רק בשביל שיהיה נקרא למדן וכיוצא אִזי נבלה טובה הימנו ובוודאי אינו יכול לדבק את עצמו עם רוח התנא ועליו כתיב: "נעתרות נשיקות שנא" (משלי כ"ו), כי התנא אינו יכול לסבל רוחו של תלמיד-חכם שד יהודי:

ז בשביל זה טוב ללמד פוסק עם באר הגולה. כדי להזכיר שם התנא או הפוסק שחדש זה הדין כדי לדבק רוחו ברוח הצדיק שחדש זאת התורה פני"ל:

ח ודע שזה הלמדן שדובר רעות על הצדיק הוא מכוון גדול מאת השם יתברך. שהקדוש-ברוך-הוא מפיל צדיק גדול לתוך פיו של זה הלמדן כדי שעל-ידי-זה יוציא הצדיק השכינה הינו התורה שבעל-פה מהגלות שבפה הלמדן. כי הצדיקים הגדולים המבחרים יודעים מאיזה הלכות נעשו אצלו אלו הצרופים רעים שמדבר על הצדיקים. והם מעלים אלו הצרופים ועושים מאלו הדבורים הלכות ומיחד בזה יהודים גדולים ונפלאים עין שם:

ט על-ידי ששמחים ביסורים ועושים מאהבה (שבת פ"ח) לקבל חרפת השנאים באהבה על-ידי-זה מעלין את השכינה לבחינת חבוק:

י הלמדן הישר על-ידי שלומד תורת התנא על-ידי-זה מחזיר נפשו של התנא לתוך גופו:

יג - להמשיך השגחה שלמה

א על-ידי שמשברין תאות ממון משיכין השגחה שלמה. ושברתה היא על-ידי צדקה כי על-ידי צדקה מקררין חמימות תאות ממון ומשברין תאות הנגידות והעשירות. וזוכה לעשות משא ומתן באמונה ולהיות שמתח בלקו ויש לו נחת רוח במה שחננו ה' ואינו אץ להעשיר. ונצול מן הקללה של "בזעת אפיך תאכל לחם" שהיא מתקימת במשקע בתאות ממון, שהוא יגע תמיד ביגיעות וטרחות וטרדות גדולות ואין לו נחת רוח מעשרו רחמנא לצלן. ועל-ידי צדקה נצולין מזה ונחשב כמקטיר קטרת:

ב תאות ממון היא עבודה זרה ממש וכל זמן שיש עבודה זרה זאת של ממון בעולם חרון אף בעולם. וכפי הבטול של תאנה זאת כן נתבטל החרון אף ונמשך חסד בעולם ועל-ידי-זה נמשך הדעת שהיא בחינת בגנון בית המקדש. ובטול תאות ממון זה בחינת התגלות משיח שאז יתבטל חמדת הממון:

ג על-ידי שבויר תאנות ממון על ידי צדקה. ממתיקין הדינים ונצולים מכל הצרות ונקרא חכם, ועל-ידי-זה יכולין להעלות נפשות ישראל ולחדשם ולהביא התורה לעולם בבחינת התגלות התורה של לעתיד לבוא בחינת אורייתא דעתיקא סתימאה. גם על-ידי-זה נעשה יחוד קדשא בריהו הוא ושכינתיה :

ד ע"י זה החכם שלוקח הנפשות ועולה עמהם "וירד עז מבטחה" (משלי כ"א כב) שמוליד על-ידי-זה התורה הנ"ל נתקנו שתי המרכבות בחינת תקונא דמרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה :

ה כל אלו בני אדם הבאים לחכם הדור כל אחד ואחד יש לו איזה רצון טוב. והצדיק מעלה כל אלו הרצונות ובוזה הוא מחדש נפשותיהם של אלו האנשים הבאים אליו ועל-ידי-זה הוא מביא התגלות התורה שאומר אז בפניהם. נמצא שיש לכל אחד ואחד חלק בתורה כפי רצונו וכן נתחדש נפשו לטובה. על כן צריך כל אחד להתחזק ולהתעורר שיבוא עם רצונות טובים וכסופין טובים וחזקים להשם יתברך כדי שיתחדש נפשו לטובה ביותר. גם שמענו שהעקר בשעה שהחכם מכין עצמו לומר תורה שאז צריך כל אחד לפשפש במעשיו ולבקש לו רצונות טובים להשם יתברך ולהתפלל על זה, כדי שעל-ידי-זה יוכל החכם לאחוז בידו ולהעלותו ממקום שהוא שם ולחדשו לטובה כפי הרצון שיהיה לו אז כנ"ל :

ו גם מזה תבין החלוק הגדול שיש בין כשהאדם בעצמו אצל הצדיק בשעת אמירת התורה ובין כששומע מפי אחר. כי כשהוא בעצמו שם יש לו חלק בהתורה ונתחדש נפשו אז מלבד עוד הרבה חלוקים כמבאר במקום אחר :

ז על-ידי שבאים להצדיק על-ידי-זה ממשיכין השגחה שלמה. כי הוא החכם הנ"ל המביא התורה כנ"ל ועל-ידי המשכת התורה בעולם נמשך השגחת השם יתברך עלינו. כי התורה היא טעמים נקודות תגין אותיות שהם תלת גונון דעינא ובת עין, ועל כן על-ידי התורה מביא החכם כח הראות של השגחת השם יתברך עלינו. וכך אחד כפי קרובו אל התורה כן השגחת השם יתברך עליו בשלמות יותר :

ח כשאדם רוצה דבר תאנה זה הרצון הוא פגם ומרה לנפש ואזי היא בבחינת "מרת נפש" (שמואל-א א' י) בחינת "ונפשה מרה לה" (מלכים-ב ד' כז). וזהו פזיר הנפש ואזי אין הנפש מאירה והיא אז בבחינת "ונפש רעבה" (תהלים ק"ז ט). ולתקן זה צריך לבוא לחכם הדור הנ"ל והוא יתקן ויעלה אפלו אלו הרצונות הפגומים עם הרצונות הטובים שיש לו. ועל-ידי-זה שבא להחכם יתקיים אז "ונפש רעבה מלא טוב" (שם) ויתקיים בו "והשביע בצחצחות נפשך" (ישעיה נ"ח יא). ויחדש כנשר נעוריו דהינו שיתחדשו ויתקנו ימי נעוריו שעברו בחשך ואז נקרא אדם. וגם גופו יתעלה ויתחדש על-ידי-זה שבא להחכם :

ט אלו בני אדם הבאים להחכם שבדור והחכם מקבץ נפשותיהם שהם הרצונות שלהם ומעלה אותם בבחינת עבור ומחדש אותם לטובה ואחר-כך חוזר ושב ויורד עם הנפשות לזה העולם וממשיך עמהם התגלות התורה. הנפשות האלו הם בבחינת החיות שבמרכבה. והגופים שלהם הם בבחינת האופנים. ונפש החכם בעצמו ודעתו הקדושה היא בבחינת הכסא והיושב על הכסא. וכן בבחינת התורה שממשיך יש גם כן החיות והאופנים והכסא והיושב על הכסא:

י אך צריך לבקש מאד ולחזור אחר צדיק כזה ולבקש מהשם יתברך שיזכה למצוא חכם כזה שיקבץ הנפשות ויעלה אותם ויחדשם בבחינת עבור ויוריד על-ידי-זה התורה. כי הוא דיקא יכול לתקנו ולהעלותו מכל הפגמים של כל התאוות. והצדיק עושה זאת בשני שכליים בחינת שתי שינוי בחינת שין של שלשה ראשים ושין של ארבעה ראשים:

יא כל מה שמתרבין יותר הנפשות הבאים אל הצדיק האמת לקבל תורה נתמעט ונתבטל יותר ההבל הרע אשר נעשה על הארץ שהם הקשיות של האפיקורסים, מחמת שרואים צדיק ורע לו רשע וטוב לו. ועל-ידי רבוי הנפשות המתקבצים אצל צדיקי אמת נתבטל ההבל של קשיות כאלו:

יב אלו האנשים הנוסעים ובאים להצדיק האמת ראוי שיתוסף בהם אהבה זה לזה ויעוררו ויזכירו זה את זה בעבודת השם יתברך. וזה סימן שהיתה פונתם רצויה בעת שהיו אצל הצדיק והתחילו להתחדש לטובה:

יג יש נפשות שהם פגומות מאד מאד. ואפלו כשבאין אצל הצדיק אף-על-פי-כן עדן משקעים בכל התאוות ועדין לא יצאו מחול אל הקדש אפלו כחוט השערה, ונפשות כאלו בודאי אי אפשר להעלותם ולחדשם בבחינת עבור. אבל יש צדיקים שגדולים במעלות נפלאות ונוראות כל-כך עד שאפלו נפשות פגומות כאלו יכולים להעלות בבחינת עבור ולחדשם לטובה. על כן מי שיודע בנפשו שפגם מאד ורוצה לחוס על חיו ולשוב להשם יתברך צריך לבקש ולהתחנן מאד מאד לפני השם יתברך שיזכהו ברחמיו להתקרב לצדיק כזה שיהיה עבור חזק כל כך שיוכל להעלות ולחדש גם נפשו לטובה, אשרי הזוכה למצוא צדיק כזה:

יד - להמשיך שלום בעולם

א עקר כבוד השם יתברך הוא כשהרחוקים ביותר מקרבים את עצמן להשם יתברך כי אז אסתלק ואתיקר שמא דקדשא בריך הוא עילא ותתא (זהר יתרו סי' ע"א), ונתגדל כבודו יתברך מאד. על כן צריך כל אדם

להשתדל מאד לקרב הרחוקים לעבודת השם יתברך. גם אין לאדם לומר איך אני יכול להתקרב להשם יתברך ואני רחוק כל-כך על-ידי רבוי מעשי הרעים. כי אדרבה כל מה שהוא רחוק ביותר יתגדל על ידו כבוד השם יתברך ביותר כשישתדל לשוב ולהתקרב אליו יתברך כי זה עקר כבודו יתברך כנ"ל:

ב כשבני אדם שהם מחוץ לקדשה מקרבין את עצמם לפנים מהקדשה הן גרים שמתגירים הן בעלי תשובה שגם הם היו מבחוץ. כשמקרבין ומכניסים אותם לפנים זהו עקר כבוד השם יתברך וכדין אסתלק ואתיקר שמה דקדשא בריך הוא עילא ותתא, ומעלין את הכבוד לשרשו הינו ליראה ועל-ידי-זה ממשיכים שלום בעולם:

ג על-ידי התורה יכולים לקרב גרים ובעלי תשובה ולהודיע להם הדרך ילכו בה:

ד על-ידי עסק התורה בקדשה מעוררין בתשובה פושעי ישראל וגרים. אבל אי אפשר לזכות לזה כי אם על-ידי ענוה ושפלות בתכלית. ועל-ידי-זה זוכין לתורה עד שיוכל להאיר ולעורר בתורתו שרשי נשמות ישראל אפלו הרחוקים ממנו כמה פרסאות. ואפלו פושעי ישראל כל זמן ששם ישראל נקרא עליו כי אף-על-פי שחטא ישראל הוא (סנהדרין מד), ויכולים להאיר לו אל מקום שהוא הארה משרש נשמתו על-ידי התורה ועל-ידי-זה חוזר בתשובה:

ה צריך כל אדם ובפרט תלמיד-חכם לראות שיוכל להאיר ולברך בלמוד תורתו בשרש הנשמות, הינו במחשבה תחלה כנ"ל ועל-ידי-זה יכול לקרב ולעורר בתשובה רשעים וגרים אפלו הרחוקים ממנו, ועל-ידי-זה יזכה שיהיה גם בנו תלמיד-חכם. אבל כשיאינו לומד בבחינה זו אין בנו תלמיד-חכם (ועין נדרים פ"א):

ו אין אדם זוכה לתורה אלא על-ידי שפלות שישבר גאותו מארבע בחינות שפלות. כי צריך להקטין את עצמו לפני גדולים ממנו ולפני בני אדם כערפו ולפני קטנים ממנו. ולפעמים שהוא בעצמו קטן שבקטנים וצריך להקטין את עצמו כנגד מדרגת עצמו וידמה בעיניו שהוא למטה ממדרגתו:

ז צריך לשמר את עצמו מפל הדברים שדרך בני אדם להתגדל בהם והם שלשה דברים: חכמה, גבורה ועשירות. כמו שכתוב (ירמיה ט' כב): "אל תתהלל חכם וגו'. הינו שצריך לשבר גאותו שיש לו מפל אלו הדברים ולהיות ענו ושפל בכלם:

ח כפי מה שמשבר גאותו כן הוא זוכה לתורה. ועל-ידי-זה זוכה לקרב רחוקים להשם יתברך שעל-ידי-זה נתגדל ונתעלה כבודו יתברך. ומעלה הכבוד לשרשו ועל-ידי-זה זוכה ליראה. ועל-ידי-זה זוכה לשלום-בית

"שְׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ" (תְּהִלִּים ל"ח ד) וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְתַפְלָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְשְׁלוֹם הַכְּלָלִי שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:

ט כְּשֶׁמְאִירִין וּמְעוֹרְרִין אֶת הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּתַשׁוּבָה עֲדִין הֵם רְחוּקִים מִהַקְדָּשָׁה מְאֹד וְיָכוֹל לִהְיוֹת לָהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת. וְצָרִיךְ לָהֶם יְגִיעוֹת רַבּוֹת כְּדֵי לְהַפְשִׁיט מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהַלְבִּישׁוּ (זְכַרְיָה ג' ד). כִּי אֱלוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים הֵם מוֹנְעִים אוֹתָם מִלְחַזֵּר לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְהֵם מִפְּסִיקִים כְּמוֹ נֶהָר הַמִּפְסִיק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִלּוֹךְ דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הַנֶּהָר. עַל כֵּן לֹא יִבְהַלּוּ רַעִיוֹנֵיךְ כְּשֶׁאֲתָה רוּאָה שְׂאֲתָה רוּצָה לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ וּבָאִים עֲלֶיךָ מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת. כִּי בְּהִכָּרַח שֶׁיְהִיוּ לְךָ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְעֲצוּמוֹת כִּי כָּלֵם נִמְשָׁכִין מִהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מְעוֹנוֹתָיו. וְצָרִיכִים לְסַבֵּל יְגִיעוֹת וּמְרִירוֹת עַד שֶׁיִּשְׁלִיךְ מֵעַלָּיו הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַמְּסַכִּים הַמְּבַדִּילִים בֵּינָם לְבֵין הַקְדָּשָׁה:

י לְפִי הַכְּבוֹד שֶׁמְכַבֵּד אֶת יִרְאֵי ה' כֵּן עוֹלָה הַכְּבוֹד לְשֶׁרְשׁוֹ וְעַקֵּר הַדְּבָר שֶׁיְכַבֵּד יִרְאֵי ה' בְּלֵב שָׁלֵם וְעַל-יְדֵי-זֶה מְשָׁלִים פְּגָמֵי הִירָאָה וְזֹכָה לְשְׁלוֹם:

יא יֵשׁ שְׁנֵי מִיְנֵי שְׁלוֹם. יֵשׁ שְׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ כִּי תִחַלֵּה צָרִיךְ אָדָם לְרְאוֹת שֶׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ. כִּי לְפַעְמִים אֵין שְׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֵין שְׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ מִפְּנֵי חַטָּאתֵי" (תְּהִלִּים ל"ח ד). וְעַל-יְדֵי הִירָאָה זֹכָה לְשְׁלוֹם הַכְּלָלִי שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְלְבוֹא לִירָאָה הִיא עַל-יְדֵי שְׁפָלוּת וְתוֹרָה:

יב עַקֵּר הַתַּפְלָה עַל-יְדֵי הִירָאָה כִּי הַתַּפְלָה בְּמָקוֹם קָרְבָן וּבְקָרְבָן כְּתִיב בֵּיה (וַיִּקְרָא כ"א יח): "כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב", וְכִשְׂאִין בּוֹ מוֹם דְּהִינּוּ עַל-יְדֵי יִרָאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ד י): "אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו" שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְשְׁלָמוֹת (זֶהר יתרו ע"ט), הִינּוּ שֶׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ דְּהִינּוּ שֶׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בֵּין גּוֹפוֹ וּנְפִשׁוֹ אֲזִי יִקְרַב לְעַבֵּד עַבּוּדָתוֹ תַּמָּה וְאֲזִי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּשְׁלָמוֹת. וְעַל-יְדֵי הַתַּפְלָה זֹכָה לְשְׁלוֹם הַכְּלָלִי הִינּוּ שְׁלָמוֹת הָעוֹלָמוֹת. כִּי עַל שֵׁם זֶה תַּפְלָה נִקְרָא קָרְבָן עַל שֵׁם קְרוֹב הָעוֹלָמוֹת לְשְׁלָמוֹתָן שֶׁזֶה בְּחִינַת שְׁלוֹם הַכְּלָלִי שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְזֶה שֶׁמְסִימִין הַתַּפְלָה בְּשְׁלוֹם:

יג כָּל אָדָם יִרְאָה לְזָכוֹת בְּשְׁלָמוֹת לְבַחֲנִינַת שְׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ דְּהִינּוּ שֶׁיְהִיָּה שְׁלוֹם אֲמַתִּי בֵּין גּוֹפוֹ וּנְפִשׁוֹ. וְאֲזִי בּוֹדָאֵי לֹא יִרְצָה לְעַסֵּק בְּשׁוֹם עֵסֶק מְעַסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה רַק בְּשִׁבִיל נִשְׁמָתוֹ וְגַם כָּל תַּפְלוּתָיו לֹא יִהְיוּ אֶלָּא בְּשִׁבִיל לְקַשֵּׁר נִשְׁמָתוֹ. וְאֶפְלוּ אֱלוֹ הַתַּפְלוּת הַמְּפַרְשִׁים בְּתַפְלָה שֶׁהֵם לְצָרֶךְ הַגּוּף, כְּגוֹן רְפִאָנוּ וּבְרָךְ עֲלֵינוּ וּשְׂאָר צָרָכֵי הַגּוּף לֹא תִהְיֶה כּוֹנֵנוּ בְּשִׁבִיל גּוֹפוֹ אֶלָּא לְפָרְנִסַת נִשְׁמָתוֹ וּרְפוּאָתָהּ. כִּי בְּאֲמַת כְּשֶׁנִּתְתַּקַּן בְּרוּחָנוֹתֵינוּ מִמִּילָא נִתְתַּקַּן גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּמִשְׁפִּיעַ לוֹ הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ כָּל צָרָכֵינוּ בְּרוּחַ וּבְשִׁפְעַ גְּדוֹל. אֲבָל כּוֹנֵנוּ לֹא תִהְיֶה רַק בְּשִׁבִיל נִשְׁמָתוֹ:

יד מה שאנו רואים לפעמים שיש צדיקים שבודאי תקנו הכל בשלמות ברוחניות ואף-על-פי-כן אין להם שפע גשמיות זה נמשך רק מצד גלגולים דנשמתין פמוכו בזהר הקדוש (ח"ג רי"ו : ותקוני זהר ס"ט) :

טו תבות התפלה מתקנין את המחלקת ועושין שלום הכללי שלום בכל העולמות :

טז צריך להרגיל את עצמו להתפלל על כל מה שחסר לו הן פרנסה או בנים או פשיש לו חולה חס ושלום בביתו וצריך רפואה וכו' על כלם תהיה עקר עצתו רק להתפלל להשם יתברך, ויזמין בהשם יתברך שהקדוש-ברוך-הוא טוב לכל הן לרפואה הן לפרנסה הן לכל הדברים. ויהיה עקר השתדלותו בטר קדשא בריך הוא ולא ירדף אחר תחבולות רבות, כי רבם אינם מועילים כלום ומעט דמעט המועילים אינו יודע מהם ואינו יכול למצאם. אבל לקרא להקדוש-ברוך-הוא זה טוב ומועיל לכל דבר שבעולם וזה יכול למצא תמיד כי הוא יתברך בנמצא תמיד :

יז טוב מאד לאדם כשאינו סומך על שום דבר כי אם על השם יתברך לבד. כי כשאנו סומך על השם יתברך צריך להשתדל אחר תחבולות רבות. למשל כשצריך לרפואה צריך להשתדל אחר עשבים רבים ולפעמים אלו העשבים הצריכים לו אינם בנמצא במדינתו והעשבים הנמצאים אינם טובים למכתו. אבל הקדוש-ברוך-הוא טוב לכל המכות לרפאותם, כמו שכתוב : "טוב ה' לכל" (תהלים קמ"ה ט) והוא בנמצא תמיד לכל אדם, כמו שכתוב : "פה' אלהינו בכל קראנו אליו" (דברים ד' ז). [ועין מדרש רבה פרשת ואתחנן בפסוק : "כי מי גוי גדול" וכו' ועין בירושלמי ברכות פרק הרוואה אמר רב ענן וכו']. ועל כן פשיש לו חולה חס ושלום צריך שתהיה כל סמיכתו על תפלה ותחנונים, וזה יוכל למצוא תמיד ויועיל לו בודאי כפ"ל. אבל לקבל רפואה על-ידי רפואות הרופאים זה צריך לחפש ולבקש מאד מאד שיוכל למצוא רופא עם רפואות שיוכל לרפאותו. ובאמת אינו בנמצא כלל על-פי רוב כי הרופאים מזיקים יותר ממה שמועילים לעתים רחוקות [ועין פסחים קי"ג ע"א אמר ליה רב לחיא בריה לא תשתי סמא פרש רש"י שלא להיות רגיל לשתות סממנים כדאמר לעיל (מ"ב ע"ב) בלהו שקני דמעלי להאי קשה להאי, ופרש רש"י שם כל דמעלי לחלי זה קשה לזה וכו'] :

יח על-ידי תפלה בשלמות שעל-ידי-זה נמשך שלום הכללי ועל-ידי-זה כל הבריות מרחמין אחד על חברו ויש שלום ביניהם וכאשר יהיה לעתיד לבוא כמו שכתוב : "וגר זאב עם כבש" (ישעיה י"א ו). על-ידי-זה השם יתברך מרחם על כלם בבחינת : "ורחמיו על כל מעשיו" (תהלים קמ"ה ג), וכמאמר חכמינו זכרונם לברכה (שבת קנ"א :) : 'כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים' כמו שכתוב : "ונתן לך רחמים ורחמך" (דברים י"ג יח) :

יט על-ידי מצות נר חנכה מאיר כבוד השם יתברך ונתעלה ונתגדל כבודו בעולם ומעוררין הרחוקים לשוב להשם יתברך. וזוכין ליראה ולשלום בית ולתפלה ונתבטל המחלוקות ולשון הרע ונמשך שלום הפללי בכל העולמות :

כ יש בעלי לשון הרע ומחלוקת שהם בחינת "וּנְרָגוּ מִפְּרִיד אֱלוֹהִים" (משלי ט"ז כח), כי הולכין ומרגליו ומדברים רכילות ולשון הרע ועושין מריבה ומחלוקת בין אדם לחברו ובין איש לאשתו וזה בגשמיות ממש. וכן ברוחניות יש גם כן בחינה זו שהם הסטרא אחרא והקלפות שמשתדלים לפתות את האדם ולעשות מחלקת עצום בין גופו ונפשו עד שהוא בבחינת: "אין שלום בעצמי מפני חטאתי" (תהלים ל"ח). ועל-ידי שזוכין לקרב הרחוקים לעבודת השם יתברך שעל-ידי-זה מאיר כבודו יתברך וחוזר ועולה לשרשו הינו ליראה על-ידי-זה נתבטליו בעלי לשון הרע ורכילות הנ"ל ונתרבה השלום בעולם. וכן על-ידי מצות הדלקת נר חנכה בזמנו נמשך גם כן בחינה זאת :

כא כשתרבה השלום המופלא בעולם כמו שיהיה לעתיד לבוא אזי יתבטל כל המשא ומתן מן העולם. וזהו מצות הדלקת נר חנכה עד שתכלה רגל מן השוק, הינו בחינת שלום שנעשה על-ידי החזרת הכבוד לשרשו ליראה עד שיתבטל כל המשא-ומתן, שלא ישאר שום רגל בשוק ולא יהיה כנעני עוד (זכריה י"ד כא) (ויש לומר כתרגומו תגרא, שהמשא ומתן נעשה על-ידי בחינת מחלקת ותגרא כנ"ל) :

כב כל החלאים חס ושלום הם בבחינת מחלקת שאין שלום בעצמיו, והיסודות מתגברין זה על זה ואין מתנהגים בשלום במזג השוה והרפואה היא בחינת שלום :

כג אמרו רבותינו זכרונם לברכה 'המבזה תלמיד-חכם אין רפואה למפתו' (שבת קי"ט :), כי עקר המשכת השלום שהוא עקר בחינת הרפואה כנ"ל הוא על-ידי שמכבד יראי השם בלב שלם שזה בחינת החזרת הכבוד לשרשו, דהינו ליראה שעל-ידי-זה זוכים לשלום ולרפואה :

כד עקר הארת כבודו יתברך בעולם הוא רק על-ידי הצדיקים, המצדיקים את הרבים ומשתדלים לקרב את הרחוקים ולהחזירם בתשובה שזה עקר כבודו יתברך. וזה בחינת ההספד שצריכין להספיד על סלוק הצדיקים רחמנא לצלן :

כה לדבר עם חברו במוסר ויראת שמים ולעוררו לתשובה הוא תקון קרי בחינת "אם תוציא יקר מזולל" (ירמיה ט"ו יט) אתון דדין פאתון דדין :

טו - מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז

א מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז הינו סודות התורה שיתגלו לעתיד צריך להעלות מדת היראה לשרשה. וזה זוכין על-ידי משפט שהוא בחינת התבודדות ושיחה בינו לבין קונו, שמפרש לבו לפני השם יתברך ושופט ודן את עצמו על כל עסקיו ובזה יסיר מעליו כל הפחדים ומעלה היראה מנפילתה. כי כשאין האדם דן ושופט את עצמו אזי דנין ושופטין אותו למעלה ואזי הדין נתלבש בכל הדברים, וכל הדברים שבעולם נעשים שליחים למקום לעשות בזה האיש משפט כתוב, הינו שיכול לקבל ענינו ודינו על-ידי כל הדברים שבעולם. כמו שרואין בחוש שכשמגיע לאדם איזה דין ויסורין חס ושלום, על-פי רוב הם באים על-ידי סבה קלה על-ידי דבר קטן, שלא היה עולה על הדעת שעל-ידי דבר קטן כזה יתגלגל לו חולאת ויסורין כאלה חס ושלום. אך כל זה מחמת שהדין שעליו מלמעלה נתלבש בזה הדבר כדי לעשות בו המשפט המגיע לו. וכל זה כשאין האדם דן ושופט את עצמו בעצמו אבל כששופט את עצמו בעצמו כנ"ל אזי נתבטל הדין שלמעלה ואינו צריך להתירא ולפחד משום דבר כי אין דינו מלבש בהם כי כבר בטל בעצמו הדינים על-ידי שדן את עצמו בעצמו. ואין היראה מתלבשת בשום דבר לעורר את האדם כי הוא בעצמו נתעורר. ובזה מעלה את היראה לשרשה שיהיה לו רק יראת השם יתברך ולא יראה אחרת ועל-ידי-זה יזכה לאור הגנוז הנ"ל:

ב מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז כנ"ל ירבה בהתבודדות בינו לבין קונו וידין וישפוט את עצמו בכל עת כל עסקיו ומעשיו, אם כך ראוי והגון לו לעשות ולהתנהג נגד השם יתברך הגומל עמו טובות בכל עת ורגע, ויכלכל דבריו במשפט (תהלים קי"ב ה). ועל הכל יבוא במשפט עם עצמו והוא בעצמו ידן וישפט את עצמו על כל עסקיו ומעשיו. ובזה יסור מעליו כל הפחדים וינצל מיראות הנפולות, הינו שלא יירא ולא יפחד משום שר ואדון וחייה רעה ולסטים ולא משום דבר שבעולם רק מהשם יתברך לבד יירא ויפחד, ובזה יעלה את היראה לשרשה דהינו לדעת. ויזכה לדעת שלם שיידע ממי להתירא, הינו ליראה את השם הנכבד לבד יראת הרוממות. ועל-ידי-זה יזכה להשגת התורה שבנגלה שהיא בחינת שפלות ויזכה לשפלות באמת. ועל-ידי-זה יזכה לתפלה במסירת נפש שיבטל כל ישותו וגשמיותו בשעת התפלה ויתפלל בלי שום כוונת תועלת עצמו. ולא יחשוב לכלום את עצמו רק יבטל כל עצמיותו וגשמיותו ויתבטל כאלו אינו בעולם, כמו שכתוב: "כי עליך הרגנו כל היום" (תהלים מ"ד כ"ג). ועל-ידי-זה יזכה להשגת סתרי תורה שהיא אור הגנוז שיתגלה לעתיד וכל זה זוכין על-ידי התבודדות כנ"ל:

ג עקר הדעת הוא בלב כי גם עפוי"ם יש להם דעת אך הוא בלא לב אך עקר הדעת כשהוא בלב כמו שכתוב: "ולא נתן ה' לכם לב לדעת" (דברים כ"ט ג). ושם בלב מקום היראה. הינו שעקר הדעת שידע את השם יתברך בלבו ולא במחו לבד. הינו שימשיך ויקשר את הדעת לתוף הלב עד שתפול עליו

אִימָה וּפְחַד וַיִּרְאֶה מִגְדָּלְתּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר לְעַבְדּוֹ בְּאֶמֶת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִירְאָה עֲלִיוֹנָה לִירְאֵת הַרֹמְמוֹת שֶׁיֵּדַע מִמֵּי לְהִתְיַרֵּא. וְזֶה זֹכָה עַל-יָדֵי הַתְּבוּדוֹת עַל-יָדֵי שְׁשׁוּפֹט אֶת עֲצָמוֹ בְּעֲצָמוֹ וְעַל-יָדֵי-זֶה זֹכָה לְאוֹר הַגְּנוּז כַּנִּי"ל. אֲשֶׁרֵי הַזֹּכָה לָזֶה:

ד כְּשֶׁאֲנוּ קוֹרְאִין לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ בַּתּוֹאֲרִים שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם וְהוּא נִמְצָא לָנוּ בְּכָל קְרִיאָנוּ אֵלָיו זֶה חֹסֵד הֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ. כִּי אִם לֹא הָיָה חֹסֵד הֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ לֹא הָיָה כְּדָאֵי לְקָרָא וּלְכַנּוֹת אוֹתוֹ בַּתּוֹאֲרִים וּשְׂבָחִים וְתַבּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, אֲבָל זֶה הַכֹּל חֹסֵד הֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ. וּמִזֶּה רְאוּי לְאָדָם לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְלַהֵב מְאֹד בַּתְּפִלָּה כְּשֶׁיִּזְכּוֹר גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ כְּפִיּוֹם מָה דְמִשְׁעֵר בְּלִבָּיָה. שֶׁהוּא מְרוֹמֵם וּמִנְשָׂא מְאֹד מִכָּל אֱלוֹ הַשְּׂבָחִים וְהַתּוֹאֲרִים רַק מֵאֲהַבְתּוֹ וְחֻמְלָתוֹ וְחֹסְדוֹ הַגְּדוֹל נִתֵּן לָנוּ רְשׁוּת לְקָרוֹת אוֹתוֹ בַּתּוֹאֲרִים אֵלָיו וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְדַבֵּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ. עַל כֵּן רְאוּי לוֹמַר עַל כָּל פְּנִים אֱלוֹ הַתְּבוֹת וְהַתּוֹאֲרִים בְּלֵב שָׁלֵם וּבְכֹנֶנֶה גְדוּלָה בְּמִסִּירַת נַפְשׁ מֵאַחַר שֶׁאֲנוּ זֹכִין בְּחֹסְדוֹ הַגְּדוֹל לְקָרוֹת אוֹתוֹ בַּתּוֹאֲרִים:

ה יֵשׁ בְּחִינַת נַחֲשׁ שֶׁמְסִית אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְפַּלֵּל לְתוֹעֵלַת עֲצָמוֹ כְּמוֹ הַב לָנָא חַיִּי וּמְזוֹנָא אוֹ שְׂאָר תוֹעֵלַת. וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל זֶה וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְזַכּוֹת לְהִתְפַּלֵּל בְּלֵי שׁוֹם כְּוִנַּת תוֹעֵלַת עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ אֵינוֹ בְּעוֹלָם כַּנִּי"ל, וְעַל-יָדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְאוֹר הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים כַּנִּי"ל:

ו הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵתְאַוֶּה לְתַפְלָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁיִשְׂרָאֵל מֵתְפַלְּלִין לְפָנָיו הֵם מִמְלֵאִין תְּאֵוֹתוֹ וְאִזִּי נַעֲשֶׂה כְּבִיכּוֹל בְּבְחִינַת אִשָּׁה שֶׁהוּא מְקַבֵּל תְּעֵנוּג מֵעַמּוּנוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אִשָּׁה רִיחַ נִיחּוּחַ לָהּ" (בְּמִדְבָר כ"ח ח). עַל-יָדֵי הַרִיחַ נִיחּוּחַ שֶׁמְקַבֵּל נַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת אִשָּׁה. "וַיִּנְקְבָה תְּסוּבֵב גְּבֵר" (וַיִּרְמֶיָה ל"א כ"א) שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת מְלָבוּשׁ נִגְלָה. הֵינּוּ מְבַחֲינָה שֶׁהָיָה בְּתַחֲלָה נִסְתָּר עֲכָשׁוֹ נִתְגַּלָּה עַל-יָדֵי הַתְּפִלָּה. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרִיתָא כְּלָא חָד וְאִזִּי עַל-יָדֵי הַתְּפִלָּה נִתְגַּלָּה אוֹרִיתָא הֵינּוּ סִתְרֵי אוֹרִיתָא:

ז לְסִתְרֵי תוֹרָה אֵין זֹכִים כִּי אִם מִי שֶׁמִּשְׁחִיר פָּנָיו כְּעוֹרֵב וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִי עַל בְּנָיו כְּעוֹרֵב כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (עֲרוּבִין כ"ב) בְּבְחִינַת מְסִירַת נַפְשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי עָלִיךְ הַרְגָנוּ כָּל הַיּוֹס" (תְּהִלִּים מ"ד כ"ג) וְכַנִּי"ל שֶׁמֵתְפַלֵּל בְּבִטּוֹל כָּל גְּשָׁמִיוֹתוֹ:

ח סִתְרֵי תוֹרָה נִקְרָא קִדְשׁ "וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל קִדְשׁ" (וַיִּקְרָא כ"ב י) בְּחִינַת רֵאשִׁית וְלֹא יֹאכַל אֶלָּא מְקִדְשָׁיו וּמְקִרְאָיו וְהֵם בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ תְּבִנָּה וְתַכּוּנָן בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

טז - האי כורא דאפיק רישה ממיא

א לפעמים בטולה של תורה זו היא קיומה (מנחות צ"ט), כי מי שרוצה לעסק בתורה ועבודת השם תמיד אי אפשר שיהיה תמיד דבוק בהשם ותברך ובתורתו בלי הפסק, רק ההכרח לבטל לפעמים. כי לפעמים צריך לצאת לחוץ לעסק בדברי העולם כדי שלא יתגברו הבלבולים של הסטרא אחרא ויתבטל חס ושלוש חכמתו לגמרי ועל כן ההכרח לבטל לפעמים. אבל כשיבוא משיח אז לא יצטרך לבטל מדבקותו:

ב הצדיק כשעוסק בחכמה עליונה אז מאירות עיניו כשמש וזהו בחינת "ועינינו מאירות כשמש וכירח". לפעמים מאירות כשמש כשאנחנו דבוקים בחכמה ולפעמים מאירות כירח כשמסלקין את עצמנו מלשוטט בחכמה, כי הירח אין מאיר כי אם כשנסתלק השמש. ולעתיד לבוא על-ידי תרין משיחין יגאלו מכל האמות שנכללים בעשו וישמעאל שהם תרין עננין דמכסין על העינין (זהר ח"ג רנ"ב) ואז לא יצטרך לבטל מדבקותו ויתקיים (ישעיה ל כו) "והיה אור הלבנה כאור החמה" במהרה בימינו אמן:

יז - ויהי הם מריקים שקיהם

א יראה ואהבה אי אפשר לקבל כי אם על-ידי צדיקי הדור:

ב הצדיק מבקש ומחפש תמיד לגלות הרצונות של השם ותברך. הינו הרצון שהיה להשם ותברך בכלל הבריאה דהינו מה שעלה ברצונו ותברך לברא את העולם בכלל. וכן הרצונות שהיה לו ותברך בפרטי הבריאה ובפרטי פרטיות. כי כל בריה משנה מחברתה בתמונה ובכל ויבטבע ובהנהגה. וכן בפרטי פרטיות יש בכל בריה בפני עצמה גם כן כמה וכמה פרטים ושנויים בין איבר לאיבר וכיוצא. ובכל הברואים כלם דומים צומח חי מדבר בכלם יש שנויים רבים לאין מספר בין כל אחד לחברו וכן בכל אחד בפני עצמו בפרטי פרטיות כנ"ל. והכל הוא רק מחמת רצון הבורא ותברך שרצה שיהיה כך וזה כך. והצדיק מחפש תמיד אחר אלו הרצונות ומשיג ומוצא אותם על-ידי ההתפארות שמוצא בישראל בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות. כי כל העולם לא נברא רק בשביל שצפה השם ותברך על ההתפארות והשעשועים שיקבל מישראל. וכלל הבריאה היה בשביל ההתפארות שיקבל מכלל ישראל, ופרטי הבריאה היה בשביל ההתפארות שיקבל השם ותברך בפרטיות מכל אחד ואחד מישראל. וכן השנויים בפרטי פרטיות שיש בכל הנבראים היה כפי ההתפארות שיקבל

השם יתברך מכל אחד מישראל בפּרטי פרטיות מכל תנועה טובה שבו. והצדיק מחפש ומבקש תמיד ומוצא ההתפארות שיש בישראל בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות ועל-ידי-זה יודע ומשיג כל הרצונות של השם יתברך שהיה לו בכל הבריאה בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות. ועל-ידי שהצדיק מעלה ההתפארות שמתפאר השם יתברך עם ישראל שעל-ידי-זה נתגליון כל הרצונות של הבריאה כנ"ל על-ידי-זה נתגלה היראה והאהבה:

ג צריך לדעת שהשם יתברך מתפאר אפלו עם הקל שבקלים שבישראל. אפלו פושע ישראל כל זמן ששם ישראל נקרא עליו יש בו התפארות פרטי שהשם יתברך מתפאר עמו. על כן אסור לאדם ליאש עצמו מהשם יתברך אפלו אם קלקל ופגם הרבה מאד חס ושלום. כי עדין לא פסק חביבות השם יתברך ממנו כנ"ל ועל כן עדין יכול לשוב להשם יתברך. והעקר הוא על-ידי אנשי אמת שהם יכולים למצא גם הטוב וההתפארות שיש אפלו בהגורע שבגורעים ולהשיב הכל להשם יתברך:

ד באמת מלפני המלך בודאי הכל יראים וחרדים. אך אף-על-פי-כן ביום הולדת המלך ביום גנוסיא דמלכא שלובש המלך בגדי התפארות אזי נתגלה היראה יותר ויותר, כי מתפעל הנפש יותר על-ידי היראה מעל-ידי הידיעה. ועל-ידי התגלות ההתפארות שזה בחינת התגלות היראה על-ידי-זה נתגלה הרצון שזה בחינת אהבה. כי כן דרך המלך ביום גנוסיא דמלכא שלובש בגדי התפארות שאז נוכל יראה גדולה על הכל והכל חרדים וזוחלים מפניו. ואחר כך מגלה המלך רצונו לכל אחד ואחד ומחלק ונותן מתנות לכל אחד ואחד לפי כבודו כפי רצון המלך ואהבתו שיש לו לכל אחד ואחד שזהו בחינת אהבה. כי מתחלה בעת התגלות ההתפארות נפל פחדו ויראתו על כלם ואחר-כך כשרואים רצון המלך וקרבתו לכל אחד ואחד על-ידי-זה מתקרבים אליו ואוהבים אותו. ועל כן על-ידי שהצדיק מגלה ההתפארות שמתפאר השם יתברך עם ישראל שזה בחינת יום הולדת המלך יום גנוסיא דמלכא דהינו שנולד בחינת המלכות, כי עקר בחינת המלכות הוא רק על-ידי ישראל שמקבלין מלכותו כי אין מלך בלא עם. ואז ביום גנוסיא דמלכא דהינו שנתגלה ההתפארות של ישראל אז מתפעל נפש הרואה ונתגלה ונופל יראתו על כלם ואפלו על שנאני שחק. ועל-ידי שמגלין הצדיקים ההתפארות הזאת על-ידי-זה הם מגלין הרצונות של השם יתברך שיש בכל דבר ודבר כנ"ל. כן ביום גנוסיא דמלכא שאז הוא התגלות ההתפארות אזי הוא התגלות רצונו יתברך, כי אחר-כך הוא מגלה רצונו לכל אחד ואחד ונותן להם מתנות ומרומם קרנם לכל אחד ואחד כפי רצונו כנ"ל. וזה בחינת התגלות האהבה כנ"ל. נמצא שיראה ואהבה נמשכין על-ידי הצדיק שמגלה ההתפארות כנ"ל:

ה כשנחשד אצל אחד היראה והאהבה זהו מחמת שנתחשד אצלו אור הצדיק שממנו מקבלין יראה ואהבה כנ"ל. ואף שבאמת הצדיק מאיר בכל העולמות מכל-שכן בעולם הזה אף-על-פי-כן אצלו אינו מאיר כלל

מגדל החשד שלו. ואף שהוא אצל הצדיק וישוב אצלו אינו יכול לטעם ולהבין ולראות אורו הגדול שעל ידו יוכל לבוא לתכלית הטוב הנצחי:

ו וְכֹל זֶה הוּא מַחֲמַת הַמַּעֲשִׂים רְעִים שֶׁלּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶחֱשָׁד שְׁכָלוֹ בְּכִסְלֹת דְּהִינּוּ דַעוֹת נִפְסָדוֹת. וְהוּא נִדְמָה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא חָכֵם וְנוֹפְלִים לוֹ קְשִׁיּוֹת עַל הַצְּדִיק הָאֵמֶת, אֲבָל כָּל אֱלוֹ הַדַּעוֹת הַנִּפְסָדוֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת וְהַחֲכָמוֹת כָּלֵם הֵם שְׁטוּת וְכִסְלֹת גָּמוּר שֶׁמַּחֲמַת עֲכִירַת מַעֲשָׂיו נִתְחַשֵּׁד שְׁכָלוֹ בְּכִסְלֹת כַּנִּ"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַשֵּׁד אֲצֻלוֹ אֹרֵחַ הַצְּדִיק וּמַחֲמַת זֶה אֵין לוֹ יְרָאָה וְאַהֲבָה כַּנִּ"ל:

ז עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּכִשְׁרוֹת כָּרְאוּי שְׂאוּכַל בְּמַתִּינּוֹת וְאִינוּ אוֹכֵל בְּדַרְךָ הַלְעָטָה עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַשֶּׁכֶל וְנִכְנַע הַכִּסְלֹת. אֲבָל כְּשֶׂאוּכַל כְּזוֹלֵל וְסוֹבָא עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר הַכִּסְלֹת עַל הַשֶּׁכֶל וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶחֱשָׁד אֲצֻלוֹ אֹרֵחַ הַצְּדִיק וְאִינוּ יָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יְרָאָה וְאַהֲבָה:

ח עַל-יְדֵי צְדָקָה לְצְדִיקִים אֲמִתִּיִּים וְלַעֲנִיִּים הַגּוֹנִים עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גְּרִים וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן פָּגֶם הָאֲכִילָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלַם וְנִתְתַּקֵּן הַשֶּׁכֶל וְזוֹכִין לְרֵאוֹת אֹרֵחַ הַצְּדִיק וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יְרָאָה וְאַהֲבָה:

ט הַצְּדָקָה שְׁנוֹתָן לְצְדִיקִים אֲמִתִּיִּים וְלַעֲנִיִּים הַגּוֹנִים נֶחֱשָׁבֶת כְּאִלוֹ נוֹתָן לְכֶמָה וְכֶמָה נִפְשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל:

י עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שְׁנוֹתָן לְתַלְמִיד-חָכֵם אֲמִתִּי נִתְרַבָּה וְנִתְגַּדַּל בְּיֹתֵר בְּחִינַת הָאוֹר הַנֶּחַח וְהִזָּד. וְאִזִּי כְּשֶׁמְדַבֵּר זֶה שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּר דְּבוּר הַיִּשְׂרָאֵלִי הִינּוּ דְבוּר הַקְּדוֹשׁ אִזִּי זֶה הַדְּבוּר נִכְתָּב וְנִחַקֵּק בְּאוֹר וְאִזִּי הוֹלֵךְ הַדְּבוּר וְנִשְׁמַע לְמַרְחוֹק. וְאִזִּי זֶה הַדְּבוּר נִכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁל הָעַכּוּ"ם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָה וְאִזִּי מוֹצְאִים הָעַכּוּ"ם בְּסִפְרֵיהֶם הַפֶּה אֲמוּנָתָם וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּיְרִים. כְּמוֹ שֶׁמְסַפְרִין מִכֶּמָּה גְּרִים שֶׁנִּתְגַּיְרוּ עַל-יְדֵי-זֶה וְכֹל זֶה נִמְשָׁד מִבְּחִינָה הַנִּ"ל:

יא וּמֵאֵין בָּא שְׂאֵלוֹ דִּיקָא יִמְצְאוּ כַּנִּ"ל וְיִחַזְרוּ וְיִכִּירוּ אֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל וְאַחֲרֵים אֵינָם מוֹצְאִים כָּלֵל. אֵדָּע שֶׁזֶה מַחֲמַת בְּחִינַת הַטוֹב הַכְּבוֹשׁ תַּחַת יָדָם הִינּוּ בְּחִינַת חִלְקֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל-יְדֵי גְזֵרוֹתֵיהֶם וְהַמַּסִּים וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה שְׁמוֹנְעִים טוֹבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְאֵינָם מְנִיחִים אוֹתָם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל זֶה נִכְבָּשׁ הַטוֹב תַּחַת יָדָם. וּבִתְחִלָּה זֶה הַטוֹב זוֹכֵר שְׂבָא מִמְּקוֹם קְדוֹשׁ וְעֵלְיוֹן מְאֹד אֵדָּ אַחֲרֵ-כֵן הֵם מִתְגַּבְּרִין עַל זֶה הַטוֹב וְכוֹבְשִׁין אוֹתוֹ תַּחַת יָדָם. עַד שֶׁנִּתְפָּס וְנִקְשָׁר אֲצֻלָּם וְשׁוֹכְחִים מֵעֲלָתוֹ. וְעַל-יְדֵי הַדְּבוּר הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁיּוֹצֵא וְנִכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם אִזִּי זֶה הַטוֹב מוֹצֵא אוֹתוֹ שֵׁם. שְׁמוֹצֵא שֵׁם הַפֶּה אֲמוּנָתָם וְאִזִּי נִזְכָּר זֶה הַטוֹב אֶת מֵעֲלָתוֹ אִיךָ שְׂבָא מִמְּקוֹם קְדוֹשׁ וְעֵלְיוֹן מְאֹד דְּהִינּוּ שֶׁהוּא חֵלֶק נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ בְּשִׁבְלָם וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְלָךְ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם וְהֵם לְמַעַלָּה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַתָּה הוּא כְּבוֹשׁ בְּגִלוֹת כְּזֶה וְיָכוֹל לִילָךְ לְכַלְיוֹן וְהַפְּסַד חַס וְשָׁלוֹם. וּמִתְחִיל לְהַצְטַעַר וּלְהִתְגַּעֵגַע וּלְרַחֵם עַל

עצמו על שנפל ממקום גבוה כזה למקום עמוק כזה ועל-ידי-זה שב וחוזר
אל הקדשה. וכל זה נמשך על-ידי צדקה הנ"ל:

יב ומזה ממילא יוכל כל אדם להבין בעצמו כמה וכמה הוא בעצמו צריך
לרחם על עצמו כשיזכור גדל מעלתו בשרשו. ויאמר בלבו הלא אני מזרע
ישראל שהם למעלה מכל העולמות ושעלו במחשבה תחלה כנ"ל ואיך אני
מטל עתה בבזיון. וחס ושלום חס ושלום מי יודע מה יהיה להלן בימים
הבאים, כי הלא הבעל דבר רוצה לכלות אותי חס ושלום. ועל-ידי-זה
ירחם על עצמו וישתדל לשוב להשם יתברך:

יג כשמתחיל הטוב הנ"ל לחזר למקומו ומחמת שכבר נקשר ונתפס מאד
אצלם בקשרי קשרים אִזי מושך ותולש עמו עוד מהרע שלהם. וזה הוא
בחינת גרים שבאים להתגבר שהם בחינת הרע שנתלש מהם עם הטוב על-
ידי שחזר הטוב למקומו. כי אי אפשר להטוב לחזר בעצמו מחמת גדל
ההתקשרות שנתקשר ונתדבק שם מאד ובהכרח שיתלש עמו מהרע, וזה
הוא בחינת גרים:

יד דע שלפעמים כשהרע רואה שהטוב משתוקק וממשיך עצמו ורוצה
לחזר למקומו. אִזי הם מתגברים על הטוב ביותר ומביאים אותו לתוך
העלמה יתרה דהינו שמביאים אותו לתוך פנימיות מחשבתם דהינו
שמתחילים לחשב מחשבות על-זה הטוב. ועל-ידי-זה מכניסים את הטוב
בתוך העלם והסתר יותר בפנימיות מחשבתם. ואִזי יוצא הטוב על-ידי
הולדה שמולידים כי הטוב הוא גנוז ונעלם בפנימיות מחשבתם ומוחם
ומשם ההולדה. על כן יוצא הטוב בצרע הילודים ואִזי אין כח בהרע של
הילודים להתגבר על הטוב שבתוכם ואִזי יוצא הטוב על-ידי הילודים
ונעשו גרים:

טו התגלות אור הצדיק שיזכו להפירו ולהבין ולטעום ולראות אורו
הגדול הוא תלוי בשלמות המעשים ובזכות השכל. ועקר עכירת המוח
והשכל הוא רק על-ידי כלי המעשה כי על-ידי מעשים עכורים גורמים
כליון והפסד להשכל חס ושלום. ועקר התקון לכלי המעשה הוא על-ידי
צדקה שתלוי במעשה בבחינת "והיה מעשה הצדקה שלום" (ישעיה ל"ב
יז), ועל-ידי זה נשלם גם אור השכל, ואז זוכין לראות אור הצדיק, ועל-
ידי זה מקבלין ממנו יראה ואהבה כנ"ל:

טז על-ידי גרים נשלם פגם המזבח כי כל העבודה-זרה כל פחם הוא בא
מפגם חלקי המזבח מהניצוץ הקדוש של המזבח שנפל לשם. ועל-ידי
הגרים שמשליך כל אחד אמונתו והולך אחר אמונת ישראל על-ידי-זה
מכניע העבודה-זרה שנעשה מפגם חלקי המזבח. ואז חוזרין ניצוצי חלקי
המזבח למקומם ונשלם המזבח שהוא בחינת שלחנו של אדם דהינו
שזוכין לאכל בקדשה כראוי:

(השמטה למאמר הנ"ל)

עקר קול השמיעה הוא מחמת שאותיות הדבור נחקקים באויר והאוירים מפנים זה בזה עד שבא לאזן השומע. ועל כן כשהאויר נח ונדך וצליל אָזי נשמע הדבור למרחוק, אבל כשיש רוח סערה אָזי אי אפשר לחברו לשמע אפלו הקול מכל-שכן הדבור בעצמו. כמו כן כשיש אהבה בין בני אדם שזה בחינת אויר הנח שרוחם נחה זה מזה על-ידי-זה נשמעים הדבורים למרחוק בפרט ובכלל. הינו שדבורים הטובים של כל אחד נשמעים אצל חברו וזה בפרט. וכן בכלל העולם נשמעים ונתקבלים הדבורים הקדושים והאמתיים של הצדיק האמת גם למרחוק מאד בבחינת: "ושמעו הולך בכל המדינות" (אסתר ט' ד) עד שבאים גם רחוקים ומתקרבים אליו יתברך שזה בחינת גרים ובעלי תשובה. אבל כשיש שנאה חס ושלום בין בני אדם זו השנאה היא בחינת רוח סערה רוח רעה שמפריד ביניהם. ועל-ידי-זה נתבלבלו האוירים עד שעל-ידי-זה אין הדבורים נשמעים גם במקומם ובסמוך להם ומכל שכן מרחוק. ועקר התקון שיהיה נעשה בחינת אויר הנח והנדך הנ"ל הוא על-ידי צדקה לצדיקי אמת ולעניים הגונים:

יח - קרטליתא

א לכל דבר יש תכלית ולזה התכלית יש עוד תכלית אחר גבה מעל גבה. והעקר הוא התכלית האחרון שהוא שעשועי עולם הבא שהוא עקר התכלית האחרון של כל הבריאה ושל כל הדברים שבעולם. אבל אין מי שיוכל להשיג ולתפוס במחשבתו התכלית הזו כי אם הצדיקים. וכל אחד מישראל לפי שרש שיש לו בתוך נשמת הצדיק כן מקבל ממנו זה התכלית כפי מה שמשבר הפעס ברחמנות. ועל-ידי-זה יזכה להגיע ולהשיג התכלית בכל דבר שבעולם שזה העקר:

ב צריך לשבר את הפעס ברחמנות. הינו כשבא לכלל פעס לא יפעול בפעסו שום אכזריות רק אדרבה יתגבר אז ברחמנות גדול על זה שרוצה לכעס וימתיק הפעס ברחמנות. ועל-ידי-זה נעשה עטרה לעניים הבורחים מכבוד ושררה ואזי מקבלים את הכבוד והשררה בעל כרחם:

ג לפי התמעטות האמונה כן הסתרת פני ה' וחרון אפו חס ושלום. ואזי הצדיקים בורחים משררה וכבוד ואין להעולם מנהיג אמת. ועל-ידי שמשברין הפעס ברחמנות על-ידי-זה נמתק החרון אף. ואזי הצדיקי אמת מקבלין הכבוד והמנהיגות. וזוכין למנהיג אמת שירחם על העולם להנהיגם כראוי להביא כל אחד אל התכלית האחרון:

ד לפעמים יש חסרון בעולם שהאמונה אינה בשלמות ועל-ידי-זה חרון אפו חס ושלום והסתרת פני ה' אינו נכר כל כך. רק כשנשתלשל ובא להצדיקים אזי מסתירים פניהם מן העולם ואינם רוצים להנהיגו. ומחמת שהחרון אף הוא מעט מן המעט כחלק הרגע על-ידי-זה אינם תולים הסתרת פניהם בהרוגו כי אם בקטנותם שאומרים שאינם ראויים להנהיג העולם. ובאמת גם הם אינם יודעים ומרגישים את החרון אף שהוא מעט מן המעט. אבל על-ידי שנמתק הרגו והחרון אף על-ידי הרחמנות פני"ל אז נמתק החרון אף שיש בתוך הצדיקים על-ידי הרחמנות. ואז הרחמנות גובר עליהם ומרחמים על העולם ונתרצים בהנהגתו וזוכה העולם למנהיג אמתי שינהיגם ברחמים:

ה על-ידי הפרת הפעס ברחמנות פני"ל זוכין לאמונה. ועל-ידי-זה ממתיקין דינים וכן להפך על-ידי אמונה בשלמות זוכין לרחמנות ולשבר הפעס:

ו אין לאדם לקבל מנהיגות ושָרָרָה כי אם כשיש לו אמונה בשלמות שאין שלמות אחריו. כי המנהיגות עקרה בבחינת רחמים ועקר הרחמים תלוי בהסרת עבודה זרה ואפלו שמץ עבודה זרה. ואפלו כשהוא אומר צבי הפסיקו בדרך שהוא מאמין בזה או איזה דבר כזה שהוא מדרכי האמורי אף-על-פי שהוא מאמין בהשם ותברך אין לו רחמנות בשלמות. בכן אין לו לקבל המנהיגות. ואף שהוא חושב בעצמו שיש לו רחמנות על העולם ועל כן רוצה בהנהגתו באמת הוא רודף אחר הכבוד ותולה רדיפתו ברחמנות. ועל-ידי-זה יכולין לבוא למינות ואפיקורסות חס ושלום אבל מן השמים מרחמין ואין מניחין המנהיגות בידו:

ז על-ידי אהבת חכמים תכון המלכות והמנהיגות. וכשבא למלך או מנהיג איזהו שנאה על החכמים. דוע להוי ליה שמו השמים יורידוהו ממלכותו כי אין קיום לעולם בלי חכמה:

ח שלמות האותיות ושלמות הדבור הוא על-ידי אמונה:

יט - תפלה לחבקוק

א תאנות נאוף היא רע הפולל. שכל הרעות של כל השבעים אמות כלולין בו. כי כל אמה ולשון יש לה אחיזה ברע מיחד, דהינו איזה מדה רעה או תאנה רעה שהיא מיחדת לאותה האמה והן משקעים באותה התאנה ושם אחיזתם. אבל תאנות נאוף היא רע הפולל שבאותה התאנה נתקבץ ונתאסף כל רע ורע של כל אמה ואמה שהם הרע של כל התאנות, וכל אלו

הַרְעוֹת נִבְעָרִים יַחַד וְנִעְשָׂה מֵהֶם מְדוּרָה וְזֶהוּ תִּבְעֵרַת הַמְדוּרָה שְׂבוּעַר
בְּאֶדָם לְתַאֲוֹת נְאוּף. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַבְּדִילָנוּ מִן הָאֲמוֹת וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל
הַלְשׁוֹנוֹת וְצָרִיכִים אֲנַחְנוּ לְהִיּוֹת פְּרוּשִׁים מִכָּל רְעוּתֵיהֶם, דְּהִינוּ מִכָּל
הַתַּאֲוֹת שֶׁהֵם מֵיַחֲדִים לָהֶם כְּנִי"ל וְאֵינֶם שׂוֹכֵחִים לָנוּ כָּלֵל. וּבִפְרָט מִתַּאֲוֹת
נְאוּף שֶׁהִיא הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הָאֲמוֹת כְּנִי"ל. כִּי זֶה עֵקֶר הַהִבְדָּל וְהַהִפְרָשׁ
שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵינוּ לְבֵין הָאֲמוֹת מֵה שְׂאֵנוּ פּוֹרְשִׁים עֲצָמָנוּ מִנְאוּף כִּי זֶה עֵקֶר קִדְשׁת
יִשְׂרָאֵל. כִּי יֵשׁ כַּח בְּאֶדָם לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִתַּאֲוָה זֹאת וּלְשַׁבְּרָהּ וְזֶה עֵקֶר
קִדְשָׁתָנוּ כְּנִי"ל:

ב עֵקֶר הַקִּדְשָׁה הִיא קִדְשַׁת הַבְּרִית וְזֶה זֹכֵיךְ עַל-יְדֵי קִדְשַׁת הַלְשׁוֹן וְהַדְּבוּר
שֶׁמִּקְדָּשִׁין אוֹתוֹ בְּדְבוּרִים קְדוּשִׁים. וְעַל-שֵׁם זֶה נִקְרָא לְשׁוֹנֵנוּ לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ,
כִּי יְכַל מְקוֹם שֶׁאֲתָה מוֹצֵא גֹדֵר עֲרוּהָ אֲתָה מוֹצֵא קִדְשָׁהּ (רש"י ויקרא יט,
ב). וְעַל-יְדֵי שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ דְּהִינוּ עַל-יְדֵי רַבּוּי דְּבוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁהֵם
תּוֹרָה וְתַפְלָה וְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ. (וְאֵף-עַל-פִּי שֶׁמִּשִּׁיחַ וּמִדְּבַר בֵּינוּ לְבֵין
קוֹנוֹ בְּלְשׁוֹן אֲשֶׁכֶּנּוּ שְׂמִדְּבָרִים בּוֹ בְּמִדְּיָנָתָנוּ הוּא גַם כֵּן בְּכָלֵל לְשׁוֹן-הַקִּדְשׁ.
כִּי אֲדַרְבָּה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ צָרִיךְ דּוֹקָא לְדַבֵּר בְּלְשׁוֹן שְׂמִדְּבָרִים בּוֹ כְּמִבּוֹאֵר
(בְּחֻלְקָ בְּסִימָן כ"ה) רַק הָעֵקֶר שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת הַלְשׁוֹן לְקִדְשׁ אוֹתוֹ בְּדְבוּרִים
קְדוּשִׁים שֶׁזֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן-הַקִּדְשׁ). וְלִזְהַר לְשִׁמּוֹר אֶת הַלְשׁוֹן שֶׁלֹּא
לְדַבֵּר דְּבוּרִים רָעִים וּפְגוּמִים שֶׁהֵם לְשׁוֹן הָרַע וּשְׂקָרִים וּדְבָרִים בְּטָלִים
וְכִיוּצָא בְּזֶה שֶׁהֵם פּוֹגְמִין אֶת הַלְשׁוֹן הַקִּדְשׁ. עַד שֶׁזֹּכֶה שֶׁיְהִיָּה דְבוּרוֹ
וּלְשׁוֹנוֹ בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן-הַקִּדְשׁ. עַל-יְדֵי-זֶה הִיא עֵקֶר הַכְּנַעַת וּשְׁבִירַת
כָּל הַתַּאֲוֹת וּבִפְרָט תַּאֲוֹת נְאוּף שֶׁזֶה הָעֵקֶר שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁבֵּר:

ג תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקִּדְשׁ הִינוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ וְעַל יָדוֹ
נִתְבַטַּל הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁהוּא פָּגַם הַבְּרִית רַחֲמָנָא לְצַלָּן:

ד עֵקֶר עֲשִׂיָּה וְתִקּוּן שֶׁל לְשׁוֹן-הַקִּדְשׁ תְּלוּי בִּי"רְאֵת ה' הִיא אוֹצְרוֹ" (יִשְׁעִיָּה
ל"ג ו):

ה תִּקּוּן הַבְּרִית וּשְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן-הַקִּדְשׁ תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה כִּי זֶה בְּלֹא זֶה אֵי
אֲפָשָׁר לְהִיּוֹת. וְכַפִּי שְׂמִרְבִּין לְדַבֵּר דְּבוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן-
הַקִּדְשׁ כְּמוֹ כֵּן זֹכֵיךְ לְתִקּוּן הַבְּרִית. וְכַפִּי תִקּוּן הַבְּרִית כֵּן זֹכֵיךְ לְשְׁלֵמוֹת
לְשׁוֹן-הַקִּדְשׁ. וְכֵן לְהַפְּדָ לְעֲנֵן הַפָּגַם חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּבְרִית מְאֹד
לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְשׁוֹן-הַקִּדְשׁ הוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית:

ו כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבּוֹשׁוֹת וְהַבְּזִיוּנוֹת הַבָּאִים עַל הָאֶדָם הֵם עַל-יְדֵי פָּגַם
הַבְּרִית. וְכֵן לְהַפְּדָ עַל-יְדֵי תִקּוּן הַבְּרִית זֹכֵיךְ לְכָבוֹד:

ז תַּאֲוֹת נְאוּף שֶׁהִיא רַע הַכּוֹלֵל הִיא בְּחִינַת נְחֹשׁ שֶׁפְּתָה לְחוּהָ וְהִטִּיל בָּהּ
זֶהֱמָא שֶׁהִיא הָרוּחַ סְעָרָה הָרוּחַ שְׁטוּת אֲשֶׁת כְּסִילוֹת. וְהוֹלֵךְ וּמִפְתָּה אֶת
הָרוּחַ הַקִּדְשׁ שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמִירַת הַבְּרִית וּמִטִּיל בָּהּ
זֶהֱמָא. וְזֶה בְּחִינַת "לְפָתַח חֲטָאת רַבָּץ" (בְּרֵאשִׁית ד' ז). 'לְפָתַח' הִינוּ פִּתַח
שֶׁל לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ. שֶׁהַחֲטָאת הַזֶּה שֶׁהִיא הַנְּחֹשׁ רֹבֵץ לִינֵק מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי פָּגַם

הברית כי עקר התגברות היצר הרע להחטיא את האדם היא בתאוה
הזאת :

ח מה שעכשו בעוונותינו הרבים נפל חכמת מליצת לשון-הקדש מאד עד
שכמעט רוב חכמת המליצה היא אצל הקלי עולם השקועים מאד בתאות
המשגל, שהוא הרע הכולל וההפך ממש מקדשת לשון-הקדש והם בחינת
"ומליציך פשעו ביי" (ישעיה מ"ג כז) רחמנא לצלן. ועל-ידי צחות המליצה
שלהם הם מושכים את לב כמה וכמה מנערי בני ישראל עד שמביאים
אותם לאפיקורסות גמורה חס ושלום. זה בחינת: "נפת תטפנה שפתי
זרה" (משלי ה' ג) וכן: "מנכריה אמריה החליקה" (משלי ב' טו). וכל זה
הוא בחינת הנחש שפתה את חנה (שהוא בחינת הדבור של לשון-הקדש)
והטיל בה זהמא רחמנא לצלן :

ט עץ הדעת טוב ורע זה לשון תרגום שהוא אמצעי בין לשון הקדש שהוא
אשה חכמה שכלו טוב ובין לשון של שבועין עממין שכלו רע, כי כל לשונות
העכו"ם עכשו הם רע גמור, וכשהם דהינו הנחש כנ"ל רוצים לינק מלשון-
הקדש אי אפשר להם לינק ממנו כי אם על-ידי לשון תרגום שיש בו טוב
ורע. כי עקר התגברות הקלפה אינה אלא על-ידי לשון תרגום ועקר בנינה
ושלמותה של לשון-הקדש אינה אלא על-ידי שמפילין את הרע שבתרגום
ומעלין את הטוב שבו ללשון הקדש. שעל-ידי זה נשלם לשון-הקדש ועל-
ידי זה נופלין כל השבועים לשון בבחינת לשון נופל על לשון. וזה: "ויפל
ה' אלהים תרדמיה" (בראשית ב' כא) מספר תרגוים כמובא מהאריז"ל.
ויפ"ל נוטריקון פה להם ולא ידברו, כי על-ידי בחינת תרדמה שהיא
בחינת לשון תרגום, שעל-ידי זה עקר בנינה של חנה שהיא בחינת לשון
הקדש על-ידי שמעלין הטוב שבו ומפילין הרע שבו כנ"ל. על-ידי זה
נופלין כל השבועים לשון בבחינת "פה להם ולא ידברו" ראשי-תבות ויפל
וכו' כנ"ל :

י עקר החלום הוא בשנה הינו בתרדמה, והחלומות הם כפי המאכלים
שאוכל כמובא. כי בכל דבר יש אותיות שבהם נברא זה הדבר וכשישן
עולים האידיים ממה שאכל להמח ונצטרפין האותיות שיש בהם ומזה
נעשה החלום. ומי שיש לו שלמות לשון-הקדש הוא יודע האותיות שיש
בכל דבר כנ"ל ועל כן הוא יכול לפשר חלמין שבתרדמה. כמו יוסף הצדיק
שזכה לשלמות לשון-הקדש שעקר שלמותו על-ידי תרדמה שהיא בחינת
תרגום כנ"ל שזכה לבררו להעלות הטוב שבו ללשון-הקדש ולהפיל הרע
שבו ועל כן ידע לברר הטוב והאמת שיש בחלום בחינת תרגום כנ"ל :

יא וזה בחינת מקרה לילה רחמנא לצלן, שהרוח שטות הינו השבועים
לשון עולה על-ידי תרגום על-ידי תרדמה ושנה ויונק מלשון-הקדש מרוח
הקדש מברית קדש. כי מי שיש לו שלמות לשון-הקדש מקרר את
חמימותו בלשון-הקדש, אבל מי שאין לו שלמות לשון-הקדש אזי הרוח
סערה הינו השבועים לשון הנ"ל מקרר אותו במקרה לילה בשנה רחמנא
לצלן, בחינת "אשר קרף בדרד" לשון קרירות. בדרד הוא בחינת "דרד"

אֲשֶׁה מִנְאָפֶת" (מִשְׁלֵי ל' כ) שֶׁהָרוּחַ סֶעְרָה הוֹלֵךְ דָּרֶךְ הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת נוּגָה וַיּוֹנֵק מִן הַחֲשֵׁמֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-יַדֵּי שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ דִּהְיִנוּ עַל-יַדֵּי שְׁמִבְרָרִין אֶת בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם וְהַתַּרְדְּמָה כִּנּוּי ל' אֶז נִצּוֹלִין מִמְקָרָה לִילָה שְׁבִתְרֵדְמָה וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְקַרֵּר חֲמִימוֹתוֹ בְּדַבּוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ, וְעַל-יַדֵּי-זֶה נִצּוֹלִין מִקָּרִי רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, שְׁלֵא יִקָּרֵר אוֹתוֹ הָרוּחַ סֶעְרָה כִּנּוּי ל' :

יב רְחִיצַת מַיִם חֲמִין בְּעָרֵב שֶׁבֵּת קֹדֶשׁ הִיא בְּחִינַת תַּקּוּן הַבְּרִית וְכֵן קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאַחַד תַּרְגּוּם הִיא גַם כֵּן בְּחִינַת תַּקּוּן הַבְּרִית :

יג עַל-יַדֵּי שְׁמַעְלָה הַטּוֹב שְׁבִתְרֵגוּם וּמִשְׁלֵים אֶת הַלְּשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ שְׁבוּ נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת וּבִטּוֹל תַּאֲוֹת נְאוּף. עַל-יַדֵּי-זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְעוֹרָר הַכַּחַשׁ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ שְׁיֵשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁהֵם כַּח ה' שְׁבַכְל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית :

יד וּמִי שֶׁזֹּכֶה לָזֶה כִּנּוּי אֶזִּי זֹכֶה לְאֲכִילָה וְשִׁתְיָה וּשְׂאָר תַּעֲנוּגִים כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ. כִּי צְרִיכִין שְׁתִּהְיָה עֵקֶר אֲכִילָה וְשִׁתְיָה וּשְׂאָר תַּעֲנוּגִים מִהַתְנוּצָצוֹת הָאוֹתִיּוֹת שְׁבַכְל דָּבָר בְּבְחִינַת : "וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֵּי וַיִּיטֵב לְבוֹ" (רוֹת ג' ז), שֶׁהִיָּתָה אֲכִילָתוֹ וְשִׁתְיָתוֹ מִהָאֲרֵת וְהַתְנוּצָצוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל ל"ב (שְׁלֵשִׁים וּשְׁנַיִם) אֱלֹהִים שְׁבַמַּעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שְׁיֵשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת בְּרַכַּת הַמְּזוּן (זֶהֱרַקְדוּשׁ וַיִּקְהַל, רִי"ח). כִּי הַמְּזוּן נִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵּי שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ עַל-יַדֵּי שְׁמַעְוֹרָרִים וּמְאִירִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת שְׁבַכְל דָּבָר :

טו מִי שֶׁהוּא חָכֵם לְבַד יָכוֹל לְהַבִּין בְּחֻכְמָתוֹ וְלִידַע הָאוֹתִיּוֹת שְׁיֵשׁ בְּכָל דָּבָר (כְּמַבּוֹאֵר בַּפְּנִיִם). אֲבָל שְׁיִרְגִישׁ וַיִּתְעַנֵּג רַק מִהַצְּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת בְּבְחִינַת וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֵּי כִּנּוּי לְזִכּוֹת שֶׁיְהִי כֹל תַּעֲנוּגָיו רַק מִהָאוֹתִיּוֹת שְׁבַכְל דָּבָר זֶה אִי אֲפָשֶׁר כִּי אִם כְּשֶׁזֹּכֶה לְשְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ. דִּהְיִנוּ כְּשֶׁזֹּכֶה לְשִׁבְרַת תַּאֲוֹת הַמִּשְׁגָּל לְגַמְרֵי וְלִהְשֵׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ עַד שֶׁיָּבִיא הַתְנוּצָצוֹת חֲדָשׁ בְּלְשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ, דִּהְיִנוּ בְּהָאוֹתִיּוֹת שְׁבַכְל דָּבָר. וְעַל-יַדֵּי-זֶה זֹכֶה לְבְחִינַת : "וּמִצִּיּוֹן יִסְעֶדְךָ" (תְּהִלִּים כ' ג) שְׁתִּהְיָה סֶעְדָּתוֹ דִּהְיִנוּ אֲכִילָה וְשִׁתְיָה וְכָל תַּעֲנוּגִים מִצִּיּוֹן וְסִימָן הָאוֹתִיּוֹת הַמְצַיְנִים וּמְסַמְּנִים בְּכָל דָּבָר :

טז וּמִי שֶׁאוֹחֵז בְּבְחִינָה זֹאת מְזֵה מְאִיר לְבוֹ כִּי שֵׁם הַלֵּב הוּא עַל-יַדֵּי שְׁמִקְבֵּל וְנִזּוֹן מִשׁוּפְרָא דְשׁוּפְרָא (זֶהֱרַקְדוּשׁ בַּלֵּק רַכִּי"א :) מְלִי"ב (מִשְׁלֵשִׁים וּשְׁנַיִם) אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְכוּי כִּנּוּי ל' וְעַל-יַדֵּי הַתְנוּצָצוֹת הָאוֹר שְׁמִקְבֵּל לְבוֹ מְלִי"ב (מִשְׁלֵשִׁים וּשְׁנַיִם) אֱלֹהִים הַנּוּי ל' עַל-יַדֵּי-זֶה מִתְנוּצָץ פָּנָיו בְּאוֹר הַזֶּה וְזֹכֶה לְזִכָּךְ אֶת הַפְּנִיִם כָּל-כָּךְ עַד שְׁיִוִּיכַל לְעוֹרֵר אַחֲרָיִם בְּתִשׁוּבָה עַל-יַדֵּי שְׁיִסְתַּכְּלוּ בַּפְּנִיִם שְׁלוֹ לְבַד שְׁיִרְאֶה כֹל אַחַד אֶת עֲצָמוֹ בַּפְּנִיִם שְׁלוֹ כְּמוֹ בְּמִרְאֶה וַיִּרְאֶה אִיךָ הוּא מְשַׁקֵּעַ בְּחֻשָּׁךְ. עַד שֶׁבִּלְא תִזְכָּחַה וּבִלְא מוּסָר יַעֲזוּר אֶת חֲבֵרוֹ בְּתִשׁוּבָה רַק מִמָּה שְׁיִבִיט בַּפְּנִיִם שְׁלוֹ לְבַד הַמְאִירוֹת :

יז מה שקשה להעולם על מה שצריך לנסע להצדיק לשמע מפיו הלא אפשר לעיני בספרים דברי מוסר. אך יש חלוק גדול כי מי ששומע מפיו הצדיק בעצמו מקבל דבור לשון-הקדש בשלמות דהינו ביראה. ועל-ידי-זה זוכה לבטל ולהכניע רע הכולל שהוא תאות נאוף עד שזוכה לתקון הברית שהוא תקון הכל והכל תלוי בו תקון כל התאוות והמדות. וזהו דיקא על-ידי שמקבל מפיו הקדוש בעצמו דיקא. אבל מי ששומע מפיו אחר ששמע ממנו מכל-שכן כששומע מפיו ששמע מפיו השומע הוא רחוק מזה השלמות כי יורד בכל פעם מדרגא לדרגא. ומכל שכן בין השומע מפיו הצדיק למעין בספר הוא חלוק גדול ביותר כי ספר הוא רק לזכרון והזכרון הוא בכח המדמה. על כן הספר הוא בחינה אחרת ממש ואין לו כלל מעלת השומע מפיו הקדוש בעצמו:

יח כפרוצים הצדיקים לשמע איזה דבור מהשם יתברך הם עושים תחלה את הדבור ובונים אותו על-ידי מעשיהם הטובים ואחר-כך זוכים לשמע דבורים מהשם יתברך. וזהו בחינת: "עשי דברו לשמע בקול דברו" (תהלים ק"ג כ) כי הם עושים תחלה את הדבור ואחר-כך שומעים אותו הדבור מהשם יתברך כי בזה הדבור מדבר השם יתברך עמו. וכשהצדיק שומע הדבור של תורה מפיו השם יתברך יש להדבור שלמות כי שלמות הדבור תלויה ביראה ויראה תלוא תלוא באודנין וכו'. וזהו: "ה' שמעתי שמעך יראתי" (חבקוק ג' ב) כשהשמיעה מפיו הצדיק בעצמו ששומע מפיו כנ"ל וזהו שמעך ששומע ממך אזי יראתי. כי עקר היראה תלוא באודנין ואזי יש שלמות לשון-הקדש הזה כנ"ל:

יט השם יתברך ברא כל הבריאה בשביל האדם הבעל בחירה. שהוא דיקא יתקן כל הדברים על-ידי ברור הטוב שבעי הדעת. שעל-ידי-זה משלים ומתקן כל הדברים שבעולם. ועל כן צריכין לתקן תקון המילה בחינת תקון הברית בזה העולם דיקא שזהו בחינת שלמות לשון-הקדש על-ידי שמבררין הטוב שבתרגום. כי הלשון-הקדש כשבא מלמעלה עדין הוא חסר תקון ואין לו שלמות כי אם על-ידי שאנחנו משלימין אותו על-ידי ברור התרגום שאז דיקא נשלם הלשון-הקדש:

כ ולהעלות הטוב מן התרגום הוא על-ידי שמתקן כל החטאים שעשה בשוגג שעל-ידי-זה זוכה לשלמות לשון-הקדש. כי השוגג בחינת עץ הדעת טוב ורע וכו' מעשהו רע וכונתו טוב:

כ - תשעה תקונין יקירין

א כָּל מִפְרָשֵׁי הַתּוֹרָה מְקַבְּלִים מֵהַנְּשֻׁמָּה אֲשֶׁר כָּל דְּבָרֶיהָ כְּגַחְלֵי אֵשׁ בְּבַחֲיִנַת: "הֲלֹא כֹה דְבָרֵי כְּאֵשׁ" (וַיִּרְמֶיָה כִּי־ג כֹּט) וְהִיא מְסַבֶּלֶת בְּיִסּוּרֵינָה יָפֶת בְּמִלַּח תֹּאכַל וּמִמֶּיךָ בְּמִשְׁרָה תִשְׁתַּה כַּדְרָכָה שֶׁל תּוֹרָה' (אֲבוֹת פָּרָק ו) וְכִשְׁהַנְּשֻׁמָּה הַזֹּאת נוֹפֶלֶת מִבַּחֲיִנַת כֹּה דְבָרֵי כְּאֵשׁ כִּי־ל וּדְבָרֶיהָ נֶצְטַנְנִין אֲזִי נִסְתַּלְקָת. וְאִזּוֹ נִסְתַּלְקִין בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה הַנִּמְשָׁכִין עַל יָדָהּ וְהַמְּפָרְשִׁים הַנִּי"ל אֵין יְכוּלִים לְהַשִּׁיג שׁוּם בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה וְאִזּוֹ בָּאָה מְרִיבָה עַל הַצְּדִיקִים. וּמִזֵּה הִיא עֶקֶר הַמַּחְלָקֶת שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁחָסַר הַבְּאוּרֵי שֶׁהוּא הַתְּרוּץ עַל קְשִׁיּוֹת וּמְרִיבוֹת:

ב מִי שֶׁרוּצֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה צָרִיךְ מִתְחַלֵּה לְהַמְשִׁיךְ לְעֶצְמוֹ דְּבוּרִים חֲמִים כְּגַחְלֵי אֵשׁ כִּי־ל וְהַדְּבוּר נִמְשָׁךְ מִלֵּב הָעֲלִיּוֹן בְּחִינַת "צוּר לְבַבִּי" (תְּהִלִּים ע"ג כו). וְצָרִיךְ לְשַׁפֵּךְ שִׁיחָה בְּתַפְלָה לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְחַלֵּה וְעַל-יָדֵי תַפְלָתוֹ נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו וְנִפְתַּח לֵב הָעֲלִיּוֹן. כִּי עֶקֶר הַרַחֲמִים הוּא בְּלֵב וְנִשְׁפָּע מִשֵּׁם דְּבוּרִים חֲמִים וְעַל-יָדֵי-זֶה הַדְּבוּר מִמְשִׁיךְ בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה גַּם כִּן מִשֵּׁם. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִמְּפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה לְהַתְּפַלֵּל תְּחִלָּה לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְעוֹרֵר לֵב הָעֲלִיּוֹן לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו דְּבוּרִים כְּגַחְלֵי אֵשׁ וְאַחֵר-כֵּן יִתְחִיל לְבָאֵר:

ג כִּשְׁהַצְּדִיק הָאֵמֶת דּוֹרֵשׁ בְּרַבִּים, אֲזִי קֹדֶם הַבְּאוּרֵי הוּא מְקַשֵּׁר אֶת עֶצְמוֹ עִם נְשִׁמוֹתֵיהֶם וְשׁוֹפֵךְ שִׁיחוֹ וְתַפְלָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֲזִי תַפְלָתוֹ תַפְלָת רַבִּים וְנִתְקַבְּלֶת בּוֹדָאֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הֵן אֵל כְּבִיר לֹא יִמְאַס" (אִיּוֹב ל"ו ה). וְעַל-יָדֵי הַתַּפְלָה נִתְּוֶסֶף קִדְשָׁה לְמַעַלָּה וּמְעוֹרְרֶת לֵב הָעֲלִיּוֹן וְעַל-יָדֵי-זֶה מִמְשִׁיךְ בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁאוֹמֵר לָהֶם. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מֵהַנִּמְצָאִים שֵׁם חֶלֶק בְּהַתּוֹרָה שֶׁמְגַלָּה לָהֶם אִזּוֹ. כִּי כָּל מֵה שֶׁיֵּשׁ אִזּוֹ יוֹתֵר אֲנָשִׁים שֵׁם אִזּוֹ תַפְלָת הַחֶכֶם שֶׁמְקַשֵּׁר אֶת עֶצְמוֹ עִמָּהֶם יוֹצֵאת מֵהַרְבֵּה נְשִׁמוֹת בְּיוֹתֵר. וּמוֹסַפֶת קִדְשָׁה לְמַעַלָּה בְּיוֹתֵר וּמְעוֹרְרֶת בְּיוֹתֵר לֵב הָעֲלִיּוֹן וְנִמְשָׁךְ מִשֵּׁם הַתַּגְּלוֹת בְּיוֹתֵר הַכֹּל לְפִי רַב הָאֲנָשִׁים, וְזֶהוּ הַחֲלוּק בֵּין הַלּוּמָד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר וּבֵין הַשׁוֹמֵעַ מִפִּי הַחֶכֶם בְּעֶצְמוֹ כִּי הַשׁוֹמֵעַ הַזֶּה בּוֹדָאֵי נִתְקַשֵּׁר נְשִׁמָּתוֹ עִם נְשִׁמָּת הַחֶכֶם בְּשַׁעַת תַּפְלָתוֹ כִּי־ל וַיֵּשׁ לוֹ חֶלֶק בְּבְאוּרֵי הַזֶּה כִּי־ל. גַּם כָּל אֱלוֹי הָאֲנָשִׁים הָעוֹמְדִים בְּשַׁעַת הַדְּרוֹשׁ נִכְנָע רִשְׁעָתָם עַל-יָדֵי הַטוֹב שֶׁבְּחֶכֶם הַדּוֹרֵשׁ. וְלִפִּי הַהִכְנָעָה כִּן נִכְנָעִים הָאוֹיְבִים הֵינּוּ הַקְּלָפוֹת הַשׁוֹכְנִים סָבִיב לֵב הָעֲלִיּוֹן. וּבְזֶה מוֹצִיאֵם מִתַּחַת רְשׁוּת הַסֵּטְרָא אַחֲרָא וּמְכַנְּסֵם תַּחַת רְשׁוּת הַקְּדוּשָׁה:

ד וְכִשְׁמִתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוֹשׁ צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּתַחֲנוּנִים, וַיִּבְקֶשׁ מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִתְּנֶת חֲנֻם וְלֹא יִתְלָה בְּזָכוֹת עֶצְמוֹ. אָף-עַל-פִּי שֶׁעָכְשׁוֹ נִתְעוֹרֵר מִטָּה עֲזוֹ שֶׁל עֲבוּדָתוֹ אֵין זֶה הַמְּטָה כְּדֵי לְהַתְּגַאוֹת חֵס וְשָׁלוֹם אֲלֵא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבְּעֵדָה, כִּי בְּרַבִּים יֵשׁ בָּהֶם טוֹבִים וְרָעִים וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבְּרָעִים כִּי־ל. אֲבָל לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲמַד כְּדֵל וְכָרֵשׁ וַיְדַבֵּר תַּחֲנוּנִים וְלֹא יִתְלָה בְּשׁוּם זָכוֹת:

ה ובשביל זה אין לאדם לדחוק את עצמו על שום דבר אלא יבקש בתחנונים. אם יתן לו השם יתברך יתן ואם לאו לאו, ולא יתעקש שהשם יתברך יעשה לו דוקא רצונו:

ו ובזכות התורה שממשיכין זוכין לארץ-ישראל. וכן על-ידי שנמצאים אצל הצדיק בשעה שממשיך תורה ודורש ברבים אזי יש לו גם כן חלק בהתורה שממשיך הצדיק. ועל-ידי-זה זוכה גם כן לבוא לארץ ישראל כמו שכתוב: "וייתן להם ארצות גוים" וגוי (תהלים ק"ה מד):

ז אבל ארץ-ישראל היא אחת משלשה דברים שבאים על-ידי יסורים (ברכות ה) ואי אפשר לבוא לארץ-ישראל כי אם על-ידי יסורים. ועקר היסורים הם המונעים הרשעים מוציאי דבת הארץ. ועל-ידי המשכת התורה כנ"ל זוכה להכניע כל המניעות והיסורים. וכפי שלמות התורה שזוכה להמשיך בתקון גדול ביותר כמו כן הוא זוכה להכניע המונעים והרשעים ולבוא לארץ-ישראל:

ח מי שרוצה להיות איש ישראל באמת דהינו שילך מדרגא לדרגא אי אפשר כי אם על-ידי קדשת ארץ-ישראל. כי כל עליות שצריכין לעלות אל הקדשה הם רק על-ידי ארץ-ישראל וכן כל עליות התפלות הם רק בארץ ישראל:

ט וכדי לילך לארץ-ישראל צריך להכניע מתחלה הרשעים מוציאי דבת הארץ ולהענישם בחרבא וקטלא. וכח הנה צריכין לקבל מאדום הממנה על כל הענישים בחרב כמו שכתוב: "ועל חרבך תחיה" (בראשית כ"ז מ). ועל-ידי אותיות התורה שחדש נבראים כחות רוחניות. והן הן מלאכים ממש שמקבלין הכח מאדום הנ"ל. וכחות אלו הן לפי התחדשות התורה והארתה שנתרבה לפי רבות הקדשה שנתוסף למעלה כנ"ל. ולפי רב התורה כן רבוי המלאכים וכן להפך פשהקדשה מעטת המלאכים הנבראים מחדושי התורה הן מעוטי כח שאין כח בידם לקבל כח הנ"ל כי אם להכניע את הרשעים ולהביא מרד בלבבם:

י ולפעמים גם להכניעם אין להם כח כי אם לעורר כח האמות עליהם, כמו עכשו בגלות שאין לנו כח לענש בעצמנו את הרשעים. ולפעמים מסבב השם יתברך מניעות ויסורין ומחלקת מהרשעים שעומדים על הכשרים אנשי אמת ואין כח בידם לעמוד כנגדם כי-אם על-ידי משפטי האמות, וגם על-פי דין תורה מכרחים לזה. אז מצוה גדולה לילך למשפטיהם ולהשתדל בכל הכחות ובממון להשפילם כדי שעל-ידי-זה יעלה המשפט דקדשה מהקלפות והסטרוא אחרא בבחינת: "על כן יצא משפט מעקל" (חבקיok א' ד) שיוצא ונתישר מעקולו:

יא ולפעמים גם זה הכח אין להם כי אם להשתיק את הרשעים מוציאי דבת הארץ שלא לדבר סרה בפנינו ובאזני ההמון עם. ולפעמים גם זה הכח אין להם הכל לפי מעוט הקדשה:

יב על פגם הברית חרב בא בבחינת: "חרב נוקמת נקם ברית" (ויקרא כ"ו כה):

יג צעקה בקול היא תקון הברית וזוכה להתגלות הדעת כי מתחלה כשהיה הברית פגום היה הדעת פגום:

יד ובשביל זה אומרים את ההגדה של פסח בקול רם. כי הגאולה היתה על-ידי קול בבחינת: "וישמע קולנו" (דברים כו, ז). ובשביל זה נקראת בשם הגדה להורות על שהיא תקון הברית בבחינת ויגד לכם את בריתו (דברים ד' יג). ועקר המצוה בין להורות על תקון הדעת בבחינת חמרא וריחני פקחין (סנהדרין ע). כי גלות מצרים היתה על פגם הברית כמובא שהוא פגם הדעת וגם יין של ארבע כוסות הוא תקון הדעת שהוא תקון הברית:

טו הקדוש-ברוך-הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה (יבמות קנ"א) וכשפוגמים כחוט השערה אזי אין כח ביגדם להמשיך תורה הנ"ל:

טז כשבא לבחינת ארץ-ישראל אזי נקרא גבור תקיף, כי קדם שבא לבחינת ארץ-ישראל אזי "אל יתהלל חגר כמפתח" (מלכים-א כ' יא) אבל אחר-כך כשנוצח אזי נקרא איש מלחמה, (ועל כן גם בזמן הזה עקר נצחון המלחמה הוא לבוא לארץ-ישראל בפשיטות. כמו שישראל נוסעים לשם עכשו לתוך הבתים והדירות הנמצאים שם וצריכים להיות מרצים לבוא לשם אפלו בדחקות ואפלו רגלי כמו שכתוב: "לך-לך" בבחינת הליכה ברגלים

כא - עתיקא טמיר וסתים

א התלהבות הלב נולד מחמת תנועת השכל וכפי מהירות תנועת השכל כן מוליד חם בלב, כי טבע התנועה שמוליד חם. דהינו על-ידי שהאדם מתנועע שכלו לחשב בתורה ועבודה על-ידי-זה נתחמם ונתלהב לבו להשם יתברך. נמצא כשזוכה לשפע אלקי שהשכל נשפע לו במהירות שאין צריך להשתמש בשום הקדמה על-ידי-זה המהירות שלהבת הלב עולה תמיד מאליה:

(אמר המעתיק, צרפתי לפה מהמאמר לב טהור סימן קנ"ו כי כן סדרם מורנו רבי נתן זצוק"ל ב'קצור לקוטי מוהר"ן הישן' ולא רציתי לשנות)

ב ועל-ידי התלהבות הנ"ל זוכה לגרש רוח הטמאה רוח שטות ומטהר לבו. כי נגד שנתלהב ונבער לעברה או לתאוה רעה חס ושלוש שמזה נטמא לבו נגד זה צריך שיתלהב ויבער לבו להשם יתברך. כי טבע האש שמגרש האויר כמו שנתברר בחוש מכמה דברים על כן צריך חמימות שבלב, וכמו שכתוב: "כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש" (במדבר ל"א כג). ועל-ידי-זה שמתפלל ולומד בהתלהבות על-ידי-זה יטהר לבו מרוח שטות ויזכה ללב טהור. ועל-ידי-זה יזכה לדבר בינו לבין קונו בדבורים חדשים בכל פעם שהם בחינת רוח הקדש ממש:

ג על-ידי התנועה מוליד חמימות דהינו על-ידי שמתנועע ממחשבה למחשבה בגדלת הבורא יתברך והתורה הקדושה כנ"ל. וכן עקר חמימות יסוד האש הוא מה שמקבל מתנועת הכוכבים כי יסוד האש הוא סמוך לגלגלים וכן כל גלגל מקבל מגלגל שלמעלה ממנו. ועל כן על-ידי שמצדיק הרבים הינו שמקרב בני אדם לעבודת השם יתברך או על-ידי שדן כל אדם לכף זכות שגם זה נקרא מצדיק הרבים על-ידי-זה מוליד גם כן חמימות והתלהבות להשם יתברך כמו שכתוב: "ומצדיקי הרבים כפוכבים" (דניאל י"ב ג). והוא מקבל החמימות ממה שלמעלה ממנו וכן יכול להוריד חמימות לאחר גם כן כמו הכוכבים שמקבלים מלמעלה ומורידים למטה:

ד ועל-ידי-זה שנתלהב הלב זוכה לטהרת הלב ויקים בו מה שכתוב: "לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי" (תהלים נ"א יב). כי מה שמדברים בינו לבין קונו הוא בחינת רוח-הקדש כל אחד לפי בחינתו. כי על-ידי שנקנס לזה ומכריח עצמו ומכין עצמו לדבר לפני השם יתברך שולח לו השם יתברך דבורים בפיו שהם בחינת רוח-הקדש ודוד המלך עליו השלום יסד מזה ספר תהלים. וצריך לראות לחדש עצמו תמיד לבקש בכל פעם בתחנונים ודברי רצויים חדשים שזוכה לזה על-ידי לב טהור כנ"ל (ועין בזה מדרש ילקוט תהלים פ"ז):

ה ולהגיע להשכל שהוא בחינת שפע אלקי הנ"ל שהוא בחינת רוח-הקדש צריך שיקדש את פיו וחתמו ועיניו ואזניו. הינו שישמור עצמו מלהוציא שקר מפיו ויהיה לו יראת שמים שהוא קדשת החטם, ויהיה לו אמונת חכמים להאמין בהם ולשמע דבריהם שעל-ידי-זה מקדש את האזניים ויעצום עיניו מראות ברע. ועל-ידי-זה יזכה לשכל הנ"ל ודעת שלם שבו תלוי הכל:

ו והנזכרים לעיל הם שבעה נקבים שבראש ותלויים במח ומעוררים את המח שיהיה בבחינת קדם בבחינת פנים על-ידי קדשת שבעת הנרות והמנורה בבחינת המח. ופני המנורה הינו שפע אלקי הנ"ל שהיא בחינת סכה בבחינת שסכה ברוח הקדש והיא באה על-ידי שבעה עננים של כבוד שבמדבר (עין 'שלחן-ערוך' סימן תרכ"ה שהסכה זכר להם). על כן על-ידי מצות סכה זוכין לשפע אלקי בחינת רוח-הקדש רוח חכמה הנקרא קדש (זהר-הקדוש אחרי מות ס"א). הינו שזוכין להשיג שכל גדול שהוא בחינת

מקיפין של המוח בבחינת השכל שבא לאדם בלא שום הקדמה אלא על-ידי שפע אלקי. שכל עבודת האדם בעולם הזה היא בשביל זה כדי להשיג המקיפים שהם עקר שעשועי עולם הבא. ועל-ידי מצות ספה זוכין לטהרת הלב ועל-ידי-זה זוכין לפרש שיחתו היטב לפני השם יתברך כראוי כנ"ל שהיא בבחינת רוח-הקדש :

ז המקיפין הנ"ל הם שכל גדול עד למאד עד שאין המוח יכול לסבול ואין נכנס במוח כי אם מקיף אותו מבחוץ. כמו שאנו רואין כמה חכמות עמקות שאין יכלת במוח האנושי להבין על בריו כמו כמה מבוכות שאנו נבוכין בהם. כמו הידיעה והבחירה שאין מוח האנושי יכול להבין את הידיעה הזאת. והשכל הזה הוא בחינת מקיף שאין נכנס בפנימיות המוח והשכל הפנימי מקבל חיותו מהמקיף הזה :

ח ודע שזה עקר כח הבחירה מה שאין יודעים השכל של הידיעה והבחירה ואזי יש כח בידו לבחר בחיים או הפוכו. אבל כשיכנוס המקיף הזה לפניו ואז יתגדל השכל האנושי ויתגלה לאנושי הידיעה והבחירה אז יתבטל הבחירה. וכן יהיה לעתיד שעל-ידי גדולו של השכל יצא מגדר האנושי ויעלה לגדר מלאך ואז יתבטל הבחירה. ומזה תבין שלא יבהלוך רעיוניך ענין המבוכה של הידיעה והבחירה וכיוצא בזה, כי עכשו אי אפשר בשום אופן להבין השכל הזה של הידיעה והבחירה כי הוא בחינת מקיף שאי אפשר לכנוס במוח בעולם הזה שהוא עולם הבחירה :

ט וזה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה לעתיד לבוא כל צדיק וצדיק נכוה מחפתו של חברו (בבא-בתרא ע"ה) כי המקיפין הנ"ל הם בחינת חפה בחינת קדש בחינת קדושים והשכל שהוא מקיף לזה הוא פנימי לזה. כי כשמגיע הצדיק להשגה שלא ידע מזה מקדם והיא אצלו דבר חדש אזי נתלהב ונבער מאור השגת הדעת הזאת. כי התלהבות דקדושה הוא על-ידי השגת הדעת כנ"ל ויהיה הצדיק הזה נכוה ממנו. ואצל הצדיק הגבה ממנו אין זה נחשב להשגה כלל ואינו נכוה ונתחמם כלל ממנה, רק הוא צריך לחפות ולכסות עצמו בהשגה אחרת הגבוהה יותר כדי לחמם את עצמו. כי החפה שהוא בחינת אורות מקיפין הוא בחינת חפוי וכסוי ממש שמחמם את האדם, כי עקר החמימות והתלהבות היא מהשגת המקיפין כנ"ל. וזה בחינת שבעת ימי המשתה שאחר החפה הינו בחינת שבעת הירות הנ"ל. וזה בחינת שבעת ימי אבלות רחמנא לצלן שעל-ידי-זה מעלין נשמת המת שנסתלק לאור הפנים הנ"ל על-ידי שבעה ימים אלו, ועל כן חיב האבל רחמנא לצלן קריעה, כי קרי"ע גימטריא ש"ע (שלש מאות ושבעים) נהורין של אור הפנים שהם הגימטריא של שתי פעמים אלף למד כי אל הוא אור הפנים :

י וזה טעם רוק של החליצה שנקאמר : "ויגרקה בפניו" (דברים כ"ה ט) ובזה הרוק הוא נכלם ועקר הבושה היא בפנים. וזה על שלא רצה ליבמה להמשיך נשמת אחיו המת בעולם שיוכל לתקן עוד אור הפנים. כי זהו

הפגם של המת בלא בנים רחמנא לצלן, שלא הניח ברכה אחריו שימשיכו שכל הפנים בעולם על-ידי מעשיהם הטובים :

יא הפוגם בכבוד הצדיק האמיתי על-ידי-זה נסגר אור השכל והדעת הנ"ל ואינו יכול לחדש ולהשיג בתורה. גם חשוב כמת :

יב על-ידי שהאדם הוא ענו שפל וסבלן ולא יחרה אפו על בזיונו על-ידי-זה מקדש החטם בשלמות. ועל-ידי שהוא "נאמן רוח מכסה דבר" (משלי י"א יג) שפשמגליו לו סוד הוא נזהר לשמרו לבלי לגלותו לאחר על-ידי-זה מקדש האזנים ועל-ידי כל זה ממשיך שפע הדעת הנזכר למעלה :

יג כשאדם לומד תורה ואין מבין בה שום חדוש זה מחמת שנתעלמין המחין בבחינת עבור בחינת יעקב, כמו "בבטן עקב את אחיו" (הושע י"ב ד). ואז צריך לצעוק בבחינת היוולדת הצועקת שבעים קליו להוציא הולד ואז יפה צעקה לאדם בין בתפלה בין בתורה. והשבעים קליו הם בבחינת שבעה קולות שאמר דוד על המים שפל אחד כלול מעשר. ואז הוא פאלו השכינה צועקת ואז מולידין המחין. וזה בחינת הקול מעורר הפונה הינו המחין. וזה בחינת: "הקל קול יעקב" (בראשית כ"ז כב), שפשהוא בבחינת יעקב צריך לו הקליו כדי להוציא המחין מתעלומתו בבחינת לדה בחינת גלוי :

יד ומי שתורתו בלי הבנה בה שום חדוש, אין לדרש אותה כמו שהיא לרבים אף-על-פי שהקדוש-ברוך-הוא מתענג בה. כי תורתו בבחינת יעקב בחינת עבור כנ"ל היא בחינת "יעקב בחר לו יה" (תהלים קל"ה ד), כשהוא בבחינת יעקב בלא מחין זאת הלמוד בחר לו הקדוש-ברוך-הוא. אבל ישראל לסגלתו. ישראל אותיות לי ראש. הינו התגלות המחין המשכת אור הפנים הנ"ל בתוך הפנימי כנ"ל לסגלתו זאת התורה ידרש אותה לעם סגלה :

טו השם יתברך לקח אותנו לעם קדוש גוי מקרב גוי (דברים ד' לד) שקטרג מדת-הדין הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה בשעת קריעת ים סוף (שמות רבה פרשה כ"א). נמצא שזה הדבר כמו סגלה שעושין לרפואה שהיא למעלה מהטבע למעלה משכל האנושי. וזה בחינת מקיפין הנ"ל שאין אנחנו מבינים השכל הזה שהדבר הזה מסגל לרפואה. ומי שזוכה למקיפים אלו להולידם ולהכניסם בפנים נמצא שמבין את הסגלה בודאי הישר מחיב שיגלה ויכניס זאת ההבנה של הסגלה לעם סגלה ולהיטיב מטובו לאחרים. וכל אחד לפי בחינתו יש לו פנימי ומקיף ומה שחננו השם יתברך שייכניס המקיף לפנים ולהבין ולחדש איזה דבר ייטיב מטובו לאחרים :

טז כל הצרות והיסורים והגלות וכל החסרונות שיש לאדם הן בפרנסה או בנים או בריאות הגוף וכיוצא בזה הכל הוא רק לפי ערך חסרון הדעת. וכשנשלים הדעת אזי נשלים כל החסרונות, בבחינת 'אם דעת קנית מה

חסרת ואם דעת חסרת מה קניתי (נדריים מ"א). ואף שיש חסרים לגמרי מהדעת ויש להם כל טוב באמת כל מה שיש להם אינו כלום. וכן להפך השלם בדעת שיש לו חסרון באמת החסרון אינו כלום כי עקר החסרון והשלמות תלוי בדעת :

יז ולעתיד מחמת הדעת יהיה עקר החיים הנצחיים שעל-ידי שתמלא הארץ דעה את ה' (ישעיה י"א ט) יכללו באחדותו יתברך על-ידי הדעת ואז יחיו חיים נצחיים כמוהו. כי על-ידי הידיעה נכללים בו יתברך שזה עקר שעשועי עולם הבא כמאמר החכם 'אלו ידעתיו הייתי'. ומחמת הדעת לא יחסר כל טוב ויהיה פלו טוב כמאמר חכמינו זכרונם לברכה (פסחים ג) :

יח ואפלו העכו"ם ידעו את השם אך לא כמונו. וידעו ויבינו הכל כי כל השלמות והטובות שיש להעכו"ם עכשו באמת אינו כלום כנ"ל ואדרבא כל גדלתם וטובתם הכל היא לטובתנו. ולעתיד לבוא שתמלא הארץ דעה יבינו אפלו אמות העולם בעצמם כל זה אף-על-פי שעכשו אי אפשר להבין כל זה כי אין להכחיש החוש. ולכאורה היא ידיעה גדולה להבין שגדלתם היה לנו גדלה ולהם השפלות. אף-על-פי-כן הידיעה הזאת תהיה לנו ללעג ולשחוק לפי ערך ידיעתנו שתגדל מאד :

יט וגם בין ישראל בעצמן יהיה הפרש גדול בין כל צדיק וצדיק ומכל-שכן בין צדיק לרשע. כי כל אחד ישיג לפי עבודתו ויגיעתו וטרחתו ומרירות אשר סבל בזה העולם בשביל השם יתברך. ואף-על-פי שיזדככו הכל ואפלו אמות העולם לא יהיו כלם שוים ויהיה הפרש גדול בינם לבינינו כנ"ל וכן בין ישראל כנ"ל. כי מה שיהיה מקיף לזה יהיה פנימי לזה וכנ"ל כל צדיק נכוה וכו' (ע"ש אות ט), שיהיה נכוה מהמקיף של חברו. ושם לבד היטב לדברים האלה שתראה להכין לעצמך חיים לנצח ואם חכמת לבד (משלי ט' יב) :

כ הידיעה יש בה מקיף ומקיף למקיף. והידיעה היא עקר הנחמה של כל הצרות. ועקר התקנה ועקר חיי העולם הבא ותענוגיו היא רק השגת הדעת דקדושה שהוא לדעת את השם יתברך באמת כנ"ל :

כא עקר האדם הוא השכל והדעת, ועל כן במקום שחושב השכל שם כל האדם על כן צריך לברח מאד ממחשבה רעה כדי שלא יקנה מקומו שם חס ושלום. וצריך לכף ולהכריח את עצמו למחשבות טובות כדי שיזכה לידע ולהשיג בידיעת השם יתברך ונמצא שהוא שם ממש ונכלל בו יתברך. וכל מה שיוזע יותר הוא נכלל יותר בשרשו דהינו בו יתברך. וזוהי לחיים נצחיים וזוהי לשלמות הדעת ונצול מכל החסרונות כנ"ל :

כב ומחסרון הדעת נמשכים חס ושלום כל הדינים וכן פעם ואכזריות בא על-ידי-זה, כמו שכתוב: "פעם בחיק כסילים ינוח" (קהלת ז' ט). ועל כן החולה הוא פעסן מחמת שדינים שורים עליו ודינים הם מחין דקטנות

ועל כן הוא בכעס. אבל על-ידי הגדלת הדעת נמתקין ונתבטלין כל הדינים ונתבטל הפעם והאכזריות וזוכין לרחמנות גדול עד שיתבטל הפעם אפלו מהחיות המזיקים, כמו שיהיה לעתיד לבוא על-ידי התגלות הדעת פני"ל כמו שפיתוב: "וגר זאב עם כבש" (ישעיה י"א ו). ואז יברכו על הכל הטוב והמיטיב (פסחים נ), כי ידעו שאין שום רע בעולם כלל רק פלו טוב וכלו אחד. כי כל מה שעובר עלינו עכשו על כל אחד ואחד הכל לטובה. וגם עקר הגאולה תהיה על-ידי הדעת כמו שהיתה גאלת מצרים על-ידי משה שהוא היה בחינת הדעת:

ג כשאדם חושב מחשבות טובות בתורה ועבודה ועל-ידי-זה זוכה לידיע ולהבין בכל פעם יותר. על-ידי-זה נצול מכל אורב ומסטין ובורחים ממנו כל המשחיתים ואינו גרא מהם כלל ואז נצול מכל הצרות:

כד חדש אלול הוא הזמן המסגל יותר לזכות לדעת הנ"ל, דהינו שיזכה להשיג המקיפין של השכל ולעשות מהמקיף פנימי עד שיהיה לו מקיפין אחרים שיזכה להבין מה שלא ידע מתחלה. ועל-ידי-זה עושה לבושין חדשים לנשמתו ונצול מכל הצרות ואורב ומסטין פני"ל, וזהו ל'בושה ו'תשחק ל'יום א'חרון (משלי ל"א כה) ראשי-תבות אלול כי המקיף הוא בחינת מלבוש גימטריא חשמ"ל שהוא לבוש חזק ונאה שכל המשחיתים בורחים ממנו:

כה מי שזוכה לדעת אמיתי לדעת אותו יתברך אין חלוק אצלו כלל בין חיים למיתה כי הוא דבוק ונכלל בו יתברך בחייו ובמותו, רק שעכשו בחייו דירתו בכאן בין החיים בעולם הזה ואחר-כך דירתו שם בין השוכני עפר. כי מאחר שנכלל בהשם יתברך באמת על כן הוא חי חיים נצחיים כמו השם יתברך כביכול ונכלל באחד והוא אחד עם השם יתברך שהוא חי לנצח ברוך הוא:

כב - חותם בתוך חותם

א יש צדיקים כאלו שהם בחינת למודי השם הינו שלומדין כביכול את ה' שנותנין לו עצות והם הולכין בשליחותו לישראל להוכיחם ולהחזירם להשם יתברך. ועל-שם-זה נקראים רגלין על-שם העצה כמו שפרש רש"י (שמות י"א ח) העם אשר ברגליך ההולכים אחר עצתך וע"ש ההליכה הנ"ל וכשהשם יתברך גוזר גזר-דין בעולם והדין צריך להיות דין תורה ומחמת שהם כביכול למודי השם על כן השם יתברך מתעצץ עמהם ומגלה להם הדין תורה שנגזר על הדור. והם מכסין זה הדין תורה וחותרמין אותו בבחינת "מעין חתום" (שיר השירים ד' יב) בכדי שלא יינקו ממנו

החיצוניים שלא יהיה נעשה ממנו חס ושלוש דין אכזרי. והם כשנגלה להם הדין תורה הולכין ומוכיחים הדור כדי להחזירם למוטב להמתיק הדין. ואפלו בשעת מוסר נזהרין גם כן להחיתם ולהסתיר שלא יינקו ממנו החיצוניים חס ושלוש. ועל שם זה הן בחינת חותם, חותם הרגלין חותם הפנימי. ואלו הלמודי השם מוכיחי הדור מרבים שלום בעולם כמו שכתוב: "וכל בניך למודי ה' וגו'" (ישעיה נ"ד יג) כי הולכים לפשר ולעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים יתברך:

ב ואי אפשר לקבל תוכחה ומוסר ממוכיח האמת הנ"ל כי אם על-ידי אמונה כי האמונה היא בחינת ידים לקבל המוסר על ידם. וזה הוא חותם למעלה מחותם הנ"ל דהינו חותם הדין חותם החיצון. וצריך שמירה יתרה שלא יתקלקל חותם הזה הינו האמונה, שעל-ידי זה חס ושלוש יוכלו לקלקל חותם הפנימי הנ"ל ואז נתקלקל שלום העולם חס ושלוש, ועל-ידי קלקול האמונה חס ושלוש הוא בא לכפירות ולאמונות כזביות ולכמה מיני ליצנות ואינו שומע כלל המוסר הנ"ל. ועל-ידי קלקול התוכחה והמוסר הזה באים גרושין וטלטולים ונעשית מחלקת בעולם להיפוך משלוש הנ"ל נמצא שהאמונה היא העקר. עקר חותם העליון של הקדשה. והיא כלליות הקדשה. ואז ישמע ויקבל מוסר הנ"ל וישוב אל ה' וירחמהו נמצא שנשמרת כל הקדשה על-ידי אמונה:

ג ואי אפשר לזכות לאמונה שלמה כי אם על-ידי שבאים לצדיקי הדור האמתיים. כי כל עקר אמונת ישראל ממשיכים הם להדור שהם כלליות כל מנהיגי הדור והאמונה והקדשה. והעקר הצדיק בחינת משה שנקרא על שם זה רעיא מהימנא כי רועה האמונה לתקנה ולהשלימה והוא אחד משבעה רועים שבכל דור ודור (ועין בבא מציעא פרק ז' ברבי חי' ובניו):

ד ואי אפשר לבוא לאלו הרועים ולהתקרב אל הקדשה כי אם על-ידי עזות דיקא כמאמר חכמינו זכרונם לברכה 'הוי עז כנמר' (אבות פרק ה), וכמו שכתוב: "נהלת בעזך אל נה קדשך" (שמות ט"ו יג). כי יש רועים של הסטרא אחרא והם גם כן מפרסמי הדור וכופין אנשים לתחות שעבודיהו ועקר פחם הוא על-ידי עזות כי עזות מלכותא בלא תגא' (סנהדרין ק"ה). והם ככלבים בעזותם והן 'פני הדור כפני הכלב' (סוטה מ"ט): "והכלבים עזי נפש המה רועים" (ישעיה נ"ו יא). ועל כן אי אפשר להנצל מהם מתחת ממשלתם רק כשיהיה לו עזות גדול מאד לעמד כנגד עזותם הרע ויהיה מצחו חזק לעמת מצחם. וכן אי אפשר להנצל מכל המונעים והחולקים והמתנגדים ולהתקרב אל האמת כי אם על-ידי עזות דקדשה (ועין 'שלחו-ערוך' סימן א):

ה וכן צריך האדם שיהיה לו עזות דקדשה כנגד עצמו דהינו נגד עזות הגוף שהוא עז וחזק כל-כך בתאוות ואין לו בושה מהשם יתברך. ועל-ידי עזות הגוף על-ידי זה אין הנשמה יכולה לסמוך עצמה להתקרב להגוף להודיע לו מהשגות שהיא משגת. כי בנדאי הנשמה של כל אדם היא רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד אבל הגוף אינו יודע מהם כלל מחמת שהיא

רחוקה ממנו מחמת עזותו שהוא עז וחזק בתאוות. וצריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף לראות לזככו לשבר עזותו הרע של התאוות, כדי שעל-ידי-זה תוכל הנשמה לקרב עצמה להגוף ולהראות לו מפל הארה ומפל השגה שהיא משגת שהגוף ידע גם כן ממנה. על כן צריך עזות דקדושה לעמד נגד עזות הגוף. ועזות דקדושה היא בחינת קולות דקדושה. כי כל הקולות הן קול צעקה הן קול אנטה הן קול שופר הן קול זמרה הן קול צדיקי אמת ושאר כל הקולות דקדושה כלם הם בחינת עזות דקדושה. ואפלו קול קשקוש המטבעות של צדקה זה הקול הוא גם כן בחינת עזות דקדושה ועל ידיהם משברין עזות הגוף:

ו ועקר עצמיות האדם מה שנקרא אצל האדם אני היא הנשמה שהיא עצם הקים לעד. אבל היא רחוקה מבשרו וגופו מחמת עזותו בתאוותיו כנ"ל. וכשמשבר עזות הגוף כנ"ל על-ידי-זה תוכל הנשמה לקרב עצמה אל הגוף כי לא תהיה נלכדת בתענוגיו. ועל כן תוכל הנשמה לחזור על-ידי תענוגי הגוף למעלתה לתענוגים שלה. והיא טובה להנשמה שלפעמים נופלת ממדרגתה וכשהגוף צח ואור תוכל הנשמה להתרום ולחזור למדרגתה על-ידי תענוגי הגוף. כי מאחר שהגוף גם כן טוב וכשר אינו נלכד בהתענוגים ועל כן תוכל הנשמה לחזור על ידיהם למעלתה. וכן גם כן על-ידי הרשימות שיש בהגוף על-ידי הארות שהאירה בו הנשמה מקדם תוכל עתה לזכור ולעלות ולחזור למדרגתה. וזה בחינת "מבשרי אחזה אלוה" (איוב י"ט כו), 'מבשרי' דיקא הינו שיראה האדם מגופו ומבשרו השגות עליונות שהנשמה משגת תמיד כנ"ל. ועל-ידי קול אנטה שהוא בחינת עזות דקדושה כנ"ל על-ידי-זה נשברת עזות גופו ואזי מתקרבת ומתדבקת העצם להבשר הינו הנשמה להגוף. וזהו: "מקול אנטתי דבקה עצמי לבשרי" (תהלים ק"ב ו):

ז וכן בכלליות בני אדם יש בחינת עצם ובשר. כי החכם האמת הוא בחינת עצם בחינת נשמה להעם שהם למטה ממנו. וכשהם בבחינת בשר אצלו אז שומעים הקול אנטה הינו קולו של החכם ושוברת גופם ועל-ידי-זה יוכל להתקרב אליהם בבחינת מקול אנטתי וגוי כנ"ל. אך לפעמים גובר חס ושלוש העזות דסטרא אחרא בפרט ובכלל. ועל כן החכם האמת רחוק מהם ואינו יכול להאיר בהם ולהודיע להם מההשגות הנפלאות שלו כי על-ידי-זה אין דבוקים העם להחכם כמו בחינת בשר להעצם. וכן הגוף רחוק כל-כך מהנשמה עד שאינו בבחינת בשר להעצם ואינו שומע הקול כלל אפלו כשמתאנח וצועק להשם יתברך. כי מגדל רחוקו אינו שומע רק קול ההברה ואינו זוכה לשבר עזות גופו על-ידי-זה. וכן אין נשבר עזות העם על-ידי קול אנטה ותוכחה של החכם האמת כי אין שומעין כי אם קול הברה. כי פשנתעורר קול דקדושה נתעורר כנגדו קול דסטרא אחרא והוא קול הברה שנתעוררים העוונות וצועקין בקטרוגים חס ושלוש. וצריכים לזה שמוש לשמש את החכם שעל-ידי-זה נעשין בבחינת בשר להחכם לדבק בו ועל-ידי-זה יזכה לשמע קולו עד שעל-ידי-זה נתבטל העזות דסטרא אחרא. וכן על-ידי שמשמש הגוף להנשמה במצוות מעשיות על-ידי-זה נעשה הגוף בבחינת בשר להעצם שהוא הנשמה ושומע

קול אֲנַחְתּוֹ וְצַעֲקוֹתוֹ שֶׁל עֲצָמוֹ וַיִּזְכֶּה לְשִׁבְרַ עֲזוֹת גּוֹפּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה כְּנִי"ל. וְעַל-
יְדֵי-זֶה זֹכִין לָבוֹא לְשִׁלְמוֹת הָאֲמוּנָה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁמִּקְבְּלִין
מִצְדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים :

ח וְלָבוֹא לְעֲזוֹת דְּקֻדְשָׁה הַנִּי"ל הִיא עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה כִּי עֵקֶר עֲזוֹתוֹ
וְהַתְחַזְּקוֹתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהִתְקַרֵּב לְעַבֹּדֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִיא עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה
וְחֻדוּהָ. בְּבַחֲנֵינָת "כִּי חֻדוֹת ה' הִיא מְעֻזָּכֶם" (נְחֻמָּיָה ח' י) :

ט וְלִזְכוֹת לְשְׂמֻחָה הִיא עַל-יְדֵי תוֹרָה וְתַפְלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת
נְגָלוֹת וְנִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת בְּחִינַת : "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים" (יִשְׁעִיָּה
נ"א יא). שֶׁהֵם שְׂתֵי עֲטָרוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בְּרֵאשִׁי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּשַׁעַר
שֶׁאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (שְׁבֵת פ"ח.) :

י וְכָל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נְגָלָה וְנִסְתָּר שֶׁהֵם בְּחִינַת תוֹרָה וְתַפְלָה. וְצָרִיךְ כָּל
אָדָם לְעֲלוֹת בְּכָל פֶּעַם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד שְׂיִזְכֶּה בְּכָל פֶּעַם
לְבַחֲנֵינָת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גְּבֻהָ יוֹתֵר. שֶׁיְהִיָּה נַעֲשֶׂה אֲצֻלוֹ בְּכָל פֶּעַם מִבְּחִינַת
נִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר בְּחִינַת תַּפְלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת דְּבָרֵי הַתוֹרָה שֶׁהֵם סְבִיבוֹת
כָּל מִצְוָה שֶׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְעַבֵּד בְּזֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת תּוֹרַת ה', כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב : "הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֶלְקֵינוּ" (דְּבָרִים כ"ט כח), יְהִיָּה נַעֲשֶׂה מְזֶה
בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְגָלָה בְּחִינַת תוֹרָה בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ. וְאִזּוֹ יְהִיָּה לוֹ בְּחִינַת
נִשְׁמַע וְכוּי כְּנִי"ל גְּבֻהָ יוֹתֵר. כִּי כְּשֶׁבָּא לְמִדְרָגָה גְבוּהָ מִהֲרֵאשׁוֹנָה אִזּוֹ נַעֲשֶׂה
מִהֲנִשְׁמַע שֶׁלוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְאִזּוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נִשְׁמַע אַחֲרַי וְכֵן מִדְּרָגָא
לְדְרָגָא. וְצָרִיךְ לְלַמַּד תוֹרָה וְלְהִרְבּוֹת בְּתַפְלָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שְׂיִגְלָה לוֹ
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ וְיְהִיָּה נַעֲשֶׂה מִהֲנִסְתָּר נְגָלָה. וְאַחֲרֵי-כֵן יִתְפַּלֵּל
עוֹד עַד שְׂיִתְגַּלָּה לוֹ אַחֲרֵי-כֵן גַּם הַנִּסְתָּר הַגְּבֻהָ יוֹתֵר. וְכֵן בְּכָל פֶּעַם יִלְדֵךְ
מִדְּרָגָא לְדְרָגָא גְבֻהָ יוֹתֵר לְבַקֵּשׁ בְּכָל פֶּעַם מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׁיג הַנִּסְתָּר
הַגְּבֻהָ יוֹתֵר עַד שְׂיָבוֹא בְּרֵאשִׁית נִקְדַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא תַּחֲלַת הָאֲצִילוֹת.
וְשֵׁם יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וּבְחִינַת נִשְׁמַע שֵׁשׁ שָׁם הוּא תּוֹרַת ה'
בְּאֲמֵת. כִּי בְּכָל עוֹלָם וְדְרָגָא תּוֹרַת ה' הִיא רַק בְּשֵׁם הַמְּשָׁאֵל רַק מְחַמַּת
שֶׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ נִקְרָא תּוֹרַת ה' וְכִשְׁבָּא לְשֵׁם נַעֲשִׂית תּוֹרָתוֹ. אִךְ בְּחִינַת
הַנִּשְׁמַע שֶׁבְּתַחֲלַת הָאֲצִילוֹת הוּא תּוֹרַת ה' בְּאֲמֵת כִּי אִין גְּבֻהָ מִשֵּׁם רַק
תּוֹרַת ה' מִמֶּשׁ. וְאַחֲרֵי-כֵן יְהִיָּה נְכֹלֵל בְּהָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא וְאִזּוֹ הַנַּעֲשֶׂה
שֶׁלוֹ הוּא תּוֹרַת ה' מִמֶּשׁ וְהַנִּשְׁמַע הוּא בְּחִינַת תַּפְלָת ה'. וְתוֹרָתוֹ הִיא תּוֹרַת
ה' מִמֶּשׁ וְתַפְלָתוֹ הִיא תַּפְלָת ה' מִמֶּשׁ. כִּי יֵשׁ תּוֹרַת ה' כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ
זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה 'אֲנִי קִיַּמְתִּיהָ תַּחֲלָה' (יְרוּשָׁלַיִם בְּכוּרִים וְרֵאשִׁי הַשְּׁנָה). וְכֵן
תַּפְלָת ה' כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (בְּרַכּוֹת ו) מִנִּין שֶׁהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-
הוּא מִתְפַּלֵּל שֶׁנֶּאֱמַר "וְשִׂמְחַתִּים בְּבֵית וְגו'" (יִשְׁעִיָּה נ"ו ז). וְעַל-יְדֵי דְרָךְ
זֶה זֹכִין לְשְׂמֻחָה כְּנִי"ל :

יא אִךְ עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַשְּׂמֻחָה הִיא עַל-יְדֵי יְרָאָה כִּי "וְגָלוּ בְּרַעְדָה" כְּתִיב
(תְּהִלִּים ב' יא). וְהִירָאָה הִיא בְּחִינַת בּוּשָׁה שְׂיֵרָא וּמִתְבַּיֵּשׁ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
לְבַל יַחְטֵא חֵס וְשָׁלוֹם כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (נְדָרִים כ), כִּי
הַבוּשָׁה הִיא מַעֲלָה גְדוֹלָה מְאֹד וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁי"ת יְרֵ"א בְּשִׁ"ת (תְּקוּנִים תְּקוּן

ב) והיא בחינת תפלה בחינת "יראת ה' היא תתהלל" (משלי ל"א ל). כי עקר התפלה זוכין על-ידי יראה ובושה שיתפלל בכונה שלמה שתפלה בכונה כוללת הכל:

יב בראשית דא מאמר (זהר-הקדוש פרשת תרומה ספרא דצניעותא פרק ה) והוא בחינת מאמר שלם. ועל כן אמונה נקרא ירושלים על-שם שעקר בנינה מבראשית יר"א בש"ת שהיא בחינת יראה שלם מאמר שלם. נמצא שעקר בנינה על-ידי בחינת יראה שהוא מאמר שלם בחינת תפלה שעל-ידי-זה זוכין לכל הנ"ל לשמחה ועל-ידי-זה זוכין לעזות שעל-ידי-זה נתקרבין להרועים שעל-ידי-זה זוכין לאמונה היא ירושלים "קרית נאמנה" (ישעיה א' כא):

יג אף כשרוצים לצאת ולעלות מדרגא לדרגא צריך שתהיה לו ירידה קדם העליה כי הירידה היא תכלית העליה. וזה "והמכשלה הזאת וגו'" (ישעיה ג' ו) אלו דברי תורה שאין אדם עומד עליהם אלא אם כן נכשל בהם (גטין מג) והמכשול היא הירידה. ומזה יכול כל אדם להבין כמה הוא צריך להתחזק בעבודת השם ולא יפל לעולם בדעתו מכל הנפילות והירידות שבעולם. כי אם יתחזק ויתאמץ לבלי הסתכל על זה בשום אופן שבעולם אפלו אם יעבר עליו מה ואז יזכה לבסוף שיתהפכו כל הירידות לעליות גדולות, כי הירידה היא תכלית העליה. ויש בזה לדבר הרבה כי כל אחד שנפל למקום שנפל נדמה לו שעליו אינם נאמרים דברים האלה רק לגדולים במעלה העולים בכל פעם מדרגא לדרגא. אבל באמת תדע ותאמין כי כל הדברים האלה נאמרים גם על הקטן שבקטנים והגרוע שבגרועים כי השם יתברך טוב לכל תמיד:

יד על-ידי גדלות נופלים בתפיסה כמאמר חכמינו זכרונם לברכה (מגלה י"ז):

טו מדת העזות היא מדה רעה מאד מאד כי עז פנים לגיהנם (אבות פרק ה), אם היא שלא בשביל הקדשה ומכל שכן כשמעז פניו כנגד יראי השם וכיוצא בזה. וכל הענשים של כל הדברים החליף אברהם אבינו על שעבוד מלכיות (עין מדרש רבה לך-לך פרשה מ"ב), אף ענש העזות נשאר רק בגיהנם. אף צריך שתדע שכמו שהעזות היא מדה רעה מאד כמו כן צריך האדם דוקא שיהיה לו עזות דקדשה שיוכל לעמוד נגד העזי פנים שבכל דור ודור, המונעים מלהתקרב להצדיק האמת ולפנס בקדשה. כי אי אפשר לפנס אל הקדשה כי אם על-ידי עזות כמאמר חכמינו זכרונם לברכה לא נתנה תורה לישראל אלא מפני שהן עזין (ביצה כ"ה) (עין סימן קמ"ז):

טז תקון שני החותמות הנ"ל שהם חותם בתוך חותם נתתקניו ביום כפור והושענא רבה פי' דע. וכל זה הוא על-ידי הקולות דקדשה כי אז צועקין ישראל קולות, ועל כן תשרי בגימטריא שתי פעמים חותם עם שתי תבות, ונקרא ירח האיתנים (מלכים-א ח' ב) מלשון תקיפות ועזות. ואז תוקעין

בְּשׁוֹפָר וְקוֹל הַתְּקִיעוֹת הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת עֲזוֹת דְּקָדְשָׁה שְׁעַל-יָדֵי-זֶה נִשְׁבֵּר
עֲזוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא בְּפֶרֶט וּבְכָל־כַּל פְּנִי"ל. וְכֵן כָּל הַקּוֹלוֹת דְּקָדְשָׁה. וְעַל כֵּן
בְּתִשְׁרֵי שְׁמַחַת יִשְׂרָאֵל כִּי עֲזוֹת דְּקָדְשָׁה הִיא עַל-יָדֵי שְׁמַחָה פְּנִי"ל כְּמוֹ
שְׁפָתוֹב: "כִּי חֲדוֹת ה' הִיא מְעֻזָּכֶם" (נְחֻמָּיָה ח' י). וְגַם הַמְּקָרָא הַזֶּה נֶאֱמָר
עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

יז צְרִיךְ הָאָדָם לְהִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת נֶגֶד רְצוֹנוֹ חֵס
וְשְׁלוֹם מְכַל-שָׁכֵן שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אֵיזָה חֲטָא וְעוֹן חֵס וְשְׁלוֹם. וְאִם לֹא יִמְשִׁיךְ
עָלָיו בּוֹשָׁה דְּקָדְשָׁה בְּעוֹלָם הַזֶּה יִתְבַּיֵּשׁ בְּעוֹלָם הַבָּא שְׂזָה קָשָׁה מְכַל
הָעֲנָשִׁים. כִּי צָעַר הַבּוֹשָׁה לְעֵתִיד לְבּוֹא קָשָׁה מְאֹד מְאֹד וְהוּא קָשָׁה יוֹתֵר
אֲפִלּוּ מֵעֲנֵשׁ הַגִּיהֵנִם הַמֵּר הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵנוּ. וְאֲפִלּוּ כָּל צַדִּיק יִתְבַּיֵּשׁ בְּפְנֵי חֲבֵרוֹ
הַגְּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּמַעֲלָה וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה עַל זֶה: 'אוֹי לְאוֹתָהּ
בוֹשָׁה אוֹי לְאוֹתָהּ כָּלמָה' (בְּבֵא-בִתְרָא ע"ה). מְכַל-שָׁכֵן וְכָל שָׁכֵן אֵיךְ
יִתְבַּיֵּשׁוּ הַחוֹטְאִים חֵס וְשְׁלוֹם שְׂאֵי אֲפִשֵׁר לְשַׁעַר בְּעוֹלָם הַזֶּה גְּדֹל הַצָּעַר
וְהַמְרִירוֹת שֶׁל הַבּוֹשָׁה הַזֹּאת בְּעוֹלָם הַבָּא רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְכִשְׂזוֹכָה לְבוֹשָׁה
דְּקָדְשָׁה הַנִּי"ל עַל-יָדֵי-זֶה זוֹכָה לְתַפְּלָה וְשְׁמַחָה וְעֲזוֹת דְּקָדְשָׁה וְלְהִתְקַרֵּב
וְלְהַכְּלִל בְּצַדִּיקֵי אָמֶת וְלִקְבֹּל מֵהֶם אֲמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת פְּנִי"ל:

כג - הוּי לֵן כַּדְנִיתָא וִילְדָה

א יֵשׁ פְּנִים דְּקָדְשָׁה שְׁהֵם אֲנָפִין נְהִירִין בְּחִינַת חַיִּים כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "בְּאוֹר
פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים" (מְשָׁלֵי ט"ז טו) בְּחִינַת שְׁמַחָה. וְזֶה בְּחִינַת אָמֶת וְאֲמוּנָה
וְעַל כֵּן עַל-יָדֵי-זֶה זוֹכִין לְאַרְיכוֹת יָמִים. וְלְהַפְּדָה שְׁקָר מְקַצֵּר יָמִים כִּי שְׁקָר
בְּחִינַת אֲנָפִין חֲשׂוֹכִין שְׁהוּא פְּנִים דְּסִטְרָא אַחְרָא מְרָה שְׁחוּרָה עֲבוּדָה זָרָה
אֱלֹהִים אַחֲרֵים בְּחִינַת מִיתָה בְּחִינַת עֲצָבוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן:

ב וְאֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הַנוֹפְלִים בְּתַאֲוֹת מְמוֹן וְאִינִם מֵאֲמִינִים שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא יְכוֹל לְפָרְגֵם אֶת הָאָדָם בְּסִבָּה קִלְה וְרוֹדְפִים אַחַר פְּרִנְסָתֶם בִּיגִיעוֹת
גְּדוֹלוֹת. וְהֵם אוֹכְלֵי לֶחֶם בְּעֲצָבוֹן וְהֵם מְלֵאִים עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה. אֵלּוּ
בְּנֵי אָדָם נִקְשָׁרִים בְּפְנִים דְּסִטְרָא אַחְרָא הַנִּי"ל שְׁהֵם אֲנָפִין חֲשׂוֹכִין מְרָה
שְׁחוּרָה עֲצָבוֹת בְּחִינַת מִיתָה רַחֲמָנָא לְצַלָּן. אֲבָל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שְׁמִשְׁאָם
וּמִתְנַם בְּאֲמוּנָה וּמִתְגַּבְּרִים בְּדַעְתָּם לְהִיּוֹת שְׁמַחִים בְּחֻלְקָם. וְיִוְדְעִים
וּמֵאֲמִינִים בְּאָמֶת וּבְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה שְׁעָקֵר הַפְּרִנְסָה וְהַעֲשִׁירוֹת הִיא רַק
מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְבַד, רַק שְׁרָצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ שְׁיַעֲשֶׂה הָאָדָם אֵיזָה סִבָּה קִלְה
בְּעֵלְמָא, אֲבָל עָקֵר הַפְּרִנְסָה וְהַמְמוֹן הוּא מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְבַד. הֵם דְּבוֹקִים
בְּאוֹר הַפְּנִים דְּקָדְשָׁה שְׁהֵם אֲנָפִין נְהִירִין בְּחִינַת חַיִּים בְּחִינַת שְׁמַחָה:

ג והמשקע בתאות ממון שהיא עבודה-זרה, אינו עובד עבודה זרה אחת רק הוא עובד כל העבודות זרות של כל השבעים אמות תחובים בממון ועל כן על המטבע חקוקה העבודה-זרה של העכו"ם. ועליהם צווחת השכינה שתי פעמים שבעים שהם מאה וארבעים קליו כמספר ממון עם ד' אותיות שהם שני מיני קולות 'קלני מראשי קלני מזרועי' (סנהדרין מ"ו). וכל קול הוא בחינת שבעים קליו של היולדת שצריכה לסבל חבלי לדה וצריכה לצעק שבעים קליו קדם הלדה (פנ"ל סימן כ"א) שקשיו מזונותיו כפלים פיולדה (פסחים קי"ח):

ד וקדם שמרויחין ממון צריכין לילד ולעבר ולהתנסות ולהצטרף דרך אלו המאה וארבעים קליו ולצעוק ולהתפלל הרבה להשם יתברך לעבר עליהם בשלום ולהנצל מהם. כי באמת כל הרוח מכנה בשם לדה ככל השפעות והם נמשכין רק משבירת תאות ממון שהיא בחינת אמת בחינת קשטא קאי (שבת ק"ד). כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה, "היקום אשר ברגליהם" (דברים י"א ו) 'זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו' (פסחים קיט) שעליהם קאי על-ידי אמת. אבל שקרא לא קאי כי שקר הוא עבודה זרה תאות ממון כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה: 'המחליף בדבורו כאלו עובד עבודה זרה' (סנהדרין צ"ב). ועל כן על-ידי שקר שהוא תאות ממון אין לו שום קיום ומעמד פרנסה. כי עבודה זרה אל אחר אסתרס ולא עבד פרו (זהר-הקדוש משפטים ק"ג). דהינו השקר שנדמה להם שהם מרויחין ואינם מרויחין ורודפים ביותר אחר הממון. וגם כשיש להם ממון לפי שעה, באמת אין ממונם ממון כלל, כי אין להם שום הנאה ממנו שאינם יכולים למלאות תאותם בחייהם. וכל מה שמרויחים ביותר חסר להם ביותר ואחר-כך מתים בעלי חובות. על כן אי אפשר להמשיך שפע ולהרויח ממון דהינו ממון דקדשה שיהיה שמח בחלקו שזהו עקר העשירות כמאמר חכמינו זכרונם לברכה (אבות פרק ד), כי אם על-ידי שבירת תאות ממון שהיא בחינת אמת. שצריך להיות משאו ומתנו באמת ובאמונה ולשפר ולבטל כל המחשבות והבלבולים והתאוות של ממון שבאים עליו בשעת המשא-ומתן. רק כל פונתו תהיה בשביל השם יתברך לבד כדי שיזכה לעבד השם יתברך על-ידי הממון שירוים. ולתן צדקה להחזיק עובדי השם יתברך בתורה ועבודה ולגדל בנאו לתלמוד תורה וכיוצא בזה שאר צרכי מצוה:

ה ודע שעל-ידי תקון הברית קדש נצול מפנים דסטרא אחרא שהוא תאות ממון עבודה זרה חשך אנפין חשוכין מיתה פנ"ל. ונתקשר באלקות כמו שכתוב: "מבשרי אחזה אלוהי" (איוב י"ט כו). וזוהי לשבע שמחות את פני ה' כי זורח ומאיר עליו אור פני מלך חיים פנ"ל. והעקר על-ידי התקרבותו לצדיקי אמת שהם שומרי הברית בתכלית השלמות אז נצול מתאות ממון:

ו ועל כן כשחולקין על הצדיק האמת והקדוש-ברוך-הוא רוצה לגרש אויביו של הצדיק הוא מפיל את האויב לתאות ממון כי אין נפילה גדולה

מזו רחמנא לצלן. והכלל כְּשֵׁישׁ מַחֲלֶקֶת כָּל מִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית יוֹתֵר מִחֲבָרָו יוֹכֵל לְהַפִּיל אֶת חֲבָרָו לְתַאֲוֹת מָמוֹן. כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צְדִיקִים עַל-יְדֵי שֶׁהֵם נְמוּלִים (זֶה־הַקְּדוּשׁ לַךְ לַךְ צ"ג.) וְהַעֲקָר הוּא הַצְּדִיק הָאֵמֶת הַשׁוֹמֵר בְּרִיתוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת וְכָל הַמְּקוֹרְבִים לְצְדִיק זֶה יוֹכְלוּ לְהַפִּיל אֶת חֲבָרֵיהֶם מִמְּדַרְגָּתָם וְהַנְּפִילָה הִיא שְׁנוּפְלִים לְתַאֲוֹת מָמוֹן. עַל כֵּן צָרִיד לְזַהַר כְּשֵׁישׁ מַחֲלֶקֶת עַל אָדָם שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתוֹךְ תְּשׁוּקַת הַמָּמוֹן חֵס וְשָׁלוֹם :

ז וְתַאֲוֹת מָמוֹן הִיא בְּחִינַת "וּמוֹצָא אֲנִי מִרַמְּמוֹת אֶת הָאִשָּׁה" (קִהְלַת ז' כו) שֶׁהִיא טְחוּל דָּא לִילִית אִמָּא דְעָרְב רַב שְׁחוֹק הַכְּסִיל. כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַעֲשִׁירוֹת שֶׁל הַעֲשִׁירִים שְׂאִינָם כְּרָאוּי וְאִינָם נוֹתְנִים צְדָקָה כְּרָאוּי לָהֶם לְפִי עֲשָׂרָם וּמִשְׁקָעִים בְּחֻמְדַּת הַמָּמוֹן וְטְרַדַּת הַזְּמָן. כָּל הַמָּמוֹן וְהַעֲשִׁירוֹת שֶׁלָּהֶם הִיא בְּחִינַת שְׁחוֹק הַכְּסִיל שֶׁהַמָּמוֹן מְשַׁחֵק עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁמְשַׁחֵקִין עִם תֵּינֹוֹק בְּמִטְבְּעוֹת וְאַחֲר־כֵּן הוֹרֵג אוֹתָם הַמָּמוֹן בְּעֲצָמוֹ. וְכַמְבָּאָר בְּתַקוּנֵים (תַּקוּן ג' בִּי"א תַּקוּנֵים אַחֲרוֹנִים): "שְׁחוֹק הַכְּסִיל" מָאן כְּסִיל דָּא אֵל אַחֲרָ וְכוּ' וְאִיהוּ אִסְכְּרָה לְרַבֵּי דְאֲנוּן חִיבָא חִיבָא בְּהוֹן בְּעִיתָרָא בְּהַאי עֲלָמָא וּלְבַתֵּר קְטִילַת לוֹן וְאַמְאִי אֶתְקַרִּיאוּ רַבֵּי בְּגִין דְלָא אִית בְּהוֹן דְעַת לְאִשְׁתְּרָבָא מְנָה אֲבָל לֵב מְבִין אֶשְׁתְּרָב מְנָה דְתַמָּן צְדִיק וְרָזָא דְמַלְכָּה "טוֹב לְפָנֵי הָאֱלֹקִים יִמְלֵט מִמְּנָה וְחוּטָא יִלְכַד בְּה" (קִהְלַת שָׁם). כִּי הַצְּדִיק הָאֵמֶת זֹכֵה לְחֻכְמָה וְדַעַת וְיוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַנְצִיל מִזֶּה. כִּי אֲפֹלוּ אֲנָשִׁים גְּדוּלִים צְרִיכִים חֻכְמָה וְדַעַת גְּדוּל מְאֹד בְּעֵינָן זֶה שֶׁל טְרַדַּת הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנְסָה שֶׁלֹּא יִבְלוּ וְיִכְלוּ חֵס וְשָׁלוֹם יְמֵי חַיֵּיהֶם עַל-יְדֵי-זֶה. כִּי רַב הָעוֹלָם נִלְכְּדוּ בְּזֶה (וְעֵין בְּבֵא בְּתָרָא קַס"ה רַבֵּן בְּגוֹזֵל פֶּרֶשׁ רַשִׁי שְׁמוֹרִין לָהֶם הֵתֵר בְּעַסְקֵי מִשְׂא-וּמַתָּן וְנִכְשָׁלִים בְּגוֹזֵל) וְסוּבְלִין מְרִירוֹת גְּדוּל מְאֹד כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם עַל-יְדֵי-זֶה וְאוּבְדִין שְׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי דַע שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מְלֵא מְרִירוֹת בְּלִי שְׁעוֹר בְּחִינַת מְרִירוֹתָא דְעֲלָמָא (זֶה־הַקְּדוּשׁ וַיְחִי רַמ"א :), וְעַקֵּר הַמְּרִירוֹת הִיא דְאֲגַת וְטְרַדַּת וְתַאֲוֹת הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנְסָה שְׂבָא עַל-יְדֵי פָגַם הַבְּרִית רַחֲמָנָא לְצִלָּן. וְאַלְמָלָא כַּח הַצְּדִיקִים הַגְּדוּלִים שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בְּאֵמֶת שֶׁהֵם נִקְרָאִים בְּרִית מְלַח עוֹלָם לֹא הִיָּה הָעוֹלָם יְכוּל לְהַתְקִים כָּלֵל מֵעַצְם הַמְּרִירוֹת הַנִּי"ל שֶׁהִיא תַאֲוֹת מָמוֹן. עַל כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁזֹּכֵה לְהַתְקַרֵּב לְצְדִיקֵי אֵמֶת כֵּן מִמַּתִּיק בְּעֲצָמוֹ מְרִירוֹת הַנִּי"ל. אֲבָל מִי שֶׁרְחוּק מִצְדִיקִים וּבְעֲצָמוֹ הוּא רְחוּק מִתַּקוּן הַבְּרִית כְּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ. מְכַל-שְׁכֹן וְכָל שְׁכֹן כְּשֶׁהוּא חוֹלֵק וּמִתְנַגֵּד חֵס וְשָׁלוֹם גַּם כֵּן עַל הַצְּדִיק הָאֵמֶת וְאַנְשָׁיו. עָלָיו מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר מְרִירוֹתָא דְעֲלָמָא שֶׁהִיא טְרַדַּת וְדְאֲגַת הַמָּמוֹן עַד שֶׁמְכַלָּה יְמֵי חַיָּו רַחֲמָנָא לְצִלָּן. וְשִׁים לְבָד הֵיטֵב לְדַבְּרִים אֵלֶּה כִּי כְּמָה וְכְמָה נִפְשׁוֹת שֶׁקְעוּ בְּזֶה. אוּלַי תּוֹכֵל לְבָרַח לְצְדִיקֵי אֵמֶת לְהַצִּיל עֲצָמָךְ מִשְׁטָף מִים רַבִּים הָאֵלֶּה שֶׁל תַאֲוֹת מָמוֹן שְׂבָא עַל-יְדֵי תַאֲוֹת נְאוּף שֶׁלֹּא נִגְיָעוּ אֲלֵיךְ. וְהִיתָה לְךָ נַפְשָׁךְ לְשָׁלֵל וְתִזְכָּה לְחַיִּים אֵמֶתִיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא :

ח וּפְרָנְסָה דְקִדְשָׁה הִיא בְּחִינַת: "מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב" (מְשָׁלִי י"ח כב) שֶׁהִיא בְּחִינַת הַצְּדִיק הָאֵמֶת כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "אִמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב" (שְׁעִיָּה ג' י). כִּי הַפְּרָנְסָה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה כְּמֵאֵמֶר חַכְמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָּה: 'כָּל

היורד לפרנסת חברו כאלו בא על אשתו (סנהדרין פ"א). ואין טוב אלא
אור כמו שכתוב: "האור כי טוב" (בראשית א' ד) בחינת אור הפנים
אמונת אלהותו יתברך כמו שכתוב: "ועליו יזרח" (ישעיה ס' ב). ואמונה
היא אחרית הימים כי עליה עומדים כל המדות כמאמר חכמינו, זכרונם
לברכה (מפות כ"ד): 'בא חבוק והעמידן על אחת' "וצדיק באמונתו
יחיה" (חבוק ב' ד) שהיא יסוד ושרש כל הקדשה ועל-ידי אמת באים
לאמונה. וזהו בחינת משא ומתן באמונה שזוכין על-ידי התחזקות
והתקרבות להצדיק האמת דוקא:

ט וגם על-ידי מצות מזוזה נתבטל תאוות וחמדת הממון ועל-ידי-זה
פרנסתו מעופפת לו ובאה לו בנקל. וזה שדרשו חכמינו, זכרונם לברכה
'שעשרת הדברים הם בקריאת שמע ודבור לא תחמד כנגד וכתבתם על
מזוזות' (ירושלמי ברכות פרק א) כי על-ידי מצות מזוזה נתבטל חמדת
הממון. ובשביל זה קביעות המזוזה בשליש העליון של הפתח כי אמרו
חכמינו, זכרונם לברכה (בבא מציעא מ"ב): 'לעולם ישלש אדם מעותיו
שליש בפרקמטיא וכו' ושליש העליון הוא השליש שבפרקמטיא כמאמר
חכמינו, זכרונם לברכה: 'טבין חמשין דעבדין ממאתן דלא עבדין'
(ירושלמי פאה פרק ח). ועקר האמונה צריכה להיות במשא-ומתן כמאמר
חכמינו, זכרונם לברכה: 'נשאת ונתת באמונה' (שבת ל"א). נמצא שעקר
הממון ששם צריך אמונה הוא בשליש העליון שהוא בשליש
שבפרקמטיא:

י וכל המצוות שאדם עושה אותם בלא ממון, הינו שאינו רוצה להפסיד
ממון בשביל המצוה עדין אין המצוה בשלמות כי עדין אינה בבחינת
אמונה. אבל כשחביבה כל כך המצוה אצלו עד שאין מרגיש בהפסד ממון
ומוציא ומפזר ממון בשביל המצוה זאת הבחינה נקראת אמונה. כי עקר
אמונה היא בממון כשמשבר תאוות ממון ששם פנים דקדשה כנ"ל:

יא ואלו המשקעים בתאוות ממון כל מה שיש לו עשירות יותר יש לו
עצבות ומרה שחורה ודאגה יותר בחינת מרבה נכסים מרבה דאגה (אבות
פרק ב). ועל כן הממון מקצר ומפסיד ימיו וחיייו כי אין דבר שמפסיד
החיות כמו הדאגה והעצבות כידוע לחכמי הרופאים. ועל כן הוא מקשר
בפנים דסטרא אחרא אלהים אחרים מיתה שהיא עצבות עבודה זרה
הנקראת חובה (עין רש"י לך-לך בפסוק עד חובה), שמכרעת את הכל לכף
חובה. וכל המתדבקין בה הם בעלי חובות תמיד כמו שאנו רואים שזה
המשאוי תלוי בצואר בני אדם שאין מסתפקין בממונם ולווין ממון
מאחרים ונדמה להם שמשפתכרין שכר הרבה ואחר-כך מתים בעלי
חובות. ואם אינם מתים בעלי חובות ממש שאינם חזבין ממון לאחרים
עדין הם בעלי חובות לתאוותם שהיא העבודה-זרה שמתאווית לממון
הרבה. כאשר אנו רואין בחוש שאפלו מי שיש לו ממון כדי להתפרנס
ואפלו העשירים והקצינים המפלגים הם רודפים כל ימיהם להרויח ממון
ביגיעות גדולות. ומסכנין את עצמן בסכנות דרכים וטלטולים הרבה
ומטריחים את עצמם בטרחות גדולות בשביל הממון כאלו היה מטל על

צוארם איזה חוב גדול לשלם. והחוב הוא רק שחיבים לעצמם דהינו לתאונתם להעבודה זרה שפרוכים אחר התאונה של ממון כל-כך כאלו הם חיבים חוב גדול. נמצא שהם בעלי חובות כל ימיהם והם מתים בעלי חובות הינו לתאונתם. כי כל ימיהם אינם מספיקים לשלם חוב זה שחיבים לתאונתם כי הוא בלא שעור וגבול כי 'אין אדם מת וחצי תאונתו בידו' (מדרש קהלת סדר א). וזהו: "לא יחצו ימיהם" (תהלים נ"ה כד) אך "ואני אבטח בך". כי המשקע בתאונת ממון אינו בוטח בה' כי הוא עובד העבודה-זרה אך "ואני אבטח בך" שתוכל להזמין לי פרנסתי בסבה קלה ואהיה שמח בחלקי ולא אהיה משקע בתאונת ממון:

יב ובאמת יש עוד תקון לתאונת ממון הינו שישתכל לשרש שמשם בא כל הממון וכל ההשפעות ועל-ידי הסתכלות לשם יתבטל תאונתו. כי שם בשרשו השפע הוא כלו אור צח ומצחצח ותענוג רוחני ואין מתאוה אלא למטה. ומי הוא הפתי יסיר הנה להשליך תענוג רוחני ולקח תענוג עב. אבל אי אפשר לבוא לזאת ההסתכלות אלא עד שיתקן בריתו כמו שכתוב: "מבשרי אחזה אלוהי" (איוב י"ט כו), שבתחלה צריך לתקן הבשר קדש ואז יכול להסתכל באלקות. ובשביל זה עקר התקון של תאונת ממון הוא על-ידי תקון הברית וכשמתקן בריתו אי אפשר לפל לתאונת ממון:

כד - אמצעותא דעלמא היכא

א דע שיש אור שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין והוא אור אין סוף ברוך הוא. ואף-על-פי שאין השכל משיג אותו אף-על-פי-כן רדיפה דמחשבה למרדף אבתריה. ועל-ידי עשית המצוות בשמחה זוכין להשיג אותו על-ידי הרדיפה והמעבב בבחינת מטי ולא מטי. ונעשין תשעה היכלין דלאו אנון נהורין ולא רוחין ולא נשמתין ולית מאן דקימא בהו ולא מתדבקין ולא מתנדעין. אשרי מי שזוכה שירדוף מחשבתו להשיג השגות אלו אף-על-פי שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם כי לא מתדבקין ולא ידיעין. והשגה זאת היא תכלית הפל בבחינת תכלית הידיעה שלא נדע:

ב ועל-ידי שמחת המצוות נשלם הקדשה ומעלה החיות והקדשה שבקלפות. ועל כן כשעושין המצוות בשמחה מעלה השכינה מבין הקלפות:

ג וצריך להתרחק מעצבות מאד מאד כי הקלפות הם בחינת עצבות והם תקפא דדינא. וכשהעצבות מתגברת היא בחינת גלות השכינה שהיא

שְׁמַחְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "אִם הַבְּנִים שְׁמַחְהוּ" (תְּהִלִּים קי"ג ט).
וְעַקֵּר בְּטוֹל הַקְּלָפוֹת וְעֲלִית הַקְּדָשָׁה הִיא עַל-יְדֵי שְׁמַחַה הַנִּי"ל:

ד וְעַל-יְדֵי קְטָרֶת מַעְלִין מִהַקְּלָפוֹת חַיּוּתָם וְזוֹכִין לְשְׁמַחַה כְּמוֹ שְׁפָתוֹב:
"וְיִקְטְרֶת יִשְׁמַח לְבִי" (מִשְׁלֵי כ"ז). עַל כֵּן צָרִיךְ לִזְכֹּר קְטָרֶת בְּכּוֹנֵה גְדוּלָה כִּי
עַקֵּר עֲלִית כָּל נִיצוּצֵי הַקְּדָשָׁה מֵעַמְּקֵי הַקְּלָפוֹת הִיא עַל-יְדֵי קְטָרֶת וְעַל-
יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשְׁמַחַה כְּנִי"ל:

ה וְכִשְׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזָה מִצְוָה יֵשׁ כַּח בְּהַמְצוּה לִילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת
לְעִבּוֹדֶת הַשֵּׁם יְתַבְּרֵךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְעַקֵּר
הַבְּרָכָה שֶׁנִּשְׁפָּע מִלְּמַעְלָה הִיא שְׁכָל וְכִשְׁבָּא לְמַטָּה נַעֲשֶׂה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
כְּפִי רְצוֹנוֹ. בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בַּעַל נַפֶּשׁ צָרִיךְ לְכוֹן רְצוֹנוֹ שְׁיִמְשִׁיךְ בְּרַפְת הַשְּׁכָל.
וְצָרִיךְ לְהִמְשִׁיךְ אֲמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַפְת הַשְּׁכָל כִּי אֵין לְסַמֵּךְ עַל הַשְּׁכָל בְּעֲצָמוֹ
כְּיָדוּעַ:

ו וּבַפְּנִימִיּוֹת הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַמְצוּוֹת נִתְבְּרָךְ מֵהֶם כַּח הַמֵּיֻשָּׁב
וְהַמְּסוֹדֵר אֶת הַמַּחֲוִין. הֵינּוּ בַּחֲיִנֵּת כְּתֵר לְשׁוֹן הַמְּתַנֶּה כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "כְּתֵר לִי
זְעִיר" (אִיּוֹב ל"ו ב), כִּי כִשְׁשׂוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזָה שְׁכָל, אֹמֵר הַמְּתַן עַד
שְׁאֲתִישָׁב. וְגַם שֵׁם צָרִיךְ אֲמוּנָה:

ז וְכַח הַזֶּה בַּחֲיִנֵּת כְּתֵר הוּא עוֹמֵד בַּפְּנֵי הַמַּחֲוִין כְּמוֹ מַחְצָה וּמַעֲכָב אוֹתָם
מְרַדִּיפְתָם. כִּי הַמַּחֲוִין רוֹדְפִין לְהַשִּׁיג אוֹר הָאֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא וְזֶה הַכַּח
שֶׁהוּא הַמֵּיֻשָּׁב וְהַמְּסוֹדֵר מִפְּסִיק בֵּין הַמַּחֲוִין וּבֵין אוֹר הָאֵין-סוֹף. וְעַל-יְדֵי
הַרְדִּיפָה וְהַמַּעֲכָב עַל-יְדֵי שְׁתֵּי בַּחֲיִנוֹת אֵלוֹ עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְשִׁין וּמַכִּין
הַמַּחֲוִין בְּבַחֲיִנֵּת הַמַּחְצָה הַנִּי"ל שֶׁהוּא הַמֵּיֻשָּׁב וְהַמְּסוֹדֵר כְּשֶׁעוֹשֶׂה וּמַתְקֵן
אוֹתוֹ שֶׁהוּא הַכְּתֵר כְּרָאוּי. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין תְּשֻׁעָה הַיְכָלִין שֶׁעַל יָדָם
מַשִּׁיגִין אוֹר הָאֵין-סוֹף בְּבַחֲיִנֵּת מְטִי וְלֹא מְטִי דִּהְיִנוּ שְׁמַגִּיעַ וְאֵינוּ מַגִּיעַ
שְׁרוּדֵךְ וּמַגִּיעַ לְהַשִּׁיג וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוּ מַגִּיעַ וּמַשִּׁיג. וְתְשֻׁעָה הַיְכָלִין נַעֲשִׂין
עַל-יְדֵי שְׁנִכְלָלִין הַמַּחֲוִין זֶה בְּזֶה מַחְמַת רְדִיפְתָם וְהַכְּאֲתָם בְּהַמַּעֲכָב הַנִּי"ל.
כִּי הַמַּחֲוִין הֵם שְׁלֵשָׁה וְנַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד כְּלוּל מִשְׁלֵשָׁה, וְגַי פְּעַמִּים שְׁלֵשָׁה הֵם
תְּשֻׁעָה הַיְכָלִין הַנִּי"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂית הַמְצוּה בְּשְׁמַחַה כְּנִי"ל:

ח וְעַקֵּר עֲלִית הַקְּדָשָׁה הִיא עַל-יְדֵי שְׁמַחַה וְלַעֲתִיד לְבוֹא יְתַבְּטְלוּ הַקְּלָפוֹת
לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי רַבּוּי הַשְּׁמַחַה. וְיִשְׂרָאֵל יִצְאוּ מִהַגְּלוּת בְּשְׁמַחַה כְּמוֹ שְׁפָתוֹב:
"כִּי בְּשְׁמַחַה תִּצְאוּ" (יִשְׁעִיָה נ"ה יב) וְעַל-יְדֵי הָעַכּוּ"ם וְעַל כְּרַחֵם יְתַבְּטְלוּ
הַקְּלָפוֹת. כִּי הָעַכּוּ"ם בְּעֲצָמָם וּבְיָדָם יָבִיאוּ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת עַל-
יְדֵי רַבּוּי הַשְּׁמַחַה כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "אֲזוּ יֵאָמְרוּ בְּגוֹיִם וְגוֹי הֵינּוּ שְׁמַחִים"
(תְּהִלִּים קכ"ו ב-ג) בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן:

כה - אחוי לן מנא דלא שויא לחבלא

א צרידן כל אדם להוציא את עצמו מהמדמה ולעלות אל השכל שלא ילך אחר התאוות המדמיות ותאות הבהמיות רק שילך אחר השכל. כי השכל מרחק כל התאוות לגמרי וכל התאוות הם הפך השכל והם רק בכח המדמה שהוא כח הבהמיות. כי גם בהמה יש לה זה הכח והיא מתאווית גם כן לתאוות אלו. וזהו טעם הסמיכה על הקרבנות וצרידן אז להתודות עליהם כל החטאים כי כלם באים על-ידי כח המדמה. ועל-ידי זה נמשכין כל החטאים וכל כח המדמה על הבהמה שהיא בחינת מדמה. ואחר-כך תכף לסמיכה שחיטה, ושוחטים הבהמה לקרבן ועל-ידי זה נכנע ונשבר המדמה בחינת: "זבחי אלקים רוח נשברה" (תהלים נ"א יט) ששבירת הדמיון הם הקרבנות. ועל כן משם מן המקדש שמקריבים הקרבנות משם יצא עקר מען החכמה שזוכין לחכמה דוקא על-ידי שבירת המדמה. וכשיבנה בית-המקדש אז יתקיים: "וימען מן המקדש יצא" (יואל ד' יח) במהרה בימינו אמן. וזה בחינת השמיר שפטל בחרבן בית-המקדש (סוטה מ"ח) כי על-ידי השמיר נכנע ונשבר האבן. וזהו בחינת המשבר לבו האבן והולך אחר השכל כי צריכין ליצא משרירות הלב בחינת המדמה שבלב בחינת מעשה בהמה ממש ולשבר לבו האבן ולילך אחר השכל:

ב ויש שכל בכח ושכל בפעל ושכל הנקנה. ועל-ידי שכבר שבר המדמה אז נתקומם תכונת שכלו כי כשזה קם זה נופל אבל השכל עדין בכח. וצרידן להשתמש בשכלו הינו לחקור ולחשב בו בעבודת השם ואז כשחוקר בשכלו ומשתמש בו אזי השכל בפעל. בבחינת נפת צופים שבזמן המקדש (שם) בבחינת: "נפת תטפנה שפתותיך" (שיר השירים ד' יא), שהוציא מתיקת שכלו מכח אל הפעל שהוא בחינת הדבור. ואחר-כך כשמשגיג בשכלו כל מה שיש בידי אנושי להשיג אז שב שכלו שכל הנקנה. ועקר קיומו של אדם לאחר מיתתו אינו אלא שכל הנקנה וזהו השארותו לאחר מיתתו. וזה בחינת אנשי אמנה שבזמן המקדש (סוטה שם), כי אמנה לשון קיום הדבר כי השכל הנ"ל הוא קיומו כנ"ל הינו זה השכל דקדשה שקנה והשיג בתורה ועבודה:

ג ודע שבכל עולם ועולם ובכל מדרגה ומדרגה יש שם דמיונות אלו והם הם הקלפות הקודמות לפרי וסובבות את הקדשה בבחינת "סביב רשעים יתהלכו" (תהלים י"ב ט). וכשאדם נעתק ויצא ממדרגה למדרגה אזי צרידן לו לילך דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדשה. ותכף כשעולה להמדרגה אזי נתעוררין הקלפות שבמדרגה ומסבבין אותו וצרידן להכניע אותם ולשברם ולטהר אותו המקום מהקלפות. וענין זה הוא בכל אדם שבעולם כי אפלו מי שהוא במדרגה התחתונה מאד, חס ושלוס, ואפלו אם הוא בתוך הארץ ממש עם כל זה כשרוצה לכנס בעבודת השם יתברך בודאי צרידן שילך לפי בחינתו מדרגא לדרגא, ובכל פעם ופעם כשיוצא מדרגא לדרגא אזי מתגברים עליו מחדש הקלפות שהם התאוות

והדמיונות והמחשבות והבלבולים והמניעות ומתפשטים כנגדו בכל פעם
מאד ואינם מניחים אותו לפגוע לשערי הקדשה שיעלה למדרגה השניה.
ובזה טועים החסידים הפשרים הרבה פשרוה שפתאם מתגברים עליו
תאוות ובלבולים ומניעות ונדמה לו שנפל ממדרגתו מחמת שבזמן הקדם
לא היו אלו התאוות והבלבולים מתגברים עליו כל-כך והיו נחים קצת על
פן הוא סובר שנפל חס ושלום. אבל באמת אין זה נפילה כלל רק שזה
מחמת שצריך לעלות מדרגא לדרגא לפי בחינתו. ומחמת זה מתגברים
עליו מחדש בהתגברות גדול יותר כל התאוות והבלבולים והמניעות
והעקמימות שבלב וכיו. וצריך בכל פעם ופעם להתחזק את עצמו הרבה
ולבלי לפל מזה בדעתו כלל עד שיתגבר עליהם וישבר אותם מחדש :

ד ודע שכשמתגבר ומשבר המניעות המסבבים אותו פני"ל ונכנס ועולה
למדרגה השניה הגבהה יותר לפי בחינתו. בזה עושה טובה גם לחברו
שהיה עומד באותה המדרגה שהוא נכנס בה עתה. כי על-ידי-זה חברו
יוצא ממנה ועולה למדרגה יותר עליונה. כי אי אפשר לשני בני-אדם
שיעמדו במדרגה אחת, כי כל הנשמות הם זו למעלה מזו. וזה בחינת
הרמה (שקורין הייביו) מה שאחד מרים ומגביה את חברו פני"ל :

ה וכשעולה האדם העליון יותר פני"ל נעתק רק הפנימיות שלו, וכן
כשנעתק האדם שבמדרגה התחתונה והפנימיות של תחתון נעשה
חיצוניות לחיצוניות עליון. ופנימיות וחיצוניות הם שני מיני עבודות.
עבודת התורה והתפלה והמצוות הם פנימיות, ועבודת אכילה ושתייה
ושאר צרכי הגוף הם חיצוניות. ועבודות חיצוניות הנ"ל של האדם העליון
מאירה ומשפחת יותר מעבודות פנימיות הנ"ל של האדם התחתון.
ובשביל זה פנימיות התחתון נעשה לבוש וחיצוניות לחיצוניות העליון :

ו ואי אפשר להכניע הקלפות הנ"ל שבמדרגה אלא על-ידי גדלת הבורא
יתברך. כמובא בפונות של הודו לה' קראו בשמו שנתקן מזמור הזה
להכניע הקלפות שביצירה כשעולה פנימיות העשייה ומלביש לחיצוניות
יצירה. והתגלות גדלת השם יתברך היא על-ידי צדקה שנותנים לעני הגון
שעל-ידי-זה מאירין הגונן עלאין שבממון הישראלי. ועל-ידי שנתגליון
הגונן אזי הקדוש-ברוך-הוא מתגדל ומתפאר בהם בבחינת: "לי הכסף
ולי הזהב" (חגי ב' ח) ועל-ידי-זה יזכה להכניע הקלפות הנ"ל ולעלות
מדרגא לדרגא :

ז ועל-ידי צדקה שנותן מממונו נתתקן כל ממונו ונתגליון הגונן ומאירין
ונעשה כל ממונו בחינת לי הכסף ולי הזהב וגו' ובחינת: "בגדי ישע מעיל
צדקה" (ישעיה ס"א י). ואפלו זה המעות שלוקחים העפוי"ם ממנו נחשב
לצדקה כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: "ונוגשיך צדקה" (בבא-
בתרא ט"ו). ודע כי החן והפאר של הגונן נתגלה רק אצל ישראל בבחינת:
"ישראל אשר בך אתפאר" (ישעיה מ"ט ג), ועל-ידי-זה הפל מתאין
להסתכל בו. ובשביל זה העפוי"ם תאבין לממון ודינר של יהודי כאלו לא
ראה ממון מעולם וזה כי אין הגונן מאירין בממונם של העפוי"ם. ועל פן

נקראים רשים כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה: 'הווי זהירים ברשותי (אבות פרק ב) כי הם רשים ועניים ואין להם הנאה מממונם כאלו הם עניים ותאבים לממון של ישראל כי שם שורה הפאר והחן. אבל דע כי תקף ומיד כשהעכו"ם מקבל הממון מישראל נתעלם החן והפאר בתוך הממון ועל כן תובע העכו"ם בכל פעם ממון אחר מישראל ושוכח הממון שכבר קבל כי נתעלם החן כשבא ליד העכו"ם וזהו שאין מקרבין אלא בשעת הנאתו (שם). וגונין הנ"ל הם בחינת אורות הגונין של שם הוי"ה ברוך הוא כמו שכתוב: "לדוד ה' אורי" (תהלים כ"ז א) שהוא אורות הגונין, וישעי, הוא בגדי ישע הנ"ל כמו שכתוב: 'ישעו אל ה' אסתכלותא' (זהר-הקדוש יתרו צ:). והוא כ"ו בחינת שם הוי"ה ברוך הוא והוא ת"ל שהכל פונין לו ותאבין להסתכל בו וזהו כות"ל, (יש לומר רמז לכותל המערבי שנשארו מבית-המקדש ששורה שם הוי"ה ברוך הוא שהוא השכינה פיזוע ועין זהר-הקדוש חלק ב [משפטים], דף קט"ז עין שם):

ח ועוד עצה להכניעת הקלפות הנ"ל שישמח את עצמו ויגיל וישיש בנקדתו הטובה במה שזכה להיות מזרע ישראל להתקרב להשם יתברך. ובמה שזכה להתקרב לאנשי אמת וצדיקי אמת המדריכין ומוליכין אותו בדרך האמת אשר על-ידי-זה יהיה איד שיהיה יש לו תקוה טובה לנצח. ועל-ידי השמחה הזאת משבר המניעות הנ"ל שבכל דרגא ונכנס למדרגה השניה

כו - רציצא דמית בביעותה

א הצדיק שממית את עצמו ומוסר את עצמו בתפלתו וכן כל מי שממית את עצמו על התפלה ידע שבמקום שנכנסין בו מחשבות זרות וצריך להעלותם פיזוע, שם צריך לו למסר נפשו ביותר שעל-ידי-זה יעלה ניצוצי הקדשה:

כז - רציצא דמית בביעותה

א לפי השלום שבדור כן יכולין למשוך את כל העולם לעבודתו יתברך לעבדו שכם אחד (צפניה ג' ט). כי על-ידי השלום שיש בין בני אדם הם מדברים זה עם זה והם חוקרים זה עם זה מה הוא התכלית מכל העולם

כָּלוּ וּמִהֲבָלָיו. וְהֵם מִסְבִּירִים זֶה לָזֶה הָאֵמֶת שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף לֹא יִשָּׂאֵר מִהָאָדָם כְּלוּם כִּי אִם מֵהַשְּׂהִינִי לְעֲצֻמוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ לְעוֹלָם הַנִּצְחִי כִּי אֵין מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת אֲלֵא תוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבָּד' (אָבוֹת פָּרָק ו). וְעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁלֵּיךְ כָּל אִישׁ אֶת שְׁקָר אֲלִילֵי כֶּסֶף וּמְקַרְבֵּי אֶת עֲצֻמוֹ אֶל הָאֵמֶת וּמִמְשִׁיךְ וּפּוֹנֶה אֶת עֲצֻמוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְתוֹרָתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ. אֲבָל כְּשֵׁאִין שְׁלוֹם מִכָּל-שָׂכָן כְּשֵׁיט מִחֻלְקַת חֵס וְשְׁלוֹם אֲזִי אֵין מִתְוַעֲדִין יַחַד זֶה עִם זֶה וְאֵין מְדַבֵּר אֶחָד עִם חֵבְרוֹ מִהֲתַכְלִית. וְאִפְלוּ כְּשִׁמְתוֹעֲדִים יַחַד לְפַעֲמִים וּמְדַבְּרִים יַחַד אֵין נִכְנָסִין דְּבָרָיו בְּלֵב חֵבְרוֹ מִחֻמַּת נִצְחוֹן וּמִחֻלְקַת וְשִׁנְאָה וְקִנְאָה, כִּי מִחֻלְקַת וְנִצְחוֹן אֵינוֹ סוֹבֵל הָאֵמֶת כְּמִבּוֹאֵר בְּסִימָן קכ"ב. נִמְצָא שֶׁעֲקָר הַתְּרַחֲקוֹת מִהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁל רוֹב בְּנֵי-אָדָם הִיא עַל-יְדֵי הַמִּחֻלְקַת שֶׁנִּתְרַבְּהָ עִכְשָׁו בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים. הַמָּקוֹם יֵרַחֵם :

ב וְעַל-יְדֵי תַקוּן הַבְּרִית זוֹכֶה לְהָאֲרֵת פְּנִים לְהַדְרַת פְּנִים, דְּהֵינּוּ שְׂיִזְדַּכְּךָ חֻכְמָתוֹ בְּתוֹרָה וַיִּדַע לְבִאֲרָה וּלְדַרְשָׁה יָפָה בְּשִׁלְשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶן. שְׂזָהוּ בְּחִינַת הַדְרַת פְּנִים זָקֵן (שֶׁבֶת קנ"ב) בְּחִינַת: "וְהַדְרַת פְּנֵי זָקֵן" (וַיִּקְרָא י"ט לב) בְּחִינַת 'שׁוֹפְרָה דִּיעֲקֵב מֵעֵין שׁוֹפְרָה דְּאָדָם' (בְּבֹא מְצִיעָא פ"ד). וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת זָקֵן בְּחִינַת יַעֲקֹב זוֹכֶה לְשְׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם" (בְּרֵאשִׁית ל"ג יח), וְדַרְשׁוּ חֻכְמֵינוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה: 'שְׁלָם בְּגוֹפוֹ וּבְמִמוֹנוֹ וּבְתוֹרָתוֹ' (שֶׁבֶת לג) :

ג וּלְפִי הַזְדַּכְכוּת חֻכְמָתוֹ בְּשִׁלְשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַנִּי"ל כֵּן זוֹכֶה עַל-יְדֵי-זֶה שְׂיִזְדַּכְּךָ קוֹל רְנָתוֹ. כִּי הַקּוֹל לְפִי הַחֻכְמָה שֶׁל דְּרוּשֵׁי הַתוֹרָה וְהַשֶּׁכֶל שֶׁל שִׁלְשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁדוֹרֵשׁ בָּהֶם אֶת הַתוֹרָה :

ד וְכְשִׂיזְדַּכְּךָ קוֹלוֹ אֲזִי עַל-יְדֵי קוֹל רְנָתוֹ לְבַד בְּלֹא דְבוּר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָתוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְשְׁלוֹם וַיּוֹכֵל לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ :

ה וְעַל-יְדֵי תַקוּן הַבְּרִית זוֹכֶה לְקוֹל שְׂיִזְדַּכְּךָ קוֹל רְנָתוֹ. וַיַּעֲקֹב שֶׁשְׁמֵר בְּרִיתוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "רֵאשִׁית אוֹנִי" (בְּרֵאשִׁית מ"ט ג) זָכָה לְקוֹל כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב" (בְּרֵאשִׁית כ"ז כב). וְאֲזִי עַל-יְדֵי שְׂמִיעַת קוֹל רְנָתוֹ וְנִגּוּנוֹ לְבַד הֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ רוֹאֶה מִי שֶׁמִּצַּר לָנוּ וְאֵיזָה עֲכוּו"ם מִהַשְּׁבָעִים לְשׁוֹן מִצַּר לָנוּ וּמוֹשִׁיעַ מִהַצָּרָה. עַל כֵּן כְּשֵׁיט חֵס וְשְׁלוֹם אֵיזָה גְזָרָה וְצָרָה לְיִשְׂרָאֵל מֵאֵיזָה עֲכוּו"ם אֲזִי טוֹב לְנַגֵּן הַנְּגוּן שֶׁל אוֹתוֹ הַעֲכוּו"ם שֶׁמִּצַּר לָהֶם חֵס וְשְׁלוֹם וְזָהוּ: "בְּשִׂמְעוּ אֶת רְנָתָם" (תְּהִלִּים ק"ו מד) הֵינּוּ רְנָה וְנִגּוּן שֶׁלָּהֶם כְּנִי"ל. כִּי עַל-יְדֵי רְנָה וְנִגּוּן לְשֵׁם שְׂמִים יְכוּלִין לְעוֹרֵר רַחֲמֵיו יִתְבָּרֵךְ שְׂיִרְאֶה בְּצָרוֹתֵינוּ שְׂיֵשׁ לָנוּ מֵאוֹתָהּ הָאֵמֶה וַיּוֹשִׁיעֵנוּ מֵהֶם :

ו וְעַל-יְדֵי תַקוּן הַבְּרִית זוֹכֵין לְקוֹל וּמִבְּחִינַת קוֹל זוֹכֵין לְשְׁלוֹם בְּבְחִינַת: "שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה" (שִׁיר הַשִּׁירִים א' א) לְמַלְךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ. וּבְשִׁבִיל זֶה תִּכְף אַחַר קוֹל רְנָה שֶׁל שִׁירַת הַיָּם זָכוּ לְשֶׁבֶת שְׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיָּבֵאוּ מִרְתָּה" (שְׁמוֹת ט"ו כג) וְשֶׁבֶת בְּמִרְהָ נִצְטוּוּ (סִנְהֶדְרִין נו)

וזהו: "ויפתעו להם מירי שירו לה" (שמות שם כא) ראשי-תבות שלום
שעל-ידי שירה זכו לשלום (עין זהר-הקדוש קרח קע"ו):

ז ודוקא במרה קבלו שבת שלום פי דרדך השלום להתלבש במרירות
בבחינת: "הנה לשלום מר לי מר" (ישעיה ל"ח יז). כמו שכל הרפואות הם
סמים מרים כן השלום שהוא רפואה לכל הדברים בבחינת: "שלום
לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו" (שם נ"ז יט) דרכו להתלבש במרירות.
כי כל החלשות רחמנא לצלן הם בבחינת מחלקת, שיש מחלקת בין
הארבעה יסודות שאחד מתגבר על חברו וצריך לראות שיהיה לו שלום,
שהוא הרפואה, וכן חולי הנפש הוא בבחינת מחלקת, שיש מחלקת בין
הנשמה והגוף, כמו שכתוב (תהלים ל"ח ד): "אין שלום בעצמי מפני
חטאתי", וצריכין לקבל רפואות על-ידי מרירות, ולפעמים החלשה גוברת
כל-כך עד שאין יכולת ביד החולה לסבל מרירות הרפואות, ואז מושכים
הרופאים את ידיהם מן החולה ומימאשים אותו. כן בשעוונות שהם חולי
הנפש גוברים מאד רחמנא לצלן, אזי אין יכול לסבל מרירות הרפואות,
ואז היה כמעט אפס תקוה חס ושלום, אבל השם יתברך מלא רחמים,
וכשרואה באדם שחפץ לשוב אליו יתברך, אבל אין בו כח לסבל מרירות
הרפואות, אזי הוא יתברך מרחם עליו ומשליך כל חטאתיו אחר כתפיו,
כדי שלא יצטרך לסבל מרירות הרבה בשביל רפואות, רק כפי יכולתו, כמו
שכתוב אצל חזקיה המלך, עליו השלום, ששבח על זה את הקדוש ברוך
הוא בפסוק הנ"ל הנה לשלום וכי, "והשלכת אחר גוף כל חטאתי" (ישעיה
ל"ח יז). ומזה יבין כל אחד ואחד בעצמו מי שרוצה לחוס על חייו וחפץ
לשוב להשם יתברך. כי על-פי רוב כשמתחיל לכנס מעט בדרך הכשרים
ולהתקרב להשם יתברך אזי באים עליו מניעות ויסורים הרבה מכמה
צדדים כל אחד כפי ענינו, ונדמה לו לפעמים שאי אפשר לסבל מרירות
ויסורים ומניעות כאלה ויש שנפלו מחמת זה וחרזו ונתרחקו רחמנא
לצלן. אבל החפץ באמת צריך שידע ויאמין שכל המרירות והיסורים
והמניעות הבאים עליו הכל בחסד גדול. כי לפי עוונותיו הרבים היה צריך
לסבל מרירות הרבה יותר בשביל רפואתו שלא היה בכחו בשום אופן
לסבל והיה נאבד תקותו חס ושלום כנ"ל. אבל השם יתברך מרחם עליו
ואינו שולח לו מרירות ויסורים כי אם כפי יכולתו וזאת המרירות שיש לו
בנדאי הוא צריך לסבל ובנדאי יש בכחו לסבל. כי השם יתברך אינו שולח
על שום אדם מרירות ומניעות שאי אפשר לסבלם ולשברם אף-על-פי
שלפי מעשיו היה מגיע לו כך כנ"ל:

ח ושלום הנ"ל שצריכים לזכות בגופו הוא בארבע מרות שלא תתגבר
אחת על חברתה. ושלום בממונו שלא יהיה בא זה ואכל את זה כמאמר
חכמינו, זכרונם לברכה (כתבות ס"ו) ושלום בתורתו בלא קשיות שהם
בחינת מריבות כנ"ל (עין סימן כ). ואז זוכים להתקיים: "ויבא יעקב שלם
עיר שכם" לאתערותא של בבחינת: "לעבדו שכם אחד" (צפניה ג' ט) על-
ידי השלום:

ט וּלְזֶאת הַבְּחִינָה לְהַבִּיא כָּל הָעוֹלָם לְקָרָא כְּלָם בְּשֵׁם ה' (שָׁם) אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי תִקּוּן הַבְּרִית. וּכְשֵׁרוּאָה אָדָם שְׂפָאִים עַל מַחְשַׁבְתּוֹ הַרְהוּרֵי זְנוּת וְהוּא מְשַׁבֵּר תְּאֵנוֹתוֹ וּמְסִיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם זֶהוּ עֶקֶר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל פְּגָם הַבְּרִית שְׁפָגָם מְקַדֵּם כָּל אֶחָד כְּפִי עֵינָיו, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמְשָׁקֶל מִמֶּשׁ. עַל כֵּן אֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּשֵׁרוּאָה שְׂמִתְגַּבְּרִין עָלָיו הַרְהוּרִים רָעִים וּמְגַנְנִים מְאֹד, כִּי אֲדַרְבֶּה זֶה דִּיקָא תִקּוּנוֹ וְתְשׁוּבָתוֹ. כִּי דִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה שְׂפָאִים עָלָיו אֱלוֹ הַהַרְהוּרִים וְהוּא מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי-זֶה דִיקָא הוּא עֶקֶר תִּקּוּנוֹ וְתְשׁוּבָתוֹ כְּנִ"ל. וּבְזֶה הוּא מוֹצִיא נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּפְלוּ עַל-יְדֵי פְּגָם הַבְּרִית וְאֵזִי זֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית וְזֹכֶה לְזַכּוֹת הַחֲכָמָה וְהַקּוֹל כְּנִ"ל. וְזֹכֶה לְשָׁלוֹם כְּנִ"ל שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים לְהַמְשִׁיחַ כָּל הָעוֹלָם לְעִבּוּדָתוֹ

תְּבַרְךָ:

כח - בני לן ביתא באורא דעלמא

א הַמְתַּנַּגְּדִים וְהַמְבַּזִּים וְהַמְחַרְפִּים יִרְאִי הַשֵּׁם זֶה מְחַמֵּת שְׂמִקְבָּלִים תּוֹרָה מִתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים שְׂאִינָם כְּשָׂרִים שֶׁהֵם נִקְרָאִים שְׂדִין יְהוּדָאִין (עֵין זֶה-ר-הַקְּדוּשָׁה פִּנְחָס רִנִּ"ג). כִּי הַתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים שְׂדִין יְהוּדָאִין מְקַבְּלִים תּוֹרָתָם מִהַשְּׂדִין שֵׁשׁ לָהֶם תּוֹרָה נְפוּלָה מְאֹלְפִין נְפוּלִין. וּבְאֹלְפִין אֱלוֹ כְּתוּב בְּשֵׁלְמָה: "וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מְשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאֶלְפִי" (מְלָכִים-א ה' יב) כִּי שְׁלֹמֹה זָכָה לָהֶם בְּקְדוּשָׁה. אֲבָל הַתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים הַנִּ"ל מְקַבְּלִין מֵהֶם דְּרָךְ הַקְּלָפוֹת וּבְשִׁבִיל זֶה דְּרָכָם לומר תְּמִיד דְּרוּשִׁים נְפֻלָּאִים שְׂנֵאתְקַבְּלִים לִפְנֵי הַהַמּוֹן עִם וְכָל דְּבוּרֵיהֶם דְּרָךְ מְשָׁל וּמְלִיצָה וּטְעָמִים נְפֻלָּאִים. אֲבָל אֵין מְקַבְּלִים שׁוּם תּוֹעֵלַת מֵהֶם כִּי תּוֹרָתָם שֶׁל הַתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים הַנִּ"ל אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַדְרִיךְ אֶת הָעַם בְּדְרָךְ הַטּוֹב, אֲדַרְבֶּה עַל-יְדֵי תּוֹרָתָם נוֹפְלִים בְּנֵי אָדָם בְּכַפִּירוֹת גְּדוּלוֹת. וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין מְקִימִים מַה שְׂכָתוֹב: "וְאֵת יִרְאִי ה' יִכְבֹּד" (תְּהִלִּים ט"ו ד) כִּי אִם אֲדַרְבֶּה מְחַרְפִּין וּמְבִיִּשִׁין אוֹתָם וְכָל הַהַתְּנַגְּדוֹת בָּא מֵהֶם. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַתְּרַחֵק מְאֹד מִלְשֻׁמַּע תּוֹרָה מִתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים כְּנִ"ל (כְּמֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה, חֲגִיגָה ט"ו מוֹעֵד קָטָן י"ז תְּעֵנִית ז):

ב וְעֵצָה וְתִקּוּן לְזֶה הִיא בְּחִינַת תּוֹלַע בְּחִינַת אֶמוּנָה כְּמוֹ שְׂכָתוֹב: "הָאֱמֻנִים עָלֵי תּוֹלַע" (אֵיכָה ד' ה) וְהוּא בְּחִינַת אֲבָרְהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת אֶמוּנָה בְּבְחִינַת: "וְחֶסֶדֵי לֹא אֶפִיר מַעֲמוֹ וְלֹא אֶשְׁקֵר בְּאֶמוּנָתִי" (תְּהִלִּים פ"ט לד). כִּי עַל-יְדֵי אֶמוּנָה בְּחִינַת יָמִין מִתְגַּבֵּר עַל אוֹיְבָיו בְּבְחִינַת: "בְּגִבוֹרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ" (תְּהִלִּים כ" ז) וּמְנַצֵּחַ אֶת הַמְתַּנַּגְּדִים וּמְשַׁבֵּר וּמְבַטֵּל הָעִבּוּדָה-זָרָה וְהַכְּפִירוֹת וְהַבְּזִיוּנוֹת הַבָּאִים מֵהֶם:

ג וּלְבוֹא לַחֲסֵד הַנִּי"ל בְּחִינַת אֲמוּנָה אִי אֶפְשָׁר אֶלֶּא עַל-יַדֵּי הַכְּנֻסֶת אוֹרְחִים תִּלְמִידֵי-חֲכָמִים צְדִיקִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבָרְכָה (בְּרָכוֹת י) עַל פְּסוּק: "אִישׁ קָדוֹשׁ עֵבֶר עָלֵינוּ תְּמִיד" (מְלָכִים-ב ד' ט) שִׁיְהִי מְכַנֵּס אוֹרְחִים תִּלְמִידֵי-חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב תְּמִידִים'. וּבְזֶה הַשְּׁמוּשׁ שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם וּמְשַׁמֵּשׁ זֹכָה לַחֲסֵד הַנִּי"ל, וְכַמְּאִמַּר חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבָרְכָה: "שְׁעַל-יַדֵּי שְׁמוּשׁ תִּלְמִידֵי-חֲכָמִים זֹכִים לַחֲסֵד" (כְּתוּבוֹת צ"ו). וּבְשִׁבִיל זֶה הָיָה הַתְּמִיד כְּבֵשׁ כִּי מִמֶּנּוּ נִתְקַנּוּ הָאֱלָפִין בְּבְחִינַת: "וְאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אֶלּוּף" (יְרֵמְיָה י"א יט), וְזֶה בְּחִינַת כְּבֵשׁ שְׁכַבּוּשׁ תַּחַת יַד רַבּוֹ וּמְשַׁמֵּשׁוֹ. וְזֶה "תְּמִיד" גִּימָטְרִיָּא אַרְבַּע פְּעָמִים אֶלְף שֶׁהוּא תִקּוּן הָאֱלָפִין הַנִּי"ל:

ד וְזֶהוּ בְּחִינַת: "וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֲרַפְתָּ אָדָם וּבְזוּי עִם" (תְּהִלִּים כ"ב ז) כִּי לְחֲרָפוֹת וּבְזִיווּנוֹת הַנִּי"ל הַתִּקּוּן וְהַסְּגָלָה לָזֶה הוּא בְּחִינַת תּוֹלַעַת הַנִּי"ל וּלְבִטּוֹל אֶת עֲצָמוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יַדֵּי-זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל הַמְּתַנַּגְדִּים וּמְבַטְלִין הַכְּפִירוֹת וְהַמִּינוֹת הַבָּאִים מֵהֶם, וְעַל-יַדֵּי שְׁיַכְנִיס תִּלְמִידֵי-חֲכָמִים צְדִיקִים לְבֵיתוֹ זֹכָה לַחֲסֵד בְּחִינַת תּוֹלַעַת שֶׁבְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלַת תְּמִיד וְזֹכָה לְתִקּוּן וְלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב הַגָּנוּז בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל הַתְּלָמִיד-חֲכָם שֶׁדַּי וְהוֹדִי וּלְבָרְרוֹ וְלְהַשְׁלִיךְ הַרַע וְהַקְּלָפוֹת מִמֶּנּוּ:

כט - האי גברא דאזל בעי אתתא ולא קיהבי לה

א דְּבּוֹר שְׂאִינוּ נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל אִינוּ נִקְרָא דְּבּוֹר כָּלֵל. וְתִקּוּן הַדְּבּוֹר שְׂיִהְיֶה נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל הוּא עַל-יַדֵּי הַשִּׁבְחָה שֶׁמְשַׁבְּחִין אֶת הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים. וְזֶה הוּא תִקּוּן כָּלְלִי לְהַדְּבּוֹר:

ב וְכֹן כְּשֶׁהַדְּבּוֹר בְּלֹא דַעַת אֲזִי אֵין בּוֹ טוֹב וְאֲזִי אִינוּ נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל. וְעַל-יַדֵּי שִׁבְחָה הַצְּדִיקִים עַל-יַדֵּי-זֶה נִתְרוֹמַם הַדַּעַת וְעַל-יַדֵּי-זֶה מַעֲלִין טוֹב בְּהַדְּבּוֹר וְאֲזִי מְקַבְּלִין הַדְּבּוֹר מִהַדַּעַת וַיֵּשׁ בּוֹ טוֹב, וְטוֹב הַכֹּל חֲפָצִים וְעַל כֵּן אֵז הַדְּבּוֹר נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל:

ג וְתִקּוּן הַדְּבּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה זֶה בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים (קֹהֶלֶת ט' ח), שֶׁצָּרִיךְ לְשָׁמֵר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים שֶׁלֹּא יִבָּזֶה אוֹתָם רַק לְשִׁמְרֹן כְּרֵאוּי מְכַתְּמִים וְלְכָלוֹף. כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת מְלָךְ הַכְּבוֹד כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמֵאנִיָּה מְכַבְּדוּתָא (שִׁבְתָּ קי"ג). וְהַמְּבָזֶה אוֹתָם נִמְצָא שֶׁהוּא כְּמוֹרֵד בְּמַלְכוּת וְאֵז דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דֵּן אוֹתוֹ. וְכֹל מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל יוֹתֵר

צָרִיךְ לְשׁוֹמֵר אֶת הַבְּגָדִים בְּיוֹתֵר כִּי מִדְּקָדְקִין עֲמוּ יוֹתֵר. וְעַל כֵּן תִּלְמִיד-
חָכֵם שֶׁנִּמְצָא רָבָב עַל בְּגָדָיו חָיֵב מֵיִתָּה רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ (שֵׁבֶת קִי"ז) :

ד' וְעַל-יָדַי שְׂאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת הַבְּגָדִים וְנִמְצָא עֲלֵיהֶם כְּתָמִים עַל-יָדַי-זֶה
עוֹשֶׂה חֵס וְשָׁלוֹם פְּרוּד בֵּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ יְתִבְרָךְ. וְאִזּוֹ שׁוֹלֵט
חֵס וְשָׁלוֹם שֶׁפָּחָה בִּישָׂא שֶׁהִיא מַלְכוּת הַרְשָׁעָה וְגוֹרֵם דָּם נְדָה חֵס וְשָׁלוֹם
לְהַשְׂכִּינָה שְׁעַל-יָדַי-זֶה פְּרָנְסָתוֹ בְּטָרַח וּבְכִבְדוֹת :

ה' וְהַרְשָׁעִים בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם לָפִי הֲלֹא תַעֲשֶׂה שְׁעוֹבְרִים חֵס וְשָׁלוֹם כֵּן מְעוֹרְרִין
וְגוֹרְמִין דָּם נְדָה לְהַשְׂכִּינָה וְגוֹרְמִין אַפְרָשׁוּתָא בֵּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וְשְׂכִינְתָהּ חֵס וְשָׁלוֹם. וְלִתְקוֹן כָּל הָעֵבְרוֹת בְּפִרְטוּיֹת הֵם רַבִּים מְאֹד וְכִבְד עַל
הָאָדָם וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ אוֹתָם כִּי יֵשׁ דְּקָדוּקִים וּפִרְטִים רַבִּים בְּכָל לָאוּ
וְלָאוּ. עַל כֵּן צָרִיךְ לְתַקְּנוֹ תַקְוֹן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא תַקְוֹן הַבְּרִית וְעַל-יָדַי-זֶה
יְתִתְקַנּוּ מִמֵּילָא כָּל הַלְּאוֹן שְׁעֵבֵר. וְאַפְלוּ לְמִקְוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים שְׂאִי
אֶפְשָׁר לְבֹא לְשָׁם שׁוֹם תַקְוֹן עַל-יָדַי תַקְוֹן הַכְּלָלִי זוֹרֵק תַקְוֹנִים גַּם לְשָׁם :

ו' וְעַל-יָדַי תַקְוֹן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא תַקְוֹן הַבְּרִית נִתְרוֹמְמִין הַמַּחֲיוֹן. כִּי עֵקֶר תַקְוֹן
הַדְּעֵת הוּא כְּפִי תַקְוֹן הַבְּרִית וְעֵקֶר הַתְּקָרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׂמִים
הִיא עַל-יָדַי שְׂמִירַת הַבְּרִית וְתַקְוֹנוֹ :

ז' וּבְזֶה תְלוּיָהּ פְּרָנְסָה בְּלִי טָרַח שְׁעַל-יָדַי תַקְוֹן הַבְּרִית זֹכָה לְבַחֲינַת מֶן
בַּחֲיִנַת לְחֵם מֶן הַשְׂמִים. כִּי פְּרָנְסָה בְּטָרְחָא וְכִבְדוֹת הִיא מַחֲמַת שְׁלֵא תַקְוֹ
תַקְוֹן הַכְּלָלִי (עֵינֵן זֶה-הַקְּדוּשׁ פִּנְחָס רַמ"ד ע"א) :

ח' וְכָל זְמַן שְׁלֵא תַקְוֹן תַקְוֹן הַכְּלָלִי אִזּוֹ הַדְּבוּר אֲסוּר בְּבַחֲינַת : "נֶאֱלַמְתִּי
דוּמְיָה" (תְּהִלִּים ל"ט ג), שְׁעַל-יָדַי-זֶה הַשְׂכִּינָה בְּבַחֲינַת דָּם נְדָה חֵס וְשָׁלוֹם
שְׂמֵאלוֹ הַדְּמִים נַעֲשֶׂה בַּחֲיִנַת דוּמְיָה. כִּי עֵקֶר הַדְּבוּר תְלוּי בְּתַקְוֹן הַבְּרִית
בְּבַחֲינַת : "וַיִּגְדַּל לְכֶם אֶת בְּרִיתוֹ" (דְּבָרִים ד' יג), וְאִזּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר וּלְגַלּוֹת
תּוֹרָה. וּמִי שֶׁהוּא מְדַבֵּר אִזּוֹ הוּא עוֹבֵר עַל "לֹא תִלְדָּךְ רֶכֶל בְּעַמֻּד" (וַיִּקְרָא
י"ט טז) שֶׁהוּא הוֹלֵךְ רֶכֶל מְגַלָּה סוּד (מְשָׁלִי י"א יג). אֲבָל עַל-יָדַי תַקְוֹן
הַכְּלָלִי הַדְּבוּר מִתֵּר וִיכוֹלִין לְפָתַח פֶּה בַּדְּבוּרִים הַמְּאִירִים בְּתוֹרָה :

ט' וְעַל-יָדַי פָּגַם הַבְּרִית בְּאֵ חָלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ וְעַל-יָדַי תַקְוֹן הַבְּרִית
נִתְרַפָּא מִחוֹלָאֵת הַנְּפִילָה :

י' וְכִשְׂאִין תַקְוֹן הַכְּלָלִי בְשִׁלְמוֹת צָרִיךְ לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מִשְׁתִּית הַיֵּין כִּי
עַל-יָדַי-זֶה בָּאִים כָּל הָעֵבְרוֹת חֵס וְשָׁלוֹם. גַּם מְזִיק לְפְרָנְסָה וְנַעֲשֶׂה רָשׁ,
אֲבָל מִי שֶׁזֹּכָה לְתַקְוֹן הַכְּלָלִי אִזּוֹ אֲדַרְבָּה מֵרִים אֶת הַמַּחֲיוֹן עַל-יָדַי שְׁתִּיתוֹ
וּמִתְקוֹן תַקְוֹן הַכְּלָלִי בְּיוֹתֵר :

יא' וּמִי שְׂאֵינוֹ עוֹשֶׂה מִשָּׂא וּמִתֵּן בְּאֶמּוּנָה וְהוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוֹת מְמוֹן וְגוֹזֵל
אֶת חֲבֵרוֹ אִזּוֹ הוּא מְעוֹרֵר וְגוֹרֵם חֵס וְשָׁלוֹם, דָּם נְדָה לְהַשְׂכִּינָה בְּבַחֲינַת
פָּגַם הַבְּרִית וְאִין לוֹ פְּרָנְסָה חֵס וְשָׁלוֹם :

יב וְזֶה עֵקֶר תִּקּוּן שֶׁל הַמִּשְׁאָה וּמִתֵּן שְׂיִכּוֹן בְּכָל הַלּוּף וְהַלּוּף וּבְכָל דְּבוּר וּדְבוּר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַמִּשְׁאָה-וּמִתֵּן, שֶׁכּוֹנֵתוֹ הוּא כְּדִי שְׂיִרְוִיחַ כְּדִי שְׂיִתֵּן צְדָקָה וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַמִּשְׁאָה וּמִתֵּן. כִּי הַצְדָּקָה הִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת הַגִּידוּן בְּבְחִינַת: "זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה" (הוֹשַׁע י"ב) בְּבְחִינַת זָרַע גַּד הוּא טָפָה חֲנוּרָתָא (תִּקּוּנִים נ"ב:) בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה נִתְרוֹמְמִין הַמַּחֲוִין וַיֵּשׁ לוֹ פְּרֻנְסָה:

יג וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה יְכוּלִין לְדַבֵּר דְּבוּרִים הַמְּאִירִים בְּתוֹרָה בְּחִינַת שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה: 'בְּפִיךָ זֶה צְדָקָה' (רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה ז') שֶׁהוּא בְּבְחִינַת: "וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן" (תְּהִלִּים ל"ז כ"א), בְּחִינַת קִשְׁתַּת הַבְּרִית שֶׁהוּא הַצְדִּיק הַשׁוֹמֵר הַבְּרִית:

יד וְהַכְּלָל בְּכָל הַדְּבָרִים הוּא כֵּן שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן כָּל דְּבָר עַל-יְדֵי תִקּוּן הַכְּלָלִי הַשֵּׁיךְ לוֹ תַחֲלָה כְּדִי לְתַקֵּן וּלְרוֹמֵם הַמַּחַ לְהַמְשִׁיךְ מִשֵּׁם לְבִנְיוֹנִית לְתַקֵּן וּלְלַבֵּן כָּל הַפְּגָמִים. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי תִקּוּן הַכְּלָלִי הַשֵּׁיךְ לוֹ, כְּגוֹן מִשְׁאָה וּמִתֵּן עַל-יְדֵי צְדָקָה וְכַנִּי"ל שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרוֹמְמִין הַמַּחֲוִין וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַן הַכָּל מִמִּילָא. שְׁעַל-יְדֵי תִקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים מְרִים אֶת הַמַּחַ שְׂמִשֵּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַלְּבַנְיוֹנִית בְּחִינַת: "וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן" מִן לְבוֹנָא דְּמַחָא (זֶה-הַר-הַקְּדוֹשׁ פִּנְחָס רַל"ה:) וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמִּילָא יִתְקַן הַכָּל בְּפֻרְט:

טו וְאִשָּׁה שְׂדַמְיָה מְרַבִּין וְאִין לָהּ וְסַת אָף-עַל-פִּי שְׁהֵינן מְזִיקָה לָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּגַבְרוֹת הַדְּמִים כַּנִּי"ל (אוֹת י) עִם כָּל זֶה רְפוּאָתָה עַל-יְדֵי יָן שֶׁהִסְתַּכַּל בּוֹ צַדִּיק אֶמְתִּי. כִּי עֵינָיו הַקְּדוֹשִׁים הֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת בְּחִינַת מוֹתְרֵי מַחֲוִין הַקְּדוֹשִׁים שְׁלוֹ שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מִמְשִׁיךְ לְבִנְיוֹנִית לְהַלְבִּין הַדְּמִים הַנִּי"ל בְּחִינַת דָּם נִדָּה וְנִתְתַקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה:

טז וְהַמַּחְשָׁבָה שְׂבַמַּח הִיא כְּפִי הַמְּדוּת שְׂבַאָדָם שְׂכַפִּי הַמְּדָה שֶׁהָאָדָם אוֹחֵז בָּהּ כֵּן חוֹלְפִין וְעוֹבְרִין עָלָיו הַמַּחְשָׁבוֹת שְׂבַמַּח. וְזֶה "שְׂבַע מַחְלָפוֹת רֵאשׁוּ" (שׁוֹפְטִים ט"ז יט) וְהֵם בְּחִינַת הַמַּחֲוִין כִּי הַשְּׁעָרוֹת הֵם בְּחִינַת מוֹתְרֵי מַחֲוִין כַּנִּי"ל בְּחִינַת שְׂבַע מְדוּת שְׂעוֹבְרִין בְּמַחְשָׁבָה שְׂבַמַּח וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בְּשְׁעָרוֹת נִפְגָּם הָרֵאשִׁי שֶׁהִיא שְׂבַע גְּלָדִי עֵינָא (בְּהַקְדָּמַת תִּקּוּנִים י"ב), וְכֵן לְהַפֵּךְ עַל-יְדֵי תִקּוּן שְׂבַע גְּלָדִי עֵינָא מִתְקַנֵּין פָּגָם הַשְּׂבַע מַחְלָפוֹת רֵאשׁוֹ שֶׁהֵם הַשְּׁעָרוֹת בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַמַּחֲוִין כַּנִּי"ל:

ל - מִישְׂרָא דְּסַכִּינָא

א הַשְּׂגַת אֶלְקוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג כִּי אִם עַל-יְדֵי צְמֻצוּמִים רַבִּים מְעַלָּה לְעָלוּל מְשִׁכָּל עֲלִיוֹן לְשַׁכַּל תַּחְתּוֹן. כְּמוֹ הַמְּלַמֵּד שֶׁמְצִיעַ לְתַלְמִידוֹ מִתַּחֲלָה

הקדמות ושכליות קטנות כדי להבינו על-ידי-זה המכון שהוא שכל עליון וגדול. וצריך כל אחד לחזור ולבקש מאד ולהתפלל להשם יתברך הרבה שיזכה להתקרב להצדיק האמת שיהיה רבי הגון ומלמד גדול ונורא כזה שיהיה גדול במעלה כל כך, שיוכל להאיר ולהכניס בו ולהבינו שכל עליון וגדול כזה, דהינו השגת אלקות שזה עקר התכלית:

ב וצריך לבקש אחר הרבי הגדול ביותר. כי צריכין לזה רבי גדול מאד שיוכל להסביר שכל הגדול של השגת אלקות ולהאיר גם בו. וכל מה שהוא קטן ביותר ומרחק ביותר מהשם יתברך הוא צריך רבי גדול ביותר, כמו שראינו במצרים שהיו משקעים בארבעים ותשעה שערי טמאה והיו צריכים רבי גדול ונורא מאד דהינו משה רבנו עליו השלום. כי כל מה שהחולה נחלה ביותר צריך רופא גדול ביותר. על כן לא תטעה לומר די לי אם אהיה מקרב אצל איש כשר פשוט המחזק ביראת השם ונכבד קצת, ולמה לי לבקש גדולות ולחזור אחר הצדיק הגדול דיקא, הלואי שאהיה מתחלה כמו איש כשר הזה (כמו שטועין בזה כמה אנשים) אל תטעה לומר כן, כי אדרבה כל אחד כפי מה שיודע בנפשו גדל פחיתותו וגדל רחוקו שנתרחק מאד מהשם יתברך כמו כן הוא צריך דיקא להתקרב להרבי האמת הגדול במעלה ביותר הרופא לנפשו. הגדול מאד ביותר שיהיה אמן נפלא כזה שיוכל להלביש שכל עליון כזה דהינו השגת אלקותו יתברך שמו לקטן ומרחק כמותו:

ג וזה בחינת שערות שהארות המחין יוצאין בהשערות, כי השכל העליון שהוא השגת אלקות הוא מתלבש בשכל התחתון. ואלו השערות הן בחינת שעורא דאתון דאורייתא (תקון ע). כי המצוות הם חכמת הבורא יתברך שמו כי כל מצוה ומצוה יש לה שעורים אחרים וגבולים ואותיות ותבות וענינים שהם צמצומים שמצמצם בהם חכמתו יתברך שמו שזה בחינת התלבשות הנ"ל להשיג על ידם השגת אלקותו יתברך, וכל אות ואות שבתורה וכל מצוה היא בחינת צמצום הנ"ל. על כן על-ידי התורה והמצוות ממשיכין השגת אלקותו יתברך:

ד ולזכות לשכל התחתון הנ"ל אי אפשר כי אם על-ידי שיהיה שגא בצע שישגא את הממון בתכלית השגאה. כי השכל התחתון הוא בחינת שערא אכמא (תקון ע) בחינת בת עין דהינו השחור שבעין בחינת: "שחורה אני ונאווה" (שיר השירים א' ה). כי השחרות הוא מקבץ ומצמצם כל הדברים הגדולים ונכלליו ונראין בתוכו ועל-ידי-זה רואין ומשיגין הדבר שרואין. כן השכל הזה הוא בחינת שחרות שמצומצם בו נאווה ויפי שבשכל העליון הנ"ל. ושערא אכמא וכן שגא בצע הוא מסטרא דמלכותא כי השכל התחתון הוא בחינת מלכות שהוא בחינת חכמה תתאה שבכל עולם ועולם שהוא מנהיג אותו העולם. אבל על-ידי אהבת ממון הוא נופל לאכמא דסטרא אחרא בחינת (תקון ע): שבתאי פתיא אכמא (פרוש פלי חרס שחר) מרה שחורה בחינת: "בעצבון תאכלנה" (בראשית ג' יז) ונופל מזה השכל לשטות וכסילות ועצבות. והקלפות והסטרא אחרא מסבבין אותו בסבובין דסטרא אחרא בחינת: "שטו העם ולקטוי" (במדבר י"א ח)

בְּשִׁטוּתָא' (זהר-הַקְדוֹשׁ בַּשֵּׁלַח ס"ב ס"ג) לְהַפְדָּה מֵהַחֲכָמָה הַנִּי"ל שֶׁמִּסְבֵּב
וְהוֹלֵךְ אַחֲרַי הַמָּמוֹן :

ה וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הַחֲכָמָה תִּתְּנָה שֵׁשׁ לוֹ כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד
בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת חֲכָמָה תִּתְּנָה כִּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכָה חַיּוֹת. וְעַקֵּר
הַחַיּוֹת הוּא מְאוֹר הַפְּנִים בְּחִינַת: "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים" (מְשָׁלִי ט"ז טו).
עַל כֵּן נִצְטוּיֵנו "שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ"
(דְּבָרִים ט"ז טז) בְּשִׁבִיל לְקַבֵּל אוֹר הַפְּנִים הַמְּאִיר בְּשֶׁלֶשׁ רְגָלִים, שְׁעַל-יָדֵי-
זֶה מְחַיֵּן אֶת הַשֵּׁכֶל הַנִּי"ל שְׁעַל יָדוֹ בְּאִים לְהַשְׁגֵּת אֱלֻקוֹת. וְעַל-יָדֵי הַשְּׂמֵחָה
בְּשֶׁלֶשׁ רְגָלִים זוֹכִין לְאוֹר הַפְּנִים כִּי עַקֵּר אוֹר הַפְּנִים הוּא שְׂמֵחָה כְּמוֹ
שֶׁפְּתוּב: "לֵב שִׂמַח יֵיטֵב פְּנִים" (מְשָׁלִי ט"ו יג) :

ו וְכִפִּי מֵה שְׂמֵרָבִין לַעֲשׂוֹת מַצּוֹת בְּכָל הַשָּׁנָה כִּן זוֹכִין לְשְׂמֵחָה בְּשֶׁלֶשׁ
רְגָלִים כִּי עַקֵּר הַשְּׂמֵחָה הִיא מִן הַמַּצּוֹת. וְעַקֵּר הַשְּׂמֵחָה הִיא בִּלְבַב כִּי כָּל
אֶחָד כְּפִי מֵה דְּמַשְׁעַר בְּלִבָּה גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ וְיִחוּדוֹ וְאַחֲדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ
שְׂמוֹ רְאוּי לוֹ לְשִׂמְחָה מְאֹד בְּכָל מַצְוָה וּמַצְוָה שְׁעוֹשָׂה, שְׂזוֹכָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַבוֹרָא הַיְחִיד הַקְּדוֹמוֹן הַנִּצְחִי יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ לְנֶצַח. וְעַקֵּר
הַשְּׂמֵחָה שֶׁל כָּל הַמַּצּוֹת שְׁעוֹשִׁין בְּכָל הַשָּׁנָה הִיא בִּלְבַב כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב: "נִתְּתָה
שְׂמֵחָה בְּלִבִּי" (תְּהִלִּים ד' ח). וְהֵלֵב שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה הֵם הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים בְּחִינַת:
"אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה'" (ויקרא כ"ג ד) רְאשֵׁי-תִבּוֹת אֲמִי"י שֶׁהִיא 'אִם לְבִינָה
וּבִינָה לְבִיא' וְהַשְּׂמֵחָה הַנִּי"ל מֵתְקַרְבִּין אֶל הֵלֵב שֶׁהֵם הַשֶּׁלֶשׁ רְגָלִים וְעַל כֵּן
הֵם יְמֵי שְׂמֵחָה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הַשְּׂמֵחָה
הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת שֶׁל הַמַּצּוֹת שֶׁהִיא שְׂמֵחָת יוֹם-טוֹב בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלָה. מְכַל-
שֶׁכֶן וְכַל-שֶׁכֶן בְּיוֹם טוֹב קֹדֶשׁ בְּעֲצָמוֹ שְׂאֵז חַיִּבִים לְשִׂמְחָה מְאֹד כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב:
"וְשִׂמְחָתִי בְּחֻגְךָ" (דְּבָרִים ט"ז יד). כִּי אִזּוֹ מֵתְקַבֵּץ יַחַד הַשְּׂמֵחָה שֶׁל כָּל
הַמַּצּוֹת אֲשֶׁר אֵין שְׁעוֹר וְעַרְךָ לְשְׂמֵחָה הַזֹּאת כְּאֲשֶׁר יָבִין כָּל אֶחָד בְּלִבּוֹ
כְּנִי"ל. וְעַל-יָדֵי הַשְּׂמֵחָה בְּשֶׁלֶשׁ רְגָלִים זוֹכִין לְהַשְׁגֵּת אֱלֻקוֹת כְּנִי"ל. וְזֶה
בְּחִינַת: 'חַיִּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרִגְלָיו' (סְפָרָה כ"ז), כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר
הַפְּנִים וְלְהַחִיּוֹת אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כְּנִי"ל:

ז וְעַקֵּר הַשֵּׁכֶל הוּא רַק הַשֵּׁכֶל הָאֲמִתִּי שֶׁל הַצְּדִיקִי אֲמֵת שְׁעַל-יָדֵי זֶה הַשֵּׁכֶל
זוֹכִין לְהַשְׁגֵּת אֱלֻקוֹת לְהַכְנִיס הַשְּׁגַת אֱלֻקוֹת לְכָל הַנְּלוּיִם אֲלֵיהֶם וְכָל
הַחֲכָמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת הֵם כְּסִילוֹת גְּמוֹר נֶגֶד זֶה הַשֵּׁכֶל. וְלַפְּעָמִים בְּעוֹנוֹתֵינוּ
הַרְבִּים כְּשֶׁנוֹפֵל זֶה הַשֵּׁכֶל הַנִּי"ל אֲלֵיהֶם לְהַעֲפוּ"ם וְהַסְטָרָא אַחֲרָא וְאִזּוֹ הֵם
מֵתְגַבְּרִים בְּחֲכָמָתָם וּמְמַשְׁלֵתָם. וְאִזּוֹ מֵתְגַבֵּר חַס וְשְׁלוֹם, מְמַשְׁלֵת הַעֲפוּ"ם
כְּשִׁיוֹנְקִים יוֹתֵר מֵהָרְאוּי לָהֶם חַס וְשְׁלוֹם מְשִׁכֵּל הַנִּי"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת
מַלְכוּת דְּקֹדֶשׁה בְּחִינַת חֲכָמָה תִּתְּנָה שְׂבָכָל עוֹלָם וְעוֹלָם מְאֻרְבָּעָה עוֹלָמוֹת
שֶׁהִיא בְּחִינַת הַחֲכָמָה הַמְּנַהֶגֶת אוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְכָל הַחֲכָמוֹת שֶׁל הָאֲמוֹת
כְּלָם הֵם תַּחַת הַחֲכָמָה תִּתְּנָה וְיוֹנְקִים מִשָּׁם. וּמִי יוֹכֵל לְסַבֵּל אֶת קוֹל
הַצִּעָקָה וְהַזִּעָקָה הַגְּדוֹלָה כְּשֶׁנוֹפֵל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הוּא הַשֵּׁכֶל הַנִּי"ל
אֲלֵיהֶם. בְּבְּחִינַת: "זַעֲקֵת מוֹשֵׁל בְּכִסְיָלִים" (קְהֵלֶת ט' יז) כְּשֶׁרוֹצֵה הַכְּסִיל
(בְּחִינַת מֶלֶךְ זָקֵן וְכִסְיָל (קְהֵלֶת ד) הוּא הַיָּצָר הָרַע בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסְטָרָא
אַחֲרָא כְּמִבְּאָר בְּסִימָן א') לְהִתְחַכֵּם. שְׂמֵתְגַבְּרִים לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַחֲכָמוֹת

שְׁלֵהֶם שְׁהֵם כְּסִילוֹת בְּאֵמֶת אֶת בְּחִינַת הַחֲכָמָה הָאֲמִתִּיית שֶׁהוּא הַשֶּׁכֶל הַנִּי"ל שֶׁל הַשְּׂגָת אֱלֻקוֹת. וְאוֹמְרִים שֶׁרַק הֵם חֲכָמִים וְאִין חֲכָמָה גְּדוּלָה כְּחֲכָמָתָם הַמְטַעַת אֲשֶׁר כָּל יִיְקָתָה מִנְפִילַת הַשֶּׁכֶל הַנִּי"ל. וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל שׁוֹאֵג עַל זֶה בְּבְחִינַת: "שׂאֵג יִשְׂאֵג עַל נוֹהוּ" (יִרְמְיָה כ"ה ל) 'עַל נוֹה דִּילֵה' בְּחִינַת הַמְלָכוֹת שֶׁנוֹפֵל חֶסֶד וְשְׁלוֹם בְּגָלוּת שֶׁל הָאֲרֻבַּע מְלָכוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא שְׁהֵם הָאֲרֻבַּע גָּלוּת:

ח וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרֹאוֹת לַחֲתוּךְ וּלְהַבְדִּיל וּלְהַעֲלוֹת הַחֲכָמָה הַנִּי"ל מִבֵּין הָאֲרֻבַּע גָּלוּת וּלְהַחֲזִירָה לְשֶׁרְשָׁה. וְזֶה זֹכֵיךְ עַל-יְדֵי צְדָקָה וְחֶסֶד שֶׁעוֹשִׂין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין הַשֶּׁכֶל הַנִּי"ל מִהַגְלוּת וּמִכְנִיעוּן מִמְשַׁלַּת הַעֲבוּרִים. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ לְהַשְׁתַּדֵּל תָּמִיד וּלְרֹאוֹת לְהוֹצִיא הַשְּׂכִינָה מִהַגְלוּת הַיְנוּ הַשֶּׁכֶל הַנִּי"ל עַל-יְדֵי חֶסֶד. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנְיַעִין חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְנִצְוֵלִין מֵעוֹל מְלָכוֹת הַרְשָׁעָה וְזֹכֵיךְ לְהַשְׁגַּת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ:

ט וּכְנֻגַד הָאֲרֻבַּע מְלָכוֹת דְּקַדְשָׁה שֶׁל הָאֲרֻבַּע עוֹלָמוֹת (אֲצִילוֹת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָה, פִּידוּעַ) יֵצְאוּ מֵאֲבָרְהָם אֲבִינוּ אִישׁ חֶסֶד אֲרֻבַּע בְּנִים שְׁהֵם בְּחִינַת כְּנֻגַד אֲרֻבַּע בְּנִים דְּבִרָה תּוֹרָה; חֶכֶם וְרָשָׁע וְתָם וְשֹׂאֵינוּ יוֹדָע לְשָׂאֵל. כִּי יִצְחָק הִיא בְּחִינַת: "בֶּן חֶכֶם יִשְׁמַח אָבִי" (מְשָׁלִי י"א), וְעָשׂוּ הוּא בֶּן רָשָׁע וְיִעֲקֹב הוּא בֶּן תָּם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם" (בְּרֵאשִׁית כ"ה כז) וְיִשְׁמַעֵאל הוּא בְּחִינַת בֶּן שֹׂאֵינוּ יוֹדָע לְשָׂאֵל, הֵינּוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְלְשָׂאֵל כְּפָרָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הָעוֹנוֹת שֹׂאֵינָם יוֹדְעִים לוֹ שֶׁזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה בְּבְחִינַת: "אֲשֶׁר לֹא גִזְלָתִי אֲזִי אֲשִׁיב" (תְּהִלִּים ס"ט ה). וְזֶה בְּחִינַת אֲבָרְהָם תִּקּוֹן שְׁחִרְיִית נוֹטְרִיקוֹן שֹׂאֵינוּ יוֹדְעֵי חֶכֶם רִשְׁעֵי תָם שְׁהֵם בְּחִינַת הָאֲרֻבַּע מְלָכוֹת כְּנִי"ל. וְשְׁחִרְיִית בְּחִינַת שְׁחִרוֹת בְּחִינַת הַשֶּׁכֶל הַתְּחַתּוֹן הַנִּי"ל שֶׁזָּכָה לְתִקּוּנוֹ עַל-יְדֵי שֶׁהִיָה שֵׁנָא בְּצַע כִּי מָאֵס מִמוֹן סְדוּם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "אִם מַחִיט וְעַד שְׁרוּךְ נַעֲלִי" (בְּרֵאשִׁית י"ד כג). וְעָשָׂה תָּמִיד חֶסֶד לְהַעֲלוֹת הַמְלָכוֹת דְּקַדְשָׁה מֵהַסִּטְרָא אַחְרָא וְעַל כֵּן רָדַף אַחַר הָאֲרֻבַּע מְלָכִים כְּדִי לְהַכְנִיעֵם שֶׁהוּן בְּחִינַת הָאֲרֻבַּע מְלָכוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא:

י וּכְנֻגַד הָאֲרֻבַּע הַנִּי"ל יֵשׁ בְּכָל יוֹם-טוֹב אֲרֻבַּע מִצְוֹת לְהַעֲלוֹת לַהֲדִי בְּבְחִי מְלָכוֹת דְּקַדְשָׁה מֵהַסִּטְרָא אַחְרָא לְבַטֵּל אֲרֻבַּע מְלָכוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא. בְּפִסְחָהֶם אֲרֻבַּע כּוֹסוֹת, וּבְשִׁבּוּעוֹת הוּא סֵדֶר הַמְשָׁנָה וְלִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֲרֻבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם כָּל אֶחָד כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (עֲרוּבִין נ"ד), וּבְסִפּוֹת הֵם אֲרֻבַּע מִיָּנִים הַכֵּל כְּנֻגַד בְּחִינַת הָאֲרֻבַּע מְלָכוֹת דְּקַדְשָׁה שֶׁצָּרִיכִין אֲזִי לְהַעֲלוֹתָם אֶל אוֹר הַפְּנִינִים עַל-יְדֵי שְׁמַחַת הַמִּצְוֹת שֶׁמִּתְקַבְּצִים לְתוֹךְ הַרְגָלִים כְּנִי"ל. וְצָרִיכִין לָזֶה בְּיוֹם-טוֹב לְשׁוּבַת תְּשׁוּבָה מִתּוֹךְ שְׁמַחָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַרְבִּין אֶת הַגָּאֻלָּה:

יא וְעֵקֶר הַתְּגִלוֹת הַחֶסֶד הַנִּי"ל הִיא עַל-יְדֵי שֶׁמְקַבְּלִין תּוֹכְחָה וּמוֹסָר מִהַצְּדִיקִי אֵמֶת וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁתּוֹכְחָתָם לְפָעָמִים בְּדֶרֶךְ בְּזִיוֹן שֶׁמְבַזִּים אוֹתָנּוּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכֵיךְ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד:

יב וצריכין אנו לקבל תוכחה מהצדיקים אף-על-פי שמבזין אותנו לפעמים. כי צריכין אנו לדון אותם לכף זכות כי אין אדם נתפס על צערו (בבא בתרא טז) כי סובלים צער גדול מאתנו. כי כל העסקים והשיחות חלין שלנו הוא בודאי רעה אצלם, אך אפלו גם טובתנו הינו התפלה שהיא בערכנו טוב היא גם כן רעה אצלם, כי תפלתנו מבלבלת אותם מאד כי היא מערבת במחשבות זרות ובלבולים הרבה. והתפלות האלו עם כל הערבובים באים אל הצדיקים להעלותם ועל כן מוכיחין אותנו לפעמים בדרך בזיון אבל צריכים אנו לקבל תוכחתם כנ"ל:

יג ועל כן נקראין הערבובים והבלבולים תהלה כמו שכתוב: "ובמלאכיו ישים תהלה" (איוב ד' יח), מחמת שהם באים דיקא בעת התהלה והתפלה. והוא בשתי בחינות: או שבאים להתתקן כי עכשו הוא הזמן לזה כי יש בהם ניצוצות קדושות שצריכין תקון או בבחינה אחרת שבאין לבלבל אותו מתפלתו מחמת שאינו ראוי להתפלל. וצריך להתגבר מאד על אלו הערבובים והמחשבות זרות שבאין אז. כי כל השטותים והמחשבות שחושב האדם לפעמים וכל הערבוב דעת שיש לאדם בכל היום באיזה עת שיהיה הכל כאשר לכל בא דיקא בעת התפלה. ומשמיע את עצמו אז דיקא ומבלבל את מחשבת האדם מאד בשעת התפלה דיקא ובאים ועולים על לבו אז דיקא. על כן צריכין אז התגברות גדול מאד על המחשבות והבלבולים אלו. ועם כל זה הנ"ל באים התפלות אל הצדיקים להעלותן בחינת: "ותהלתי אהטם לד'" (ישעיה מ"ח ג), שבאין כל התהלות להצדיק שהוא בחינת משיח בחינת חטם בחינת: "רוח אפנו משיח ה'" (איכה ד' כ). כי משיח מורח ודאין בבחינת (ישעיה י"א ג): "והריחו ביראת ה'" הינו בתפלות שהן בחינת: "יראת ה' היא תתהלל" כי הוא מורח ומרגיש בתפלות שמקבל מהן את כל אחד ואחד כפי מה שהוא כי כל הערבובים של כל אחד הם בתוך התפלה:

יד והצדיק יודע איזו תפלה באה מהכשרים ואיזו תפלה מהאחרים ועל-ידי זה יודע להוכיחם. כי על-ידי העזיות והתורה של כל אחד ואחד על-ידי זה יודע אם תפלתו היתה כהוגן או לאו. כי יש שני מיני עזיות יש עזות דקדשה ויש עזות דסטררא אחרא. ואי אפשר לזכות לתורה כי אם על-ידי עזות דקדשה להיות עז כנמר כנגד המונעים וחולקים (כמו שכתוב בשלחן-ערוך ארח חיים סימן א) 'שלא יתבייש מפני המלעיגים'. וכפי העזות דקדשה כן זוכה לתורה לקבל ולהמשיך חדושי תורה אמתיים בעולם. ולהפך מי שיש לו עזות דסטררא אחרא מקבל תורה מהסטררא אחרא. וכפי התורה שמקבל כפי העזות כן זוכה לתפלה, כי גם עקר התפלה היא על-ידי עזות דקדשה שצריכין להעזי פניו כנגדו יתברך ולבקש ממנו על כל מה שצריך ואפלו לעשות פלאות עמו. כי אם ירצה להתבייש ממנו יתברך לפי מעשיו ולפי גדלת הבורא יתברך בודאי לא יוכל לפתח פה להתפלל כלל. על כן כפי העזות דקדשה שיש לו כנגד המונעים עייז זוכה לתורת אמת כנ"ל וכמו כן זוכה לתפלה בכונה. ועל כן הצדיק על-ידי שרואה העזות והתורה של כל אחד ואחד על-ידי זה יודע את התפלה שבלבלה אותו מאיזה מהם באה ועל-ידי זה יודע להוכיח אותו:

טו מקולו של אדם יכולין לידע את בחינת המלכות שלו. כי יש בכל אחד ואחד בחינת מלכות והיא נפרת בקולו כי יש "קול ענות גבורה" וכי (שמות ל"ב יח) כפי בחינת המלכות של כל אחד. ועל כן הבין שאול בקולו של דוד המלך, עליו השלום, שהוא חזק בבחינת המלכות ושאל אותו "הקולך זה בני דוד" (שמואל-א כ"ד טז). שתמה שאול על קולו והבין שהוא קול של מלך ממש ורצה לשאת ולהגביה קולו למעלה ממנו ולא יכול. וזהו: "וישא שאול את קולו ויבדד" (שם) שהיה נמוך בבחינת קול של בכיה ואז אמר לדוד: "ידעתי כי מלך תמלך" כי ידע זה על-ידי הקול כנ"ל:

לא - אית לן בירא בדברא

א הצדקה מנהגת כל גלגלי הרקיע ועל ידה נשפעים כל הברכות, אבל אין שלמות להברכות כי אם בשבת שהיא בחינת אמונה, כי עקר חשיבות הצדקה היא האמונה. ועל כן עקר התנוצצות אור הצדקה כשמש ושלמותה אינה אלא בשבת שהיא בחינת אמונה ואמונה היא מקור הברכות:

ב שלמות כל הדברים היא האמונה ובלתי האמונה כל הדברים הם חסרים. וכן שלמות התורה שהיא הדעת היא רק על-ידי אמונה כי כל התורה עומדת על האמונה כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'בא חבוקי והעמידן על האמונה' (מכות כ"ד). וכן שלמות הגלגלים שהיא בחינת צדקה כנ"ל אינה אלא על-ידי אמונה כי העקר היא האמונה:

ג ועל-ידי שמירת שבת שהיא בחינת אמונה נשלם הצדקה וזוכין לכל הברכות. ועל כן התחיל התנא במסכת שבת במצות צדקה לרמוז כל הנ"ל (ונאמר בזמר לכה דודי בשבת 'כי היא מקור הברכה'). והיא בחינת שלמות כל הדברים שבעולם כנ"ל כי על-ידי שמירת שבת קדש זוכין לאמונה:

ד ועקר העשייה של צדקה עושה העני עם הבעל הבית (מדרש רבה רות פרוש רש"י) וזהו בחינת הליכת ותנועת הגלגלים בחינת: 'בגלל הדבר הזה גלגל הוא שחוזר בעולם' (שבת קנ"א). והוא יש לו שתי תנועות אחת היא העקר התנועה שהיא ממערב למזרח תנועה טבעית. ואחת היא תנועה הכרחית ממזרח למערב מה שהגלגל היומי חוזר ומתגלגל ממזרח למערב ומכריח עמו כל הגלגלים. והעני הוא בחינת: "וימערב אקבצך" (ישעיה מ"ג ה), שמקבץ הצדקה והבעל הבית הנותן לו הוא בבחינת: "ממזרח

אָבִיא זְרָעָדָּ" (שָׁם) בְּבַחֲיִנַת: "זָרְעוּ לָכֶם לְצִדְקָה" (הוֹשֵׁעַ י' יב). וְעַקֵּר
הַתְּנוּעָה הִיא מִמְעַרְב לְמִזְרַח מִהֶעָנִי לְבַעַל הַבַּיִת:

הַ וְעַקֵּר קִיּוּם וְחַיּוּת הָאֱמוּנָה הִיא רַק עַל-יְדֵי שְׂמִירַת הַבְּרִית. וְעַל כֵּן
נוֹסְעִים לְצִדִּיקִים עַל שַׁבַּת קִדְּשׁ כִּי עַקֵּר קִדְּשַׁת הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים הִיא
שְׂמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁלְמוֹת בְּכָל הַבְּחִינּוֹת. עַל כֵּן נוֹסְעִים אֲלֵיהֶם עַל שַׁבַּת כְּדֵי
לְקַבֵּל מֵהֶם קִדְּשַׁת שַׁבַּת שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל כַּנִּי"ל:

וּ וְכָל הַגְּלָגְלִים וְכָל הַנְּהַגְת הָעוֹלָם הֵינּוּ "חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ" (יִרְמְיָה ל"ג
כח) הַכֹּל תְּלוּי בְּשְׂמִירַת הַבְּרִית קִדְּשׁ. וְכֵן כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשְּׁפָעוֹת שֶׁבָּאִים
מֵהֶם:

ז וְכָל הַיְסוּרִים שֵׁישׁ לְאָדָם בְּדַרְכִים כָּלָם הֵם בְּשִׁבִיל פָּגַם הַבְּרִית. עַל כֵּן
אָמְרוּ חֻכְמֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבָרְכָה: "חַיֵּב אָדָם לְפָקֵד אֶת אִשְׁתּוֹ קֶדֶם שֵׁיִצֵּא
לְדָרְדֵי" (יְבָמוֹת ס"ב) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּבַחֲיִנַת: "הִשְׁחִית כָּל בֶּשֶׂר אֶת דַּרְכּוֹ"
(בְּרֵאשִׁית ו' יב) הֵינּוּ שְׁעַל-יְדֵי שְׂמִירַת הַבְּרִית לֹא יִהְיֶה לוֹ צַעַר בְּדָרְדֵי:

ח וְכֵן צָרִיף לַתּוֹן צִדְקָה קֶדֶם שֵׁיִצֵּא לְדָרְדֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צִדְקָה לְפָנָיו יִהְיֶה
וְיִשֵּׁם לְדָרְדֵי פְעָמָיו" (תְּהִלִּים פ"ה יד) כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדִיקָה יֵאִיר הַכּוֹכָב כִּי
עַל-יְדֵי צִדְקָה מְאִירִין הַגְּלָגְלִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִבְטַל עֲכוּבוֹ בְּדָרְדֵי שֶׁנִּמְשָׁף
מִהֶעֱכוּב שֵׁישׁ בְּכּוֹכְבִים שְׁאִינָם מְאִירִים בְּשִׁלְמוֹת וְיִנְצַל מִצַּעַר וְעֲכוּב
בְּדָרְדֵי:

ט וְיֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת בְּרִית. בְּחִינָה אַחַת הִיא שְׂמִירַת הַבְּרִית קִדְּשׁ בְּרִית
עֲלֵאָה שֶׁהוּא רְקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן עֲלָאִין לְמַיִן תַּתְּאִין בְּחִינַת בֶּן חוֹרִין
שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְחַרוֹת וְעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת. וְהַבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּה הִיא שְׂמִירַת
אֲסוּר וְהַתֵּר. וְצָרִיף לְאָדָם לְהִיּוֹת לוֹ אֵלּוֹ הַשְּׁתֵּי בְּחִינּוֹת בְּרִית הֵינּוּ לְהִיּוֹת
צְדִיק וְלִמְדוֹן. וְצְדִיק נִקְרָא עַל-יְדֵי שְׂמִירַת הַבְּרִית קִדְּשׁ וְלִמְדוֹן עַל-יְדֵי
שְׁלִמּוֹד דִּינֵי אֲסוּר וְהַתֵּר וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה וְיִשְׁמֵרֵם. וְכִשְׁזֹכָה לְשְׂמִירַת הַבְּרִית
בְּשְׁתֵּי בְּחִינּוֹת אֵלּוֹ אֲזִי הוּא דוֹמָה לְמֵלֶאכֶּה ה' צְבָאוֹת וְזֹכָה לְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה
וּמְשִׁיף כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשְּׁפָעוֹת כַּנִּי"ל:

י וְעַל-יְדֵי שְׂמִירַת הַבְּרִית כַּנִּי"ל נִתְגַּלָּה חֹסֶד בְּפָמָא דְאִמָּה (זֶה־הַקְּדוֹשׁ
חֶלֶק ג' קמ"ב). וְחֹסֶד הֵינּוּ אֲהָבָה וְהַשְׁתַּוְקוּת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְכִסּוּפִין
טוֹבִים שֶׁהִיא דְבַר יָקָר מְאֹד. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה נְפֻשׁוֹת הֵינּוּ שְׁעוֹשֶׂה
נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּבַחֲיִנַת נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף. הֵינּוּ שְׁעַל-יְדֵי הַכֶּסֶף
נִעֲשִׂין הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפֻשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נְפֻשִׁי"
(תְּהִלִּים פ"ד ג), הֵינּוּ מֵה שֶׁאֲנִי נִכְסֵף וְכָלָה אַחַר הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִזֶּה בְּעֲצֻמוֹ
נִעֲשֶׂה נְפֻשִׁי:

יא וְהַנְּקֻדּוֹת הֵם הַחַיּוּת וְהַתְּנוּעָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת עַל כֵּן הֵם בְּחִינַת נְפֻשׁ. כִּי
כְּמוֹ שֶׁהִנְפֵּשׁ הִיא חַיּוּת הָאָדָם וְכָל תְּנוּעוֹתָיו הֵם עַל-יְדֵי הַנְּפֻשׁ וּבִלְאִי זֶה
הוּא כְּגַלְס, כֵּן הָאוֹתִיּוֹת אֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וְחַיּוּת רַק עַל-יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת

שְׁעַל-יָדַי-זֶה מִתְנוּעָעַיִן וְנִזְדוּגָיִן וְנִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת. וְהִנְקָדוֹת נַעֲשִׂין עַל-יָדֵי הַכְּסוּפִין לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת נִפְשׁוֹת וְזוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הַנְּקָדוֹת הֵם בְּחִינַת זְוּוּגֵי הַנִּפְשׁוֹת. וְעַל-יָדֵי הַנְּקָדוֹת נִזְדוּגָיִן וְנִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת וְזֶה בְּחִינַת זְוּוּגֵי הַגּוּפִים. וְזֶה סוּד נְפִילַת אַפִּים שֶׁכּוֹנְנוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת הַנִּפְשׁ בְּבְחִינַת הַעֲלָאת מִן נוֹקְבִין וְלַעֲשׂוֹת יְחוּד. כִּי עַל-יָדֵי הַכְּסוּפִין שֶׁזֶה בְּחִינַת הַעֲלָאת מִן נוֹקְבִין מִזֶּה בְּעֲצָמוֹ נַעֲשֶׂה נִפְשׁ וְנִתְעַלָּה וְנַעֲשֶׂה יְחוּד וְזוּוּג. כִּי עֵקֶר הַתְּהוּוֹת הַנִּפְשׁ הִיא עַל-יָדֵי הַהִשְׁתַּוְקָאוֹת אַחַר הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ כֹּל אֶחָד לְפִי מִדְּרָגְתוֹ שֶׁהוּא נִכְסֵף וּמִשְׁתַּוְקֵק לְהִגִּיעַ לְמִדְרָגָה שֶׁלְמַעַלָּה מִמֶּנָּה עַל-יָדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַנִּפְשׁ בְּכַח :

יב וְעַל-יָדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשֶׂה הַזְוּוּג. שְׁעַל-יָדֵי-זֶה שֶׁהוּא נִכְסֵף אֶל הַדְּבָר נַעֲשֶׂה נִפְשׁ. וְעַל-יָדֵי-זֶה שֶׁהוּא נִכְסֵף לְהַדְּבָר חוּזֵר הַדְּבָר וְכוּסֵף אֵלָיו וּמִזֶּה נִתְהַוֶּה גַם כֵּן נִפְשׁ וְהַנִּפְשׁוֹת מִזְדוּגָיִן. כִּי מֵה שֶׁהוּא נִכְסֵף הוּא בְּחִינַת תְּאוּבָתָא דְנוֹקְבָא וְהוּא עֵבִיד נִפְשׁ נוֹקְבָא כְּמוֹבָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ (לְךָ לְךָ פִּי"ה :). וּמֵה שֶׁהַדְּבָר חוּזֵר וְנִכְסֵף אֵלָיו הוּא בְּחִינַת תְּאוּבָתָא דְדָכָר וְעֵבִיד נִפְשׁ דְכָר וְאַחַר כֵּן בָּאִים לְבְחִינַת עֵבוֹר וְלִדְהָ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שֶׁם בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ. וְנִגְמָרִין וְיוֹצְאִין הַנִּפְשׁוֹת לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת בְּעוֹלָם לְפִי הַנְּקָדוֹת שֶׁעוֹשִׂין לְהַאוֹתִיּוֹת. כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים הַכֹּל כִּי הֵם הַחִיּוֹת שֶׁל כָּל דְּבָר וּמִנְהִיגִין אֶת כָּל הָעוֹלָם וְאִין לָהֶם כַּח לַפְּעַל אֶלָּא לְפִי הַנְּקָדוֹת בְּחִינַת הַכְּסוּפִין כְּפִי"ל. וְאִם כּוּסֵף לְרַע עוֹשֶׂה נְקָדוֹת רְעוֹת, וְנִצְטָרְפִין וְנִזְדוּגָיִן הָאוֹתִיּוֹת לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת רְעוֹת. וְאִם כּוּסֵף לְטוֹב בְּתַשׁוּבָה נַעֲשִׂין נְקָדוֹת טוֹבוֹת וּמִתְנוּעָעִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדוּגָיִן לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת טוֹבוֹת בְּעוֹלָם :

יג וְשֶׁבֶת קִדְשׁ הִיא בְּחִינַת אֲמוּנָה וּקְדֻשַׁת הַבְּרִית שְׁעַל-יָדֵי-זֶה זוֹכִין לְאַהֲבָה וְהִשְׁתַּוְקָאוֹת וְכְסוּפִים טוֹבִים שְׁעַל-יָדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נִפְשׁוֹת קְדוּשׁוֹת. וְעַל כֵּן בְּתַחֲלַת שֶׁבֶת בָּא הַשְׁתַּוְקָאוֹת דְקִדְשָׁה לְאָדָם וְזוֹכֵר אֶת עֲצָמוֹ מֵאַבְדֵת הַנִּפְשׁ יִתְרָה בַּחַל כְּמוֹ שֶׁאַמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה : 'כִּיִּן שֶׁשֶׁבֶת וַי אַבְדָּה נִפְשִׁי' (בִּיצָה ט"ז) (הֵינּוּ שְׂאוֹמְרִים וְשִׁמְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' שֶׁבֶת וַיִּנְפְּשׁ). וְזוֹכְרִים אֶת עֲצָמָם שֶׁבְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת קִדְשׁ אוֹבְדִים הַנִּפְשׁ וּמִתְחִילִין לְהִתְנַעֵגַע אַחֲרֶיהָ וּמִזֶּה בְּעֲצָמוֹ נִתְהַוֶּה הַנִּפְשׁ הַיִּתְרָה שֶׁל שֶׁבֶת, כִּי עֵקֶר הַתְּהוּוֹת הַנִּפְשׁוֹת דְקִדְשָׁה הוּא עַל-יָדֵי כְּסוּפִים טוֹבִים כְּפִי"ל :

יד וְכֹל אֶחָד לְפִי הַכְּסוּפִין שָׁלוֹ שֶׁמָּהֶם נַעֲשִׂין נִפְשׁוֹת כֵּן עוֹשֶׂה נְקָדוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וְהֵם בְּתַחֲלָה אוֹר פְּשׁוּט (כְּמַבְאָר בְּסִימָן ל"ו) כִּי מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא כִּי אִם אוֹר פְּשׁוּט, רַק כֹּל אֶחָד לְפִי מֵה שֶׁהוּא נִכְסֵף כֵּן הוּא עוֹשֶׂה צוּרָה לְהַאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵיוּ בְּתַחֲלָה כְּגֹלָם וְעַל-יָדֵי הַנְּקָדוֹת מֵהַכְּסוּפִין נַעֲשִׂין כְּלִים. וְאִם הָאָדָם כּוּסֵף וּמִשְׁתַּוְקֵק לְטוֹב מְצִיר וּמְפָרֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְנַעֲשִׂים כְּלֵי לְקַבֵּל טוֹב. וְאִם נִכְסֵף לְרַע חָס וְשָׁלוֹם נִצְטָרְפִין וְנַעֲשִׂים כְּלֵי לְקַבֵּל רַע חָס וְשָׁלוֹם. וְלִפִּי מֵה שֶׁנִּצְטָרְפִין כֵּן הֵם פּוֹעֲלִים בְּעוֹלָם כִּי יֵשׁ בְּתוֹרָה אַחֲזִיזַת טוֹב וְרַע בְּחִינַת : 'זֶכֶה נַעֲשִׂית לוֹ סֵם חַיִּים' וְכוּ' (יוֹמָא ע"ב) 'וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם' (הוֹשַׁע י"ד י) :

טו אַךְ כְּדֵי שְׂתַצֵּא הַנֶּפֶשׁ מִכַּח אֶל הַפֶּעַל צָרִיךְ לְדַבֵּר בְּפֶה הַכְּסוּפִין שְׁעַל-
יְדֵי-זֶה נִגְמַר הַנֶּפֶשׁ וַיּוֹצֵאָה מִכַּח אֶל הַפֶּעַל כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב: "נִפְשֵׁי יוֹצֵאָה
בְּדַבְרוֹ" (שִׁיר הַשִּׁירִים ה' ו). וְזֶה שְׂכַתּוֹב: "רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאֵת שׁוֹעֲתָם
יִשְׁמַע וַיּוֹשִׁיעֵם" (תְּהִלִּים קמ"ה יט), כִּי עַל-יְדֵי הַרְצוֹן שֶׁהוּא הַכְּסוּפִין
נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּכַח וְאִזּוֹ נַעֲשֶׂה בְּקִשְׁתּוֹ וַרְצוֹנוֹ בְּכַח בְּבַחֲיִנַת: "רְצוֹן יִרְאִיו
יַעֲשֶׂה", וְאַחַר-כֵּן וְאֵת שׁוֹעֲתָם שְׂמַדְבְּרִים בְּפִיהֶם הַהִשְׁתּוֹקְקוֹת וְכוּ' עַל-
יְדֵי-זֶה: "יִשְׁמַע וַיּוֹשִׁיעֵם". כִּי עַל-יְדֵי הַדְּבֹר נִגְמַרְתָּ הַנֶּפֶשׁ וַיּוֹצֵאָה מִכַּח אֶל
הַפֶּעַל וְאִזּוֹ נִצְטִיָּרִים הָאוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב וְנִתְמַלֵּא בְּקִשְׁתּוֹ
בְּפֶעַל. כִּי כְּפִי הַנֶּפֶשׁ שְׁעוֹשֶׂה בְּכַח אִם בְּפֶעַל כֵּן נַעֲשִׂים נִקְדוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְכֵן
נִצְטִיָּרִים וְכֵן הֵם פּוֹעֲלִים וְעוֹשִׂים בְּקִשְׁתּוֹ וַרְצוֹנוֹ. וְעַל זֶה נִסְדָּר סֵדֶר
הַתְּפִלוֹת שְׂצָרִיכִין לְהוֹצִיא הַכְּסוּפִין בְּשִׂפְתָיו וְאִזּוֹ נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּפֶעַל שְׁעָקֶר
הַנֶּפֶשׁ הִיא מִהַדְּבֹר בְּבַחֲיִנַת: "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" (בְּרֵאשִׁית ב' ז)
וְתִרְגּוּמוֹ 'לְרוּחַ מִמְּלֵא':

טז וְזֶהוּ מַעֲלַת הַשִּׁיחָה בֵּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ שְׂצָרִיכִין לְשִׁיחַ וּלְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ
לְהוֹצִיא בְּפֶה כְּסוּפִיו הַטּוֹבִים שְׂמִתְגַּעְגַּע לְצִאת מִהֲרַע שְׁלוֹ וְלִזְכוּת לְטוֹב
אֲמִתִּי. וְלְהַתְּפַלֵּל לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה שְׂיִרְחַם עָלָיו לְמִלֵּאת רְצוֹנוֹת שְׁלוֹ
הַטּוֹבִים. וּלְדַבֵּר בְּפֶה מְלֵא מִזֶּה דְּהֵינּוּ מִכָּל מָה שְׂחָסֵר לוֹ בְּעַבְדוּת הֵשֵׁם
יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא רוֹצֵה וּמִשְׁתּוֹקֵק שְׂיִמְלֵא לוֹ הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה
לְפֶעַל בְּקִשְׁתּוֹ כִּנ"ל וַיִּזְכֶּה לְפֶעַל מָה שְׂצָרִיךְ וּמִבִּיא טוֹב לְעוֹלָם וּמִמְשִׁיךְ
טוֹבָה וּבִרְכָה בְּכָל הַעוֹלָמוֹת וּמַעוֹרֵר לְתִשׁוּבָה כְּמָה נִפְשׁוֹת. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד
לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ לְעַסֵּק בְּזֶה הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ. כִּי עֲנִין זֶה
יָקָר מְאֹד וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לְמוֹטָב:

יז וְכִשְׂזוֹכָה לְשִׁמִּירַת הַבְּרִית בְּשִׂפְתֵי בַחֲיִנוֹת הַנִּי"ל אִזּוֹ זוֹכָה לְאַהֲבָה
וְכִסּוּפִים טוֹבִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְצִיר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב
בְּבַחֲיִנַת חַיִּים. וְאִזּוֹ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּעֲצָמָן מִבְּקִשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ שְׂיִדְבָּרֵם בְּפִיו
כְּדֵי שְׂיִצְיָרֵם לְטוֹבָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה שְׂיִהְיוּ כָּל אֲכִילוֹתָיו וְסַעֲדוֹתָיו
בְּבַחֲיִנַת: "לֶחֶם הַפָּנִים" וְאִזּוֹ 'שְׁלַחְנוּ מִכַּפֵּר כַּמִּזְבֵּחַ'. וְאִזּוֹ כָּל הַכּוֹכָבִים
וְכָל הַמַּזְלוֹת וְכָל הָעֲכוּוִים כְּלָם הֵם טוֹרְחִים בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָתוֹ:

יח וְכָלל הַדְּבָר שְׂמֵאֵד יָקָר הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוֹת לְדַבֵּר שְׂבִקְדָּשָׁה כִּי עַל
יָדָם נִתְהַוָּה הַנֶּפֶשׁ וְנִגְמַרְתָּ עַל-יְדֵי הַדְּבֹר כִּנ"ל. וְזֹאת הַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאָה
וּמִתְגַּלְגֶּלֶת וְלַפְעָמִים מִתְגַּלְגֶּלֶת וּבָאָה הַנֶּפֶשׁ דְּקִדְּשָׁה לְתוֹךְ הָרָשָׁע וְנוֹפְלִין
לוֹ הַרְהוּרֵי תִשׁוּבָה וְתוֹכֵל לְהַחֲזִירוֹ לְמוֹטָב. וְכֵן לְהַפְּךָ כְּמָה רְעוֹת גּוֹרְמִים
הַכְּסוּפִים לְדַבֵּר שְׂאִינוֹ טוֹב, חֵס וְשְׁלוֹם. כִּי הַנֶּפֶשׁ שְׁנִתְהַוָּה עַל-יְדֵי כְּסוּפִים
רְעִים מִתְגַּלְגֶּלֶת לַפְעָמִים לְתוֹךְ הַצְּדִיק וְתוֹכֵל לְהַחֲטִיאֵהוּ, חֵס וְשְׁלוֹם. וְזֶה
בַּחֲיִנַת: "יֵשׁ הֶבֶל וְגו'" (קֹהֶלֶת ח' יד) בַּחֲיִנַת הֶבֶל פֶּה שְׂמִשֵּׁם יוֹצֵאִים
הַנֶּפֶשׁוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ צְדִיקִים שְׂמַגִּיעַ אֵלֵיהֶם כְּמַעֲשֶׂה הָרָשָׁעִים. עַל-יְדֵי
שְׂמִתְגַּלְגֶּלֶת לְתוֹכָן נֶפֶשׁ מַכְּסוּפִים רְעִים שְׂנוֹפְלִים לוֹ מִזֶּה הַרְהוּרֵי עֲבָרָה אֶךְ
אַחַר-כֵּן אֲפֹשֶׁר שְׂתַחֲטִיאֵהוּ, חֵס וְשְׁלוֹם אִם שְׂיִתְקַן הַנֶּפֶשׁ. וְכֵן לְהַפְּךָ יֵשׁ
רָשָׁעִים שְׂמַגִּיעַ אֵלֵיהֶם כְּמַעֲשֶׂה הַצְּדִיקִים שְׂנוֹפְלִים לוֹ בְּוַדָּאֵי הַרְהוּרֵי
תִשׁוּבָה בְּעַת שְׂהַגִּיעַ אֵלָיו נֶפֶשׁ קְדוּשָׁה מַכְּסוּפִים קְדוּשִׁים, אֶךְ אַחַר-כֵּן

אֶפְשֶׁר שְׁיִקְלַקֵּל הַנֶּפֶשׁ אוֹ שֶׁתַּחֲזִירֵנוּ לְמוֹטָב. וְזֶה בְּחִינַת גְּלוּלֵי הַנֶּפֶשׁוֹת
שְׂיוֹצְאִים מֵהַדְּבוּר וּמֵתַגְלִילִים בְּעוֹלָם :

יט וּשְׁלֵמוֹת הָאָדָם הוּא שְׂיִהְיֶה צַדִּיק וְלִמְדוֹן כִּי אִם אֵינוּ לִמְדוֹן אָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבָרָכָה: 'וְלֹא עִם הָאָרֶץ חֲסִיד'. וְלִמְדוֹן בְּלִבְד בְּנֹדָאֵי אֵינוּ
כָּלוּם כִּי אֶפְשֶׁר לְהִיּוֹת לִמְדוֹן וְרָשָׁע גָּמוּר, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשִׂית לּוֹ
סֵם הַמּוֹת. עַל כֵּן צָרִיד שְׂיִהְיֶה לִמְדוֹן בְּתוֹרָה וְחֲסִיד בְּמַעֲשָׂים טוֹבִים (הֵינּוּ
צַדִּיק כְּמוֹבָא בְּזִהַר הַקְּדוֹשׁ חֵלֶק ג' ר"י"ג) וְאִזִּי הוּא דוֹמָה לְמִלְאָד ה' צְבָאוֹת
וּמַצִּיר אוֹתֵינּוּ הַתּוֹרָה לְטוֹב וְכוּ'. וּמִי שֶׁטּוֹעָה וְסוֹבֵר שֶׁהַעֲקָר הוּא בְּחִינַת
לִמְדוֹן לְבַד הוּא בְּחִינַת אַחַר שֶׁקֶצֶץ בְּנִטְיָעוֹת רַחֲמָנָא לְצֻלָּן :

כ וְאֶפְלוּ הַצַּדִּיק הַגָּמוּר שֶׁהוּא צַדִּיק וְלִמְדוֹן כְּשֶׁנוֹפֵל לַפְּעָמִים מִמְּדַרְגָּתוֹ
כְּיָדוּעַ שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לַעֲמֵד תָּמִיד עַל מְדַרְגָּה אַחַת. אִזִּי אִם יִרְצֶה לְהַחֲזִיק אֶת
עַצְמוֹ בְּמְדַרְגָּת לִמְדוֹן שֶׁנִּשְׁאָר לוֹ הוּא לֹא טוֹב רַק צָרִיד לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ
בִּירְאָת שָׁמַיִם וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּשְׁאָר בּוֹ עַדִּין :

כא וּמִחֲמַת שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת אֵלוּ שֶׁנִּמְצְאִים בְּהֶרֶב וְהַצַּדִּיק בְּחִינַת לִמְדוֹן שֶׁהוּא
בְּחִינַת מִלְאָד שֶׁהוּא מְט"ט בְּחִינַת מִשְׁנָה. וּבְחִינַת צַדִּיק שְׂדוּמָה לְקוֹנוֹ
לְהִיּוֹת חֲסִיד בְּמַעֲשָׂים טוֹבִים וְזֶה בְּחִינַת ה' צְבָאוֹת. עַל-יְדֵי-זֶה נִמְצָא בּוֹ
שְׁנֵי כַחוֹת שְׂיִשׁ לְהַתּוֹרָה סֵם חַיִּים וְלִהְפֹּד. וְאֶפְשֶׁר לְהַמְתַּקֵּרֵב אֵלָיו לְמִצּוֹא
בּוֹ דְבַר שְׂיִקְצֶץ בְּנִטְיָעוֹת אוֹ לְכַנֵּס וְלִיצֵא בְּשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן יֵשׁ אַרְבַּעַת בְּחִינּוֹת
בְּמִתְקַרְבִּים לְצַדִּיקֵי אֶמֶת בְּחִינַת: 'אַרְבַּעַת שֶׁנִּכְנָסוּ לְפָרְדֵּס' (חֲגִיגָה י"ד).
כִּי יֵשׁ מִי שֶׁמִּקְבֵּל דָּרָד יִשְׁרָה מִהֶרֶב וְנַעֲשֶׂה אִישׁ כְּשֶׁר עַד סוֹפוֹ וְזֶה בְּחִינַת
צַדִּיק בְּחִינַת 'רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּכְנָס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם'. וַיֵּשׁ בְּחִינַת הַצִּיץ
וְנִפְגַּע בְּחִינַת בֶּן עֲזַאִי הֵינּוּ שֶׁנִּתְלַהֵב לְבוֹ מְאֹד מִגְּדֵל הָאוֹר שֶׁהָאִיר בּוֹ
הַצַּדִּיק וְנִתְלַהֵב יוֹתֵר מִהַמְּדָה וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל לְצַאת מִדַּעְתּוֹ. וַיֵּשׁ בְּחִינַת
הַצִּיץ וְמֵת בְּחִינַת בֶּן זוּמָא שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּלַהֲבוֹתוֹ יוֹתֵר מִדָּאֵי יוֹכֵל לָמוֹת.
וּשְׁנֵיהֶם הֵם בְּחִינַת צַדִּיק וְגַם עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: "צַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם". אֲבָל יֵשׁ
מִי שֶׁבָּא בְּעַקְמִימִיּוֹת וְטִינָא יֵשׁ בְּלִבּוֹ וַיִּוֹכֵל לְמִצָּא בְּהֶרֶב גַּם כֵּן מֵה שֶׁהוּא
רוֹצֶה, דְּהֵינּוּ דְבַר שְׂיִכְפֹּר בְּכָל וַיִּתְרַחֵק לְגַמְרֵי וּפּוֹרֵשׁ מֵהַצַּדִּיק וְנַעֲשֶׂה
מִתְנַגֵּד וְלֶץ בְּבְחִינַת אַחַר שֶׁקֶצֶץ בְּנִטְיָעוֹת וְזֶה בְּחִינַת: "וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם"
רַחֲמָנָא לְצֻלָּן. וְד' בְּחִינּוֹת אֵלוּ הֵם בְּחִינַת צַדִּיק וְרָשָׁע עוֹבֵד אֱלֹקִים וְלֹא
עֹבֵדוֹ הַנְּאֻמְרִים בְּפָסוּק: "וּשְׁבַתְּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק" וְגו' (מִלְאָכִי ג' יח)
שֶׁנִּמְצְאִים בְּכָל בְּנֵי אָדָם הַרוֹצִים לְכַנֵּס לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלְהַתְקַרֵּב
לְהַצַּדִּיק וְהֶרֶב שֶׁבְּדוֹר. כִּי הַצַּדִּיק צָרִיד שְׂיִהְיֶה לוֹ שְׁנֵי כַחוֹת שְׂיִשׁ לְהַתּוֹרָה
סֵם חַיִּים וְחֶסֶד וְשָׁלוֹם לְהַפֹּד. בְּאִפְּן שְׂיִהְיֶה אֶפְשֶׁר לְהַמְתַּקֵּרֵב אֵלָיו לְקַבֵּל
כְּרִצוֹנוֹ "וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם" וְגו' כְּנִי"ל :

לב - אדני שפתי תפתח

א על-ידי הרקודין של חתנה ממתיקין הדינים. כי הלב בחינת בינה כמו שכתוב: "בינה לבא" (תקוני זהר-הקדוש בפתח אליהו) ועל-ידי שמחת הלב מרקדו בבחינת: "וישא יעקב את רגליו" (בראשית כ"ט א) ופרש רש"י לבו נשא את רגליו. והרגלים הם בבחינת נצח והוד. וכשמרקד ברגליו בשמחת לבו צריך לכוון להמשיך אור הלב דהינו ה' אלפין של אקייק שבבינה להפלה שהיא נקראת קדם הזיווג נע"ר בלא ה"א (זהר-הקדוש חלק ב ל"ח) בבחינת ש"ך דינים מספר נע"ר והיא גימטריא חמש פעמים דין. ועל-ידי המשכת אור הלב נעשית נערה בה"א ונעשית חמש פעמים אדני. וזה בחינת: "אדני שפתי תפתח" (תהלים נ"א יז) שעל-ידי שפתים שהם נצח והוד בחינת הרגליו הנ"ל נפתח ונמתק הפלה שתהיה נקראת נערה שהיא ראויה לזיווג שנעשית בחינת אדני פנ"ל:

לג - מי האיש החפץ חיים

א צריך לבקש שלום כמו שכתוב (תהלים ל"ד טו): "בקש שלום", שיהיה שלום בין ישראל, ושיהיה שלום לכל אדם במדותיו, הינו שלא יהיה מחלק במדותיו ובמארותיו, שלא יהא לו חלוק, בין בטיבו בין בעקו, תמיד ימצא בו השם יתברך, הינו: "בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר" (שם נ"ו יא).

ב וזה זוכין על-ידי התורה ועל-ידי הצדיקים שנקראים שניהם שלום. ועל-ידי-זה יזכה לאהב אותו יתברך בכל מקום בין בטיבו בין בעקו ולאהב את חבריו. ויכול להיות שלום בין כל ישראל ולאהב זה את זה. כי לא יתבהל ולא יתבלבל משום דבר שבעולם רק ידע ויאמין כי כל מה שעובר עליו בכל יום הן טובות הן יסורין וצרות ודאגות והרפתקאות חס ושלום הכל לטובתו הנצחית. ודיקא על-ידי-זה יוכל להתקרב להשם יתברך אם ירצה באמת. וכן יסבל מחברו אף אם יש לו איזה יסורין ממנו וישתדל לדונו לכף זכות ולמצא בו טוב ולהפך הדבר לטובה לומר בדעתו שלא כון חברו לרעה כל-כך כמו שהוא סובר וכיוצא בזה הרבה, ישתדל לחפש ולבקש אהבה ושלום עם חבריו וכל ישראל. ועל-ידי-זה יזכה לאהב את השלום בכל מקום הן בטיבו הן בעקו ויהיה לו שלום עם הכל:

ג וצריך לדעת שמלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מנה ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין. ואפלו מי שעוסק במשא-ומתן בגויים לא יוכל להתנצל ולומר אי אפשר לעבד את השם יתברך מחמת עביות וגשמיות

שְׁנוּפֵל תְּמִיד עָלָיו מִחֶמֶת הָעֵסֶק שְׁעוֹסֵק תְּמִיד עִמָּהֶם. כִּי בְּכֹל הַדְּבָרִים
הַגְּשָׁמִיִּים וּבְכֹל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים יְכוֹל לְמַצֵּא בָּהֶם אֱלֻקוֹת. כִּי בְּלֹא אֱלֻקוֹתָיו
יִתְבָּרַךְ אֵין לָהֶם שׁוֹם חַיּוֹת וְקִיּוֹם כָּלֵל, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וְאַתָּה מַחִיָּה אֶת
כָּלֶם" (נְחֻמָּיָה ט' ו'). לְבַד שְׁחַחִיּוֹת וְאֱלֻקוֹת הִזָּה שָׁם בְּצִמְצוּם גְּדוֹל וּבְמַעוֹט
רַק כְּדִי חַיּוֹנוֹ לְהַחִיּוֹתוֹ וְלֹא יוֹתֵר. וְכֹל מֵה שֶׁהַמְדַרְגָּה יוֹתֵר תַּחֲתוֹנָה אֲזִי
אֱלֻקוֹתוֹ שָׁם בְּצִמְצוּם גְּדוֹל יוֹתֵר וּמְלַבֵּשׁ בְּמַלְבוּשֵׁים רַבִּים יוֹתֵר:

ד וְגַלְל כֹּן צָרִיךְ שֶׁתִּדַע שְׁאֶפְלוֹ אִם אֶתָּה מְשַׁקֵּעַ בְּמַדוּר הַקְּלָפוֹת וְאַתָּה
בְּמַדְרָגָה תַּחֲתוֹנָה מְאֹד, עַד שֶׁנִּדְמָה לָךְ שְׂאִי אֶפְשָׁר לָךְ עוֹד לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ מִחֶמֶת שֶׁנִּתְרַחֲקֶת מִמֶּנּוּ מְאֹד וְאֶפְלוֹ שֶׁנִּפְלַת בְּכַפִּירָה בְּעַקֵּר חֵס
וְשָׁלוֹם. אֶף-עַל-פִּי-כֹן תִּדַע שְׁאֶפְלוֹ בְּמִקוּמָה גַם כֹּן תוּכַל לְמַצֵּא אֱלֻקוֹתָיו כִּי
הוּא יִתְבָּרַךְ מַחִיָּה אֶת הַכֹּל כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וְאַתָּה מַחִיָּה אֶת כָּלֶם". וּמִשָּׁם
אֶתָּה יְכוֹל לְהִתְדַבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה כִּי לֹא רְחוּקָה
הִיא מִמָּה אֶלֶּא שֶׁבְּמִקוּמָה שָׁם רַבּוֹ הַלְבוּשִׁים:

ה וְכֹל מֵה שֶׁהָאֲדָם הוֹלֵךְ מִמְדַרְגָּה לְמַדְרָגָה מִתְקַרֵּב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
וְיְכוֹל לִידַע אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהִבְנָה יִתְרָה. כִּי כֹל מֵה שֶׁהַמְדַרְגָּה יוֹתֵר
עֲלִיּוֹנָה נִתְמַעֵטִין הַלְבוּשִׁין וְהַצִּמְצוּם וְאֲזִי הוּא מְקַרֵּב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
וְיְכוֹל לְאַהֵב אֶת עֲצָמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה יִתְרָה:

ו וַיֵּשׁ יָמֵי טוֹב וַיְמִי רַע. וְהַיָּמִים נִקְרָאִים מִדּוֹת כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וּמִדַּת יָמֵי"
(תְּהִלִּים ל"ט ה'), וְהַמִּדּוֹת הֵם הַתּוֹרָה כִּי כֹל הַתּוֹרָה הִיא מִדּוֹת הַקְּדוּשָׁה-
בְּרוּךְ-הוּא כִּי הִיא מְדַבֶּרֶת מֵאַהֲבָה וַיִּרְאֶה וַיִּשְׁאַר הַמִּדּוֹת וּבָה נִבְרָאוּ עֲלָמִין
וְאוֹתִיּוֹתֶיהָ הֵם מַחִיִּין אֶת כָּל דָּבָר וְדָבָר אֶלֶּא שֶׁהֵם בְּצִמְצוּם יוֹתֵר כֹּל מֵה
שֶׁהַמְדַרְגָּה הִיא לְמַטָּה יוֹתֵר. נִמְצָא יָמֵי טוֹב הֵינּוּ תּוֹרָה וְאוֹתִיּוֹתֶיהָ יְכוֹלִין
לְמַצֵּא אֶפְלוֹ בַיָּמֵי רַע שֶׁהֵם לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים וּמִדּוֹתֶיהֶם הָרַעוֹת. וְזֶהוּ מֵה
שְׁפָתוֹב: "בַּיּוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב וּבַיּוֹם רָעָה רָאָה" (קֹהֶלֶת ז' יד) שֶׁיִּסְתַּכַּל
כָּל אָדָם הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב וַיִּמְצָא בּוֹדָאֵי יָמֵי טוֹב בַּיָּמֵי רַע עַל-יַדִּי שְׁכּוֹפָה אֶת
יָצְרוּ הָרַע הֵינּוּ הַיָּמֵי רַע וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו. וְאֲזִי הוּא דוֹמָה לְמִלְאֵךְ ה' צְבָאוֹת
(זֶה-הַר-הַקְּדוֹשׁ לַךְ לַךְ צ.). וְאֲזִי יְכוֹל לְלַקֵּט אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אֶפְלוֹ מִדְּבָרִים
גְּשָׁמִיִּים. וְאֶפְלוֹ כִּשְׁהוּא מְדַבֵּר עִם הַגּוֹיִים אוֹ שְׂרוּאָה מִדּוֹתֶיהֶם הוּא יוֹדַע
אֶת הַחַיּוֹת אֱלֻקוֹת הֵינּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמְלַבֵּשׁ שָׁם. כִּי אֲזִי נִתְבַּטַּל וְנוֹפֵל
הָרַע הַשׁוֹכֵן עַל הַטוֹב הֵינּוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהֵם בּוֹלְטִין וְנִרְאִים וְנִמְאִירִים בַּיּוֹתֵר:

ז וְזֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּבַחֲיִנַת "עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" (תְּהִלִּים
ק"ג כ), שֶׁמִּתְחַלֶּה עוֹשִׁין וּבּוֹנִין לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיְהִיוּ בּוֹלְטוֹת
וּמְצַטְרָפוֹת (יוֹמָא ע"א) וְאַחַר-כֵּן נִשְׁמַע, זְכֵן לְמִשְׁמַע קָלִין מְלַעֲלָא. הֵינּוּ
שֶׁמְקַבְּלִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה חַיּוֹת וְאוֹר רַב יוֹתֵר מִמֵּה שֶׁקִּבְּלוּ תַּחֲלָה אֲשֶׁר
אֲזִי כִּשְׁהִיוּ מְלַבֵּשִׁין בְּלְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים וַיְמִי רַע לֹא קִבְּלוּ כִּי אִם כְּדִי חַיּוֹת
הָרְאוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם בְּצִמְצוּם גְּדוֹל (כְּמוֹבָא פְּרִי-עֵץ-חַיִּים בְּכּוֹנוֹת פּוּרִים
פְּרָק ו):

ח וַיִּדְוֶע שְׁהַתּוֹרָה הֵינּוּ הַמְדוֹת וְהַיָּמִים שׁוֹרָה בָּהֶם אֲהַבְתּוּ יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּזֶהֶר הַקְּדוֹשׁ (ח"א מ"ו). "יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסִדוֹ" (תְּהִלִּים מ"ב ט), שֶׁהַחֲסִד הֵינּוּ הָאֲהָבָה הוּא יוֹמָא דְאַזִּיל עִם כְּלָהוּ יוֹמִין הֵינּוּ הַמְדוֹת שֶׁהֵם צְמֻצוּמִים לְאֶלְקוּתוֹ לְהַשִּׁיגוֹ כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּזֶהֶר הַקְּדוֹשׁ (חֶלֶק ב מ"ב :) בְּגִין דִּישְׁתַּמּוּדְעִין לֵה. וְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הַלְבִּישׁ אֶלְקוּתוֹ בְּמַדוֹת הַתּוֹרָה מֵאֲהַבְתּוֹ לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינּוֹת שֶׁל תְּרִי"ג מְצוּוֹת כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שְׁעַר בְּדַעְתּוֹ שְׁעַל-יְדֵי הַמְצוּוָה הַזֹּאת וְצְמֻצוּם הַזֶּה נוֹכַח לְהַשִּׁיגוֹ וּלְעַבְדּוֹ. נִמְצָא שֶׁבְּכָל מְדָה וּמְדָה מְמַדוֹת הַתּוֹרָה יֵשׁ שֵׁם אֲהַבְתּוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שְׁאוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל. וְנִמְצָא מִי שֶׁמְפַשֵּׁיט אֶת הַתּוֹרָה מְלַבּוּשֵׁי הַקְּלָפוֹת עַל-יְדֵי כְּפִית יִצְרוּ אִזּוֹ הוּא מְקַרֵּב אֶל הַשְּׁלוֹם כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם" (מִשְׁלֵי ג' יז) שֶׁהִיא הַתּוֹרָה :

ט וַיֵּשׁ בַּתּוֹרָה שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת. בְּחִינַת נִגְלָה וּבְחִינַת נִסְתָּר, הֵינּוּ אוֹרֵיתָא דְעַתִּיקָא סְתִימָאָה שְׁתַּתְּגַלָּה לְעַתִּיד לְבוֹא. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אֲהַבּוֹת, אַחַת הִיא אֲהָבָה שְׁבִימִים הַנִּי"ל שֶׁהִיא בְּפַעַל וְהַשְּׁנִית הִיא אֲהָבָה שֶׁהִיא בְּכַח שְׁהִיָּה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבִשְׁמִים קָדָם הַבְּרִיאָה, שְׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל עֲדִין בְּדַעְתּוֹ וּבְמַחוֹ שֶׁהִיא לְמַעַלָּה מֵהַזְּמַן וְהַמְדוֹת שֶׁהִיא פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה. וְלְעַתִּיד לְבוֹא יִפְשִׁיט הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת לְבוּשֵׁי הַמְּכַסִּין עַל אֶלְקוּתוֹ הֵינּוּ עַל פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה שְׁתַּתְּגַלָּה הַתּוֹרָה הַזֹּאת דְעַתִּיקָא סְתִימָאָה. וְאִזּוֹ יִתְרַבֶּה הַשְּׁלוֹם כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הָרַקְדָּשִׁי כִּי מְלָאָה הָאֶרֶץ דְּעָה אֶת הַיָּם" (יִשְׁעִיָּה י"א ט) שְׁתַּתְּגַלָּה הָאֲהָבָה שְׁבַדְעַת. כִּי עֲכָשׁוּ נִגְנְזוּ אוֹר הַתּוֹרָה הַזֹּאת כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה: "וַיִּרְא אֶלְקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב" (בְּרֵאשִׁית א' ד) 'כִּי טוֹב לִגְנוֹז' (חֲגִיגָה י"ב). וַיֵּשׁ גַּם כֵּן צְדִיקִים הַנִּקְרָאִים טוֹב כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב" (יִשְׁעִיָּה ג' י) וְנִקְרָאִין אוֹר כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "אוֹר זָרַע לְצְדִיק" (תְּהִלִּים צ"ז יא), שֶׁהֵם גַּם כֵּן צְפוּנִים וּמְסֻתָּרִים שְׁאִין הָעוֹלָם כְּדֹאֵי עֲתָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. וְכִשְׁתַּתְּגַלָּה לְעַתִּיד לְבוֹא הָאֲהָבָה שְׁבַדְעַת הַנִּקְרָא "יוֹם אֶחָד יוֹדַע לֵה" (זְכָרְיָה י"ד ז), כִּי אֲהָבָה נִקְרָא יוֹם כְּנִי"ל יוֹמָם יִצְוֶה וְגוֹ' אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה הֵינּוּ שֶׁהָאֲהָבָה הַזֹּאת הִיא לְמַעַלָּה מֵהַזְּמַן וְהַמְדוֹת. אִזּוֹ יִתְגַּלוּ הַצְּדִיקִים הַצְּפוּנִים וְהַתּוֹרָה הַצְּפוּנָה וְאִזּוֹ יִתְגַּלָּה שְׁלוֹם רַב בְּעוֹלָם שְׁיִתְחַבְּרוּ כָּל הַהַפְּכִים יַחַד כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וְגַר זָאֵב עִם כְּבֶשֶׂ" וְגוֹ' (יִשְׁעִיָּה י"א ו) :

י וְאֶפְלוּ בְּמַדוֹת עֲצָמָן כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתּוֹ הוּא בְּחִינַת דְּעַת לְבַחֲינָה שְׁתַּחֲתִיָּה. כִּי הַמְדָּרְגָה הַפְּחוּתָה שֶׁל עוֹלָם הַיְצִירָה הִיא בְּחִינַת דְּעַת לְעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שְׁתַּחֲתִיָּה. וְכֵן יֵשׁ אָדָם שְׁאֲהַבְתּוֹ שֵׁישׁ לוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּמַדוֹתָיו וּבְזְמַן הוּא בְּחִינַת אֲהָבָה שְׁבַדְעַת שֶׁלְמַעַלָּה מֵהַזְּמַן לְהָאָדָם שֶׁהוּא בְּמַדָּרְגָה פְּחוּתָה מִפְּנֵי :

יא וְכָל אָדָם יְכוֹל לְטַעַם אוֹר הָאֲהָבָה שְׁבַדְעַת אֶפְלוּ עֲכָשׁוּ בְּתוֹךְ הַיָּמִים כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתּוֹ. הֵינּוּ כְּשֵׁיִקְשֶׁר אֶת לְבוֹ לְדַעְתּוֹ. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹדַע שֵׁישׁ אֶלְקִים בְּכָלֵל וְכִפִּי הַדְּעַת הַזֶּה בְּוֹדָאֵי הִיָּה רָאוּי שְׁיִתְבַּטְּלוּ כָּל תְּאֻוֹתָיו וּמַדוֹתָיו הָרָעִים. אֲבָל הָרָשָׁעִים הֵם בְּרִשׁוֹת לְבָם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה נח פָּרְשֵׁת

ל"ד) וְכָל הַמִּדּוֹת וְהַתְּאֻוֹת הֵם בְּלִב. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרְאוֹת לְקִשֵׁר לְבוֹ לְדַעְתּוֹ שְׂיִהְיֶה לְבוֹ בְּרִשּׁוֹתָיו, שְׂיִהְיֶה כּוֹפֶה אֶת לְבוֹ וְתִאֲוֹתָיו אֶל הַדַּעַת הַזֶּה שְׂיִוָּדַע מִהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל שְׁמַלְא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עַד שְׂיִשְׁבֵּר וַיִּבְטַל כָּל הַתְּאֻוֹת עַל-יְדֵי הַיְדִיעָה הַזֹּאת וַיְדַעַת הַתּוֹרָה. וְאַזִּי נִכְלָלִין גַּם כֵּן הַמִּדּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ לְדַעְתּוֹ וְאַזִּי מְקַבְּלִין הַמִּדּוֹת אֹר הָאֵהָבָה שֶׁבְּדַעַת. וְרוֹאֶה וּמְשִׁיג אֹר הַגְּנוּז לְפִי בְּחִינַתּוֹ הֵינּוּ הַתּוֹרָה וְהַצְּדִיקִים הַגְּנוּזִים :

יב עַל-יְדֵי מִצְוֹת נְטִילַת לֹוֶלֶב וּמִינִיּוֹ זֹכָה לְגַלוֹת הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ לְכָל בְּאִי הָעוֹלָם, לִידַע שְׁמַלְא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלְגַלוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְקוֹם וְאַפְלוֹ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים, וְלִהְפִירוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִהְתְּקַרֵּב אֵלָיו אֲפֻלוֹ בְּכָל הַמִּדְרָגוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת. וְלְקִשֵׁר הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ לְתוֹךְ הַלֵּב שְׂיִהְיֶה לְבוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ וְלֵאָהֵב אֶת עַצְמוֹ עִם הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵהָבָה. וְלְבוֹא לְאֹר הָאֵהָבָה שֶׁבְּדַעַת שֶׁהוּא אֹר הַגְּנוּז. וַיִּתְגַּלוּ הַצְּדִיקִים וְהַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַבֵּה שְׁלוֹם רַב בְּעוֹלָם :

לד - ואתם תהיו לי ממלכת כהנים

א הַכָּלֵל שֶׁהִמְמַשְׁלָה בְּיַד הַצְּדִיק לְפַעַל פְּעֻלוֹת כְּרִצּוֹנוֹ כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה: "צְדִיק מוֹשִׁיל" וְכוּ' מִי מוֹשִׁיל בֵּי צְדִיק' (מוֹעֵד קָטָן ט"ז). וְעַקֵּר הַמְּמַשְׁלָה הוּא לְהַאִיר וּלְעוֹרֵר לֵב יִשְׂרָאֵל לְעַבּוֹדַת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן הָעַקֵּר שְׂיִתְקַשֵּׁר לְצְדִיקֵי אֲמַת וּלְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּעַבּוֹדַת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵהֶם יִקְבַּל כֹּחַ וְהַאָרָה וְהַתְּעוֹרְרוֹת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַד שְׂיִשׁוּב אֶל ה' בְּאֲמַת :

ב וְזֶהוּ בְּחִינַת: "וַיּוֹסֶף הוּא הַשְּׁלִיט" (בְּרֵאשִׁית מ"ב) וְהוּא שָׂרֵשׁ כְּלָלִיּוֹת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְהֵם עֲנַפְיֵי הַמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ. וְהוּא בְּחִינַת מְלֶאכֶם כִּי הַצְּדִיק הוּא שׁוֹמֵר בְּרִיתוֹ כְּרֵאוֹי וּבְרִית מְרַכְּבָה לִיסוּד אֲשֶׁר הוֹיָה שְׁלוֹ בְּנִקּוּד מְלֶאכֶם שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת מְלֶאכֶם פּוֹם. לְהוֹרוֹת כִּי פִּיּוֹ שֶׁל הַצְּדִיק הוּא מְלֶאכֶם מְאֻלְקוֹת שֶׁל הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְדַבּוּרֵיּוֹ בּוֹדָאֵי הֵם בְּשִׁלְמוֹת וּבְמִלּוּאָם. וְעַל כֵּן יִכּוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּבְרַךְ אֶתְכֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְכֶם" (דְּבָרִים א' יא), הֵינּוּ לְפִי הַדְּבֹר כֵּן הַשְּׁפַע. כִּי אֵין דֵּי בְּמַחְשָׁבָה לְבַד וְאִף-עַל-פִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יוֹדַע מַחְשְׁבוֹת צָרִיכִין לְהַתְּפַלֵּל בְּפֶה מְלֶאכֶם דִּיקָא כִּי הַדְּבֹר הוּא כְּלִי הַשְּׁפַע וְאִם הֵם בְּשִׁלְמוֹת וּבְמִלּוּאָם אֲזִי יִכּוֹלִין לְקַבֵּל בְּהֵם רוֹב שְׁפַע. וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְהַתְּפַלֵּל עַל כָּל מֵה שֶׁחָסַר לְאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת בְּדַבּוּר פֶּה דִּיקָא כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע :

ג וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת: "צְדִיק מוֹשִׁיל" בְּחִינַת מְלֶאכֶם פּוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְעַמּוֹ כָּלֵם צְדִיקִים" (יְשַׁעְיָה ס' כא). כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד

מישראל דבר יקר שהוא בחינת נקדה מה שאין בחברו כמעשה דאביי ואבא אמנא (תענית כ"א) שהשיבו לו לא מצית למעבד פּעוּבְדָא דאבא אמנא. והבחינה הזאת שיש בו יותר מחברו הוא משפיע ומאיר ומעורר את לב חברו וצריך חברו לקבל התעוררות ובחינה הזאת ממנו כמו שכתוב: "ומקבלין דין מן דין" (תרגום ישעיה ו' ג). שקדם מתן תורה היה הממשלה ביד השם יתברך בחינת: "אנכי ה' אלקיך המעלה מארץ מצרים" (תהלים פ"א יא) שהיה אז הכל אנכי. ואחר מתן תורה "הרחב פיך ואמלאהו" זה בחינת מלאפוס בחינת יוסף הוא השליט שנתן הממשלה ליד כל ישראל לכל אחד כפי בחינתו:

ד ומלאפוס הוא בחינת נקדה עם נאו הינו חכמה ובינה. כי הנקדה היא בחינת חכמה בחינת יוד ומעין, ובינה הוא הנחל הנמשך מהמעין והוא כמו נאו. ובחינת מלאפוס יש בכלליות ובפרטיות כי הצדיק הוא יוד כי הצדיקים נקראים חכמי העדה וישראל הם בחינת נאו שהם תמכי אורייתא ונקראים ווי העמודים. ואצל כל אחד מישראל בפני עצמו יש גם כן בחינת יוד נאו. יוד על-שם הפה כמו שכתוב: "פי ידבר חכמות" (תהלים מ"ט ד) נאו על שם "והגות לבי תבונות" (בחינת בינה לבא כנ"ל). ולב בחינת לוחות שהם נאו כי 'ארפן ששה ורחפן ששה' (בבא-בבא י"ד) בחינת: "לוח לבך" (משלי ג' ג):

ה וכשהלב משקע באהבות רעות זהו בחינת אהבה נפולה ושבורה כי היצר הרע והקלפות נמשכין משבירת כלים. ומובא בעץ-חיים (בהיכל הנקודות שער שבירת הכלים) כי שבירת כלי חסד נפלו לבינה דבריאה הינו בינה לבא, ואור החסד נשאר ביסוד דאצילות שהיא בחינת צדיק יסוד עולם. נמצא שאהבות רעות באים משבירת כלי חסד. על כן תרגם אונקלוס: "אשר לו ערלה כי חרפה היא לנו" (בראשית ל"ד יד) 'חסודא היא לנא' כי החרפה הינו ערלת הלב הינו אהבות רעות נעשה משבירת כלי חסד. וכנראה בחוש שעל כל פשעים תכסה אהבה (משלי י"ב), שאפלו אם אחד פושע נגד חברו אינו מחרפהו כי אהבתו מכסה על הפשעים אבל כשנתקלקל ברית האהבה ביניהם הינו בחינת שבירת כלי חסד אזי מחרפהו שמשבירה הנ"ל באה החרפה. וחרפה הזאת בחינת ערלת הלב בחינת: "חרפה שברה לבי" (תהלים ס"ט כא) היא בחינת שבירי לוחות. והתקון לזה לקשר הלב בחינת נאו להיוד. הינו נקדה בחינת צדיק, כי ביסוד דאצילות בחינת צדיק יסוד עולם נשאר אור החסד ששם שורה האהבה הקדושה. וצריכין להאיר הנקדה להואו בחינת הלב ואזי נתבטלין האהבות רעות בחינת חרפות ובזיונות כי על כל פשעים תכסה אהבה. נמצא שצריך כל אחד לדבר הרבה בינו לבין קונו יתברך כדי שיאיר בחינת נקדה בחינת פי ידבר חכמות כנ"ל להואו שהוא בחינת: "והגות לבי תבונות". שעל-ידי-זה מקשר עצמו להנקדה השיך ללבו בעת הזאת ומשבר החרפה השורה על לבו המשבר את הלב:

ו וגם צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים כדי לקבל התעוררות בלבם מהנקדה שיש בחברו יותר ממנו כי הנקדה היא בחינת צדיק לגבי חברו ומאיר ללב חברו הנקרא ואו :

ז וכל הנקדות הנ"ל הם ענפים להצדיק שהוא נקדה הפללית בחינת משנה שהוא נקדה של כלליות נשמות ישראל. על כן צריך הפל מתחלה לקבל מהצדיק הנה כי קדם כל העקר הוא התקשרות להצדיקים ולדבר עמם ביראת שמים והם יאירו ויעוררו את לבו על-ידי נקדתם הקדושה הפללית. ואחר-כך צריך לדבר גם עם חברו ביראת שמים פני"ל לקבל דין מן דין. וכן יקבל כל אחד מנה ובה על-ידי שידבר כל אחד בעצמו בינו לבין קונו פני"ל. ועל-ידי שלש בחינות אלו נתבטלון התרפות הינו האהבות רעות הינו ערלת הלב. וזהו "על כל פשעים תכסה אהבה", כי התאוות רעות נתבטלון על-ידי ששם שורה האהבה הקדושה הנקראת כהן. כי נתנה כהנה לאברהם אוהבי (נדרים ל"ב) והיא שורה במקום ברית שלום על כן נקראים ישראל ממלכת כהנים. וכשנתנה כהנה לפינחס נאמר לו : "הנני נתן לו את בריתי שלום" (במדבר כ"ה יב), כי הכהנה בחינת אהבה בחינת אברהם שורה במקום ברית שלום הינו צדיק יסוד עולם פני"ל שאור החסד נשאר ביסוד דאצילות :

ח ולפעמים מקבלין הנקדה מחברו על-ידי שמדברין עמו שיחת חלון. ואז יכולין לקבל אור והתעוררות לעבודת השם יתברך מהנקדה הזאת על-ידי התלבשות שמתלבשת בדבורים אלו :

לה - אשרי העם ידעי תרועה

א דע כי תשובה היא להשיב הדבר למקום שנטל משם בחינת זרקא (תקונים כ"א מ"ג :), דהינו להשיב ולהחזיר הדבר לשרשו. ושרש כל הדברים הוא חכמה כמו שכתוב : "כלם בחכמה עשית" (תהלים ק"ד כד). לכן צריך כל אחד לשמר את חכמתו ושכלו משכליות חיצוניות המכניס בשם בת פרעה. בת היא רמז לחכמה שאינה חכמה כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (מנחות ק"י). ופרעה לשון בטול כמו שכתוב : "תפריעו את העם" (שמות ה' ד) ותרגם אוינקלוס : 'תבטלון'. הינו חכמות בטלות שהם שאר החכמות. כי עקר החכמה לקנות שלמות אינה רק חכמת אלקות. ושאר החכמות הם רק חכמות בטלות ואינם חכמות כלל :

ב על כן צריך כל אדם לשמר מאד את שכלו ומחשבתו שלא יכניס במחשבתו שום מחשבה חיצונה ושום חכמה חיצונה או מחשבה זרה ומכל שכן הרהורים רעים. כי כל הפגמים וכל החטאים והעוונות חס

ושלום, כלם אינם באים כי אם על-ידי פגם המחשבה כפי שראינו נזהר לשמרה כראוי שלא תצא חוץ מגבול הקדשה. וכשנזהר ושומר היטב המחשבה שהיא החכמה שבמחשבה זהו עקר תקונו ותשובתו על העוונות, שמתגבר לגרש כל המחשבות החיצוניות מדעתו ושכלו. כי השכל הוא הנשמה וכשמקדש שכלו הינו נשמתו על-ידי-זה מגביה ומשיב הכל לשכלו וזה עקר התשובה:

ג וכל אחד מישראל יש לו חלק אלוהי ממעל שהוא בחינת חכמה ועל-שם-זה נקראים ראשית כמו שכתוב: "קדש ישראל לה' ראשית" וכו' (ירמיה ב' ג). אבל בשעת הולדה השכל מצמצם אצל כל אחד ואחד. וכשמתחילין להשתמש בו בהתבוננות בעבודת השם יתברך אזי שכלו הולך וגדול כמו שכתוב: "ותרב חכמת שלמה" (מלכים-א ה' י). אבל כשאדם מכניס בתוך שכלו הקדש מחשבות חיצוניות הם חכמות חיצוניות אזי נתמעט קדשת שכלו כפי תפיסת המקום של החכמה החיצונית. ועל השכל החיצון הזה מתלקטים ומתחברים כל המדות רעות ומגנות והתאוות:

ד על כן העקר לשמר מחשבתו ומחו מחשבות וחכמות חיצוניות שעליהם הוא כל בנינו של היצר הרע רחמנא לצלן שהוא בחינת נחש הקדמוני שהוא כרוך אחר הקדשה. ועל-שם-זה נקרא כרוך גדול שהוא כרוך תמיד אחר גדולי הדור ביותר משאר האנשים כמאמר חכמינו זכרונם לברכה, על פסוק: "כי הגדיל לעשות" (סכה נ"ב). כי מחמת שהתלמידי חכמים והלומדים יש להם דעת גדול ביותר על כן כרוך אחריהם להחטיאם רחמנא לצלן. והעקר לשמר את עצמו מאד ממחשבות רעות כפי"ל:

ה וכשהאדם שומר את עצמו משכליות חיצוניות לא זו אף זו שצריך לחדש השכל בכל עת ובזה מחדש נשמתו. כי השכל הוא הנשמה כמו שכתוב: "נשמת שדי תבינם" (איוב ל"ב ח) וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות י) שהנשמה זנה ומחיה את הגוף והיא בעצמה השכל כמו שכתוב: "החכמה תחיה" (קהלת ז' יב):

ו וחדוש השכל הינו חדוש הנשמה הוא על-ידי שנה כמובא בזהר הקדוש (ח"א י"ט וח"ב ר"ג:) על פסוק: "חדשים לבקרים" (איכה ג) ונשמתא איהי חדתא וכו' בכל יומא ויומא וכו'. כי כשהמחין מתנגעים אז על-ידי השנה הם מתחדשים כנראה בחוש. ובשעת השנה המחין הינו הנשמה באה בתוך האמונה בבחינת: "חדשים לבקרים רבה אמונתך" כפי"ל ועל-ידי-זה נתרבה האמונה שלו. וזהו שאנו מברכין: "הנותן ליגע פח" כי היו מתחלה עגפים ועכשו נתחזקו:

ז ויש כמה בחינות שנה. יש שנה בגשמיות שהיא ניתא למחין גם יש בחינת למוד שהוא גם כן בחינת שנה לגבי דבקות הבורא יתברך והוא למוד פשטי אורייתא (זהר-הקדוש חלק ג רמ"ד:) כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה "במחשכים הושיבני" זה תלמוד בבלי (סנהדרין כ"ד) בבחינת

אמונה כנ"ל. ואדם הדבוק תמיד בעבודת הבורא ונתנגעין המחין שלו מחמת גדל הדבקות אזי ילמוד פשטי אוריתא :

ח ועל ידי אמונה מקבלין המחין הינו הנשמה מאור הפנים כמו שכתוב : "באור פני מלך חיים" (משלי ט"ז). ויש כמה בחינות באור הפנים כי יש מקבלין השכל מאור הפנים של התורה כי שבעים פנים לתורה. ויש מקבלין מאור פני הצדיקים כשהצדיק מסביר לו פנים אז מקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור פניו הקדושים. כי עקר השכל מאור הפנים כמו שכתוב : "חכמת אדם תאיר פניו" (קהלת ח) :

ט וגם יש שנה שהיא בחינת משא ומתן באמונה. וכשעוסק במשא ומתן באמונה אזי המחין הינו נשמתו באה לתוך האמונה ונתחדשין שם ונתחזקין מעייפתם וממשיך שכל חדש מאור הפנים. ועקר הדבר הוא האמונה שצריכין לשמר את האמונה מאד. ואז כשהמחין שלו נתנגעים, מחדש אותם בתוך האמונה על-ידי איזה בחינת שנה הן על-ידי שנה בגשמיות בפשיטות שאז המחין נתחדשין כנראה בחוש, אבל העקר הוא האמונה שצריכין קדם השנה לקשר עצמו אל האמונה שזהו בחינת קריאת-שמע שעל המטה שקורין קדם השנה. וצריכין לקרותה בכונה כדי לקשר נשמתו ולהכניסה לתוך האמונה בשעת השנה. ואזי תתחדש שם נשמתו בבחינת : "חדשים לבקרים רבה אמונתך" כנ"ל ויזכה על-ידי השנה לקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים. וכן מי שיש לו בחינת דבקות ומחו נתנגע על-ידי-זה צריך לעסק בפשטי אוריתא ואז צריך גם כן לפנס לתוך האמונה. דהינו מאחר שמחו מתחיל להתבלבל ואינו יכול להיות דבוק עוד בהשם ותברך בבחינת דעת ומחין. אזי צריך לסלק הדעת והמחין לגמרי ולקשר את עצמו אל האמונה בפשיטות ולעסק בפשטי אוריתא בתמימות ובאמונה שלמה. כי באמת גם בעת קיום המחין בדבקות או באיזה דרגא שהוא גם אז עקר קיום הדעת והמחין הוא על-ידי אמונה כי אין לסמוך על השכל לבד (כנ"ל בסימן כ"ד). אבל כשנסתלק הדעת צריכין לפנס אל האמונה לבד על-ידי איזה בחינת שנה כנ"ל. וכן לפעמים המשא-ומתן היא בחינת שנה לחדש המח כנ"ל ושם גם כן העקר הוא האמונה. וכשעושה המשא-ומתן באמונה אזי באה נשמתו שהיא שכלו בתוך האמונה ונתחדש שם כנ"ל :

י ואי אפשר לעסק במשא-ומתן באמונה כי אם כשהיה בקי בדיני ממונות שלא יפשל בהם כי כל דיני ממונות שיך למשא-ומתן. נמצא שבשעת המשא-ומתן הוא עוסק בדיני ממונות :

יא וכשעוסק במשא-ומתן באמונה צריך לשמר את האמונה מאד שלא יתגברו החיצונים עד שיפגום חס ושלום באמונתו. על כן צריך להתגבר לעסק במשא ומתן כל-כך באמונה כמו רב ספרא לקים : "ודובר אמת בלבבו" (תהלים ט"ו) שאפלו מה שנגמר בלבבו לא ישנה כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה (מפות כ"ד). ובה זמשיך חשמל (גימטריא מלבוש) הינו מלבוי"ש מעולם הבינה כי בינה לבא ונקראת : "אם לבינה תקרא" (משלי

ב' ג). ואז אָמַא מְסַכְכָּא עַל בְּנֵהָא שֶׁהֵלֵב עוֹשֶׂה חֲשָׁמ״ל הֵינּוּ מְלַבּוֹשׁ סְבִיב הָאֱמוּנָה שְׁלֵא יִינְקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים. וּבְזֵה יִשְׁמַר מַחוּ וְנִשְׁמַתוּ וְאֱמוּנָתוּ וְאֵז יוֹכֵל לְחַדֵּשׁ נִשְׁמַתוּ וְשִׁכְלוּ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה שְׁבַמְשָׂא-וּמִתָּן כְּנ״ל:

יב וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמִשְׂא-וּמִתָּן בְּאֱמוּנָה זֶהוּ בְּחִינַת הַקְּרִבַת קָרְבָן הַתְּמִיד וְהַקְּטָרֶת הַקְּטָרֶת. כִּי מַחִין שְׁלוֹ דְהֵינּוּ חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת שְׁלוֹ הוּא מְקַשֵּׁר אֵז אֶל הָאֱמוּנָה פְּשֻׁטִי אֲוִרִיתָא שֶׁהִם בְּחִינַת יְצִירָה. וְאֵז הָאֱמוּנָה מִתְּגַבֶּרֶת לְהַעֲלוֹת כָּל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁבְּקַלְפוֹת בְּסוּד אֶחָד-עֶשֶׂר סְמָמִי הַקְּטָרֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נּוֹפְלִים כָּל הַקַּלְפוֹת וְהַעֲפוּיִם וְהָאֲרָצוֹת שֶׁסְּבִיבוֹת הָאֱמוּנָה הַנִּקְרָאֹת "וִירוֹשָׁלַיִם קְרִיָּה נְאֻמָּנָה" (וְיִשְׁעִיָּה א' כֵּא) בְּבְחִינַת כְּרִיתַת זָרְעוֹ שֶׁל עַמְלֵק שֶׁהִיא אַחַת מִשְׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁנִּצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּכַנִּיסָתָן לְאֲרָץ (סִנְהֶדְרִין כ) עַל-יְדֵי הַעֲלָאת הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים מֵהֶם. וְעַל-יְדֵי-זֶה כְּשֶׁזֶה נּוֹפֵל זֶה קָם שֶׁהִיא הַמִּצְוָה לְהַעֲמִיד מִלֶּךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמִּצְוָה לְבָנוֹת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וִירוֹשָׁלַיִם הֵינּוּ הָאֱמוּנָה כְּנ״ל וְאֵז נִתְחַדֵּשׁ וְנִתְעַלָּה מַחוּ בְּבְחִינַת בְּנִין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָּה: 'מִי שֵׁיֵשׁ בּוֹ דְעָה כְּאֵלוֹ נְבִנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו (בְּרָכוֹת ל"ג). בְּבְחִינַת אֹר הַפְּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲדוּשׁ הַמַּחִין וְהַנִּשְׁמָה (וְעַיֵן בְּסִימָן ר"פ):

יג וְחֲשָׁמ״ל הַנ״ל הוּא בְּחִינַת רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁהִם מְקִיפֵי מַלְכוּת הֵינּוּ אֱמוּנָה וְרְצוּעָה גִימְטְרִיא ש״ע (שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים) (עַם הַכּוֹלֵל). לְרֵמוֹז שְׁעַל-יְדֵי הַחֲשָׁמ״ל הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וְדוֹבֵר אֶמֶת בְּלִבָּבוֹ" נִשְׁמַרֶת הָאֱמוּנָה. וְהַנִּשְׁמָה הֵינּוּ הַמַּחִין שֶׁבְּתוֹכָהּ וּמְקַבְּלַת מֵאֹר הַפְּנִים שֶׁהוּא ש״ע (שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים) נְהוֹרִין שֶׁל הַפְּנִים הַעֲלִיוֹנִים הַנִּמְשָׁכִים מִתְּקוֹן וְאֶמֶת. כִּי עַל-יְדֵי רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שׁוֹמְרִים הָאֱמוּנָה כְּנ״ל:

יד וְאֶפְלוּ מִי שֶׁאֵינּוּ בֵּר אֲוִרִין וְאֵינּוּ מְקַבֵּל בְּעַצְמוֹ מַחִין חֲדָשִׁים עַל-יְדֵי הַמִּשְׂא-וּמִתָּן בְּאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁאֵינּוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה שֶׁהִיא עֶקֶר הַמַּחֵן וְהַשִּׁכָּל. אָף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הוּא עוֹשֶׂה תְּקוּן גְּדוֹל עַל-יְדֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מִשְׂא-וּמִתָּן בְּאֱמוּנָה. כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה טוֹבָה לְחֻבְרוֹ שֶׁהוּא מְשַׁרְשׁוֹ שְׁמַחִין שֶׁל חֻבְרוֹ נִתְחַדֵּשׁ בְּתוֹךְ הַמִּשְׂא-וּמִתָּן שְׁלוֹ שֶׁהוּא בְּאֱמוּנָה. וְיִהְיֶה לוֹ מַחִין חֲדָשִׁים לְלַמּוֹד וּלְדַבְּקוֹת הַבּוֹרָא יְתִבְרַךְ:

טו וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעוֹת רֵאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי רֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת שְׁנָה כְּפִדּוּעַ בְּחִינַת מִשְׂא-וּמִתָּן בְּאֱמוּנָה הַנ״ל. וְתְּקִיעוֹת הֵם הַתְּעוֹרְרוֹת הַשָּׁנָה שֶׁהִיא הַתְּחַדְּשׁוֹת הַמַּחִין דְהֵינּוּ הַשִּׁכָּל וְהַנִּשְׁמָה שֶׁל כָּל אֶחָד מֵאֹר הַפְּנִים. וּמִזֶּה הוּא הַתְּאֻדְמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ אֲוִרוֹת מִפְּנִים הַעֲלִיוֹנִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה כָּל אָדָם לְפִי בְּחִינַתוֹ לְהַמְשִׁיךְ שְׁכָל חֲדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאֹר הַפְּנִים:

לו - בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי

א כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קָדָם שָׁיֵשׁ לָהּ הַתְּגִלוֹת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה אֲזִי מְנַסִּין וּמְצַרְפִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּגִלוֹת שֶׁל הַשְּׁבָעִים אַמּוֹת הֵינּוּ בְּתַאֲוֹתֵיהֶן. כִּי כָּל אִמָּה וְאִמָּה מִהַשְּׁבָעִים אַמּוֹת יֵשׁ לָהּ מִדָּה רָעָה בְּפָנֶי עֲצָמָה מֵה שְׂאִין בְּחִבְרָתָהּ, וּמַחֲמַת הַמִּדּוֹת הָאֵלוֹ הֵם מְרַחֲקִים מִהַשְּׁבָעִים פָּנִים שֶׁל תוֹרָה. וְהַקְּלָפָה קִדְמָה לְפָרִי וּמִי שְׁרוּצָה לֶאֱכֹל הַפָּרִי צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מִקֶּדֶם הַקְּלָפָה. לְכֹן קָדָם הַתְּגִלוֹת הַדַּעַת שֶׁהִיא הַתְּגִלוֹת הַתוֹרָה שֶׁהִיא עֵקֶר הַדַּעַת וְהַחֲכָמָה הָאֲמִתִּית מְכַרְחַת הַנֶּפֶשׁ לְבּוֹא בְּגִלוֹת דִּהֵינּוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם וְתַאֲוֹתֵיהֶם שֶׁל הַשְּׁבָעִים אַמּוֹת, כְּדִי לְשַׁבֵּרם וְלְבּוֹא אַחֲרֵי-כֵן לְהַתְּגַלוֹת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה; וּכְשֶׁבָאָה הַנֶּפֶשׁ בְּגִלוֹת הַנִּי"ל, אֲזִי הוּא צָרִיךְ לְצַעֵק קוֹלוֹת הַרְּבִיחַ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, הַכְּלוּלִים בְּשְׁבָעִים קוֹלוֹת, כְּמוֹ הַיּוֹלֵדֵת מִמֶּשׁ שְׂצוּעָקָת מַחֲמַת מְרִירוֹת כָּאֵב חֲבִלֵי לֵדָה שְׁבָעִים קוֹלוֹת כְּנֶגֶד שְׁבָעִים תְּבוֹת שְׁבַמְזֹמֹר "יַעֲנֵךְ ה' בְּיוֹם צָרָה" (זֹהַר-הַקְּדוֹשׁ חֵלֶק ג' רמ"ט) שֶׁבֵּלָא זֶה אִי אֶפְשָׁר לָהּ לִילָד. וְהַתְּגִלוֹת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה הִיא בְּחִינַת לֵדָה שְׂיִזְכָּה לָזֶה עַל-יַדֵי שְׁבָעִים קוֹלוֹת הַנִּי"ל, שְׂיִצְעוּק עַד שְׂיִרְחַס עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְיִזְכָּה לְהַתְּגַבֵּר וּלְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת:

ב וְדַע שֶׁעֵקֶר הַנִּסְיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁמְנַסִּין אֶת הָאָדָם אֵין מְנַסִּין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּתַאֲוֹת נְאוּף שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הַשְּׁבָעִים אַמּוֹת וְלִשְׁנוֹנוֹת. וּמִי שֶׁמְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת אֲזִי בִּקְל יוּכַל לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם בָּא בְּנִסְיוֹן שֶׁל הַגִּלוֹת הַזֶּה כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ אֲזִי הוּא צָרִיךְ לְהַרִים קוֹלוֹ וּלְצַעֵק שְׁבָעִים קוֹלוֹת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ וְלֹא פָחוֹת מֵהֵם. שְׂיִצְעוּק קוֹלוֹת הַרְּבִיחַ עַד שְׂיִרְחַס עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְיִזְכָּה לְהַתְּגַבֵּר וּלְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת עִם כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁהוּא תִקּוֹן הַכְּלָלִי שְׂכּוּלָלֵת כָּלֵם כְּנִי"ל:

ג וְכָל אֶחָד לְפִי תִקּוּנוֹ תִקּוֹן הַכְּלָלִי וְרַחוּקוֹ מִתַּאֲוֹת נְאוּף כֵּן הוּא קָרוֹב לְהַתְּגַלוֹת הַתוֹרָה וְכֵן לְהַפְּדָה חֵס וְשְׁלוֹם. וּכְשֶׁיַּעֲמֵד בְּנִסְיוֹן וּיִשַׁבֵּר הַקְּלָפָה שֶׁקִּדְמָה לְפָרִי שֶׁהַעֵקֶר הוּא לְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת אֲזִי יִזְכָּה לְהוֹלִיד הַמַּחֲסִין וְאִז נִפְתַּחֲסִין לוֹ סוּדוֹת הַתוֹרָה דְּמִטְמָרִין מְגַלִּין לִיה. וְכָל אֶחָד כְּפִי מֵה שְׂעוּמֵד בְּנִסְיוֹן זֶה וּמְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת כֵּן זוֹכֵה לְהַתְּגַלוֹת גְּדוֹל בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה. וּכְפִי תִקּוּנוֹ כְּדִי זוֹכֵה לְהַשְּׁבָעִים פָּנִים שֶׁל תוֹרָה:

ד וְתִקּוֹן שֶׁל הַרְּהוּרֵי זְנוּת שֶׁבָּא לְאָדָם הוּא שְׂיִאֲמַר שְׂמַע וְכוּי אֶחָד, וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי תַאֲוֹת נְאוּף הִיא בָּאָה מֵעֲכִירַת הַדְּמִים הֵינּוּ מִטְּחוּל שֶׁהִיא לִילִית שֶׁהִיא שְׂפָחָה בִּישָׂא אִמָּא דְּעָרְב רַב שֶׁהִיא מַלְכוּת הַרְּשָׁעָה. וְהַהַפְּדָה מִמֶּנָּה הוּא מַלְכוּת שְׂמִים בְּחִינַת גְּבִירָה אֲשֶׁה יִרְאֵת ה' שֶׁהִיא בְּחִינַת יֵם שֶׁל שְׁלֵמָה הַעוֹמְדָת עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר שֶׁהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטֵי יִי"ה (זֹהַר ח"א רמ"א). וּבְקַבְּלַת עוֹל מַלְכוּת שְׂמִים בְּשְׁנַיִם עֶשֶׂר תְּבוֹת

דְּשָׁנֵי פְּסוּקִים דְּקָרִיאַת-שְׁמַע שֶׁהוּא נֶגֶד שְׁנַיִם-עָשָׂר שְׁבָטִים וּבְשָׁנֵיהֶם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ אֹתִיּוֹת נֶגֶד אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ אֹתִיּוֹת שְׁבַשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים אֲזִי כּוֹלֵל נִשְׁמָתוֹ בְּשָׁנַיִם-עָשָׂר שְׁבָטֵי יִיָּהּ. וּמִפְּרִישׁ נִשְׁמָתוֹ מִנִּשְׁמַת עֶרֶב רַב הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זֹנָה שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׂא הַנִּי"ל, שֶׁמִּמֶּנָּה בָּאָה הַתְּאֻנָּה הַזֹּאת שֶׁכוֹלֵל כָּל הַמְדוּת רְעוּת שֶׁל הַשְּׁבָעִים לְשׁוֹן. וְעַל כֵּן סוּגְרִין הַעֵינַיִם בְּשַׁעַת קִבְּלַת עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם לְהוֹרוֹת שְׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בְּבַחֲנֵינָת עוֹלִימְתָא שְׁפִירְתָּא דְּלִית לָהּ עֵינַיִן (זֶה־הַקְּדוֹשׁ חֵלֵק ב' צ"ה) שֶׁאֵין לָהּ הַתְּאֻנָּה שֶׁכוֹלֵל הַמְדוּת רְעוּת שֶׁל הַשְּׁבָעִים לְשׁוֹנוֹת :

ה וְכֵל זֶה כְּשֵׁיט לֹא לְאָדָם הִרְהוֹר בְּאֶקְרָאֵי בְּעֶלְמָא אֲזִי דִי לֹא בְּאֶמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים הַנִּי"ל. אֲבָל אִם הוּא רָגִיל חֵס וְשְׁלוֹם בְּהִרְהוֹר שֶׁל תְּאֻנָּה הַכְּלִלִית וְאֵינִי יָכוֹל לְהַפְרִד מִמֶּנָּה אֲזִי צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהוֹרִיד דְּמַעוֹת בְּשַׁעַת קִבְּלַת עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם. כִּי הַדְּמַעוֹת הֵם מְמוֹתְרוֹת הַמְּרָה שְׁחוֹרָה וּמְרָה שְׁחוֹרָה הִיא טְחוּל בְּחֵינַת מַלְכוּת הַרְשָׁעָה אִשָּׁה זֹנָה הַנִּי"ל. וְכִשְׁמוֹרִיד דְּמַעוֹת אֲזִי נִדְּחִין וְיוֹצֵאִין לְחוּץ הַמְּמוֹתְרוֹת הֵינִי הַתְּאֻוֹת שֶׁל נְאוּף הַבָּאִים מֵעֵכֶרֶת הַדְּמַיִם שֶׁל טְחוּל וּמְמוֹתְרוֹת וְכוֹלֵל נִשְׁמָתוֹ בְּמַלְכוּת שְׁמַיִם. וְצָרִיךְ שְׁיַעֲזֹרֵר אֶת עַצְמוֹ עַד שְׁיִבְכֶּה וְיוֹרִיד דְּמַעוֹת בְּשַׁעַת אֶמִירַת שְׁמַע וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד :

ו וְכִשְׁהַצְדִּיק הַאֲמַת מְגַלָּה אֵיזָה דְּבַר תּוֹרָה אֲזִי מוֹרִיד נִשְׁמָתוֹ חֲדָתִין, נִשְׁמָתוֹ חֲדָשׁוֹת לְכָל אֶחָד מִשׁוֹמְעֵי הַתּוֹרָה מֵאֲנָשֵׁי מְקוֹרְבָיו הַמְּקַשְּׂרִים בְּתוֹרָתוֹ לְכָל אֶחָד כְּפִי בְּחֵינַתוֹ וְתַפְיִסְתּוֹ :

ז וְזֶה הוּא כָּלֵל גְּדוֹל שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהַשִּׁיג וְלְתַפֵּס בְּדַבּוּרוֹ שֶׁל הַצְדִּיק אִם לֹא שֶׁתִּקְוֶן תְּחַלְּקָה אֹתוֹ בְּרִית קִדְשׁ כְּרָאוּי. אֲבָל עַל-יְדֵי פֶגֶם הַבְּרִית נִפְגָּם דְּעַתּוֹ וּמְחוֹ עַד שֶׁאֵינִי תוֹפֵס וּמַשִּׁיג כָּלֵל דְּבָרֵי הַצְדִּיק. וְיִכְּלֵל לְהַכְּשֵׁל בָּהֶם אִם יֵלֵךְ אַחֲרֵי עֵקְמִימִיּוֹת שֶׁבִּלְבוֹ וְהַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל שְׁטוּת שְׁנוּפְלִים בְּדַעַתּוֹ עֲלָיו, "כִּי יִשְׁרִים דְּרָכֵי ה' צְדִיקִים יִלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם" (הוֹשַׁע י"ד ז'). שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁל הַצְדִּיק נִעְשָׂה לְכָל אֶחָד כְּפִי תַפְיִסְתּוֹ כְּפִי הַכְּלִי שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא הַמַּחֲוִן. נִמְצָא כְּשֶׁתִּקְוֶן אֹתוֹ בְּרִית קִדְשׁ כְּרָאוּי אֲזִי הַמַּחֲוִן שֶׁלּוֹ בְּשִׁלְמוֹת כְּמוֹבָא בְּזֶה־הַקְּדוֹשׁ (חֵלֵק ב' ק"י) כִּי סְלוּקָא דִּיסוּדָא עַד אָבָא וְאִמָּא שְׁהֵם י"ק שְׁהֵם הַמַּחֲוִן וְאֲזִי יָכוֹל לְהַבִּין דְּבּוּרוֹ שֶׁל הַצְדִּיק וְנִעְשָׂה לּוֹ נִשְׁמָה חֲדָשָׁה מִהַתְּגַלּוּת הַתּוֹרָה. וְלְאָדָם אַחֵר חֵס וְשְׁלוֹם לְהַפּוֹדֵךְ כְּנִי"ל בְּחֵינַת "וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם". כִּי כְּפִי הַתִּקְוֶן שֶׁל כָּל אֶחָד כֶּךָ הִיא הַשְּׁגָתוֹ וְהַבְּנָתוֹ :

ח וְזֶה הוּא כָּלֵל גְּדוֹל כִּי "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תִצָּא הַרְעוּת וְהַטּוֹב" (אֵיכָה ג' לח) כִּי אִם אֹר פְּשׁוּט, אֵךְ כְּפִי בְּחֵינַת הַכְּלִי הַמְּקַבֵּל אֶת הָאֹר כֶּךָ נִצְטִיר הָאֹר בְּתוֹכוֹ. כִּי אֹר הַפְּשׁוּט הַבָּא מִלְּמַעְלָה הוּא בְּחֵינַת קִמְץ וְסִתּוּם אֵךְ כְּפִי בְּחֵינַת הַכְּלִי מִהַמְּקַבְּלִים הוּא בְּחֵינַת צִירֵי שְׁנִצְטִיר הָאֹר לְפִי בְּחֵינַת הַכְּלִי. אִם הוּא בְּשִׁלְמוֹת אֲזִי מְקַבֵּל בְּבְחֵינַת מְאוּרוֹת מְלֵא וְאִם חֵס וְשְׁלוֹם לְהַפּוֹדֵךְ אֲזִי מְקַבֵּל בְּבְחֵינַת מְאֵרֶת חֶסֶר וְאוֹ כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "מְאֵרֶת ה' בְּבֵית רְשָׁעִי" (מִשְׁלֵי ג' לג). וּבְשִׁבִיל זֶה יַעַץ בְּלַעַם לְבָלֵק לְהַכְּשִׁילָם בְּדַבַּר עֲרוּהָ כְּדִי

לְקַלְקֵל כְּלֵיהֶם שְׁעַל-יְדֵי תַאֲוֹת נְאוּף פּוֹגֵם הַמַּחֲיִן וְיִכּוֹל לִהְיוֹת מְשַׁגֵּעַ מִמֶּשׁ חֵס וְשָׁלוֹם. וְעַל-פִּי חֲכָמֵי הָרוֹפְאִים הַסְרוּס הוּא רְפוּאָה לְמִשְׁגָּע. וְזֶה הוּא סְלוּקָא דִּיסוּדָא עַד אַבָּא וְאַמָּא בְּחִינַת שְׁמֵי י"ק מְעִיד עֲלֵיהֶם בְּחִינַת הַמַּחֲיִן:

לז - דרשו יי ועזו בקשו פניו תמיד

א עֵקֶר הַבְּרִיאָה הִיא בְּגִין דִּישְׁתַּמּוּדְעִין לָהּ (זֶהר הַקְּדוֹשׁ ח"ב מ"ב), כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "כֹּל הַנִּקְרָא בְּשְׁמֵי וְלִכְבוֹדֵי בְּרֵאתֵינוּ" וְגו' (יִשְׁעִיָּה מ"ג ז):

ב וְהַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת חֹמֶר וּבְהֶמָּה וְסִכְלוֹת וְחֻשְׁדֵּי בְּחִינַת מִיתָה וְשִׁכְחָה. בְּחִינַת חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כְּנֶגֶד חֲכָמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם" (בְּמִדְבָר י"ט יד) בְּחִינַת צוּרָה בְּחִינַת אֹר וְחֲכָמָה וְזִכְרוֹן וְחַיִּים. וְצָרִיף כָּל אָדָם לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר הֵינּוּ בְּחִינַת מִיתָה בְּחִינַת סִכְלוֹת שֶׁל הַגּוּף שֶׁהֵם הַתַּאֲוֹת דִּהֵינּוּ לְהַפְרִישׁ אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל הַתַּאֲוֹת:

ג וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תַעֲנִית שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מַחְלִישִׁין הָאֲרָבָעָה יְסוּדוֹת שֶׁל הַגּוּף שֶׁמֵּהֵם בָּאִים כָּל הַתַּאֲוֹת. וְנִכְנַע וְנִתְבַּטַּל הַחֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת סִכְלוֹת וְשִׁכְחָה וְחֻשְׁדֵּי וְכוּ' וְנִתְגַבֵּר וְנִתְעַלָּה הַשֶּׁכֶל וְהַצּוּרָה וְהַזְכָּרוֹן וְכוּ' כְּנִי"ל וּמִבְטַל הַדִּין וְהַחֻשְׁדֵּי וּמִמְשִׁיד חֲסָדִים בְּעוֹלָם. וְעֵקֶר תַּקִּיּוֹן הַתַּעֲנִית הִיא עַל-יְדֵי צְדָקָה. גַּם מְכַנְיַע הַחֲכָמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת כְּנֶגֶד חֲכָמוֹת הַתּוֹרָה. גַּם זוֹכָה לְפָרְנָסָה:

ד וַיֵּשׁ שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת צְדָקָה; צְדָקָה בְּחוּץ לְאֶרֶץ וּצְדָקָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּצְדָקָה שְׁנוֹתַנִּין לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִיא גְדוּלָּה וְלִמְעַלָּה מִצְדָּקַת חוּץ-לְאֶרֶץ. וְכֵן יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת תּוֹרָה כִּי אֵינָה דוֹמָה הַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהַבֵּל שֵׁשׁ בּוֹ חֲטָא לְתוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהַבֵּל שֶׁאֵין בּוֹ חֲטָא (שְׁבַת קי"ט). כִּי אֵין הַדִּין נִמְתַּק וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֲלָא עַל הַבֵּל פֶּה שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁאֵין בּוֹ חֲטָא שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּלוּ הָאֲבוֹת בְּעוֹלָם לְהַגּוֹ. וְעַל-יְדֵי צְדָקָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל תִּכְלּוֹל עֲצָמָהּ בְּאוֹרֵא דְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּל הַקְּדוֹשׁ שֶׁאֵין בּוֹ חֲטָא. שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר בְּטוֹל הַדִּין וְהַחֻשְׁדֵּי וְהַשִּׁכְחָה וְהַסִּכְלוֹת מִן הָעוֹלָם וְעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנְיַעִין הַחֲכָמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת וְזוֹכִין לְחֲכָמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְזוֹכִין לְזָכְרוֹן בְּחִינַת אֹר וְכוּ' כְּנִי"ל:

ה וְעַל כֵּן צָרִיף כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחַר מְלַמֵּד כְּשֶׁר וְהַגּוּן וִירָא שְׁמִים וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מְאֹד עַל זֶה. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְלַקֵּל הַמְלַמֵּד אֶת הַבֵּל פֶּה הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַתִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן שֶׁעֲלֵיהֶם מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, (כִּי

בעוונותינו הרבים עָכְשׁוּ מְצוּיִים חֲבֵרוֹת שֶׁל חֲנוּךְ נְעָרִים לְלַמֵּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַקְּטָנִים חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם סְכָלוֹת וְחֲשֵׁךְ כַּנִּי"ל וְכוּן לְשׁוֹנוֹת הַעֲכוּ"ם
[כְּמוֹבָא בִּלְקוּטֵי הַלְכוֹת' הַלְכוֹת פְּסַח הַלְכָה ז], שֶׁהֵם מְטַמְּאִים הַבַּל פִּיהֶם
הַקְּדוֹשׁ שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית-רַבֵּן וְכַנְרָאָה בְּחוּשׁ שְׁנֵתְגַדְּלִים אַחֲר־כֶּף
לְאַפִּיקוֹרְסִים וְכוּפְרִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן כָּתַב שָׁם: "אֲשֶׁרִי מִי שְׁמַרְחֵק אֶת עֲצָמוֹ
וְאֶת בְּנָיו מֵהֵם". וְהַחִיּוֹב שֶׁלֹּא לַתֵּן אֶת בְּנָיו לְחָדֵר שְׁלוֹמְדִים בּוֹ אֶחָד
מִבְּנֵים הָאֵלוּ הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הָרַעִים הַנִּי"ל וְלוֹמְדִים חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת
וְלְשׁוֹנוֹת אֲפֵלוּ בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי אֲסוּר לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם כָּלֵל וְכוּ' :

ו וְצָרִיכִין לְזַהֵר בְּזִקְוֹן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ מִחֲמַת אֲנָסוֹ לְכַבְּדוֹ (סְנֵהדְרִין צ"ו).
וְעַל-יְדֵי הַכְּבוֹד שְׁנוֹתֵנִין לוֹ מִבְּטָלִין מִמֶּנּוּ הַשְּׂכָחָה וְנִתְגַּלְגַּל הַנֶּפֶשׁ דְּהֵינּוּ
בְּחִינַת זְכָרוֹן הַתּוֹרָה כַּנִּי"ל. וְנִתְבַּטְּלִין הַדִּינִים וְהַחֲשָׁכוֹת וְכוּ' וְנִמְשָׁךְ אֹר
וְחֲסָדִים וְחַיִּים וְחֲכָמַת הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם. כִּי שָׂרַשׁ הַתּוֹרָה הוּא כְּבוֹד הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לְכַבְּדֵי בְּרָאתִיו" (יִשְׁעִיָה מ"ג ז), וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ,
זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה: 'אֵין כְּבוֹד אֱלֹא תּוֹרָה' (אָבוֹת פֶּרֶק ו) :

ז וְעַקֵּר חֲסָרוֹן הַפְּרָנְסָה שְׁנִתְמַעֵט בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ אֵין זֶה אֱלֹא עַל-יְדֵי
הַשׁוֹחֲטִים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים. כִּי יֵשׁ שׁוֹחֵט הַגּוֹן שְׂמֵאֲכִיל וּמְפָרְנֵס לְיִשְׂרָאֵל
וְהוּא מַעֲלָה אֶת הַנֶּפֶשׁ שְׂבַחִי הַמְּגַלְגֶּלֶת בּוֹ, בְּמַדְבַּר הֵינּוּ בְּדַבּוּר הַבְּרָכָה
שֶׁהוּא מְבָרַךְ עַל הַשְּׂחִיטָה בְּכּוֹנָה. וְצָרִיךְ הַשׁוֹחֵט לְכוֹן בָּהּ כְּרָאוּי לְהַעֲלוֹת
הַנֶּפֶשׁ שְׂבַדָּם וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּאָה הַנֶּפֶשׁ וְעוֹלָה לְהַשְׂכִּינָה בְּבַחֲנֵינָת מִין נוֹקְבִין
וְאִזִּי הַשְּׂכִינָה מְזַדְּוֹגֶת עַל-יְדֵי הַמִּין נוֹקְבִין שְׂיֵשׁ לָהּ וְעַל-יְדֵי הַזּוּג הִיא
מְקַבֶּלֶת פְּרָנְסָה לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַחֲלִיף מְאֻכְלֵת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּקַּח
אֶת הַמְּאֻכְלֵת" (בְּרָאשִׁית כ"ב י) עַל-שֵׁם הַשׁוֹחֵט הַהַגּוֹן שְׂמֵאֲכִיל לְיִשְׂרָאֵל.
אֲבָל כֶּשֶׁהַשׁוֹחֵט אֵינוֹ הַגּוֹן, וְאֲפֵלוּ בְּשַׁעַת הַבְּרָכָה חוֹשֵׁב מִחֲשַׁבֵּת פְּגוּל וְאֵינוֹ
שָׁם בְּשַׁעַת הַבְּרָכָה אִזִּי כְּשֶׁעוֹמֵד עִם הַחֲלִיף לְשַׁחֵט אֶת הַחֵי הוּא עוֹמֵד
כְּרוֹצֵחַ נֶפְשׁוֹת וַיֵּשׁ צַעַר לְנֶפֶשׁ הַחֵי וְצוּעֵקֶת בְּקוֹל מַר. כִּי הַחֲלִיף שְׁלוֹ הוּא
חָרֵב הַמְּדַבֵּר וְאֵינוֹ חָרֵב לָהּ (יִשְׁעִיָה ל"ד ו) בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה בְּחִינַת דְּבּוּר,
כִּי אֵינוֹ מַעֲלָה אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְּגַלְגֶּלֶת, אֲדַרְבָּה הוּא מוֹרִיד אֶת הַנֶּפֶשׁ מִמַּעֲלָתָהּ
שְׂבַבְחֵינָת חֵי גַם כֵּן וְאֵין לָהּ מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ. אוֹי לוֹ לְהַשׁוֹחֵט הַזֶּה אוֹי
לְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהִרְגָה אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמָסַר אוֹתָהּ בְּכַף אוֹיְבֵיהָ וְאֵין לְהַשְׂכִּינָה מִין
נוֹקְבִין לְהַמְשִׁיךְ טָרֶף לְבֵיתָהּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה "בְּנִפְשָׁנוּ נִבְיָא לְחַמְנוּ מִפְּנֵי חָרֵב
הַמְּדַבֵּר" (אֵיכָה ה' ט), שְׂבִיגִיעָה וְטָרְחָה גְּדוֹלָה צָרִיכִים חָס וְשְׁלוֹם
לְהַמְשִׁיךְ מַעַט הַפְּרָנְסָה מִפְּנֵי הַחֲלִיף שְׁלוֹ הַנִּקְרָא חָרֵב הַמְּדַבֵּר (שְׂמָסַר אֶת
הַנֶּפֶשׁ לְקַלְפוֹת שֶׁהֵם שׁוֹלְטִים בְּמַדְבַּר כִּידוּעַ) :

ח וְעַל-יְדֵי הַשׁוֹחֲטִים הָאֵלוּ נִכְנַעַת הַנֶּפֶשׁ לְגַבֵּי הַגּוֹף וְהַחֲמָר וּמִתְגַּבְּרִים
תְּאֻוֹת הַגּוֹף בְּחִינַת חֲמָר וְכוּ' כַּנִּי"ל. אֲבָל עַל-יְדֵי שׁוֹחֲטִים הַגּוֹנִים מַעֲלִין
אֶת הַנֶּפֶשׁ וְנִכְנַעַת הַגּוֹף וְהַחֲמָר בְּחִינַת בְּהֵמָה וְסְכָלוֹת וְכוּ' כַּנִּי"ל, בְּחִינַת
חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְנִתְעַלָּה הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה וְכוּ' כַּנִּי"ל בְּחִינַת חֲכָמַת הַתּוֹרָה,
וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ פְּרָנְסָה בְּשַׁפְּעַ גְּדוֹל. וְזֶה פְּרוּשׁ: "טָרֶף נָתַן לִירְאִיו"
(תְּהִלִּים קי"א) טָרֶף לְשׁוֹן הַטְּרִיפְנֵי לְחָם (מִשְׁלֵי ל' ח) וְלְשׁוֹן טְרַפָּה. לְרַמֵּז
כִּי כְּשִׂישְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת עֲצָמָם מִטְּרַפָּה עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם פְּרָנְסָה :

ט וְזָהוּ פְּרוּשׁ: 'הִזְהָרוּ בְּבָנֵי עַם הָאָרֶץ' (פְּרוּשׁ לְכַבְּדֵם) שְׁמֵהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה (סִנְהֶדְרִין צ"ו). כִּי יָדוּעַ שֶׁבִּקְלַפֵּת נָגַה לְלַכְדוֹ נִפְשוֹת נִכְבְּדוֹת וְהִקְלִפָּה רוּצָה שֶׁתִּשְׁתַּקַּע שָׁם הַנֶּפֶשׁ וְנוֹתַנְתָּ אוֹתָהּ בְּתוֹךְ טַפַּת זְוִיגוֹ שֶׁל עַם-הָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁתִּתְטַנֵּף הַנֶּפֶשׁ הַהִיא בְּיוֹתֵר, נִמְצָא שְׁבָנֵי עַם-הָאָרֶץ הֵם נִפְשוֹת יְקָרוֹת אֲלָא שֶׁהֵם כְּצַפְרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפֶּחַ. וּמֵאַיִן אָנוּ יוֹדְעִים הֵדֵר תִּפְאָרְתָם, אֲלָא עַל-יְדֵי תּוֹרַתָם כְּשֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהֵם בְּנֵי תּוֹרָה בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נֶפֶשׁ יְקָרָה. וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְזַהֵר לְכַבְּדֵם כִּי עַל-יְדֵי הַכְּבוֹד תִּתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הַתּוֹרָה שֶׁבָּהֶם מֵהַתְעַלְמוּתָהּ. כִּי שָׂרֵשׁ הַכֹּל הוּא כְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְלִכְבוֹדֵי בְּרָאֲתֵינוּ" (יִשְׁעִיָּה מ"ז), וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא הַתּוֹרָה מִשְׁתַּוְּקָקֶת לְהַכְלִיל בְּהַשָּׂרֵשׁ שֶׁהִיא הַכְּבוֹד. וְעַל-יְדֵי-זֶה מֵהֵם תֵּצֵא תּוֹרָה וְתִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה וְהַחֲסָד וְכוּ' כְּנִ"ל וְתִהְיֶה נִדְחָה תַּאֲוֹת הַגּוֹף וְהַחֲמֵר וְכוּ' כְּנִ"ל וְיִתְבַטְּלוּ כָּל הַדֵּינִים אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

לח - מרכבת פרעה

א צָרִיךְ כָּל אָדָם לְפַשְׁטֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יַעַת אִם הוּא דְבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַסִּימֹן שֶׁל דְּבִקוּת הוּא תַּפְלִין (עֵינַי 'חֲדוּשֵׁי אֲגָדוֹת מֵהַרְשָׁ"א' בְּרָכוֹת ו):

ב וְאֵי אֲפֹשֶׁר לְבוֹא לְבַחֲיַנַּת תַּפְלִין אֲלָא עַל-יְדֵי קִדְשֵׁת הַדְּבִיר וְתִקּוּנוֹ כִּי הַדְּבִיר הוּא בַּחֲיִנַּת מַלְכוּת פֶּה בַּחֲיִנַּת יָם בַּחֲיִנַּת אֲדָנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֲדָנִי שִׁפְתֵי תִפְתָּח" (תְּהִלִּים נ"א יז), וְכִשְׁפּוֹגְמִין הַדְּבִיר שֶׁהוּא רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲזִי עַל-יְדֵי הַפָּגֶם נַעֲשֶׂה מִרוּחַ פִּיו רוּחַ סְעָרָה. כִּי הַעֲשָׂרִים וְשִׁבְעַת אוֹתִיּוֹת כָּל אֶחָד כָּלוּל מֵעֲשָׂרָה גִימְטְרִיָּא מְאֵתִים וְשִׁבְעִים וְנַעֲשֶׂה מִבַּחֲיִנַּת הַדְּבִיר בַּחֲיִנַּת אֲדָנִי מְאֵתִים וְשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. סְעָרָה ס"ה הוּא גִימְטְרִיָּא אֲדָנִי וּמְאֵתִים וְשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. וְרוּחַ סְעָרָה הִזָּה הוּא הַמְּקַטְרֵג הַגָּדוֹל שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאִים כָּל הַקְּטָרוּגִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת וְהוּא אַחֵר הַדְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזִהַר הַקְּדוֹשׁ (ח"א קי"ט:) וְהוּא מְסַעֵר גּוֹיָה דְּבַר נֶשׁ (תִּקּוּנֵי זֵהר תִּקּוּן י"ח). וְכָל הַמְּלִשְׁיָנוֹת וְהַרְעוֹת שֶׁדוֹבְרִים עַל הָאָדָם בְּאֵ מִרוּחַ סְעָרָה הִזָּה כִּי הוּא בַּחֲיִנַּת קֶץ כָּל בֶּשֶׂר שֶׁעוֹשֶׂה קֶץ וְסוּף לְכָל בֶּשֶׂר:

ג וּבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם דְּנִים אֶת כָּל אָדָם לְכַף חוּבָה וְחוּקָרִים תְּמִיד עַל חוּבוֹת בְּנֵי אָדָם הֵם מִתְקַן הַסְּטָרָא אַחֲרָא מִבַּחֲיִנַּת קֶץ כָּל בֶּשֶׂר הַנִּ"ל, שֶׁהוּא חוּקָר תְּמִיד לַעֲשׂוֹת קֶץ וְכִלְיוֹן חַס וְשָׁלוֹם וְלַעוֹרֵר דִּין וְלַהֲלַשֵּׁין וְלַקְּטָרֵג. וְעַקֵּר כַּחֵם נִמְשָׁךְ מִפָּגֶם הַדְּבִיר וְעַקֵּר הַכְּנַעְתָּם וּבִטּוּלָם הוּא עַל-יְדֵי תִקּוּן הַדְּבִיר:

ד וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְרְאוֹת לְאֲכַפְּיָא סְטָרָא דְקֶץ כָּל בֶּשֶׂר תַּחַת הַדְּבִיר שֶׁל הַקְּדוּשָׁה. דְּהֵינּוּ שִׁיְהִיָּה נוֹטֵל מִמֶּנּוּ כָּל הַדְּבִירִים שֶׁנִּפְלוּ לְתוֹכוֹ עַל-יְדֵי פָּגֶם

הדבור ויַעֲלֶה אֶת הַדְּבֹר לְשָׂרְשׁוֹ וַיִּתְקַנְהוּ וְאִזּוֹ זֹכָה לְבֹא לְבַחֲיַנְתּוֹ תִּפְלִין שֶׁהֵם דְּבִקּוֹת :

ה וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַדְּבֹר לְשָׂרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַזְּרוּעַ שֶׁהוּא חֵמֶשׁ אֶצְבָּעִין שְׂבִיד שְׂמַאל שֶׁהֵם חֲמֵשׁה גְבוּרוֹת בְּחִינַת חֲמֵשׁה מוֹצְאוֹת הַפֶּה שְׂמִשָּׁם מְגִבּוּרוֹת נַעֲשֶׂה הַדְּבֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּגְבֹּרְתָּ דְבָרוֹ" (תְּהִלִּים קמ"ה יא). וְהַתְּחִלַּת עֲלִיַּת הַדְּבֹר הִיא מֵרֵאשׁוֹ הֵינּוּ מֵהַמְּבַחֵר הָאֱמֶת שֵׁישׁ בַּדְּבֹר שֶׁנִּקְרָא רֵאשׁ כִּי יֵשׁ כְּמָה מֵינֵי אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה (סִנְהֶדְרִין צ"ו) הָאֱמֶת נַעֲשֶׂה עֲדָרִים וְכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "רֵאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת" (תְּהִלִּים קי"ט קס). הֵינּוּ שֶׁיִּדְבֵּר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַיִּפְרֹשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ בְּאֱמֶת גְּדוּל לְאֱמֶתוֹ וּבְכַח וּגְבוּרָה. כִּי עַל-יְדֵי שְׁלִיטַת הַרוּחַ סְעָרָה אֵין בִּיכְלִת לְדַבֵּר בְּדָרְךָ יֵשׁר כִּי הַרוּחַ מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ. וְצָרִיךְ לַעֲקֹם אֶת הַדָּרְךָ כְּשֶׁלֹּא יְכוּל לְדַבֵּר שׁוֹם דְּבֹר בְּאֱמֶת מִחֲמַת הַבְּלָבוּל וְכִשְׂמֵתְקֵנוּ אִזִּי אֵין לוֹ בְּלָבוּל :

ו וְתִקּוֹן הַדְּבֹר הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שְׁלוּמֵדִין גַּם בַּעֲנִיּוֹת וּבְדַחְקוֹת בְּעַת שְׂצַר לוֹ וּבְכָל מֵינֵי חֲשָׁכוֹת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים רַחֲמָנָא לְצִלָּן הַעוֹבְרִים עַל הָאָדָם. וְכִשְׂמֵתְגַבֵּר אִזּוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה (חֲגִיגָה י"ב) עַל הַלּוּמֵד תּוֹרָה בְּלִילָה שֶׁהוּא זְמַן שְׁלִיטַת קֶץ כָּל בֶּשֶׂר הַנִּי"ל. וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִים כָּל הַמְּקַטְרְגִים הַשׁוֹלְטִים עַל הַדְּבֹר וְנִתְגַּרְשִׁים הֵם וְכָל בְּעֲלֵי הַדִּין וְכָל סֹטְרָא דְמִסְאָבָא וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַן הַדְּבֹר וּמַעֲלֵהוּ לְשָׂרְשׁוֹ. וְאִזִּי הַדְּבֹר יוֹצֵא בְּשִׁיר וְשִׁבַּח וְהִלֵּל לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁזֹּכָה לְהַתְּפַלֵּל וּלְהוֹדוֹת וּלְהִלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ הַיָּטִב בְּחֲמִימוֹת שֶׁבִּלְבַב לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ :

ז וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשִׁלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת אֲשֶׁר כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ בְּאֱמֶת גְּדוּל לְאֱמֶתוֹ כְּנִי"ל. וַיִּפְרֹשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ עַד שֶׁיַּעוֹרֵר אֶת לְבוֹ בְּאֱמֶת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּתְחִיל לְדַבֵּר בְּחֲמִימוֹת שֶׁבִּלְבַב דְּבָרֵי אֱמֶת שֶׁבִּלְבוֹ בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הַתְּשׁוּבָה עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּחִיתוּתוֹ וּגְדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי עַד עַכְשָׁו הַשְּׁלִיךְ חֲטָאֲתָיו אַחַר כְּתַפְּיוֹ וְלֹא עֵין בְּהֵם, וְעַכְשָׁו כְּשִׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם אִזִּי נִכְנָס בּוֹ בּוֹשָׁה גְדוּלָה עַל גְּדֻלַּת פְּשָׁעָיו נֶגְדַר רַב וְשִׁלֵּט עֲקָרָא וְשָׂרְשָׁא דְכָל עֲלָמִין. וּבַתְּחִלָּה עֲדִין הַבּוֹשָׁה אֵינָה בּוֹפֵעַל עַל פְּנָיו כִּי חֲטָאֲתָיו מְטַמְּטִין שְׂכָלוֹ וְדַעְתּוֹ עַל-יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת שֶׁבְּקִרְבוֹ, עַל כֵּן קָדַם שֶׁזֹּכָה לְתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵין לוֹ דַּעַת כָּל-כָּךְ שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ כְּרֵאוּי לוֹ לְהַתְּבַיֵּשׁ לְפָנֵי עַצְמוֹ פְּשָׁעָיו וּלְפָנֵי גְדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שֶׁפָּשַׁע כְּנֶגְדּוֹ. אֲבָל אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמְסִיר מִמֶּנּוּ הַטְּפָשׁוֹת וְנִתְוַסַּף בּוֹ שְׂכָלוֹ אִזִּי הוּא מְתַבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר וְנִתְגַּלְהַת הַבּוֹשָׁה עַל פְּנָיו. וְזֹאת הַבּוֹשָׁה הִיא בְּחִינַת אֹר הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם סִימָן עַל דְּבִקּוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ וְהִיא בְּחִינַת קְרוֹן עוֹר הַפָּנִים. וְעַל-יְדֵי הַבּוֹשָׁה הַזֹּאת מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עוֹנוֹתָיו וּמְדַבְּק עַצְמוֹ בְּעֵץ הַחַיִּים :

ח וּבְזֶה אָנוּ יְכוֹלִין לְהִבִּין אִם יֵשׁ לְאָדָם יְרֵאת שָׁמַיִם הֵינּוּ בּוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה (נְדָרִים כ) לְאַחַר תִּקּוֹן הַחֲטָא כְּשֶׁאָנוּ מְסַתְּפִלִין עַל פְּנָיו וְנוֹפֵל עָלֵינוּ יְרֵאָה וּבּוֹשָׁה, הֵינּוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ דַּעַת בְּגְדֻלַּת

הבורא יתברך. וזהו פרוש: "אז תבין יראת ה'" (משלי ב' ה), הינו בזה תבין שיש לו יראת ה'. ודעת אלקים תמצא הינו כשיתמצא גם לך דעת בגדלת הבורא יתברך הינו בושה ויראה. וזה בחינת: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" (דברים כ"ח ו) 'אלו תפלין' (ברכות ו). ויראו ממך הינו שנמשך עליהם גם כן יראה ובושה בחינת תפלין שנקראים פאר (ברכות י"א) שהוא כלליות הגונן כמו שכתוב: "ישראל אשר בד אתפאר" (ישעיה מ"ט ג) שהם כלולין מגונן סגיאין. וזהו שאנו רואין שכשאדם מתבייש נעשה כמה גונן:

ט על כן אמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'העובר עברה ומתבייש בה מוחלין לו מיד' (ברכות י"ב). כי העברה מכניס באדם רוח שטות ועל-ידי בושה מחזיר המחין כמו שכתוב: "אז תבין יראת ה'" בחינת בושה כנ"ל שהיא עקר התשובה שעל-ידי-זה זוכין לאור התפלין בחינת קרון עור הפנים. ומי שיש בו עזות בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני (נדרים כ) ובידוע שנכשל באשת איש' (תענית ז), שהוא דבוק בזהמת הנחש שמשם בא קין שעמד על תאומתו של הבל (מדרש רבה בראשית, פרשה כ"ב תאומה יתרה נולדה עם הבל). וישראל שעמדו על הר סיני פסקה זהמתו הינו זהמת הנחש וגויים שלא עמדו לא פסקה זהמתו. וזהו רגלי אבותיו רגלי דיקא כי אין להם רגלים כמו שכתוב: "על גחנך תלך" (בראשית ג' יד) וגם נדבק באילנא דמותא ויורד לגיהנם. כי אדם הראשון פגם בבחינת תפלין בחינת עץ החיים כמו שכתוב: "ה' עליהם יחינו" (ישעיה ל"ח טז) ודבק את עצמו באילנא דמותא ועל-ידי-זה "ויגרש אותו מגן עדן" (בראשית ג' כד) כי 'עז פנים לגיהנם' (אבות פ"ה), וכששב בתשובה כתיב: "ויעש להם פתנות עור" דא תפלין (תקונים ק"ה) בחינת קרון עור הפנים. נמצא שעל-ידי הבושה בחינת אור התפלין מוחלין לו על כל עוונותיו ומדבק את עצמו בעץ החיים, ומי שאינו מתבייש מצדיקי אמת ויראים וכשרים יש בו עזות דסטרך אחרך ויורד לגיהנם. וכשעושה תשובה ומתבייש על עוונותיו מוחלין לו כנ"ל ומגרש הרוח שטות מקרבו וזוכה לבחינת אור התפלין בחינת עץ החיים כנ"ל:

י וזהו שספר התנא: 'ארז נפל במקומנו ועברו עליו שש-עשרה קרנות על חדו' (בכורות נ"ז). כי ידוע שהצדיק האמתני נקרא ארז בלבנון ועובד את ה' בדבקות גדול ובשכל גדול. וכשהוא נופל לאיזה מדרגה פחיתה ממנה אף-על-פי שזאת המדרגה שהוא עכשו בה גם היא מדרגה גדולה לערך שאר הצדיקים, וזהו נפל במקומנו' שנפל להשגת אלקותו יתברך שנקרא מקומו של עולם לפי השגתנו, הגם שהיא גם כן גדולה אבל לפי ערכו היא לו נפילה. וספר התנא בשבח הצדיק הדור שהוא מתבייש במדרגה הזאת כאלו חטא איזה חטא, כי נחשב לו נפילה ועושה תשובה על זה כאלו חטא. ובא על-ידי-זה לבושה גדולה שהוא בחינת אור התפלין ונתחדדן השכל והמחין שלו ביותר ונתוסף בו הכרה וידיעה חדשה בהשגת אלקותו יתברך. שעל-ידי חדוש שכלו בתורה שקבל על-ידי התורה שנקראת י"ו (שש-עשרה) על-שם שרש התורה שהם הלוחות ונקראין י"ו (שש-עשרה) על שם עשרת הדברות וארכן ואו ורחבן ואו (בבא-בתרא י"ד), ועברו לשון

התגלות כמו שכתוב: "ועבר ה' לנגף" וגוי' (שמות י"ב כג) ותרגם
אוניקלוס: "ואתגלי". י"ו (שש-עשרה) קרנות על חדו', הינו על-ידי חדוד
וחדוש שכלו, שקבל על-ידי התורה, הנקראת י"ו כנ"ל, נתגלה קרון עור
הפנים, הינו בושח בחינת תפלין, ומתבייש ביותר על-ידי שנתוסף בו הכרה
חדשה בגדלת הבורא יתברך, וכן כל אדם, על-ידי חדוש השכל בתורה
נתוסף בו הכרה כנ"ל ומתבייש ביותר על חטאיו, שזה עקר התשובה,
וזוכה לאור התפלין, בחינת עץ החיים וכו' כנ"ל:

יא וצריך כל אדם להמשיך קדשת שבת, בחינת בושח ("בראשית" יר"א
בש"ת, בחינת גרא שבת), בחינת יראה, בחינת אור התפלין, לקדש ימי
החל, כדאיתא במכילתא: "זכור את יום השבת" זכרהו מאחד בשבת.
ולפי הקדשה שמקדש את ימי החל בן נדחה זהמת הנחש קץ כל בשר
שהוא בחינת רוח סערה כנ"ל. ועל-ידי-זה עולה הדבור לשרשו כנ"ל. על-
ידי שתקדש ימי החל מלי"ט (משלושים ותשע) מלאכות ל"ט (שלושים
ותשע) קללות שגרים זהמת הנחש וידמה לה בימי החול פאלו עכשו יום
קדשי (ענין) פנים):

לט - ונתתי עשב בשדך לבהמתך

א כשאדם מרגיש איזה רעבון, שמתגבר עליו תאות אכילה ידע שיש לו
שנאים כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה: 'כיון שנעשה אדם רש מלמטה
נעשה רש מלמעלה' (סנהדרין ק"ג). בכן צריך לשדד ולשבר הבהמיות שלו
המתאנה לאכל כי עקר הרעבון הוא להבהמיות ועל-ידי-זה ינצל
מהשנאים:

ב גם רעב הוא מחלקת בחינת: "חרפת רעב" (יחזקאל ל"ו ל), הינו שעל-
ידי תאות אכילה בא מחלקת שמחרפין ומבזין אותו וכן להפך. והרעב
הזה הוא בחינת ערלה כמ"ש: "חרפה היא לנו" (בראשית ל"ד יד). והינו
שלש קלפות המסבבין הברית שלום. וכשמשרפין את הערלה בחינת
חרפה בחינת תאות אכילה אזי נתגלה הברית שלום שזוכין לשלום למטה
ואז יש גם בן למעלה שלום במרומו. ואזי נתגלה ונתרבה שבע גדול
בעולם [כמ"ש: "השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך" (תהלים קמ"ז
: [ד]

ג כשיהיה זוגך בקדשה ותשבר נפש המתאנה שלך הינו נפש הבהמיות
וידמה לה פאלו כפאך שד על-ידי-זה יהיה לה בני קמא. כי מיתת הבנים
חס ושלום היא מחמת נפש הבהמיות:

ד גם צריך שיהיה עקר זוגך בליל שבת כדי שיהיו לך בנים חיים וקמים :

מ - אלה מסעי בני ישראל

א כל הנסיעות והטלטולים של אדם הם בשביל קלקול האמונה שהוא בחינת עבודה זרה. כי אם היה מאמין באמונה שלמה שיכול הקדוש-ברוך הוא להזמין לו כל צרכו לא היה נוסע שום נסיעה. ועל-ידי הטלטול מתקן לפעמים הטלטול שגורם למעלה כביכול (שהעניש הוא התקון כמובא במקום אחר). ועל כן מכפרים הנסיעות על פגם האמונה ומתקן וממתיק על-ידי-זה החרון אף מן העולם ונמשך רחמנות בעולם :

ב גם על-ידי פגם האמונה בחינת עבודה זרה נמנע המטר. ואין שבע ואין שלום ואין איש עוזר לחברו וכך אחד צריך לנסע ולטלטל במקום למקום בשביל פרנסתו :

ג גם על-ידי עבודה זרה בא עצירת גשמים וכשאיין קמח אין תורה. ועל-ידי בטול תורה בא גלות ונסיעות לדרכים כמ"ש : "גלה עמי מבלי דעת" (ישעיה ה' יג) :

מא - רקודין

א רקודין של מצוה כגון ששותה יין בשבת ויום-טוב או בכתנה של מצוה או בשארי סעדות מצוה. ושותה במדה וכונתו לשמים לזכות לשמחת ישראל לשמח בהשם יתברך אשר בחר בנו מכל העמים וכי. ונתעורר לשמחה על-ידי-זה עד שנמשך השמחה לתוך הרגליו דהינו שמרקד מחמת שמחה. על-ידי-זה מגרש החיצונים הנאחזין ברגליו וממתיק ומבטל כל הדינים וזוכה לקבל כל הברכות. וההתלהבות הזאת של הרקודין הוא "אשה ריח ניחוח לה". אבל מי שמרקד בהתלהבות היצר הוא בחינת : "אש זרה" (ויקרא י' יא) והיין ששתה הוא בחינת יין המשפר שמשם אחיזת החיצונים חס ושלום :

ב ונמצא שרקודין דקדשה ממתיקין הדינים כמו פדיון נפש שעושה הצדיק שפניח ידיו על הממון הנקרא עמודים, הינו רגליו בחינת דין כי

עֲקֵב גִּימְטְרִיָּא שְׁתֵּי פְעָמִים אֶלְקִים. וּמִמְשִׁיךְ לְתוֹכָן שְׂרֵשׁ הַדִּינִים, בִּינָה, לְהַמְתִּיקָם שֶׁהוּא שֵׁם מִיִּב בְּבִינָה. וְשֵׁלֶשׁ פְּעָמִים יִיד גִּימְטְרִיָּא מִיִּב שְׁמֵשׁ שִׁיךְ יָד הַגְּדוּלָה וְיָד הַחֲזָקָה וְיָד הַרְמָה לְשֵׁם. וְשֵׁם מִיִּב יֵשׁ בּוֹ שְׁבַע שְׁמוֹת וְכָל שֵׁם יֵשׁ בּוֹ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת וַיִּכּוֹן לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַוּוּיִן לְעַמּוּדִים הַנִּיִּל. וְאִזּוֹ נִקְרָא וְוִי הַעַמּוּדִים וְחֲשִׁקִיהֶם כְּסָף (שְׁמוֹת כ"ז י), שְׁעַל-יָדֵי חֲשׂוּקָה וְהַתְּחַבְּרוֹת הַוּוּיִן עִם הַעַמּוּדִים נֶעֱשֶׂה כְּסָף חֲסֵד וְנִמְתְּקִין הַדִּינִים. וְעַל כֵּן טוֹב לְאָדָם לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לִתֵּן בְּכָל פֶּעַם עַל פְּדִיוֹן לְצַדִּיקִים וִירָאִים כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים. הֵינּוּ אֶפְלוּ כְּשֶׁאִין לוֹ צָרָה חֵס וְשָׁלוֹם, אָף-עַל-פִּי-כֵן יִתֵּן בְּכָל עֵת עַל פְּדִיוֹן כְּדֵי לְהַמְתִּיק מֵעֲלֵיו הַדִּינִים שֶׁלֹּא יָבֹא לְיָדֵי צָרָה חֵס וְשָׁלוֹם :

ג גַּם עַל-יָדֵי מְלוּי גְרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים יֵין הוּא בְּחִינַת פְּדִיוֹן וּמִמְתִּיק הַדִּינִים. וְזֶה פְּרוּשׁ: 'תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם' (בְּרַכּוֹת ס"ד) שְׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ שֵׁם מִיִּב אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם שִׁיעַ נְהוּרִין הַמְּאִירִין וְעִם חֵי חוֹרְתָא גִּימְטְרִיָּא בְּשֵׁלוֹ"ם בְּחִינַת בִּינָה (עֵץ חַיִּים פ' י"ג וי"ד). וְתַלְמִיד-חֲכָם נִקְרָא נְצַח וְהוּד רַגְלִין בְּחִינַת עַמּוּדֵי עוֹלָם בְּחִינַת עֲצוֹת כְּמוֹ 'וְנִהְיִין מִמֶּנּוּ עֲצָה וְתוֹשֵׁי'ה' (אָבוֹת פ"ו) (עֲצָה גִּימְטְרִיָּא תַּלְמִידֵי חֲכָ"ם עִם הָאוֹתִיּוֹת). וְזֶה: "יִתֵּן לָךְ כְּלָבֶבְךָ" (תְּהִלִּים כ"ה) אֵימַתִּי כְּאֲשֶׁר "וְכָל עֲצָתְךָ יִמְלֵא" עַל-יָדֵי מְלוּי גְרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים יֵין בְּחִינַת בִּינָה בְּחִינַת יֵין הַמְּשֻׁמָּח כְּנִיִּל בְּבְחִינַת הַלֵּב מִבֵּין בְּחִינַת כְּלָבֶבְךָ גִּימְטְרִיָּא בִּיִּיִן עִם הַתְּבָה וְהַכּוֹלָל 'וְחֲשִׁיב כְּנִסְכִּים' (יוֹמָא ע"א) הַנִּקְרָאִים כָּל מְנַחוּתֵיךָ (כְּלִשׁוֹן הַמְּשֻׁנָה שְׁקִלִים פְּרָק ה):

מב - וירא בצר להם בשמעו את רנתם

א עַל-יָדֵי נְגִינָה נִמְתְּקִין הַדִּינִים כִּי קוֹל הַנְּגִינָה הוּא תִּלְתָּ גּוֹנִין דְּקִשְׁתָּ שְׁיֵשׁ בְּקוֹל אֵשׁ וּמִים וְרוּחַ. שֶׁהֵם שְׁלֶשֶׁה אָבוֹת וְהֵם שְׁלֶשֶׁה גּוֹנִין דְּנִהִירִין לְבוֹשִׁין דְּשְׂכִינְתָא שֶׁהִיא הַקִּשְׁתָּ (זַהַר-הַקְּדוּשׁ חֶלֶק ג רט"ו וְחִגְיָה ט"ז) וְתִלְתָּ גּוֹנִין דְּקִשְׁתָּ הֵם הָאָבוֹת. וְכִשְׁהִיא מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּלְבוּשֵׁין דְּנִהִירִין אֲזִי נִתְקַיֵּם: "וִירָאִיתִיָּה לְזָכַר בְּרִית עוֹלָם" (בְּרַאשִׁית ט' טז) וְאִזּוֹ: "וְיַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה" (אֶסְתֵּר ז' י). וּמִי שֶׁמִּנְגֵן אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ שְׂכָתוֹב: "אֲדַנִּי שְׂפַתֵי תִפְתַּח" (תְּהִלִּים נ"א יז) שֶׁהַדְּבִיר הוּא שֵׁם אֲדַנִּי וְנִקְרָא קִשְׁתָּ לְשׁוֹן בְּקִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁפִּרֵשׁ רַש"י: 'בְּחֶרְבִי וּבְקִשְׁתִּי' (בְּרַאשִׁית מ"ח כב). וְעַל-יָדֵי קוֹל הַנְּגִינָה שֶׁהִיא בְּבִהִירוֹת וְזָכוֹת גְּדוֹל אִזּוֹ מְלַבֵּישׁ הַשְּׂכִינָה הֵינּוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּלְבוּשֵׁין דְּנִהִירִין וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹאֶה אוֹתָהּ אֲזִי: "וְיַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה". וְזֶה שֶׁפִּרֵשׁ רַש"י: "בְּשִׁמְעוּ אֶת רִנְתָם" (תְּהִלִּים ק"ו מד) בְּזָכוֹת הָאָבוֹת הֵינּוּ כְּנִיִּל שֶׁהַלְבוּשֵׁין דְּשְׂכִינְתָא הֵם בְּזָכוֹת וּבִהִירוֹת אֲזִי: "וַיִּנְחָם כְּרוֹב חֲסִדָּיו" וְנִמְתְּקִין הַדִּינִים:

ב גם על-ידי אמונת חכמים שמאמין שכל דבריהם ומעשיהם אינו פשוט ויש בהם רזין על-ידי-זה מלביש הקשת בלבושין דנהירין כנ"ל ונמתקין הדינים. כי הצדיק הוא בחינת קשת כמו שאמר רבי שמעון בר יוחאי לרבי יהושע בן לוי הנראה קשת בימיה וכו' (כתבות ע"ז ובזהר הקדוש הנ"ל) שהצדיק מאיר בכל מעשיו להשכינה ומפשיט לבושי קדרות הפשוטים ממנה לקשטה בלבושין דגונין נהירין דרזין דאורייתא דאור תורה רז אתקרי. ועל-ידי-זה וראיתה לזכר ברית עולם וסליק מנה רוגזא דבריה "וחמת המלך שככה" ונמתקין הדינים:

ג וגם על-ידי שעושין לבוש נאה להצדיק נעשין התקונים הנ"ל:

ד וגם על-ידי תקיעת שופר בראש השנה נמתקין הדינים כי תקיעה שבירים תרועה הם האבות וסימנד קש"ת הינו תקיעה וכו'. והם שלשה שמות היחוד "ה' אלקינו ה'" שהם י"ד (ארבע-עשרה) אותיות בחינת הגונין הנ"ל בחינת י"ד דשד"י והאבות שלשה ענפי האילן שהם ש' משם שד"י. וזהו פרוש: "והיה שדי בצריד" (איוב כ"ב כה) (ועין כל זה ב"זהר-הקדוש" חלק ג ר"ל רל"א) (ועין בזה ב"לקוטי הלכות" הלכות חזקת מטלטלין הלכה ה):

מג - הדבורים של הרשע מולידים נאוף בהשומע

דע שדבורים של רשע שהוא בר דעת מולידים נאוף בהשומע. וצריך לזהר מלשמע דבוריו כי הם דבורים ארסיים של נאוף שמדבר ומוציא מפיו הבלים ואוירים ארסיים של נאוף והשומע דבוריו ונושם נשימות מכניס בגופו אלו האוירים. ולפיכך בבלעם שהוא דעת דקלפה שהיה דגמת דעת דקדשה כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'באמות העולם קם כמשה ומנו בלעם' (זהר-הקדוש כ"א ע"ב) הוליד אוירים ארסיים של נאוף במדון, כמו שכתוב (במדבר ל"א טז): "הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם". 'בדבר' דיקא על-ידי דבריו שהוא התגלות הדעת שלו. וכשבאו ממלחמת מדון כתיב: "ונקרב את קרבן ה' וכו' לכפר על נפשותינו לפני ה'" (שם) ודרשו חכמינו, זכרונם לברכה: 'אם מידי עברה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו' (שבת ס"ד):

מד - מה שמכין כף אל כף בשעת התפלה

א מה שמכין כף אל כף בשעת התפלה, כי כ"ח (עשרים ושמונה) פרקים דינדים הם בחינת כ"ח (עשרים ושמונה) אתון דמעשה בראשית, שהכל נברא בהם, ונקראין: "כח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם נחלת גוים" (תהלים קי"א ו), וכשאנו מוחאין כף אל כף, בזה נתעוררין הכ"ח (עשרים ושמונה) אתון הנ"ל, על-ידי-זה יש כח בידינו לטהר אור ארץ העמים ולגרש אור הטמא. כי חוזר ארצם תחת ממשלת הקדוש-ברוך-הוא שבידו לתת לכל מי שירצה ונטהר אור המקום שמתפלל שם איש הישראלי ושואב האור הקדוש כמו בארץ-ישראל נמצא על-ידי-זה התפלה היא באוירא דארץ-ישראל:

ב ועל כן צריך לקבע מקום לתפלתו, כי אפלו כפעומד להתפלל במקום שהתפלל צדיק אף-על-פי-כן קשה לו מאד להתפלל שם כי אינו מרגל באוירא של מקום וכל שכן להפך:

ג וזה פרוש: "תפלות כנגד תמידין תקנום" (ברכות כ"ו), הינו שצריך לראות שיתפלל תפלתו באוירא דארץ-ישראל דהינו תקון מחשבות זרות שבתפלה שהם בחינת תפלות כנגד שתקונם על-ידי בחינת ארץ-ישראל שכתוב בה: "תמיד עיני ה' אלקיך בה" (דברים י"א ג):

ד וזה פרוש: "ובגיד הנביאים אדמה" (הושע י"ב יא) על-ידי מחאת כף על-ידי הידים הדבורים נדברים באדמת קדש. נביאים לשון דבור (כמו שפרש רש"י שמות ז ועין ארח-חיים סימן ק"ב ס"ק ג בט"ז בזה). גם נתבטל הרג ואבדון מהעולם (ועין לקמן סימן מ"ו) בבחינת: "ונתתי שלום בארץ וכו' וחרב לא תעבר בארצכם" (ויקרא כ"ו ו). ועל-ידי המחאת כפים התפלה היא באוירא דארץ-ישראל והוא דר באוירא דארץ-ישראל ויש לו אלקים ונתבטל מחשבות עבודה זרה וכפירות הנקראים כנגד האמונה שהיא תפלה, בחינת ידיו אמונה תרגם אונקלוס פרישן בצלו. ותקונם על-ידי תמידין על-ידי ארץ ישראל על-ידי מחאת כף כנ"ל:

ה פרוש אחר תמידים הם כבשים בחינת "וכבשים ללבוש" (משלי כ"ז כו) ואמרו חכמינו זכרונם לברכה, שהם כבשי דרחמנא (חגיגה י"ג) שעל-ידי תפלה נתגלה סודות התורה:

ו פרוש אחר תפלה כנגד הינו המחשבות זרות שהם כנגד ונקראים מבול שהם מבלבלין התפלה. ותקונו שיתן צדקה לארץ-ישראל ועל-ידי-זה הוא נכלל באוירא דארץ-ישראל שעליה אמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'שלא ירדה מבול לארץ-ישראל' (זבחים קי"ג) וזהו: 'תמידין תקנום' ותקונם ארץ-ישראל. וגם על-ידי-זה נזדבד מחו הינו מחשבתו כי 'אוירא

דְּאָרְץ-יִשְׂרָאֵל מִחֻכְמֵי (בְּבֹא-בִתְרָא קִנִּי'ח). וְזֶהוּ: "וּרְאִיתִיהָ" הִינּוּ אָרְץ
יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרַר וְנִתְתַקֵּן בְּרִית עוֹלָם בְּחִינַת חִי' (שְׁמוֹנֶה-עָשָׂר)
בְּרַכָּא דְצְלוֹתָא בְּחִינַת צְדִיק חִי' עֲלֵמִין:

מה - מחאת כפיים בתפלה

על-ידי מחאת כפיים בתפלה נתעוררים כנפיי הראה שמשם נתהנה הדבור
ועל-ידי המחאת כפיים אצבעות ימין בחמשה שבשמאל וכן להפוך
נתהנה בחינת מ"י גימטריא חמשים שערי בינה בחינת יובל. כי חמש
פעמים חמש גימטריא עשרים וחמש ושתי פעמים עשרים וחמש גימטריא
חמשים, בחינת חמשים פעמים יציאת מצרים שנוצר בתורה שעל-ידי
בחינת יובל יצאנו ממצרים. ושם היה הדבור בגלות ועל-ידי הגאולה
(גימטריא מ"י) נתהנה בחינת פה ודבור בחינת: "מי שם פה" (שמות ד'
יא) והפה מקבל הדבורים לתוכו מפני הראה:

מו - מחאת כף בשעת התפלה

א מחאת כפיים בתפלה זה בחינת זווג נתינת המטה בין צפון לדרום
(ברכות ה) שהם בחינת שתי ידים (ועין לעיל סימן ט' שעל-ידי תפלה
כראוי זוכה לזווגו ולפרנסה):

ב גם על-ידי זה נמתקין הדינים כי הימין יד הגדולה והשמאל יד החזקה
ובשעת הכאה שנתחברים יחד זה בחינת יד רמה והם בחינת שלש ידים
בחינת שלש הויות. כי י"ד הוא בחינת הוי"ה עשר אותיות במלוי וארבע
אותיות פשוט נגד י"ד (ארבע-עשרה) פרקין שבכל אחד, ועל-ידי שלש
הידים שהוא שלש הויות נמתקין השלש אלקים שהם הדינים בחינת
הדבורים היוצאים מהגרון שהיא גימטריא שלש פעמים אלקים:

ג גם על-ידי זה נצולין משכחה וזוכין לזכרון כי ממתיק את הדינים
בחינת אלקים בכפיו כנ"ל כשמכה כף אל כף. בחינת: "נפשי בכפי תמיד"
(תהלים קי"ט קט) נפשי בחינת תפלה ודבור כמו שכתוב (שיר השירים ה'
ו): "נפשי יצאה בדברו", ועל-ידי זה: "ותורתך לא שכחתי" ראשי-תבות
שליו גימטריא שלש הויות ושלש אלקים, הינו המתקת הדינים בחינת

מחין דקטנות שמשם השכחה ובא למחין דגדלות בחינת זכרון ודבור התגלות המחין. ועל כן בשעת התפלה יודע אם הוא במחין דקטנות או דגדלות:

ד גם על-ידי-זה מבטל המחלקת כי כלם נמשכים מבחינת קרח בחינת חשד (גימטריא כקרח) בחינת שמאלא. על אהרון בחינת אור בחינת ימין. ועל-ידי מחאת כף נכללים זה בזה ונעשים אחדות. וזה פרוש: "כל העמים תקעו כף" (תהלים מ"ז ב) 'לשון התחברות' (כפרוש רש"י שם):

מז - ואכלתם אכול ושבוע

א מי שהיא משקע בתאות אכילה בידוע שהוא רחוק מאמת ובידוע שדינים שורין עליו. גם זה סימן על דלות. גם יבוא לידי בזיונות ובושות כמו שכתוב: "כרם זלת לבני אדם" (תהלים י"ב ט), ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'שהנצרף לבריות נשתנה פניו ככרום' (ברכות ו) לכמה גונים:

ב ומי שמשפר תאות אכילה הקדוש-ברוך-הוא עושה על ידו מופתים:

ג והארת הפנים הוא תקון ואמת (תקון שביעי משלש-עשרה מדות הרחמים) בחינת יעקב כמו שכתוב: "תתן אמת ליעקב" (מיכה ז' כ) שהוא בחינת תפלין הנקראים פאר כמו שכתוב: "פארף חבוש" (יחזקאל כ"ד יז). כי יעקב הוא תפארת כלליות הגונון בחינת אמת בחינת חיים ומשם עקר העשירות וכל ההשפעות טובות בחינת קשטא קאי (שבת ק"ד) בחינת: "היקום אשר ברגליהם" זה ממונו שעליו קאי (פסחים ק"ט). וכשפוגמין בתפלין חס ושלום בא עניות וביזיונות וחיו תלויים מנגד, רחמנא לצלן (ברכות כ"ד). וכן כשפוגם באמת בא עליו חס ושלום, דלות ובושות אבל האוחז במדת האמת פרנסתו ברוח:

ד ועל כן המשקע באכילה רחוק מאמת, שהיא בהסתרת פנים מבחינת אמת בחינת: "והסתרת פני מהם והיה לאכל" (דברים ל"א יז). ואם מדקדקין ישראל לבלי לאכל הרבה כי אם לשבע נפשם אזי הם בבחינת: "ישא ה' פניו" שהקדוש-ברוך-הוא נושא להם פנים (ברכות כ) ונזונים ממדת האמת. ולהפך אפלו איש צדיק שכבר יצא מהתאוה ונפל ממדרגתו ונפל לתאות אכילה סימן שיצא שקר מפיו ויש דין עליו למעלה והוא סימן עניות:

ה והנה כל העולם כלו נזון משפע של ארץ ישראל (עין זהר-הקדוש חלק ב' קנ"ו:) פידוע. וארץ-ישראל בעצמה מקבלת השפע מן האמת שהיא מדת יעקב בחינת שמים אש ומים שהוא כלליות הגונן בחינת תפלין שנקראים חיים (מנחות מ"ד). ועל כן נקרא ארץ-ישראל ארץ החיים. ועל כן כתיב בה: "תמיד עיני ה' אלקיך בה" (דברים י"א יב) כי "דבר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהלים ק"א ז) אך ארץ-ישראל שהיא מדת אמת על כן "תמיד עיני ה' בה". ושבחה "אשר לא במסכנת תאכל בה לחם" (דברים ח' ט) שלא מחמת עניות תאכל בה לחם לבד אלא מחמת שבור ובטול תאות אכילה. מחמת שהיא בבחינת אמת והיא מפשט מתאות אכילה ואינו בוחר רק בלחם לאכל:

ו ועל כן על כל צרה שלא תבוא גוזרין תענית, כי הצרה חס ושלוש, בחינת הסתרת פנים בחינת דינים. ועל כן גוזרין תענית לשבר תאות אכילה שעל-ידי-זה בא בחינת נשיאות פנים בחינת המתקת ובטול הדינים ועל-ידי-זה נתבטלין כל הצרות:

ז וכשאנו אוכלים שפע אמת הבא דרך ארץ-ישראל ואחר-כך אנו מדברים הלולו של הקדוש-ברוך-הוא, בזה הכח נעשים כשתפים להקדוש-ברוך-הוא לברא שמים חדשים בחינת פני יעקב. וארץ חדשה בחינת ארץ-ישראל כמו שכתוב: "ולאמר לציון עמי אתה" אל תקרי עמי אלא עמי (זהר-הקדוש ח"א ה) בשתפיות. נמצא שמשנים הנהגת הגלגלים והמזלות בשמים על-ידי דבורים קדושים ואמתיים בתפלה ותורה. בחינת: "ואכלתם אכול ושבוע" (יואל ב' כו) שאוכלים רק לשבע הנפש ועל-ידי-זה "והללתם את שם ה'", אזי תהיו שתפים להקדוש-ברוך-הוא לברא שמים וארץ וזהו: "אשר עשה עמכם" ואז "להפליא" שתוכלו לעשות נפלאות. "ולא יבושו" כי מאחר שאתם בבחינת אמת כלליות הגוננים בקדשה אינכם צריכים להתביש שהוא כלליות הגונן במדות הנפולים בחינת נצרכים לבריות שנשתנה פניו לכמה גונים (שהוא כנדון בשני דינים אש ומים (ברכות י), כי אזל סמקא שהוא תולדת אש ואתי חורא שהוא תולדת מים) (מהרש"א שם) ועל כן "ולא יבושו עמי לעולם":

מח - על אשר מעלתם בי

א צירי זה בחינת ויצר בחינת בינה ששם נוצר הולד כמו שכתוב: "אם לבינה תקרא" (משלי ב' ג). והיא בחינת סכה כמו שכתוב: "תסכני בבטן אמיי" (תהלים קל"ט יג) והיא בחינת מה שמתפללין בכח שהיא מכניס כל כחו באותיות התפלה בבחינת: "כל עצמתי תאמרנה" (שם ל"ה י) בחינת סכה כמו שכתוב: "ובעצמות וגידים תשככני" (איוב י"א). והם בחינת

כ"ח (עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה) אֲתָנוּן דְּעֵבְדָא דְּבְרָאשִׁית (כַּנְי"ל סִימָן מ"ד) שְׁבָהֶם
נְבָרָא הָעוֹלָם, וְעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת שְׁבָהֶם נְבָרָא הָעוֹלָם מְקַבְּלִין כַּח מְכ"ח
(עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה) אֲתָנוּן אֱלוֹ. וְאֵלוֹ הַדְּבוּרִים שְׁמִדְבָר בְּכַח הֵם עֲצָמוֹן
הַדְּבוּרִים שֶׁל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא בְּחִינַת: "וְאֲשֶׁם דְּבָרֵי בְּפִיךָ" וְגו' (יִשְׁעִיָּה
נ"א טז). וְהַמְאֻמְרוֹת הַנְי"ל הֵם בְּחִינַת חֶסֶד כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "אֲמַרְתִּי עוֹלָם
חֶסֶד יִבְנֶה" (תְּהִלִּים פ"ט ג) בְּחִינַת סֶכֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲבוּק יָד יָמִין וְזָהוּ:
"וּבְצֵל יָדֵי כְּסִיתִיךָ" עַל-יָדֵי "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ" כַּנְי"ל:

ב אֲבָל הַדְּבוּרִים שְׁאִינֶם דְּבוּרִים קְדוּשִׁים גּוֹרְמִים שְׁנִתְעוֹרֵר חֶסֶד וְשְׁלוֹם
סִפְתָּ נּוֹצְרִים סִפְתָּ עֲכוּ"ם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "אֲשֶׁר פִּיהֶם דְּבָר שְׁוֹא וַיִּמְיָנֶם יָמִין
שְׁקָר" (תְּהִלִּים קמ"ד ח) שֶׁהוּא חֲבוּק דְּסִטְרָא אַחְרָא. וּמִתְגַּבֵּר חֶסֶד וְשְׁלוֹם
יָמִין שְׁקָר וּמִתְגַּבֵּר גְּלוּת אֲמוֹת הָעוֹלָם וְנִתְרַחֲקִים מִקְּדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל.
וְעַל-יָדֵי-זֶה נִתְעַלֵּם הָאֲמֶת וְהַרְבֵּי הָאֲמֶת וּמִתְגַּבֵּר חֶסֶד וְשְׁלוֹם רִיב וּמִחְלָקָת
וְאִזִּי הַשְּׂכִינָה הִיא רִיב עִם קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תְּקוּן כ"א מ"ד) עַל בְּנֵהָא
בְּגִלוּתָא שְׁגָלוּ מֵעַל שְׁלַחוּ אֲבִיהֶם וּמְאֻרְצֶם יֵצְאוּ:

ג עַל כֵּן סֶכֶה הִיא סְגֻלָּה לְבָנִים וְהִינּוּ גַם כֵּן תְּפִלָּה בְּכַח כַּנְי"ל וְכוּן אֶרֶץ-
יִשְׂרָאֵל שְׁלִשְׁתָּם סְגֻלָּה לְבָנִים וְכֻלָּם הֵם בְּחִינָה אַחַת וְתִלּוּיִים זֶה בְּזֶה.
וְזוֹכִין לְבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יָדֵי תְּפִלָּה בְּכַח וְכוּן עַל-יָדֵי מִצְוֹת סֶכֶה כִּי
עֵקֶר אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יָדֵי כַח מְעַשְׂיו וְכוּ' בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכַח (כַּנְי"ל
סִימָן מ"ד):

ד וְכוּן שְׁלִשְׁתָּם מְצִילִים מְרִיב וּמִחְלָקָת בְּחִינַת: "תִּצְפְּנִים בְּסֶכֶה מְרִיב
לְשׁוֹנוֹת" (תְּהִלִּים ל"א כ"א). שְׁלֵא יִתְגַּבְּרוּ חֶסֶד וְשְׁלוֹם לְשׁוֹנוֹת הָעֲכוּ"ם כִּי אֵל
יִתְקִים: "אִזִּי אֶהְפֹּךְ אֶל הָעַמִּים שְׁפָה בְּרוּרָה" וְגו' (צְפַנְיָה ג) וַיְהִיָּה שְׁפָה
אַחַת לְעֵבְדוֹ שְׁכָם אַחַד. וְאִזִּי נִדְּחָה הַשְּׁקָר וְיִתְגַּבֵּר וְיִתְגַּלֶּה הָאֲמֶת בְּעוֹלָם
וַיִּזְכּוּ כָּלֶם לִידַע מִהַרְבֵּי הָאֲמֶת שֶׁבְּדוֹר שִׁיתְּפָרְסֶם וְיִתְגַּלֶּה, וְעַל-יָדֵי-זֶה הַכֹּל
יִחְזְרוּ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְאֶפְלוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם לְעֵבְדוֹ שְׁכָם אַחַד בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ
אָמֵן:

מט - לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יצא

מחפתו וכו

א כָּל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹקֵי מִמַּעַל וְעֵקֶר הָאֱלֻקוֹת הוּא בִּלְב.
וְהָאֱלֻקוֹת שְׁבִלְב אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוּף כִּי אֹר לְהַבְיּוֹתוֹ הוּא
עַד אֵין סוּף הִינּוּ שְׁאֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית לְתִשׁוּקָתוֹ. וּלְפִי גִדְל הַתְּלַהּבוֹת
הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁהוּא עַד אֵין סוּף לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם

עבודתה ולא היה יכול לגלות שום מדה טובה, כי מגדל התלהבותו עד אין סוף אינו יכול לעשות שום דבר. וזה בחינת מה שבתחלת הבריאה לא היה מקום לבריאה מחמת שהיה הכל אין סוף ברוך הוא, ורצה הקדוש-ברוך הוא שיתגלה מלכותו ואי אפשר להשיג זאת אלא על-ידי המדות שהם העולמות, שעל-ידי-זה משיגין אלקותו ויודעין שיש אדון ומושל ומנהיג. על כן צמצם אורו האין-סוף לצדדין ונשאר חלל פנוי ובתוכו ברא העולמות. על כן בהכרח צריך כל אדם לצמצם אור להביות לבו שהוא עד אין סוף כדי שיוכל לעבד את השם יתברך בהדרגה ובמדה. כי השם יתברך רוצה בעבודתנו שנעבד אותו במדות טובות שעל-ידי-זה נתגלה מלכותו יתברך:

ב וכשמצמצם התלהבות לבו שלא יבער יותר מדאי אִזי נשאר חלל פנוי בלב בחינת: "ולבי חלל בקרבי" (תהלים ק"ט כב), ובתוכו נתגלגל מדותיו הטובות שהוא סוד בריאת העולמות שהיה בתוך חלל הפנוי פנ"ל. ועקר הבריאה היה על-ידי חכמה כמו שכתוב: "כלם בחכמה עשית" (שם ק"ד כד), וזהו בחינת מה שעקר עבודת ה' לזכות למדות טובות ומעשים טובים הוא על-ידי ששומר החכמה שבלב הינו מחשבות לבו שזהו עקר היצרון, כמו שכתוב: "וכל יצר מחשבות לבו" (בראשית ו' ה). על כן הלב הוא היצר של המדות הינו החכמה שבלב בחינת: "צור לבבי" (תהלים ע"ג כו) (ועין ברכות י) בבחינת: "וייצר" בשני יודין (ברכות ס"א) יצירה לטב ולביש בחינת שני יצרין הינו מחשבות טובות הם יצר טוב ומחשבות רעות הם יצר הרע. על כן כל תקון האדם וקלקולו חס ושלום הכל תלוי בשמירת המחשבה שבלב (ועין לעיל סימן ל"ה):

ג וכשנזהר ממחשבות רעות וחושב מחשבות טובות בלבו אין לעבד את השם יתברך בזה נעשה לבו בבחינת "צור לבבי" פנ"ל ובבחינת "ולבי חלל בקרבי" פנ"ל. וזוהי לעשות פעולות ומדות טובות המתגלים בתוך החלל ועל-ידי-זה נתגלה שהוא מקבל עליו על מלכות שמים שלמה:

ד וכשהלב הוא בבחינת ולבי חלל פנ"ל אז לבו פתוח בחכמה ועל-ידי-זה מתקן את הבריאה שהוא על-ידי חכמה פנ"ל בבחינת מחשבות טובות. ועל-ידי שחושב מחשבות רעות חס ושלום, שהם טפשות הלב בחינת: "ערלת לבבכם" תרגם אוינקלוס: 'טפשות לבבון' (דברים י' טז), אז מטמטם את הלב ובה הוא מטמטם בחינת החלל של הבריאה שהוא על-ידי חכמה ומקלקלה ונחשב כאלו החריב את העולם. וכשחושב מחשבות טובות זה בחינת תקון הבריאה ועל-ידי שמטהר הלב ומגרש ממנו מחשבות רעות וחושב מחשבות טובות יזכה שיוכל לחדש מעשה בראשית ולעשות נסים בעולם. וזה בחינת: 'הרוצה לנסך יין על-גבי המזבח ימלא גרוגס של תלמידי-חכמים יין' (יומא ע"א), כי גרוגס הוא בחינת השיתין שמנקבין ומחללין עד התהום (סכה מ"ט), והינו בחינת "ולבי חלל בקרבי" כי תהום דא לבא וקנה (זהר-הקדוש) ותהום בחינת נסים שעל דבר נסי הכל תמהין בחינת ותהם כל העיר (רות א' יט). על כן הצדיק שלבו פתוח בחכמה בבחינת ולבי חלל בקרבי פנ"ל בחינת צור לבבי על-

יְדִי-זֶה יָכוֹל לְחַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּבְטוֹבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית" "וּבְטוֹבוֹ" זֶה הַצְּדִיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב" (יִשְׁעִיָּה ג' ו) כִּי אָמְרוּ חַכְמֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבָרְכָה, חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדִי אֲמָן אֱלוֹ הַשִּׁיתִּין שֶׁמְחַלְלִין וְכוּ' (סִפְּה שָׁם), וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה יְדִי אֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּחִינַת לֵב הַצְּדִיק כְּנִ"ל:

ה וְזֶה בְּחִינַת: "וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם" (דְּבָרִים י"א ג) 'אֵיזָה הִיא עֲבוּדָה שֶׁבֵּלֵב זֶה תִּפְלָה' (תַּעֲנִית ב), כִּי עֶקֶר הַתִּפְלָה תְּלוּי בֵּלֵב שֵׁיִשִּׁים כָּל לְבוֹ עָלֶיָּה דְּהֵינּוּ שֵׁיִקְשֵׁר מִחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב לְדַבּוּרֵי הַתִּפְלָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְבוֹ רְחוּק מִהַדְּבּוּרִים רַק יִשְׁמַע הֵיטֵב מֵהוּא מְדַבֵּר, וְעַל-יְדִי-זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנוֹפֵל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְנִמְשָׁךְ לְיִשְׂרָאֵל חִיּוֹת גְּדוֹל וְשִׁפְע וְעֲשִׁירוֹת גְּדוֹל וּבְרָכָה עַד בְּלִי דֵי וְנַעֲשֶׂה עַל-יְדִי-זֶה יַחֲוּדָא עֲלָאָה וְיַחֲוּדָא תַּתְּאָה וְזוֹכָה לְהַתְּגַלוֹת אוֹרִיתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה. כִּי תִפְלָה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאֲנִי תִפְלָה" (תְּהִלִּים ק"ט ד), וְתִפְלָה שֶׁבֵּלֵב בְּחִינַת הַתְּגַלוֹת מַלְכוּתוֹ בְּתוֹךְ הַחֲלָל הַפְּנוּי (שֶׁבֵּלֵב):

ו וְזֶה בְּחִינַת הִ"א כִּי כְּשֶׁמְטַמְטֵם לְבוֹ בְּטַפְשׁוֹת 'וְאִין עֲנִי אֱלָא בְּדַעְתִּי' (נְדָרִים מ"א) אֲזִי הוּא בְּחִינַת דְּלוּת בְּחִינַת דְּל"ת. וְכִשְׁמַקְדֵּשׁ מִחֲשַׁבְתּוֹ וְלִית קְדֻשָּׁה פְּחוֹת מַעֲשֶׂרָה (זֶהר-הַקְּדוֹשׁ חֶלֶק ב כ"ט) זֶה בְּחִינַת יו"ד שֶׁמְמַשְׁיָךְ לְתוֹךְ הַדְּל"ת וְנַעֲשִׂית הִ"א בְּחִינַת: "הִיא הָעוֹלָה" (וַיִּקְרָא ו' ב) בְּחִינַת: "מִי זֹאת עוֹלָה" (שִׁיר הַשִּׁירִים ח' ה) מִי עִם זֹאת עוֹלָה. שֶׁמַּעֲלָה בֵּיתָא עֲלָאָה וּבֵיתָא תַּתְּאָה עַל-יְדִי הַקָּמַת הַתִּפְלָה בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתְּאָה. שֶׁיָּבֹא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה עַל-יְדִי בְּנֵן יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְמֻטָּה בְּחִינַת תִּפְלָה (תַּעֲנִית ה). וְשִׁנְיָהֶם בְּחִינַת יַחֲוּדָא עֲלָאָה וְיַחֲוּדָא תַּתְּאָה בְּחִינַת אָבִיב שֶׁנִּקְרָא נִיסָן שֶׁבוֹ הוּקַם הַמֶּשֶׁכָּן וּבוֹ יִתְחַנֵּף הַבֵּית לְעַתִּיד לְבוֹא (יְחִזְקֵאל מ"ה יח) (נִגְדָּ שְׁנֵי בְּתִים הַנִּ"ל) אֲלֹף עִם בֵּית יוֹד עִם בֵּית:

ז וְעַל-יְדִי-זֶה יִתְעוֹרֵר לְעַתִּיד לְבוֹא הַשִּׁיר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הַשִּׁיר יִהְיֶה לְכֶם כְּלִיל הַתְּקֵדֵשׁ חָג" (יִשְׁעִיָּה ל' כט) (כִּי תִפְלָה בְּחִינַת אֲמוּנָה וְכִתִּיב "וַיֹּאמְרֵנוּ בְּדַבְּרֵינוּ יִשְׁרֵנוּ תִהְלֵתוּ" (תְּהִלִּים ק"ו יב) וְעַיִן שְׁעָרֵי-צִיּוֹן, שְׁעַר ג), שֵׁיִשִּׁירוּ בְּלִיל פְּסַח שִׁיר פְּשׁוּט, כְּפוּל, מְשַׁלֵּשׁ וּמְרַבֵּעַ, וְהֵם עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה, בְּחִינַת הִ"א, שֶׁהִיא דְּל"ת עִם יו"ד, וְזֶהוּ עַל-יְדִי שִׁיתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ בְּבְחִינַת שִׁיר, בְּחִינַת שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם (בְּרָכוֹת יג), בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (שְׁמוּאֵל-ב כ"ג א), בְּחִינַת סֶפֶת דָּוִד, שֶׁצָּרִיף לְהַקִּימָה (עֲמוּס ט' יא), וְסִפְּה בְּחִינַת שָׂרָה, שֶׁסִּכְתָּה בְּרוּחַ-הַקְּדֻשׁ (מְגִלָּה יד), בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת תִּפְלָה, שֶׁיַּעֲלֶה וְיִקָּים אוֹתָהּ מִשְׁפָּלוּת וְקִטְנוּת, בְּחִינַת "הַמְּאוֹר הַקָּטָן" (בְּרֵאשִׁית א' טז), בְּחִינַת "עֲצָתוֹ נוֹפְלֵת" (סִנְהֶדְרִין כב), לְגַדְלוּת, בְּבְחִינַת "הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים" (בְּרֵאשִׁית שָׁם), וְאֲזִי יִזְכֶּה לַעֲצָה שְׁלֵמָה וְלַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה:

ח כי זה בחינת תשובה אותיות תשוב ה' לעשות מד', ה'. ועקר התשובה תלוי בלב כמו שכתוב: "ולבבו יבין ושב" (ישעיה ו' י) הינו במחשבה שבלב, שיתגבר לברח ממחשבות רעות ולחשב בכל עת מחשבות טובות. לשם אל לבו היטב מה יהיה תכליתו וסופו ולחשוב עצות ותחבולות איד זכה לשוב אל השם יתברך ועל-ידי-זה יזכה לתשובה. ועל-ידי-זה יזכה להגיע ולהשיג אוריתא דעתיקא סתימאה הינו סתרי פנימיות התורה שהם עקר שעשועי עולם הבא בחינת ענג שבת, ושבת זה בחינת תשובה כמו שכתוב: "ושבת עד ה' אלקיך" (דברים ל' ב). ואיתא בתקונים (תקון כ"א מ"א) והיא נקראת קבלה פד איהי בין תרין דרועין דמלכא ותרון דרועין הם ניסן ותשרי והם ימי תשובה, כי בניסן עתידין לגאל (ראש-השנה י"א). ואין הגאולה אלא על-ידי תשובה כמו שכתוב: "ובא לציון גואל ולשביי וגו' (ישעיה נ"ט כ) הינו עקר ידיעת סודות התורה שהם חכמת הקבלה יהיה לעתיד על-ידי תשובה:

ט וזה בחינת ציצית הינו בחינת תכלת (פרוש עקר מצות ציצית הוא על-ידי תכלת פמובא בלקוטי הלכות הלכות ציצית הלכה ה' אות ג' ועין מסכת סוטה י"ז וחלין פ"ט, שזכו לחוט של תכלת ופרש רש"י לציצית וכו') דאכלי כלא ושצי כלא (זהר-הקדוש ח"א נ"א ע"א), שהיא התגלות מלכות דקדשה שעל-ידי-זה יפנע ויתבטל מלכות דסטרן אחרא. וישאל הדבקים במלכות דקדשה מקבלים חיותם משם, כי משם בא עקר החיות בבחינת 'דוד מלך ישראל חי וקים' (ראש השנה כ"ה). כי תכלת בחינת: "ותכל נפש דוד" (שמואל-ב י"ג לט) ובחינת כלה בחינת "כלה בכל הגוים" (ירמיה ל' יא) דאכלי כלא וכו'. ומשם הנגינה בחינת "מכנף הארץ זמירות שמעוני" (ישעיה כ"ד טז) "מכנף" דיקא שהוא בחינת תכלת (כמו שכתוב: "הכנף פתיל תכלת"). וזה בחינת ה"א שהיא ד"לת עם יו"ד; ד"לת זה בחינת דל"ת פנפות, יו"ד זה בחינת עשרה מיני נגינה בחינת השיר הנ"ל. ועקר פח הפלה הינו בחינת תכלת היא מקבלת מבחינת 'אמא אוזפת מאנהא לברתא' (זהר-הקדוש ח"א ב ע"א), כי מבינה שרש הדינים שעל ידה נמתקים ועל-ידי-זה עושין מדל"ת ה"א וממשיכים ממנה שפע ועשירות גדול וברכה עד בלי די. ועל-ידי שנוהרים במצות ציצית זוכין לכל הנ"ל:

י וזה פרוש: "לשמש שם אהל בהם" (תהלים י"ט ה), שהצדיק נקרא שמש כמו שכתוב: "וזרח השמש" (קהלת א' ה). וזריחתו הינו השגתו אינו אלא על-ידי ישראל כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, על פסוק: "לך רד" וגו' (שמות ל"ב ז). כלום נתתי לך גדלה אלא בשביל ישראל וכו' (ברכות לב). וזהו: "אהל בהם" אהל לשון זריחה לשון בהלו גרו (איוב כ"ט ב). בהם בישראל. וכשנכנסין חס ושלוש בחכמות חיצוניות של האמות אזי נופל הצדיק מהשגתו ונתחפה ונתפסה השגתו. וכשיוצאין ישראל מחכמת האמות אזי הצדיק יוצא מהחפה והמכסה שהיה לו עד עכשו בבחינת: "והוא כחתן יוצא מחפתו":

יא מה שֶׁהַפֶּלֶה שׁוֹלַחַת לְהַחֲתוֹן טְלִית יֵשׁ עַל זֶה טַעַם גָּדוֹל עַל-פִּי תוֹרַת אֲמֵת, וְכֹן מֵה שֶׁצּוֹעֵקִין וְאוֹמְרִים "שֶׁבֶת" וּמְלִי דְבַדְיָחוּתָא (שְׁקוֹרִין עָלֶיהָ) הַכֹּל שֶׁיֵּד לְחַתְנָה עַל-פִּי הָאֲמֵת (וְעַיִן עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר מְעַנֵּין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין עַל חַתְנָה מֵה שֶׁמְכַסִּין הַפֶּלֶה וְכוּ' וּמֵה שֶׁזֹּרְקִין עַל הַחֲתוֹן מֵה שְׁקוֹרִין 'הָאֲפִיו' וּמֵה שֶׁהַחֲתוֹן דּוֹרֵשׁ וּפּוֹסְקִין לוֹ הַדְּרָשָׁה וְנוֹתְנִין לוֹ מִתְּנוֹת לְדְרָשָׁה וְכֹן מֵה שֶׁהַבְּדַחְנִים מְהַפְּכִין עֲצָמוֹן וְכוּ' הַכֹּל מֵאֵת ה'. וּמְבוֹאָרִים שֵׁם עַל זֶה טַעַמִּים נִפְלְאִים וְאִין כָּאִין מְקוֹם לְבָאָרִם):

יב צָרִיךְ לְהִיּוֹת כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֲרַח. כִּי אֶפְלוּ כְּשִׁזּוּכָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְתַקּוֹן מֵה שֶׁקִּלְקַל עַדְיוֹן צָרִיךְ לְמַלְאֵת הָעֲבוּדָה שֶׁהָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּזָמַן שֶׁהָיָה נְזוּף לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן צָרִיךְ לְרוּץ מְאֹד וּלְהַזְדַּרֵּז הַרְבֵּה בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדִי שְׁיֻכַּל לְמַלְאֵת חֲסָרוֹן הָעֲבוּדָה שֶׁהָיָה יָכוֹל לַעֲבֹד בְּיָמָיו קְלָקוּלוֹ:

נ - כל הפוגם בברית, אין יכול להתפלל

א כָּל הַפּוֹגֵם בְּבְרִית אֵינּוּ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּבַחֲיִנַת: "כָּל עֲצַמְתִּי תֹאמְרָנָה" (תְּהִלִּים ל"ה י) הֵינּוּ שְׂאִינּוּ יָכוֹל לְטַעַם מְתִיקוֹת בְּדַבּוּרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁזֹּאת הַבַּחֲיָנָה נִקְרָאת "כָּל עֲצַמְתִּי תֹאמְרָנָה". כִּי אֵינּוּ יָכוֹל לְטַעַם מְתִיקוֹת בְּתְפִלָּה אֲלָא כְּשֶׁתִּקּוֹן פֶּגַם הַבְּרִית:

ב מִי שֶׁפָּגַם בְּבְרִיתוֹ הוּא בַּחֲיִנַת מִיִּן מְרִירִין מִיִּן מְסַאֲבִין זֶרַע טָמֵא. וְאִזִּי אֵינּוּ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּבַחֲיִנַת "כָּל עֲצַמְתִּי תֹאמְרָנָה" כִּי לְאִזִּי פֶלְאָ נְחִית לְאָכַל קֶרֶבֶנוּ הֵינּוּ תִּפְלָתוֹ וְהוּא בַּחֲיִנַת מְרָה בַּחֲיִנַת חֶרֶב בַּחֲיִנַת גִּיהֵנָם. אֲבָל כְּשֶׁמְתַקֵּן הַבְּרִית אִזִּי הוּא בַּחֲיִנַת מִיִּן מְתִיקִין מִיִּן דְּדִכְוֹן זֶרַע קִדְשׁ וְאִזִּי דְּבוּרֵיו מְתוּקִים וְטוֹבִים. וְכִשְׁיֻצְאִים מִפִּיו וּמִשְׁמִיעַם לְאִזְנֵיו אִזִּי נִכְנָסִים מְתִיקוֹת הַדְּבוּרִים לְתוֹךְ עֲצַמוֹתָיו וְאִזִּי תִּפְלָתוֹ בְּבַחֲיִנַת "כָּל עֲצַמְתִּי תֹאמְרָנָה" וְאִזִּי אֲרִיָּה נְחִית לְאָכַל קֶרֶבֶנוּ:

ג כָּל אֶחָד כְּפִי תִקּוֹן הַבְּרִית וּכְפִי הַתְּקַשְׁרוֹתוֹ לְצַדִּיקֵי אֲמֵת שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית כְּמוֹ כֵּן הוּא יָכוֹל לְטַעַם מְתִיקוֹת בְּדַבּוּרֵי הַתְּפִלָּה:

ד מִי שֶׁפָּגַם בְּבְרִיתוֹ יִשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ מִכְּלָבִים וּמִחֶרֶב:

ה וְדַע שֶׁהַעֲזִי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בְּדוֹר הֵן הֵן הַכְּלָבִים וְהֵן הָעוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁעַדְיוֹן לֹא תִקּוֹן בְּרִיתוֹ בְּשִׁלְמוֹת:

ו וּמִזֶּה תִּבִּין מִמִּילָא כַּמָּה גְדוֹל עֲוֹנָם שֶׁל הַחֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי וְרוֹצִים לְבַלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ כִּי הֵם נִקְרְאִים כְּלָבִים מִמֶּשׁ בְּחִינַת: "וְהַכְּלָבִים עֲזִי נִפְשִׁי" (יִשְׁעֵיָה נִיּוֹ יֵא). כִּי אֶף-עַל-פִּי שִׁזָּה הָאִישׁ שֶׁמִּתְפַּלֵּל לֹא זָכָה עֲדִין לְתַקוּן הַבְּרִית וּמַחְמַת זֶה בָּא עָלָיו הַמַּחְלַקַת הַזֹּאת שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָבָא נַחַת וְכוּ' כַּנ"ל, אָבֵל הַחֹלְקִים אֵינָם פְּטוּרִים מַחְמַת זֶה מֵעוֹנָשִׁים. כִּי הֵם עוֹקְרִים אֶת נַפְשָׁם מִן הַקְּדוּשָׁה וּמַכְנִיסִים עֲצָמָם לְהִיּוֹת נִקְרְאִים בְּשֵׁם כְּלָבִים מִמֶּשׁ עַל-יְדֵי שְׁחֹלְקִים עַל תְּפִלָּתוֹ אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא תִקַּן בְּרִיתוֹ בְּשִׁלְמוֹת וְכוּ' ל. כִּי בּוֹדָאֵי הוּא צָרִיד לִיגַע עֲצָמוֹ לְהַתְפַּלֵּל בְּכָל כַּחוֹ אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אֶף-עַל-פִּי שֶׁאֵינּוּ יָכוֹל לְהַרְגִישׁ מְתִיקוֹת בְּדַבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וְהִיגִיעָה בְּעֲצָמָה יִקְרָה מְאֹד (כַּמְבֹאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר) אָבֵל הַחֹלְקִים הֵם בְּחִינַת כְּלָבִים מִמֶּשׁ וְגְדוֹל עֲוֹנָם מִנְּשֵׂא כַּנ"ל:

ז הַצְּדִיק אֲכִילָתוֹ הִיא יִקְרָה הָעֶרֶךְ כִּי מִשְׁבִּיעַ אֶת הַנֶּפֶשׁ דְּקָדְשָׁה וְעַל כֵּן אֶסוּר לוֹ לְהַתְעַנּוֹת אָבֵל מִי שֶׁצָּרִיד לְהַתְעַנּוֹת צָרִיד בּוֹדָאֵי לְהַתְעַנּוֹת וּמִצָּוָה הִיא:

ח הַחֹלְאָת שֶׁל שְׁבִירַת עֲצָמוֹת (שְׁקוּרִין בְּרַעֲכָנִישׁ) רַחֲמָנָא לְצַלָּן בְּאֵה מַחְמַת תְּאַוּת נְאוּף:

נא - כשאתם מגיעין לאבני שיש טהור

א הַשֶּׁקֶר מְזִיק לְעֵינַיִם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת:

ב כְּשֶׁאֹמֵר שֶׁקֶר מִתְגַּבְּרִים עַכֲרִית הַדְּמִים שֶׁמֶשֶׁם בְּאֵה הַמְּרָה שְׁחוּרָה וְהַדְּמֵעוֹת שֶׁמִּקְלָקְלִין עֵינָיו. כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר שֶׁקֶר עַד שֶׁיַּעֲכֹר אֶת דְּמִיו. וְאַמֶּת אֵי אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר כִּי אִם כְּשֶׁמְזַכֵּךְ מִקְדָּם אֶת הַדְּמִים:

ג הַשֶּׁקֶר הוּא הָרַע הוּא הַטְּמָאָה וְעַל-יְדֵי-זֶה מִסִּיר הַשְּׁגַחַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ מֵעָלָיו. אָבֵל עַל-יְדֵי אֶמֶת הַשְּׁגַחַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ עָלָיו בְּשִׁלְמוֹת:

ד הָאֶמֶת הוּא אֶחָד וְהַשֶּׁקֶר הוּא הַרְבֵּה. כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לֹאמֵר הָאֶמֶת עַל הַדְּבָר כִּי אִם אֶחָד דְּהֵינּוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא דִּיקָא, כְּגוֹן עַל כְּסָף כְּסָף לְבַד וְעַל זָהָב זָהָב לְבַד וְכוּ'. אָבֵל הַשֶּׁקֶר הוּא הַרְבֵּה כִּי יָכוֹלִין לֹאמֵר שֶׁקֶרִים בְּלִי שְׁעוֹר כְּגוֹן עַל כְּסָף שֶׁהוּא נַחֲשֶׁת אוֹ בְּדִיל אוֹ עוֹפְרַת אוֹ שְׂאֲרֵי שְׁמוֹת בְּלִי שְׁעוֹר. עַל כֵּן סוּף כָּל סוּף יִתְגַּלֶּה הָאֶמֶת בּוֹדָאֵי וְיִתְבַטֵּל הַהֲתַנַּגְדוֹת, כִּי כָּל הַהֲתַנַּגְדוֹת הוּא מַחְמַת רַבּוּי הַשֶּׁקֶר בְּלִי שְׁעוֹר שֶׁמֶשֶׁם בָּא כָּל הַהֲתַנַּגְדוֹת כִּי בְּאֶחָד לֹא שִׁיךְ הַתְּנַגְדוֹת. וְהָאֶמֶת שֶׁהוּא אֶחָד בּוֹדָאֵי יִשְׂאֵר קִיָּם לְעוֹלָם כִּי הָאֶמֶת הוּא אֶחָדוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ. שֶׁכָּל הַשֶּׁקֶרִים שֶׁהֵם הַהֲתַנַּגְדוֹת הֵמָּה יֵאבְדוּ, וְהוּא יַעֲמַד לְעוֹלָם כִּי "אֶמֶת ה' לְעוֹלָם":

ה כְּשֶׁתִּרְצֶה לְהַכְלִיל בְּאֶחָד עַד שְׂיִהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּבַחֲיַנַּת קִדְּם הַבְּרִיאָה, שְׂיִהְיוּ כָּלֶם אֶחָד כְּלוּ טוֹב כְּלוּ קִדְּשׁ כְּמוֹ שְׂהִיָּה קִדְּם הַבְּרִיאָה. תִּשְׁמַר אֶת עֲצֻמְךָ מִשְׁקָר וּתְדַבֵּר רַק אֱמֶת וְתִהְיֶה אִישׁ אֱמֶת לְאִמְתּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה נִכְלָל בְּאֶחָד כְּנִי"ל כִּי הָאֱמֶת הוּא אֶחָד כְּנִי"ל:

נב - הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי

א צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרַאוֹת שְׂיִהְיֶה נִכְלָל בְּשִׁרְשׁוֹ. וְלִהְיֶה כְּלוּ בְּשִׁרְשׁוֹ צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ בְּטוֹל. וְאִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְיַדִּי בְּטוֹל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּבוּדוֹת, כִּי עַל-יְדֵי שְׂמֵתְבוּדָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְבַטֵּל הַכֹּל וּלְהַתְּדַבֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַכְלִיל בְּשִׁרְשׁוֹ:

ב עֵקֶר הַתְּבוּדוֹת הוּא בְּלִילָה שְׂאֵז כָּלֶם יִשְׁנִים וְשְׂיִהְיֶה הַמְּקוֹם מְחוּץ לְעִיר שְׂיִלְךָ בְּדֶרֶךְ יַחֲדֵי דְהֵינּוּ בְּמְקוֹם שְׂאִין בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים שָׁם אֶפְלוּ בַּיּוֹם. וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׂמֵתְבוּדָה בְּלִילָה בְּדֶרֶךְ יַחֲדֵי כְּנִי"ל מִפְּנֵה לְבוֹ וְדַעַתּוֹ מִכָּל עֶסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִבְּטָל הַכֹּל עַד שְׂמִבְּטָל אֶת עֲצֻמוֹ לְגַמְרֵי. דְהֵינּוּ שְׂבִתְחִלָּה מִתְּפִלַּל הַרְּבָה עַד שְׂמִבְּטָל מְדָה זֹאת וְאַחֲרֵי-כֵן מִבְּטָל מְדָה אַחֲרֵת עַד שְׂמִבְּטָל אֶת עֲצֻמוֹ לְגַמְרֵי שְׂלֹא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם גְּאוּת וְשׁוּם מְמֻשָּׁת עַד שְׂיִהְיֶה בְּעֵינָיו כְּאִין וְאֶפְסֵי מִמֶּשׁ עַד שְׂזוֹכָה לְבוֹא לְבַחֲיַנַּת בְּטוֹל בְּאֱמֶת. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִמּוֹ בְּשִׁרְשׁוֹ דְהֵינּוּ שְׂנִכְלָל עִמּוֹ הַכֹּל בְּאַחֲדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

נג - עקר הולדה תלוי בה"א

א עַל-יְדֵי שְׂמֵשֶׁתְּדָלִים לְקָרֵב אֲנָשִׁים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְבָנִים:

ב צָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל שְׂיִגִיעַ לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת דְהֵינּוּ שְׂיִזְכָּה לְדַעַת דְקִדְּשָׁה כָּל מַה שְׂאֶפְשָׁר לְאָדָם לִידַע וּלְהַשִּׁיג מַה שְׂאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לִידַע יוֹתֵר. וְאִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׂעוֹסֵק עִם בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם דַּעַתּוֹ כְּנִי"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה לְבָנִים וְיוֹכֵל לְפַקֵּד עַקְרוֹת:

ג וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁהַצְּדִיקִים מִיַּגְעִים אֶת עַצְמָם וְרוֹדְפִים אַחַר בְּנֵי אָדָם
לְקָרְבָם לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם חֵס וְשָׁלוֹם אֱלֹהִים
כְּדֵי לְהַשְׁלִים דְּעַתָּם כְּנִי"ל:

נד - ויהי מקץ שנתים ימים

א צָרִיךְ לְשָׁמֹר מְאֹד אֶת הַזְּכָרוֹן שֶׁלֹּא יִפֹּל לְשַׁכְּחָה דְּהֵינּוּ שְׂיִזְכֹּר תָּמִיד
בְּעֵלְמָא דְאַתִּי וְלֹא יִשְׁכַּח. וְכֵן רְאוּי לְהֵיוֹת מְנַהֵג אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, שֶׁתִּכְרֹף
בְּבִקּוּר בְּהַקִּיצוֹ מִשְׁנָתוֹ מִיַּד כְּשִׁיפְתַּח אֶת עֵינָיו קֹדֶם שִׁיעֶשֶׂה שׁוֹם דְּבַר לְזָכִיר
אֶת עַצְמוֹ תִּכְרֹף בְּעֵלְמָא דְאַתִּי וְזֶהוּ זְכָרוֹן בְּכָל־לַיּוֹת. וְאַחֲרֵי-כֵן צָרִיךְ
לְהַמְשִׁיךְ הַזְּכָרוֹן בְּפִרְטוּיֹת דְּהֵינּוּ שְׂיִגְדִיל דְּעַתּוֹ בְּכָל מַחְשְׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה.
וְלְהַסְתַּכֵּל וְלְהַתְּבוּן הַיֵּטֵב עַל כָּל הַסְּבוֹת וְהַעֲנִינִים שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְזַמֵּן
לוֹ וּמַגְלִיל עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי כָּל יוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחְשְׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה מְשֻׁנָּה
מִחֲבָרוֹ. וְצָרִיךְ שֶׁתִּדַּע שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמֵּם אֱלֻקוּתוֹ מֵאִין סוּף וְאִין
תַּכְלִית עַד נִקְדַּת הַמְּרָכֹז שֶׁל עוֹלָם הַגִּשְׁמִי שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד עָלָיו. וּמְזַמֵּן לְכָל
אָדָם מַחְשְׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמְּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּמְלַבֵּישׁ לוֹ
בְּהֵם רְמָזִים כְּדֵי לְקָרְבוֹ לְעִבּוּדָתוֹ. בְּכֵן צָרִיךְ לְהַסְתַּכֵּל עַל כָּל זֶה לְהַגְדִיל
דְּעַתּוֹ וְשַׁכְּלוֹ לְהַבִּין הַרְמָזִים שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּהֵם לְהַתְּקַרֵב אֵלָיו
בְּכָל פְּעַם מְכַל מְקוֹם שֶׁהוּא. כִּי בְּכָל הַעֲנִינִים וּבְכָל הַמְּלָאכּוֹת וּבְכָל הַמַּשָּׂא
וּמַתָּן וּבְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְזַמֵּן לְאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם
בְּכָל־יֵשׁ בְּהֵם רְמָזִים פִּרְטוּיִים כְּנִי"ל. וְצָרִיךְ לְהַגְדִיל דְּעַתּוֹ וְלְהַסְתַּכֵּל עַל זֶה
הַיֵּטֵב לְהַבִּין רְמִיזוּתָיו שֶׁל הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ:

ב אַךְ צָרִיךְ לְזַהֵר לְצַמֵּם דְּעַתּוֹ שֶׁלֹּא יַעֲמִיק מַחְשְׁבָתוֹ בְּזֶה יוֹתֵר מִדְּאִי שֶׁלֹּא
יֵצֵא מִגְּבוּל הַקִּדְשָׁה. דְּהֵינּוּ שֶׁלֹּא תִשׁוּטט מַחְשְׁבָתוֹ עַל-יְדֵי-זֶה לְחַקִּירוֹת
וּבְלִבּוּלִים רַק לְפִי שַׁכְּלֵי הָאֲנוּשִׁי שֶׁלּוֹ כֵּן יִגְדִיל דְּעַתּוֹ וּמַחְשְׁבָתוֹ בְּזֶה. וְכֵן לֹא
יִסְתַּכֵּל בְּזֶה לְמַעַלָּה מִמְדַּרְגָּתוֹ:

ג אֶפְלוּ מִי שְׂיִוִּדַע וּמִבִּין הַרְמָזִים מְכַל הַדְּבָרִים אֶפְלוּ מִדְּבָרֵי חַל אָף-עַל-
פִּי-כֵן אֲסוּר לוֹ לְעַסֵּק רַק בְּדְבָרֵי חַל (מְשַׁנֵּי טַעֲמִים הַמְּבַאָרִים בְּפָנִים) אֱלֹהִים
גַּם הוּא צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ הַסְתַּפְּקוֹת לְהַסְתַּפֵּק רַק בְּהַכְרַחֲיוֹת. כִּי אֵלּוּ שְׂאִין
לְהֵם מִדַּת הַהַסְתַּפְּקוֹת וּמִנְהִיגִים אֶת בֵּיתָם בְּגִדּוּלוֹת דְּנוֹקָא כְּנֶהוּג עֲכָשׁוּ
בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים בְּהַרְבֵּה אֲנָשִׁים, עָלֵיהֶם נֶאֱמַר: "מֵאֲרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע"
(מְשַׁלֵּי ג' לג). כִּי לְעוֹלָם חָסַר לְהֵם הַרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וּבִטָּן רָשָׁעִים
תִּחְסָר" (שֵׁם י"ג לג). אֲבָל בְּצְדִיקִים שִׁישׁ לְהֵם הַסְתַּפְּקוֹת בְּמָה שֶׁחֲנִנְס ה'
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "צְדִיק אוֹכֵל לֶשֶׁבַע נַפְשׁוֹ" (שֵׁם) אֲצֻלָּם הוּא אוֹר מְלֵא וְנִשְׁפָּע
עַל יָדָם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת:

ד ואפלו מזה הסתפקות גופה צריך להפריש לצדקה ועל-ידי-זה נעשה יחוד בין צדיק לכנסת ישראל כמבאר בפנים :

ה וההמון עם שאין להם שכל להבין הרמזים הנ"ל נעשה אצלם כל זה ממילא על-ידי שנה וציצית ותפלין ותורה (או קריאת-שמע לעם הארץ) ותפלה ומשא ומתן. שנה היא בחינת לאדבקה מחשבתא בעלמא דאתי כי בשעת השנה הנשמה עולה למעלה. תפלין היא בחינת הגדלת השכל להבין הרמזים הנ"ל. ציצית היא בחינת הצמצום הנ"ל כי על-ידי מצות ציצית ממשיכין תקון זה שלא יצא מחו חוץ לגבול כשמגדיל דעתו להבין הרמזים. ועל כן ציצית קודם לתפלין כי צריכין לתקן מקדם המחין שלא יצא המח חוץ לגבול ואחר-כך יכולין להגדיל דעתם להבין הרמזים של השם ותברך שהוא בחינת תפלין. תורה היא בחינת הסתפקות הנ"ל כי התורה היא עץ חיים דמזון לכלא בה. וגם בלמוד התורה בעצמה צריכין בחינת הסתפקות כי לפעמים מבבלבל את האדם מה שרוצה ללמוד יותר מדאי כי רואה שיש הרבה ללמוד ורוצה ללמוד כל התורה על רגל אחת ומחמת זה הוא נתבלבל מאד ולפעמים נתבטל על-ידי-זה לגמרי. על כן צריך גם בתורה שיהיה לו בחינת הסתפקות וכן אמרו חכמינו זכרונם לברכה: 'לא עליך המלאכה לגמרי' (אבות פ"ב) והינו פנ"ל. תפלה היא בחינת רגלי הקדשה המלבשין בזה העולם כמבאר בפנים :

ו משא ומתן הוא בחינת יחוד צדיק וכנסת ישראל הנקראים משא ומתן כמבאר בפנים. ויחוד זה של צדיק וכנסת-ישראל נעשה על-ידי משא ומתן באמונה כי כל עסקי המשא-ומתן שנתגלגלים השחורות והחפצים מאדם זה לאדם אחר הכל הוא כפי הניצוצות שבהם. ולפעמים צריך החפץ לצאת מרשותו לרשות אחר ואחר-כך יחזור לרשותו הכל כפי הניצוצות שבאותו הדבר וכפי חלקי הנפש-רוח-נשמה שיש להאדם בכל עת וזמן. על כן אין לדחוק את השעה בשום דבר לדחוק עצמו ביותר למכר או לקנות דוקא באותה השעה שחפץ כי עת לכל חפץ כפי ברור הניצוצות וכפי חלקי הנפש-רוח-נשמה שבאדם. ועל-ידי משא-ומתן באמונה מעלה ומתקן הניצוצות ומשלים ומאיר הארה בנפש-רוח-נשמה שלו ונתניח צדיק וכנסת-ישראל (שהוא יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה) הנקראים משא ומתן :

ז כדי לשמר את הזכרון הנ"ל צריך לשמר את עצמו שלא יפל לרע עין שהיא מיתת הלב, שעל-ידי-זה בא שכחה ונפגם הזכרון ולבו מת בקרבו ואינו זוכר את תכליתו הנצחי. שצריכין לזכר זאת בכל יום ולאדבקה מחשבתה בעלמא דאתי. ועל-ידי רע עין אינו משים לבו לכל זה :

ח ויש כמה בחינות ברע עין ; יש שעינו צרה בהתנשאות של חברו וכן יש כמה בחינות בזה. וצריך לשמר את עצמו מזה מאד שלא יהיה לו שום עין רעה על חברו כלל וכן צריכין להתפלל הרבה להשם ותברך שינצל מרע עין של חברו. ומי שאינו מרגיש בעצמו שיוכל לעמד כנגד הרע עין להכניעו צריך לברח ממנו אבל מי שיכול לתקנו צריך לתקנו :

ט גם צָרִיד לְשֹׁמֵר אֶת הָעֵינַן מִכַּח הַמְדָּמָה וְאֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב עֵינַן צָרִיד לְשֹׁמֵר עֲצָמוֹ מִזֶּה. כְּמוֹ שֶׁאֲנִי רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁאֶפְלוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְאִיָּה יָפָה יְכוּל לְטַעוֹת עֲצָמוֹ עַל-יְדֵי שְׂרוּאָה מִרְחוּק וְנִדְמָה לוֹ הַפֶּדָּה מִן הָאֲמֵת וְכוּ'. כֵּן הוּא בְּעֵינַי הַשֶּׁכֶל בְּכַמָּה בְּחִינּוֹת כְּגוֹן לְפַעֲמִים נִדְמָה לוֹ שֶׁחֲבָרוּ נוֹטָה מִן הָאֲמֵת אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה כְּנֶגְדּוֹ שֶׁלֹּא כַּהֲגוֹן וְכוּ' וּמְחַמֵּת זֶה יֵשׁ בְּלִבּוֹ עֲלָיו וְיֻכַל לְהִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה מִחֻלְקֵת. וְנִדְמָה לוֹ שֶׁחוֹלֵק עַל חֲבָרוֹ לְשֵׁם שְׂמִים וּבְאֲמֵת הַכֹּל בָּא מְטַעוֹת שֶׁל כַּח הַמְדָּמָה שֶׁנִּדְמָה לוֹ עַל חֲבָרוֹ דְּבָרֵי שְׂקָרִים וּבְדוּיִים. וְכֵן יֵשׁ בְּזֶה כְּמָה בְּחִינּוֹת מֵה שֶׁעֵינַי הַשֶּׁכֶל נוֹטִים מֵהָאֲמֵת עַל-יְדֵי טַעוֹת שֶׁל כַּח הַמְדָּמָה, כִּי כַּח הַמְדָּמָה יְכוּל לְהִטְעוֹת אֶפְלוּ לְמִי שֶׁהוּא טוֹב עֵינַן. עַל כֵּן צָרִיכִין לָזֶה שְׂמִירָה יִתְרָה לְשֹׁמֵר עֲצָמוֹ מְאֹד מְטַעוֹת שֶׁל הַמְדָּמָה :

י וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁשׂוֹמְרִין אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד מְלָשׁוֹן הָרַע מְלֶאֱמָרוֹ וּמְלַקְבְּלוֹ, כִּי עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע מִתְגַּבֵּר הַמְדָּמָה וּפְגָם הַזְּכָרוֹן הַנִּי"ל שֶׁהוּא תְלוּי בְּתַקוּן הָעֵינַיִם כְּנִי"ל. וְכַח הַמְדָּמָה הוּא כַּח הַבְּהֻמִּיּוֹת כִּי גַם בְּהֻמָּה יֵשׁ לָהּ כַּח הַמְדָּמָה. וְנִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת וְאִזִּי נוֹפֵל מֵאֲהַבַת הַשֵּׁם וְתִבְרָךְ לְאֲהַבַת הַבְּהֻמִּיּוֹת שֶׁהֵם כָּל הַתְּאֻוֹת הַבָּאִים מִכַּח הַמְדָּמָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע כְּנִי"ל :

יא עַל-יְדֵי רַע עֵינַן וְכֵן עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע אֵינּוּ מְנִיחַ אַחֲרָיו בּוֹ זָכָר :

יב הַכַּח הַמְדָּמָה הוּא מְחַזֵּר דְּיוֹקָא לְשֵׁרוֹת עַל-פִּי שׁוֹנֵה הַלְכוֹת מְטַעֵם הַמְבַּאֵר בְּפָנִים, וְעַל כֵּן אִם מְחַדְּשִׁים בְּתוֹרָה הוּא חֲדוּשׁ נֶאֱמָה (בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכְּנֹז גְּלִייד) כִּי הוּא מְדָמָה מְלֵתָא לְמֵלְתָא. אִדְּ אֵלוֹ הַחֲדוּשִׁים קָשִׁים לְפָרְנֶסָה, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁעַל-יְדֵי חֲדוּשֵׁי תוֹרָה אֲמַתִּיִּים בָּאִים כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לְעוֹלָם כְּמַבְאֵר בְּפָנִים כֵּן עַל-יְדֵי הַחֲדוּשִׁים הַבָּאִים מִכַּח הַמְדָּמָה בָּא רָעַב לְעוֹלָם חֵס וְשְׁלוֹם :

יג הַתְּגַבְּרוֹת כַּח הַמְדָּמָה הוּא עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת שֶׁהוּא רוּחַ נִכְאָה רוּחַ רָעָה וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא הַתְּגַבְּרוֹת הַשְּׂכָחָה הַנִּי"ל. וְעַל כֵּן צָרִיד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה וְעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַכְּנַעַת הַמְדָּמָה וְזוֹכִין לְזַכֵּר בְּעֵלְמָא דְאַתִּי :

יד שְׂמִיעַת קוֹל נְגוּן עַל כְּלֵי זָמֵר מִמְּנַגֵּן כְּשֶׁר לְשֵׁם שְׂמִים הִיא סִגְלָה גְדוּלָּה לְזַכּוֹת לְשִׂמְחָה וּלְהַכְנִיעַ הַמְדָּמָה וְלְזַכּוֹת לְזְכָרוֹן הַנִּי"ל. גַּם עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לְהַשִּׁיג רוּחַ נְבוּאָה וְרוּחַ-הַקֹּדֶשׁ וְיְכוּל לְשַׁפֵּד שִׁיחוֹ כְּמִים נִכַח פְּנֵי ה', עַל כֵּן צָרִיד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד :

טו עַל-יְדֵי הַתְּבוּדָּדוֹת בְּלִילָה שֶׁאִז עֵקֶר זְמַנָּה וְכֵן עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת זוֹכָה לְכָל הַנִּי"ל וְלַחֲשֵׁב בְּכָל עֵת עַל תְּכֻלִּיתוֹ וְסוּפוֹ הָאֲחֵרוֹן לְעוֹלָם הַבָּא עַד שֶׁיָּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּאֲמֵת. וְזוֹכָה לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל מֵה שֶׁהֵשֵׁם וְתִבְרָךְ מְסַבֵּב עִמּוֹ וּלְהַבִּין שֶׁהַכֹּל הוּא כְּדִי לְרַמֵּז לוֹ רְמִזִּים בְּכָל עֵת לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו שֶׁזֶהוּ עֵקֶר הַיָּשׁוּב הַדַּעַת הָאֲמֵתִי. וְעֵקֶר קִיּוּמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם מְסַפֵּר יְמֵי חַיֵּי הַבָּלוּ וְכָל מֵה שֶׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם הַכֹּל כְּאֲשֶׁר לְכָל הוּא בְּשִׁבִיל זֶה לְבַד :

טז על-ידי מצות גר חנכה ממשיכין על עצמו הדעת הקדוש שהוא בחינת שמן הטוב שהוא בחינת זכרון דהינו לזכר תמיד בעלמא דאתי בכלל ובפרט:

יז מי שהוא טוב עין זוכה לאמת ועל-ידי-זה זוכה לדבקות אמתית בהשם יתברך:

נה - אבא שאול אומר קובר מתים הייתי

א לראות במפלתן של רשעים אי אפשר כי אם על-ידי בחינת ארץ ישראל כמו שכתוב: "שב לימיני עד אשית אויביך הדם לרגליך" (תהלים ק"י א) וארץ-ישראל נקראת ימין כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה (הובא בפרוש רש"י פרשת וישלח על-פסוק ואביו קרא לו בנימין):

ב ואפלו עכשו בגלות שארץ-ישראל היא תחת יד הסטרא אחרא ואין יכלת בקדשתה להתגלות אף-על-פי-כן יכולין לגלות ולהמשיך קדשתה על-ידי התנוצצות זכות אבות, כמו שכתוב: "וזכרתי את בריתי יעקב וגוי והארץ אפר" (ויקרא כ"ו מב). ועל-ידי התנוצצות זכות אבות נתגלה קדשת ארץ-ישראל ועל-ידי-זה זוכין לראות במפלתן של רשעים. ולא די שהאדם נצול מהרשע אלא גם רואה ברשע מה שהרשע רצה לראות בו:

ג כי הרשעים ממשיכים רע עין על שנאייהם כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה: "ולא עוד אלא שרואה בשנאיו שנאמר: "מרום משפטיך מנגדו" (ברכות ז), ועל-ידי למוד זכות שהאדם מלמד על הרשע נצול מהרע עין של הרשע. גם מה שהרשעים זוכין בדין (כמו שאמרו שם) ומורם ומסלק משפטיו יתברך מהם הכל הוא לטובת הצדיק, כי גם הקדוש-ברוך-הוא מלמד זכות על הרשע בשביל להציל את הצדיק מעינו הרע. כי השם יתברך אוהז ביד מדת משפט וכשמסלק משפטו שלא ישלט על הרשע נתגלה יד ה' ונעשה צל שבו נתכסה הצדיק, כמו שכתוב: "ובצל ידי כסיתיך" (ישעיה נ"א טז), ואזי הרשעים, שעניניהם בגלות המר הזה לטושות פראוי מצק, על-ידי הצל נכהו מאור עיניהם, שאין ארסם יכול להזיק, אבל הצדיקים שמאור עיניהם בזמן הזה קטן כמו שכתוב: "מי עור כמשלם" (ישעיה מ"ב יט) על-ידי הצל נתחזק מאור עיניהם, כדרך חלושי הראות שאינם יכולים לראות היטב באור גדול וצריכין לצל כדי שיוכלו לראות. ועל-ידי הצל נתחזק מאור עיניו של הצדיק ויכול לראות למרחוק ורואה ומשיג צדקתו של הקדוש-ברוך-הוא, שהצדק שהקדוש-ברוך-הוא מצדיק את הרשע במשפט זהו צדקתו של הקדוש-ברוך-הוא "כי לא אצדיק רשע" (שמות כ"ג):

ד ועל-ידי שְׁרוּאָה צְדָקָת ה' נִתְחַזַּק אֲמוּנָתוֹ וְנִתְפָּשֵׁט לְבוֹ מֵעַקְמֵימֵיּוֹתוֹ שֶׁהִיָּה לוֹ מִקֶּדֶם וְיִכּוֹל לְהִתְפַּלֵּל. כִּי עַקֵּר הַתְּפִלָּה הִיא עַל-יְדֵי אֲמוּנָה שְׂמֵאֲמִין שֶׁהַכֹּל הוּא בְּרִשּׁוֹת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲפִלוּ לְשָׁנוֹת הַטְּבַע 'וְאִין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְקַפֵּחַ שֶׁכֵּר כָּל בְּרִיָּה' (פְּסָחִים קי"ח), וְאִזּוּ מִחֲזֵק אֶת עֲצָמוֹ וּמִתְפַּלֵּל עַל צָרָיו. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה אֲדָמָה פָּרָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּשְׁלַמְהָ פָּרִים שְׁפִתֵינוּ" (הוֹשַׁע י"ד ג), "אֲדָמָה תְּמִימָה וְכוּי אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל" (בְּמִדְבָר י"ט ב) הוּא בְּחִינַת מֵה שְׁרוּאָה וּמְשִׁיג צְדָקָת ה' שֶׁמְחַלֵּשׁ כַּח הַדִּין וּמְסַלְקוֹ מֵהֲרַשָּׁע לְטוֹבַת הַצְּדִיק שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזַּק אֲמוּנָתוֹ וְיִכּוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים כָּל זֶה:

ה וְזֶהוּ בְּחִינַת עֶפֶר וְאֶפֶר הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה, כִּי הַתְּפִלָּה צְרִיכָה לְבְּחִינַת עֶפֶר וְאֶפֶר. כִּי בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה צְרִיךְ לְהִכְנִיעַ הָרַע שֶׁבְּפֶרֶט וְהָרַע שֶׁבְּכָלֵל תַּחַת הַטוֹב בְּבְחִינַת: "וְעִסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם" (מְלָאכִי ג' כ"א). הָרַע שֶׁבְּפֶרֶט הֵינוּ גוֹפּוֹ וְחִמְרוֹ הַמְּגַשֵּׁם יִבְטַל בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה כְּמוֹ חֲסִידִים הַרְאִשׁוֹנִים שֶׁהִיָּה לָהֶם בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה הַתְּפִשְׁטוֹת הַגִּשְׁמִיּוֹת. וְהָרַע שֶׁבְּכָלֵל הֵינוּ הַתְּפִלוֹת שֶׁל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְפַּלְלִין עִמּוֹ יִבְטַל הָרַע שֶׁלָּהֶם וַיַּעֲשֶׂה מֵהֲרַע כִּסָּא לְקַדְשָׁה זֶהוּ בְּחִינַת אֶפֶר שֶׁיֵּשׁ בַּתְּפִלָּה. וְעֶפֶר שֶׁבַּתְּפִלָּה הֵינוּ שֶׁיִּקְשֶׁר עֲצָמוֹ עִם נַפְשׁוֹ רּוּחִין וְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל שׁוֹכְנֵי עֶפֶר וַיַּעֲוֹרֵר אוֹתָם בַּתְּפִלָּתוֹ בְּבְחִינַת: "הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפֶר" (ישַׁעְיָה כ"ו יט) זֶהוּ בְּכָלֵל. וּבְפֶרֶט הֵינוּ חֲלָקֵי נֶפֶשׁ-רוּחַ-נִשְׁמָה שֶׁלוֹ שֶׁבָּאוּ כָּבֵר בְּגִלְגּוֹל וְנִתְקַנּוּ יַעֲוֹרֵרם גַּם כֵּן כְּנִ"ל. וְזֶה נִקְרָא תְּפִלָּה בְּצַבּוּר כִּי אוֹתִיוֹת צְבִ"ר רְאִשֵׁי-תַבּוֹת צְדִיקִים בֵּינוֹנִים רְשָׁעִים, בֵּינוֹנִים הוּא הַמִּתְפַּלֵּל, צְדִיקִים זֶה בְּחִינַת עֶפֶר, רְשָׁעִים זֶה בְּחִינַת אֶפֶר הַנִּ"ל (עֵינֵן פָּנִים):

ו גַּם צְרִיךְ לְתַקֵּן בַּתְּפִלָּתוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים. א' צְרִיךְ הַמִּתְפַּלֵּל לְתַקֵּן בַּתְּפִלָּתוֹ לְהַעֲלוֹת אֶת הַנוֹפְלִים לְאֲמוּנוֹת כְּזָבוֹת לְהַעֲלוֹתָם בַּתְּפִלָּתוֹ לְאֲמוּנָה אֲמִתִּיית שֶׁהִיא תְּפִלָּה וְלִקְבַע בְּלִבָּם אֲמוּנָה שְׁלֵמָה. ב' צְרִיךְ לְכוּן מְאֹד בַּתְּפִלָּתוֹ וְעַל-יְדֵי כּוֹנֵת הַלֵּב שֶׁבַּתְּפִלָּה מִתְקַן אֶת יָב אוֹתָם שֶׁשְׂכָלָם יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂיהֶם וְאִין כַּח בְּלִבָּם לְהַכִּיל אֶת שְׂכָלָם וְאִזִּי הַשְׂכָּל מִחֲטִיאָם בְּיוֹתֵר. וְהוּ הוּ הַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁאִין לָהֶם יָב טְהוֹר וְאִין לָבָם יָכוֹל לְקַבֵּל הַשְׂכָּל בְּקַדְשָׁה בְּאֲמַת לְאֲמַתוֹ כְּרֵאוּי. כִּי עַקֵּר חֲזוּק הַלֵּב הוּא עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים אֲבָל כְּשֶׁשְׂכָלָם יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂיהֶם אִזִּי לָבָם חָלוּשׁ וְחָסֵר. וּבְפֶרֶט הַנוֹאֲפִים הַעוֹסְקִים בְּחֻמְתֵּי הַפִּילוֹסוֹפִיָּא שֶׁמְזִיק לָהֶם מְאֹד מְאֹד כִּי עַל-יְדֵי הַנְּאוּף לָבָם חָסֵר מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "נוֹאֲף אִשָּׁה חָסֵר לֵב" (מְשִׁלִּי ו' ל"ב). וְאִין בְּלִבָּם יִכְלֹת לְהַכִּיל אֶת הַשְׂכָּל בְּתוֹכּוֹ לְהִתְרַחֵק מִחֲטָאִים וּלְהִתְדַבֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדוֹ שֶׁזֶהוּ עַקֵּר הַשְׂכָּל הַאֲמַת (וּמְזִיקִים לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם יוֹתֵר מִנְחָשִׁים וְעַקְרָבִים וּמְכַל מִינֵי מְזִיקִים שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי מְחַרְפִּים וּמְגַדְפִּים בְּחֻמְתָּם כְּלָפִי מַעֲלָה וּכְנַגַּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּבְפֶרֶט נֶגֶד חֻמְי הַגְּמָרָא וְהַצְּדִיקִים שֶׁאַחֲרֵיהֶם זְכוּרֵנָם לְבָרְכָה כִּיִּדוּעַ וּמְפָרְסָם. בְּעַל הַרְחֵמִים יִשְׁמַר שְׂאֲרֵית יִשְׂרָאֵל מֵהֶם וּמֵהַמוֹנָם. רַק צְרִיךְ לְבַטֵּל אֶת שְׂכָלוֹ נֶגֶד אֲנָשֵׁי אֲמַת שְׁהוֹלְכִים בְּדָרְךְ הַאֲמַת כְּפִי מֵה שֶׁקִּבְּלָנוּ מִרְבוּתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבָרְכָה):

ז גם צריך להפוך כל הבזיונות לכבוד כמו שכתוב: "ויבהיכלו פלו אומר כבוד" (תהלים כ"ט ט). כי כשאדם עומד בהיכל המלך ומבטל את עצמו מפל וכל ואינו רואה שום דבר רק את המלך. מובן בודאי שאם שומע איזה חרפה ובזוי הוא מפרשה לפרוש של כבוד להמלך כי אין אפשר שיהיה אחד לתוך היכל המלך ויבזה את המלך. ואין לחשב שמה אלו החרפות עליו נאמרים כי מי הוא הלא ישותו נתבטל ואין כאן אלא המלך בעצמו ובודאי דבורים אלו המה דבורי כבוד. ומתבונן בדבורים אלו אין לפרש ולצרף אותם שיתהיה מהם כבוד למלך. והנמשל מובן כי בשעת התפלה האדם עומד בהיכל המלך. וכל זה צריך המתפלל לתקן בתפלתו. והשלשה דברים הנ"ל הם בחינת השלשה דברים שהיו בפרה "עץ ארז ואזוב ושני תולעת" כמבאר בפנים:

ח ועל-ידי תפלה כתקונה פני"ל מתנוצץ אור זכות אבות ועל-ידי-זה ממשיכין בחינת קדשת ארץ-ישראל גם עכשו בגלות. ועל-ידי-זה זוכין לראות במפלתן של רשעים ולא די שנצול מעינם הרע אלא שגם רואה בהם מה שהם רצו לראות בו. וכל זה נעשה על-ידי למוד זכות שמלמדן על הרשע שעל-ידי-זה יכולין להתפלל. גם על-ידי-זה הצדיקים שהם עושי טוב זוכים לפני ה' כי קדם כריתות הרשעים היה פני ה' מסתר בעושי רע כדי להכריתם ועכשו נתגלה פני ה' לעושי טוב:

ט לאו כל אדם יכול לתקן את הדברים הנ"ל בתפלתו ולהכניע על-ידי-זה את הרשעים כי אם הצדיק הגדול במעלה מאד בבחינת משה רבנו עליו השלום. וגם הוא צריך לחגר מתניו מאד לעמד נגד הרשעים הגדולים לכלותם ולבטלם:

י מצות חלה היא בחינת ירשת הארץ כמבאר בפנים, כי על-ידי מצות חלה זוכין להמשיך אור זכות אבות שעל-ידי-זה יכולין לגלות קדשתה גם בזמן הזה:

יא על-פי רב הגבהי קומה המה כסילים ולהפוך הקטני קומה המה בעלי שכל וזה מובן בשכל כמבאר בפנים:

נו - וביום הבכורים

א כל אחד מישראל יש לו בחינת מלכות וממשלה לפי בחינתו. יש שהוא שורר בביתו ויש שהוא מושל ביותר וכן יש שהוא מושל על כל העולם. ובחינת המלכות הזאת שיש בכל אחד היא באתגליא ובאתכסיא (עין פנים). וצריך כל אחד לזהר ביותר לבלי להשתמש עם המלכות והממשלה

שֵׁשׁ לוֹ לְהִנָּאֵתוֹ וּלְצַרְכּוֹ כִּי אִם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, דְּהֵינּוּ לְהִזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת כָּל הַנִּכְנָעִים תַּחֲתָיו לְהַשִּׁיבָם אֶל ה'. אִם הוּא מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ לְבַד צָרִיךְ לְהִזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ בְּעִבּוּדַת ה', וְאִם יֵשׁ לוֹ מְמִשְׁלָה יוֹתֵר כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ מְטֵל עָלָיו לְהִזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲנָשִׁים כָּל אֶחָד לְפִי הַמְּמִשְׁלָה שֵׁשׁ לוֹ :

ב כָּל אֶחָד לְפִי הַמְּמִשְׁלָה שֵׁשׁ לוֹ כְּשֶׁאֵינּוּ נֹזֵהֵר לְהוֹכִיחֵם וּלְהִזְהִירָם כְּרָאוּי הוּא נֶעְנֵשׁ עֲלֵיהֶם וְנִתְקַצְרִין יָמָיו חֵס וְשְׁלוֹם וְעָלָיו נֶאֱמַר: 'אֹי לְרַבְּנוֹת שְׂמֻקְבָּרַת אֶת בְּעַלְיָהּ' (פְּסָחִים פ"ז). אָבֵל כְּשֶׁמוֹכִיחֵם וּמְזַהֵרֵם בְּעִבּוּדַת ה' הוּא מְמַשִּׁיד חַיִּים וְאֲרִיכַת יָמִים :

ג אָבֵל אִי אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחֵם וּלְהִזְהִירָם כְּרָאוּי כִּי אִם עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה. שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים לְהוֹכִיחַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶפְלוּ לְרַחוּקִים מִמֶּנּוּ מְאֹד וְאֶפְלוּ אִם אֵינּוּ יוֹדֵעַ מַה שְּׂצָרִיךְ לָהֶם. כִּי עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה זוֹכִים שְׁגִם הֶרְחוּקִים מְאֹד יִשְׁמְעוּ קוֹל הַתּוֹרָה שְׂמֻכְרָזוֹת וְצוּעֻקַת תַּמִּיד: "עַד מָתַי פְּתִים תֵּאָהֱבוּ פְתִי" (מִשְׁלֵי א' כב) וְעַל-יְדֵי-זֶה יָשׁוּבוּ כָּלֶם אֶל ה' :

ד גַּם עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה זוֹכִין לְאֲרִיכַת יָמִים, כִּי עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה קוֹרִין אֶת חַי הַחַיִּים יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ כְּבִיכּוֹל וּמְמַשִּׁיכִין מִמֶּנּוּ חַיִּים וְאֲרִיכוֹת יָמִים. וְצָרִיכִין לְעֵסֶק בְּתוֹרָה בְּפֶה דְּוָקָא לְהוֹצִיא דְּבָרֵי תּוֹרָה מִפִּיו וְאִז זוֹכִין לְקָרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְשִׁיד מִמֶּנּוּ חַיִּים וְאֲרִיכוֹת יָמִים :

ה יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת הַסְּתֵרוֹת כִּי יֵשׁ הַסְּתֵרָה וְיֵשׁ הַסְּתֵרָה שְׂבִתוֹךְ הַסְּתֵרָה. וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְּתֵרָה אַחַת גַּם כִּן קִשָּׁה מְאֹד לְמִצְאוֹ אֵד אָף-עַל-פִּי-כִן אֶפְשָׁר לִיגַע וּלְחַתֵּר עַד שְׂיִמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שְׂיִוִּדַע עַל כָּל פָּנִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ. אָבֵל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְּתֵרָה שְׂבִתוֹךְ הַסְּתֵרָה דְּהֵינּוּ שֶׁהַסְּתֵרָה בְּעִצְמָהּ גַּם כִּן נִסְתָּרַת מִמֶּנּוּ שְׂאֵינּוּ יוֹדֵעַ כָּלֶל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אִזִּי אִי אֶפְשָׁר לְמִצְא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שְׂאֵינּוּ יוֹדֵעַ כָּלֶל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְדַע כִּי מִי שְׂעוֹבֵר וְשׁוֹנֵה חֵס וְשְׁלוֹם הוּא נוֹפֵל לְהַסְּתֵרָה אַחַת וְאִזִּי אָף-עַל-פִּי שְׂקִשָּׁה לוֹ לְצִאָת וּלְשׁוּב כִּי כְּבָר נִסְתָּר מִמֶּנּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִעְשָׂה לוֹ כְּהִתֵּר אָף-עַל-פִּי-כִן עֲדִין הוּא יוֹדֵעַ מִן הַהַסְּתֵרָה דְּהֵינּוּ שְׂיִוִּדַע שְׂנִעְשָׂה לוֹ כְּהִתֵּר. וְעַל כִּן אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׁיב אֶל לְבוֹ זֶה בְּעִצְמוֹ דְּהֵינּוּ מַה שְּׂנִפֵּל וְהִגִּיעַ לְהַסְּתֵרָה זוֹ שְׂנִסְתָּר מִמֶּנּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה עַד שְׂנִעְשָׂה לוֹ כְּהִתֵּר וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לְבַקֵּשׁ וּלְחַתֵּר עַד שְׂיִצְא מִזֶּה. אָבֵל אִם חֵס וְשְׁלוֹם אַחַר שְׂעֵבֵר וְשָׁנָה עָשָׂה יוֹתֵר עֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן אִזִּי נוֹפֵל לְהַסְּתֵרָה שְׂבִתוֹךְ הַסְּתֵרָה וְאִזִּי נִסְתָּר מִמֶּנּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה כָּל-כָּד עַד שְׂאֵינּוּ יוֹדֵעַ כָּלֶל מֵהַאֲסוּר. וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ כָּלֶל שְׂנִעְשָׂה לוֹ כְּהִתֵּר רַק כָּל הַדְּבָרִים הֶרְעִים דּוֹמִין לוֹ לְמִישׁוֹר גְּמוּר וּכְאֵלוּ אֵין אֲסוּר כָּלֶל חֵס וְשְׁלוֹם. אָבֵל אָף-עַל-פִּי-כִן אֵין שׁוּם יְאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֶל וְאֶפְלוּ מִי שְׂנוֹפֵל לְבְּחִינַת הַסְּתֵרָה שְׂבִתוֹךְ הַסְּתֵרָה אָף-עַל-פִּי-כִן גַּם שָׁם מְלַבֵּשׁ חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי בְּלֹא חִיּוּתוֹ אֵין שׁוּם קִיּוּם לְשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם. וְאֶפְלוּ תִקְוָה הַקְּלָפוֹת וְהַעֲבֵרוֹת וְאֶפְלוּ הַהַסְּתֵרוֹת שְׂבִתוֹךְ הַסְּתֵרוֹת גַּם כִּן מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וּמִי שְׂזוֹכָה לְדַעַת זֹאת נִתְבַּטְּלִין אֶצְלוֹ כָּל הַהַסְּתֵרוֹת וְזוֹכָה לְשִׁמְעַ

קול הכרוז הגדול של התורה שמכרזת תמיד בקול גדול "עד מתי פתים תאהבו פתי" ויזכה לשוב אל ה'. ולזכות לדעת זאת הוא על-ידי התורה כי על-ידי עסק התורה יכולין לעורר גם אותו שהוא בהסתרה שבתוך הסתרה ולהודיעו מהשם יתברך שיש לו גם כן תקנה עד שישוב אל האמת ויתקרב להשם יתברך. כי בכח הצדיקי אמת יכולים להתקרב אל השם יתברך תמיד בכל עת איך שהוא ובכל מקום שהוא. ואפלו אם עשה מה שעשה ונפל למקום שנפל חס ושלוס גם שם מלבש חיותו יתברך כי הוא מחיה את כלם. ואזי יכול לשוב מכל מקום שהוא ולזכות לשמע את קול התורה הנ"ל. כי מה שאין שומעין את קול הכרוז הגדול של התורה הוא מחמת רבוי ההסתרות על-ידי רבוי העוונות, כי השם יתברך נסתר עתה מאתנו בעוונותינו הרבים בהסתרה שבתוך הסתרה בבחינת: "ואנכי הסתר אסתיר" (דברים ל"א יח). אבל על-ידי עסק התורה מגלין ההסתרות עד שפועלין שגם הרחוקים מאד ישמעו קול הכרוז והתוכחה של התורה עד שישובו כלם אל ה'.

ו יש בני אדם שנתרחקו מהשם יתברך שנשו וקפצו ממקומו של עולם, ויש שכבר היו אצל השם יתברך קצת אד כבר שכחו מזה, ויש שגם עתה הם זוכרים את השם יתברך אד שנשתה גבורתם ואין לאל ידם להתגבר על יצרם ועל-ידי עסק התורה ישובו כלם אל ה' כנ"ל:

ז במקומות הנמוכים מאד ורחוקים מאד מהשם יתברך שם דיקא מלבש חיות גבה מאד בבחינת סתרי תורה. על כן מי שנפל מאד צריך לידע ששם במקומו דיקא יכול להתקרב אל השם יתברך ביותר כי שם דיקא נעלם חיות גבוה מאד. וכשיזכה לשוב להשם יתברך ותגלה על ידו דיקא תורה גבה דהינו סתרי תורה:

ח על-ידי תאות ממון מתגבר חס ושלוס מלכות הרשעה שהיא מלכות המן עמלק שהיא רודפת תמיד אחר מלכות דקדשה שחיותה היא על-ידי הדעת שהיא התורה. ומלכות הרשעה היא ההפוך מזה כי מתאות תמיד לאסוף ממון ובולעת ניצוצות הקדשה הנעלמים בממון שהוא בשרשו גונין עלאין. וכל אחד כפי שמשבר תאות ממון ומושד עצמו אל התורה והדעת דקדשה כן מוציא הנה"ק ממלכות הרשעה. והכל בכח הצדיקים אמתיים שעוסקים בתורה באמת שיש להם כח להכניע מלכות הרשעה ולהוציא כל הנה"ק וכל הממון משם ולעשות מהם תורה. וצריך מאד להתגבר ולשבר תאות ממון:

ט כפי תאות ממון כן נתמעט הדעת והחיים והאריכות ימים ואינו שומע קול הכרוז של התורה שמכרזת תמיד לשוב להשם יתברך. ועל-ידי זה הוא מכרח להתנגע אחר פרנסתו בטרם גדול ופרנסתו בכבדות ובדחק מאד. אבל כשמתגבר להגדיל דעתו לחשב רק בתורה ומשבר תאות ממון על-ידי זה פרנסתו בנקל. וזכה לשמע הרמזים והכרוזים של התורה שהם המחשבות הטובות העולים בלבם בכל עת לשוב להשם יתברך עד שיזכה להתקרב אליו יתברך באמת:

י עֲצָבוֹת רוּחַ שְׂבָא עַל-יְדֵי יִגִּיעַת וְרַדִּיפַת הַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר הוּא זְהֵמַת הַנְּחָשׁ.
וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים כָּל הָאֵיבָרִים כְּבִדִּים וְנִחְלָשׁ רוּחַ הַדָּפֵק שֶׁבְּאָדָם שְׂבוּ
תְלוּי חַיּוֹתָו. וְכָל מָה שֶׁנִּחְלָשׁ רוּחַ הַדָּפֵק יוֹתֵר נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבִדִּים
בְּיוֹתֵר וְכֵן נִחְלָשׁ רוּחַ הַדָּפֵק עוֹד וְחוֹזֵר חֲלִילָה, עַד שֶׁתּוֹכֵל נַפְשׁוֹ לָצֵאת עַל-
יְדֵי טְרִדַת תַּאֲוֹת מָמוֹן שֶׁמִּשָּׂם עֵקֶר הַדְּאָגוֹת וְהַעֲצָבוֹת רוּחַ:

יא עַל-יְדֵי אֲנַחָה דְקִדְשָׁה שֶׁמִּתְאַנַּח לְשׁוּב לַהֵשֵׁם יִתְבַּרַךְ הוּא חוֹזֵר וּמִבְרִיא
אֶת הַרוּחַ הַדָּפֵק וְחוֹזֵר חַיּוֹתָו. וְנִצּוֹל מִהַעֲצָבוֹת רוּחַ שְׂבָא עַל-יְדֵי יִגִּיעַת
וְטְרִדַת הַפְּרָנְסָה וְזוֹכֵה לְדַעַת גְּדוֹל וְלִקְבֵּל דְּבוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם:

יב לְפִי הַגְּדֵלַת הַדַּעַת כֵּן הַפְּרָנְסָה בְּנִקְל וְכָל מִי שֶׁחָסֵר בְּדַעַת בְּיוֹתֵר הוּא
יֵגַע וְטוֹרַח אַחֵר הַפְּרָנְסָה בְּיוֹתֵר:

יג לְפִי הַגְּדֵלַת הַדַּעַת כֵּן נִתְרַבֶּה הַשְּׁלוֹם, כִּי מִחֲלֻקַת וְכַעַס וְאִכְזָרִיוֹת הוּא
מִחְסָרוֹן הַדַּעַת. וְכָל מָה שֶׁנִּתְרַבֶּה הַדַּעַת נִתְבַּטֵּל הַכַּעַס וְנִתְרַבֶּה הַרְחֻמְנוּת
וְהַחֲסָד וְהַשְּׁלוֹם. עַל כֵּן עַל-יְדֵי עֵסֵק הַתּוֹרָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ דַּעַת
נִתְבַּטֵּל הַכַּעַס וְנִמְשָׁךְ רְחֻמְנוּת וְשְׁלוֹם וְזוֹכִין לְרַפּוּאָה:

יד טְבִילַת מְקוּה מוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת וּמִטְהַרֵת מִכָּל הַטְּמָאוֹת וּמִכָּל
הַחֲטָאִים כִּי מְקוּה מִמְשַׁכֵּת דַּעַת וְחֲסָד עֲלִיוֹן מְאֹד. וְזוֹכֵה לְפְרָנְסָה בְּנִקְל
וְלְרַפּוּאָה וְלַחַיִּים וְאַרְיִכוּת יָמִים וְלַעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם לַהֵשֵׁם יִתְבַּרַךְ. וְנִתְבַּטֵּל
הַמִּחְלָקַת וְהַכַּעַס וְזוֹכֵה לְשְׁלוֹם וְלְרַחֲמִים וְלְדַעַת גְּדוֹל:

טו טְבִילַת מְקוּה בְּשְׂבוּעוֹת הִיא חֲסָד עֲלִיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְדַעַת נִפְלָא
מְאֹד. כִּי שְׂבוּעוֹת הִיא שְׁכָל דֵּק וְעֲלִיוֹן וְגִבָּה מְאֹד שֶׁהוּא חֲסָדִים וְרַחֲמִים
גְּדוֹלִים מְאֹד כִּי הַרְחֻמִּים הוּא כְּפִי הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁמְבַאֵר בְּמִקּוֹם אַחֵר. אֲשֶׁרִי
הַזּוֹכֵה לְקַבֵּל קִדְשַׁת שְׂבוּעוֹת בְּפֶרֶט הַמְקוּה שֶׁל שְׂבוּעוֹת שֶׁהִיא שֶׁל שַׁעַר
הַחֲמִשִּׁים שֶׁמִּשָּׂם נִמְשַׁכֵּת הַקִּדְשָׁה וְהַטְהָרָה אֲזֵי עַל יִשְׂרָאֵל:

טז הַשְּׁלוֹם תְלוּי בְּדַעַת וְהַמִּחְלָקַת הוּא הַפֶּךְ הַדַּעַת. אֲךָ יֵשׁ מִחֲלֻקַת לְשֵׁם
שָׁמַיִם שֶׁהוּא בְּאֵמַת דַּעַת גְּדוֹל מְאֹד יוֹתֵר מִהַדַּעַת שֶׁל שְׁלוֹם כִּי בְּאֵמַת זֶה
הַמִּחְלָקַת הוּא אֶהְבָּה וְשְׁלוֹם גְּדוֹל. וּבְמִצְרִים שֶׁהִיָּה הַדַּעַת בְּגִלוּת בְּוִדְאִי
לֹא הִיָּה מִחֲלֻקַת לְשֵׁם שָׁמַיִם כִּי זֶה תְלוּי בְּדַעַת כְּנִי"ל. אֲךָ אַחֵר-כֵּן כְּשֶׁנִּגְאָלוּ
מִמִּצְרַיִם עַל-יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת אֲזֵי זְכוּ לָזֶה הַדַּעַת שֶׁל מִחֲלֻקַת
לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁהוּא בְּאֵמַת תְּכֵלִית הַשְּׁלוֹם:

א הפלל והעקר הוא שתהיה לו אמונת חכמים ולהזהר בכבודם ולירא מהם מאד. ואף אם נדמה לו שהם עושים חס ושלום פנגד התורה, הוא צריך להאמין שבודאי הם עושים נכונה על-פי התורה כי התורה נמסרה לחכמי הדור לדרשה כפי מה שיודעים. על כן צריך להשליך שכלו ודעתו רק לסמוך עליהם :

ב כל הרפואות תלויים בתורה בבחינת : "ולכל בשרו מרפא" (משלי ד' כב) והתורה נמסרה לחכמים ואנחנו מצוים לשמע מהם ולבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל. ומי שמזלזל ואינו מאמין בדבריהם מחמת שנדמה לו שמדאורייתא אינו כן, על-ידי-זה נחלה במכה שאין לה רפואה ומת בה כמאמר חכמינו זכרונם לברכה, 'דלמא חויא דרבנן טרקה דלית לה אסותא' (שבת ק"י) :

ג כשנופלין מאמונת חכמים התקון לזה הוא נדר, שידור איזה נדר ויקים מיד על-ידי-זה ישוב לאמונת חכמים ויזכה לרפואה שלמה. ועל-ידי-זה מתנוצצים בו אורות האבות וזוכה לענג שבת הינו בחינת אכילה בקדשה, וזוכין לבטל הפעס ולהכניע ולהפיל האויבים והשנאים. ועל-ידי-זה יפל השער דסטר-אחרא ויבוא משיח ויבנה שערי הקדשה :

ד על-ידי פעס נתעורר המקטרג הגדול שהוא עשו הוא אדום ומן המקטרג העליון נתעוררים ונשתלשלים מקטרגים וצרים על האדם הפועס ושולטים עליו. כי על-ידי הפעס חכמתו מסתלקת וצ'לם אלקים סר מעל פניו ופניו נופלים בבחינת למה חרה לך ולמה נפלו פניך (בראשית ד' ו) ואין לו פני אדם. ואזי יוצא מגדר אדם לגדר בהמה ועל ידי זה שולטים בו השנאים וצ'ריו מצרים לו כי נדמה להם כבהמה ואינם יראים ממנו :

ה תקון לפעס הוא תענית כי על-ידי תענית מכניע את הפעס וזה עקר מעלת התענית. על כן ביום התענית הבעל דבר מתגרה באדם ביותר ומזמין לו פעס לקלקל את התענית חס ושלום. וצריך שמירה יתרה לזה לשמר עצמו מאד מהאש של הפעס ביום התענית כי עקר התענית הוא להכניע את הפעס. ועל-ידי התענית הוא מתקן את פניו ומחזיר לעצמו את חכמתו שהוא צ'לם אלקים המאיר בפניו ואז הכל יראים ממנו ואויביו נופלים לפניו :

ו הזוכה לבחינת ענג שבת דהינו לאכילה בקדשה אז אינו צריך לצום כי הוא פועל באכילתו מה שפועל על-ידי הצום דהינו לכל הדברים הנ"ל בזכות ענג שבת :

ז אכילת שבת יקרה וקדושה מאד כי אכילת שבת נעשה קדשה ואלהות גמור בלי תערובות סיגים כלל. ואין חלק להסטר-אחרא מאכילת שבת כלל וכלל כי אכילת שבת הוא פלו קדש. ועל-ידי אכילת שבת נתבטל הפעס וכל שלטני רגזין פלהו ערקין ואתעברו ואז כלא אהבה ושלום :

ח לְבַטֵּל וּלְהַכְנִיעַ הָאוֹיְבִים דֵּי בְצוּם אוּ בְאֲכִילַת שַׁבַּת לְבַד, אֲבָל לְרַב הַשְּׁלוֹם צְרִיכִין גַּם לְהַרְבוֹת בְּצַדִּיקָה עַל פְּנֵי צְרִיכִים לַתֵּן צַדִּיקָה בְּיוֹם הַתְּעֵנִית כַּמְאֹמֶר חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבָרְכָה: 'אֲגַרָא דְתַעֲנִיתָא צַדִּיקָתָא' (בְּרַכּוֹת ו). וְכֵן צְרִיכִין לַתֵּן צַדִּיקָה לְעֵנִיִּים עַל שַׁבַּת אוּ לְהַזְמִינָם עַל שְׁלַחְנוּ בְּשַׁבַּת וְאִזּוּ יִזְכֶּה גַּם לְשְׁלוֹם רַב הֵינּוּ שְׂיִזְכֶּה לְשְׁלוֹם שְׂיֵשׁ לוֹ פָּה. כִּי לְפַעְמִים יֵשׁ שְׁלוֹם שְׂאִין לוֹ פָּה הֵינּוּ שְׂיֵשׁ שְׁלוֹם בֵּין בְּנֵי אָדָם אֲבָל אִין יְכוּלִין לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה בְּבַחֲנִית: "וְלֹא יִכְלוּ דַבְּרוּ לְשְׁלוֹם" (בְּרַאשִׁית ל"ז ד). אֲבָל עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבַּת עִם הַצַּדִּיקָה זֹכִין לְשְׁלוֹם שְׂיֵשׁ לוֹ פָּה הֵינּוּ שְׂהַשְׁלוֹם בְּשִׁלְמוֹת שְׂמֵדְבָרִים זֶה עִם זֶה בְּבַחֲנִית: "לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּדָ" (תְּהִלִּים קכ"ב ח) כִּי הִפָּה נְשָׁלַם בְּאוֹר גְּדוֹל בְּשַׁעַת אֲכִילַת שַׁבַּת:

נח - באר וענו ומן, כלם חזרו בזכות משה

א הַצַּדִּיק הָאֵמֶת שְׂיֵשׁ לוֹ שְׁלֵמוֹת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְהוּא כְּלוּל מִשְׁלֹשָׁה אַבוֹת. וְהוּא מִמְּשִׁיךְ שְׁלֹשׁ הַשְּׁפָעוֹת שֶׁהֵם אֲכִילָה שְׂתִיָּה וּמְלַבּוּשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶן בְּאֵר וְעָנָן. וְהַצַּדִּיק לוֹחֵם תְּמִיד מְלַחֶמֶת ה' כִּי הוּא לוֹחֵם נֶגֶד קְלַפַּת הַמֶּן עַמְלֵק שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ פָּגַם הַבְּרִית. וְהַצַּדִּיק מְכַנִּיעַ אוֹתוֹ וְאֵת כָּל הַצָּרִים הַרוֹדְפִים אַחַר הַחֲלוּשֵׁי כַּח שְׂבִישָׁרְאֵל וּמַחֲזִיק אוֹתָם וּמְכַנִּיס אוֹתָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְמַשִּׁיךְ אוֹתָם לְבַחֲנִית תַּקוּן הַבְּרִית. וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכֶה לְשַׁפֵּעַ כְּפוּלָה הֵינּוּ בְּחִינַת לַחַם מִשְׁנֵה בְּשַׁבַּת הֵינּוּ מִשְׁנֵה תּוֹרָה שְׂזוֹכָה לְחַדֵּשׁ בְּשַׁבַּת חֲדוּשִׁין דְּאוֹרִיתָא עַל חַד תְּרִין וְזוֹכָה לְרַפּוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרַפּוּאָת הַגּוּף. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר הָעוֹלָם לְתִשׁוּבָה מֵאֲהָבָה. וְכָל הַכְּשָׁרִים שֶׁבְּדוֹר נִתְרַפְּאִים מֵהִיסוּרִים שֶׁסָּבְלוּ מִקִּדְּם וְנַעֲשִׂים מְכַבְּדִים בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי כְּשָׂרוֹתוֹ כֵּן מְקַבֵּל יְפִי וְהָדָר וְנִתְגַּדֵּל בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת. וּלְפִי הַגְּדֻלָּה וְהַכְּבוֹד שְׂיֵשׁ לוֹ לְפִי כְּשָׂרוֹתוֹ כֵּן יְכוּל לְקַבֵּל הַתְּחַדְּשׁוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא תּוֹרָה הַצְּפוּנָה שֶׁהַשְּׂפִיעַ הַצַּדִּיק בְּיוֹם הַשַּׁבַּת:

ב עֵקֶר קִיוּמוֹ שֶׁל הַדַּעַת [שְׂעִי נִמְשָׁךְ שְׁלֹשׁ הַשְּׁפָעוֹת הַנִּי"ל] הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ בְּחִינּוֹת. א' צְרִיךְ לְלַמֵּד חֲכָמָתוֹ לְאַחֲרִים וּלְקַרְבָּם תַּחַת כְּנִפְי הַשְּׂכִינָה. ב' צְרִיךְ לְהַקְדִּים יְרֵאת חֵטְאוֹ לְחֲכָמָתוֹ. ג' צְרִיךְ לְדַקְדֵּק אִיךְ לְהוֹצִיא חֲכָמָתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיוּ נְבִזִים רַק יִהְיוּ דְבָרֵינוּ "דְּבָרֵי פִי חֲכָם חוֹ" (קִהְלֵת י"ב). וְאִזּוּ זֹכָה עַל-יְדֵי הַדַּעַת לְכָל הַדְּבָרִים הַנִּי"ל:

ג זֶה שֶׁהַחֲכָם מְשַׁפִּיעַ לַחַם מִשְׁנֵה הַנִּי"ל דְּהֵינּוּ מִשְׁנֵה תּוֹרָה [וְכֵן כָּל הַדְּבָרִים הַנִּי"ל] הוּא עַל-יְדֵי שַׁבַּת כִּי שַׁבַּת מְשַׁפִּיעַ לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת וּמְשַׁלַּח הָאֲרוֹתָיו וּמְרַפֵּא רַפּוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרַפּוּאָת הַגּוּף:

ד על-ידי שִׁמְכִינֵיעוּן קִלְפַת עֲמֶלֶק שֶׁהִיא פָּגַם הַבְּרִית וְזוֹכִין לְתַקּוּן הַבְּרִית
זוֹכִין לְשַׁבֵּת. וְאִזּוּ בְּחִינַת שַׁבֵּת מְשַׁפֵּיעַ לְשָׂאֵר הָעוֹלָמוֹת וְעַל-יְדֵי הָאֶרֶת שַׁבֵּת
נִתְעוֹרָר הָעוֹלָם לְתִשׁוּבָה מֵאֲהָבָה וְלִכְל הַנִּי"ל :

ה כְּשֶׁהַדּוֹר אֵינָם שׁוֹמְרִים אֶת פִּיהֶם אֲזִי אֵין יְכַלֵּת בְּיָדָם לְקַבֵּל בְּחִינַת שַׁבֵּת
הַנִּי"ל כִּי שַׁבֵּת תִּלְוִי בְּשִׁמְיַרְת הַדְּבִיר בְּבְחִינַת : "וְדַבֵּר דְּבָר" (יִשְׁעִיָּה נ"ח יג)
הַנֶּאֱמָר בְּשַׁבֵּת. וְאֲזִי נִתְקַלְקַל אֶצְלָם הָאֶרֶת הַתִּשׁוּבָה וְאִזּוּ כְּשֶׁבָא גְדֻלָּה
וְכְבוֹד לְכַשְׂרֵי הַדּוֹר אֲזִי הֵם נִכְשָׁלִים בְּגֵאוֹת וְהוּא בְּחִינַת גְּלוּת הַשְּׂכִינָה. עַל
כֵּן הַכַּשְׂרֵי הַדּוֹר צָרִיכִין לְהִתְבּוֹנֵן מְאֹד בְּהַהוּד וְהַגְּדֻלָּה הַבָּא לָהֶם שְׁלֹא
יִכְשְׁלוּ בְּגֵאוֹה וְגִדְלוֹת חַס וְשְׁלוֹם :

נט - מי שמשתדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך

א מי שִׁמְשֵׁתֵדֵל תָּמִיד לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְשָׁמֵר
אֶת עֲצֻמוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלָפוֹת וְהָרַע שֶׁל אֱלוֹ בְּנֵי אָדָם. וְהַעֲצָה עַל-זֶה
הוּא בְּחִינַת מְשַׁפֵּט הַיְנוּ שִׁיִּרְאָה לְשַׁפֵּט אֶת עֲצֻמוֹ תָּמִיד עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה
אִם הוּא כְּהֵגֵן אוֹ לֹא. וְיִזְכִּיחַ וְיִיָּסֵר אֶת עֲצֻמוֹ עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה שֶׁלֹּא כְּהֵגֵן.
וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת מְשַׁפֵּט הַזֶּה נִתְלַהֵב הַלֵּב וְאִשׁ שֶׁל הַתְּלַהֲבוּת הַזֹּאת שָׂרַף אֶת
הַקְּלָפוֹת מְלַהֲתֵאחֲזוּ בּוֹ וְאִזּוּ מְכַנֵּיעַ אוֹתָם גַּם מְלַהֲתֵאחֲזוּ בְּאֱלוֹ הַנִּפְשׁוֹת
שֶׁקָּרְבוּ לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ :

ב זֶה הָאִישׁ הַמְּשֵׁתֵדֵל לְקָרֵב וְלַעֲשׂוֹת נְפֻשׁוֹת הוּא בּוֹנֵה בְּחִינַת הַיִּכַּל הַקֹּדֶשׁ.
וְאִף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה וְכַמָּה נְפֻשׁוֹת שְׁנוּפְלִים מְקֻדְשָׁתָם וְאֵינָם מְתַקְיָמִים,
אִף-עַל-פִּי-כֵן מֵאלוֹ שֶׁנִּשְׁאַרוּ דְּבִקִּים בִּירְאָה עַל יָדוֹ עַל-יְדֵי-זֶה קְדוּשַׁת יִתְבָּרַךְ
לוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתְכַּבֵּד מְאֹד עַל-יְדֵי שֶׁמְקָרְבִין לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֱלוֹ
הַרְחוֹקִים כִּי זֶה עֹקֵר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהַרְחוֹקִים מְאֹד נִתְקָרְבִים אֵלָיו :

ג עַל-יְדֵי שֶׁמְקָרְבִים נְפֻשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי הַתְּבּוֹדוֹת שֶׁמְתְּבּוֹדֵד
וּמְשִׁיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְשׁוֹפֵט וְדוֹן אֶת עֲצֻמוֹ עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה זֹכָה לְשִׁמְיַרְת
שַׁבֵּת שֶׁהוּא בְּטוֹל הָרַע וְהַקְּלָפוֹת. וְעַלֵּיו אָמַר הַנְּבִיא : "וְנִתְתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי
וּבְחֻמֹּתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנֵים וּמִבְּנוֹת" (יִשְׁעִיָּה נ"ו ה). יָד הַיְנוּ שִׁיְהִיָּה לוֹ
כַּח לְהַעֲמִיד תְּלִמִּידִים וּלְהַמְשִׁיךְ בָּהֶם רוּחַ חֲכָמָה. וְשֵׁם הַיְנוּ שִׁיְזַכֶּה לְשֵׁם
טוֹב שֶׁכָּל הַנִּפְשׁוֹת יִתְאוּוּ תְּאוּוֹה לְהַכִּלֵּל בְּנִפְשׁוֹ וְשִׁמּוֹ בְּבְחִינַת : "לְשִׁמְךָ
וּלְזִכְרֶךָ תְּאוּוֹת נְפֻשׁ" (יִשְׁעִיָּה כ"ו ח). וְזֶה טוֹב לוֹ בְּוַדָּאִי מִבְּנֵים וּבְנוֹת כִּי
בְּנֵים וּבְנוֹת הֵם מְעֻטִים וְזֶה שֶׁזָּכָה לְהַעֲמִיד תְּלִמִּידִים חֲכָמִים וְזָכָה שִׁיְכַלְלוּ

בְּנִפְשׁוֹ נִפְשׁוֹת שֶׁל רַבִּים הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ יִלְדֵם וְהֵמָּה מְרַבִּים וּמְקַבְּלִים חַיּוֹת מִמֶּנּוּ :

ד עֵקֶר שְׁמִירַת הַשֵּׁם שֶׁהִיא שְׁמִירַת הַנִּפְשׁ הוּא עַל-יְדֵי שְׂיִשְׁמוֹר עֲצֻמוֹ מִכַּעַס כִּי הַכַּעַס פּוֹגֵם בְּנִפְשׁוֹ. וְכִשְׁשׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ מִכַּעַס וְכִשְׁבָּא לְאַיִזָּה כַּעַס הוּא מִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וּמֵאָרִיךְ אִפּוֹ וְכוּבֵשׁ כַּעַסוֹ זֹכָה לַעֲשִׂירוֹת גְּדוֹל. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִגְדִּיל שְׁמוֹ וְנִפְשׁוֹ וְזֹכָה לְשֵׁם טוֹב וְכֹל הַנִּפְשׁוֹת תְּאָבִים לְהַכְלִיל בְּנִפְשׁוֹ. וְזֹכָה לְקָרֵב נִפְשׁוֹת הַרְבֵּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׁזֶה עֵקֶר כְּבוֹדוֹ :

ה כַּעַס מְזִיק לַעֲשִׂירוֹת, וְכִשְׁהֵיִצֵּר מִסִּית לְאָדָם שִׁיכַעוֹס יִדַע שֶׁבְּזֹאת הַשְּׁעָה יִשְׁפִּיעוּ לוֹ מְלֻמְעָלָה אֵיזָה סְכוּם מִמּוֹן וְהֵיִצֵּר רוּצָה לְקַלְקֵל זֹאת הַהִשְׁפָּעָה שֶׁל הַעֲשִׂירוֹת. וְעַל-יְדֵי קְלִקוּל הַשְּׁפַע שֶׁל הַעֲשִׂירוֹת הַבָּא עַל-יְדֵי הַכַּעַס פּוֹגֵם שְׁמוֹ וְנִפְשׁוֹ כַּנִּ"ל. אֲבָל כִּשְׁשׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ מִן הַכַּעַס יִזְכֶּה לַעֲשִׂירוֹת וְיִגְדִיל שְׁמוֹ וְנִפְשׁוֹ וְיִזְכֶּה לְשֵׁם טוֹב וְלְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וּלְקָרֵב נִפְשׁוֹת רַבּוֹת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְכַנִּ"ל :

ו וְדַע שְׂיִשׁ כַּמָּה רְשָׁעִים שֶׁאֲסוּר לְקָרְבָם תַּחַת כַּנִּפְי עֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵם מוֹרִידִים אֶת הַמְּקָרְבִים מִמְדַּרְגָּתוֹ וְאִין כַּח בְּמִשְׁפָּט הַנִּ"ל לְהַכְנִיעַ הָרַע שְׁלֵהֶם, וְאִזִּי בָּא קְלִקוּל גְּדוֹל בְּכַמָּה בְּחִינּוֹת כַּמְבָּאָר בְּפָנִים. עַל כֵּן זֶה הַמְּשִׁתַּדֵּל לְקָרֵב נִפְשׁוֹת צָרִיךְ לְהַתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִזְכֶּה לִידַע אֶת מִי לְרַחֵק וְאֶת מִי לְקָרֵב :

ס - דַּע שִׁישׁ שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, שִׁישׁ בָּהֶם הַתְּבוֹנְנוֹת גְּדוֹל

א דַּע שְׂיִשׁ שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה שְׂיִשׁ בָּהֶם הַתְּבוֹנְנוֹת גְּדוֹל מְאֹד שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְבוֹא לְהַתְּבוֹנְנוֹת הַזֹּאת כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׂירוֹת גְּדוֹל מְאֹד. וּבְנִי יִשְׁשַׁכֵּר שֶׁהִיָּה לָהֶם הַתְּבוֹנְנוֹת הַזֹּאת בְּבְחִינַת: "וּמִבְּנֵי יִשְׁשַׁכֵּר יוֹדְעֵי בִינָה" (דְּבָרִי-הַיָּמִים-א י"ב לג) לֹא זָכוּ לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׂירוֹת, בְּחִינַת: "יִשְׁשַׁכֵּר חֲמוֹר גָּרֵם" (בְּרֵאשִׁית מ"ט יד) וְתַרְגוּמוֹ: "עֲתִיר בְּנִכְסִין". וְעַל כֵּן כָּל הַנְּבִיאִים הָיוּ עֲשִׂירִים כַּמְאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה. וְכֵן עוֹד כַּמָּה צְדִיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שֶׁהָיוּ עֲשִׂירִים גְּדוֹלִים מְאֹד. בְּפָרֵט אוֹתָם שְׁעֵבֶר דָּרָךְ יָדָם הַתּוֹרָה, דְּהֵינּוּ מִשָּׁה רַבָּנוּ שֶׁהִבִּיא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְכֵן רַבִּי שְׁסָדֵר וְחַתָּם אֶת הַמְּשֻׁנָּיוֹת וְכֵן רַב אֲשֵׁי שְׁסָדֵר וְחַתָּם אֶת הַתְּלֻמוֹד, שְׁכַלְסֵם הָיוּ עֲשִׂירִים גְּדוֹלִים מְאֹד כַּמְאֲמַר חֲכָמֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה. כִּי צָרִיכִין עֲשִׂירוֹת גְּדוֹל לְהַתְּבוֹנְנוֹת הַזֹּאת כַּנִּ"ל :

ב לבוא לעשירות דקדושה הזאת הוא על-ידי אריכות ימים הינו שיראה שכל יום וכל שעה שבאה אחר-כך תהיה ארצה ורחבה יותר בתוספת קדושה וטהרה. כי כל יום ויום ממקום שמתחיל אצל כל אחד בתחלה הוא קצר הינו שבתחלת היום קשה עליו מאד העבודה שצריך לעשות באותו היום. ועל כן צריכין התגברות גדול מאד בכל יום ויום לבל יפל מזה שרואה בידות העבודה בכל יום, רק יתחזק בכל יום להתחיל מן המצר והדוחק והכבדות הגדול כפי מה שיוכל להתגבר ואחר-כך יהיה מתרחב והולך בעבודתו יתברך. וכל שעה ושעה שבאה אחר-כך יראה להגדילה ולהרחיבה בתוספת קדושה וכן בכל יום מימי חייו יראה להגדילו ולהרחיבו בתוספת קדושה יתרה מיום שלפניו וכן לעולם, וזה עקר אריכות ימים שעל-ידי-זה זוכין לעשירות דקדושה. וזהו: "ואברקם זקן בא בימים" (בראשית כ"ד א) הינו אריכות ימים הנ"ל ועל-ידי-זה: "וה' ברוך את אברקם בכל" הינו בעשירות דקדושה הנ"ל:

ג על-ידי יראה זוכין לאריכות ימים הנ"ל בחינת: "יראת ה' תוסיף ימים" (משלי י' כז) הינו שהיראה מביאה תוספת קדושה בכל יום ויום שעל-ידי-זה נתארכין ונתרחבין הימים הנ"ל:

ד יש כמה מיני חן של שקר, שעושין בני-אדם בעמידה ובאכילה ובדבורם עם בני-אדם וכן בשאר דברים, ולכל דבר יש חן אחר מיוחד, והאדם נלכד בזה על-ידי שאינו נזהר מתאות הבל יופי הנשים, כי זה תלוי בזה, בחינת: "שקר החן והבל היפי" (שם ל"א ל), ועל-ידי-זה בא לעניות, כמו שכתוב: "אל תחמד יפיה בלבבך, כי בעד אשה זונה עד כפר לחם" (שם ו' כו) וזה בחינת: "הון מהבל ומעט" (שם י"ג יא), על-ידי הבל היפי נתמעט ההון. ויראה היא ההפוך מזה כמו שכתוב: "שקר החן והבל היפי אשה יראת ה' היא תתהלל" (שם ל"א ל). נמצא שעל-ידי יראה נצולין מתאות שקר החן והבל היפי שעל-ידי-זה באין לעניות וזוכין על ידה לעשירות דקדושה הנ"ל שעל-ידי-זה זוכין להתבוננות הנ"ל:

ה עקר התבוננות השכל שיהיה על תקונו שיוכל להתבונן הוא על-ידי לחות ושמנים שבגוף. ועל-ידי תאות נאוף והבל היפי נפסקת הנשימה (עין פנים) שהיא עקר חיות האדם, ועל-ידי-זה נתיבשין לחות הגוף ונתקלקל התבוננות המוח והשכל. ועל כן כל המשגעים נעשין על-ידי נאוף כידוע. וכן שאר בני אדם שאינם משגעים אבל יש בהם חסרון ובלבול הדעת הרבה הכל בא על-ידי נאוף שמייבש לחות ושמנים שבגוף ועל-ידי-זה נתקלקל השכל הנ"ל:

ו שלמות היראה הוא בשלש בחינות וכל בחינה כלולה משלש. הבחינה הראשונה מורא שמים שהיא על-ידי התבוננות בגדלת הבוֹרָא יתברך בחכמתו ובינתו ודעתו, וצריך שכל השלשה מחין יהיו מלאים מיראת ה'. הבחינה השנייה מורא רבך שהיא על-ידי הלמוד שמקבל מהרב וצריך להמשיכה בכל שלשה חלקי הלמוד בחינת: 'אורייתא תליתאה' (שבת פ"ח). הבחינה השלישית מורא אב ואם וצריך להמשיכה בבחינת "בית

והוון נחלת אבות". (משלי י"ט) וצריך שתתפשט היראה על כל שלשה חלקי העשירות שהם נחלת אבות בחינת: לעולם ישליש אדם את מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא ושליש תחת ידו' (בבא מציעא מ"ב):

ז בכל התורה בלה לא נזכר תבת עשירות רק שלש פעמים הינו אצל סדום: "ולא תאמר אני העשירתי את אברם" (בראשית י"ד כג). ואצל רחל ולא "כי כל העשר אשר הציל אלהים" וכו' (שם ל"א טז). ואצל שקלים: "העשיר לא ירבה" (שמות ל' טו), כנגד שלשה חלקי העשירות הנ"ל. שליש שבפרקמטיא הוא כנגד העשירות שנוזר אצל סדום, כי בסדום כתיב: "הנשפכים מני רגל" (איוב כ"ח ד), שרצו לביטל המשא ומתן שהוא בחינת רגל כמו שכתוב: "שמח זבולון בצאתך" (דברים ל"ג יח) ועל כן צריך דוקא שליש בפרקמטיא ומשא ומתן. ושליש שבקרקע הוא כנגד העשירות שאצל רחל ולא "כי באמת עקר העשירות הוא רק בשביל התבוננות התורה, אבל בלא זה העשירות הוא פסלת והוא רק בשביל נשים וקטני הדעת כמותן. וזה שאמרו רחל ולא "כי כל העשר וכו' שהוא לא בשביל התבוננות לנו הוא ולבנינו, הינו שהוא רק בשביל נשים וקטני הדעת אבל: "ואתה כל אשר אמר אליך אלהים עשה" הינו שאתה צריך לעשירות בשביל התבוננות בגדלות ה' וכנגד זה צריך שליש בקרקע בחינת: 'אשה קרקע עולם היא' (סנהדרין ע"ד). ושליש שבידו הוא כנגד העשירות שנוזר אצל שקלים שנאמר שם לכפר על נפשותיכם בחינת: 'אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש' (איוב י"ב י):

ח התגלות היראה הוא על-ידי פקידת עקרות (עין פנים), וכל מה שנופקדין עקרות ביותר נתגלה היראה ביותר. ועל כן בראש השנה היה פקידת יצחק שהוא תקף התגלות היראה מאד בחינת פחד יצחק, וכשנופקדה שרה נפקדו כמה עקרות עמה כמאמר חכמינו זכרונם לברכה. ועל-ידי יראה זוכין לאריכת ימים בחינת זקן כנ"ל ועל כן אמרה שרה: "כי ילדתי בן לזקני" (בראשית כ"א ז) כי על-ידי ילדת יצחק שהוא התגלות היראה על-ידי-זה נמשך אריכת ימים בחינת זקן כנ"ל:

ט פקידת עקרות נעשה על-ידי שמעוררין את בני אדם משנתם. כי יש בני אדם שישנים את ימיהם ואף שנדמה להעולם שהוא עובד את ה' ועוסק בתורה ובתפלה אף-על-פי-כן הוא בבחינת שנה כי כל עבודתו נשאר למטה כי היא בלא חיות ושכל ואין להשם ותברך נחת ממנה ואינה יכולה להתרומם ולעלות למעלה. ויש שנפלו לבחינת שנה על-ידי תאוות ומעשים רעים. ויש שהם אנשים כשרים ויפים רק שנפילתם היא על-ידי אכילה, כי לפעמים, כשאוכל אדם מאכל שלא נתברר עדין למאכל אדם, על-ידי-זה אויב את פניו הינו חכמתו ושכלו בחינת: "חכמת אדם תאיר פניו" (קהלת ח' א) (עין פנים) ונופל לבחינת שנה. וצריכין לעוררו משנתו ואי אפשר לעוררו כי אם כשנתעורר תחלה קצת מעצמו כי צריך אתעוררתא דלתתא. רק כשנתעורר מעצמו אם לא היו מעוררין אותו היה נשאר ישן יותר על כן תכף כשנתעורר צריכין להראות לו פניו ולהלביש לו את הפנים בספורי מעשיות. ויש שבעים פנים לתורה והם בחינת

שבעים שנים. וצריכין להלביש את הפנים דוקא, כי כמו כשמרפאין את העור צריכין לסגרו ולצמצם לו את האור כדי שלא יזיק לו מה שיראה את האור פתאם, כן לזה שהיה בשנה ובחשף זמן רב כשרוצין להראות לו פניו ולעוררו משנתו צריכין להלביש לו את הפנים בספורי מעשיות כדי שלא יזיק לו פתאם האור (עין פנים עוד שני טעמים על זה). ויש כמה בחינות בזה שמלבישין את הפנים, כי יש מי שאי אפשר לעוררו בפנים שלו וצריכין להראות ולהלביש לו פנים גבה ממדרגת הפנים שלו שנסתלק ממנו בשעת שנה. ויש מי שנפל מכל השבעים פנים לתורה ונפילתו גדולה מאד רחמנא לצלן, עד שאי אפשר לעוררו בשום פנים מהשבעים פנים שהם בחינת שבעים שנים כי אם על-ידי ספורי מעשיות של שנים קדמוניות. שכל השבעים פנים מקבלין חיות משם ועל ידם יכולים לעורר מהשנה אפלו למי שנפל מכל השבעים פנים לתורה רחמנא לצלן. אשרי הזוכה לבוא לצדיק כזה שיוכל לעוררו משנתו בתקונים נוראים כאלה שלא יבלה ימיו חס ושלום בשנה. ועל-ידי-זה נעשה פקידת עקרות כי מקדם כשהיו בבחינת שנה היו חרשים שלא שמעו התעוררות החכם ועל-ידי-זה לא יכלו גם כן לדבר שום דבור לפני השם יתברך, כי 'סתם חרש הוא שאינו שומע ואינו מדבר' (חגיגה ב). ועכשו כשמעוררו החכם ושומע דבריו אז יוכל לדבר דבורים קדושים לפני השם יתברך. ומחמת שהיה הדבור מצמצם אצלם כל-כך זמן רב מאד שהיו חרשים ואלמים על כן עכשו כשיוצא הדבור יוצא בכח גדול בבחינת: 'גברי כח עשי דברו' (תהלים ק"ג כ), וזה הכח בא לכלי ההולדה בחינת: "כחי וראשית אוני" (בראשית מ"ט ג). וצריכין לראות שיהיו כלי הדבור סמוכין וקרובין אל כלי ההולדה שהם הפליות כדי שיוכלו לקבל כח הדבור, הינו שיוצא הדבור באמת שלא יהיה בבחינת: "קרוב אתה בפיהם ורחוק מפליותיהם" (ירמיה י"ב ב) ועל-ידי-זה נעשה פקידת עקרות. נמצא שעל-ידי הצדיק האמת שהוא מעורר את העולם משנתם על-ידי ספורי מעשיות של שנים קדמוניות נעשה פקידת עקרות ועל-ידי-זה נמשך יראה גדולה וזוכין לכל התקונים הנ"ל:

י כשעוסק לעורר את בני אדם משנתם צריך לשמר עצמו מתלמידים שאינם הגונים כדי שלא יזיק לו הרע שלהם. אך אי אפשר לבשר ודם לשמר עצמו מזה שלא ישמעו תלמידים שאינם הגונים, על כן צריך שלמודו עם תלמידיו יהיה כאלו עשאו לחברו וכאלו עשאו לדברי תורה כמאמר חכמינו זכרונם לברכה (סנהדרין צ"ט) (עין פנים). ואז השם יתברך שומר אותו שלא יהיו דבריו נכתבין בכח הזכרון של התלמיד שאינו הגון רק יהיו נשכחין ממנו:

יא בטחוני הדור הם בחינת כלי ההולדה, ועל כן הפליות שהם כלי ההולדה נקראים בטוחות, כי כל ההולדות וכל ההשפעות נמשכים על-ידי בטחון. ועל כן על-ידי ששומעין ולומדין ספורי מעשיות הקדושים מצדיקים גדולים, שמעוררין את בני אדם משנתם שעל-ידי-זה מתחילין לדבר לפני השם יתברך בכח גדול ובאמת, עד שהכח הזה בא לכלי

ההולדה פני"ל, על-ידי-זה נתחזק הבטחון דקדשה ונפקדים העקרונות וזוכין לכל התקונים הנ"ל:

יב יש בטחון דסטרא אחרא בחינת "מבטח בוגד" (משלי כ"ה יט). ועל-ידי התקשרות הזווגים דקדשה שהוא בשביל הולדה שהוא בחינת בטחון בחינת כליות שהם כלי ההולדה פני"ל בחינת: "בטח בה לב בעלה" (משלי ל"א יא), על-ידי-זה נשבר הבטחון דסטרא אחרא כחרס הנשבר. ועל זה מרמז מה ששוברין כלי חרס בשעת התקשרות השדוכים בבחינת: "ותבטחו בעשק ונלוז וכו' ושברה כשבר נבל יוצרים וכו' ולא ימצא במכתתו חרש" וכו' (ישעיה ל' יב-ד). ונבאר הדבר קצת כי עקר מעלת הבטחון הוא לבטח בה' ולעשות טוב כמו שכתוב: "בטח בה' ועשה טוב" (תהלים ל"ג ג). דהינו שלא יתבלבל בתורתו ועבודתו מחמת דאגת וטרדת הפרנסה, רק יעסק בתורה ועבודה ויבטח בהשם יתברך שיפרנסו כל ימי חייו. ואם אינו אוחד בבטחון כזה שישלך עצמו מעסקי עולם הזה לגמרי ורוצה לעסק במשא-ומתן או במלאכה גם כן, על כל פנים יקבע עתים לתורה ויתפלל בזמנו וכו' ולא ידאג ולא יתבלבל מחמת דאגת הפרנסה רק יבטח בה'. גם לענן צדקה וגמילות חסדים ולהוציא ממון על עסקי מצוות יהיה לו בטחון בה' שימלא מחסורו ובגלל הדבר הזה יברכהו ה'. ואפלו אם יודע בעצמו שאין מעשיו עולים יפה כראוי אל יפל מבטחון מחמת זה לומר מי אנכי לבטח ולשען בה' מאחר שהרעותי את מעשי כל-כך. רק יבטח בחסדי ה' אשר לא תמנו וברחמי שאינם כלים, שירחם עליו ויזין ויפרנס אותו גם כן כי "טוב ה' לכל". ואל יטרוד עצמו בדאגות וטרדות הפרנסה מחמת קטנותו בעיני עצמו רק יתחזק בבטחון אידו שהוא מחמת שפונתו לשמים. וכך זה וכיוצא בזה הוא בטחון דקדשה. אבל לעשות איזה עולה חס ושלום מכל-שכן איזה גזלה ורמאות או לעסק בזיופים ושקרים ולסחר בסחורות מחוץ למדינה שאסרם המלכות, ולבטח בהשם יתברך שיצילו ויעזרו לו לגמר העסק שלא יתודע הדבר, זהו בטחון דסטרא אחרא בחינת "מבטח בוגד" הנ"ל בחינת: "ותבטחו בעשק ונלוז" ובטחון כזה הוא כחרס הנשבר שאין בו תקנה. ואפלו מי שעוסק במשא-ומתן בגדולות ממנו הרבה ומרבה ללוות מכמה אנשים ובוטח שהשם יתברך יעזרו לגמר המשא-ומתן, גם זה הוא בטחון דסטרא אחרא. אדרבה צריך לבטח בבטחון חזק שאפלו אם לא ינהיג משא-ומתן גדול כזה אף-על-פי-כן יפרנסו השם יתברך כראוי. והמשכיל יבין דברים הרבה מתוך דברינו אידו לברח מבטחון דסטרא אחרא שהוא פנגד התורה ולהתחזק בבטחון דקדשה אף אם הוא כמו שהוא וכנ"ל:

יג תקיעת שופר בראש-השנה היא בחינת התעוררות השנה שמעוררין בני העולם מהשנה שלא יבלו ימיהם בשנה חס ושלום. ועל-ידי-זה מוציאין הדבור בכח גדול ונמשך בטחון ופקידת עקרונות ונמשך יראה גדולה, שעל-ידי-זה נצולין מנאוף ומהבל היפי ומחן של שקר וזוכין לאריכת ימים דקדשה הנ"ל וזוכין לעשירות גדול דקדשה, שעל-ידי-זה זוכין להתבוננות גדול מאד בתורה. וכך זה זוכין על-ידי תקיעת שופר של ראש-

השנה אצל הצדיקי אמת שיודעו להמשיך כל התקונים האלה:

סא - על ידי אמונת חכמים

א על-ידי אמונת חכמים נזדכך המנח וזוכה לשכל ברור ועל-ידי-זה יזכה להוציא ולקבל מכל מה שלומד בתורה משפטי אמת, דהינו הנהגות ישרות לעבודתו יתברך. שידע איך להתנהג בכל דבר הן לעצמו הן לאחרים שמתנהגים לפי דעתו. אבל כשפוגם חס ושלום, באמונת חכמים הוא נדון ביגיעת בשר דהינו במוותרות, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'הלועג על דברי חכמים נדון בצואה רותחת' שפאמר "ולחג הרבה יגיעת בשר" (ערובין כ"א). ואז עולים עשנים סרוחים אל המנח ומערבין ומבלבלין דעתו ואינו יכול להוציא מלמודו משפטי אמת והנהגות אמתיות אדרבה הוא מוציא דברים הפוכים מן האמת. כמו דואג האדומי שהוציא משפט מעקל שאין דוד ראוי לבוא בקהל על-ידי שלמודו היה מבחינת אלו המותרות (עין פנים):

ב יש מנהיגים שנקראים בשם רבי שלמודם ממוותרות ופסלת. ובודאי אינם יכולים להנהיג אפלו את עצמם מכל-שכן את אחרים ואף-על-פי-כן נוטליו גדלה לעצמם ורודפים אחר התנשאות להנהיג את העולם. וצריך כל אחד לראות שלא להסמיך אותם ושלא לתן להם שום תקף ועז שלא יהיו מכנים בשם רבי. כי הם עצמם אינם חייבים כל-כך כי יש להם יצר הרע גדול להנהיג את העולם. אך אלו הנותנים להם תקף ועז ונסמכים על ידם שיהיו נקראים בשם רבי הם עתידים לתן דין וחסבון:

ג על-ידי שמסמיכין רבי שאינו הגון נחלש כתב ישראל ונותנים כח בכתב ידם. ומחמת זה הם גוזרים שלא יהיה תקף לכתבים שלנו רק לכתבים שלהם וישראל יהיו מכרחים ללמד כתב שלהם. ועל-ידי-זה גוזרין לגרש בני ישראל ממקום הישוב שנתישבו שם ישראל מכבר אל מקומות שלא היו שם ישראל מעולם שזה בחינת גרוש מארץ ישראל. ועל-ידי-זה נלקח מאתנו חכמת תהלוכת גלגלי הרקיע לידע כל ההשתנות והעתידות הבאים על-ידי גלגלי הרקיע שזה בחינת סוד העבור, ונמסר להם. כי הנשמה מנהיגת כל גלגלי הרקיע (עין פנים), ומי יודע הנהגתם כמו המנהיג, אבל הנשמה הזאת צריכה שיהיה לה גוף זך ונקי. ובמקום שיש ישראל יושבים שם נתקדש האויר בבחינת אוירא דארץ ישראל (עין פנים), ואז כל הפרות והתבואות הגדלים שם שמהם נזון האדם ומהם בא הטפה זרעית ומשם נרקם הגוף הכל הוא בבחינת: "פרי הארץ" (ישעיה ד' ב). ואז ראוי לקבל נשמה גדולה שמנהיגת כל גלגלי הרקיע ועל-ידי-זה יודע חכמת תהלוכת הגלגלים שזה בחינת סוד העבור כנ"ל. אבל

כְּשֶׁנִּתְגַּרְשִׁים מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאִז אֵין יְכוּלִים לְהִתְרַקֵּם גּוֹפִים זָכִים וְאֵין יְכוּלִים לְקַבֵּל נִשְׁמָה גְדוּלָה עַל כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִלְקַח מֵאֲתַנּוּ סוּד הָעֵבוֹר וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שְׁמִסְמִיכִין רַבֵּי שְׂאִינוּ הַגּוּן. אֲבָל כְּשֶׁחֲחַכְּם הָרְאוּי לְסִמְיַחָה נִסְמָךְ בְּשֵׁם רַבֵּי עַל-יְדֵי-זֶה מְבִיא הָאָרֶה וְכֵחַ בְּכַתֵּב יְדִינוּ וְאִז גַּם כָּל מְשֻׁפְטֵי הַנְּהָגוֹת שְׁלֵהֶם כָּלֶם עַל-יְדֵי כְּתַב יְדִינוּ. וְעַל-יְדֵי כְּתַב יִשְׂרָאֵל נִתְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בְּבַחֲיַנַת אֲוִירָא דְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַקֵּן כָּל הַנִּי"ל :

ד גַּם עַל-יְדֵי פָגַם אֲמוּנַת חֲכָמִים אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם וְהוּא תְּמִיד מְסַפֵּק וְעֲצָתוֹ חֲלוּקָה לְכָאן וּלְכָאן. כִּי עַל-יְדֵי פָגַם זֶה עַל-יְדֵי שְׁנֵדוֹן בְּמוֹתְרוֹת כְּנִי"ל נַעֲשֶׂה לְבוֹ מְטַנֵּף כְּמוֹ בֵּית הַכֶּסֶף שֶׁהוּא מְקוּם עֲצַת הַנְּשִׁים כְּמֵאֲמַר רַב עִילִישׁ (גִּטִּין מ"ה). וְאִז כָּל עֲצוֹתֵינוּ הֵם עֲצוֹת נְבִעָרוֹת וְאִינוּ יוֹדְעִים לְגַמֵּר עֵצָה שְׁלֵמָה בְּלִבּוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּשׁוּם דְּבָר :

ה כָּל הַמְּלַעֲיג עַל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁהוֹלְכִים עַל-פִּי תוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה הוּא נִדוּן גַּם כֵּן בְּצוּאָה רוֹתַחַת. וְאִינוּ זֹכֵה לְהוֹצִיא וּלְקַבֵּל מִלְּמוּדוֹ הַנְּהָגוֹת יִשְׁרוֹת וְתְּמִיד עֲצָתוֹ חֲלוּקָה עַד שֶׁיָּשׁוּב עַל-זֶה בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְאִז יִתְתַקֵּן כָּל הַנִּי"ל :

ו מִי שֶׁכָּבַר נִשְׁקַע בְּאֵלוֹ הַמוֹתְרוֹת יֵשׁ מִיָּם שֶׁמְטַהֵר מֵזֵאת הַטְּנֵפֶת בְּחִינַת : "וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִיָּם טְהוֹרִים וְכוּ' וּמְכַל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם" (יִחְזַקְאֵל ל"ו כה). וְאֵלוֹ הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת מַחְלֶקֶת שְׁנֵקְרָא פְּלוּגְתָא בְּחִינַת : "פִּלְגַּי אֶלְהִים מְלֵא מַיִם" (תְּהִלִּים ס"ה י) כִּי עַל-יְדֵי הַמַּחְלֶקֶת שְׁבָא עָלָיו הוּא שָׁב בְּתִשׁוּבָה וּמְתַקֵּן פָּגַם אֲמוּנַת חֲכָמִים. כִּי עַקֵּר הַמַּחְלֶקֶת שְׁבָא עַל הָאָדָם הוּא מַחְמַת פָּגַם אֲמוּנַת חֲכָמִים וּלְפִי גְדֹל הַפָּגַם כֵּן בָּא עָלָיו מַחְלֶקֶת. וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי הַמַּחְלֶקֶת יוֹכֵל לְהִתְבַּוֵּן אֵיךְ פָּגַם בְּאֲמוּנַת חֲכָמִים וְלָשׁוּב עַל-יְדֵי-זֶה לְאֲמוּנַת חֲכָמִים וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתַקֵּן כָּל הַנִּי"ל. וַיֵּשׁ צַדִּיקֵי הַדּוֹר שְׂאֲמוּנָתָם שְׁלֵמָה בּוֹדָאֵי וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ עֲלֵיהֶם מַחְלֶקֶת וְהוּא בְּבַחֲיַנַת : "וְהוּא חֲטָא רַבִּים נִשְׂא" וְכוּ' (יִשְׁעִיָה נ"ג יב), שְׁסוֹבְלִין צַעַר הַמַּחְלֶקֶת בְּשָׁבִיל פָּגַם אֲמוּנַת חֲכָמִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל-יְדֵי הַמַּחְלֶקֶת שְׁבָא עֲלֵיהֶם מְתַקְּנִים אֲמוּנַת חֲכָמִים אֲצֵל הַהֲמוֹן עִם :

ז כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר מִן הַמַּחְלֶקֶת שְׁבָא עָלָיו לָשׁוּב עַל פָּגַם אֲמוּנַת חֲכָמִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתַּקֵּן כָּל הַדִּינִים וְכָל מְקוּם שֶׁיֵּשׁ אִיזָה צְמָצוּם וְדִין נִמְתַּק עַל-יְדֵי-זֶה. כִּי יֵשׁ כְּמָה סְפָרִים עֲכָשׁוּ הַהוֹלְכִים עַל-פִּי תוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּכַתֵּב וּבַעַל-פִּה וְכֵן עֲתִידִין לְהִיּוֹת עוֹד כְּמָה סְפָרִים וְכָלֶם צָרִיכִים לְהַעוֹלָם וְאֲסוּר לְהַלְעִיג עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם כְּנִי"ל. וּבְתַחֲלָה כְּשֶׁלֵּא הָיָה לוֹ אֲמוּנַת חֲכָמִים אִז כָּל הַסְּפָרִים הָיוּ אֲצֵלוֹ כְּלֵא כִּי הָיָה מְלַעֲיג עֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי שְׁנֵתְעוֹרֵר מִן הַמַּחְלֶקֶת שְׁבָא עָלָיו לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל פָּגַם אֲמוּנַת חֲכָמִים חוֹזְרִים וְנַחֲשָׁבִים בְּעֵינָיו הַסְּפָרִים שֶׁהָיוּ בְּעֵינָיו כְּלֵא. וְזֶה בְּחִינַת : "וְסִפֵּר כְּתַב אִישׁ רִיבִי" (אִיּוֹב ל"א לה), שֶׁעַל-יְדֵי הָרִיב וְהַמַּחְלֶקֶת שְׁבָא עָלָיו נַעֲשֶׂה מְזָה סֵפֶר. וַיֵּשׁ צַדִּיקֵי הַדּוֹר שְׂאֲמוּנָתָם שְׁלֵמָה בּוֹדָאֵי וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ עֲלֵיהֶם מַחְלֶקֶת מַחְמַת שְׂאֵין לָהֶם אֲמוּנָה בְּעֲצָמָם. וְאִינָם מְאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ לְהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁעֲשׂוּעִים מַחְדוּשֵׁי תוֹרָתָם שֶׁהֵם מַחְדוּשִׁים וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם

מתרשלים בחדושים שלהם ואינם כותבים אותם בספר. כי מי שזוכה לחדש חדושי תורה בעצמו וכונתו לשמים צריך שיהיה לו אמונה גם בעצמו שיאמין שיש להשם יתברך שעשועים גדולים גם מהחדושים שלו פני"ל. ואם אינו מאמין בחדושים של עצמו הוא גם כן פגם אמונת חכמים ועל-ידי-זה בא עליהם גם כן מחלקת, ועל-ידי-זה הם שבים בתשובה ונחשבים אצלם חדושים שלהם וחוזרים ומחדשים וכותבים אותם בספר ונעשה מזה ספר. והנה המתקת כל הדינים היא על-ידי השכל שנקרא קדש פיזי ועל דין וצמצום יש לו שכל פרטי שנמתק על ידו אך יש חכמה עלאה ששם נמתקים כל הצמצומים וכל הדינים. והתורה יוצאת מחכמה עלאה (כמ"ש בזהר הקדוש חלק ב ס"ב) ואינה יכולה לקבל מחכמה עלאה רק כשיש לה שלמות, ושלמות התורה הוא על-ידי תורה שבעל-פה, ועל כן על-ידי הספרים שנתחדשים אצלו על-ידי המחלקת על-ידי-זה נשלם התורה. ואז היא יכולה לקבל מחכמה עלאה שהיא בחינת שכל הכולל בחינת קדשי קדשים בחינת אבן שתיה ומשפעת בכל החכמות והשכליים ועל-ידי-זה נמתקין כל הדינים :

ח על-ידי שנוסעים על ראש השנה לצדיקים אמתיים על-ידי-זה נמתקין כל הדינים שבעולם וזה צריכין בראש השנה על כן נוסעין על ראש השנה דיקא :

ט גם על-ידי שבאים כמה נפשות ישראל להצדיק האמת על ראש השנה ונכללים יחד באהבה רבה על-ידי-זה באה שמחה גדולה וחדוה רבה :

סב - על ידי אכילתם של ישראל, נעשה יחוד

א על-ידי אכילתם של ישראל נעשה יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה אפין באפין. רק האכילה צריכה להיות מאכל אחר שנתברר מאחיזת הקלפות שנתערבו במאכלים על-ידי אכילת עץ הדעת. כי על-ידי מאכל שיש בו תערובות הנ"ל יוכל האדם לחטא ועל-ידי החטאים נעשה פריד בין קדשא בריך הוא ושכינתה :

ב הברור של המאכלים הוא על-ידי אמונה. וכשיש לו אמונה בשלמות ויכל להיות על-ידי אכילתו יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה פני"ל בחינת "וירעה אמונה" (תהלים ל"ז ג) בחינת אכילה על-ידי אמונה :

ג מה שהגביל השם יתברך לשכל האנושי שיוכל להבין היא מצוה גדולה לחדד השכל להבין הדבר על בריו ועל זה נאמר ודע מה שתשיב לאפיקורס (אבות פרק ב). אבל יש קשיות שאינו באפשרי לשכל האנושי להבין תרוץ על קשיא כזו, רק לעתיד לבוא יתגלה התרוץ אסור לאדם לעין בהם. וכל מי שסומך על שכלו ומעין וחוקר בהם על זה נאמר: "כל באיה לא ישובו" (משלי ב' יט), כי על קשיא כזו אסור לסמוך על שכלו רק להעמיד על אמונה:

ד אפלו אלו הקשיות שיש עליהם תשובה לפעמים נסתמו שבילי השכל ואינו יודע להשיב על האפיקורסות שבלבו. וזה בחינת: "חלק לבס" (הושע י' ב) שיש מחלקת בלבו בין שני יצריו. כי הידיעה היא מהיצר הטוב שבלב והסתרת הידיעה היא מהיצר הרע שבלב והיא האפיקורסות והקשיות שהיצר הרע מקשה את לבו לפל ברעה. והתקון לזה הוא למוד הפוסקים כי שרש המחלקת הזאת הוא ממחלקת שבקדשה הינו מחלקת התנאים והאמוראים שבגמרא ומהשתלשלותם למטה נתהוה ממנו מחלקת היצר הרע. ועל-ידי למוד הפוסקים הלכות פסוקות נתקשר אל השלום שבקדשה ואז נתבטל מחלוקת היצר הרע שבלבו ונפתחין לו שערי השכל שידע להשיב על האפיקורסות שבלבו. וכל זמן שאינו זוכה לחדד ולפתח שכלו צריך לסמוך רק על אמונה גם בקשיות אלו כי העקר הוא האמונה:

ה שלווים ראשי-תבות וידע מיה שיתשיב לאפיקורס, כי על-ידי למוד פסק הלכה שהוא ההכרעה והשלום זוכין לדעת להשיב על האפיקורסות שבלבו:

ו גם על-ידי למוד הפוסקים זוכה להתפלל כראוי בכל לבבו. כי עקר מניעת התפלה שאינו מתפלל בכונה כראוי הוא רק מחמת שאין האמונה בשלמות ולבו חלוק מהשם יתברך. כי באמת אם היה האדם יודע ומאמין בלב שלם שמלא כל הארץ כבודו והוא יתברך עומד עליו בשעת התפלה ושומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של התפלה, בודאי היה מדקדק מאד לכוון את דבריו והיה מתפלל בהתלהבות גדול. רק מחמת שלבו חלוק ואינו חזק בידיעה זאת בלב שלם שבביל זה אינו מדקדק כל-כך ואינו מכוון לבו היטב בתפלתו. וכל זה נמשך מהקשיות והכפירות שבלב הנ"ל שהם בחינת מחלקת היצר הרע שבלב. ועל כן על-ידי למוד הפוסקים שעל-ידי-זה מבטלין מחלקת היצר הרע בשרשו כנ"ל על-ידי-זה זוכה להתפלל כראוי בכל לבבו באמת. וזה: "אודך בישר לבב" (תהלים קי"ט ז) 'לבב' דיקא בשני יצריו אימתי "בלמדי משפטי צדקך" כנ"ל:

ז עקר שלמות וקשיות האמונה הוא על-ידי שמקרבין רחוקים להשם יתברך. ולהשלים את האמונה הינו לקרב הרחוקים צריך מתחלה להעלות ניצוצי אותיות הדבור. והתקון לזה הוא תענית כי כל התאוות הם בחינת קלפות ומותרות כי בלא התאוות יכול הגוף להתקיים.

וּכְשֶׁמִתְגַּבְּרִין הַתְּאוּוֹת עַל הָאָדָם הוּא הַתְּגַבְּרוֹת הַקְּלָפוֹת עַל הַקְּדוּשָׁה.
וְרֵאשֵׁי הַתְּאוּוֹת הֵם תְּאוּוֹת אֲכִילָה וְשִׁתְיָה שְׁכַל הַתְּאוּוֹת נִמְשָׁכִין אַחֲרֵיהֶם.
וּכְשֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים מִמְּשִׁיכֵי הַדְּבֹר אֶל הַגְּלוּת לְמִצַּר הַגְּרוֹן לְהַעֲרֹף שְׂאִינוּ
יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דְּבֹר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחֵינֵת: "נִחַר גְּרוֹנִי" (תְּהִלִּים ס"ט
ד). וְעַל-יַדֵּי הַתְּעֵנִית שְׁמַרְעִיב אֶת עֲצָמוֹ מְלַחֵחַ מִצַּר הַגְּרוֹן שְׂיִתְקִים:
"קָרָא בְּגָרוֹן אֶל תַּחֲשָׁד" (יִשְׁעִיָּה נ"ח א), שְׂיִוְכַל לְדַבֵּר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
וְלִהְתַּפְּלֵל בְּכֹנֶה. וְאִזּוֹ הוֹפֵד עֲצָמוֹ הַדְּבֹר וּמְלַקֵּט נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה מִבֵּין
הַקְּלָפוֹת וְנִשְׁאָרִים בְּלֹא חַיּוֹת. וְאִזּוֹ הַעֲפוּ"ם שְׂיִנְיִקְתָּם מִהַקְּלָפוֹת כְּשֶׁרוֹאִין
שְׂאִין לָהֶם שׁוּם חַיּוֹת מְשָׁלִיכִין אֶת אֲמוּנָתָם וּפּוֹנִים כָּלֶם לְאֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל.
וְעַל-יַדֵּי-זֶה הוּא מְשָׁלִים אֶת הָאֲמוּנָה וְזוֹכֵה לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה וְזוֹכֵה לְבָרֵךְ
אֶת הַמַּאֲכָלִים, וְאִזּוֹ נַעֲשֶׂה עַל-יַדֵּי אֲכִילָתוֹ יְחוּד קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ
אִפִּין בְּאִפִּין:

ח אֲמוּנָה אֵינָה שְׂיִכָּה אֶלָּא בְּדַבָּר שְׂאִינוּ יוֹדְעֵי הַטַּעַם וְאִף-עַל-פִּי-כֵן אֶצֶל
הַמַּאֲמִין הַדְּבָר גְּלוּי כְּאֵלוֹ רוֹאֵה בְּעֵינָיו הַדְּבָר שְׁמַאֲמִין בּוֹ מַחֲמַת גְּדֹל
אֲמוּנָתוֹ הַשְּׁלֵמָה:

ט הָאֲמוּנָה מִתְחַדָּשֶׁת אֶצֶל הָאָדָם בְּכָל בִּקְרָה בְּחֵינֵת "חֲדָשִׁים לְבַקְרִים"
(אֵיכָה ג' כג), וּבִיּוֹם מַחֲמַת טְרָדוֹת עֶסְקֵי הָעוֹלָם נִתְפַּסָּה הָאֲמוּנָה:

י מַחֲמַת שְׂאִין הָאֲמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת עַל-יַדֵּי-זֶה רַבִּים נִכְשָׁלִים בְּטַעוֹת וְעוֹשִׂים
אֶת הַסְּבוֹת אֲמֻצְעִים בֵּינָם לְבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הֵינּוּ שְׁמַאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ אֲבָל מַאֲמִינִים גַּם כֵּן בְּאֲמֻצְעֵי וְאוֹמְרִים שְׂצָרִיךְ לְסְבוֹת, הֵינּוּ
שְׁמַאֲמִינִים לְמִשָּׁל בְּסִבַּת הַפְּרָנְסָה שֶׁהוּא הַמִּשְׁא-וּמִתָּן וְאוֹמְרִים שֶׁהַסְּבָה
שֶׁל הַמִּשְׁא-וּמִתָּן הִיא הָעֵקֶר כְּאֵלוֹ חֵס וְשָׁלוֹם, בְּלֹא הַסְּבָה שֶׁל הַמִּשְׁא-
וּמִתָּן אֵין יִכְלַת בִּיד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָתֵת לָהֶם פְּרָנְסָה. וְסִבַּת הַרְפּוּאָה שֶׁהִיא
סְמִים עוֹשִׂים מֵהֶם עֵקֶר כְּאֵלוֹ חֵס וְשָׁלוֹם בְּלִי סְמִים אֵין יִכְלַת בִּיד הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ לְרַפְּאוֹת. וְאֵין הַדְּבָר כֵּן כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא סְבִיב כָּל הַסְּבוֹת וְעֵלֵת
כָּל הָעֲלוֹת וְאֵינוּ צָרִיךְ לְשׁוּם סְבָה. וּבְעֶסְקָנוּ בְּאֵלוֹ הַסְּבוֹת צָרִיכִין לְהֵאֲמִין
בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וְלֹא לַעֲשׂוֹת מִהַסְּבוֹת עֵקֶר:

יא עֵקֶר כָּל הַדְּבָרִים הוּא הַהֲתַחֲלָה כִּי כָּל הַהֲתַחֲלוֹת קְשׁוֹת מַחֲמַת שְׂיִוְצָא
מִהַפֵּד אֶל הַפֵּד, אֲבָל אַחֲרֵי הַהֲתַחֲלָה הוּא נִכְנָס מַעֲט בְּהַרְגֵל וְאֵין קֶשֶׁה עָלָיו
כָּל-כָּף. וְעַל כֵּן הָעֲבוּדָה וְהִירָאָה שֶׁל הָאָדָם בְּכָל יוֹם הִיא כְּפִי הַהֲתַחֲלָה. כִּי
בְּכָל יוֹם צָרִיךְ לְחַזֵּר לְאַחוֹרָיו לְקַבֵּל כַּח מִן הַהֲתַחֲלָה שְׂאִזּוֹ הִיָּה קֶשֶׁה עָלָיו
בְּיוֹתֵר כְּנִ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ כִּי כֵּן וְאוֹלֵי לֹא הִיָּתֵה
הַתְּחִלָּתוֹ כְּרֵאִוִי וְאִם כֵּן גַּם כָּל עֲבוּדָתוֹ אֵינָה בְּשִׁלְמוֹת כְּרֵאִוִי כִּי הַכֹּל כְּפִי
הַהֲתַחֲלָה כְּנִ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְעוֹרֵר לְבֹו לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ
בְּכַח הַתְּלַהֲבוֹת גְּדוֹל וּבְהַתְּגַבְּרוֹת חֲדָשׁ לְעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּאֵלוֹ לֹא הַתְּחִיל
עַדִּין מַעוֹלָם, כְּדִי שִׁתְּהִיָּה עֲבוּדָתוֹ כְּרֵאִוִי כְּפִי כַּח הַהֲתַחֲלָה כְּנִ"ל. וְכֵן בְּכָל
פַּעַם צָרִיךְ לְחַשֵּׁשׁ חֲשָׁשׁ זֹאת כֵּן לֹא הַתְּחִיל עַדִּין כְּרֵאִוִי וְיִתְגַּבֵּר לְהִתְחִיל
מַעֲתָה מִחֲדָשׁ כְּנִ"ל:

יב בכל פעם שבא להצדיק צריך גם כן שיראה שישבא בכל פעם מחדש. לא כמו שכבר היה אצל הצדיק ועכשו הוא בא פעם שנית רק כמו שבא עכשו מחדש פעם ראשונה. כי צריך להתחיל בכל פעם מחדש כי העקר הוא ההתחלה כנ"ל:

יג על-ידי מחלקת באים כפירות שעל-ידי-זה אין יכולים גם להתפלל בכונה כנ"ל. אבל כשיש שלום נתבטלים הכפירות והאפיקורסות שיש בלב כל אחד. כי כשיש שלום ומתועדים זה עם זה יוכל כל אחד להשיב את חברו מדעותיו הרעות ויוציא הכפירות והאפיקורסות מלבו. אבל על-ידי מחלקת אינם מתועדים יחד לדבר אחד עם חברו להפך דעתו אל האמת ואפלו כשמדברים יחד אין אחד שומע דברי חברו מחמת הנצחון של המחלקת, נמצא שעקר האמונה תלויה בשלום:

יד לזכות לשלום הוא על-ידי שילמוד פוסקים:

סג - סוד כונת המילה

א ברית נקרא בלשון תרגום אמה והוא בחינת אמה בת ששה טפחים שהברית כלול מהם והוא בחינת "שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים" וכו' (ישעיה ו' ב):

ב הצדיקים המנהיגים האמתיים יש בהם כמה שנויים בענין הנהגת בני העולם המתקרבים אליהם. כי לפעמים הצדיק מקרב עצמו אל העולם מאד ולפעמים הוא מכסה ומעלים עצמו מהם ומתרחק מהם מאד. ולא די שמתרחק מהם ואינם יכולים להתקרב אליו אלא גם נוכלים עליו קשיות ותמיהות עד שנתעקם ונתבלבל מחס מהנהגתו עמהם וכל זה לטובת המתקרבים אליו. על כן אל יבהלוד רעיוניו על זה כי הכל לטובתו:

ג כל מה שנתקרב יותר להשם יתברך צריך לידע שהוא רחוק מאד ממנו יתברך. כי אם יחשב וידמה בדעתו שכבר נתקרב להשם יתברך וידע בידעת השם יתברך זה סימן שאינו יודע כלל, כי אם היה יודע קצת מהשם יתברך היה יודע שהוא רחוק מאד ממנו יתברך ואינו יודע כלל. וזה דבר שאי אפשר לפה לדבר ולהסביר זאת כי לגדלת הבורא יתברך אין שעור:

ד הצדיק לפעמים מקבל על עצמו יסורין בשביל העולם. הינו שאינו רוצה להשפעה וההשגחה שהיה צריך לבוא אליו ומקבל על עצמו יסורין כנ"ל

כי הוא בוחר בהשפעה והשגחה רוחניית. ואותה ההשפעה שהלכה לה נתפזרה בין העולם :

ה יש נחש שהוא בחינת "חכמים המה להרע" החוקרים פילוסופים ואפיקורסות. ועל-ידי דבורים רעים, כגון: לשון הרע, רכילות, שקרים, ליצנות, חנופה, ומביש את חברו בדבורים, ונבול פה, ודברים בטלים, ושאר דבורים רעים ובפרט כשמדבר לשון הרע על צדיקים וכשרים, על-ידי כל אלו הדבורים רעים עושים כנפים להנחש שיוכל לעוף ולהזיק בעולם מאד חס ושלום, הינו שמתגברת ומעופפת חכמתם ואפיקורסות שלהם שהוא בחינת נחש הקדמוני על-ידי דבורים רעים הנ"ל ומזיקים מאד להעולם. אבל על-ידי דבורים קדושים עושים כנפים דקדושה, וכשהכנפים דקדושה הם פתקונם ואין להנחש כנפים מדבורים רעים הנ"ל אז אינם יכולים להזיק כל-כך להעולם :

סד - ויאמר ה אל משה בא אל פרעה

א אסור גדול לעין בספרי המחקרים, כי יש כמה קשיות הנמשכים מבחינת חלל הפנוי (עין פנים) שאי אפשר למצא עליהם תרוץ בשום אופן. רק לעתיד לבוא יתגלה התרוץ כי אז יתגלה סוד הצמצום של החלל הפנוי וזה בעצמו יהיה הקבול שכר של הצדיקים, שישגו השגות ויבינו מה שהיה בלתי אפשר להם להבין בעולם הזה. אבל בזה העולם אי אפשר לישובם בשום שכל ומי שמעין באלו החכמות הנמשכין משם יהיה נשקע ונאבד שם. כי עליהם נאמר: "כל באיה לא ישובו" (משלי ב' יט), כי אי אפשר למצא שם את השם יתברך להשיב על הקשיות והמבוכות שבהם בשום שכל. רק ישראל על-ידי אמונה עוברים על כל החכמות ועל כל המבוכות שבעולם כי הם מאמינים בהשם יתברך ובתורתו הקדושה בלי שום חקירה וחכמה רק באמונה שלמה. ועל שם זה נקראים ישראל עבריים על-שם שעל-ידי אמונתם הם עוברים ועולים על כל מיני חקירות וחכמות. כי אינם צריכים לחקר כלל כי הם יודעים האמת לאמתו על-ידי אמונתם השלמה שמאמינים בהאמת כפי מה שקבלנו מאבותינו ורבותינו הקדושים ועל-ידי-זה הם עוברים ועולים על כל החכמות כלם :

ב ודע שיש צדיקים גדולים שהם צריכים דוקא לעין באלו החכמות. אף שגם הם אי אפשר להם לגלות האלהות שיש שם ולתרוץ כל הקשיות והמבוכות הבאים מחלל הפנוי כי זה אי אפשר עד לעתיד לבוא כנ"ל. אף-על-פי-כן על-ידי עיונם בהם הם מעלים ומוציאים מהם כמה נשמות שנפלו ונשקעו בהם כי ברב קדושת הצדיק כשמעין בחכמות אלו מכניע כח המבוכות והחקירות הבאים מחכמות אלו. ומחמת שכל דבר חושק

לְשַׁרְשׁוּ עַל כֵּן כְּשֶׁהֲצַדִּיקִים עוֹסְקִים בְּאֵלוּ הַחֲכָמוֹת אִז כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ
בָּהֶם חוֹשְׁקִים וְנִתְּלַהֲבִים לְהִתְדַבֵּק בְּנִשְׁמַת הַצַּדִּיק וְהוּא מוֹצִיא אוֹתָם
מִשָּׁם :

ג על-ידי הנגון של הצדיק הגדול האמתי הוא מעלה את הנשמות שנפלו
לאפיקורסות הנ"ל שאין עליה תשובה (עי' פנים):

ד מה שיש מחלקת בין הצדיקים האמתיים זה נמשך מבחינת חלל הפנוי
(עי' פנים) ואי אפשר להבין זאת בשכל. ועל כן אסור להרהר על המחלקת
הזה רק להאמין כי אלו ואלו דברי אלהים חיים, רק שאי אפשר לנו
להבין זאת ואנו צריכים להתחזק רק באמונה לבד:

סה - ויאמר בעז אל רות

א יש שדה העליונה ששם גדלים כל הנשמות ואלו הנשמות צריכים בעל
שדה שיעסק בתקונם. וכל מי שרוצה לרחם על נשמתו שלא תהיה ערמה
ונעה ונדדה מחוץ לשדה צריך לבקש ולהתחנן הרבה לפני השם יתברך כל
ימיו, שישזכה להתקרב לצדיק הזה שהוא בעל השדה. שהוא מסתכל על
כל אחד להביאו אל התכלית שהוא כלו אחד וכלו טוב כמבאר לקמן אות
ב' ואות ג'. כי אי אפשר לבוא אל התכלית הטוב הנצחי כי אם על-ידי
הצדיק הזה שהוא בחינת בעל השדה:

ב עקר שלמות התפלה הוא כשזוכה לבוא אל התכלית לעשות אחד מכל
התפלה. כי כשאדם עומד להתפלל כשמתחיל לומר התבה הראשונה כגון
תבת ברוך, תכף כשיוצאת האות הראשונה מהתבה כגון אות ב' מתבת
ברוך אז האות מבקשת ומתחננת מהנפש לבל תפרד ממנה, ואינה מנחת
את הנפש לילך ולדבר יותר ומחבקת ומלפפת את הנפש ומבקשת אותה
לבל תפרד ממנה. ומכל שכן כשגומר תבה אחת אז כל התבה מחבקת
ואוחזת את הנפש ואינה מנחת אותה לילך ממנה לדבר שאר דבורי
התפלה. כי כשאדם עומד ומתפלל ומדבר דבורי התפלה אז הוא מלקט
ציצים ופרחים ושושנים נאים. כאדם ההולך בשדה ומלקט שושנים
ופרחים נאים אחת לאחת עד שעושה אגדה אחת, ואחר-כך מלקט עוד
אחת לאחת ועושה אגדה אחרת ומחברם יחד וכן הולך ומלקט ומקבץ
כמה וכמה אגדות יפות ונאות. כמו כן הוא הולך בתפלה מאות לאות עד
שנתחברים כמה אותיות ונעשה מהם דבור ותבה ואחר-כך הולך ומחבר
עוד כמה אותיות ונעשה מהם תבה שניה וכו' ואחר-כך נתחברים שתי
התבות. ואחר-כך הולך ומלקט יותר עד שגומר ברכה אחת ואחר-כך
מלקט יותר ויותר והולך מאבות לגבורות ומגבורות לקדשות וכן הולך

להלן יותר. ומי יפאר גדל פאר הלקוטים והקבוצים שאדם מלקט ומקבץ בדבורי התפלה. וכשהדבור יוצא והדבור יוצא מהנפש ובא ונשמע לאזניו אז הדבור מבקש מהנפש ואינו מניח אותה לילך יותר ומחבק ומלפף אותה לבל תלך ותפרד ממנו כנ"ל. כי איך תוכל לילך ממני הלא אתה רואה את יקר זיוי והדרי ותפארתי, כי הלא אני תבת ברוך ושמע נא מה שאתה מדבר והשמע לאזניך מה שאתה מוציא מפידך. ואיך תוכל לילך יותר כדי ללקט עוד סגלות יקרות וחמודות גדולות, כי איך תוכל לפרד מאתי ולשכח אותי, על כל פנים תראה שבכל מקום שתלך ותבוא לשם לא תשכח אותי ולא תפרד ממני. על כן עקר שלמות התפלה היא כשזוכה לעשות אחד מכל התפלה, וכשעומד בתבה אחרונה של התפלה יהיה עדין עומד בתבה הראשונה. שעל-ידי-זה לעולם אינו נפרד מן האות הראשונה של התפלה אפלו בגמר התפלה. ואז התפלה בשלמות, אבל לזכות לזה אי אפשר כי אם על-ידי הצדיק הגדול האמתי שהוא בחינת בעל השדה העליונה, שהוא יכול להביא את כל אחד אל התכלית האמתי שהוא פלו טוב וכלו אחד. ועל-ידי-זה יזכה לעשות אחד מכל התפלה שזהו עקר שלמות התפלה כנ"ל:

ג כשאדם זוכה על-ידי הבעל שדה להסתפל על התכלית אז אין לו שום צער ושום יסורין מכל דבר שבפעולם. ובאמת אין שום רע בעולם רק פלו טוב. ועקר הצער שיש לאדם כשיש לו איזה יסורים חס ושלום הוא רק מחמת שלוקחין ממנו הדעת עד שאינו יכול להסתפל על התכלית שהוא פלו טוב. כי אם היה זוכה להסתפל על התכלית לא היה לו שום צער כלל מהיסורים הללו. כי פונת השם יתברך בנדאי לטובה, אם להזכירו שישוב בתשובה, אם למרק עוונותיו כדי שיזכה לחיי עולם. ואם כן היסורין הם טובות גדולות, והיה ראוי לו להיות מלא שמחה מגדל הטובה שעושה לו השם יתברך באלו היסורים אם היה זוכה להסתפל על התכלית הטוב:

ד צריך להרגיל את עצמו בכל פעם בבחינת בטול, להסתפל על התכלית הטוב האמתי והנצחי, וזה אי אפשר כי אם על-ידי שישתם עיניו מחזו דהאי עלמא, לבלי להסתפל כלל על תאוות עולם הזה והבלי. כי אי אפשר להסתפל ולהפיל בהתכלית כי אם על-ידי סתימו דעיניו שישתם עיניו לגמרי מחזו דהאי עלמא, אף גם לדחקם בהאצבע ואז לא יהיו לו יסורים וצער משום דבר שבפעולם. אך אי אפשר להיות קבוע תמיד בבחינת הבטול כי יצא מגדר אנושי. ועל כן בהכרח שיהיה הבטול בבחינת רצוא ושוב, ואז הרשימו של הבטול מאיר אל הדעת אור מתיקות נעימות התנוצצות אלהות מה שאי אפשר לאחד לספר לחברו כלל, ועל ידי זה נמשך שמחה גדולה ועל ידי זה נמשכין חדושים דאורייתא, ועל ידי זה יוכל להחיות את עצמו בכל היסורים והרפתקאות שעוברים עליו חס ושלום, ויזכה לטעם ולהרגיש בעולם הזה מעין עולם הבא:

ה באמת בשעת הבטול אל התכלית שהוא פלו טוב נתבטליו היסורים כנ"ל, אך אי אפשר להיות תמיד קבוע בבחינת הבטול ומכרח הבטול להיות בבחינת רצוא ושוב כנ"ל. וכשחוזר השכל מהבטול אל המלח אז אי

אפשר להמוחין לקבל זה השכל של בחינת בטול, כי הוא בחינות אין סוף, ומחמת זה מרגיש הפח הצער של היסורין, אף גם מתגברין היסורין ביותר ממה שהיו מקדם, כדרך שני אנשים הנלחמים זה עם זה, כשאחד רואה שחברו מתגבר עליו אז הוא מתחזק ומתגבר ביותר, אך אחר-כך מקלין היסורים ומתנחמים עליהם על-ידי התחדשות התורה שזוכה על-ידי היסורין, כי על-ידי הבטול שנתבטל אל התכלית והשיג שכל היסורים הם טובות גדולות על-ידי-זה נתמלא שמחה, והשמחה הוא כלי לחדושין דאורייתא (עין פנים) ועל-ידי התחדשות התורה מקררין היסורים, וזה בחינת "אשרי הגבר אשר תיסרנו זה ומתורתך תלמדנו", כי על-ידי היסורים זוכה להתחדשות התורה:

ו זה סימן שפעל על ידי היסורין וקבלם כראוי כשזוכה אחר-כך לחדושין דאורייתא. כי זה סימן שזכה לבטל עצמו אל התכלית על-ידי היסורין, ואף שהכרח לשוב עצמו מהבטול אף-על-פי-כן מהרשימו שנשארו מהבטול נתמלא שמחה וזכה לחדושין דאורייתא:

סו - ויהי נא פי שנים ברוחך אלי

א דבר גדול מאד להיות אצל הסתלקות הצדיק אפלו מי שאינו תלמידו, כי נתגלה אז הארה גדולה מאד. והוא טובה גדולה לכל מי שנמצא שם. וזוכין על-ידי-זה לאריכות ימים. אך להתלמידים העומדים אז מגיע להם הארה גדולה ביותר. ויכולין לזכות אז לקבל פי שנים ברוחו של רבו. ובלבד כשהם מקשרים בו היטב כענפים באילן עד שהם מרגישים בעצמם כל העליות והירידות שיש לרבים אפלו בשעה שאינם אצלו. ואז יוכל להיות שהתלמיד יתפלל בכונה ויוציא מכח אל הפעל עבודות וצדקות יותר מרבו, ובאמת הפל בכחו של רבו:

ב התלמידים הם משרש אחד עם רבים הצדיק, והם תלויים בו כענפים באילן, שהאילן יונק חיותו משרשו והענפים יונקים החיות דרך האילן. ויש בזה כמה בחינות. כי יש תלמידים שהם בבחינת ענפים, ויש שהם בבחינת עלים, וכן שאר הבחינות, ועל כן יכולין לקבל פי שנים בעת ההסתלקות כנ"ל (עין פנים):

ג יש כמה בחינות הסתלקות, כי יש גם בחינת הסתלקות השם, שמסלק שמו ופרסומו שהוא גם כן בחינת הסתלקות הנפש. כי השם הוא הנפש, בחינת: "נפש חיה הוא שמו" (בראשית ב' יט) ויש בזה בחינת מסירת נפש ממש (עין לקמן סימן ר"ס) ויש גם הסתלקות מדרגא לדרגא. וכפי הבחינה של ההסתלקות כן יכולין התלמידים העומדים אז אצל הצדיק

לקבל גם איזה בחינה מבחינת פי שנים. ובשעת הסתלקות לגמרי אז הקבלה של פי שנים במדרגה יותר עליונה וגדולה ועל כן צריך להשתדל להקביל פני רבו בכל פעם, כי אולי עכשו הוא עת של איזה בחינת הסתלקות וכשירגיל עצמו בזה יוכל לזכות לבחינת פי שנים ברוחו של רבו :

ד כל המצוות והעברות עקרון על-ידי שמוציאין מכח אל הפעל, כי עקר שלמות המצוה הוא רק כשזוכה לעשתה בפעל, וכשמוציאה לפעל הוא בחינת בריאת העולם מממש. והרי הוא מקיים עולם מלא, וכן להפך בעברה חס ושלום, בתחלה העברה בכח שחושב לעשתה חס ושלום, ואחר-כך כשמוציאה לפעל ועושה אותה, אז הוא רשע גמור וחשוב כמת, והרי הוא מאבד עצמו ומאבד עולם מלא חס ושלום, כי כל העולם לא נברא רק על-ידי בחינה זאת שיצאה הבריאה מכח אל הפעל על ידו יתברך, ועל כן בכל עברה חס ושלום פוגמין בכלליות העולמות ובכלליות השמות הקדושים, רחמנא לצלן רחמנא לשזבן. ואין תקוה כי אם בתשובה, כי על-ידי תשובה על-ידי שמתחרטים על העברה ועוזבים אותה, על-ידי-זה נתתקן כל הנ"ל וחוזר ומוציא תקון כל העולמות מכח אל הפעל :

ה להוציא מכח אל הפעל הוא על-ידי שלמות הדבור כי כל עשיה שעושה האדם צריכה לבוא בתחלה בתוך הדבור, כי כל הדברים צריכין לבוא לבחינת מחשבה דבור ומעשה, וכל המחשבות שיש להאדם כלם מכרחים לבוא בתוך הדבור בשעת המחשבה, ואף-על-פי שאין האדם מרגיש זאת אף-על-פי-כן הוא בדקות גדול, כמו שכתוב בזהר הקדוש ועל ידי הדבור נגמר המעשה ויוצא מכח אל הפעל ועל כן צריכין להשלים את הדבור כדי להוציא מכח אל הפעל. (עין לקמן אות ח) :

ו שלמות הדבור נעשה על-ידי בחינת עלמא דאתי, כי עכשו הדבור חסר ואינו בשלמות, מאחר שאין כל העולם קוראין להשם יתברך עם הדבור, אבל לעתיד יקראו כלם להשם יתברך עם הדבור. כמו שכתוב: "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה'" (צפניה ג ט), 'שפה ברורה' דיקא. כי מאחר שהכל יקראו להשם יתברך עם הדבור על כן אז יהיה להדבור שלמות. וכל זה יהיה לעתיד על-ידי גדל התגלות האמת שיהיה אז. שעל-ידי-זה יראו הכל גדלת ותפארת הצדיקים והכשרים, וכן להפך מפלת הרשעים, כי עקר גדלת הצדיקים והכשרים הנלוים אליהם יתגלה רק לעתיד לבוא, ביום הדין הגדול והנורא, כי אז יראו הכל גדלתם ותפארתם. "מה רב טובך" הצפון להם. וכן להפך יראו הכל אז מפלת הרשעים. כי אז יהיה יומא דדינא רבא שיהיה האדם נדון על כל מעשה על כל פרט ופרט, ולא יותרו לו על שום דבר קטן כי אין שכחה לפניו יתברך והכל יהיה נזכר לו אז. ואז יראו החלוק שבין צדיק לרשע ובין מי שזכה להתקרב ולהתחבר לצדיקי אמת ובין מי שחלק עליהם. ועל-ידי גדל התגלות האמת הזה ישובו כלם להשם יתברך ויקראו כלם בשם ה' ועל-ידי-זה יהיה הדבור בשלמות :

ז אבל צריכין להמשיך בחינת עלמא דאיתי גם בעולם הזה, דהינו שיהיה מפלה לרשעים גם בעולם הזה, וזה נעשה על-ידי אמת כנ"ל. כי עקר מפלת הרשעים לעולם הבא יהיה על-ידי האמת שיתגלה אז (עינן פנים). ועל כן כשזוכה האדם להתפלל באמת בשביל השם יתברך לבד בלי שום פניה בשביל בני אדם, על-ידי-זה זוכין להמשיך הבחינה של עולם הבא בעולם הזה, דהינו שיהיה מפלת הרשעים גם בעולם הזה עד שיכרחו כלם לשוב אל ה'. ועל-ידי-זה ממשיכין שלמות הדבור דקדשה גם בעולם הזה. ועל-ידי-זה זוכין להוציא מכח אל הפעל כל הדברים שבקדשה שחושק לעשות:

ח מי שהוא נצרך לבריות בשביל פרנסה או אפלו יש לו פרנסה משלו, אבל יש לו תאנה של כבוד וחשיבות שהוא גם כן בכלל נצרך לבריות כי הוא נצרך לכבוד וחשיבות שלהם, אז יוכל לפל בשקר גדול בתפלתו הינו לעשות תנועות בשקר בשביל בני אדם מאחר שהוא נצרך להם בשביל פרנסה או כבוד וכיוצא. ואפלו מי שהוא פטר קצת ואינו צבוע ושקרן גמור. אף-על-פי-כן כשהוא נצרך לבריות באיזה בחינה כנ"ל קשה לו מאד שתהיה תפלתו באמת גמור לאמתו, כי אף שמתבייש בעצמו להתפלל בשקר גמור ממש ורוצה להתפלל באמת אבל האמת הוא הרבה מאד, דהינו שהוא מטעה את עצמו ועושה איזה תנועה או איזה המחאת כף וכיו בשביל איזה פניה של פרנסה או כבוד וכיוצא. וגונב דעת עצמו וממציא לעצמו סבובים במחשבתו שהוא צריך באמת לעשות אותה התנועה בתפלתו ומכסה השקר באמת. אבל בוחן לבות יודע שאין זה אמת, כי האמת הוא רק אחד, להתפלל בשביל השם יתברך לבדו בלי שום פניה אחרת, ועל כן מי שהוא נצרך לבריות באיזה בחינה שהוא כנ"ל קשה לו מאד להתפלל ברבים, כי ברבים, נופלים עליו פניות גדולות ושקרים המכסים באמת כנ"ל. על כן צריך האדם לזהר בשעת תפלתו ועבודתו שעל כל פנים אז לא יהיה בכלל נצרך לבריות. רק ישים שברו ובטחונו על ה' אלהיו באמת ולא יחשב בשעת התפלה בשום בן אדם ושום בריה כלל ואז יוכל לעמד בין אלפים אנשים ולהתפלל באמת בשביל השם יתברך לבדו, וזה: "אהללה ה' בחיי" (תהלים קמ"ו ב), הינו כשאני חי חיים שלי ואיני נצרך לבריות כי הנצרך לבריות חיו אינם חיים הינו שאינם חיים שלו. כי הוא חי מאחרים, אבל כשאני נצרך לבריות ואני חי חיים שלי אז אוכל להללו ולהתפלל לפניו באמת:

ט על-ידי החשק והכסופין שחושקים להוציא מכח אל הפעל המצוה או שאר דבר שבקדשה שחושק וכוסף לעשות, על-ידי-זה ממשיך נקדות אל אותיות הדבור שיוכל להוציא הדבור בשלמות ממצר הגרון שיקרא ויצעק להשם יתברך הרבה עם הדבור, עד שיוציא הדבר שבקדשה מכח אל הפעל. וזה בחינת: "נקדות הכסף" (שיר השירים א' יא) שעל-ידי הכסופין והחשק נעשין נקדות לאותיות הדבור להוציא בשלמות כנ"ל ויזכה להוציא לפעל את הדבר שבקדשה:

י כל המניעות שיש לאדם, כלם הם רק בשביל החשק כדי שיהיה לו חשק יותר להדבר שבקדשה. כי כן דרך האדם שכל מה שמונעים אותו יותר מאיזה דבר הוא חושק ביותר לעשותו, ועל כן כשאיש הישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו. ובפרט כשצריך לעשות דבר שכל יהדותו תלוי בזה הינו לנסע לצדיק האמת, או נותנין לו מלמעלה חשק. והחשק שנותנין לו הוא על-ידי המניעה שמזמינים לו, כי על-ידי המניעה מתגבר החשק פני"ל, על כן ידע האדם שאין שום מניעה בעולם שלא יוכל לשברה אם ירצה. כי המניעה היא רק בשביל החשק וכשיהיה לו חשק ורצון חזק וכסופין גדולים כראוי לזה העסק דקדשה שצריך לעשות, בודאי יזכה לגמרו ולהוציאו מכח אל הפעל, כי המניעות הם רק בשביל התגברות החשק כדי שעל-ידי-זה דיקא יזכה לגמרו פני"ל:

יא ודע שכל מה שהנחשק גדול ביותר מזמינים לו מניעות גדולות ביותר כדי שיתגבר החשק ביותר, כי החשק הוא כפי המניעה. ועל כן ראוי לאדם להבין כשיש לו מניעות גדולות מאד מאד להתקרב להצדיק ועומדים ומשתטחים לפניו מאד מכל הצדדים למנעו, מזה בעצמו ידע ויבין עצם מעלת הנחשק שמחמת זה המניעות גדולות כל-כך, כי על כל הדברים שבקדשה יש מניעות רבות ובפרט כשרוצה לנסע לצדיקים אמתיים שבזה תלוי הכל אז בודאי מתגברים המניעות ביותר, אבל יש בחינת נקדת האמת בין הצדיקים שכשרוצים להתקרב אליהם שבזה תלוי הכל אז מתפשטים ומשתטחים המניעות מאד מאד מכל הצדדים, ומזה בעצמו יוכל להבין מעלת הנחשק פני"ל. ועל כן צריך להתגבר שיהיה לו רצון וחשק חזק מאד כפי מעלת הנחשק הזה. ועל-ידי-זה יזכה לשבר המניעות ולהגיע אליו. כי זה כלל שאין שום מניעה בעולם שלא יוכל האדם לשברה, רק צריך שיהיה החשק והרצון חזק מאד כפי מעלת הנחשק פני"ל:

יב גם אין ראוי להאדם לפטר עצמו ולמצא לעצמו תרוץ לומר מאחר שהוא חפץ וחושק לעשות הדבר שבקדשה, רק שיש לו מניעות ואנס על כן יהיה נחשב לו כאלו עשאה כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: 'חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה' (ברכות ו). כי כל זה נאמר רק למי שרוצה לצאת בזה אז יוצא בזה כי מה לו לעשות, כי הלא יש לו אנס, אבל מי שאינו רוצה לצאת בזה רק שהוא רוצה המצוה או הדבר שבקדשה בעצמו אם כן מה מועיל לו מה שמקלין לו שנחשב כאלו עשאה, כי הוא אינו מקרר דעתו עם הכאלו, כי הוא חפץ ותאב ומתגעגע מאד לעשות המצוה בעצמה ולא לצאת עם הכאלו. כי באמת ראוי לאיש הישראלי שיגמר חפצו ורצונו בכל דבר שבקדשה ולהוציאו מכח אל הפעל בשלמות, ומי שיש לו חשק כזה בודאי יזכה לגמרו ולהוציאו מכח אל הפעל וישבר ויבטל כל המניעות והאונסים. כי כלם לא באו רק בשביל החשק פני"ל וכשיהיה לו חשק חזק כפי מעלות הנחשק פני"ל בודאי יזכה לגמרו כל מה שירצה לעשות בעולם איזה דבר שבקדשה שיהיה:

יג כַּעַס מִזִּיק לַפְּרָנְסָה (עֵין לְקַמּוֹן סִימּוֹן ס"ח) וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא רְחוּק מֵאֲמֶת, כִּי כְּשֶׁפְּרָנְסָתוֹ דְּחוּקָה נַעֲשֶׂה בְּכָל־לְבָבָהּ לְבְרִיּוֹת. שְׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּאֲמֶת כְּנִי"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְגַמֵּר וּלְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעַל כָּל הַמְצוּוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקִדְשָׁהּ שְׁצָרִיף לַעֲשׂוֹת :

יד כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמְשַׁבֵּר הַכַּעַס עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וְנִחְשָׁב כְּאִלוֹ עַל יְדוֹ נִתְהַוָּה וְנִבְרָא כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ, וְאִזּוֹכָה לַפְּרָנְסָה וּלְהִתְפַּלֵּל בְּאֲמֶת לְה' לְבַדּוֹ בְּלִי פְּנִיּוֹת בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָדָם חֵס וְשְׁלוֹם, וְזוֹכָה לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעַל כָּל הַמְצוּוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקִדְשָׁהּ שְׁצָרִיף לַעֲשׂוֹת :

טו שֶׁבֶת הוּא בְּחִינַת אֲמֶת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּלֵת הַרְשָׁעִים וְנִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַצְּדִיקִים וְהַכְּשָׁרִים וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלֵם הַדְּבוּר דְּקִדְשָׁהּ וְעַל-יְדֵי-זֶה הִתְפַּלָּה בְּשִׁלְמוֹת :

סז - ויבן ה אלקים את הצלע אשר לקח

א כְּשֶׁבָּא אֵיזָה כְּבוֹד חֲדָשׁ לְאָדָם צָרִיף לְהִתְיַרָא מְאֹד, כִּי לַפְּעָמִים בָּא לוֹ הַכְּבוֹד בְּשִׁבִיל הַסְּתַלְקוֹת נִפְשׁוֹ חֵס וְשְׁלוֹם, עַל כֵּן צָרִיף לְזַהֵר לְקַבֵּל אֶת הַכְּבוֹד בְּקִדְשָׁהּ גְּדוּלָּה לְשִׁמּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וּלְבָלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַכְּבוֹד לְצָרְפוֹ וּלְהִנָּאת עֲצֻמוֹ כָּל־ל. כְּדִי שֶׁלֹּא יִזִּיק לוֹ הַכְּבוֹד חֵס וְשְׁלוֹם. שְׁלֹא יִקַּח אֶת נִפְשׁוֹ, כִּי הַנֶּפֶשׁ הִיא יְקָרָה מְאֹד וְצָרִיכִין לְזַהֵר בָּהּ וּלְשַׁמְרָהּ מְאֹד, וְצָרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשִּׁימׁ יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִזִּיק לוֹ הַכְּבוֹד, שְׁלֹא תִסְתַּלַּק נִפְשׁוֹ עַל-יְדֵי-זֶה חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי הַכְּבוֹד הוּא שֶׁרֵשׁ כָּל הַנִּפְשׁוֹת, וְכִשְׁהַנֶּפֶשׁ מִסְּתַלְקָת הִיא מִסְּתַלְקָת לְתוֹךְ הַכְּבוֹד שֶׁהוּא שְׁרָשָׁה :

ב אֵף עַל-פִּי רַב בָּא הַכְּבוֹד לְטוֹבָה, כִּי כְּשֶׁבָּא נִפְשׁ חֲדָשָׁה לְאָדָם הִיא בְּאֵה מְלַבֶּשֶׁת בְּכְבוֹד, עַל כֵּן כְּשֶׁזוֹכָה לְקַבֵּל הַכְּבוֹד כָּרְאוּי יָכוֹל לְקַבֵּל נִפְשׁ חֲדָשָׁה עַל-יְדֵי הַכְּבוֹד שֶׁהִגִּיעַ לוֹ :

ג עַל-יְדֵי תַאֲוֹת אֲכִילָה נִפְגָּם הַכְּבוֹד וּפּוֹגֵם בְּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִזּוֹ הוּא בְּחִינַת הַסְּתַרְתַּת פְּנִים. וְהַדִּינִים מִתְגַּבְּרִים חֵס וְשְׁלוֹם, וְאִזּוֹ נוֹפֵל הַכְּבוֹד לְהַעֲזִי פְּנִים שֶׁבְּדוֹר שֶׁהֵם נוֹטְלִין כָּל הַכְּבוֹד, וְכָל הַמְּנַהִיגוֹת וְהַמְּלוּכָה וְהַמְּמֻשָּׁלָה וְהַכְּבוֹד הוּא אֲצֶל הָעַכּוּוִי"ם וְהַרְשָׁעִים וְהַעֲזִי פְּנִים, וְעַל כֵּן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל צָרִיכִין לַפְּעַל אֵיזָה תְּקִיפּוֹת לְצָרִף קִיּוֹם דְּתַנּוּ הַקְּדוּשָׁה צָרִיכִין אֲנַחְנוּ לְקַבֵּל הַכַּח מֵהֵם, אֲבָל כְּשֶׁמְשַׁבְּרִין תַּאֲוֹת אֲכִילָה אִזּוֹ מַעֲלִין הַכְּבוֹד דְּקִדְשָׁהּ, וְאִזּוֹ אֵין שׁוּם פְּקִידָה וּשְׁרָרָה וְהִתְמַנּוּת וְכְבוֹד לְהַעֲזִי-פְּנִים, וְאִזּוֹ הוּא בְּחִינַת נְשִׂאוֹת פְּנִים, שֶׁהוּא בְּטוֹל הַדִּינִים :

ד על-ידי צדקה ממשיכין חסדים ובטול הדינים ומתקנים פגם הכבוד שגורם הסתרת פנים פני"ל ומעליו הכבוד והמלכות מהסטרא אחרא, ומתקנים פגם תאוות אכילה וחוזר הכבוד אל המביני מדע שהם מנהיגי אמת:

ה על כן נותנין צדקה אצל 'ואתה מושל בכל', כדי להעלות הכבוד והממשלה מהסטרא אחרא אל הקדשה פני"ל:

ו כשחוזר הכבוד להמביני מדע דהינו למנהיגים אמתיים, אז בתחלת ממשלתם נעשה מחלקת:

ז על-ידי הפרוד שיש בין השנאים של המביני מדע הנ"ל על-ידי-זה יש להם קיום ביותר. אבל כשהשנאים מתחברים יחד אז יונקים מהרה המותרות שבמח שממש חיותם ונופלים מהרה:

ח כשבא כבוד חדש לאדם ומלבש בתוכו נפש דקדשה פני"ל צריך לחזק עצמו במדת היראה ובמדת האהבה ועל-ידי-זה יזכה להוליד ולגדל את הנפש החדשה הבאה לו על-ידי הכבוד פני"ל (עין פנים):

ט צריך להתפלל בכל לבו עד שינגיש דבורי התפלה בכל עצמותיו, אבל כשמתפלל בלא לב אז נתרחקת הנפש משרשה ואז נפשו עיפה ועצמותיו נבהלים ואין לו חיות לא בנפשו ולא בעצמותיו, גם גורמים חס ושלום על-ידי שמתפלל בלא לב הסתלקות החכמה מן הזקנים והחכמים:

י על-ידי שנותנין כבוד לזקן ששכח תלמודו, על-ידי-זה ממשיכין מים קרים בבחינת מימי הדעת להחיות נפשו העיפה דהינו שמתקנים הפגם של המתפללים בלא לב שעל-ידי-זה נפשו עיפה:

יא על-ידי צדיקי אמת נמשכין בחינת מים קרים מימי הדעת ומחיים נפשו העיפה. ואז זוכה להתפלל בכל לבו בכונה גדולה עד שכל עצמותיו שומעין היטב כל דבורי התפלה ואז תפלתו בבחינת: "כל עצמותי תאמרנה" וכוי (תהלים ל"ה), שמתפלל עם כל כחו ומחו שבעצמותיו שזה עקר שלמות התפלה:

יב זהו החלוק שבין הלומד מתוך הספר ובין השומע מפי צדיקי אמת, כי הלומד מתוך הספר אינו יודע השעור שצריך ללמד להחיות נפשו, אבל כששומע מפי הצדיק אזי משפיע לו בחינת מים קרים לפי הראוי לו לפי מדרגתו:

סח - כל הנפשות תאבים ומתאויס לממון

א הנפֿש בָּאָה מִמְּקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁהִמְמוֹן בָּא וְנִשְׁתַּלְּשֵׁל וְנִתְהַוֶּה מִשָּׁם, כִּי הִתְחַלַּת הַמְּקוֹם שֶׁנִּשְׁתַּלְּשֵׁל מִשָּׁם הִמְמוֹן הוּא בְּחִינַת קְדוּשָׁה וְשִׁפְע קְדוּשָׁה, רַק אַחֲר־כֵּן נִתְגַּשֵּׁם לְמִטָּה וְנִתְהַוֶּה מִמּוֹן, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַמְּמוֹן שֶׁל שְׂכִיר יוֹם: "וַיֵּאָלְיוּ הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ" (דְּבָרִים כ"ד טו). וְעַל כֵּן הִנֵּפֶשׁ תֵּאָבֶה לְמִמּוֹן מִחַמַּת שֶׁהִנֵּפֶשׁ בָּאָה מִמְּקוֹם שֶׁהִמְמוֹן בָּא מִשָּׁם, אֵדָּ צָרִיךְ לְבַלִּי לְהִתְאַוּוֹת לְהִמְמוֹן בְּעֶצְמוֹ כְּמִבְּאֵר כְּבֹר גְּדוֹל גְּנוּת תֵּאָוֹת מִמּוֹן רַק לְהִתְאַוּוֹת וּלְאַהֵב הַמְּקוֹם שֶׁהִמְמוֹן בָּא וּמִשְׁתַּלְּשֵׁל מִשָּׁם כַּנִּ"ל:

ב דַּע שֶׁרְאוּי שְׂכָל יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה לָהֶם מִמּוֹן, אֵדָּ יֵשׁ מִדָּה אַחַת שֶׁמִּפְסַדֶּת וּמֵאַבְדֶּת מִהֶם הַמְּמוֹן, וְהַמִּדָּה הַרְעָה הַזֹּאת הִיא מִדַּת הַכַּעַס שֶׁעַל יְדָהּ מִפְסִיד וּמֵאַבְדַּת הַמְּמוֹן שֶׁהִיא רְאוּי שִׁיְהִיָּה לוֹ, וְתִדַּע שֶׁכְּשֶׁהֵיִצֵּר הָרַע מִסִּית אוֹתָהּ לְכַעַס תִּדַּע שֶׁבְּזֹאת הַשְּׁעָה מִשְׁפִּיעִין לָהּ מִלְּמַעְלָה אֵיזָה סֵדָּ מִמּוֹן וְהֵיִצֵּר הָרַע רוֹצֵה לְקַלְקֵל הַהַשְּׁפָעָה הַזֹּאת עַל-יְדֵי הַכַּעַס שֶׁהִזְמִין לָהּ שֶׁהוּא מְזִיק אֶת הַשְּׁפָע וְהַעֲשִׁירוֹת (עֵינן פְּנִימִים):

ג וְדַע שֶׁאַפְלוֹ אִם כְּבֹר הִגִּיעָה לוֹ הַשְּׁפָע וְנִתְהַוֶּה מִמֶּנּוּ מִמּוֹן וּכְבֹר יֵשׁ לוֹ הַמְּמוֹן, עַל כֵּל זֶה לְפַעֲמִים הַבַּעַל דְּבָר מְגָרָה אוֹתוֹ בְּכַעַס גְּדוֹל כֵּל כֵּן עַד שֶׁמִּפְסִיד וּמֵאַבְדַּת מֵאִתּוֹ אֶפְלוֹ הַמְּמוֹן שִׁישׁ לוֹ כְּבֹר. הִי יִשְׁמְרֵנוּ וַיִּצִּילֵנוּ מִמִּדָּה הַמְּגַנָּה הַזֹּאת אָמֵן כֵּן יִהְיֶה רַצוֹן:

סט - הגוזל את חברו ממון, בזה הוא גוזל ממנו בניס

א אִסוּר גְּזֻלָּה חֲמוּר מְאֹד כִּי כְּשֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ מִמּוֹן בְּזֶה הוּא גּוֹזֵל מִמֶּנּוּ בְּנִימִים, הֵינּוּ שֶׁהִגְזֵלָן נוֹטֵל מִהִנְגֵזֵל בְּנִימִים, וְאִם זֶה הִנְגֵזֵל עֲדִין לֹא הִיָּה לוֹ בְּנִימִים יוֹכֵל לְגַזֵּל מִמֶּנּוּ שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ, וְאַפְלוֹ אִם כְּבֹר יֵשׁ לְהִנְגֵזֵל בְּנִימִים יוֹכֵל לְהִזִּיק לוֹ הִגְזֵלָן שֶׁיִּמּוֹתוֹ בְּנִי חֵס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הִגְזֵלָה שֶׁגִּזֵּל מִמֶּנּוּ מִמּוֹן:

ב עַל-יְדֵי שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ בָּא לְהַרְהוּרִים שֶׁהוּא מִתְדַּבֵּק וְנִכְסֵף לְאַשְׁת חֲבֵרוֹ שֶׁגִּזְלוֹ עַל-יְדֵי הַמְּמוֹן שֶׁנִּטֵּל מִמֶּנּוּ:

ג גַּם לְפַעֲמִים יֵאָבֵד הִגְזֵלָן בֵּת זוּג שֶׁלוֹ עַל-יְדֵי הִגְזֵלָה וְלְפַעֲמִים יוֹכֵל הִגְזֵלָן לְגַזֵּל מִהִנְגֵזֵל אֶת הַבֵּת זוּג שֶׁל הִנְגֵזֵל:

ד גם אֶפְשֶׁר שִׁיְהִיָּה לְהֶאָדֶם מָמוֹן גְּזֵלָה אֶף-עַל-פִּי שְׂלֹא גְזֹל כְּלוּם בְּיָדֶיךָ, כִּי גַם עַל-יְדֵי חֲמֻדָּה וְתַאֲוָה וְהַשְׁתַּוְּקוּת שֵׁשׁ לוֹ לְמָמוֹן חִבְרוּ גַם בְּזָה לְבַד יָכוֹל לְגַזְלוֹ, וְזֶהוּ הָאִסוּר הַחֲמוּר שֶׁל לֹא תַחֲמוֹד, כִּי הַחֲמֻדָּה בְּעֲצָמָה הִיא אִסוּר חֲמוּר מְאֹד, כִּי גַם בְּהַחֲמֻדָּה יֵשׁ כַּח לְגֹזֵל מִחֲבֵרוֹ מְמוֹנוֹ וְנִפְשׁ בְּנֵיו וּבְנוֹתָיו כְּמוֹ הַגּוֹזֵל מִמֶּשׁ:

ה עַל יְדֵי צְדָקָה יוֹכֵל לְתַקֵּן מָמוֹן גְּזֵלָה שֵׁשׁ לוֹ הֵינּוּ שֶׁגְּזָלוּ עַל-יְדֵי חֲמֻדָּה, אֲבָל גְּזֵלָה מִמֶּשׁ אֵין לָהּ תַקּוּן עַד שֶׁיִּשְׁיֵב אֶת הַגְּזֵלָה אוֹ אִם גְּזֹל אֶת הָרַבִּים שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְהַחֲזִיר יַעֲשֶׂה מֵהֶם צְרָכֵי רַבִּים כְּמוֹ שְׂאֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל:

ו אִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁמְזוֹנוֹתָיו מְצַמְצָמִין יַעֲשֶׂה מֵהֶם צְדָקָה. כִּי עַל-יְדֵי צְדָקָה מִתְקַן מְמוֹנוֹ שִׁיְהִיָּה לוֹ מָמוֹן וּפְרֻנְסָה בְּרוּחַ:

ז הַנוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם מָמוֹן הוּא שׂוֹטֵה וְכָסִיל וּפּוֹגֵם וּמֵאֲבֵד דַּעְתּוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה הוֹיָן לָהּ בָּנִים שְׂאֵינָם מְהַגְנִים, כְּמוֹ שְׂאֶמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (קַדוּשֵׁין ע):

ח עַל-יְדֵי תַאֲוֹת מָמוֹן נַעֲשִׂים שְׂנְאִים וְכַפִּי הַתְּגַבְרוֹת תַאֲוֹת מָמוֹן כֵּן הַתְּגַבְרוֹת הַשְׂנְאִים, וְכַשְׁמַתְגַּבֵּר תַאֲוֹת מָמוֹן בְּיוֹתֵר נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי-זֶה שְׂנְאֵי חַנּוּם:

ט עַל-יְדֵי תַאֲוֹת מָמוֹן נִתְעַכֵּר וְנִתְבַּלְבַּל מַחוּ וְנַעֲשֶׂה כָסִיל וְכֵן כָּל מַה שְׂמַתְאָוָה יוֹתֵר לְמָמוֹן נִתְעַכֵּר הַמַּחַ בְּיוֹתֵר:

י כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ מוֹתְרֵי מַחִין שְׂמֵהֶם יוֹצְאִין הַשְּׁעָרוֹת, וְהַחֲכָם וְהַצַּדִּיק אֶף שֵׁשׁ לוֹ גַם כֵּן מוֹתְרֵי מַחִין בְּחִינַת שְׁעָרוֹת, אֲבָל הֵם בְּחִינַת שְׁעַר בְּיָמִין עַל הַשְּׂמִי'ן, שְׂמוֹתְרֵי מַחִין שְׁלוֹ הֵם בְּחִינַת שְׁעָרִים שְׁפוּתַח בָּהֶם שְׁעָרֵי הַחֲכָמָה וְהַמְדַע לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי מַחֲמַת שְׂמַחוֹ בְּעֲצָמוֹ אֵי אֶפְשֶׁר לְהַעוֹלָם לְסַבְּלוֹ לְקַבֵּל מְאוּרוֹ, הוּא צָרִיךְ לְהַתְּלַבֵּשׁ וּלְהַשְׁפִּיל עֲצָמוֹ לְדַבְּרֵים קְטַנִּים נְמוּכִים כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ הָעוֹלָם לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כְּדֵי שְׂיִפְתַּח לָהֶם שְׁעָרֵי הַחֲכָמָה וְהַמְדַע לְקַרְבָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

יא הַמַּחִין שֶׁל הַצַּדִּיק הֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין. וּמַה שְׂהַצַּדִּיק מְשַׁפִּיל עֲצָמוֹ לְפַעְמִים לְדַבְּרֵים קְטַנִּים וְנְמוּכִים כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ הָעוֹלָם לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ שְׂזֶהוּ אֲצָלוֹ בְּחִינַת מוֹתְרֵי מַחִין כְּנִ"ל זֶה בְּחִינַת רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין:

ע - וִיְהִי בְיוֹם הַשְּׂמִינִי קֵרָא מִשָּׁה

א יש צדיק אמת שיהוא יסוד העולם כמו שכתוב: "וצדיק יסוד עולם" (משלי י" כה), וזה הצדיק הוא רק יחיד בעולם כי הוא יסוד העולם שכל הדברים נמשכין ממנו, ואפלו כל הצדיקים הם רק ענפים ממנו כל אחד לפי בחינתו, יש שהוא בחינת ענף ממנו. ויש שהוא בבחינת ענף מן הענף. וזה הצדיק היחיד בעולם הוא ענו ושפל ומשים עצמו כעפר ועל-ידי-זה יש לו כח המושך להמשיך כל העולם אליו לקרבו להשם יתברך ולתורתו הקדושה, וזה הצדיק ממשיך כל ההשפעות להעולם:

ב גם הוא בחינת משכן שהיה לו כח המושך להמשיך אלהות למקום שהיה עומד שם וכן הצדיק הזה יש לו כח המושך להמשיך אלהות למקום שהוא שם:

ג גם הכבוד שיש לכל אדם שבעולם מקטן ועד גדול כלם הם מקבלים רק מהצדיק הזה, כי כל הכבוד והגדלה הוא רק אצלו וכלם מקבלים ממנו. וכן התחדשות הכבוד, כי בכל פעם נתחדש הכבוד שזה הממנה בא להתמנות אחר ונתחדש הראשיות והכבוד הוא הכל על-ידי זה הצדיק כפי הקמתו את המשכן בכל פעם שמשם בא כל הכבוד:

ד מה שהעולם רחוקים מן הצדיק הזה ואין הכל נמשכים אליו הוא על-ידי כח המכריח. שהוא כנגד כח המושך של הצדיקים, כי יש בני אדם שעל-ידי דבוריהם ומעשיהם הם מפסיקים ומכריחים להתרחק מהצדיק האמת, ועקר התגברות כח המכריח הוא על-ידי גאות וגסות הרוח וכבוד שמתירא שיהיה נפחת כבודו ויתבזה כשיתקרב אל האמת, על כן כל מי שרוצה לידע האמת לאמתו ישפיל דעתו באמת ויזכר פחיתותו ושפלותו באמת וכל מה שעבר עליו מעודו, וכשירגיש שפלותו באמת אז בודאי יתגלה לו האמת ויתגבר כח המושך על כח המכריח ויהיה נמשך בזריזות גדול להצדיק האמת:

ה כשנותן צדקה להצדיק הזה שמים עצמו כעפר הוא מתברך מיד, כי הוא בחינת זריעה על העפר שמצמח בפלי כפלים בבחינת: "זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד" (הושע י" יב):

ו כל מה שהאדם מקטין את עצמו ביותר יש לו כח המושך יותר דהינו להמשיך שכירת אלהותו לתחתונים שישכנו עמנו שזהו רצונו יתברך מיום שברא את עולמו. וכן להמשיך אנשים אליו לקרבו לעבודתו יתברך וכן להמשיך השפעות טובות וברכות לישראל וכמו כן הוא זוכה להמשיך ולהתקרב להצדיק האמת כנ"ל:

עא - קשה מאד להיות מפרסם

קשה מאד להיות מפרסם, כי מי שהוא מפרסם צריך לסבל יסורים בשביל רבים, רק שיש שמכרחים מן השמים להיות מפרסם:

עב - לפעמים בא לאדם הרהור תשובה

א אם מתעורר אדם לתשובה אז כשרוצה לזכור בדרכי ה' ולנסע להצדיק מתגבר עליו בכל פעם יצר הרע יותר גדול, על כן צריך בכל פעם התגברות ביותר והתחזקות חדש נגד היצר הרע החדש שמתגבר עליו בכל פעם, ומזה בא מה שלפעמים כשנתעורר האדם לנסע אל הצדיק ולאנשי אמת ויש לו תשוקה גדולה, ואחר-כך כשמתחיל לנסע נחלש חשקו ולפעמים כשבא להצדיק נופל מתשוקתו לגמרי. כל זה נמשך מבחינה הנ"ל כי תכף כשנתעורר לנסע להצדיק האמת אז המית יצרו הרע שהיה לו בפתחלה ואחר-כך כשרצה לנסע נתהנה לו יצר הרע חדש חזק מפתחלה כי כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו (ספה נ"ב). על כן מי שרוצה לקרב את עצמו להשם יתברך באמת צריך להתחזקות חדש בכל פעם נגד היצר הרע החדש שמתחדש עליו בכל פעם:

ב כי יש כמה בחינות ביצר הרע ורב העולם היצר הרע שלהם הוא נמוך ומגשם מאד רוח שטות ממש, ומי שיש לו דעת צח כל שהוא ומשער בלבבו קצת את גדלת הבורא יתברך. בודאי היצר הרע הזה הוא אצלו שטות גדול ושגועון ואפלו נסיון של תאות נאוף הוא אצלו שטות ואין צריך שום התגברות נגדו. רק שיש לו יצר הרע אחר גבה מזה הרבה אבל זה היצר הרע של רב העולם הוא שטות גדול באמת למי שהוא רק בעל שכל אמת לבד:

ג ויש שהיצר הרע שלהם הוא בחינת קלפה דקה וזה היצר הרע אין מגרין אלא באיש חיל גדול במעלה קצת אבל עדין אין זה היצר הרע של הצדיקים האמתיים כי היצר הרע שלהם הוא מלאך הקדוש ממש:

ד גם בענין ההתקרבות עצמו להשם יתברך יש יצר הרע גדול, הינו שלפעמים רבוי ההתלהבות חוץ מהמדה הוא מהיצר הרע וזה בחינת: "פן יחרסו לעלת אל ה'" (שמות י"ט כא). וצריכין לבקש רחמים להנצל גם מזה:

ה מי שיש עליו דינים חס ושלום ויש לו איזה צרה רחמנא לצלן צריך לראות להתגבר ולהתחזק אז ביותר להנצל מהיצר הרע. כי אז מתגבר עליו היצר הרע ביותר, כי עקר שרש כל היצרון רעים הוא גבורות ודינים:

ויש בני אדם שיש להם הרהורי נאוף חס ושלום ומתגברים עליהם ביותר בשעת התפלה, ויש שבשעה שעומד להתפלל מזדמנים לפניו דמיונות, כאלו עומד לפניו דמות עבודה זרה או שאר דמיונים רעים, ומבלבלים אותם מאד בשעת התפלה ויש להם יסורים גדולים מהם. ורוצים להתגבר מאד להעביר אותם המחשבות מדעתם וזורקים ראשם הנה והנה, אבל דע שכל מה שהם מתגברים ביותר להעבירם מדעתם, אזי אלו הבלבולים והדמיונות הרעים מתגברים יותר ויותר. כי כך טבעם שכל מה שחושבים עליהם יותר לדחותם הם פרוכים אחריו יותר, על כן עקר העצה לבלי להשגיח עליהם כלל ולא יכפת ליה כלל מה שעומדים לפניו אלו הדמיונות וההרהורים ולא ישמע אותם כלל, רק יעשה את שלו במה שהוא עוסק בתורה או תפלה או משא ומתן, ולא ישגיח עליהם כלל ולא יביט לאחוריו אם נסתלקו ממנו רק יעשה את שלו במה שהוא עוסק ובזה יסתלקו ממנו ממילא. אך זה הוא רק עצה לפי שעה והעקר שצריך לקדש ולטהר גופו וילך אצל צדיקי אמת ויורו לו דרכי האמת אז יסתלקו מעליו בתכלית:

ז עצבות מזיק מאד ונותן כח להיצר הרע להתגבר, גם על-ידי עצבות נותן כח לאלו הבלבולים הנ"ל שיתגברו חס ושלום, על כן צריך לבלי להתעצב מזה שיש לו בלבולים אלו ואל יתירא ויפחד מהם כלל רק יתגבר מאד לשמח את נפשו בכל דרכי העצות המבארים במקומם, כי עקר ההתחזקות הוא על-ידי שמחה וחדוה בחינת: "כי חדות ה' היא מעוזכם" (נחמיה ח' י), וכשיתחזק בשמחה ממילא יסתלקו, רק אל יעמוד הדבר לנסיון להסתפל בכל פעם לאחוריו אם כבר נסתלקו רק יסיח דעתו מהם לגמרי כנ"ל והבן:

עג - כי תעבר במים אתך אני

א על-ידי תפלה בכונה שמקשר המחשבה אל הדבור של התפלה בקשר אמיץ וחזק וזכה להשיג נסתרות ופנימיות התורה, והתפלה הזאת מביאה השפעות וברכות להעולם. ועל כן הקדוש-ברוך-הוא מתאנה לתפלתו כי הוא חפץ להשפיע טובו לבריותיו:

עד - רומה על השמים אלהים על כל הארץ

כבודך

א יש יסורים שבאים על האדם מבחינת דינא קדישא שזה בחינת יסורים של אהבה בחינת: "אשר יאהב ה' יוכיח" (משלי ג' יב), שזה בחינת התרחקות שהוא התחלת ההתקרבות, ויש יסורין שבאין מבחינת דינא דמסאבא חס ושלום. וסימן שיגיע האדם אם הוא בבחינת דינא דמסאבא או בחינת דינא קדישא סימן לדבר תפלה, כשאין בו בטול תפלה ידע שהיסורים הם מבחינת דינא קדישא בחינת יסורין של אהבה:

ב התפלה היא בחינת פנים (עין פנים). ובטול תפלה הוא בחינת הסתרת פנים חס ושלום בבחינת: "הסתרת פניך הייתי נבהל":

ג על-ידי שמתנגע בתורה עד שזוכה לידע אותה ולהבינה, על-ידי-זה הוא מרפא את נפשו ומעלה אותה למקום שרשה וממתיק כל הדינים והוא נוטע אילנא דחיי לעלא דכלא אסותא. גם הוא מקים ומחדש כל העולמות ומגלה כבודו יתברך בעולם שזהו עקר התכלית של כל עבודת האדם כדי שיתגלה כבודו יתברך שמו:

ד מי שעוסק בתורה ואינו יכול להבין, גם זה טוב מאד, כי כל דבור עולה למעלה והקדוש-ברוך-הוא שמח בהם ונעשה מהם בחינת ערבי נחל:

ה הושענא רבא ושמת תורה הם בחינת דבורים בתורה בלא דעה שאינו יכול להבין עדין. ודבור בדעה, שזכה לידע ולהבין חכמת התורה שהוא רפואת הנפש (עין פנים):

עה - יברכנו אלקים וייראו אתו כל אפסי

ארץ

א מדת הנצחון והמחלקת ומלחמה נמשך מהדמים שעדין לא עבד בהם את השם יתברך, כי צריך כל אדם לראות שיעבד את השם יתברך בכל הטפי דמים שנמצאים בו, דהינו שיידבר הרבה בתורה ותפלה ואז יזכה לשלום ויבטל כל מדת הנצחון והמחלקת:

ב על-ידי דבורי תורה ותפלה מעליו כל הנצוצות הנפולים ונתתקנים ונתחדשים כל העולמות הנפולים ונחשב פאלו ברא שמים וארץ וכל העולמות מחדש. על פן צריכין לדבר רק דבורים קדושים ולא דבורים אחרים כדי להעלות הנצוצות לתקן כל העולמות ועל-ידי זה יתקרב ביאת המשיח:

ג צריכים לדבר הרבה בתורה ותפלה עד שיהיה הגוף בטל לגמרי כאין וכאפס. וזה זוכין על-ידי מדת היראה ועל-ידי זה יזכה לשלום ועל-ידי זה נמשכים כל הברכות:

עו - והאלהים נסה את אברהם

א על-ידי בטחון להשם יתברך שמסתכל וצופה להשם יתברך לבד ובוטח בו על-ידי זה עושה כלי להשפע וזוכה שתבוא לו השפע והפרנסה בעת וזמן שצריך, בבחינת: "עיני כל אליך ישברו" (תהלים קמ"ה טו) ועל-ידי זה "ואתה נותן להם את אכלם בעתו" הינו בעת שצריך לה:

ב יש בחינת צמאה נפשי, הינו כמו מי שהוא צמא מאד ששותה אפלו מים הרעים כמו כן גם בעבודת הבורא יתברך, יש בני אדם שהם תמיד בבחינת צמאון ולומדים ועובדים עבודתו יתברך תמיד והם תמיד בבחינת צמאון כי נפשם שוקקת תמיד לעבודת ה'. אד שהוא בלא זמן ושכל כי לפעמים 'בטולה של תורה זהו קיומה' וכמו שכתוב: "עת לעשות לה' הפרו תורתך" (תהלים קי"ט קכו), ועקר הצמאון הוא מחמת שהם בבחינת מחין דקטנות ואינם זוכים להתחדשות המחין והם בבחינת סומים ועורים בעבודת ה'. והסומא אין לו שבע כמאמר חכמינו זכרונם לברכה ועל פן אינם יכולים להשביע את נפשם ולרוות צמאונם בעבודת ה'. וזה מעלת התקרבות לצדיקים, כי על-ידי זה זוכין שתהיה העבודה בבחינת ראייה ושכל שאז היא בבחינת גבול וזמן פראוי ולא בבחינת צמאון. על פן צריך להשתדל להתקרב לצדיקים, כי אפלו מי שלומד ועובד עבודתו תמיד אין יודע איך להתנהג בעבודתו בלא הצדיק:

ג על-ידי תשובה מאהבה לא נשאר מהחטאים שום רשם ואז זוכה להתפלל וללמד בשכל צח שהוא בחינת מחין דגדלות, ואז זוכה להתפלל פראוי וללמד ולהבין בלי עיון, וזוכה לחדש מחו בכל יום ויום:

עז - והיה ה למלך על כל הארץ

הפכל הוא כל מה שאנו עושים הן התפלה והן למוד הוא כדי שיתגלה מלכותו
תברך:

עח - ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו

א הדבור דקדשה הינו דבורי תורה ותפלה ויראת שמים הוא גבה ויקר מאד, כי הדבור דקדשה הוא בחינת השכינה, בחינת התגלות מלכותו ומונתו תברך, והוא בחינת רוחו של משיח וביחינת רוח הקדש וביחינת תחיית המתים וביחינת יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה:

ב גם הדבור הוא בחינת אם הבנים, הינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בניה אפלו למקומות המטנפים ואינה שוכחת אותם כמו כן הדבור הולך עם האדם תמיד אפלו במקומות המטנפים ומזכיר אותו תמיד את השם תברך, הינו שאפלו אם האדם מנח חס ושלום בשפל המדרגה מאד במקום שהוא חס ושלום, אף-על-פי-כן על-ידי הדבור יכול להזכיר את עצמו בהשם תברך לעולם, דהינו שאפלו אם הוא במקום שהוא אם יתחזק גם שם לדבר על כל פנים דבורים קדושים של תורה ותפלה ושיחה בינו לבין קונו או לשם עם רבו או חברו ביראת שמים יכול להזכיר את עצמו בהשם תברך לעולם, אפלו שם במקומות הרחוקים מאד מהשם תברך שהם בחינת מקומות המטנפים אפלו אם נפל למקום שנפל רחמנא לצלן, כי הדבור אינו מניח אותו לשכח את השם תברך, והבן הדבר היטב מגדל כח הדבור, והוא עצה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלום:

ג בלא עסק התורה אי אפשר לחיות כי לפעמים בווער האדם להשם תברך אבל הוא יותר מדאי עד שהיה אפשר להיות נשרף לגמרי חס ושלום מגדל התבערה חוץ מהמדה, ועל-ידי עסק התורה מקרר אש התבערה שיהיה במדה פראוי ויכול להתקיים, וכן להפוך חס ושלום שלפעמים בווער האדם אל תאוות עולם הזה כל-כך עד שהיה אפשר לשרף כל הגוף חס ושלום מעצם תבערת אש התאוות, אבל כשלומד תורה מגנת עליו ומצלת אותו ומכבה האש הבווער בו ויכול לחיות, נמצא שעקר החיות על-ידי התורה:

עט - בטח בה ועשה טוב

א צריך כל אדם לראות שמצדו לא יהיה עכוב ביאת משיח, דהינו שיראה לתקן מעשיו ולעשות תשובה שלמה כדי שהוא לא יעכב בעוונותיו ביאת משיח:

ב בכל צדיק אמת יוש בו התגלות משיח, ועל כל פנים יש בו מדה של משיח שהוא בחינת משה, הינו שהוא ענו מאד וכו' ויודע שפלותו באמת וחשיבות וגדלת ישראל עד שמוסר נפשו וחיותו בעד ישראל. וכל זה זכה על-ידי שעשה תשובה שלמה כל-כך עד שנדחה הרע לגמרי ונעשה כלו טוב שזה גם כן בחינת משה משיח:

ג אלו בני אדם שאינם קבועים עדין בעבודת ה' ואין תשובתם שלמה עדין, רק לפעמים נופלים להם הרהורי תשובה ומתחילים קצת בעבודתו יתברך ואחר-כך נופלים מזה, ואחר-כך חוזרים ונתעוררים וכן משתנים בכל פעם מרע לטוב ומטוב לרע, בבחינת פעם טמא ופעם טהור פעם פסול ופעם כשר וכו' התשובה הזאת היא בחינת ששת ימי החל, כי אין לו ניהא, אבל כשעושה תשובה שלמה זה בחינת שבת שיש לו ניהא מכל וכל, ונדחה הרע לגמרי ונעשה כלו טוב, ועל-ידי-זה זוכה לראות שפלותו באמת וחשיבות וגדלת ישראל, עד שמחמת זה מוסר נפשו וחיותו בעד ישראל שזה בחינת המדה של משה משיח כנ"ל:

ד על-ידי קדשת שבת זוכה לענוה באמת, דהינו לראות שפלותו ולהכיר חשיבות ישראל ולמסר נפשו בעדם כמו משה רבנו, עליו השלום:

ה עקר הענוה שיחזיק האדם את עצמו למטה ממדרגתו שכל ממה שהוא, בבחינת מה שנקמר בשבת: "שבו איש תחתיו" (שמות ט"ז כט), הינו תחת מדרגתו, ועל כל פנים לא יצא איש ממקומו למעלה ממדרגתו:

ו על-ידי ענוה ושפלות על-ידי-זה אין שום אדם יכול להוציאו ולדחותו ממקומו דהינו לקפח פרנסתו חס ושלום:

פ - ה עז לעמו יתן ה יברך את עמו בשלום

א עקר השלום הוא לחבר שני הפכים, על כן אל יבהלך רעיוניך אם אתה רואה איש אחד שהוא בהפך גמור מדעתך וידמה לך שאי אפשר בשום אופן להחזיק בשלום עמו, וכן כשאתה רואה שני אנשים שהם שני הפכים ממש אל תאמר שאי אפשר לעשות שלום ביניהם, אדרבא זהו עקר שלמות השלום להשתדל שיהיה שלום בין שני הפכים כמו השם יתברך שעושה שלום במרומו בין אש ומים שהם שני הפכים :

ב לזכות לשלום הוא על-ידי מסירת נפש על קדוש השם (עין פנים) ועל-ידי-זה זוכין לדבר דבורים קדושים של תורה ותפלה, דהינו שיש זכה להכניס כל מחו וחקמתו ודעתו בתוך הדבורים, ויקשר מחשבתו היטב להדבורים עד שיבין וישמע היטב מה שהוא מדבר שזה עקר קדשת הדבור ויש להשם יתברך תענוג גדול מדבור כזה, וכל זה זוכין על-ידי השלום שזוכין על-ידי מסירת נפש על קדוש השם :

ג אפלו הקל שבשאר אל אפלו פושעי ישראל כשרוצים להעבירם על דת חס ושלום הם מוסרים נפשם על קדוש השם, כאשר ראינו כבר כמה פעמים, על כן צריך האדם להזכיר את עצמו בזה בכל יום שהוא מרצה למסר נפשו על קדוש השם, כי זה עקר קדשת איש הישראלי ועל-ידי-זה יזכה לשלום כנ"ל :

ד וזה עצה טובה להתפלל בכונה, כי כשאדם רואה שקשה לו לכוון דעתו בתפלה מרובי המחשבות המבלבלין ומטרידין אותו אז יזכר את עצמו שבודאי הוא מרצה למות על קדוש השם, כי אפלו פושעי ישראל מוסרין נפשם על קדוש השם כנ"ל. ועל-ידי מסירת נפש על קדוש השם יזכה לקשר המחשבה אל הדבור ויתפלל בכונה כנ"ל, גם בלא זה עקר שלמות התפלה הוא להתפלל במסירת נפשו :

פא - עלו זה בנגב ועליתם את ההר

לפעמים מדבר הצדיק עם העולם שיחת חלין והוא טובה גדולה להם, כי יש בני אדם שרחוקים מהתורה והדעת מאד עד שאי אפשר לקרובם על-ידי דברי תורה, כי אם על-ידי שיחת חלין דיקא שהצדיק מלביש בהם את התורה. גם לפעמים הוא טובה להצדיק בעצמו שצריך לפקח דעתו ולהחיות את עצמו על-ידי שיחה זאת וממילא על-ידי-זה מגיע טובה גדולה גם לזה האיש שמדבר עם הצדיק שיחת חלין ומחיה אותו :

פב - הנעלבים ואינם עולבים

החרפה היא בחינת ערלה כמו שכתוב: "לא נוכל וכו' אשר לו ערלה פי חרפה היא לנו" (בראשית ל"ד יד). ויש שלשה עורות בהערלה שהם בחינת השלש קלפות: "רוח סערה" ו"ענן גדול" ו"אש מתלקחת", ועל-ידי השתיקה על החרפה דוחין אותם כי אינו רוצה לריב ולחרף את חברו, ויש בחינת עור דק רביעי שהיא בחינת נגה בחינת חשמל הינו ח"ש מ"ל, כי לחשות ולשתק על החרפות הוא בחינת מילה. והנה ידוע כי נגה לפעמים נכללת בקדשה ולפעמים להפך, ועל כן גם בשתיקה על החרפה יש בזה שתי בחינות, לפעמים הוא שותק לחברו כדי לעשות לו יסורים ביותר, נמצא שעל-ידי-זה הוא מחרף את חברו ביותר, ואז נכללת השתיקה בחינת נגה בקלפה בבחינת חרפה כנ"ל, אבל השומעים חרפתם ואינם משיבים ועושים מאהבה הינו ששותקים מחמת אהבה שאינם רוצים לבייש ולחרף את חברם אז נכללת השתיקה הזאת שהיא בחינת נגה בקדשה, והנה פתיב בכתבי האר"י, זכרוננו לברכה: שבערב שבת קלפת נגה נכללת בקדשה, ורוצים גם הגי' קלפות הטמאות לעלות לאחז בקדשה, ואז יורד שלהבת יח ומכוה אותם שלא יתאחזו בקדשה עין שם. ועל כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת פ"ח) על העושים מאהבה הנ"ל ועליהם הכתוב אומר: "ואהביו כצאת השמש בגברתו" (שופטים ה' לא), הינו בחינת שלהבת יח הנ"ל שעל-ידי-זה נכלל נגה בקדשה בבחינת ח"ש מ"ל, כי זאת השתיקה היא בחינת בטול הערלה והחרפה כנ"ל:

פג - מתן בסתר יכפה אף

טמאת מקרה לילה הוא על-ידי הקלפה לילית ויניקתה מן הששה אותיות של האלף-בית, שכשכותבין אותן במלואם יש בהם אות פא וששה פעמים פ' גימטריא ת"פ כמנין שמה, ואז נעשה מן פ"א אף התגברות הדינין שנוקמין בו רחמנא לצלן, והתקון לזה לתת צדקה בסתר כי על-ידי-זה יפדה הניצוצות הקדושות מן הקלפה ואז יהפך האף לאות פ"א. וזהו "מתן בסתר יכפה אף" (משלי כ"א). הינו שכופה והופך האף ונעשה פ"א:

פד - במה הארכת ימים, אמר לו ותרו הייתי בממוני

איתא בזהר הקדוש: 'לא תשכח יום דלית בה טוב ואין טוב אלא תורה', הינו כי בכל יום יש בו טוב הגנוז הינו רזין דאורייתא השיך לזה היום אך כשאדם רוצה להגות ולחשב בדברי תורה הינו ברזין דאורייתא והוא אינו כדאי לזה, אזי באים נחשים ועקרבים ומבלבלים מחשבתו דלא יעול לאתר דלאו דילה. ואלו הם המחשבות הבאים להאדם ומבלבלים אותו, ועל-ידי שהאדם רוצה וחושק עד מאד לכנס אל הטוב הגנוז ומדבק עצמו במדות טובות אז המדות טובות הם שערים ופתחים לראות ולהשיג על ידם הטוב הגנוז שבכל יום, ואז כל יום ויום ארוך וגדול אצלו עד מאד כי רואה ומשיג הטוב הגנוז הינו רזין דאורייתא השיך לכל יום. וזהו עקר אריכות ימים, והעקר זוכין לזה על-ידי מדת הויתרנות שהאדם ותרן בממונו שזהו מדתו של אברהם אבינו, עליו השלום, ועל-ידי-זה נופלין ונתבטלין כל הנחשים ועקרבים הינו המחשבות זרות המבלבלין מחשבתו ונעשה המוח צח ונדף, ואז יכול לבוא בכל יום אל הטוב הגנוז השיך לו כנ"ל:

פה - פוסעים בו פסיעה קטנה

על-ידי המחין והדעת כי ה' הוא האלהים וכו' מתקנים ומגדלים את המלכות לקבל על עצמו על מלכות שמים (עין פנים):

פו - פוסעים בו פסיעה קטנה

א עקר שליטת החיצונים בימי החל הוא בבחינת רגליו, הינו שאין מניחין להאדם לילך בדרך השם יתברך ובשבת קדש חוזרין ומקבלין כח ההליכה הנ"ל בבחינת: "אם תשוב משבת רגלך" (ישעיה נ"ח יג). אך כמו התינוק כשמתחיל לילך עדין צריך סעד לתמוכו כך כשהאדם מתחיל בשבת לילך בדרך השם יתברך צריך עוד סעד לתמוכו, והסעד הזה הוא על-ידי בחינת אמת שכלול בקדשת שבת כמו שאמרו רבותינו, זכרונם

לְבָרְכָהּ: 'אֶפְלוּ עִם-הָאָרֶץ יִרְא לְשָׁקֵר בְּשִׁבְתִּי (דְּמַאי פָּרַק ד) אֵךְ עֲדִין צְרִיכִין לָתֵת כַּח לְכָלִּי הַהֲלִיכָה כְּדִי שְׂיֻכַּל לִילָךְ הֵיטֵב, וְזֶה זֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה שֶׁל שִׁבְתִּי הֵינּוּ שְׁנוֹתָיו צְדָקָה לְאָדָם עַל צְרִיכֵי שִׁבְתִּי אוֹ שְׂמֵאֲכָסוֹן עֲנִי עַל שְׁלָחֵנוּ:

ב צְדָקָה הוּא בְּחִינַת שְׁמֵשׁ כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב: "שְׁמֵשׁ צְדָקָה" (מְלֶאכִי ג' כ) וְצְדָקָה שְׁעוֹשִׁין בְּיָמֵי הַחַל הוּא כְּנֶגֶד שְׁמֵשׁ שֶׁבְּזָמַן הַזֶּה וְצְדָקָה שֶׁל שִׁבְתִּי הוּא כְּנֶגֶד שְׁמֵשׁ הַעֲתִידָה לְהִתְחַדֵּשׁ לְעֵתִיד לְבֹא שֶׁהִיא כְּאוֹר שֶׁבַעַת הַיָּמִים:

פז - תכף כשאדם רוצה לילך בדרך הישר

תְּכַף כְּשֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לִילָךְ בְּדֶרֶךְ הַיֶּשֶׁר צְרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ יִרְאָה הֵינּוּ יִרְאֵת הַעֲנֵשׁ עַל כָּל פְּנִים, וְהִירְאָה הַזֹּאת נִקְרָאת צְדָק שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּינִים וּמִזָּה בָּא שְׁעַל-פִּי רַב בְּתַחֲלַת הַהֲתַקְרְבוֹת לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם מִתְעוֹרְרִין עַל הָאָדָם דִּינִים וְיִסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם. אֵךְ אַחֲר־כֵּן כְּשֶׁבָּא אֶל הָאָמֶת הֵינּוּ לְבְּחִינַת יִרְאֵת הַרוּמָמוֹת שֶׁנִּקְרָאת אָמוּנָה אִזּוֹ כָּל הַדִּינִים נִמְתַּקִּים בְּשֶׁרֶשׁם וְנִמְשָׁכִין עָלָיו חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים:

פח - המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר

א מֵדַת הִירְאָה וְהֶאֱהָבָה שֶׁל הַצְּדִיק הֵם הַיָּדִים שֶׁלוֹ לְקַבֵּל בָּהֶם כָּל הַהֲשַׁפְּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וּלְהַמְשִׁיכֵם לְיִשְׂרָאֵל, וְהוּא מְכַסֶּה וּמְסַתֵּיר הָאֱהָבָה וְהִירְאָה שֶׁלוֹ כְּדִי שֶׁלֹּא יִקְטָרְגוּ הַמְּקַטְרָגִים עָלָיו וְיִגְזְלוּ מִמֶּנּוּ הַהֲשַׁפְּעוֹת:

ב אֵךְ כְּשֶׁהַצְּדִיק הוּא מְפָרֵס גְּדוֹל הַמְּקַטְרָגִים יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ וּמִתְאַמְצִים מֵאֵד לְבָלִי לְהַנִּיחַ לוֹ לְהוֹרִיד הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן בְּלֵב צְדִיק אַחֲרֵ לַעֲשׂוֹת מַחֲלָקַת עִמּוֹ כְּדִי לְכַסּוֹתוֹ וְיֻכַּל לְהוֹרִיד הַשֶּׁפַע:

פט - ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו

כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁלוֹ נוֹגְעִים גַּם לְהַשְׁכִּינָה. בְּוַדַּאי יוּכַל לִהְיוֹת לוֹ יוֹתֵר צֶעַר גְּדוֹל וְעֲצָבוֹת וְלֹא יוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יְתִבְרָךְ בְּשִׂמְחָה עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִשָּׁיֵב לַעֲצֻמוֹ מֵהָאֵל שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּעֲצֻמוֹ יִסְפֹּר לִי הַחֲסָרוֹן שֶׁלוֹ וְכִי יֵשׁ כְּבוֹד גְּדוֹל מִזֶּה וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְיִתְחַדְּשׁוּ הַמַּחֲיוֹן שֶׁלוֹ:

צ - אנכי אשמח בה יתמו חטאים מן הארץ

עַל-יְדֵי שֶׁמִּשְׂמַח עֲצֻמוֹ בְּהִ' נִשְׁלָמִים כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת בְּהַשְׁכִּינָה:

צא - ויהי ידיו אמונה עד בא השמש

צָרִיךְ שִׁיחֶיהָ הָאֱמוּנָה חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הָאֱמוּנָה בְּכָל הָאֵיבָרִים. וְאִזּוֹ יוּכַל לְזָכוֹת לְבֹא אֶל הַשֶּׁכֶל עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה. הֵינּוּ שֶׁהַדָּבָר שֶׁהִיא צָרִיךְ מִתְחַלֶּה לְהֶאֱמִין מִחֲמַת שֶׁלֹּא הֵבִין הַדָּבָר, זֹכֶה אַחֲר־כֵּן לְהִבְיֵנוּ בְּשֶׁכֶל. אִךְ אַחֲר־כֵּן יֵשׁ לוֹ דְּבָרִים גְּבוּהִים יוֹתֵר שֶׁאֵינּוּ יְכוּל לְהִבְיֵנָם בְּשֶׁכֶל, צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר בְּאֱמוּנָה לְהֶאֱמִין בְּמֵה שֶׁאֵינּוּ מִבִּין עֲדִין בְּשֶׁכֶל עַד שִׁיזְכֶּה לְהִבְיֵן גַּם אֱלוֹ הַדְּבָרִים וְכֵן לְעוֹלָם:

צב - על ידי מה שאדם נע ונד בתוך ביתו

על-ידי מה שהאדם נע ונד אפלו בתוך ביתו יכול להמתיק הדינים
ולחיות מתים (עין פנים):

צג - כל העושה משא ומתן באמונה

א על-ידי משא ומתן באמונה, שם שמים מתאהב על ידו, ומקים מצות
עשה של "ואהבת" שהוא שרש כל המצוות כמו שכתוב בתקונים תקון
כ':

ב גם בא על-ידי זה למדרגה שלמעלה מהזמן ועל-ידי זה יוכל להתפלל
בשכל צח:

צד - זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל

כשאתה רוצה שהשם יתברך ישפיע חסדיו לישראל תאמין שיש בכל דבר
ניצוצות הקי' ותצטרף אל האמונה את החכמה (כי על-ידי אמונה באים
לשכל פני"ל סימן צ"א), ואז תהיה לך עין קדושה כזאת אשר כשתסתכל
בכל דבר שבעולם תעלו הניצוצות שהם האותיות, וכשתעלה אותם
נעשה מהם דבורים קדושים ועל-ידי הדבורים האלה ישפיע השם יתברך
רב טוב לישראל. וזהו כל תענוגי השם יתברך:

צה - כשפרנסי הדור ומנהיגי הדור נתגאים

כשפרנסי ומנהיגי הדור נתגאים אז הקדוש-ברוך-הוא מקים עליהם בני
אדם שיחלוקו וידברו עליהם כדי שלא יזווחו דעתם:

צו - זמם רשע לצדיק

המחשבות זרות הבאים בשעת התפלה בפרט אצל האדם הצדיק שרוצה להתפלל בדבקות גדול הם מהניצוצות הקי שנפלו בשעת שבירת כלים, והמחשבות זרות הם אצל כל אחד ואחד מעין אותה המדה והמדרגה שהוא עומד בה עתה, והצדיק צריך לידע מאיזה עולם ומאיזה מדה היא המחשבה הזאת, וגם צריך לידע במה להעלותה לאותו עולם והמדה שהוא בה עתה, אך לפעמים הצדיק רוצה להעלותה ואינו יכול, זה מחמת כי המחשבה הזאת היא מבחינת מדרגה עליונה שלא בא עדין הצדיק למדרגה זאת ועל כן אי אפשר לו להעלותה, אך מאין בא זאת שתבוא לו מחשבה זרה קדם זמנה, זה מחמת כי פשיש מחלקת על איזה צדיק אז נופל מחשבה זרה מעין אותו המחלקת לצדיק אחר, ומחמת שהצדיק רוצה להעלותה אף-על-פי שאינו מעלה אותה, משבר בלח הרצון כל בעלי המחלקת:

צו - אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל

כל אחד מישראל יכול למשל בתפלתו לפעל מה שרוצה אך עקר המניעה היא מחמת גדלות ופניות ומחשבות זרות, כי יש שיש לו גדלות מחמת שהוא מייחס גדול או מחמת שיגע ועמל בעבודת הבורא יתברך ואז בודאי אי אפשר שיהיה לו ממשלה בתפלתו, על כן צריך להתגבר כשעומד להתפלל לשבר כל זה ולשכח יחוסו וגם עמלו שעמל בעבודת ה', ויהיה נדמה לו כאלו היום נברא ולא עמל עדין כלל בעבודת השם וגם כאלו הוא יחיד בעולם ואין לו שום יחוס. וכן צריך לשבר ולבטל שארי המחשבות זרות שבתוך התפלה הבאים מחמת עוונותיו הראשונים במזיד או שהרהר במזיד ואז יוכל למשל בתפלתו, ואז נתמלא רצון הבורא יתברך ויש לו יתברך תענוג גדול מתפלתו ועל-ידי-זה ממשיך כל ההשפעות בעולם:

צח - נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות

האדם אינו רואה עד היכן פגמי עוונותיו מגיעים, והצדיק יש לו עיני ה' כמו שכתוב: "עיני ה' אל צדיקים" (תהלים ל"ד טז) ורואה עד היכן הפגמים של האדם מגיעים. וכשהצדיק רוצה להעניש את אחד נותן עיניו בהאדם שיראה גם כן עד היכן הפגמים שלו מגיעים שעד הנה הנה נסתר זאת ממנו, ואין ענש גדול מזה כשאדם רואה מה שפגם:

צט - ואתחנן אל ה בעת ההיא לאמר

צריך האדם להתחזק בתפלה בין שיזכה להתפלל בדבקות בין כשאינו זוכה להתפלל בדבקות ואין תפלתו שגורה בפיו חס ושלום ואף-על-פי-כן יתחזק גם אז להתפלל בכל כחו וכונתו, כי בעת שיזכה להתפלל בדבקות ותהיה תפלתו שגורה בפיו כראוי אז יעלו כל התפלות עם התפלה ההוא שהתפלל כראוי:

ק - צדיקים אשר מזגם וטבעם

הצדיק אשר השיג מאור גדול במאור התורה, ומעשיו גם כן בשוים על כל פנים לפי השגתו בהתורה אז צדקתו ותורתו שניהם מתישבים בשובה ונחת ולפיכך דעתו נוחה עם הבריות, אבל הצדיק שאור חכמת התורה שהשיג גדולה מאד ממעשיו אז התורה מרתחת בו האש הקדושה של התורה ואי אפשר שתהא דעתו נוחה עם הבריות ומערבת עם המון עם כמו הצדיק הראשון הנ"ל:

קא - בקרוב עלי מרעים

בְּכֹל אָדָם וְאָדָם יֵשׁ בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, שְׁזָה בְּחִינַת יְדִיעַת הַשְּׂגַת הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה בְּבְחִינַת סֵם חַיִּים שְׁזָה קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל הַרְחוּקִים בְּשָׂרָשָׁם מְכַל
הַמְּדוּת וְהַתְּאֻוֹת, וַיֵּשׁ בּוֹ גַם כֵּן בְּחִינַת הַשְּׁבָעִים עֲפוּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת סֵם
מוֹת בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׂוּכִין שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲשׂוֹת וְהַסְּתֵרֵת הַיְדִיעָה, וְעַל-יְדֵי
שֶׁהָאָדָם מִתְּנַגֵּעַ בַּתּוֹרָה לְשֵׁם שְׂמִים עַד שְׁזוֹכָה לְהַשִּׁיג וּלְהִבִּין חֻכְמַת
הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא מִבְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׂוּכִין לְבְּחִינַת אַנְפִּין
נְהִירִין וְאִזְ נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ הַשְּׁעָבוּד שֶׁל הַתְּאֻוֹת וְהַמְּדוּת רְעוּת שֶׁל הַשְּׁבָעִים
עֲפוּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׂוּכִין וְאִזְ נִקְרָא אָדָם בְּחִינַת: "זֹאת הַתּוֹרָה
אָדָם", בְּחִינַת: "אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם" (יְבָמוֹת ס"א), כִּי עֵקֶר שֵׁם אָדָם זוֹכִין
עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין וְהִיא בְּחִינַת הַרְחַקַת
וְשִׁבְרֵת כָּל הַתְּאֻוֹת וּמְדוּת רְעוּת וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה שֶׁנִּתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ עַל
הַשְּׁעָבוּד שֶׁל הַעֲפוּיִם גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָה:
'כָּל הַמְּקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָתוֹ וְכוּ' (אָבוֹת פָּרָק ג):

קב - אתה תהיה על ביתי

כָּל אָדָם יִזְהַר בְּתַפְּלוּתוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּאִפְּן שְׂיוּכָל לְעוֹרֵר וּלְהַמְּשִׁיד שְׁפַע בְּעוֹלָם
וְזֶה תְּלוּי בִּירְאָה, כִּי 'כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאֵת שְׂמִים דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים' (בְּרָכוֹת
ו). וַיֵּשׁ שְׁנֵי מִיָּנִי יִרְאָה, הֵינּוּ כִּי יֵשׁ יִרְאָה עֲלִיוֹנָה שְׁבָאָה לְהָאָדָם לְפַעֲמִים
מִתִּי שֶׁתִּרְצָה, וְעַל יִרְאָה כְּזוֹ אֵין שְׂכָר. וַיֵּשׁ יִרְאָה שְׁבָאָה לְהָאָדָם מִכַּח
הָאָדָם עֲצֻמוֹ, וְיִרְאָה זֹאת הִיא בְּחִינַת: "צְדִיק מוֹשֵׁל בִּירְאֵת אֱלֹהִים"
(שְׁמוּאֵל-ב' כ"ג ג). וְעַל-יְדֵי יִרְאָה כְּזֹאת תַּפְּלוּתוֹ נִשְׁמָעֵת וַיּוֹרֵד שְׁפַע בְּעוֹלָם
וְנִתְגַּדֵּל וְנִתְגַּדֵּל מַלְכוּתוֹ וְתִפְרָד:

קג - כל המונע הלכה מפי תלמיד כאלו גוזלו מנחלת אבות

מֵה שֶׁקָּרָא מִשֶּׁה לְבַנֵּי גֵד וּלְבַנֵּי רְאוּבֵן: "תִּרְבּוּת אֲנָשִׁים חֲטָאִים" (בְּמִדְבָּר
ל"ב יד) וְתִרְגָּם אוֹנְקֵלוֹס: 'תִּלְמִידֵי גְבֻרָא חֲטָאִיא', עֵין פְּנִים:

קד - בשביל שאמר משה לבני גד תרבות אנשים חטאים

טעם למה שאיתא במדרש בשביל שאמר משה לבני גד וכו' תרבות אנשים חטאים נענש שכן בנו עבד לפסל מיכה, עין פנים:

קה - עזי וזמרת יה ויהי לי ישועה

עקר התשובה תלויה בתורה, הינו כשלומד תורה ומתייגע בה עד שזוכה להבין דבר מתוך דבר ולחדש בה לשם שמים זהו תשובה גמורה, ואז מחזיר ומקשר כל האותיות והצורפים שבחלקו מכלליות העולמות אל שרשן ואל מקומן ומשיב אותם כלם מכל המקומות שנדחו ונתפזרו לשם ונעשה בריה חדשה ואז הדעת מושב. וזוכה לעורר רחמים אצלו יתברך עד שזוכה שהשם יתברך בעצמו יתפלל עליו, דהינו שהשם יתברך יעורר ברחמיו הפשוטים את רחמיו המרבים והגדולים ואז יהיה לו ישועה גדולה בשלמות אמן:

קו - אשרי משכיל אל דל

כשאדם הוא בקטנות המחין צריך לחזק את עצמו ולבוא לגדלות המחין. וכשבא לגדלות המחין נמתקין כל הדינים וממשיך עליו חסדים ורחמים ואם לא יכול בעצמו לבוא לגדלות המחין עצה לזה שישכיל אחרים ועל-ידי-זה נתעורר גם אצלו:

קז - כי תצא למלחמה על איביך וכו' ושבת שבי

כְּשֶׁהֵיכָר הָרַע מִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ לְהִכְנִיס בְּךָ גְדֵלוֹת וְלַחֲשֹׁב שְׂכָר אֶתָּה בְּבַחֲיַנְתָּ :
"צִדִּיק מוֹשֵׁל בִּירְאֵת אֱלֹהִים" וְכַבֵּיכֹל רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיָדֶיךָ כִּי מִי
מוֹשֵׁל בִּי צִדִּיק אִזְ צָרִיךְ לְהִשָּׁיב אֶל לְבוֹ דְבַר זֶה בְּעֶצְמוֹ וְלֹא מֵאִדָּךְ אֲנִי
מוֹשֵׁל כְּשֵׁיט לִי גְאוּנָה וְאִין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹרָה עִמִּי כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רְבוּתֵינוּ
זְכוּנוֹ לְבָרְכָה :

קח - זבחי אלקים רוח נשברה

כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל כְּרָאוֹי בְּדַבְּקוֹת אוֹ מִתְבּוֹדֵד כְּרָאוֹי וּבְאֲמִצֵּעַ הוּא נוֹפֵל
מִמְדַּרְגָּתוֹ זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם אֲמוּנָה. וְאִזְ צָרִיךְ שְׁיִשְׁבֵר לְבוֹ בְּקִרְבוֹ וְיִתְבַּיֵּשׁ
בְּעֶצְמוֹ עַל שְׁנֵפֶל וְנִשְׁלַךְ מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וִירְחַס עַל עֶצְמוֹ עַד שְׁיִתְאַנַּח עַל זֶה
וְעַל-יָדֵי הָאֲנָחָה יִחְזַר לְמַדְרָגָתוֹ :

קט - יש הבל אשר נעשה על הארץ

א אֲנָחָה דְקִדְשָׁה יִקְרָה מְאֹד כִּי עַל-יָדֵי שְׂמֵתָאֲנַח עַל שְׂרָחוֹק מִהִקְדָּשָׁה.
עַל-יָדֵי-זֶה נִפְסַק מִחֻבֵּל הַטְּמֵאָה וְנִתְקַשֵּׁר לְחֻבֵּל דְקִדְשָׁה וְכֵן כְּשֵׂמֵתָאֲנַח עַל
אִיזָה דְבַר תְּאֵוָה שֶׁהוּא נִכְסֵף אֵלֶיהָ הוּא לְהִפָּךְ חֵס וְשָׁלוֹם :

ב אֲנָחָה שְׂמֵתָאֲנַח הָאָדָם עַל עֲוֹנוֹתָיו אוֹ עַל מְעוּט הַשְּׂגָתוֹ הִיא יוֹתֵר טוֹבָה
מִכַּמָּה סְגוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת :

קי - לא ימוש ספר התורה הזה מפיד

התורה היא רוחניות. ודבר רוחני אינו תופס מקום, ועל כן מי שזך וישר
פעלו ושכלו רוחני יכול לתפס כל התורה כלה ולא ישפח דבר, אך מי
שהוא מגשם דברי התורה ועושה מהם ממשות על-ידי-זה בא שכחת
התורה חס ושלוש:

קיא - ראשי תבות רבי

ראש בני ישראל ראשי-תבות רבי. ולהפך רשעים בחשך ידמו ראשי-תבות
רבי:

קיב - צהר תעשה לתבה

הכלל היוצא לעבדא ולמעשה מהמאמר הזה מגדל מעלת דבור האמת
בהתפלגה, שעל-ידי-זה יאיר לו השם יתברך בעצמו לראות הפתחים שיש
בהטמאה ולצאת מחשך לאור גדול וכו', כבר נעתק לעיל בסיון ט' עין
שם. ובכאן מבאר ביותר שהמשכיל המבין יש לו להתפלל כל ימיו שיזכה
פעם אחד כל ימי חייו לדבר דבור אחד של אמת לפני ה' כראוי ועל ידי
עצה זאת יכולין להיות איש כשר באמת כל ימי חייו, כי תמיד איד שיהוא
יכולין להחיות את עצמו ולהחזיק את עצמו על-ידי האמת שהוא אור
השם יתברך בעצמו אשר גם כל חשך לא יחשיך ממנו, כי אין שום טמאה
וסטרא אחרא בעולם שלא יהיה שם פתחים לצאת משם רק שאין רואים
אותם מגדל החשכות שיש שם. אבל על-ידי האמת מאיר לו השם יתברך
בעצמו ויזכה לראות ולמצא פתח תקנה גם בעמק נפילתו לצאת מאפלה
לאורה ולהתקרב אליו יתברך באמת תמיד אמן:

קיג - ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו

הבעל-שם-טוב הקדוש זכר צדיק לברכה אמר : קדם שגוזרין גזר דין על איזה איש, שואלין את האיש בעצמו שנגזר עליו הדין ואם הוא מסכים אז נגזר הדין חס ושלום, הינו ששואלין אותו על פיוצא בו והוא פוסק הדין ואז נגזר הדין, כענין שמצינו בדוד המלך עליו השלום, שספר לו נתן הנביא מעשה האורח והכבשה (שמואל-ב י"ב א) ונפסק עליו הדין פאשר יצא מפיו. ובכל הדבורים וספורים שאדם שומע צריך לזהר מאד לבלי לגמר הדין כי הוא סכנת נפשות כי יש בענין ספורי דברים ענינים גבהים :

קיד - המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר וכו

כבר מובא מזה הענין לעיל סימן פ"ח עין שם, ובכאן הוסיף לבאר שיש גם רשע שחולק על הצדיק, וכל זה גם כן מכון מלמעלה בכדי שיוכל הצדיק להמשיך השפע, אך הרשע מבקש להמיתו והי לא יעזבנו בידו :

קטו - ויעמד העם מרחק ומשה נגש אל הערפל

מי שהוא הולך בגשמיות כל ימיו, ואחר-כך נתלהב ורוצה לילך בדרךכי השם יתברך אז מדת הדין מקטרג עליו ואינו מניח אותו להתקרב להשם יתברך ומזמין לו מניעה, והכסיל כפרואה המניעות חוזר לאחוריו. אבל מי שהוא בר דעת הוא מקרב עצמו אז דיקא להשם יתברך כי הוא מסתכל ומוציא בהמניעה בעצמה את הבורא יתברך כי באמת השם יתברך בעצמו נסתר בהמניעה

הזאת :

קטז - הנותן צדקה נצול מעברות

ק"ז - הענין שקשה לישן במוצאי שבת

במוצאי שבת מתחיל התגלות אליהו ועל-ידי-זה נדחה השקר שהוא מבחינת הנחש שהביא מיתה לעולם, ועל כן קשה אז לישן, כי שנה היא גם כן מבחינה זאת (עין פנים), וגם כי ההבדלה של מוצאי שבת הוא בבחינת דעת כי 'אם אין דעת הבדלה מנין' (ירושלמי ברכות פרק ה'), ועל כן קשה לישן כי השנה הוא הסתלקות הדעת:

ק"ח - כשלומד איזה דבר, טוב לפרש הדבר

א כשלומד, טוב לפרש הדבר בלשון שמבין והוא טובה להעולם:

ב כל צדיק הדור הוא בחינת משה משיח, וכשמחדש בתורה הוא בבחינת "ורוח אלהים" דא רוחו של משיח "מרחפת על פני המים" שהוא התורה (זהר-הקדוש וישב דף קצ"ב). וכמו שמשיח סביל מרעין עבור כל ישראל לכפר עליהם כמו כן כל צדיק הדור הוא סובל יסורים בשביל כלל ישראל להקל מעליהם, גם מה שאין אנו זוכים להשיג הדברים של חדושי תורה של הצדיק כמות שהם כמו שיצאו מפי הצדיק בגבהי מרומים רק צריכים לפרשם לנו בדרך חל בלשון אשכנז או כיוצא בו בלשון חל שרגילין לדבר בו זהו גם כן בחינת: "והוא מחלל מפשעינו" בחינת דאתעבד חל בגיניהו (שם ח"ג ר"פ) וזה גם כן אצל הצדיק בחינת סביל מרעין לכפר על ישראל:

ק"ט - הנכנס לבקר את החולה בשבת

בשבת נמשך על כל אחד דעת, ועל-ידי-זה מתגבר בו מדת הרחמנות לרחם על הבריות כי הרחמים תלוי בדעת, ועל-ידי שיש לו רחמנות

קכ - הענין מה שצריכין לנסע להצדיק, ולא די בספרי מוסר

בשלומד מתוך הספר אין בו כח כל כך לעורר אותו כמו בששומעין מפי הצדיק בעצמו וענין זה מפרש בתורה (עין פנים):

קכא - הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי

בכל מקום שהוא רואה ולומד באיזה ספר ימצא את עצמו הינו שיקח לעצמו מוסר, ויראה פחיתותו ושפלותו וזה סימן שהוא חפץ לעשות רצונו ותברך:

קכב - וגם נצח ישראל לא ישקר

הנצחון אינו סובל האמת ואף אם יבררו לעיניו דבר אמת ידחה אותו מחמת הנצחון, על כן מי שרוצה האמת לאמתו יסלק מקדס מדת הנצחון ואז יכול לראות האמת אם ירצה אבל השם יתברך אף בהנצחון הוא אמת, וזהו: "וגם נצח ישראל לא ישקר" (שמואל-א ט"ו כט):

קכג - לקשר עצמו להצדיק שבדור

הַעֲקֹר וְהִיסוּד שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ הוּא לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ לְהַצְדִּיק שְׂבִדּוֹר וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, דְּבַר קָטָן וְדְבַר גָּדוֹל וּלְבָלִי לְנִטּוֹת מְדַבְּרָיו חֵס וְשְׁלוֹם יָמִין וּשְׂמָאל, וְצָרִיף לְהַשְׁלִיף מֵאֵתוֹ כָּל הַחֲכָמוֹת וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ כְּאִלוֹ אֵין לוֹ שׁוּם שְׂכָל בְּלַעְדֵי אֲשֶׁר יִקְבֵּל מֵהַצְדִּיק וְהֵרַב הָאֵמֶת, וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׁאַר אֲצִלוֹ שׁוּם שְׂכָל עֲצָמוֹ אֵינוֹ בְּשִׁלְמוֹת וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר עֲדִין לְהַצְדִּיק, וְכֵן עֲקַר קִבְּלַת הַתּוֹרָה הִיָּה שִׁישְׂרָאֵל הַשְּׁלִיכּוּ מֵאֵתָם כָּל הַחֲכָמוֹת וְהֵאֱמִינוּ בְּה' וּבְמִשְׁפָּה עֲבָדוֹ בְּבַחֲיִנַת: "עַם נִבָּל וְלֹא חָכָם" (דְּבָרִים ל"ב ו) וְתִרְגּוּמוֹ: 'עַמָּא דְקִבְּלוּ אוּרִיתָא וְלֹא חֲכִימוּ' וְכֵן עֲקַר קִבְּלַת עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם הוּא עַל-יַדֵי שְׁמַשְׁלִיכִין וּמְבַטְלִין כָּל הַחֲכָמוֹת, רַק לִילֵף בְּתַמִּימוֹת וּפְשִׁיטוֹת כִּי רַק הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הוּא הַחֲכָמָה הָאֵמֶתִיּוֹת. וְשִׁאָר כָּל הַחֲכָמוֹת הֵם בְּטָלִים אֲצֵלָה:

קכד - שיר מזמור למנצח, זמרו למי שמנצחין אותו ושמו

כְּשֶׁמְדַבֵּר לְפָנַי הַמָּקוֹם וּמְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ בְּטַעֲנוֹת וּבִקְשׁוֹת, וְרוֹצֶה לְנַצַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּבִיכּוֹל שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּקִשְׁתּוֹ, יֵשׁ לְהַשִּׁים יְתִבְרַךְ תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה מְזָה, עַל כֵּן שׁוֹלַח לוֹ הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ דְּבוּרִים בְּפִיו שֶׁיּוּכַל לְנַצַּח אוֹתוֹ, כִּי בְּלֹא זֶה בּוֹדָאי לֹא הִיָּה אֲפֶשֶׁר לְבָשֵׁר וְדָם לְנַצַּח אֶת הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, אֵף הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ בְּעֲצָמוֹ מְסַיַע לוֹ בְּזֶה כִּנְי"ל:

קכה - ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה

אֲכִילַת שֶׁבֶת יִקְרָה וּקְדוּשָׁה מְאֹד, וּמִצְוָה לְהִרְבּוֹת בְּמֵאֲכָלֵי שֶׁבֶת כִּי הִיא כְּלָה אֱלֹהוֹת וְכָלָה קִדְּשׁ, עַל כֵּן צָרִיכִין לְזַהֵר בָּהּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם חֶלֶק וְאַחִיזָה מִיָּמֵי הַחֹל, הֵינּוּ שֶׁלֹּא יֵאָכֵל כְּפִשׁוּטוֹ בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא רָעַב מֵאֲתָמוֹל, אוֹ כֵּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה רָעַב לְמָחָר, כִּי עַל-יַדֵי-זֶה יֵשׁ אַחִיזָה וְחֶלֶק לִיָּמֵי הַחֹל בְּאַכִּילָתוֹ, וְעַל כֵּן צָרִיף לְכַוֵּן בְּאַכִּילָתוֹ בְּשֶׁבֶת רַק בְּשִׁבִיל קִדְּשַׁת שֶׁבֶת עֲצָמוֹ, וְזֶה בַּחֲיִנַת תְּלַתָּא הַיּוֹם דְּכַתִּיב אֲצֵל אֲכִילַת שֶׁבֶת, לְרַמּוֹ שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ

קנו - ששבחו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי

תקף בשעת פניסת שבת, אז מחמת גדל התענוג של הנפש יתרה שפא בשבת, מתחילים תקף להתגעגע ולהצטער על אבדת הנפש במוצאי שבת קדש, וזה בחינת "שבת וינפש" שאומרים בכניסת שבת ודרשו חכמינו, זכרונם לברכה: 'כיון ששבת וי אבדה נפשי' (ביצה ט"ו), וזה כעין שמובא בזהר הקדוש שפעת שהתענוג החבריא מאד מקדשת התגלות של רבי שמעון בר-יוחאי, התחילו להתגעגע מאד ואמרו: 'וי לדרא פד תסתלק', וזה כעין הנ"ל ממש:

קנו - הבגדים הם בסוד החשמ"ל, שהוא שמירה

הבגדים יהיו שלמים תמיד ולא קרועים; והבגדים בעצמם תובעין את האדם לדון, אם לא נזהר בשמירתם לכבדם פראוי ולהחזיקם בנקיות:

קכח - כחלינהו לעינה ושבקוהו

יש אנשים כשרים קצת, ומחמת שנוגע יראת ה' בלבם משפיל עיניו קצת ואינו מסתכל בנשים, ואף-על-פי-כן הוא גונב את העין פלאחר יד ומסתכל מן הצד, וזה בחינת מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה לענין היצר הרע דעברה: 'פחלינהו לעינה' (יומא ס"ט), שמסמא עיני היצר הרע על-ידי שמונע עצמו מלהסתכל, ואף-על-פי-כן נשאר היצר הרע כי

קכט - ארץ אכלת יושביה

א האמונה לבדה שמאמין בהצדיק ומקרב עצמו אליו, אפלו אם לא יקבל ממנו כלל, זה בעצמו טוב מאד, כי על-ידי האמונה וההתקרבות לבד נאכל הרע שלו ונתהפך למהות הצדיק, ובלבד שיהיה פונתו לשמים. אבל מי שנוסע ומקרב עצמו להצדיקים בשביל פונה אחרת לא יועיל לו ההתקרבות כלל:

ב מי שנוסע לארץ ישראל וכוונתו לשמים באמת כדי לשוב על-ידי-זה להשם יתברך, בודאי תועיל לו ארץ-ישראל מאד, כי על-ידי-זה לבד שנקנס לארץ-ישראל נאכל אצלה ונתהפך למהותה הקדוש, ועל בן אפלו המהלך ארבע אמות בארץ-ישראל מבטח לו שהוא בן עולם הבא (כתבות קי"א). אבל אם אין רצונו כלל בשביל עבודת השם לכלות הרע שלו, לא יועיל לו ישיבת ארץ-ישראל, כי היא מקיאה אותו בבחינת "כאשר קאה" (ויקרא י"ח):

קל - כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו

על-ידי ענוה נצול מנאוף וזוכה לשמירת הברית אבל על-ידי גאווה וגדלות מתגבר עליו היצר הרע בתאוה זאת:

קלא - צריך להתירא ולפחד מן הכבוד

צריך להתירא ולפחד מן הכבוד, כי כבוד הוא סכנה גדולה סכנת נפשות, על בן כשמגיע איזה כבוד להאדם צריך לזהר מאד לקבלו פראוי לשמו יתברך לבד, כי אם חס ושלום יפגם בהכבוד כחוט השערה ולא יקבלו

קלב - יש צדיק שהוא מפרסם גדול במדינה אחת

יש צדיק שהוא מפרסם גדול במקומו, ובמקום אחר הסמוך לו אינו מפרסם ואינו חשוב כלל, ושוב במקום אחר הוא מפרסם ביותר, אך באמת אפלו במקום שאינו מפרסם ואינו חשוב כלל גם שם עקר הקיום והחיות רק על ידו, רק שהוא בהעלם, והוא בבחינת מה שכתוב בזהר הקדוש (תצא ר"פ): מעין דנפק מאתר חד ואזל מתחות לארעא עד שנובע ויוצא במקום אחר, ואף במקום שהולך תחות ארעא הוא משקה שרשי אילנא:

קלג - וארח צדיקים כאור נגה

באמת התורה הקדושה והצדיקי אמת הם מאירים בכל העולמות כלם באור גדול מאד, ואורם גדול אלפים ורבות פעמים מכל העולם הזה והבלי, אבל מחמת שבני אדם משקעים מאד בהבלי עולם הזה, והוא סמוך לעיניהם מאד ונדמה להם שאין טוב מזה, על פן העולם הזה אף שהוא קטן ומעט מאד ואין בו ממש כלל, אף-על-פי-כן הוא עומד לנגד עיניהם, ומונע אותם מלראות אור הגדול והקדוש של התורה והצדיקי אמת והוא כמו אם תחזיק מטבע קטנה נגד עיניך בסמוך לא תוכל לראות הר גדול, אף-על-פי שההר גדול אלפים ורבות פעמים מן המטבע הקטנה, פן העולם הזה הקטן, ותאוות הממון והמטבע שעומד נגד עיניו מונע אותו מלראות אור הגדול של התורה והצדיקים, אבל באמת אם משים האדם זה הדבר עצמו אל לבו היטב, איך שהדבר קטן מזעיר כזה מעבב ומונע אותו מלראות אורות גדולים כל-כך, וכל זה מחמת שהוא סמוך מאד לנגד עיניו, אז בהעברה בעלמא יוכל להעביר העולם הזה מנגד עיניו, דהינו שיטה עיניו מן העולם ולא יסתכל על העולם הזה, רק ירים ראשו ויגביה עיניו ויסתכל למעלה מן העולם הזה הקטן מאד ומפסיק וחוצץ. ואז תכף יזכה לראות האור הגדול והמפלג של התורה והצדיקי אמת בשלמות, כמו במשל המטבע הנ"ל שבקל יוכל לסלקה מנגד עיניו

וְתִכְּף יִרְאֶה הָהָר הַגָּדוֹל, כְּמוֹ כֵּן מִמַּשׁ לְעֵינָיו הָעוֹלָם וְהַתּוֹרָה, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר
הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקָּדוֹשׁ זְצ"ל: 'אוֹי וְאָבוֹי, הָעוֹלָם מְלֵא אִוְרוֹת וְסוּדוֹת
נִפְלְאִים וְנוֹרְאִים מְאֹד, וְהֵיךְ הַקְּטָנָה עוֹמְדָת בְּפָנָי הָעֵינַיִם וּמַעֲכָבֶת
מְלָרְאוֹת אִוְרוֹת גְּדוֹלִים כְּאֵלֶּה':

קלד - עבודה גדולה לומר תורה אפלו ליחיד, כל שכן לרבים

צָרִיךְ לָזַהַר מְאֹד כְּשֶׁאֹמַר תּוֹרָה בְּרַבִּים שֶׁדְּבוּרָיו יִתְחַלְקוּ שְׁלֵא יִשְׁמַע כָּל
אֶחָד כִּי אִם מַה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לֹא יוֹתֵר, וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁאֹמַר בְּפָנָי רַבִּים לְכֻלָּם
בְּשׂוּהָ, עִם כָּל זֶה לֹא יִכְנַס בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי אִם הַנוֹגֵעַ לוֹ וְצָרִיךְ לוֹ:

קלה - כי אקח מועד

א סָגְלָה לְהַנְצִיל מִגְּדָלוֹת, לְכַבֵּד אֶת הַיָּמִים טוֹבִים וּלְקַבֵּלם בְּשִׂמְחָה וְחֵדוּהָ
וּבְהִרְחִיבַת הַלֵּב, וּלְעִנּוֹם בְּמֵאֲכָל וּמִשְׂתֵּה וּכְסוֹת כְּרָאוֹי כְּפִי יִכְלָתוּ:

ב הַתְּקַרְבוֹת לְהַצְדִּיק מְבִטֵּל גַּם בְּן הַגְּדָלוֹת, עַל כֵּן זֶה סִימָן אִם הוּא מְקַשֵּׁר
לְהַצְדִּיק בְּאֵמֶת אִם יֵשׁ לוֹ שְׁפָלוֹת:

ג עֵקֶר הַהִתְקַשְּׁרוֹת הוּא אֲהָבָה, שְׂיֵאֱהָב אֶת הַצְדִּיק אֲהָבָה שְׁלֵמָה שְׂיֵהִיָּה
נִפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ, עַד שֶׁעַל-יְדֵי אֲהָבַת הַצְדִּיק יִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ אֲהָבַת נָשִׁים
בְּבַחֲיָנָת: "נִפְלְאֵת אֲהָבַתְךָ לִי" וְכוּ' (שְׁמוּאֵל-ב א' כו):

ד כְּשֶׁמְקַבֵּל יוֹם-טוֹב כְּרָאוֹי הוּא בְּחִינַת הַקְּבִלַת פָּנָי רַבּוֹ בְּרָגֵל, אֶף אִם הוּא
רְחוּק מִרַבּוֹ כְּמָה פְּרִסְאוֹת, וְכֵן לְהַפְּךָ אִם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק יוֹכֵל
לְהַרְגִישׁ קִדְשֵׁת יוֹם-טוֹב, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מַעֲלָה מַלְכוּת דִּקְדוּשָׁה מִבֵּין
הַקְּלָפוֹת וְנוֹפֵל מַלְכוּת הַרְשָׁעָה וְנִתְבַּטֵּל כַּח מַלְכוּת הַעֲכוּוִ"ם:

ה בְּיוֹם-טוֹב צָרִיכִין לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה מֵתוֹךְ שִׂמְחָה, כִּי בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים
הָעוֹלָם נִדוּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה: בְּאֲרַבְעָה פְּרָקִים וְכוּ'
(רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה ט"ז), עַל כֵּן צָרִיכִין אֲזוֹ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא

מלכות דקדושה מבין הקלפות פניל ומקרב את הגאולה:

קלו - אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו

צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפלו את אלו החולקים עליו צריך לחקר למצא זכות בהם במה שחולקים עליו, ועל-ידי-זה תוכל לבטל המחלוקת לגמרי או שיהיה מפלה להחולקים:

קלוז - חלקי ה אמרתי לשמר דבריך

החלק אלהי מפעל שיש לי אומר לי ומלמד אותי לשמר כדבריך:

קלח - לך אמר לבי בקשו פני

מי שהוא בר לבב בבחינת: "ולבי חלל בקרבי" (תהלים ק"ט כב) יוכל לידע עתידות על-ידי מה שהלב אומר לו שהוא דברי ה' ממש:

קלט - צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו

בחל שיש שליטת החיצונים, כשאדם עושה מצוה אז יונקת הקלפה מהרגליו של המצוה שלא תוכל לעלות ולילך לפני השם יתברך, ובשבת נתבטל שליטת החיצונים ואז עולה המצוה והולכת לפני הקדוש-ברוך-

הוא, וְזֶה בְּחִינַת: "אִם תָּשׁוּב מִשָּׁבֶת רִגְלָדְךָ" (ישעיה נ"ח יג), וְהַקְדוּשָׁה-
בְּרִיךְ-הוּא מְשַׁתְּעֵשֶׂע וּמְתַעַנֵּג בָּהּ וְעוֹשֶׂה מִפְעָמֵי רִגְלָיו דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה:

קמ - ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו

הַצַּדִּיק בְּעֶצְמוֹ אֵי אֶפְשֵׁר לְהַשִּׁיגוֹ, כִּי אֵין בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה כִּי הוּא לְמַעַלָּה
לְגַמְרֵי מִשְׁכָּלְנוּ, רַק עַל-יְדֵי אֲנָשָׁיו הַמְקַרְבִּים אֵלָיו שֶׁהַעוֹלָם אֵינֶם רְחוּקִים
עֲדוֹן מֵהֶם כָּל-כָּךְ וּבָהֶם יֵשׁ לָהֶם תְּפִיסָה וְהַשָּׂגָה, עַל יָדָם יְכוּלִים לְהַבִּין
מַעַלְתּוֹ: הַצַּדִּיק:

קמא - אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו

א אִם יִזְכֶּה שְׂיִרְגִישׁ בְּאַמְתּוֹ כְּאֵב חֲטָאָיו, דְּהֵינּוּ כְּשִׂימוּל עֲרַלְתּוֹ לְבָבוֹ עַד
שְׂיִרְגִישׁ לְבָבוֹ בְּאַמְתּוֹ גְּדוֹל כְּאֵבוֹ וְיִצְטַעַר וְיִתְחַרַט וְיִשׁוּב בְּתִשׁוּבָה בְּאַמְתּוֹ,
אִזּוֹ יִרְגִישׁוּ גַם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטְּפוֹת שֶׁנִּמְשָׁכוֹ מִמֶּנּוּ, הֵן בְּנֵי מִמֶּשׁ הֵן
אוֹתָם שֶׁנִּמְשָׁכוֹ לְמָקוֹם אַחַר חֵס וְשָׁלוֹם, כֵּלָם יִהְיֶה נִמּוּל עֲרַלְתּוֹ לְבָבָם
וְיִרְגִישׁוּ הֵיכָן הֵם מְטָלִים, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה רַעַשׁ גְּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְיִתְעוֹרְרוּ
לְתִשׁוּבָה כֵּלָם:

ב הַזְּמַן הַמְּסַגֵּל לָזֶה הוּא חֹדֶשׁ אֶלּוּל, שָׂאִזּוֹ יְכוּלִין לְזַכּוֹת לְהַרְגִישׁ כְּאֵב
חֲטָאָיו בְּאַמְתּוֹ עַד שְׂיִרְגִישׁוּ גַם הַלְּבָבוֹת שֶׁל זָרְעוֹ לְהֵיכָן שֶׁנִּמְשָׁכוֹ, עַד שְׂיִהְיֶה
נַעֲשֶׂה רַעַשׁ גְּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְיִשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה כֵּלָם:

קמב - מי שאי אפשר לו ללמד כלל

מי שאי אפשר לו ללמד כלל, כגון שהוא עם הארץ. או שאין לו שום ספר. או שהוא בדרך ובמדבר וכיוצא בזה רק שלבו בווער בו וכוסף ומשתוקק מאד ללמד תורה. אז מה שהלב חומד ללמד זה בעצמו בחינת למוד מתוך הספר (עין פנים):

קמג - מעלת המקבל עצה מחכמי הדור

על-ידי שמקבל עצה מצדיקי אמת נעשה המתקת הדינים, גם על-ידי-זה יבוא לו ישועה, גם אם אינו מקבל עצה מצדיקים אז אפשר שתבוא לו רעה חס ושלום על-ידי עצמו בבחינת: "אולת אדם תסלף דרכו" וכי (משלי י"ט ג) אבל אם הוא מקבל עצה מצדיקים אף אם אחר-כך לא עלתה לו יפה הוא יודע שהוא רק מלמעלה:

קמד - אין אדם מת וחצי תאותו בידו

הצדיק שמשבר תאות אכילה עד שאפלו בימים שהתרה אכילה ושתיה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: 'ביום-טוב חציו לה' וחציו לקם' (פסחים ס"ח) או חזו גם כן תאותו בידו, אצל הצדיק הזה אין חלוק בין מיתה לחיים, כי תמיד הוא עובד השם:

קמה - אין אדם מת וחצי וכו

מי שאוחז תאותו ממחלקת זוכה שיאמרו דבר הלכה משמו, ואז הוא דר בשני עולמות וכאלו לא מת:

קמו - עדות ה נאמנה

התורה עומדת אצל האדם בתקף תשוקת תאוותו, וקוראה אותו: "עד מתי פתים תאהבו פתיי" (משלי א' כב), ומחמת תשוקת תאוותו אינו שומע קריאתה, ועושה העברה מחמת הרוח שטות שנכנס בו אבל אחר גמר תאוותו הוא מרגיש תקף את קול קריאתה ומתחרט על העברה:

קמוז - כשם שמי שהוא עזות פנים אין לו חלק בתורה

מי שהוא עזות פנים אין לו חלק בתורה, וכן להפוך מי שאין בו עזות דקדשה אין לו גם כן חלק בתורה. כי צריך שיהיה לו עזות דקדשה כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: 'הוי עז פנימרי' (אבות פרק ה) ומדת הענוה הוא ענין אחר לגמרי, ועקר מדת הענוה שיהיה במדרגה שיוכל להתפאר שהוא ענו, כמו משה רבנו, עליו השלום שכתב בעצמו "והאיש משה ענו", וכמו שמצינו שאמר רב יוסף: 'לא תיתני ענוה דאיכא אנא' (סוטה מ"ט), זהו מדרגת הענוה בתכלית:

קמח - מדת היראה בעצמה היא יראה מהשם יתברך

במדת היראה יש מדרגות, יראה למעלה מיראה עד אין סוף, עין פנים:

קמט - חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך

א קימת חצות הוא המתקת הדינים והוא מסגל כמו פדיון:

ב זמן חצות הוא תמיד אחר שש שעות מתחלת הלילה, בין בקיץ בין בחורף, ואז מתחיל זמן חצות, ונמשך עד גמר אשמורה שניה, דהינו שתי שעות, ובבקר טוב להסתכל על השמים, ועל-ידי-זה נמשך הדעת (עין זהר-הקדוש בשלח דף נ"ז):

קנ - דמות דיוקנו של אביו ראה

דמות דיוקנו של אביו ראה (סוטה ל"ו תנחומא פרשת וישב), הוא דבר נסתר מאד איך הדמות נראתה, כי בנדאי יעקב לא ידע מזה כי סבר שטרף טרף יוסף, ומעלת הנסיון אף שראה דמות דיוקנו הם דברים נסתרים ומכסים מבני אדם:

קנא - סגלה לזרע של קימא

סגלה לזרע של קימא שיאמרו שניהם איש ואשתו קדם הזוג פרשת ובראשי חדשיכם, וכן כשהתינוק חולה חס ושלום יאמרו אז גם כן האיש והאשה פרשת ובראשי חדשיכם:

קנב - כשבא נשמה קדושה לעולם עם הענפים השיכים לה

כְּשֶׁבֵּא נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה לְהַעֲלוֹם עִם הָעֲנָפִים הַשְּׂיָכִים לָהּ, אִזּוּ הַקְּלָפָה מְסוֹבֶבֶת אוֹתָהּ, רַק נִשְׁאָר פֶּתַח נֶגֶד אֲמוּנָה, שֶׁכִּנְגַד הָאֲמוּנָה הַפֶּתַח פְּתוּחַ, וְלִפְעָמִים מִחֲמַת פָּגֶם הָעֲנָפִים מְשַׁלְּכִים אוֹתָם מִשֵּׁם הֵינּוּ מִן הָאֲמוּנָה, וְאִזּוּ מִתְפַּשֵּׁטת הַקְּלָפָה גַם עַל הַפֶּתַח וְאִינֶם יְכוֹלִים לְכַנֵּס וּלְהִתְקַרֵּב אֶל שְׂרָשֻׁם שֶׁהוּא הַנִּשְׁמָה הַנִּיִּל, וְהֵינָה סְתִימַת הַפֶּתַח דְּהֵינּוּ הָאֲמוּנָה כַּנִּיִּל הוּא רַק לְפִי שְׁעָה, בְּעֵת שֶׁצָּרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ לְחוּץ אֶת מִי שֶׁאֵינּוּ רְאוּי לְהִתְקַרֵּב, אֲבָל תִּתְּךָ אַחֲרֵי-כֵן חוֹזֵר הַפֶּתַח וְנִפְתָּח כְּבִתְחִלָּה, וְכִשְׂיֵשׁ חֵס וְשְׁלוֹם רַבּוּי פְּגָמִים אִזּוּ מִתְיָרָאִין וְחוֹשְׁשִׁין שְׁלֵא יִסְתֵּם הַפֶּתַח לְגַמְרֵי חֵס וְשְׁלוֹם עַל-יְדֵי הַתְּגַבְרוּת הַקְּלָפָה הַמְּסַבֶּבֶת הַנִּיִּל, וְאִזּוּ מְעַמִּידִים בַּפֶּתַח הַנִּיִּל יִרְא שְׁמִים שִׁיעֲמֹד לְשֹׁמֵר שְׁלֵא יִכְנָסוּ לְשָׁם, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא תּוֹעֵלֶת נֶגֶד הַקְּלָפָה הַמְּסַבֶּבֶת הַנִּיִּל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְפַּשֵּׁט עַל הַפֶּתַח מִחֲמַת הִירָא שְׁמִים שְׁעוֹמֵד שָׁם, וְעַל-יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ כְּשִׁמוּסָר נִפְשׁוּ לְנִסְעַ וּלְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק, עַל-יְדֵי-זֶה אֶפְשָׁר לְדַבֵּק עֲצָמוֹ אֵלָיו אֶף שְׁעוֹמֵד שָׁם הִירָא שְׁמִים וְשׁוֹמֵר שְׁלֵא יִכְנָסוּ לְשָׁם, אֲדָּ אֶף-עַל-פִּי-כֵן אִי אֶפְשָׁר שְׂיִאִיר אֵלָיו הַחֲכָמָה דְּהֵינּוּ הַמֶּחֶם בְּעֲצָמוֹ :

קנג - ענין קבלת פני תלמיד חכם

הַתְּלָמִיד וְהָרַב הֵם בְּחִינַת חֶמֶה וּלְבָנָה, וְאִם הַתְּלָמִיד יֵשׁ לוֹ פָּנִים הֵינּוּ בְּחִינַת אֲנָפִין נְהִירִין, אִזּוּ יְכוֹל לְקַבֵּל אוֹר פָּנֵי הָרַב עַד שִׁיתְרָאָה בְּפָנָיו אוֹר פָּנֵי הָרַב מִמֶּשׁ, וְכִמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה מְקַבֶּלֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶהוּ עֲנִין קְבֻלַּת פָּנֵי תְּלָמִיד-חֶכֶם, הֵינּוּ קְבֻלַּת פָּנִים שֶׁל הָרַב לְתוֹךְ הַפָּנִים שְׁלוֹ מִמֶּשׁ, אֲדָּ אִם הַתְּלָמִיד אֵין לוֹ פָּנִים דְּהֵינּוּ שֶׁהוּא בְּבְחִינַת אֲנָפִין חֲשׂוּכִין עַל-יְדֵי שֶׁהוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתַאווּת מָמוֹן אִזּוּ אֵין מִתְרָאָה בְּתוֹכּוֹ פָּנֵי הָרַב. וְכֵן מִי שֶׁהוּא עֲזוּת פָּנִים אֵין לוֹ גַם כֵּן פָּנִים דְּקִדְשָׁה וְאֵינּוּ יְכוֹל לְקַבֵּל פָּנֵי הָרַב בְּהַפָּנִים שְׁלוֹ כַּנִּיִּל:

קנד - דע כי יש יראות נפולות

הַעֲצָה הַיּוֹצֵאת מִהַמְּאָמֵר הַזֶּה מְעַנֵּן שְׁעַל-יְדֵי הַתְּבוּדָדוֹת שֶׁאָדָם דִּין וְשׁוֹפֵט אֶת עֲצָמוֹ מְלַמֵּטָה עַל-יְדֵי-זֶה אֵין עָלָיו דִּין מְלַמְעָלָה, וְאִזּוּ אֵין צָרִיךְ לִירָא מִשׁוּם דְּבַר וְעַל-יְדֵי-זֶה מְעָלָה הִירָאָה לְשִׁרְשָׁה לְדַעַת, שֶׁיִּדַע מִמִּי יִתְיָרָא

וכו' כָּבֵר מְבֹאֵר מִזֶּה בְּאֲרִיכוֹת לְעֵיל בְּסִימָן ט"ו עֵין שָׁם:

קנה - עצבות הוא מדה רעה מאד

א אַמוּנָה הוּא בְּחִינַת פֶּחַ הַגּוֹדֵל וְכַח הַצּוּמָח (עֵין פְּנִים) וְהוּא בְּחִינַת אֲרִיכוֹת אַפִּים, הֵינּוּ כְּשֵׁישׁ לֹא אַמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת הוּא גּוֹדֵל וְצוּמָח בְּעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֶפְלוֹ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. כִּי לֹא יוּכַל לְבַלְבֹּלוֹ שׁוּם בְּלִבּוֹל וּמוֹנֵעַ רַק הוּא מְאָרִיךְ אִפּוֹ לְסַבֵּל כָּל מָה שְׁיַעֲבֹר עָלָיו, כִּי כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלִבּוֹלִים מְעַבְּדֵת ה' מָה שְׁאִינוֹ מִתְקַרֵּב לִירְאֵי ה', הַכֹּל הוּא מִחֲמַת עֲצָלוּת וְעֲצָבוֹת וְכַבְּדוֹת שֶׁבָּא מִחֲמַת חֲסָרוֹן אַמוּנָה, כִּי אִם הָיָה לֹא אַמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהֶאֱמַת כְּרֵאוֹי בְּוֹדָאֵי הָיָה רָץ וּמְזַדְּרֵז מְאֹד לְהִתְקַרֵּב לָהֶם, וְכֵן מָה שְׁאִינוֹ מִתְפַּלֵּל כְּרֵאוֹי הוּא גַם כֵּן מִחֲמַת עֲצָלוּת וְכַבְּדוֹת שֶׁבָּא מִחֲסָרוֹן אַמוּנָה, כִּי בְּוֹדָאֵי אִם הָיָה לֹא אַמוּנָה שְׁלֵמָה וְהָיָה מְאָמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד עָלָיו וְשׁוֹמֵעַ כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שְׁיִוָּצֵא מִפִּיו וּמֵאֲזִין לְקוֹל תְּפִלָּתוֹ, בְּוֹדָאֵי הָיָה מִתְפַּלֵּל כְּרֵאוֹי בְּהִתְלַהֲבוֹת וְחֶשֶׁק גְּדוֹל, אֵךְ עֵקֶר בְּלִבּוֹל הַתְּפִלָּה הוּא מִחֲמַת חֲסָרוֹן אַמוּנָה. וְכֵן כָּל הַהִתְרַחֲקוֹת מִצְדִּיקִים וִירְאִים וּמְעַבְּוֹדֵת ה' בְּאֵמַת, הַכֹּל מִחֲמַת חֲסָרוֹן אַמוּנָה, שְׁעַל-יָדֵי-זֶה בָּא עָלָיו עֲצָלוּת וְעֲצָבוֹת וְכַבְּדוֹת הַנִּי"ל, אֲבָל כְּשֵׁישׁ לֹא אַמוּנָה שְׁלֵמָה אִינוֹ יְכוּל לְמַנְעוֹ שׁוּם דְּבָר רַק מְאָרִיךְ אִפּוֹ לְסַבֵּל הַכֹּל, וְגוֹדֵל וְצוּמָח בְּעֲבוּדָת ה' אֵיךְ שְׁיִהְיֶה:

ב לְזִכּוֹת לְאַמוּנָה וְאֲרִיכוֹת אַפִּים כְּנִי"ל הוּא עַל-יָדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁיִהְיֶה לֹא כְּסוּפִים וְגַעְגּוּעִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַד שְׁיִזְכֶּה לְבוֹא לְשָׁם, וְגַם שְׁיִהְיֶה גַעְגּוּעִים לְכָל הַצְּדִיקִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְהוּא סִגְלָה לְבִטֵּל כַּעַס וְעֲצָבוֹת, כִּי אַמוּנָה וְאֲרִיכוֹת אַפִּים שְׁזוּכִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם הַפּוֹדֵד הַכַּעַס וְהַעֲצָבוֹת:

קנו - מה שמדברים בינו לבין קונו הוא בחינת רוח הקדש

הַעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַיּוֹצְאוֹת מֵהַמְּאֵמֵר הֵזֶה בְּקִצְרָה כְּבֵר נֶעְתְּקוּ לְעֵיל בְּסִימָן כ"א עֵין שָׁם:

קנז - אם יתדבק עצמו לדברי התורה היוצאים מפי הצדיק

מי שמתדבק עצמו באמת, לדברי תורה היוצאים מפי הצדיק, ונהנה מהם באמת, בודאי אי אפשר לו אחר-כך לסבל ולחפץ כלל חיי העולם הזה:

קנח - ראו לפעמים אש בוער מרחוק

הרשעים מלאים חרטה, ואלו החרטות מתקבצים ובאים לאיזה אדם, ועל-ידי-זה נבער לבו פתאם להשם יתברך ומתחיל בעבודת ה' ותכף לאחר שעה נתבטל וחוזר לקדמותו, ולפעמים נמשך איזה ימים או איזה שבועות אך לא לנצח ולא לזמן מרבה, וכך זה מחמת שההתעוררות בא לו רק מבחינת החרטות הנ"ל, אך יש בני אדם שאין התלהבות שלהם בא להם מאלו החרטות רק ממקום אחר, כי לאו כל אדם שוה בזה:

קנט - דע שיש אמצעי והיא השכינה

בתורה הקדושה יש שני כחות אש ומים, וכן האדם בשעה שעוסק ומעין בתורה יוצאים הבליים ואדיים ממנו ויש בהם חמימות ולחות שהם גם כן בחינת אש ומים, ומי שזוכה שלמדו עולה להשכינה נעשה מבחינת שני הכחות הנ"ל שפע רוחניות ושפע גשמיות, אך לאו כל אדם זוכה לזה שיהיה למודו עולה להשכינה. ואז כשהתורה יוצאת ואי אפשר לה לעלות אל מקום מכוונה ובתוך כך באים הגרדיני נמוסין (המבארים בזהר הקדוש מקץ ר"ג) השולטין בליה ומכים עליה ונופלת למטה ונתפזרת בכל העולם, וכך בני העולם שואבים מהאור שהוא מלא התורות האלו שלא זכו לעלות למעלה ונתפזרו באור העולם, אז אצל אדם גדול וצדיק או על כל פנים אצל אדם כשר וירא שמים נעשה מזה טל תורה, וקצת זוכים להשיג מזה השגות וחדושים דאורייתא, ולקטנים שאינם יכולים

להשיג ולחדש מגיע להם מזה התעוררות חדש וחשק נמרץ להתורה. שזה גם כן בחינת חדושין שנתחדש החשק והתעוררות אצלו, אבל כשמקבלים מזה בני אדם שאינם פשרים אז נעשה אצלם מאלו התורות לייט (שלשים ותשע) מלאכות ומגיע להם על-ידי-זה חשק נמרץ והתעוררות חדש ליגיעות וטרחות ועבודות העולם הזה שהוא ההפוך ממש מטייל תורה הינו לייט (שלשים ותשע) מלאכות כנ"ל:

קס - הדפק דופק ונוקש באדם

הדפק דופק ונוקש באדם ולפעמים הוא מזכיר אותו לעבודת השם בבחינת: "קול דודי דופק" (שיר השירים ה' ב), ולפעמים הוא מזכיר אותו להפוך חס לשלום:

קסא - המחלקת מגביה ומרים את האדם

המחלקת מגביה ומרים את האדם, כמשל המים שוטפים שמנשאים ומרימים את העץ השוכב על הארץ:

קסב - בימי המגיד, היה איש עשיר ומיחס

על-ידי ענוה שהוא אין ממש על-ידי-זה יזכה לתורה וגדלה במקום אחד, אבל בלא זה קשה שיהיו שניהם יחד תורה וגדלה:

קסג - לפעמים מנח הדבור ומוכן לצאת

א על-ידי תאוות אכילה ושתיה אינו יכול להוציא שום דבור לפני השם ותברך (עין לעיל בסימן ס"ב):

ב כל הארבעה צריכין להודות, מרמוז על ענין צרות הנפש בעבודת השם, שהיא בבחינת: "תעו במדבר", וחולה וחבוש בבית האסורים, וייעלו שמים וירדו תהומות" שבבחינת "יורדי הים", שסובלת ענויים ויסורים וטלטולים גדולים וצרות משנות וכו' והשם ותברך מציל אותה בכל פעם מפל הצרות, ועל זה אנו חייבים להודות תמיד:

קסד - לענין ספורי דברים של הצדיק האמת

יש שבה אף הצדיק שהוא רופא חולי הנפשות ורוצה שיתן לו הצדיק רפואות הינו הנהגות ודרכים, כפי מה שהוא יודע, אבל באמת הצדיק יש לו רפואות יקרים וחשובים ודרכים ישרים אחרים שצריך להנהיגו לרפואתו האמתיות. ולפעמים אי אפשר לו להצדיק לגלות לו פנימיות התורה הצריך לרפואתו בכדי שלא יהיה נעשה אצלו מזה סם מות חס ושלו, על כן ההכרח להלביש לו פנימיות התורה בדברי תורה אחרים, ולפעמים גם זה אינו יכול לקבל ומכרח הצדיק להלביש התורה בספורי דברים חיצונים למען יוכל לקבל הרפואה ההגונה:

קסה - ואהבת לרעך כמוך אני ה

תסבל ותקבל באהבה כל הרעות והיסורים הבאים עליך חס ושלו, כי ראוי שתדע שלפי מעשיך עדין הוא מתנהג עמך ברחמים רבים, כי היה מגיע לך יותר ויותר חס ושלו לפי מעשיך:

קסו - כשהעולם אצל הצדיק אז יש לו ממשלה

כְּשֶׁהָעוֹלָם אֶצֶל הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ מְמִשְׁלָה:

קסז - השבתים ששובתים אצל התלמיד חכם האמת

דַּע וְהֵאֱמֵן כִּי הַשְּׁבֻתִּים שֶׁשׁוֹבְתִים אֶצֶל הַתְּלָמִיד-חֶכֶם הָאֱמֵת הֵם כְּמוֹ תַעֲנִית:

קסח - כשבא לאדם גדלות, סימן שיבוא לו צרה חס ושלו

כְּשֵׁי שֶׁלְאָדָם גְּדֻלַּת סִימָן שֶׁיָּבֹא לוֹ צָרָה רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, וְכֵן לְהַפּוֹד כְּשֶׁהוּא עָנוּ וְשָׁפַל יָבֹא לְכָבוֹד גְּדוֹל:

קסט - והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה

א על-ידי התבודדות שָׁדוֹן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ אִם כֶּדָּרָאוי לוֹ לְהִתְנַהֵג, וּמִתְקַן מֵעֲשׂוֹי שְׂיִתְנַהֵג עַל-פִּי דִינֵי וּמִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה נִמְתַּקֵּן הַדִּינִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכִין לְשִׁמְחָה עַד שִׁירְקַד מְחֻמַּת שְׂמֻחָה :

ב עֵקֶר פְּגָם הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה, וְכֵן לְהַפּוֹד עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה אִז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שׁוֹמֵר לוֹ אֶת הַבְּרִית, הֵינּוּ שְׂהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹזֵר לוֹ לְשִׁמְרֵ אֶת הַבְּרִית קִדְשׁ :

קע - ה מה רבו צרי רבים וכו

על-ידי היסורים והצרות שִׁישׁ לְהֶאָדָם נִכְנַע הַחֹמֶר וְהַגּוֹף, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל וּמֵאִיר הַצּוּרָה וְהַנֶּפֶשׁ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא יָכוֹל לְשִׂאת וּלְהַקִּים וּלְהַרִים רְבִים לְשִׁרְשָׁם :

קעא - ורבים מישני אדמת עפר יקיצו

כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר וְנִתְגַּלָּה שְׁכָל חֲדָשׁ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, יֵשׁ בְּזֶה צְדִיקִים יִלְכוּ בָם שְׁעוּבָדִים עִם זֶה הַשְּׁכָל אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם, שְׂאִינָם עוֹבְדִים בְּזֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַזִּין וּמְחַרְפִּין אֶת הָעוֹלָם עַל שֶׁהֵם יוֹדְעִים מְזָה הַשְּׁכָל הַחֲדָשׁ וְהָעוֹלָם אֵינָם יוֹדְעִים מְזָה :

קעב - כל החסרונות שיש לאדם

א כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת שִׁישׁ לְהֶאָדָם הֵן בְּנִים אוֹ פְּרִנְסָה אוֹ בְּרִיאוֹת הַכֹּל הוּא מֵצַד הָאָדָם עַצְמוֹ, כִּי אִז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹפֵעַ עָלָיו תָּמִיד, אִךְ הָאָדָם עַל-יְדֵי גְשִׁמְיֹתוֹ וְעַל-יְדֵי מֵעֲשָׂיו הִרְעִים עוֹשֶׂה צַל לְעַצְמוֹ שְׂאִין מְגִיעַ עָלָיו אִז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמְזָה בָּאִים לוֹ כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, וְעַל כֵּן אִם הָאָדָם זֹכֶה לְתִקּוֹן מֵעֲשָׂיו וּמְדוּתָיו וְכָל גְּשִׁמְיֹתוֹ, עַד שְׁזֹכֶה לְבִטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי עַד שֶׁהוּא

בבחינת אין שאינו כולל מזה העולם אז אינו עושה צל, וזוהו לקבל אור השם יתברך בשלמות ונשלמים אצלו כל החסרונות:

ב החכמים שהם בחינת אין זוכין לכבוד שהוא עקר אור השם יתברך:

ג כשהשם יתברך וכן הצדיק מראים פנים שחקות חיים וטובה לעולם ולהפוך להפוך חס ושלוש:

קעג - על ידי הכתב יכול הצדיק האמת להכיר הנפש

הנפש והאמונה הם בחינה אחת. ויש עולם האמונה שמשם נלקח מדת האמונה, ועולם האמונה בעצמו יש לו גם כן אמונה בהשם יתברך וזה בחינת שרש האמונה, שהוא בחינת פנימיות האמונה והוא גם כן בחינת פנימיות הנפש, והנה הכותב נותן נפשו בתוך הכתב בבחינת "אנא נפשי" כתיבת "יהבית (שבת ק"ה), ועל כן על-ידי הכתב יכול הצדיק האמת להכיר הנפש ופנימיות הנפש והאמונה ושרש האמונה של הכותב. והדבור שמדבר עם הצדיק הוא במעלה גדולה מהכתב, כי הכתב אינו רק פעלת הנפש, והדבור הוא הנפש בעצמו, על כן יכול לראות מהות הנפש בעצמו:

קעד - כשהדינין, חס ושלוש, גוברים על האדם

כשהדינין חס ושלוש גוברים על האדם אין להמתפלל עבורו להזכיר שמו שלא יתגברו הדינים חס ושלוש:

קעה - מעלת הבכיה הוא כשהיא מחמת שמחה וחדוה

עקר מעלת הבכיה הוא כשהיא מחמת שמחה וחדוה, ואפלו החרטה טוב מאד שתהיה מחמת שמחה, שמרב שמחתו בהשם יתברך יתחרט ויתגעגע מאד על שמרד נגדו, ויתעורר לו בכיה מחמת השמחה:

קעו - צריך האדם למהר מאד לגרש מקרבו הרוח שטות

צריך למהר מאד לגרש מלבו הרוח שטות שנכנס בו ודבוק בו, ועל-ידי התקשרות להצדיק האמת הינו שאוהב את הצדיק אהבת נפש, על-ידי-זה מגרש במהירות גדול את הרוח שטות מלבו ועל-ידי-זה זוכה ללב נשבר:

קעז - ויאמר י"י סלחתי כדברך

א יש צדיקים אמתיים שיש להם כח כזה, כששותין יין לפעמים זוכין לקבל חכמה ומחין קדושים כאלה, עד שיכולין על-ידי-זה לכפר ולמחל עוונות ישראל בבחינת: "ואיש חכם יכפרנה" (משלי ט"ז יד):

ב צריך האדם לבטל רצונו לגמרי נגד רצון השם יתברך שלא יהיה לו שום רצון אחר רק כמו שרוצה השם יתברך הן שיהיה לו ממון ובנים הן לאו חס ושלום, וכשהוא מסתפק עצמו ומתרצה רק ברצון השם יתברך אז ממליך עליו מלכותו יתברך:

קעט - צריך דוקא ודוי דברים

צריך לפרט את החטא, פי צריכין דוקא ודוי דברים להתנודות בדבורים בכל פעם כל מה שעשה בפרטיות, ויש על-זה מניעות רבות, לפעמים נשכח מאתו החטא, ויש שזוכר את החטא וקשה לו להוציא הדבור להתנודות. ועל-ידי שמחה של מצוה כגון חתונה של מצוה, או כשמתגבר לשמח בשמחה גדולה בעת שעושה מצוה, עד שמרקד הרבה מחמת שמחה, על-ידי-זה יוכל להתנודות ודוי דברים ועל-ידי-זה מתקן פגם חטאיו:

קעט - כנגד כל מיני מחלקת הן בגשמיות הן ברוחניות

א תענית מבטל מחלקת בגשמיות וברוחניות. פי כשאינו יכול להתפלל או לעשות מה שצריך בעבודת ה'. זה גם כן בכלל מחלקת. והתענית מועיל לזה להכניע הלב לדבק בהקדוש-ברוך-הוא ולעשות שלום:

ב התענית מחיה מתים, הינו שמחיה הימים שעברו בחשך ואין להם שום חיות, פי מי שפוגם איזה יום שאינו עושה בו מצוות ומעשים טובים, ומכל שכן כשעושה בו רע חס ושלום, אז אין לאותו היום חיות, והוא ממית אותו היום (עין פנים), והתענית מחיה הימים הללו, והכל לפי התענית, וכל מה שמתענה יותר כן הוא מחיה יותר ימים מתים שעברו בחשך:

ג על-ידי התענית זוכין לשמחה וכפי ימי התענית כן זוכין לשמחה:

קפ - בענין סגלת הפדיון

ענין סגלות הפדיון עין פנים:

קפא - כשמתקשרים בקשר איזה אנשים על איש אחד

א כשמתקשרים יחד איזה אנשים וחולקים על איש אחד, אף-על-פי שהוא אדם חשוב יותר מהם, עם כל זה יכולין להפילו, רק שלא יהיו רשעים, כי קשר רשעים אינו מן המנון, אבל אם אינם רשעים אז יכולין להפיל מי שחולקין עליו על-ידי הקשר אף-על-פי שכל אחד לבדו נמוך ממנו, אם לא שזה שחולקין עליו הוא גדול במעלה מאד אז אדרבא הם נתבטלים לפניו, וכש מפילין איזה אדם עקר הנפילה שנופל לתאוות נאוף רחמנא לצלן:

ב כל הדברים שדוברים על הצדיק האמת ועל אנשיו הם טובות גדולות מאד בגשמיות ורוחניות והן הן המציבין אותם:

קפב - מה שהעולם מדברים בספירה

כל מה שהעולם מדברים בכל ימי הספירה הם מדברים רק מהספירה של אותו היום, ומי שהוא מבין יוכל לשמע ולידע זאת, אם יטה אָזְנוֹ היטב לספורי דבריהם ישמע שהם מדברים רק מהספירה של אותו היום:

קפג - הצדיקים שבדור הם יושבין בעגול

הצדיקים שבדור הם יושבים על סדר העגול, והם בחינת בית-דין והשם יתברך הוא ראש בית-דין שלהם, ומתהם יוצא המשפט לכל אחד ואחד הן לזכות והן לחובה, וכן הם מחלקים הפרנסה לכל אחד ואחד פראוי לו, והעקר הוא שיהיה אהבה ביניהם עד שיהיו בבחינת רואין זה את זה:

קפד - כשאחד מדבר עם חברו ביראת שמים

כְּשֶׁמְדַבְּרִין עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, אָף שָׂאִין חֲבֵרוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אָף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בְּעֶצְמוֹ מְקַבֵּל עַל-יְדֵי-זֶה הַתְּעוֹרְרוֹת מִחֲבֵרוֹ, כִּי עַל-יְדֵי שְׂיִצְאוּ הַדְּבוּרִים מִפִּיו לְחֲבֵרוֹ חוּזֵר הָאוֹר אֵלָיו. וְאִם הָיָה מְדַבֵּר אֵלָיו הַדְּבוּרִים בֵּינוֹ לְבֵין עֶצְמוֹ יָכוֹל לֵהִיטֵל שֶׁלֹּא הָיָה מִתְּעוֹרֵר מֵהֶם כְּלָל וְעַל-יְדֵי שֶׁדְּבָרָם לְחֲבֵרוֹ אָף שֶׁחֲבֵרוֹ לֹא נִתְעוֹרֵר, עִם כָּל זֶה הוּא בְּעֶצְמוֹ נִתְעוֹרֵר כִּי חֲזָרוּ אֵלָיו עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהִקְפָּא, כְּמוֹ מִי שֶׁמְפָּקָה וּמְשַׁלֵּךְ אֵיזָה דְּבָר לְכַתֵּל חוּזֵר הַדְּבָר אֵלָיו:

קפה - עקר השלמות היא היראה

עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא הִירְאָה, וַיֵּשׁ שְׁנֵי מֵינֵי יִרְאוֹת, יֵשׁ מִי שֶׁהוּא יָרָא מֵהַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ מְגִדְלָתוֹ וְרוֹמְמוֹתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשִׁלִּיט, וְעַל-יְדֵי יִרְאָה זֹאת אֲשֶׁתֵּלִים שְׂמָא קְדִישָׁא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיֵּשׁ יִרְאָה לְמַטָּה מִמֶּנּוּ הֵינוּ שָׂבָא לְיִרְאָה עַל-יְדֵי יִרְאוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, עַל-יְדֵי שְׂיִרְאָה מִחִיָּה אוֹ מִשֵּׁר אוֹ מֵאֵיזָה פֶּחַד אַחֵר עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִזְכָּר וּבָא לְיִרְאָת ה', וְעַל-יְדֵי יִרְאָה זֹאת נִמְשָׁךְ הַשְּׁפָעוֹת בְּעוֹלָם, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלִי לְקַבֵּל הַשְּׁפָע, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשְּׁתוֹקְקוֹת וְהַרְצוֹן לְנִסְעָה לְצַדִּיקֵי אֲמֵת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה רֶשֶׁם הַכְּלִי, וְאַחֲרֵי-כֵן כְּשֶׁבָא אֵלָיו נַעֲשֶׂה הַכְּלִי, וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְגִיעוֹת וּמְנִיעוֹת יוֹתֵר בְּתַחֲלַת הַהִתְקַרְבוֹת וְהוּא מְשַׁבֵּר עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כְּלִי גְדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת מֵאֲבִיו וְחוֹתָנוֹ וְאֲשֶׁתוֹ וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם שְׂאֵרֵי מְנִיעוֹת וְהוּא צָרִיךְ לְהַתְיַגֵּעַ לְטָרַח וּלְהַתְחַזֵּק מֵאֵד לְשַׁבֵּר, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכָהּ קְדֻשָּׁה וְטְהָרָה אַחֲרֵי-כֵן. וְכָל מִי שֶׁהִיגִיעוֹת וְהַמְנִיעוֹת יוֹתֵר, וְכִשְׁמִשְׁבֵּר, הַכְּלִי יוֹתֵר גְּדוֹלָה לְקַבֵּל בְּתוֹכָהּ קְדֻשָּׁה וְטְהָרָה לְהִתְקַרֵּב לְהַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה לְיִרְאָה וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת וְזוֹכָה לְהַשְׁלִים שְׂמָא קְדִישָׁא, כִּי עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת עַל-יְדֵי הִירְאָה:

קפו - מה שמספרין מופתים מהצדיקים

על-ידי אמונה שמאמין בדברי הצדיק הוא רואה ממנו מופתים גדולים בכל עת, כי הצדיק בודאי מלא מופתים, וכשהוא מאמין בהצדיק האמת הוא מבין למפרע בדברי הצדיק בכל מה שיארע לו שזה היתה פונת הצדיק, כי בהדברים שדבר עמו רמז לו שיהיה כן, שכל מה שנעשה אחר-כך רואה שהכל היה מרמז בדבריו:

קפז - ולך ה החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו

מה שהשם יתברך משלם לאדם מדה כנגד מדה הוא חסד גדול מאת השם יתברך, כי על-ידי-זה הוא מבין החטא שפגם בו ולשוב בתשובה, ועקר מה שמשלם השם יתברך מדה כנגד מדה הוא בארץ ישראל, כי שם מדקדקים לשלם לאיש כמעשהו, וזהו: "ארץ אכלת יושביה" (במדבר י"ג לב) אכלית ראשי-תבות אתה תשלם לאיש כמעשהו (תהלים ס"ב):

קפח - צריך לנסע להצדיק לחזר על אבדתו

קדם שיוצא האדם לאויר העולם מלמדיו ומראים לו כל מה שצריך לעבד ולהשיג בזה העולם, וכיון שיוצא לאויר העולם מיד נשפח ונאבד ממנו הכל, ובשביל זה צריך לנסע להצדיק לבקש אחר אבדתו, כי כל האבדות האלה של כל בני העולם כלם הם אצל הצדיק:

קפט - צריך לזהר מאד מעצבות ועצלות

עקר נשיכת הנחש הוא עצבות ועצלות, על כן צריך לזהר מאד מעצבות ועצלות:

קצ - ויגד משה את דברי העם אל ה

הצדיק האמת שהוא בחינת משה, במה שיצא הדבור מפי ה' לעשות אין לו שום בחירה על זה לעשות, רק עקר בחירתו הוא לכוון רצון השם יתברך ולהבין רצונו יתברך במה שאינו מגלה רצונו בפרוש בבחינת 'משה הוסיף יום אחד מדעתו' (שבת פ"ז), שבזה היה תלוי בחירת משה לקבל את התורה או שלא לקבל כי לא היה אפשר לקבל את התורה רק אחר שלשה ימים כמו שהיה באמת, והשם יתברך לא אמר לו רק שני ימים, ומשה בעצמו היה צריך להבין מדעתו ובחר לו לקבל את התורה והוסיף יום אחד:

קצא - דע שאפשר שישב אחד אצל חברו במקום אחד בגן עדן

עקר הרגשת תענוג ושעשוע עולם הבא וכל הש"י (השלש מאות ועשרה) עולמות שעתיד הקדוש-ברוך-הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק הוא רק בלב, כי הלב יכול לתפס במקומו המעט עד אין חקר ואין מספר, ושם מקום הרגשת כל התענוגים והשעשועים, ועל כן אפשר שישב אחד אצל חברו בגן עדן ולזה יהיו לו כל התענוגים והשעשועים וכל הש"י (השלש מאות ועשרה) עולמות, וחברו אף-על-פי שישב אצלו לא ירגיש כלום, כי לבו חסר מכל הטובות והשעשועים שיש לחברו הצדיק בתוך לבו, אשרי לו:

קצב - דבור אמת שיוצא מפי הצדיק האמת

א מי ששומע דבור מפי הצדיק האמת ובפרט כשרואה אותו אז, הוא מקבל בחינת הפנים של הצדיק ובחינת שכלו ונשמתו, אך צריך לשמר עצמו משכחה, כי שכחה משפחת כל זה ממנו, וכשזוכה לזכרון לזכר דברי הצדיק כמו שאמרם או על-ידי מה שחוזר מאה ואחת פעמים שעל-ידי-

זֶה זֹכְרוֹ, אִז כְּשִׂיאֵמֶר זֶה הַדָּבָר בְּשֵׁם הַצְּדִיק נֶצְטִיֵּר לְפָנָיו דְּמוֹת דְּיוֹקְנוֹ
שֶׁל הַחֶכֶם וְהָרִי הוּא כְּאֵלוֹ אָמְרוּ הַצְּדִיק בְּעֶצְמוֹ, אֵד שְׂיִהְיֶה הַזְּכָרוֹן בְּאֵמֶת
בְּכַח הַזְּכָרוֹן:

ב כְּשִׁשׁוּמַע הַחֲדוּשׁ מִפִּי הָרַב בְּעֶצְמוֹ בְּעֵת שְׁחִדֵּשׁ אוֹתוֹ הָרַב עַל-יְדֵי-זֶה
יִזְכְּרֵהוּ הַיֵּטֵב, אֲבָל כְּשִׂאֵינוֹ שׁוֹמַע מִפִּי הָרַב בְּעֶצְמוֹ אוֹ אֶפְלוּ מִפִּיו לְאַחַר-
כֵּן שֶׁלֹּא בְּעֵת שְׁחִדֵּשׁ אוֹתוֹ הַחֲדוּשׁ אִז יוּכַל לְשַׁכְּחוֹ בְּקָל:

ג בְּכָל סֵפֶר יֵשׁ שֵׁם דְּמוֹת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל הַחֶכֶם שְׁחִדֵּשׁ אֵלוֹ הַדְּבוּרִים שְׁבִזָּה
הַסֵּפֶר:

ד הַדְּבוּר הָאֵמֶת שְׂיוֹצֵא מִפִּי הַצְּדִיק הָאֵמֶת אֶפְלוּ בְּמַלִּי דְּעֵלְמָא הוּא יָקָר
מִדְּבָרֵי תּוֹרָה שֶׁל צְדִיק אַחַר, כִּי שֵׁם יָכוֹל לִהְיוֹת תַּעֲרוּבוֹת הַרְבֵּה, אֲבָל זֶה
הַדְּבוּר הַיּוֹצֵא מִפִּי הַצְּדִיק הָאֵמֶת הוּא רַק אֵמֶת לְבַד, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא רַק אֵמֶת
וְאִין בּוֹ שׁוֹם תַּעֲרוּבוֹת אִין יָקָר מִמֶּנּוּ:

ה אֵמֶת הוּא הַפְּנִים שֶׁל כָּל הַפְּנִים דְּקִדְשָׁה:

קצג - המחשבה יש לה תקף גדול

א הַמַּחְשְׁבָה יֵשׁ לָהּ תִּקְוָה גְּדוֹל וְאִם יִחַזַּק וַיִּגְבֵּר מַחְשְׁבָתוֹ עַל אֵיזָה דְּבָר
שֶׁבְּעוֹלָם יוּכַל לַפְּעֵל שְׂיִהְיֶה כֵּן, רַק שֶׁהַמַּחְשְׁבָה תִּהְיֶה בְּבִטּוֹל כָּל הַהֲרַגְשׁוֹת
וְהַמַּחְשְׁבָה תִּקְיָפָה כָּל-כֵּן עַד שֶׁאֶפְשֵׁר לְמָסַר נַפְשׁוֹ בְּמַחְשְׁבָתוֹ מִמֶּשׁ, הֵינּוּ
שִׂיקָבֵל בְּמַחְשְׁבָתוֹ שֶׁהוּא מְרַצָּה לְמָסַר נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם בְּאֵיזָה מִיִּתָּה
שֶׁתִּהְיֶה עַד שְׂיִרְגִּישׁ צַעַר הַמִּיִּתָּה מִמֶּשׁ. אֵד יְכוּלִין עַל-יְדֵי-זֶה לְמוֹת מִמֶּשׁ,
עַל כֵּן בְּעֵת שְׂיִרְגִּישׁ שְׁקָרוֹב שֶׁתִּצָּא נַפְשׁוֹ צָרִיד לְמַנַּע וּלְהַרְחִיק עֲצָמוֹ לְבָלִי
לְשֹׂאֵר שֵׁם, שֶׁלֹּא יָמוֹת בְּלֹא עֵתוֹ חָס וְשָׁלוֹם:

קצד - מי שרוצה כבוד הוא שוטה

מִי שְׂרוֹצָה כְּבוֹד הוּא שׁוֹטָה, עֵינָן פְּנִים:

קצה - בצר הרחבת לי

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ שְׁבִכָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִין שֶׁבְּעוֹלָם יֵשׁ בָּהֶם אֵיזָה הַרְחָבָה, מִלְּבַד מֵהַ שְׁצָרִיךְ לְצַפּוֹת שֶׁבְּחִסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעַ וַיְבַטֵּל הַצָּרָה לְגַמְרִי, אֲךָ גַם בְּהַצָּרָה בְּעֶצְמָהּ בּוֹדֵאֵי יֵשׁ בָּהּ אֵיזָה הַרְחָבָה, וְתִסְתַּכֵּל עַל זֶה הַיֵּטֵב לְמִצָּא הַהַרְחָבָה שֶׁבְּתוֹךְ הַצָּרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תּוּכַל לְסַבֵּל וּלְקַבֵּל כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְלֹא תִתְבַּהֵל מִשּׁוֹם דָּבָר, וְעַל-יְדֵי-זֶה תּוּכַל לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תְּמִיד בְּכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹשִׁיעַ לְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

קצו - אל תעשה תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים

אֲסוּר לְהֶאָדָם לְהִתְעַקֵּשׁ בְּתַפִּלָּתוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה לוֹ דְּוָקָא בְּקִשְׁתּוֹ, כִּי זֶה כְּמוֹ לֹקַח דָּבָר בְּחִזְקָה בְּגִזְלָה, רַק צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לֹא לֹא:

קצז - לשון הרע של העולם מזיק ופוגם את העניות

אִין זֶה מַעֲלַת הָעֲנָוָה לְהִרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּכַפִּיפַת רֹאשׁ בְּדַרְךְ שְׁטוּת כְּאִלוֹ הוּא עָנּוּ, כִּי זֶהוּ עֲנָוָה פְּסוּלָה, וְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת הָעֲנָוָה כְּשֶׁהִיא בְּחֻכְמָה, וְעַל-יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע שֶׁהָעוֹלָם מְדַבְּרִים נַעֲשֶׂה פְּרוּד בֵּין עֲנָוָה לְחֻכְמָה. וְאִז אֵי אִפְשָׁר לְצַדִּיקִים לְהִיּוֹת עֲנוּיִם אִם לֹא מִי שֶׁהוּא גְדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד בְּמִדַּת הָעֲנָוָה, עַד שֶׁגַם פְּגָם לְשׁוֹן הָרַע שֶׁל הָעוֹלָם אֵינּוּ מְזִיק לוֹ לְעֲנָוָה שְׁלוֹ:

קצח - כשאחד צועק להשם יתברך

כְּשֶׁאֶחָד צוֹעֵק לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹמְרִים לוֹ לִסְע, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: "מָה תִצְעֵק אֵלַי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ" (שְׁמוֹת י"ד טו):

קצט - דע שיש המתקה להנצל מענש של אלמן

על-ידי שְׁמֵרָגִישִׁים טַעַם מְתִיקוֹת בְּהַתּוֹרָה נְצוּלִין מְעַנֵּשׁ שֶׁל אֶלְמָן שְׁלֵא תַמּוֹת אֲשֶׁתוֹ חֵס וְשְׁלוֹם:

ר - הטעם שהצדיקים שבזמן הזה הם עשירים

הַצְּדִיקִים שֶׁבְּזַמַּן הַזֶּה הֵם הֵם הַצְּדִיקִים שֶׁהָיוּ בְּזַמַּנִּים הַקּוֹדְמִים בְּסוֹד הַגְּלָגוּל וַיִּכְבֵּר קִימוֹ הַתּוֹרָה מְעַנֵּי עַל כֵּן זוֹכִים עֲתָה לְקִימָה מְעֻשָּׂר:

רא - בפסח צועקין בהתפלה

א מְרָמֵז בְּתַרְגוּם (אִיכָה ב' ט) בְּפָסוּק: "קוֹל נְתַנּוּ בְּבֵית ה' כִּיֹּס מוֹעֵד" שֶׁבְּפָסַח צוֹעֲקִים בְּתַפִּלָּה:

ב צְדָקָה תִצְלֵל מִמְּוֹת רְאִשֵׁי-תִבּוֹת מִצַּת:

ג סגלה לחלי נופל רחמנא לצלן לפזר צדקה, פיזר ניתו ל'אביוניים (תהלים)
קייב (ט) ראשי-תבות נפל:

רב - כל מי ששכלו קטן ביותר, צריך לחלק לו כבוד ביותר

כל מי ששכלו קטן ביותר צריך לחלק לו כבוד ביותר על כן צריך האדם
להגדיל דעתו כדי שלא ירצה בכבוד ויהיה בורח מן הכבוד:

רג - מספורי דברים של הנשים יכולים לידע מעמד השכינה

מרדכי היה מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר שהיא
השכינה פיזע, כי מרדכי היה משיג זאת לידע שלום השכינה על-ידי
ספורי דבריהם:

רד - המעות שנותנין לתלמיד חכם הוא בחינת תורה

המעות שנותנין לתלמיד חכם הוא בחינת תורה ממש, ואין עברה יכולה
לכבות זה המעות שנותנין לתלמיד-חכם כי אין עברה מכבה תורה, וזה
מעות ראשי-תבות "ואין עברה" מכבה "תורה (סוטה כ"א):

רה - תקון למקרה לילה

תקון למקרה לילה רחמנא לצלן, לומר עשרה קפיטל תהלים באותו היום שארע לו חס ושלוס, כי יש כח באמירת תהלים להוציא הטפה מהקלפה שלקחה אותה, וצריך לכון בשעת אמירת תהלים שתהלים בגימטריא תפ"ה, שהוא מכוון כמספר השני שמות אל אלהים במלואו כזה, א"י למ"ד א"י למ"ד היי יו"ד מ"ם, שעל-ידי השני שמות אלו יוצאה הטפה מהקלפה לילית שגימטריא שלה ת"פ, ועם החמש אותיות תפ"ה (כמנין תהלים) שהיא הממנה על זה, ומה שצריכין לומר עשרה קפיטל תהלים דוקא עין פנים, ואלו הן, מכתם לדוד ט"ז, לדוד משפיל ל"ב, אשרי משפיל אל דל מ"א, כאיל תערג מ"ב, למנצח אל תשחת נ"ט, למנצח על ידותון ע"ז, תפלה למשה צ', הודו לה קראו ק"ה, על נהרות בבל קל"ז, הללויה הללו אל בקדשו ק"נ, והם תקון גדול מאד לזה, ומי שזוכה לאמרם באותו היום אין צריך לפחד עוד כלל מפגם הנורא הזה כי בודאי נתתקן על-ידי-זה:

רו - תעיתי כשה אבד בקש עבדך

השם יתברך דרכו לקרות את האדם תכף כשרואה שהוא תועה מדרכו השכל, יש שקוראו ברמיזה ויש בקריאה ממש, ויש שבועט בו ומכהו, וכשעדין לא נטה הרבה מדרכו הישר אז אפשר לו בקל לשוב מחמת שהוא מכיר עדין את הקול ורגיל בו, כי זה סמוך הנה אצל השם יתברך ועדין לא שכח את הקול, אבל כשכבר נטה הרבה מהדרכו אז כבר שכח קול התורה והשם יתברך, ואינו מכיר בו, וקשה לו אז לשוב, כמשל הרועה שתעה אצלו שה מהדרכו, וכאשר לא תעה הרבה עדין, אז מכיר את קול הרועה, וכשהרועה קורא אותו הולך אחריו תכף אבל כשתעה הרבה מהדרכו, כבר שכח את קול הרועה ואינו מכיר בו, וגם הרועה מייאש מלבקשו מחמת שזה זמן רב שתעה מאתו. על כן צריכין לבקש מהשם יתברך ולצעק בקול גדול מעמק הלב "תעיתי כשה אבד בקש עבדך", הינו שתמהר לבקשני כל זמן שאני זוכר על כל פנים עדין קול התורה והמצוות, וזה "כי מצותיך לא שכחתי" עדין על כן רחם עלי ומהר לבקשני מיד למען לא אבד חס ושלוס:

רז - כל הדבורים הם בחינת גבורות

כל הדבורים הם בחינת גבורות וצריך להמתיקם. וההמתקה הוא על-ידי למווד התורה ודבורים טובים שמדברים, על כן צריך לשמר את הדבור מאד ולבלי לדבר דבורים רעים ובפרט לשון הרע חס ושלו, מכל שכן וכל שכן שצריך לשמר מאד מלדבר חס ושלו על צדיק הדור כדי שלא יתגברו הדינים חס ושלו. ועל-ידי אלו הדבורים רעים יכולים לגרום שיפל הצדיק הדור ממדרגתו חס ושלו, כשאינו בעל כח גדול להמתיק אלו הגבורות הקשות, או שיסתלק חס ושלו על-ידי-זה, ואז על-ידי הסתלקותו, נשמתו ממתקת אלו הגבורות הנ"ל:

רח - צופה רשע לצדיק ומבקש

א מה שקהרשעים עושים יסורים לצדיקים ורודפים את הצדיקים, זה סבה מאת השם יתברך כדי שיתבונן הצדיק ויפשפש במעשיו, והם כמו שומרים לשמר את הצדיק מלפל בגשמיות:

ב גם הוא טובה להם לצדיקים מעט המחלקת שיש עליהם, כי המחלקת הוא כמו מכסה להם שלא יתגלו ויתפרסמו יותר מכדי הצורך, אך החולקים רוצים לכסותם לגמרי להעבירם מן העולם חס ושלו אבל השם יתברך לא יעזיבם בידם:

רט - תפלות כנגד תמידין תקנום

יש לכל אדם תפלות רעות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: 'ענבא על מחתרתא רחמנא קריא' (ברכות ס"ג לפי נסחת היעין יעקבי) ואחר-כך פשעומד להתפלל אז התפלה הרעה מבלבלת אותו, והתקון לזה הכנסת אורחים תלמידי חכמים:

רי - על ידי משא ומתן באמונה הוא מקים "ואהבת"

על-ידי משא ומתן באמונה מקים מצות עשה ואהבת, ששם שמים מתאהב על ידו כנ"ל סימן צ"ג, ועל-ידי-זה יהיה לו פרנסה בלי גיעה וטרח:

ריא - מה שהעולם נוסעין על ראש השנה לצדיקים

מה שהעולם נוסעין על ראש-השנה לצדיקים, כי עקר המתקת הדינים אינו אלא על-ידי קדשת וטהרת המחשבות, ואי אפשר לטהר ולקדש המחשבה אלא על-ידי התקשרות לצדיקים, וראש השנה הוא מקור הדינים של כל השנה, וצריך לטהר המחשבות כדי להמתיקם, ובשביל זה נוסעין לצדיקים כדי לזכות לקדשת המחשבה ולהמתיק הדינים:

ריב - זה בחינת מחאת כף אל כף

א על-ידי המחאת כף אל כף בשעת התפלה, על-ידי-זה יכולים לדבר כראוי השבחים והתארים שאנו מכנים ומדמים אותם ותברך שזה בחינת שמביטין בתמונת ה'. גם זה בחינת "וידי אדם מתחת כנפיהם" (יחזקאל י"א), כי הכנפים הם הדבורים בחינת: "ובעל כנפים גיד דבר" (קהלת י"ב). גם על-ידי-זה נכלל התפלה בתוך תורה שבכתב ותורה שבעל פה:

ב כח הדבור בא על-ידי התקשרות לצדיקים:

ריג - כשהקדוש ברוך הוא רוצה להסתיר ולכסות את האדם

א יש שם סא"ל היוצא מפסוק "אתה סתר לי (תהלים ל"ב ז), וכשהקדוש-ברוך-הוא רוצה להציל את האדם ממנות שנגזר עליו ולהסתיר ולכסות אותו מן הבעל דבר אז הוא מסתיר ומכסה אותו בזה השם, והבעל דבר מבקש מקום שיוכל להכניס תחת המכסה והמסתיר. אך תכף פשטמביט עליו אין לו כח מחמת השם הזה (עין פנים):

ב צריך להפסיק בין תבת אתה סתר לי לתבת מצר כדי שלא לעשות צרוף השם סמאל חס ושלום (עין פנים):

ריז - בדורות הראשונים כשהיו יודעים יום מיתתם

מה שמצינו בני אדם שמתים באמצע למודם, שלא כדורות הראשונים כשהיה יודע יום מיתתו היה עוסק בתורה ולא היה להפעל דבר שום שליטה עליו, דע שאם הלמוד כהגון בודאי אין לו שום כח, אבל אם אין הלמוד כראוי, בפרט למוד גמרא אם אינו כראוי אז הוא מקבל יותר כח מהלמוד. כי תלמוד בגימטריא אותיות של שמה (לילית) על כן יש כח בלמוד התלמוד או להכניע אותה או להפוך חס ושלום:

רטו - דע שיש עשרים וארבעה מיני פדיונות

יש עשרים וארבעה מיני פדיונות להמתיק הדין מכל העשרים וארבעה בתי דינים וכנגד כל בית-דין יש פדיון מיוחד ויש פדיון אחד שכולל כל העשרים וארבעה בתי דינים, ולא נמצא כי אם חד בדרא שיידע זה הפדיון,

וּפְעָמַיִם אֶפְלוּ כְּשֶׁזָּה הַצְדִּיק עוֹשֶׂה פְדִיּוֹן אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵינּוּ מוֹעִיל, זֶה מַחְמַת כִּי לֹא בְּכָל פַּעַם בָּא לָהֶם מִלְמָטָה פְדִיּוֹן כְּזֶה שְׂיֻכַּל לְהַמְתִּיק כָּל הָעֹשִׂיִם וְאַרְבָּעָה בְּתֵי דִינִים בְּבֵת אַחַת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא לָהֶם הַהֲמַתְקָה הַזֹּאת מִשְׁתַּמְּשִׁין עִמָּה לְצַרְדָּ דְּבַר אַחַר הֵינּוּ לַעֲשׂוֹת גְּרִים, כִּי כָּל זְמַן שְׂיֵשׁ עֲבוּדָה זָרָה בְּעוֹלָם חָרוֹן אֶף בְּעוֹלָם, וְכִשְׁמַמְתִּיקִים הַדִּין וְהַחֲרוֹן אֶף נִמְתָּק הָעֲבוּדָה-זָרָה וְנִעֲשִׂין

רטז - הפילוסופים קורים להטבע "אם כל חיי"

מֵה שְׂיֵשׁ חַיִּי (שְׁמוֹנֶה-עֶשְׂרֵה) בְּרֻכּוֹת הַתְּפִלָּה חוּץ בְּרֻכַּת הַמִּינִים, כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה אָנוּ מִבְּטָלִין הַטֵּבַע שֶׁהַפִּילוֹסוֹפִים קוֹרִין אוֹתָהּ אִם כָּל חַי, וּמְכַנְיְעִין וּמְבַטְלִין הַמִּינִים וְהָאֶפִיקוֹרְסִים:

ריז - זכרו תורת משה

"זְכֹרוּ" תּוֹרַת "מֹשֶׁה (סוּף מִלְאָכִי) רָאִשִׁי-תִּבּוֹת תַּמְיִז חֶסֶד וְאִי. כִּי אֲזַבְּתֶמוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַזְכָּרוֹן לְתַקּוֹן הַשְּׂכֵחָה שְׁנֵתְהוּהָ עַל-יְדֵי הַלּוּחוֹת שְׁנֵשֶׁתְּבָרוּ בוֹ, וּמֵאַחַר שְׁנֵשֶׁתְּבָרוּ הַלּוּחוֹת נִסְתַּלַּק הַיָּאוּ כִּי הַלּוּחוֹת אֲרָכּוּ וְרַחְבּוֹ:

ריח - לפעמים כשנגזר על האדם

לְפַעְמַיִם פְּתֹאֵם הָאָדָם נוֹסֵעַ לְאִיזָה מְקוֹם רְחוּק זֶהוּ כְּדִי לְהַסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ מֵאִיזָה גְזָרָה שְׁנִגְזַר עָלָיו. וְאֶף שֶׁהוּא אֵינּוּ יוֹדֵעַ מִזֶּה עִם כָּל זֶה הַנִּפְשׁ יוֹדֵעַת מִזֶּה, עַל כֵּן בָּא לוֹ רָצוֹן לְנִסְעָה, אֲדָּ כְּשֵׁנִתְפָּרֵס שֶׁם יוּכַל לְהִזְיֵק לוֹ

ריט - בצע אמרתו

כְּשֶׁאָדָם מַעֲלִים וּמְסַתֵּיר וּמְקַטֵּין אֶת עֲצָמוֹ בְּעֵנְוָה וְשִׁפְלוּת אֶז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
כְּבִיכּוֹל גַּם כֵּן מֵרָאָה עֲצָמוֹ אֱלֹיוּ בְּבַחֲיִנַת עֵנְוָה וְשִׁפְלוּת, וּמְצַמֵּץ אֶת
גְּאוֹתוֹ וּגְאוֹנוֹ וּמְקַטֵּין אֶת עֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל וְשׁוֹכֵן עִמּוֹ בְּבַחֲיִנַת אֲשֶׁכֶן וְאֶת דְּכָא
(יִשְׁעִיָּה נז, טו). אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מִתְגַּאֵה וּמִתְגַּדֵּל חֵס וְשִׁלּוּם אֶז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
גַּם כֵּן מֵרָאָה גְּאוֹתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ אֲשֶׁר מִי יוֹכֵל לְסַבֵּל וּלְקַבֵּל כְּבוֹדוֹ וּגְאוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ, כִּי "הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וְהַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּד" וְכוּ' (מְלָכִים-א ח כז)
וּמִזֶּה בָּא חֲרָבֵן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים:

רכ - יש כמה דברים יקרים בעולם

אִם יֵשׁ אִיזָה צַעַר לְאָדָם חֵס וְשִׁלּוּם וְהוּא מְסַפֵּר צַעְרוֹ לְפָנֵי חֵכֶם אוֹ גְבוֹר
אוֹ עֲשִׂיר עַד שְׁיַעֲזֹר רַחֲמִים אֲצֵלוֹ יְכוֹל לְהוֹשִׁיעַ מִצַּעְרוֹ:

רכא - על ידי שנותנין מעשר נצול משונאים

א על-ידי שְׁנוֹתְנִים מְעַשֵּׂר, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹשִׁיט יָדוֹ וּמְכַסֶּה עָלָיו בְּצֵל יָדוֹ
וּמְצִילוֹ מִשְׁנָאִיו:

ב גַּם זֹכֵין עַל-יְדֵי מְעַשֵּׂר לְהַסְתַּפְּקוֹת שְׁסִתְּפִק עֲצָמוֹ בְּמָה שְׁיֵשׁ לוֹ:

רכב - צריך להיות תמיד בשמחה ולעבד ה בשמחה

צריך להיות תמיד בשמחה ולעבד את ה' בשמחה, ואם לפעמים נוכל ממדרגתו צריך לחזק את עצמו בימים הקודמים שהיה מזריח לו איזה הארה קצת ויאחז את עצמו עתה בהתעוררות והזריחה שהיה לו מקדם, עד אשר יעזרו השם ויחזר ויזרח לו אורו יתברך אמן:

רכג - כשהצדיק צריך לבקש מאת השם יתברך

לפעמים יכול להיות שלא ימלאו בקשת הצדיק כי זמנין דשמע וזמנין דלא וכי (זהר ויגרא ק"ה:) אבל יש צדיק שיכול לגזור ולומר אני אומר שיהיה
כן:

רכד - אפלו הרחוקים מן הצדיק

אפלו הרחוקים מן הצדיק מקבלים חיות והארה ממנו:

רכה - כשהראה בשלמות על ידי זה הבטחון בשלמות

יש כמה מעלות ומדרגות בבטחון עד אין סוף וכל מה שהשכל גדול ביותר יש לו בטחון יותר, וכפי הבטחון כן זוכה להרבות בצדקה, ועל-ידי-זה

זוֹכָה לְהַשְׁלִים וּלְתַקֵּן הַדְּבָר שֶׁהוּא גָּדֵר הָאָדָם:

רכו - נגונים של יללה ועצבות

יש נגונים של יללה ועצבות שהם מבחינת הסטרא אחרא, ודרך בני אדם למשך אחר נגונים האלה וכשמוזמרין הנגונים האלה בשבת על-ידי-זה מעליו אותם:

רכז - מה שאומרים כשעוברין על הקוצרים ה יעזר

כשעוברין על הקוצרים ואומרים להם ה' יעזר (שתי פעמים) על-ידי-זה יש עליה להרשעים המגלגלים בעשבים האלה:

רכח - כשהקדוש ברוך הוא מסתכל בנשמה

כשהקדוש-ברוך-הוא מסתכל בנשמה שתוכל להחזיר בני אדם בתשובה ולעשות גרים אז הוא יתברך בעצמו כביכול מבקש ורואה שיהיה מחלקת עליה:

רכט - דע שיש עצים שכשעושין מהם מטה

יש עצים כשעושים מהם מטה, מסגלים להולדת בנים ולגדלם וכן להפוך
יש שאינם מסגלים וכו':

רל - מי שיש לו עינים לראות

מי שיש לו עינים לראות יכול לראות ולהפיר בהפנים של התלמיד מי הוא
רבו, ובלבד כשראה רבו פעם אחת:

רלא - וצבא השמים לך משתחווים

בשעה שאומרים וצבא השמים לך משתחווים ראוי להתפלל על כל דבר,
כי אז באים כל צבא השמים להשתחוות ולתת שבח והודאה אליו ותברך,
על כן טוב לבקש אז מהשם ותברך שיצוה עליהם שימשיכו לו כל מה
שצריך. כגון אם צריך לרפואה וכו' במחשבתו אז שיצוה השם ותברך
עליהם שימשיכו הכחות הצריכים לרפאותו בתוך לחם ומים וכן כל
פיוצא בזה (עין לקוטי מוהר"ן תנ"א סימן א):

רלב - הללו את ה' מן השמים וכו'

בשעה שאומר הללו את ה' מן השמים וכו' הללוהו כל מלאכיו וכו' ראוי
להאדם להתעורר להתפלל בחיות והתלהבות גדול מאמר שהאדם
בתפלתו הוא קורא לכל המלאכים והשרפים והאופנים וחיות הקדש
ולכל העולמות ומצוה ופוקד עליהם להללו ולשבחו ותברך:

רלג - כשמתגברים על האדם מחשבות רעות והרהורים

א מחשבות טהורות הם בחינת חיות טהורות ומחשבות רעות הם בחינת חיות טמאות, והמלחמה שיש להאדם במחו בענין המחשבות הוא מלחמה ממש בין החיות טהורות והטמאות, ומניחים בכונה מלמעלה שינצחו זה עם זה, כי יש להקדוש-ברוך-הוא תענוג גדול כשהם מנצחים זה עם זה, והאדם מתגבר על החיות טמאות ומנצח אותם :

ב הכלל שאי אפשר בשום אופן שיהיו שני המחשבות ביחד בפעם אחת. על כן בקל יכולין לגרש המחשבות רעות רק בשב ואל תעשה. דהינו שלא לחשב אותה המחשבה רק לחשב איזה מחשבה אחרת בתורה ועבודה או אפלו משא ומתן וכיוצא בזה שימשך מחשבתו לאיזה מחשבה אחרת ועל-ידי-זה יפטר ממילא ההרהורים והמחשבה רעה שבאה עליו, כי אי אפשר שיהיה שני מחשבות ביחד בשום אופן, וכבר מבאר שאין צריכין לנענע ראשו הנה ונהנה כדי לגרש המחשבות רעות כי אין זה מועיל כלל, רק יחשב מחשבה אחרת כנ"ל, ואל יסתכל לאחוריו כלל וכנ"ל :

רלד - ספורי מעשיות מצדיקים הוא דבר גדול מאד

א המחשבה גבה מאד ומי שרוצה לחשב מחשבות קדושות לעלות לעולם המחשבה, אז הוא צריך לשתק לגמרי, כי אפלו אם ידבר אז דבור הגון הוא מפסיד את המחשבה, אך אפלו אם ישתק לגמרי עדין יש בלבולים הרבה שמבלבליו המחשבה ועל זה צריכין טהרת המחשבה :

ב לזכות לטהרת המחשבה הוא על-ידי ספורי מעשיות מצדיקים, הינו שישפר מה שנעשה עמם ואת כל הגדולות אשר עשו, כי זה הוא דבר גדול מאד כי על-ידי-זה נטהר מחשבתו ועל-ידי-זה ממתיק הדינים ונצול מכל הצרות, אבל אי אפשר לספר מעשיות מצדיקים כי אם מי שיודע להבדיל בין האור ובין החשך, דהינו בין מעשיות של צדיקים למעשיות של רשעים ושקרנים (עין פנים), ולזכות לזה הוא על-ידי ארץ ישראל :

ג ארץ ישראל הוא כלליות הקדשה שבכל הקדשות, ושם זוכין לצאת מטבעיות ולידע ולהאמין שהכל בהשגחה לבד שזה הוא כלליות הקדשה, ועל-ידי-זה יכולין להדמות אליו יתברך ולהבדיל בין האור והחשך, ואז

יכולין לספר ספורי מעשיות של צדיקי אמת, כי יודעין להבחין ביניהם
להפוך, ואז זוכין על-ידי-זה לטהרת המחשבה ולהמתיק הדינים
ולהנצל מכל הצרות כנ"ל:

ד יש שם שכפוצים לעשות מלך משתמשין בזה השם והשם הוא קמה
ראשי-תבות "השקיפה ממעון קדשך (דברים כ"ו טו) וזה בחינת (דניאל
ב): "מהעדה מלכין ומק'קים מלכין". וזה שנאמר ביוסף: "והנה קמה
אלמתי" (בראשית ל"ז)
ל"ז ז:

רלה - מי שהולך ונחלק ונופל

מי שהולך ונחלק ונופל והעולם שחקין ממנו והוא מתבייש על-ידי-זה, כל
זה בא לו על ידי שפגם בשמחת יום-טוב, ולפעמים הוא לו לכפרה
ולפעמים אין מתכפר לו בזה רק כדי להזכירו שישוב:

רלו - מי שנוהג רבנות בכשרות ובתמימות כראוי

מי שנוהג רבנות בכשרות ובתמימות, על-ידי-זה זוכה שכל מה שנחשב
לגדלה באותו הדור הוא עולה לגדלה זו בסוף ימיו, ובדור הזה שהכבוד
הוא כשמחזיקין אותו לצדיק מפרסם זוכה שיתקבל בסוף ימיו למפרסם
גדול אף שבאמת אינו כן רק שהוא איש כשר פשוט, ונותנין לו שכרו קדם
שיוצא מן העולם ואחר-כך וכו':

רלז - עקר הנגון והכלי שיר, הביא לוי לעולם

התחברות שני דברים הוא על-ידי גנון וכלי שיר (עין פנים) וזה בחינת כלי
זמר שמנגנים על החתנה:

רלח - כששני אנשים מחלקים ביניהם על איזה ענין

כששני אנשים מחלקים באיזה ענין ובא השלישי ומסכים עם אחד יותר מעם חברו, זה מחמת שזה האחד סמוך לשרשו יותר מחברו:

רלט - על ידי מחלקת אי אפשר לדבר

א על-ידי המחלקת קשה להתפלל ולדבר דבורים דקדושה, על כן קדם התפלה צריכין לקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעהו כמוהו כדי להמשיך אהבה ושלוש. כי עקר הדבור הוא משלוש:

ב כל הדבורים באים מחמימות, ומי שיש בו חמימות הרבה בקדושה מדבר הרבה לפני השם ותברך (עין פנים):

רמ - כל ההשפעות וכל הדברים הם באים רק מהצדיק האמת

כל ההשפעות הם באים רק מהצדיק האמת, ועל כן מי שהוא רחוק מהצדיק אז בא לו בקשי גדול השפיע שכלו עד שיש אפלו כשפמשיך איזה עשירות הוא מת על-ידי-זה, ולפעמים גם העשירות נאבד ואינו נשאר אפלו לבגיו, וכל זה מחמת התרחקותו מהצדיק. ומה שאנו רואים לפעמים שאדם מתקרב להצדיק האמת ואובד העשירות, זה מחמת

שְׁהוּא רוּאָה דְּבַר יָקָר מְאֹד הֵינּוּ אוֹר הַצְּדִיק שֶׁהוּא יָקָר מְּפֹז וּמְפִנִּינִים, וְאִי-עַל-גַּב דְּאִיהוּ לֹא חֲזִי מִזְלָה חֲזִי, וְאִי מִשְׁלִיךְ הַמְּזֵל הָעֲשִׂירוֹת כְּלֹא-חֵר יָד מִכָּל-שָׂפָן כְּשִׁזְזָה לְהַרְגִישׁ גַּם בְּעֲצָמוֹ שֶׁהִתְקַרְבוֹת לְהַצְּדִיק הוּא יָקָר מִכָּל הָעֲשִׂירוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, בְּוַדַּאי אֵינּוּ מִשְׁגִּיחַ כָּלֵל עַל מָמוֹן וְאֵינּוּ רוּצָה בְּעֲשִׂירוֹת כָּלֵל:

רמא - כשיש דינים, חס ושלום

כְּשֵׁיִשׁ דִּינִים עַל אָדָם אֶחָד חֵס וְשָׁלוֹם וּבָא אָדָם אֶחָד וְעוֹמֵד וְחוֹלֵק עָלָיו אִז מֵדַת הַדִּין מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, כִּי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר כַּח לְנִקְסָם (עֵינֵי פְּנִים), וְעַל כֵּן מִי שֶׁהוּא צְדִיק גָּדוֹל וּמִשְׁגִּיחַ עַל תְּקוּן הָעוֹלָם הוּא חוֹלֵק לְפָעֻמִּים בְּכוֹנֵה עַל צְדִיק אֶחָד כְּדִי לְסַלֵּק מֵעָלָיו מֵדַת הַדִּין, אֲבָל אַחֲרֵי-כֵן הוּא עוֹשֶׂה בְּרַחֲמִים וְאֵינּוּ עוֹשֶׂה יִסּוּרִים לְאוֹתוֹ הַצְּדִיק:

רמב - יש בחינת אריך אנפין בקלפה

א הַרְהוּרֵי נְאוּף הֵם אָבִי אֲבוֹת הַטְּמֵאָה בְּחִינַת טְמֵאָת מוֹת, וְצְדָקָה מְצַלֶּת מֵהֶם. וְאִי-עַל-פִּי-כֵן אֲסוּר לְסַמֵּךְ עַל זֶה וּלְהַרְבּוֹת שִׂיחָה עִם הַנְּשִׂיִם חֵס וְשָׁלוֹם, רַק מֵה שֶׁמִּכְרַח לְדַבֵּר עִמָּהֶם אֵינּוּ מִזִּיק לוֹ עַל-יְדֵי זְכוּת וְכַח הַצְּדָקָה:

ב יֵשׁ הַרְהוּרֵים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִקְלָפָה כְּזֹאת שֶׁקִּשָּׁה מְאֹד לְהַנְצִיל מֵהֶם, וְאִי אִם יַעֲצִים עֵינָיו אִי-עַל-פִּי-כֵן בְּכָל צַד שִׁיפְנָה מִזְדַּמְנִים לוֹ, וְצְדָקָה מְצַלֶּת מֵהֶם:

רמג - יש צדיק גדול מאד, שאין העולם יכול לסבל קדשתו

יש צדיק גדול מאד עד שאין העולם יכול לסבל קדשותו, ומחמת זה הוא מתעלים מאד ואין רואים ממנו שום קדשה ופרישות יתרה:

רמד - מי שהוא מערב בין העכו"ם

מי שהוא מערב בין העכו"ם, דהינו שיש לו עסקים ומשא ומתן עמהם צריך לשמר עצמו מאד מאד שלא יפל ממדרגת יהדותו שיש לו, וצריך להיות כיתד חזק בל ימט ממדרגת פשרותו ויהדותו, וצריך לבקש הרבה מהשם יתברך שלא ילמד ממעשיהם ודרכיהם:

רמה - דע שיש חדרי תורה

יש חדרי תורה, ומי שזוכה להם כשמתחיל לחדש בתורה הוא נכנס בהחדרים ומחדר לחדר וכו' ומלקט משם אוצרות וסגלות יקרות וחמודות מאד אשרי לו. אבל צריך לזהר מאד לבל יטעה עצמו שפכר השיג השגה שלמה, כי יש מי שנדמה לו שכבר נכנס לפני ולפנים בהשגות התורה, ובאמת עדין הוא עומד מבחוץ לגמרי, כי אפלו בהשגות התורה אמתיות דקדשה יש בזה כמה בחינות (עין פנים), כי יש כמה וכמה חדושים והשגות שנדמה להאדם להשגות גדולות, ובאמת הם באים רק מהיכלי התמורות על פן צריכין לזהר מאד לבל לטעות בזה, והצדיק הגדול מאד אף כשזוכה להשיג השגות גדולות דקדשה באמת, אף-על-פי-כן אינם נחשבים בעיניו לגדל עצם הכרתו את גדלת הבורא יתברך ועל פן הוא משתדל ומתחזק בכל פעם שיתחיל השם יתברך להראות לו אור התורה כאלו לא התחיל להשיג כלל מימיו:

רמו - לפעמים צריך האדם שיהיה לו גדלות

לפעמים צריכין להתנהג כמו שמצינו אצל יהושפט שכתוב אצלו: "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי-הימים-ב י"ז ו) והוא מועיל כמו תענית, כי כשצריכין לעלות להשגה יותר גדולה צריך לשכח את חכמתו שמקדם, וכמו שמצינו שרבי זירא התענה כשבא לארץ-ישראל כדי לשכח תלמוד בבלי (בבא מציעא פ"ה) ועל-ידי גאות שזכחין את חכמתו כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: 'כל המתגאה חכמתו מסתלקת ממנו' (פסחים ס"ו), על כן צריכין לפעמים להגביה לבו בדרכי ה' שהוא בחינת גאות כדי לשכח חכמתו שמקדם. אך צריך לזה אמונת יתרה, כי בודאי גאות הוא אסור גדול, ואם יתגאה באמת בודאי תסתלק ממנו חכמתו לגמרי ולא יבוא כלל להשגה. על כן צריך לזה אמונת יתרה, שיגביה לבו רק כדי לשכח חכמתו שמקדם שהוא צריך לזה, ואף-על-פי-כן יהיה ענו באמת:

רמז - "תיקו" - הוא בחינת מחסר תקון

איתא בזהר הקדוש: תיקו הנאמר בש"ס הוא בחינת מחסר תקון (צו דף כ"ז:), הינו שנהסר הנו"ן של תקון ונשארו תיקו, ודע שזאת הנו"ן פשוטה כשנהסרת מהתקון היא נשפלת ונכפפת ונעשה צרוף קינות, וכשיגאלנו ה' יתהפכו הקינות לתקון ויתתקן התיקו:

רמח - ספורי מעשיות מצדיקים, הוא דבר גדול מאד

על-ידי ספורי מעשיות מצדיקים נתעורר ונתלהב הלב בהתעוררות גדול להשם יתברך בחשק נמרץ מאד, וכמה צדיקים גדולים ונוראים מאד ספרו שעקר התעוררות שלהם להשם יתברך היה על-ידי ספורי מעשיות מצדיקים, שזה הבעיר לבם להשם יתברך עד שיגעו בעבודתו וזכו למה שזכו, אשרי להם:

רמט - עקר הגבורה בהלב

עקר הגבורה הוא בלב, כי מי שלבו חזק אינו מתירא משום אדם ומשום דבר, והוא יכול לעשות גבורות נוראות ולכבש מלחמות חזקות על-ידי חזק ואמץ לבו שאינו מתפחד ורץ לקשרי המלחמה החזקה, וכמו כן הוא ממש בעבודת ה' והבן היטב:

רנ - כל מיני צער וכל היסורים אינם רק מחסרון הדעת

עקר הצער והיסורין הוא רק מחסרון הדעת, שאינו מישב דעתו שהכל בהשגחה מאתו יתברך לטובתו, ועל-ידי שבוכין בדמעות לפני השם יתברך בשעת הצער והיסורין, על-ידי-זה ממשיכין דעת והשגחה, ועל-ידי-זה נתבטל הצער והיסורין:

רנא - על ידי מלחמות הינו מחלקת

א על-ידי מחלקת, על-ידי זה נופלין מחשבות של רשעים שהם מחשבות של כפירות על אנשים כשרים, והתקון לזה שישתק וימסר המלחמה לה':

ב איש אמת שעושה כל המצוות בכל הדקדוקים בינו לבין קונו כמו בפני בני אדם, ואין חלוק אצלו כלל, כי אין בו שום צד שקר לעשות חס ושלום איזה תנועה בעבודתו בשביל בני אדם, הוא ממשיך לעצמו כח כל הצדקות, ועל-ידי-זה הוא מבטל המחשבות של כפירות הנ"ל:

רנב - כשיש אחדות בין הצדיקים, אין הצדקה מזקת

כְּשֵׁישׁ אַחַדוּת בֵּין הַצְּדִיקִים אֵין הַצְּדָקָה מְזַקֶּת, כִּי עַל-פִּי הַטֵּבַע כְּשֶׁנּוֹתְנִים צְדָקָה נְחָסֵר מֵאִתּוֹ מַה שֶּׁנִּתֵּן, וְעַל-יְדֵי הָאֲחַדוּת שֶׁבֵּין הַצְּדִיקִים יוֹכֵל לִתֵּת צְדָקָה הַרְבֵּה וְלֹא יִחָסֵר כֶּלָּל. וְכֵן עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים שְׂיִהְיֶה לְהֶאֱדָם מְסִירַת נֶפֶשׁ בְּאַמֶּת וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִזִּיק לוֹ כֶּלָּל וְיִשָּׂאֵר בְּחַיִּים:

רנג - מעוט שנה, הוא ממעט תאות נאוף

מְעוּט שָׁנָה הוּא מְמַעֵט תַּאֲוֹת נְאוּף (עֵינָן פְּנִים):

רנד - עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד

עֵינַיִם הֵם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְגִבְהִים מְאֹד וְהֵם רוֹאִים תָּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים הֵינּוּ מְרֹאֲוֹת וְחֲזִיוֹנוֹת, וְאִם הָיָה הָאָדָם זֹכֶה לְעֵינַיִם כְּשָׂרִים, הָיָה יוֹדֵעַ דְּבָרִים גְּדוֹלִים רַק מִמָּה שֶׁעֵינָיו רוֹאֹת, כִּי הֵם רוֹאֹת תָּמִיד אֵד שֶׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ מַה רוֹאָה:

רנה - כשהאדם הוא מאמין בהצדיק בלי שום דעת

כְּשֶׁאָדָם מֵאֲמִין בְּהַצְדִּיק בְּלִי שׁוּם דַּעַת אֶפְשָׁר לוֹ לִפְלֵ מֵהָאֲמוּנָה, אָבֵל אִם יֵשׁ לוֹ גַּם דַּעַת לְהַבִּין בְּדַעְתּוֹ גְּדֻלַּת הַצְדִּיק אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִפְלֵ:

רנו - שם אתה מסגל על הים

שֵׁם   אֶתְּה   מְסַגֵּל   עַל   הַיָּם   לְהַכְנִיעַ   הַגְּלִים:

רנח - כשיש מחלקת על האדם

כְּשֶׁיֵּשׁ מַחְלָקַת עַל הָאָדָם יְכוּלִין לְהַטּוֹת אוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ וּלְהַפִּילוֹ מִמִּדְרָגָתוֹ חֵס וְשָׁלוֹם, אִם לֹא אָדָם גְּדוֹל מְאֹד שְׂאִינוֹ מְתַיַּרָא מְזָה, כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהִתְפַּאֵר "רַבִּים רוֹדְפֵי וְצָרִי" וְאִף-עַל-פִּי-כֵן "מַעֲדוֹתֶיךָ לֹא נִטִּיתִי" (תְּהִלִּים קי"ט קנז):

רנט - כשאדם מתבודד ומפרש שיחתו

כְּשֶׁאָדָם מְתַבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ וְצָעְרוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ וּמְתוּדָה וּמְתַחַרֵט עַל גְּדֻלַּת הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה, אַז גַּם הַשְּׂכִינָה כְּנִגְדּוֹ מְפָרֶשֶׁת לִפְנֵי שִׁיחָתָהּ וְצָעְרָהּ, כִּי כָּל פָּגָם וּפְגָם שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ פָּגַם אֶצְלָהּ גַּם כֵּן כְּבִיכּוֹל, וְהִיא מִנְחָמַת אוֹתוֹ שֶׁתִּבְקֶשׁ תַּחֲבוּלוֹת לְתַקּוֹן כָּל הַפְּגָמִים:

רס - השם הוא הנפש

עקר יחוד קדשא בריד הוא ושכינתה הוא על-ידי הקדושים שמסרו נפשם על קדוש השם כידוע מענין עשרה הרוגי מלכות, והשם הוא הנפש כמו שפיתוב: "נפש חיה הוא שמו" (בראשית ב' יט), ועל כן יש צדיקים שמסורים שמום ופרסומם על קדוש השם, הינו שעושים בכונה בכדי לאבד שמו ופרסומו, כי הכל דוברים עליו ובודים עליו כזבים ויש לו שפיכות דמים מזה, וזה בחינת מסירת נפש ממש כי השם הוא הנפש כנ"ל, וגם יש לו שפיכות דמים מזה כנ"ל, ובזה מצילים את ישראל ממה שהיה ראוי לבוא עליהם חס ושלום בשביל היחוד קדשא בריד הוא ושכינתה:

רסא - כשנופל אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא

כשנופל אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא, כי התרחקות הוא תכלית ההתקרבות, על כן נפל כדי שיתעורר יותר להתקרב להשם יתברך, ועצתו שיתחיל מחדש להכניס בעבודת ה' פאלו לא התחיל עדין כלל מעולם, וזה כלל גדול בעבודת השם שצריך ממש בכל יום להתחיל מחדש:

רסב - על ידי התחדשות התורה נעשה נהרות

מי שזוכה לחדש חדושים דאורייתא שיש בהם ממש, הוא צריך לבכות מקדם, ועל-ידי-זה נצול שלא יינקו הסטרא אחרא והקלפות מאלו החדושים:

רסג - חלי הקדחת - בא על ידי מה שאדם אוכל אכילה יתרה

א פְּשָׁאֲדָם אוֹכֵל אֲכִילָה יִתְרָה הוּא כְּמוֹ בְּהֵמָה, כִּי גֹדֵר הָאָדָם הוּא לֶאֱכֹל רַק כְּפִי מַה שְּׁצָרִיךְ, וּכְשֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר הוּא מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה מִמֶּשׁ, וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׂאוֹכֵל אֲכִילָה יִתְרָה בָּא חָלִי הַקְּדַחַת רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, וְכֵן עַל-יְדֵי שְׂמִיזְדָּמֹן לְהָאָדָם בְּתוֹךְ מֵאֲכָלוֹ מֵאֲכָל שְׂלֵא נִתְבָּרַר עֲדִין לְמֵאֲכָל אָדָם בָּא גַם כֵּן חָלִי הַקְּדַחַת רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ:

ב זְעָה הוּא רְפוּאָה לְחָלִי הַקְּדַחַת רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ:

רסד - צדקה היא תקון הברית

צְדָקָה הוּא תְּקוּן לְפָגַם הַבְּרִית, אֲבָל צָרִיךְ לְזַהֵר שְׂלֵא לְתַן לְעֵנִי שְׂאִינוֹ הַגּוֹן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם יוֹתֵר, עַל כֵּן צָרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִזְכֶּה לְעֵנִים מֵהַגְּנִים לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם, וְהוּא תְּקוּן גָּדוֹל מְאֹד לְפָגַם הַבְּרִית:

רסה - טעם על שבירת כלי חרס בשעת התקשרות השדון

טַעַם עַל שְׁבִירַת כְּלֵי חֶרֶס בְּשַׁעַת הַתְּקַשְׁרוֹת הַשְּׂדוּן, כִּי אֵלוֹ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַזְּוִיגִים הֵם לְמַעַלָּה אֶחָד, וּלְמַטָּה אֵין יוֹדְעִים מֵהַתְּאַחְדוֹת שְׁלָהֶם עַד הַשְּׂדוּן, כִּי אִזּוֹ נִתְגַּלָּה הַהִתְקַשְׁרוֹת שְׁלָהֶם, אִזּוֹ הַהִתְגַּלּוּת שְׁנִתְגַּלָּה בְּעַת הַתְּנָאִים הוּא בְּבַחֲיִנַת וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוֹב, כִּי נִתְגַּלָּה אִזּוֹ הַהִתְקַשְׁרוֹת וְתִכְף וּמִיד נִתְעַלֵּם, כִּי עֲדִין הִיא אֲסוּרָה עָלָיו עַד הַחֲפָה, וְהִנֵּה כְּתוּב: "וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוֹב כְּמִרְאֵה הַבְּזָק" (יִחְזַקְאֵל א' יד) פְּרוּשׁ: 'כְּאוֹר הַיּוֹצֵא מִן הַחֶרֶסִין', הִינּוּ הַיּוֹצֵא שְׂיּוֹצֵא בְּשַׁעַת שְׁשׁוּבְרִין הַחֶרֶס שֶׁהוּא רַק לְפִי שַׁעַת, וְעַל כֵּן בְּשַׁעַת הַהִתְקַשְׁרוֹת שְׂאִזּוֹ נִתְגַּלָּה אוֹר הַתְּאַחְדוֹת שְׁלָהֶם בְּבַחֲיִנַת רְצוּא וְשׁוֹב, שׁוּבְרִין אִזּוֹ כְּלֵי חֶרֶס, זֶה מְרַמֵּז עַל סוּד וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוֹב כְּמִרְאֵה הַבְּזָק כְּפִי'ל:

רסו - מיתות בהמות וחיות בלא זמן

א כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּמִצְוֹת סִכָּה עַל-יְדֵי-זֶה נּוֹפְלִין מִשְׁפַּע שֶׁל אָדָם לְשַׁפַּע שֶׁל בְּהֵמָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא מִיתַת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת בְּלֹא זְמַנָּם רַחֲמָנָא לְצַלּוּן:

ב עַל-יְדֵי שְׂמֻקְיָמִין מִצְוֹת סִכָּה כְּרֹאֵי עַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל לְעַסֵּק בְּבִנְיָן וְלֹא יִזְיַק לוֹ, כִּי הָעוֹסְקִים בְּבִנְיָן מִזִּיק לָהֶם הַבְּנִיָּן וְעַל-יְדֵי מִצְוֹת סִכָּה נִצְוֵלִין מִזֶּה:

ג עַל-יְדֵי שְׂנֵכְנָסִין בְּסִכָּה נַעֲשִׂים בְּעֶצְמוֹן בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי מִבְּחִינַת סִכָּה יוֹצֵאת:

רסז - שבועות הוא רפואה להראה

בְּשִׁבְעוֹת מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה, וְאֵז יְכוּלִים לְקַבֵּל חַיּוֹת חֲדָשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ רְפוּאָה לְהִרְאָה:

רסח - כשאין האדם מסתכל על התכלית, למה לו חיים

א כְּשֶׁאִין הָאָדָם מִסְתַּכֵּל עַל הַתְּכֵלִית לָמָּה לוֹ חַיִּים:

ב הַנֶּפֶשׁ מִתְגַּעְגַּעַת תָּמִיד לַעֲשׂוֹת רְצוֹן יוֹצֵרָה, וּכְשֶׁרוּאָה שְׂאִין הָאָדָם עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ מִתְחַלֵּת לְהַמְשִׁיךְ עֲצָמָה לְהִסְתַּלַּק מִגּוֹף הָאָדָם, וּמִזֶּה נִחְלָה הָאָדָם, וַיֵּמָּה שֶׁהָאָדָם חוֹזֵר לְבְרִיאוּתוֹ עַל-יְדֵי רְפוּאוֹת, הוּא מַחֲמֵת שֶׁהַנֶּפֶשׁ רוּאָה שֶׁהָאָדָם יְכוּל לְכוּף תְּאַוּתוֹ וּלְקַבֵּל רְפוּאוֹת מְרִים בְּשִׁבִיל אֵיזָה תְּכֵלִית עַל כֵּן הִיא חוֹזֵרֶת אֵלָיו כִּי הִיא מְצַפָּה שְׂיִכּוּף גַּם כֵּן תְּאַוּתוֹ בְּשִׁבִיל

התכלית   האמתי   לעשות   רצון   יוצרו   ?תברך:

רסט - מדירת הצדיק נכר מעשה הדור

מדירת   הצדיק   נכר   מעשה   הדור:

רע - כמו שיש התעוררות מאדם לחברו

כמו כשאחד אומר בקשות וסליחות בהתעוררות בלב נשבר, אז חברו מתעורר ממנו גם כן, ומתחיל גם כן לומר בקשות בהתעוררות הלב, כמו כן יש אצל האדם עצמו התעוררות מנה ובה, כשאומר בקשות ותחנונות בהתעוררות וצועק וי לי נתעורר גם כן לפעמים, שמתחיל להסתכל על עצמו מי צועק כך הלא וי לי ממש וצועק הפעם השנית וי לי בהתעוררות יותר:

רעא - צריך שיהיה להאדם עזות דקדשה

על-ידי שעושה ועובד הרבה את ה' זוכה לעזות דקדשה לדבר עם הרב והצדיק, ועל-ידי שהוא מדבר עמו על-ידי-זה נתעורר ביותר לעבד את ה', נמצא שזה תלוי בזה וכן יש כמה דברים בענין עבודת השם שתלויים זה בזה ואין יודעין מהיכן ההתחלה כי כל אחד מתחיל מחברו:

רעב - היום אם בקולו תשמעו

כָּלֵל גְּדוֹל בְּעִבּוּדֵת ה' שֶׁלֹּא יָשִׁים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁעוֹמֵד בּוֹ, הוּן בְּעֵסֶק פְּרִנְסָה וְהֶצְטָרְכוֹתוֹ צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַחְשֵׁב מִיּוֹם לַחֲבָרוֹ כְּמוֹבָא בְּסִפְרִים, וְכֵן בְּעִבּוּדֵת ה' לֹא יָשִׁים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לְבַד, כִּי כְּשֶׁרוֹצִים לְכַנֵּס בְּעִבּוּדֵת הַשֵּׁם נִדְמָה לְהֶאָדָם כְּאִלוֹ הוּא מִשָּׂא כְּבֹד וְאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לִשָּׂא מִשָּׂא כְּבֹד כְּזֹאת, אֲבָל כְּשִׁיחֲשֵׁב שֶׁאֵין לוֹ רַק אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא יִהְיֶה לוֹ מִשָּׂא כְּלָל, גַּם שֶׁלֹּא יִדְחָה מִיּוֹם לַיּוֹם לְאִמּוֹר מִחֵר אֲתַחִיל מִחֵר אֲתַפְּלִל בְּכֹנֶנָה וּבְכַח כְּרֵאוֹי וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, כִּי אֵין לוֹ לְהֶאָדָם בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שְׁעוֹמֵד בּוֹ, כִּי יוֹם הַמְּחִרָת הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי "הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ" (תְּהִלִּים צ"ה ז) הַיּוֹם דִּיקָא:

רעג - יש בני עליה גדולים מאד שמולידים נשמות

יֵשׁ צְדִיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד שֶׁהֵנְשָׂמוֹת שְׁמֵמְשִׁיכִים לְבִנְיָהֶם הֵם בְּבַחֲיַנֵּת לְמַעֲלָה מִשָּׁשִׁים רְבּוֹא נְשָׂמוֹת יִשְׂרָאֵל:

רעד - יש רשעים שעובדים ויגעים כל ימיהם

יֵשׁ רָשָׁעִים שְׁעוֹבְדִים וְיִגְעִים כָּל יְמֵיהֶם כְּדֵי לַעֲקֹר עֲצָמָם מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין לָהֶם תַּעֲנוּג מִהַעֲבִירוֹת וְהַתְּאוּוֹת שֶׁלָּהֶם מִחֲמַת הַנִּקְדָּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ עֲדִין בְּתוֹכָם, עַל כֵּן הֵם יִגְעִים כְּדֵי שֶׁיִּגְיֵעוּ לְכַפִּירָה גְּמוּרָה, אֲבָל הַיְהִדּוּת שֶׁבָּהֶם אֵינָה מְנַחֵת אוֹתָם, וְדַע שֶׁיֵּשׁ מֵהֶם כְּשֶׁמְגִיעִין לְכַפִּירָה גְּמוּרָה בְּלִי סִפְקָא אֶל הָאֲמֵת, אֲזַ תַּכְּרֹף מֵתִים וְאֲז רּוֹאִים הָאֲמֵת:

רעה - כל מצוה ומצוה שעושין, נעשה ממנה נר אחד

א כל מצוה ומצוה שהאדם עושה בזה העולם נעשין מהם נרות, לחפש בגנזיא דמלכא אחר הסתלקותו, אשרי הזוכה לזה כי זה תכלית כל תענוגי עולם הבא:

ב הצדיק שפמית עצמו בחייו הוא זוכה גם בחיים לחפש בגנזיא דמלכא, שזה כל תענוגי עולם הבא כנ"ל:

רעו - אכילת שבת אינה בשביל שביעה כלל

אכילת שבת אינה בשביל שביעה כלל, רק בגין דיתברכין מנה כל שתא יומין:

רעז - כשיש מחלקת על האדם, אין לעמד עצמו כנגד השונאים

א כשיש מחלקת על האדם אין לאדם לעמד עצמו כנגד השנאים, לומר כמו שעושה לי בן אעשה לו כנגדו כי זה גורם שהשנא יבוא למבקשו לראות בו חס ושלום מה שהוא רוצה לראות בו, רק אדרבא ראוי לדון אותם לכף זכות ולעשות להם כל הטובות, ועל-ידי-זה מפיר מחשבות השנא, ואז אדרבא תשוב מחשבתו הרעה על ראשו:

ב וכל זה כשהחולקים הם רשעים. אבל כשחולקים עליו צדיקים בודאי פונתם הוא רק לטובה שמרימין ומנשאין אותו על-ידי-זה, וממתיקין דינים מעליו על-ידי שחולקין עליו. וזה צריך האדם לדעת כשיש עליו מחלקת של צדיקים שהוא רק לטובה, וצריך לבקש מהשם יתברך שלא יטעה עצמו בזה לומר שהוא מחלקת גמורה חס ושלום, כדי שלא יתגבר מחלקת גמורה דסטרך אחרא חס ושלום על-ידי-זה:

ג על-ידי מחלקת בא עניות ואין זוכין לרפואה, אבל על-ידי שלום בא רפואה ופרנסה :

ד עקר כבוד שבת הוא האכילה של שבת כי אכילת שבת יקרה מאד. כי היא כלה אלהות, כלה קדש, ועל כן מצוה גדולה להרבות באכילת שבת והוא תקון לחלול שבת :

ה חלול שבת הוא בחינת מיתת אשתו הראשונה רחמנא לצלן, ואכילת שבת הוא תקון לזה :

ו כל המצוות שעושין בימי החל אין להם פח לילך לפני השם יתברך, כי אם בשבת אז עולים והולכין לפני השם יתברך, והוא משעשע בהם אף אם נעשים על-ידי קטן שבקטנים ובלי כוונה ושלמות הראוי להמצוה. והם עושים דרך כבושה ורחבה להתקרב להשם יתברך, וכך זה נעשה על-ידי אכילת שבת שהוא עקר כבוד שבת כנ"ל :

ז "אויזה לי כי גרתי משך" (תהלים ק"כ ה), היה דרכו לכוון בתפלתו שמצטער על שהיה מתירא מיראות הנפילות שהם באים מש"ך דינים, וזהו גרתי משך

רעח - דע שעל חליף [סכין שחיטה] טוב

א על חליף טוב יכולים לראות כל הפלים של הבית המקדש איזה פנים יש להם (עתה) :

ב יש צדיק שהוא גדול במעלה כל-כך עד שאינו מקנא שום צדיק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, רק אותו לבדו יתברך בחינת : "בקנאו את קנאתי" (במדבר כ"ה יא) :

רעט - יש שאומרים תורה מלמטה למעלה

א יש אומרים תורה שהיא למטה רחבה מאד שמרחיבין הדבר ומגדילין אותה מאד, אבל למעלה היא קצרה מאד כי למעלה בקדשה לא נשאר

ממנה רק איזה ניצוץ בעלמא. אבל יש להפוך כי הצדיקים אמתיים
אומרים תורה שהיא למטה נראה קצרה אבל למעלה היא רחבה וגדולה
מאד מאד, אשרי להם :

ב אף-על-פי שאין האדם יכול לדבר כלל לפני השם יתברך ונדמה לו שאין
יכול לפתח פיו בתפלה והתבודדות, מגדל הגשמיות שלו ומכבד צרות
הנפש והגוף שעוברים עליו, אף-על-פי-כן צריך להתחזק אז דיקא
להכריח את עצמו לקרא להשם יתברך מן המצר והדחק. כי עקר
ההתעוררות הוא שיתעורר האדם מן המצר והדחק ועל-ידי-זה יזכה
אחר-כך על-פי רב להרחבה גדולה, עד שיוכל להתפלל ולפרש שיחתו
כראוי, עד שיוכל לבוא לבחינת רוח הקדש, על-ידי-זה דיקא שנתעורר
להשם יתברך מתוך המצר והמרירות כזה :

רפ - מי שצריך לדון לפני דינים בתורה

א כל המשא ומתן הוא כולו תורה, ועל כן כשעושים משא-ומתן צריך לקשר
מחשבתו רק בהתורה והדינים המלבשין שם. ואם אינו מקשר מחשבתו
אל התורה בשעה שעושה המשא-ומתן, אז ענשו שאחר-כך הוא צריך
לבוא לפני הדינים לדון לפניהם בדיון תורה. והכל לפי הפגם, יש אחד
שאינו ענשו רק שצריך לדון אבל זוכה בדיון. אבל יש אחד שעקר יותר
המשא ומתן מן התורה אז גם אינו זוכה בדיון :

ב בשעה שעושה המשא-ומתן הוא שעת מלחמה, כי צריך אז ללחם עם
הסטרא אחרא לברר ולהעלות משם ניצוצות הקדושים כי עקר המשא-
ומתן הוא לברר ניצוצות, ועל-ידי שעושים המשא-ומתן באמונה כפשוטו
שיהיה הדבור דבור אמת, ההן הן והלאו לאו, גם מקשר מחשבתו אל
התורה כי צריך שיהיה רק חיצוניות מחשבתו בהמשא-ומתן אבל
פנימיות המחשבה צריך לקשר רק אל התורה כנ"ל, על-ידי-זה זוכה
לברר ולהעלות כמה ניצוצות וכמה קדשות נפולות על-ידי המשא-ומתן,
ונעשה עלית העולמות ותקונים גדולים על-ידי המשא-ומתן כמו על-ידי
תפלה :

רפא - אם ישב עצמו על הספר ויסתכל על אותיות התורה חדשות ונפלאות

אָפּלו אָדָם פֿשוט אָם יִשָּׁב עַצְמוֹ עַל הַסֵּפֶר וְיִסְתַּכֵּל עַל אוֹתוֹת הַתּוֹרָה הֵיטֵב יָכוֹל לְרֹאוֹת חֲדָשׁוֹת וְנִפְלְאוֹת, רַק שְׁלֹא יַעֲמוֹד הַדָּבָר לְנִסְיוֹן (עַיִן פְּנִים):

רפב - צריך לדון את כל אדם לכף זכות

א כְּשֶׁמִּתְחִיל הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְרוֹאֶה שְׂרָחוֹק מְטוֹב וְהוּא מְלֵא עוֹנוֹת אִזּוּ יָכוֹל לִפְלֵל עַל-יְדֵי-זֶה, וְלֹא יוֹכֵל לְהִתְפַּלֵּל כָּלֵל, עַל כֵּן הוּא מְחִיב לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמַצֵּא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזָה מְעַט טוֹב, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שְׁלֹא עָשָׂה מִיָּמָיו אֵיזָה מְצוּהָ אוֹ דָּבָר טוֹב. וְאִם כְּשֶׁמִּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ טוֹב שְׁעָשָׂה הוּא רוֹאֶה שֶׁהַטוֹב בְּעַצְמוֹ הוּא מְלֵא פְּעָעִים וְאִין בּוֹ מֵתָם, כִּי הַטוֹב מְעַרְבַּב בְּפְנִיּוֹת וּבְפִסְלֵת הַרְבֵּה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵיךְ אֶפְשָׁר שְׁלֹא יִהְיֶה בְּהִמְעַט טוֹב אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, וְכֵן צָרִיךְ לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ עַד שְׂיִמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזָה דָּבָר טוֹב, וְאִם שָׁגַם זֶה הַטוֹב מְעַרְבַּב גַּם כֵּן בְּפִסְלֵת הַרְבֵּה. עַם כֹּל זֶה עַל כָּל פְּנִים יֵשׁ בּוֹ אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, וְכֵן יִחַפֵּשׁ וְיִבְקֹשׁ עוֹד עַד שְׂיִמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזָה נִקְדוֹת טוֹבוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׂמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזָה זְכוּת וְטוֹב עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא בְּאֵמֶת מִכֶּף חוֹבָה לְכָף זְכוּת וְיוֹכֵל לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְשִׁמּוֹחַ אֶת עַצְמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא. וְאִזּוּ יוֹכֵל לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה'. כִּי עַל-פִּי רַב כְּשֶׁהָאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל לַהֲשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ אִזּוּ עוֹלָה עַל דַּעְתּוֹ מֵעֲשׂוֹי אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וְאִינוּ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּחֶשֶׁק וְחֵיּוֹת כְּרֹאוֹי, עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי שְׂיִחַפֵּשׁ וְיִבְקֹשׁ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ נִקְדוֹת טוֹבוֹת כְּנִי"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל לְהִתְפַּלֵּל כְּרֹאוֹי כְּנִי"ל:

ב וְצָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר מְאֹד לִילֵךְ בְּדַרְךְ זֶה, כִּי הוּא כָּלֵל וְיִסוּד גְּדוֹל לְמִי שְׂיִרְצֶה לְהִתְקַרֵּב לַהֲשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ לְבַל יֵאבֵד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חֶסֶד וְשְׁלוֹם, כִּי הָעֵקֶר הוּא לְהִרְחִיק עַצְמוֹ מֵעַצְבוֹת וּמְרָה שְׁחוֹרָה בְּכָל מָה דְאֶפְשָׁר. כִּי רַב בְּנֵי אָדָם שְׂרָחוֹקִים מֵהֲשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ עֵקֶר רְחוּקִים הוּא מִחֲמַת מְרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוֹת, עַל-יְדֵי שְׁנוּפְלִים בְּדַעְתָּם מִחֲמַת שְׂרוּאִים בְּעַצְמָם עֲצָם קְלִקוּלָם שָׂרֵב מֵעֲשִׂיָהֶם מְקַלְקָלִים, כִּפִּי מָה שְׂיִוְדַע כָּל אֶחָד בְּנִפְשׁוֹ אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמְכֹאֲבוֹיו, וּמִחֲמַת זֶה נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם וּמִיָּאֲשִׁים עַצְמָם לְגַמְרֵי רְחִמָּא לְצִלּוֹ, וְאִינָם מִתְפַּלְלִים בְּכּוֹנָה כָּלֵל, וְאִינָם עוֹשִׂים בְּעִבּוּדַת הֲשֵׁם אֶפְלוּ מָה שֶׁהֵיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת עֲדוּן, עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁפִּיל מְאֹד עַל דָּבָר זֶה כִּי

הרבה נפשות שקעו על-ידי-זה, כי היאוש חס ושלום קשה מן הכל. על כן צריכין להתחזק מאד לילך עם דרך זה הנ"ל לחפש בעצמו נקודות טובות בכל פעם כדי להחיות עצמו ולחזק עצמו תמיד, ועל-ידי-זה יוכל להתפלל בחשק ובחיות ובשמחה תמיד ולשוב אל ה' באמת כנ"ל:

ג השליח צבור המתפלל לפני העמוד צריך שיהיה לו בחינה גבה כזו שיוכל לקבץ כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מהמתפללין וכל הנקודות טובות יהיו נכללין בו, והוא יעמד ויתפלל עם כל הטוב הזה אשרי הצבור שזוכין לשליח-צבור כזה:

ד בכל דור ודור יש רועה ישראל בחינת משה רעיא מהימנא, וזה הרועה עושה משכן, שמהמשכן הזה מקבלין התינוקות של בית רבן הכל פיהם שאין בו חטא, ומשם מתחילין לקרות ולהכנס בתוך התורה, ועל כן הם מתחילים מן ויקרא שמדבר מגמר הקמת המשכן. ודע שכל הצדיקים שבדור בכל אחד ואחד יש בו בחינת משה וכל אחד ואחד הוא בחינת רועה ועושה בחינת משכן, וכל אחד לפי בחינת המשכן שהוא עושה כמו כן יש לו תינוקות שמקבלין הכל פיהם משם. אך לידע כל זאת הינו לדעת כל צדיק וצדיק איזה הם התינוקות השייכים לו, וכמה הם מקבלין ממנו, ולידע כל הבחינות שיש בזה, והדור שייבא מהם עד הסוף. דע שמי שיכול לדון את כל אדם לכף זכות ולחפש ולמצא הנקודות טובות שיש בכל אחד מישראל אפלו בהפושעי ישראל. שעל-ידי-זה יש לו בחינה גבה כזו שיכול להיות שליח-צבור וחסן כנ"ל, הוא יודע כל זה הנ"ל בשלמות. וזה סוד מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה 'החסן רואה היכן התינוקות קורין' (שבת י"א):

ה צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפלו מי שהוא רשע גמור חס ושלום צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב שבאותו המעט אינו רשע. ועל-ידי-זה שמוצא בו איזה מעט טוב ששם אינו רשע. ודן אותו לכף זכות, על-ידי-זה מעלה את הרשע באמת לכף זכות. ויוכל להשיבו בתשובה על-ידי-זה. וזה בחינת "ועוד מעט ואין רשע" הינו על-ידי שמוצא בו עוד איזה מעט ששם אינו רשע על-ידי-זה "והתבוננת על מקומו ואיננו". הינו שעל-ידי-זה איננו על מקומו הראשון כי נתעלה באמת לכף זכות. וכן האדם אצל עצמו צריך גם כן לילך בדרך הזה, שאפלו כשרואה בעצמו שהוא רחוק מאד מהשם יתברך צריך למצא גם בעצמו עוד איזה מעט טוב ששם אינו רשע כנ"ל, ועל-ידי-זה יוצא באמת לכף זכות:

רפג - יש שני צדיקים שהם משרש אחד

לפעמים יש מחלוקת בין שני צדיקים אף-על-פי ששניהם משרש אחד ושניהם גדולים במעלה מאד, רק מחמת שאחד מהם הוא בבחינת חסד דאיתפשט לבר שמגלה תורתו לאחרים והשני הוא בבחינת טוב דטוביה גנז בגויה (עין פנים). נמצא שמחלוקת של צדיקים נמשך מהתורה. אבל יש מחלוקת של רשעים שאינו נמשך מהתורה כלל, ועל כן באמת צריכין להתפלל להשם יתברך. שבאם רצון השם יתברך שיהיה עליו רדיפות ומחלוקת שיהיה על כל פנים מבחינת מחלוקת הצדיקים הנ"ל בבחינת "אז טוב וחסד ירדפונני" (תהלים כיג ו):

רפד - הוכיח את אחד שאמר לו, שאין לו פנאי ללמד

צריך האדם לחטף ולגזל איזה שעה ביום לעסק בתורה:

רפה - טעמה כי טוב סחרה

כשטועמין טעם הטוב של הצדיק האמת, אז אפלו בעת ההתרחקות שהוא בחינת לילה וחשך הינו שנמנע אחר-כך ואינו מתקרב אף-על-פי-כן תמיד תאיר לו אור התורה שטעם אצל הצדיק האמת:

רפו - יש גן עדן, והם שני בחינות: גן ועדן

על-ידי למוד פוסקים וישלחן ערוך, זוכין להיות בעל הבית ומושל על הארץ, ועל-ידי-זה זוכה להקים שערי גן עדן ולהשיג על-ידי-זה חכמה עלאה וחכמה תתאה שהוא עקר תענוג גן עדן. ועין בשיחות הריון שכתב שם חייב גדול על כל אחד מישראל ללמד בכל יום שעור פוסק חק ולא יעבר, ואפלו בשעת הדחק כשאין לו פנאי או שהוא בדרך אף-על-פי-כן על

כָּל פְּנִים יִלְמוּד אֵיזָה סְעִיף 'שֶׁלְחַן-עֲרוּד' בְּאֵיזָה מְקוֹם שֶׁהוּא, אֶפְלוּ
בְּמְקוֹם שֶׁאֵינּוּ עוֹמֵד שָׁם בְּסֵדֶר לְמוֹד בִּישֶׁלְחַן-עֲרוּד'. בְּאֶפֶן שֶׁכָּל יָמֵי חַיָּו
לֹא יֵצֵא יוֹם בְּלִי לְמוֹד 'שֶׁלְחַן עֲרוּד'. וּבְשֶׁאֵר הַיָּמִים כְּשֶׁאֵין שְׁעַת הַדּוּחַק
יִלְמוּד כָּל הָאַרְבַּע 'שֶׁלְחַן-עֲרוּד' כְּסֵדֶר עַד שֶׁיִּגְמַר כָּלָם וְאַחֲרֵי-כֵן יִחְזֹר
וְיִתְחִיל כְּסֵדֶר. וְהוּא תִּקְוֵן גְּדוֹל מְאֹד לְבָרֵךְ וּלְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם עַל-
יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו, כִּי עַל-יְדֵי לְמוֹד פּוֹסְקִים מְבַרְרִין הַטּוֹב מִהֲרַע שֶׁהוּא כָּלֵל כָּל
הַתְּקוּנִים :

ראשון

חלק

ונשלים

תם

השמטה

אחד היה אברהם (יחזקאל לג) שאברהם עבד את ה' יתברך רק על-ידי
שהיה אחד, שחשב בדעתו שהוא רק יחידי בעולם ולא הסתכל כלל על בני
העולם שסרים מאחרי ה' ומונעים אותו ולא על אביו ושאר המונעים, רק
כאלו הוא אחד בעולם, וזהו אחד היה אברהם, וכן כל הרוצה לכנוס
בעבודת ה' אי אפשר לו לכנוס כי אם על-ידי בחינה זו שיחשוב שאין
בעולם כי אם הוא לבדו יחידי בעולם ולא יסתכל על שום אדם המונעו
כגון אביו ואמו או חותנו ואשתו ובניו וכיוצא. או המניעות שיש משאר
בני העולם המלעיגים ומסיתים ומונעים מעבודתו יתברך, וצריך שלא
יחוש ויסתכל עליהם כלל רק יהיה בבחינת אחד היה אברהם כאלו הוא
יחיד בעולם כנ"ל:

קיצור ליקוטי מוהר"ן השלם תנינא

א - תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו

א איש הישראלי נברא שיהיה לו ממשלה על המלאכים וזה התכלית והסוף של ישראל, וצריך כל אחד לראות שיבוא לזה התכלית. אבל המלאכים מתקנאים מאד באדם כזה שיש לו ממשלה עליהם, על כן צריך לשמר עצמו מאד ולראות שיהיה לו כח לעמד בממשלה זאת שלא יפילו אותו המלאכים חס ושלום על-ידי קנאתם בו :

ב העצה על זה לקשר עצמו עם כל נשמות ישראל. והנה כל נשמות ישראל נחלקים תחת כל מנהיגי הדור כי כל מנהיג הדור יש לו כמה נשמות פרטיות השייכים לחלקו. ועל כן צריך לקשר עצמו עם כל מנהיגי הדור ועל-ידי זה הוא ממילא מקשר עם כל פרטי נשמות ישראל. ועל-ידי זה ינצל מקנאת המלאכים ותתקנים ממשלתו עליהם (אמר המעתיק מזה נראה כי אין להמלאכים כח להלחם רק עם נשמה אחת מישראל, אבל עם כלליות נשמות ישראל אשר כל העולם נברא בשבילם בנודע אין להם כח כלל להלחם) :

ג אך צריך לידע ולהכיר את המנהיגים. כי יש כמה מנהיגים אשר כל גדלתם וממשלתם הוא רק על-ידי עזות כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה : 'עזות מלכותא בלא תגא' :

ד והעצה על זה הוא לזכות לבנין ירושלים בחינת יראה שלם. הינו שלמות היראה מהשם יתברך התלויה בלב כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה : 'דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך', וכשזוכה לשלמות היראה עזותם נופל לפניו. ואז יוכל להתקשר עם המנהיגים אשר כל נשמות ישראל נחלקים תחתם. וממילא יהיה מקשר עם כל נשמות ישראל ועל-ידי זה יתקנים ממשלתו על המלאכים :

ה על-ידי תאות ממון ותאות משגל ותאות אכילה ששרשם בלב נפסד ונפגם היראה שבלב :

ו תאות משגל הוא כפי החלב שיונק בקטנותו. על כן צריך לשמר את התינוק מאד שיינק מאשה כשרה. כי כשהתינוק יונק מאשה חצופה אז מתגבר בו חס ושלום תאות נאוף שמפסדת היראה מהשם יתברך. וכן להפוך כשיונק מאשה כשרה אין לו חמימות לתאוה זאת רק מעט המכרח למצות הבורא יתברך :

ז כשאדם נופל חס ושלום בשלש תאוות הנ"ל שעל-ידי זה נפסדת היראה אז הקדוש-ברוך-הוא יושב ושואג על זה כארי :

ח על-ידי כבוד השלש רגלים כראוי במאכל ומשנה ובגדים נאים כפי יכלתו ובקדשת וטהרת המחשבה ובשמחה וטוב לבב ובתפלה בכונה, וכיוצא בזה שאר עניני קדשת ושמחת יום-טוב, בפרט על-ידי המצוות הקדושות השייכים לכל רגל, על-ידי זה זוכה האדם לדעת את ה' ולהמשיך הדעת הזה אל הלב. ועל-ידי זה יתקן ויטהר את הלב מהשלש

תְּאֻוֹת רְעוֹת הַנִּי"ל וַיִּזְכֶּה לִירְאָה שְׁלֵמָה הַתְּלוּיָה בְּלֵב שְׁזָה הוּא עֵקֶר הַכֹּל.
כִּי יָבֹא עַל-יְדֵי-זֶה לְהַתְּכָלִית שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שְׂיִתְקִים מִמְּשַׁלְתּוֹ עַל
הַמְּלֹאכִים :

ט בְּכָל רֶגֶל וְרֶגֶל נִתְתַּקֵּן תְּאֻוָּה אַחַת מִשְׁלֵשׁ תְּאֻוֹת הַנִּי"ל. הֵינּוּ בְּפִסַּח
נִתְתַּקֵּן תְּאֻוֹת מִמּוֹן. בְּשָׁבוּעוֹת נִתְתַּקֵּן תְּאֻוֹת מִשְׁגָּל. בְּסִכּוֹת נִתְתַּקֵּן תְּאֻוֹת
אַכִּילָה. (וְעַל כֵּן סוּפָה בְּגִימְטְרִיָּא מְאַכֵּל) וְלָכֵן צָרִיךְ לָזַהֵר מְאֹד מְאֹד
בְּהַמְצוּוֹת שֶׁל כָּל רֶגֶל וְרֶגֶל וּלְכַבֵּד מְאֹד אֶת כָּל רֶגֶל כַּנִּי"ל, כְּדִי לִזְכּוֹת לְצֵאת
מִשְׁלֵשׁ תְּאֻוֹת רְעוֹת הַנִּי"ל אֲשֶׁר כָּל עֵקֶר הַיְהוּדוֹת לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד
וְשִׁינְצֵל מִקְּנֵאת הַמְּלֹאכִים, שֶׁלֹּא יִפְּלוּ אוֹתוֹ לְחֻטָּאִים חֹס וְשָׁלוֹם וַיִּתְקִים
מִמְּשַׁלְתּוֹ עֲלֵיהֶם תְּלוּי רַק בְּתַקוּן שֶׁלֵשׁ תְּאֻוֹת רְעוֹת אֵלוֹ כַּנִּי"ל :

י עַל-יְדֵי תַקוּן שְׁלֵמוֹת הַיְרְאָה שֶׁבְּלֵב זֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפָעַת הַנְּבוּאָה. אִךְ
צָרִיךְ לָזַהֵר מְאֹד מִתְּאֻוֹת הַהִתְמַנּוֹת לְהִיּוֹת רֹאשׁ וְלִמְשַׁל עַל עַם יִשְׂרָאֵל
(הַפּוֹדֵה הַמְּשַׁלָּה דְקָדְשָׁה שְׂצָרִיכִין לְזָכּוֹת לְהִיּוֹת לוֹ מִמְּשַׁלָּה עַל הַמְּלֹאכִים)
כִּי הַהִתְמַנּוֹת מִפְּסִיד הַשְּׁפָעַת הַנְּבוּאָה :

יא עַל-יְדֵי הַשְּׁפָעַת הַנְּבוּאָה זֹכֶה הָאָדָם לְתַפְּלָה בְּשְׁלֵמוֹת. כִּי הַתְּפִלָּה הוּא
עֲכָשׁוֹ בְּגִלוֹת בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים. כִּי הַתְּפִלָּה הוּא גְבוּהָ מְאֹד וּבְנֵי אָדָם
מְזֻלְזָלִים בָּהּ וְכִשְׁעוֹמְדִים לְהַתְּפַלֵּל חֲפָצִים לְפָטוֹר הַתְּפִלָּה מֵעֲלֵיהֶם. אִךְ עַל-
יְדֵי יְרְאָה שְׁלֵמָה הַבָּאָה עַל-יְדֵי תַקוּן שֶׁלֵשׁ מִדּוֹת הַנִּי"ל עַד שְׂזוֹכִין עַל יְדֵהָ
לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפָעַת הַנְּבוּאָה אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין עֲכָשׁוֹ מִי שְׂיִתְנַבֵּא נִגְאָלֶת עַל כָּל
פְּנִים עַל-יְדֵי-זֶה הַתְּפִלָּה מִן הַגְּלוּת וְאִז הַתְּפִלָּה הוּא בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת
בְּבַחֲיִנַת נְבוּאָה בַּחֲיִנַת דְּבַר ה', שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצֻמוֹ פּוֹתַח אֶת פִּיו וְשׁוֹלַח
לוֹ דְּבוּרִים קְדוּשִׁים לְהַתְּפַלֵּל לְפָנָיו בְּבַחֲיִנַת: "אֲדַנִּי שְׁפַתִּי תִפְתָּח"
שְׂאוֹמְרִין קֹדֶם הַתְּפִלָּה. וְזֶה סוּד סְמִיכַת גְּאֻלָּה לְתַפְּלָה הֵינּוּ לְגֹאֵל אֶת
הַתְּפִלָּה מִן הַגְּלוּת (אָמַר הַמַּעֲתִיק בְּזֶה מִתְרַץ קִשְׁיַת הַגְּמָרָא בְּרִכּוֹת דף ד'
הֵיכִי מְצִי לְמִסְמָךְ גְּאֻלָּה לְתַפְּלָה וְהָאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּתַחֲלָה אוֹמֵר ה' שְׁפַתִּי
תִפְתָּח וּמִתְרַץ כִּינּוֹן דְּתַקִּינוּ רַבְּנָן כְּתַפְּלָה אֲרִיכְתָּא דְמִיָּא. וְעַל פִּי דְּבָרֵי
הַמְּאָמֵר הַזֶּה מוּבָן כִּי עַל כֵּן אֵין זֶה הַפְּסִק כָּלֵל כִּי כָּל סוּד סְמִיכַת גְּאֻלָּה
לְתַפְּלָה הוּא שְׁתַּהֲיָה הַתְּפִלָּה בְּבַחֲיִנַת דְּבַר ה' אֲדַנִּי שְׁפַתִּי תִפְתָּח):

יב כְּשֶׁנִּגְאָלֶת וְנִפְדֵּית הַתְּפִלָּה אֵין צָרִיכִים לְשׁוּם רְפוּאָה עַל-יְדֵי רוּפְאִים
וְדַאקְטוֹרִים כִּי יְכוּלִים לְהַתְּרַפְּאוֹת עַל-יְדֵי כָּל מָה שְׂאוּכָל אֶפְלוֹ עַל-יְדֵי
לְחֹם וּמִים כְּמוֹ עַל-יְדֵי רְפוּאוֹת :

יג לְפַעְמִים הַחוּלְאֵת עֲדִין נִעְלָמַת בְּהָאָדָם וְאֵינוֹ נִתְגַּלִּית וְאִז אֵין שׁוּם רוּפָא
וְדַאקְטוֹר יְכוּל לְרַפְּאוֹת אוֹתָהּ כִּי אֵין יוֹדַע כָּלֵל אֶת הַחוּלְאֵת. אָבֵל כְּשֶׂזְּזוּכָה
לְתַקוּן שֶׁלֵשׁ הַתְּאֻוֹת הַנִּי"ל וּלִירְאָה בְּשְׁלֵמוֹת וְלְתַפְּלָה בְּשְׁלֵמוֹת יוּכַל
לְהַתְּרַפְּאוֹת אֶפְלוֹ כְּשֶׁעֲדִין לֹא נִתְגַּלָּה הַחוּלְאֵת וַיִּתְרַפָּא מִקֹּדֶם בְּעַת צְמִיחַת
הַמַּחְלָה וְלֹא יָבֹא לִיְדֵי מַחְלָה כָּלֵל :

יד אַךְ יֵשׁ שְׁלֹשׁ מִדּוֹת רְעוּת שֶׁהֵם מִפְּסִידִים אֶת הַתְּפִלָּה (א) אֵל תְּהִי בּוֹ לְכָל אָדָם שֶׁלֹּא לְבִזּוֹת שׁוֹם אָדָם (אֲפֹלוּ בְּמַחְשָׁבָה) וּכְשֶׁאִינּוּ נִזְהָר בְּזֶה נִפְגַּמַת הַתְּפִלָּה. (ב) קִלְקוּל הָאֱמוּנָה שֶׁאִין הָאֱמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת שֶׁזֶה בְּחִינַת עֲבוּדָה זָרָה. (ג) פָּגַם הַבְּרִית. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְצִאת מִשְׁלֹשׁ מִדּוֹת רְעוּת אֵלוּ הַנִּי"ל זּוֹכֶה לַתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹת וְאִזּוֹ אִין צָרִיךְ לְשׁוֹם רְפוּאָה כִּי יוּכַל לְהַתְּרַפְּאוֹת בְּכָל דְּבַר שֶׁאוּכַל אֲפֹלוּ עַל-יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם. וְזֶה סוּד חִזְקִיהוּ שֶׁסָּמַךְ גְּאֻלָּה לַתְּפִלָּה שֶׁגֹּאֵל אֶת הַתְּפִלָּה מִן הַגְּלוּת כַּנִּי"ל גִּנּוּ גַם סֵפֶר הַרְפּוּאוֹת :

טו כְּשֶׁזּוֹכִין לְגֹאֵל אֶת הַתְּפִלָּה מִן הַגְּלוּת בְּבְחִינַת סְמִיכוֹת גְּאֻלָּה לַתְּפִלָּה הִיא בְּבְחִינַת הַתְּנוּצָצוֹת מְשִׁיחַ : (אֲמַר הַמַּעֲתִיק בְּזֶה תִּבְיִן שֶׁרֵשׁ הַדְּבָרִים מֵה שֶׁכָּתַב בְּלִקוּטֵי תַנְיִנָא סִימָן ק"ב שֶׁסוּד בְּעַז וְרוּת הֵם סוּד סְמִיכַת גְּאֻלָּה לַתְּפִלָּה עֵין שָׁם. כִּי הֵם הָיוּ הַתְּנוּצָצוֹת מְשִׁיחַ כְּנוֹדֵעַ) :

טז כְּשֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם לַתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹת עַל-יְדֵי כָּל הַתְּקוּנִים הַנִּי"ל הֵינּוּ עַל-יְדֵי קִדְשֵׁת הַשְּׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁעַל יָדָם מִתְּקַנִּים הַגִּי תַאֲוֹת רְעוּת ; מִמּוֹן וְאֲכִילָה וּמִשְׁגָּל. וְאִזּוֹ זּוֹכִין לִיְרָאָה וּלְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפַעַת הַנְּבוּאָה וּלְתַפְּלָה בְּשִׁלְמוֹת וְלְרְפוּאָה. וְיוֹצֵא גַם מִשְׁלֹשׁ מִדּוֹת רְעוּת הַנִּי"ל שֶׁהֵם מִפְּסִידִים אֶת הַתְּפִלָּה. עַל-יְדֵי כָּל זֶה, כָּל צָבָא הַשָּׁמַיִם וְכָל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזְלוֹת וְכָל הַשָּׁרִים הָעֲלִיוֹנִים כְּלָם הֵם נִכְנָעִים תַּחֲתָיו וְהוּא נוֹשֵׂא חוֹן בְּעֵינָי כְּלָם. וְכָל הַדְּבָרִים הֵם בְּחִינַת לוּוִין אֲצֵלוּ כִּי כְּלָם לוּוִים וּמְקַבְּלִים כָּחַם מִמֶּנּוּ וְהוּא בְּחִינַת מְלוּךְ הַגְּדוֹל. וְעַל כֵּן אִזּוֹ יוּכַל לְהַכִּיר הַמְּנַהֲיִגִים שֶׁכָּל מִמְּשַׁלְתָם הוּא רַק עַל-יְדֵי עֲזוּת כִּי עֲזוּתָם נוֹפֵל לְפָנָיו. בְּבְחִינַת 'אִין אָדָם מַעִיז בְּפָנָיו בְּפָנָי בְּעַל חוּבוֹ. וְאִזּוֹ יָדַע אֶת הַמְּנַהֲיִגִים אֲמַתִּים שֶׁנִּשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל נִחְלָקִים תַּחֲתָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ בָּהֶם וּמִמִּילָא יְהִיָּה מְקַשֵּׁר עִם כָּל נִשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִנְצַל מִקְּנֵאת הַמַּלְאָכִים וְיִתְקַים מִמְּשַׁלְתּוֹ עֲלֵיהֶם :

יז כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב לְדַבֵּר מִחֲבֵרוֹ זֶה בְּחִינַת רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹמָא דְדִינָא. כִּי הוּא יוֹשֵׁב וְדָן אֶת חֲבֵרוֹ. וְצָרִיךְ לְזַהֵר מִזֶּה מְאֹד וּלְהַסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ הַיֵּטֵב אִם הוּא רְאוּי לְזֶה לְשַׁפֵּט אֶת חֲבֵרוֹ כִּי הַמְּשַׁפֵּט לֹאֵלֵהִים הוּא. וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל : 'אֵל תִּדְּוִן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְמְקוֹמוֹ. וּמִי הוּא שֶׁיִּכּוֹל לִידַע וּלְהַגִּיעַ לְמְקוֹם חֲבֵרוֹ. רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאִין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ וְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מְקוֹם אֲצֵלוֹ יִתְבָּרַךְ. הוּא לְבַדּוֹ יְכוּל לְהַגִּיעַ לְמְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּלְדוֹן אֶת הַכָּל לְכַף זְכוּת :

יח מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ עִם כָּל הַנִּשְׁמָוֹת עַל-יְדֵי כָּל הַתְּקוּנִים הַנִּי"ל הוּא גַם כֵּן בְּבְחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהוּא יְכוּל לַעֲשׂוֹת רֵאשׁ-הַשָּׁנָה וּלְדוֹן אֶת הַכָּל לְכַף זְכוּת :

יט רֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא חֶסֶד גְּדוֹל מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אִיךְ הֵינּוּ מְרִימִין פְּנִינּוֹ לְבַקֵּשׁ כְּפָרָה מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בְּיוֹם דִּין וְקַבֵּעַ יוֹם הַדִּין רֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁאִזּוֹ כְּבִיכּוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ מִתְחַרֵּט וּמִבְּקֵשׁ כְּפָרָה בְּבְחִינַת הַבִּיאוֹ עָלַי כְּפָרָה עַל שֶׁמַּעֲטֵתִי אֶת הַיָּרֵחַ שֶׁמִּשָּׁם

נמשכים כל החטאים. ועל כן אין לנו בושה ביום הדין להתחרט ולבקש
כפרה על כל מעשינו. כי אז גם השם יתברך מתחרט ומבקש כפרה:

כ השופר הוא בחינת יראה. גם הוא בחינת השפעת הנבואה. גם הוא
בחינת תפלה שנגאלת מן הגלות, גם הוא בחינת מה שכל שיח השדה
חוזרים כחם לתוף התפלה שעל-ידי-זה יכולין לעשות ראש השנה:

ב - ימי חנכה הם ימי הודאה

א ימי חנכה הם ימי הודאה שזה בחינת שעשוע עולם הבא:

ב עקר שעשוע עולם הבא הוא להודות ולהלל לשמו יתברך ולדעת ולהכיר
אותו יתברך שעל-ידי-זה סמוכין וקרובים אליו יתברך. כי כל מה
שיודעין ומכירין אותו יתברך ביותר סמוכין אליו יתברך ביותר. כי שאר
כל הדברים כלם יתבטלו לעתיד לבוא ולא ישאר רק הבחינה הזאת
להודות ולהלל ולדעת אותו יתברך וזה יהיה כל שעשוע עולם הבא:

ג למוד הלכות בפרט כשזוכין לחדש בהם זה גם כן בחינת שעשוע עולם
הבא:

ד על-ידי הודאה להשם יתברך וכן על-ידי למוד הלכות על-ידי-זה באה
הולדה בנקל. וכן נצולין על-ידי-זה מכל הצרות:

ה כשאדם באיזה צרה חס ושלום אז האמת הוא פגום. על כן צריך לשמר
מאד אז את עצמו ביותר שלא יהיה נלכד באיזה טעות ושקר על-ידי
הצרה חס ושלום:

ו על-ידי שמבטלין תלמידי-חכמים מלמודם על-ידי-זה נעשה חולה על
רגליו:

ז כשזוכין להלל והודאה להשם יתברך בכל עת על כל מה שעובר עליו
בפרט כשיוצא מאיזה צרה חס ושלום וכן על-ידי למוד הלכות על-ידי-זה
זוכין לשלשה קוי האמת, הינו להתפלל באמת שזה עקר שלמות התפלה.
גם לקבל תורת אמת מרבי אמת שיוצא אותו בדרך ישר בתורתו
האמתית. גם לעשות שדוכים אמתיים שיזמין השם יתברך לו ולבניו
זווגם האמתית. והאמת יאיר וישלים את ארבעה חלקי הדבור (המבארים
באות ח') ועל-ידי-זה יזכה להמשיך הברכה והקדשה והשמחה של שבת
לששת ימי החול. ועל-ידי-זה יתגלה אחדות הפשוט מתוך פעולות

מִשְׁתַּנּוֹת לְהֶאֱמִין וְלִידַע בְּאֵמֶת שְׁכָל הַפְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד
הַפְּשׁוּיִט יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶּאת הַבְּחִינָה יִקְרָה מְאֹד לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְאֶפְלוּ
אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא דְבַר יִקָּר וְחֹשֵׁב וְנִפְלֵא מְאֹד :

ח אַרְבַּעַה חִלְקֵי הַדְּבוּר הֵם : (א) דְּבוּר שֶׁל צְדָקָה כִּי גִדֵּר הָאָדָם הוּא הַדְּבוּר
וְזֶה הַדְּבוּר נִמְשָׁךְ מִצְדָקָה, כִּי צְדָקָה וְחֶסֶד הוּא גַם כֵּן גִּדֵּר הָאָדָם כִּי גִדֵּר
הָאָדָם מִדְּבַר הוּא לְגַמֵּל חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת. וּמִי שֶׁאֵינּוּ עוֹשֶׂה צְדָקָה וְחֶסֶד
פּוֹגֵם בְּהַדְּבוּר מְאֹד וְהוּא בְּבַחֲבִינַת בַּעַל חַי וְאֵינּוּ בְּכָלֵל אָדָם כָּלֵל, כִּי אֵין
הָאָדָם נִקְרָא אָדָם רַק עַל-יְדֵי צְדָקָה וְגִמְלוֹת חֶסֶדִים. (ב) דְּבוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה
לְדַבֵּר דְּבוּרִים הַרְבֵּה שֶׁל תְּשׁוּבָה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ. (ג) דְּבוּר שֶׁל עֲשִׂירִים
קְרוֹבִים לְמַלְכוּת שֶׁיִּשְׁפִּיעַ לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ דְּבַרֵי חוֹן בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם לְבַטֵּל
כָּל הַגְּזֵרוֹת קִשּׁוֹת וְלַפְעַל טוֹבוֹת וְיִשׁוּעוֹת עַל יִשְׂרָאֵל. (ד) דְּבוּר שֶׁל מַלְכוּת
דְּקִדְשָׁה שֶׁיָּבִיא לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אֶת מְשִׁיחַ צְדִקְנוֹ וְנִזְכָּה לְשִׁמְעַ דְּבוּרָיו
הַקְּדוּשִׁים וְהַטְּהוּרִים וְהַנּוֹרָאִים מִפְּנֵי הַקְּדוּשׁ :

ט עֵקֶר קִיּוּם וְשְׁלֵמוֹת הַדְּבוּר הוּא עַל-יְדֵי אֵמֶת :

י תִּמְכִּי אֹרִיתָא שְׁנוֹתָנִים מְמוֹן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים זְכוּתָם גְּדוֹל מְאֹד. כִּי
עַל-יְדֵי מְמוֹנָם שֶׁמְחַזְקִין הַתְּלָמִידֵי-חֲכָמִים עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים הַתְּלָמִידֵי-
חֲכָמִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְלַהוֹלִיד הַלְכוּת וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק
בְּהַתּוֹרָה שְׁנוֹלְדָה וְנִתְגַּלָּה עַל יָדָם. וְכָל הַמְמוֹן שְׁנוֹתָנִים לְהַתְּלָמִידֵי-חֲכָמִים
אֵף שֶׁנִּחְסַר לָפִי שְׁעָה אֶצְלָם אֶף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי הַהֲלָכוֹת שְׁנוֹלְדוּ
וְנִתְחַדְּשׁוּ עַל יָדָם נִשְׁפָּע עַל-יְדֵי-זֶה חֶסֶד וְחוּזָר וְנִתְמַלֵּא לָהֶם הַחֲסָרוֹן.
וְזוֹכִין לְשַׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלוּי הַחֲסָרוֹן (עֵין פְּנִים) וְלִכְלֵל גִּי
קוֹי הָאֵמֶת שֶׁיֵּאִירוּ בְּכָל אַרְבַּעַה חִלְקֵי הַדְּבוּר הַנִּיֵּל וְלִכְלֵל הַתְּקוּנִים הַנִּיֵּל :

יא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְּפַלְּלִין בְּאֵמֶת נִקְרָאִים בְּשֵׁם אֵל. כִּי
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִקְרָא אֵל עַל שֵׁם הַכֶּחַ, כִּי הוּא תַקִּיף וּבַעַל הַיְכָלֶת. וְעַל-
יְדֵי הַתְּפִלָּה אָנוּ לוֹקְחִין לְעַצְמָנוּ הַכֶּחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כִּי אָנוּ מִבְּטָלִין גְּזֵרוֹתָיו.
וְאִזּוּ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּשֵׁם אֵל :

יב עַל-יְדֵי הַדְּלִקַת נֵר חֲנֻכָּה וְעַל-יְדֵי הַהֲלֵל וְהַהוֹדָאָה שֶׁל חֲנֻכָּה שְׁזֶה עֵקֶר
שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא כְּנִיֵּל עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין גַּם כֵּן שֶׁיֵּאִירוּ כָּל גִּי קוֹי הָאֵמֶת
בְּאַרְבַּעַה חִלְקֵי הַדְּבוּר הַנִּיֵּל וְיִשְׁלִימוּ אֶת הַדְּבוּר. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכּוּ לְהִמְשִׁיךְ
הַקְּדוּשָׁה וְהַשְׁמָחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשַׁת יְמֵי הַחֹל. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְגַּלָּה אַחַדוֹתוֹ
הַפְּשׁוּיִט מִתּוֹךְ פְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּנִיֵּל. אֲשֶׁרֵי הַזֹּכָה לְחֲנֻכָּה כְּזֶה לְהִמְשִׁיךְ כָּל
הַתְּקוּנִים הַנּוֹרָאִים הָאֵלֶּה :

יג מִי שֶׁזֹּכָה לְשְׁלֵמוֹת הַדְּבוּר עַל-יְדֵי הַתְּקוּנִים הַנּוֹרָאִים הָאֵלֶּה יְכוּל
לַעֲשׂוֹת עִם הַדְּבוּר כְּרָצוֹנוֹ הֵינּוּ לְשִׁנוֹת הַטְּבַע כְּרָצוֹנוֹ עַל-יְדֵי שְׁלֵמוֹת דְּבוּרוֹ :

יד סִגְלָה לְמִקְשָׁה לֵילֵד לּוֹמֵר אִזּוּ מִזְמוֹר לְתוֹדָה כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים :

ג - כשחלה רבי אליעזר הגדול

אחר הפדיון שעושים בשביל להמתיק הדיון אז יש רשות לרופא לרפאות אבל לא קדם. פי עקר הרפואה על-ידי פדיון:

ד - וביום הבכורים

א עקר עבודת הצדקה היא לשבר האכזריות שלו להפכו לרחמנות להתנדב לצדקה. כי מי שהוא רחמן בטבעו ונותן צדקה מחמת רחמנותו שפטבעו אין זה עבודה. על כן כל הנדיבי לב שרוצים לקיים מצות צדקה כראוי צריכין לילך ולעבר בתחלה דרך בחינה זאת. דהינו שבתחלה צריכין לשבר האכזריות שלהם שפטבעם להפכו לרחמנות לתן צדקה, כי זה עקר עבודת הצדקה פני"ל. ועל-ידי-זה נתהפך גם רגז השם יתברך לרצון:

ב כל המצוות ומעשים טובים וכל עבודת השם הם בחינת הולדה. כי עקר תולדותיהם של צדיקים הם מעשים טובים. וכמו שהיולדת קדם הולדה צריכה לסבל כמה חבלים וצירים ולצלע כמה קלין של אח ואבוי וכו' כמו כן ממש בעבודת השם כשרוצה לעבד איזה עבודה או תשובה, בהכרח שיהיה לו כמה יגיעות. וצריך לצעק כמה קלין של אח ואבוי וכמה גניחות וכמה כפילות וכמה הטיות וכו' ובפרט בהתחלה שאז קשה מאד, כי כל התחלות קשות. ואז צריכין ביותר כמה קלין וכמה גניחות וכו' קדם שמתחילין איזהו התחלה. וגם אחר-כך לאחר ההתחלה גם כן אינו בא בנקל עבודת השם וצריכין כמה יגיעות וכמה תנועות פני"ל קדם שזוכין לעשות איזה עבדא שיהיה לה הדור אף ההתחלה קשה מאד פני"ל. על כן אל יבהלוד רעיוניך על כל מה שעובר עליך כי בהכרח לסבל הכל פני"ל. ולפום צערא אגרא:

ג הצדקה מרחבת כל הפתחים של הקדשה שכשאתם נכנס באיזה דרך ועבודה מעבודת ה' אז הוא צריך לפתח שם פתח לכנס באותו הדרך, ובשביל זה כל ההתחלות קשות ועל-ידי הצדקה מרחיב הפתח. ואפלו כשיש כבר פתח הצדקה מרחבת ופותחת ביותר כל הפתחים של הקדשה, ועל כן קדם כל מצוה ועבודה טוב לתן צדקה כדי להרחיב פתח הקדשה שצריך לעשות בעבודתו ולא יהיה קשה וכבד עליו כל-כך לכנס בהם:

ד התחלת הצדקה הוא קשה וכבדה מאד. אבל התועלת של הצדקה גדול מאד מאד. כי צרכי הגוף הם רבים מאד. ואפלו ההכרחיות הם רבים מאד אכילה ושתיה ומלבושים ודירות והם מונעים את האדם מאד מאד מעבודת הבורא יתברך. ועל-ידי הצדקה מתבטלים כל אלו המניעות. כי על-ידי צדקה זוכה שישפיע חסדו יתברך עד שלא יצטרך לעשות שום עסק ומלאכה בשביל פרנסה רק תהיה מלאכתו נעשית על-ידי אחרים והוא יעסק בעבודתו יתברך:

ה רב החסד אי אפשר לקבל כי אין יכולין לקבל רב טובה וצריך לעשות כלי וצנור לקבל על ידו את החסד, ועל-ידי יראה נעשה כלי וצנור לקבל על ידה את החסד:

ו על-ידי שנתגלה שהכל מתנהג ברצונו יתברך ואין שום חיוב הטבע כלל על-ידי-זה נעשה יראה, כי אז יודעים שיש שכר וענש ושיף להתירא מפניו יתברך. אבל כשנופלין לכפירה כאלו הכל מתנהג על-פי הטבע אין שיף יראה חס ושלוש. (אמר המעתיק עין איוב ט"ו ד שאמר אליפו לאיוב שתלה הכל במערכת השמים אף אתה תפר יראה):

ז התגלות הרצון הנ"ל הוא על-ידי הימים טובים. כי כל יום-טוב קדש קורא ומכריז ומגלה את הרצון שהכל מתנהג רק ברצונו יתברך ואין שום חיוב הטבע כלל. כי בכל יום-טוב ויום-טוב עשה השם יתברך עמנו אותות נוראות שהם הַפֶּד הטבע, בפסח יציאת מצרים שהוציאנו ממצרים באותות נוראות, בשבועות מתן תורה שנתן את התורה באותות נוראות, בסכות הקף ענני כבוד, שעל-ידי כל אלו האותות והמופתים הנוראים שעשה עמנו בכל השלש רגלים נתגלה שהכל מתנהג רק ברצונו יתברך לבד ואין שום חיוב הטבע כלל. אך צריכין להטות אָזְנוֹ ולבו היטב לשמע קול הקריאה הקדושה הזאת ועל-ידי-זה זוכה לשמחת יום-טוב, כי כל אחד כפי מה שזוכה לשמע בלבו קול הקריאה הנ"ל של יום-טוב שהכל מתנהג ברצונו יתברך לבד בן זוכה לשמחת יום-טוב:

ח יש חיות רעות דורסים וטורפים, והם חכמי הטבע שרוצים להראות על-פי חכמתם המטעית שהכל על-פי הטבע חס ושלוש, והם דורסים וטורפים רבים מבני עמנו. כי כמה נפשות מישראל שקעו בזה רחמנא לצלן. ואלו הנפשות הם כצפרים האחוזות בפח. על בן כל מי שחס על נפשו צריך לברח ולמלט נפשו מהם שלא תהיה נפשו נטרפת ונדרסת חס ושלוש על ידם. כי התגברותם גדול מאד וקול שאגתם עולה ומתגבר על קול הקריאה של יום-טוב שקורא וצועק ומגלה את הרצון. על בן חלילה להסתכל כלל באלו הספרים המדברים מחקירות. אפלו בספרים שחברו גדולי ישראל, כי אין רעה גדולה מזו:

ט על-ידי הזקנים מאריכי ימים שבדור שאין בהם שלמות על-ידי-זה מתגבר חכמת הטבע חס ושלוש כי צריך האדם כל מה שנתוסף ובא לו יום מימי חייו להוסיף בכל יום קדשה ונדעת את השם. כי כל יום שבא

אחר-כך צריך שיאיר ביותר בתוספות קדשה ודעת את ה'. ורק זה נקרא זקן דקדשה באמת, אבל כשפוגם את ימיו ואינו מוסיף קדשה ודעת בכל יום אף-על-פי שמזקין אינו נקרא זקן כלל רק אדרבא הוא נקרא קצר ימים. ועל-ידי נפילת הדעת דקדשה של הזקנים הנ"ל יונק ומתגבר חס ושלוש דעת חכמת הטבע בעולם :

י התקון לזה הוא צדקה, כי על-ידי צדקה מתקנים הפגם של הזקנים מאריכי ימים שבדור שאינם פראוי, ועל-ידי-זה זוכים לבטל שרש חכמת הטבע וזוכין לשמע קול הקריאה של יום-טוב קדש שקורא ומגלה את הרצון, שהכל ברצונו יתברך ועל-ידי-זה זוכין לשמחת יום-טוב. ועל כן צריכין להרבות בצדקה קדם כל רגל כדי לזכות על-ידי-זה לשמחת יום-טוב בשלמות, ועל-ידי-זה שישמע קול הקריאה של יום-טוב שקורא ומגלה את הרצון, יזכה ליראה. ועל ידה יוכל לקבל השפעת חסדו יתברך עד שלא יצטרך לעשות שום עסק בשביל פרנסה. וכל מלאכתו תהיה נעשית על-ידי אחרים. ויוכל לעסק בעבודתו יתברך בלי שום מניעות מחמת פרנסה. נמצא שתועלת הצדקה גדול מאד הן לעצמו שיוכל לעסק בעבודתו יתברך בלי מניעות. והן בכלליות העולם שיתגלה אמונת הרצון בעולם וכל הנפשות שכבר נצודו בחכמת הטבע כצפרים האחוזות בפח יפרחו ממצודתם ויצאו משם לשלום על-ידי הצדקה :

יא לפעמים אפלו כשמכניעין את חכמי הטבע עדין חוזרים ומטילים איזה ספק ברצון ואז צריכין לחזר ולהרבות בצדקה, כי צדקה מכנעת ומשפלת חכמת הטבע תמיד ומגלה שהכל מתנהג רק ברצונו יתברך לבד :

יב צדקה הוא רפואה לכל המכות :

ה - תקעו בחדש שופר, העקר הוא האמונה

א העקר הוא האמונה וצריך כל אחד לחפש את עצמו אם אמונתו שלמה ולחזק את עצמו באמונה תמיד. כי על-ידי פגם אמונה באים מכות מפלאות שאין מועיל להם לא רפואות ולא תפלה ולא זכות אבות. כי כל הרפואות הם על-ידי עשבים והם גדלים רק על-ידי אמונה, גם עקר כח הרפואה שיש בכל עשב ועשב הוא על-פי הסדר שיש להעשבים והזרעים לפי המקום והזמן. הינו לקצרים במקום הראוי. שכשגדלן באותו המקום יש להם כח לרפאות ולא כשגדלן במקום אחר, וכן לקצרים בזמן הראוי להם כי יש עשב שכל כחו לרפאות הוא כשקוצרים אותו עד שלא הביא שלישי ולא אחר-כך. וכן יש עשב שכל כחו לרפאות רק כשנגמר עד שנופל מאליו ולא קדם. ועל-ידי אמונה נעשה סדר הזרעים לקצרים במקומם

ובזמן הראוי כדי שיהיה להם כח לרפאות. ועל-ידי נפילת האמונה קוצרין אותם הזרעים עצמם לרפואות אבל שלא במקומם ובזמן הראוי, ועל כן אין להם כח לרפאות. גם עקר התגלות זכות אבות לזכות לרפואה בזכותם הוא גם כן רק על-ידי אמונה. גם עקר מה שמועלת התפלה לפעל בקשתו הוא גם כן רק על-ידי אמונה. גם על-ידי נפילת האמונה אין מועיל להחולה קול צעקה של אה וגיחות שלפני מרחמין עליו מן השמים על-ידי-זה ועל-ידי נפילת האמונה גם זה אין מועיל:

ב כשאדם נופל מאמונה ואין מועיל אפלו קול צעקה בלא דבור. אז צריך לצעק מעמק הלב בבחינת: "ממעמקים קראתיך ה'", מעמקא דלבא, ועל-ידי-זה נתגלים עצות עמקות שיודעים לתת עצה לנפשם כל אחד ואחד מה שצריך. ועל-ידי-זה גדלה האמונה ונתתקנת, ועל-ידי-זה חוזרים ונתתקנים כל הדברים הנ"ל שהם רפואה וזכות אבות ותפלה וכו' :

ג עקר גדול האמונה היא בבחינת: "ואמונתך בלילות" הינו כל מה שנדחה והולך חלק מהלילה ונתקרב אל אור היום נתגדל האמונה ביותר, עד שבאור היום אז נתגדל האמונה בשלמות בבחינת חדשים לבקרים רבה ואמונתך. ואז היא עקר צמיחת הרפואה בבחינת: "אז יבקע פשח אורך וארכתך מהרה תצמח", וכמו כן על-ידי התגלות העצה שהוא גם כן בבחינת התגלות האור מן החשך על-ידי-זה נתגדלת גם כן האמונה ועל-ידי-זה עקר הרפואה הנ"ל:

ד על-ידי נפילת האמונה הקדושה על-ידי-זה נעשה ונתחזק אמונות כזביות. וכן להפוך כשמעלין ומתקנין האמונה הקדושה על-ידי-זה נחלשין ונופלין האמונות כזביות וחוזרים ושבים העפויים מאמונות כזביות שלהם לאמונתנו הקדושה ונעשין גרים. ולפעמים נעשין גרים בכם דהינו אף-על-פי שאינם באים להתגבר ממש בפעל אף-על-פי-כן מפירים שם במקום שהם את השם יתברך. ויודעים ומאמינים שיש יחיד קדמון יתברך. ולפעמים נעשין גרים בפעל ממש שבאים ומתגירים ממש:

ה אלו הגרים הם קשים ומזיקים לישראל כי הם מכניסין גאווה בישראל:

ו על-ידי הגאווה שנכנסת בישראל על-ידי הגרים הנ"ל, על-ידי-זה מקבלין חרב הגאווה בחינת ואשר חרב גאותך מנהיגי הדור של שקר שמתגאים על הדור בחנם, כי לא נתן להם גדלה מן השמים כלל, ויש כח לאלו המנהיגים אפלו להעניש את מי שאינו רוצה להכניע עצמו תחת ממשלתם. ובאמת אין זה נקרא מעניש אלא מזיק כי הם מזיקי עלמא. וכך הכח הזה הם מקבלים על-ידי חרב הגאווה הנ"ל:

ז על-ידי הגאווה של אלו המנהיגי הדור הנ"ל על-ידי-זה מתגבר חס ושלום תאות נאוף בעולם. ועל-ידי-זה בא השחתת זרע חס ושלום, שהוא בחינת "החתים בשרו" שהוא חותם דסטררא אחרא על האדם שלא יוכל לצאת

ממנה. ואי אפשר להנצל ממנה כי אם על ידי כח המגנים שבדור שהם הצדיקים והכשרים שנקראים מגני ארץ, שיש להם מלחמה גדולה בענין זה, והם מעלין מבחינת "החתים בשרו" לבחינת חותם דקדשה שהוא בחינת תפלין פידוע. שהם התנוצצות המחין לידע ולהודיע אלהותו יתברך בעולם. שעל-ידי-זה נמשך עליו הארת השבעה רועים שהם כנגד השבעה ראשים של השני שינין שבתפלין שהם המחין. כי עקר תקון המח הוא כפי שבירת תאוה זאת, הינו כשמתגברין על האדם ההרהורים מאד מאד והיו יכולין לבוא על-ידי-זה למקרה לילה חס ושלום, שהוא בחינת "החתים בשרו". והם מתגברים מאד לשבר ולגרש ההרהורים מהם ולהמשיך על עצמם מחשבות קדושות. על-ידי-זה מעלין מהחתים בשרו לבחינת תפלין שהם חותם דקדשה שהוא התנוצצות המחין. ומאלו המגני ארץ צריך כל אחד לקבל כח להתגבר על ההרהורים ולהפך אותם למחין דקדשה פני"ל. וזה צריך כל אדם לידע שכל מה שמתגברין עליו ההרהורים ביותר, כשמתגבר כנגדם ובורח מהם ומשברם הוא עושה בזה תקון גדול מאד. ומעלה הקדשה מהקלפה וממשיך בחינת קדשת התפלין שהם התנוצצות המחין. לידע ולהודיע אלהותו יתברך בעולם. וכל מה שמתגברין עליו יותר ויותר כשמתגבר כנגד גדל התפשטותם לשברם, נעשה בזה בחינת תקון התפלין ביותר ורק בשביל זה נשלחו עליו ההרהורים ורעיונים רעים וזרים כאלה כדי שיתהפך ויהיה נעשה מהם דיקא בחינת תקון התפלין פני"ל:

ח כשזוכין לתקון המחין צריך כל אחד ואחד לצמצם את מחו שלא להניח את המח לצאת חוץ לגבול שיש לו. ואפלו בקדשה ובהתנוצצות אלהותו יתברך לא יצא חוץ מהגבול חס ושלום שלא יבוא לידי הריסה:

ט על-ידי מצות תפלין ממשיכין על עצמם התנוצצות המוחין פני"ל וגם ממשיכין על עצמם על-ידי התפלין תקון הצמצום של המחין פני"ל:

י על-ידי שבירת תאוות נאוף זוכין לדבורים כשרים להחיות ולהשיב בהם את הנשמות שנפלו, שצריכין להחיותם ולהשיבם בכל מיני מטעמים המשיבין את הנפש. ועל-ידי תקון הברית שזוכין על-ידי-זה לתקון המחין נעשה על-ידי-זה אצל האדם דבורים כשרים להחיותם ולהשיבם:

יא על-ידי שמשברין הרהורי נאוף וזוכין לתקון המחין פני"ל על-ידי-זה זוכין לחלום על-ידי מלאך ואז הוא נקרא אדם, וכו' להפך פשאין המחין זכים אז החלום על-ידי שד חס ושלום ואז הוא נדמה כבהמה:

יב גם יש להמאכלים חלק בחלום, על כן לפעמים נפגם החלום בבחינת חלום על-ידי שד חס ושלום על-ידי המאכלים שאוכלים. ויכולים לבוא על-ידי-זה לטמאת קרי חס ושלום. והתקון לזה הוא שמחה להתחזק להיות בשמחה תמיד. כי על-ידי שמחה נותנין חזוק להמלאכים המקבלים את שפע המאכלים ומכניעין את השדים שלא יינקו מהשפע יותר מהראוי להם, ועל-ידי-זה נצולין מטמאת המקרה חס ושלום שהיא

בָּאָה לַפְעָמַיִם עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָלִים כְּשֶׁאֵין חֲזוּק בְּהַמְלֵאכִים. כִּי עָקַר חֲזוּק
הַמְלֵאָדָּה הוּא עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה :

יג בְּנִיטוֹן נִתְחַזַּק כֹּחַ הַמְלֵאכִים (עֵינֵי פְּנִים), נִמְצָא שְׂנִיטוֹן הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית.
וְעַל-יְדֵי שְׂמֻחָה מִמְּשִׁיכִין קִדְשֵׁת וְשְׂמֻחַת נִיטוֹן בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלָה, וְזוֹכִין
לְתִקּוּן הַבְּרִית וּלְהַנְצִיל מִמְּקָרָה לִילָה חֵס וְשָׁלוֹם :

יד אָבֵל לַפְעָמַיִם גַּם עַל-יְדֵי רִבְנִים וְדִינִים שְׂאִינִם כְּשֶׁרִים שְׂמַעוֹתֵינוּ אֶת
הַמְשֻׁפֵּט. עַל-יְדֵי-זֶה בָּא טְמֵאת הַמְּקָרָה חֵס וְשָׁלוֹם. וְהַתִּקּוּן לְזֶה הוּא
קְשׁוּר הַמְּרַכְבָּה. וְהוּא מֵהַשְׂנִיטוֹן מִהַקְדָּמוֹנִים לֹמַר קִדְשֵׁת הַשָּׁנָה בְּשֵׁם ה' וְכוּ'
מִימֵינוּ מִיכָאֵל וְכוּ' שֶׁהוּא קְשׁוּר הַמְּרַכְבָּה, וְהוּא סִגְלָה לְהַנְצִיל עַל-יְדֵי-
זֶה מִטְּמֵאָה הַנִּי"ל שְׂבָאָה עַל-יְדֵי עֲווֹת הַמְשֻׁפֵּט שֶׁל הַדִּינִים שְׂאִינִם כְּשֶׁרִים
כְּנִ"ל :

טו רֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה. כִּי עַל-יְדֵי גְדֹל הַקְּבוּצִים שְׂכָל
הַקְּהֵלוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתְקַבְּצִין יַחַד בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בַּפְּרָט כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִין אֶל
צְדִיקֵי אֲמֵת, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְלַקְטִים וְנִתְקַבְּצִים כָּל לְקוּטֵי הָאֱמוּנָה
הַקְּדוֹשָׁה, וְנִתְתַקְנָה הָאֱמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת, גַּם הַמַּחִין מִתְנוֹצְצִים וְנִתְתַקְנִים
בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֵן בְּכָל עֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה נִמְשָׁד עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שְׂעוֹשִׁין
אֲז, הַתְּנוּצְצוֹת הַמַּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת חוֹתֵם דְּקִדְשָׁה כְּנִ"ל.
וּבִיּוֹם-הַכַּפּוּרִים אֲז גַּמֵּר תִּקּוּן הַחוֹתֵם דְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּנוּצְצוֹת
הַמַּחִין. וּבִסְכוֹת מִמְּשִׁיכִין שְׂמֻחָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁלֹּא יִקְלָקְלוּ אֶת
הַחֵלֶם שֶׁלֹּא לְבוֹא לִיְדֵי טְמֵאת קָרִי חֵס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָלִים. וּבִשְׂמִינֵי
עֶצְרֵת נִמְשָׁד בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְשֻׁפֵּט. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצּוּלִין מִפְּגַם הַמְּקָרָה חֵס
וְשָׁלוֹם שְׂבָאָה עַל-יְדֵי דִינִים שְׂאִינִם כְּשֶׁרִים כְּנִ"ל. גַּם בַּפְּרָטִיּוֹת בְּרֵאשׁ-
הַשָּׁנָה בְּעֶצְמוֹ נִתְתַקֵּן כָּל הַנִּי"ל עַל-יְדֵי תְּקִיעַת הַתְּרוּעָה שְׂבָרִים, כִּי עַל-יְדֵי
הַתְּקִיעָה זוֹכִין לְתִקּוּן הָאֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי הַתְּרוּעָה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קִדְשֵׁת
הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם הַתְּנוּצְצוֹת הַמַּחִין, וְעַל-יְדֵי הַשְּׂבָרִים נִמְשָׁד תִּקּוּן הַחֵלֶם
וְתִקּוּן הַמְשֻׁפֵּט לְהַנְצִיל מִמְּקָרָה לִילָה בְּכָל הַבְּחִינּוֹת כְּנִ"ל :

טז עַל-יְדֵי רַבֵּי אֲמֵתֵי עִם תְּלַמִּידִים נִתְתַקֵּן גַּם כֵּן כָּל הַתְּקוּנִים הַנִּי"ל דְּהֵינּוּ
תִּקּוּן הָאֱמוּנָה. כִּי הָאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת "אֲרָץ נוֹשְׁבֵת", הַפּוֹד "אֲרָץ לֹא
זְרוּעָה" שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁמִּקְלָקֵל סִדְרֵי הַזְּרָעִים כְּנִ"ל, וְהַרְבֵּי
הָאֲמֵת הוּא מְשֻׁגָּח עַל כָּל חִלְקֵי הָאֱמוּנָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבְּצָם
וּלְהַעֲלוֹתָם. וְעַל כֵּן נִקְרָא לְמוֹד הַרְבֵּי עִם הַתְּלַמִּידִים יְשִׁיבָה עַל שֵׁם קְבוּץ
חִלְקֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת "אֲרָץ נוֹשְׁבֵת". גַּם נִתְתַקֵּן עַל יָדָם תִּקּוּן
הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּחִין וְתִקּוּן הַשָּׁנָה שֶׁתְּהִיָּה בְּקִדְשָׁה וּבְטָהֳרָה שְׂעֵל-
יְדֵי-זֶה נִצּוּלִין מִטְּמֵאת מְקָרָה, הֵן עַל-יְדֵי הַמַּאֲכָלִים וְהֵן עַל-יְדֵי רִבְנִים
שְׂאִינִם כְּשֶׁרִים כְּנִ"ל. גַּם כָּל הַחֲמֻשָּׁה חוּשִׁים שֶׁל הַמַּחֵן נִתְתַקְנִים עַל-יְדֵי
שְׂבָאִים לְצַדִּיק שֶׁהוּא רַבֵּי אֲמֵתֵי. כִּי עַל-יְדֵי הָרְאִיָּה בְּעֶצְמָה שְׂרוּאִין אֶת
הַרְבֵּי נִתְתַקֵּן חוּשׁ הָרְאִיָּה, כִּי הָרְאִיָּה בְּעֶצְמָה שְׂרוּאִים אֶת הַרְבֵּי הוּא דָּבָר
גְּדוֹל. וְעַל-יְדֵי שְׂשׂוּמְעֵין הַמוֹסֵר שֶׁל הַרְבֵּי עַל-יְדֵי-זֶה מִתְתַקֵּן חוּשׁ הַשְּׂמִיעָה,
וְעַל-יְדֵי הַטְּרָחוֹת וְהִיגִיעוֹת שֵׁישׁ לְכָל אֶחָד כְּדֵי לְנַסֵּעַ וּלְבוֹא אֶל הַרְבֵּי, כִּי אֵי

אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל הָרֵב וְלִקְבֹּל וְלִינֵק מִחֻמְתּוֹ הַקְדוּשָׁה כִּי אִם עַל-יָדֵי טָרְחוֹת וְיִגְיֵעוֹת וְעַל-יָדֵי-זֶה מִתְקַנִּים חוּשׁ הָרִיחַ. וְעַל-יָדֵי שְׂזוּכִין לְטַעַם וְלִהְרָגִישׁ טַעַם אֲמָרֵי נַעַם שֶׁל הָרֵב עַל-יָדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן חוּשׁ הַטַּעַם, וְעַל-יָדֵי הַהוֹצָאוֹת שְׂיֵשׁ לְכָל אֶחָד שְׂמוֹצִיא אֶת מָמוֹנוֹ וְיִגְיֵעַ כִּפּוֹ כְּדִי לָבוֹא לְהָרֵב, עַל-יָדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן חוּשׁ הַמְּשׁוּשׁ. וְעַקֵּר זָמַן הַקְּבוּץ לְהָרֵב הָאֲמֵת הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׂאָז הוּא תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֻמְשָׁה חוּשִׁים הַנִּי"ל וְאִז נִתְתַּקְּנִים כָּל הַתְּקוּנִים הַנִּי"ל בְּתִקּוּנִים נִפְלְאִים. כִּי תִקּוּן הַחֻמְשָׁה חוּשִׁים שְׂעַל-יָדֵי הָרֵב עִם הַתְּלַמִּידִים וְתִקּוּן הַחֻמְשָׁה חוּשִׁים שְׂעַל-יָדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְאִירִים וּמְחַזְּקִים זֶה אֶת זֶה :

יז עַל-יָדֵי הַתְּעַנִּית זוֹכָה לְשִׂמְחָה. וְכִפִּי יָמֵי הַתְּעַנִּית כֵּן זוֹכָה לְשִׂמְחָה. וְעַקֵּר תִּקּוּן הַחֲלוּם הוּא עַל-יָדֵי שְׂמְחָה כְּנִי"ל. עַל כֵּן מִתְעַנֵּין עַל הַחֲלוּם כְּדִי לְהַמְּשִׁיךְ שְׂמְחָה שְׂזָה עַקֵּר תִּקּוּן הַחֲלוּם. וְעַל כֵּן מִי שְׂאִינוֹ רוֹצֵה לְהַתְּעַנּוֹת עַל הַחֲלוּם אוֹמְרִים לוֹ הַמִּיטִיבִין, "לֵךְ אֲכַל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֵד", כִּי עַקֵּר הַתְּקוּן עַל-יָדֵי הַשְּׂמְחָה :

יח צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחֻמּוֹת וְלַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּפִשְׁיטוֹת וּבִתְמִימוֹת. כִּי צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה מַעֲשָׂיו מְרַבֵּין מִחֻמְתּוֹ כִּי 'לֹא הַמְּדַרְשׁ הוּא הָעַקֵּר אֲלָא הַמַּעֲשֶׂה'. וְלֹא מַבְעִיָּא חֻמּוֹת שֶׁל סֵתֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם בְּאֲמֵת, שְׂטוֹת וְכִסִּילוֹת בְּוָדָאֵי צָרִיכִין לְהַשְׁלִיכֵם לְגַמְרֵי. אֲלָא אֶפְלוֹ חֻמּוֹת גְּמוּרוֹת, אֶפְלוֹ מִי שְׂיֵשׁ לוֹ מִחַ גְּדוּל בְּאֲמֵת, כְּשִׂמְגִיעַ לְאִיזָה עֲבוּדָה הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחֻמּוֹת וְלַעֲסֹק בְּעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּפִשְׁיטוֹת וּבִתְמִימוֹת. וְצָרִיךְ אֶפְלוֹ לְהַתְּנַהֵג וְלַעֲשׂוֹת דְּבָרִים שְׂנִרְאָה כְּמִשְׁגַּע בְּשִׁבִיל עֲבוּדַת ה'. כִּי צָרִיכִין לַפְּעֻמִּים לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים הַנִּרְאִים כְּשִׂמְגִיעוֹן כְּדִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי צָרִיכִין לְהַתְּגַלְּגַל בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט בְּשִׁבִיל עֲבוּדַת ה' וּמְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא דוֹקָא בְּשִׁבִיל מְצוּהַ מִמֶּשׁ אֲלָא אֶפְלוֹ כָּל דְּבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא גַם כֵּן מְצוּהַ. וְצָרִיךְ לְגַלְּגַל עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט כְּדִי לַעֲשׂוֹת אִיזָה רְצוֹן וְנַחַת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכִשְׂאֵהֲבָתוֹ חֲזָקָה כָּל-כָּף לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִז הוּא בְּחִינַת כֵּן יִקָּר וְחָבִיב מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמְנִיחוֹ לְחַפֵּשׁ בְּגִנְזָא דְּמַלְכָּא הַגְּנוּזִים וְצְפוּנִים בְּיִתְרָה. עַד שְׂזוֹכָה שְׂיִתְגַּלֶּה לוֹ הַהֲשָׁגָה שֶׁל צְדִיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. וְזוֹכָה לְסִתְרֵי תוֹרָה וְלַהֲעֵלוֹת הַמְּשַׁפֵּט שְׂנַפֵּל עַד הַתְּהוּם וְלִתְקַנּוֹ :

ו - על ידי זעה טובה, על ידי זה נעשה שמחה

על-ידי שְׁמִיזֵיעִין בְּשָׂבִיל דְּבַר שְׂבָק־דָּשָׁה עַל-יְדֵי-זֶה זֹכִין לְשִׁמְחָה, גַּם זֹכֶה לְרִפּוּאָה :

ז - ויהי מקץ - כי מרחמם ינהגם

א מי שֶׁהוּא רַחֲמָן הוּא יָכוֹל לְהִיּוֹת מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל. וְעַקֵּר הַרְחַמְנוּת הוּא כְּשִׁישְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ נּוֹפְלִין חֶסֶד וְשָׁלוֹם בְּעוֹנוֹת רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן. כִּי זֶה הַרְחַמְנוּת הַגְּדוֹל מְכַל מִינֵי רַחֲמָנוּת. כִּי כָל הַיְסוּרִים הַקָּשִׁים שֶׁבְּעוֹלָם אֵינָם נֶחְשָׁבִים כָּלֵל כְּנֶגֶד הַמְּשָׂאוֹי הַכְּבֵד שֶׁל עוֹנוֹת חֶסֶד וְשָׁלוֹם. כִּי יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ, לְפִי גִדְל קְדֻשָּׁתָם מְשַׁרְשֵׁם וְגִדְל רִוְחָנֵייתָם וְדְקוּתָם אֵינָם יְכוּלִים לְשֹׂא עֲלֵיהֶם כָּלֵל הַמְּשָׂאוֹי הַכְּבֵד שֶׁל עוֹנוֹת אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד. וְהַמְנַהֵיג הָאֵמֶת הוּא רַחֲמָן מְאֹד וּמְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ לְהוֹצִיאָם מֵעוֹנוֹת. וּבְאֵמֶת מְהִיכֵן בָּאִים לְעוֹנוֹת הוּא רַק עַל-יְדֵי שְׂאִין לְהָאָדָם דַּעַת שְׂיֵשׁ אֱלֹהִים שְׁלִיט בְּאַרְץ. כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה אֶלָּא אִם בֶּן נְכֻס בּוֹ רִוַח שְׁטוּת'. וְעַל בֶּן כָּל רַחֲמָנוּת הַמְנַהֵיג הָאֵמֶת עַל יִשְׂרָאֵל הוּא לְהַכְנִיס בָּהֶם דַּעַת וְיִרְאֵת שְׁמַיִם כְּדִי לְהוֹצִיאָם מֵעוֹנוֹת רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן. וְהוּא הוּא הָעוֹסֵק בְּיִשׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם שְׂיִהְיֶה הָעוֹלָם מִיֵּשֵׁב מִבְּנֵי אָדָם הֵינּוּ בְּנֵי דַּעַת. כִּי עַקֵּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וּמִי שְׂאִין לוֹ דַּעַת אֵינּוּ מִן הַיִּשׁוּב וְאֵינּוּ מְכַנֶּה בְּשֵׁם אָדָם כָּלֵל רַק הוּא בְּחִינַת חַיָּה בְּדַמּוֹת אָדָם :

ב וְאֶפְלוּ כְּשִׁמְגִיעַ זְמַנּוֹ לְהַסְתַּלַּק וּנְשַׁמְתּוֹ עוֹלָה לְמָקוֹם שְׂעוֹלָה אֵין זֶה תַּכְלִית וְשְׁלָמוֹת שְׂתִהְיֶה הַנְּשַׁמָּה דְּבִיּוֹקָה רַק לְמַעְלָה. רַק עַקֵּר הַשְּׁלָמוֹת שֶׁל הַנְּשַׁמָּה הוּא אֲשֶׁר בְּעַת שְׂהִיא לְמַעְלָה תִּהְיֶה לְמַטָּה גַּם בֶּן. וְעַל בֶּן צָרִיף שְׂיִשְׂאָר אַחֲרָיו בְּרַכָּה בֶּן אוֹ תַלְמִיד כְּדִי שְׂיִשְׂאָר דַּעַתוֹ לְמַטָּה גַּם בֶּן בְּעַת שְׂנִסְתַּלַּק לְמַעְלָה, שְׂעַל-יְדֵי הַדַּעַת הַקְּדוּשׁ שְׂנִשְׂאָר אַחֲרָיו בְּבָנָיו וּבְתַלְמִידָיו יִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעוֹנוֹת לְדוּרֵי דוּרוֹת. כִּי מִי שְׂיִוְדַע קִצַּת מִיְדֵיעַתּוֹ יִתְבַּרַךְ הוּא יוֹדַע, אִף שְׂהֵשֵׁם יִתְבַּרַךְ יֵשׁ לוֹ שְׂרָפִים וְחִיּוֹת וְאוֹפְנִים וְכוּ' שְׂהֵם עוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ אִף-עַל-פִּי-כֵן עַקֵּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׂוּעֵיו יִתְבַּרַךְ הוּא רַק שְׂאֲנַחְנוּ מֵעוֹלָם הִזָּה הַשֶּׁפֶל נְגִדֵל וּנְקִדֵּשׁ שְׂמוֹ יִתְבַּרַךְ. וְעַל בֶּן הוּא מְשַׁתַּדֵּל לְהַשְׂאִיר דַּעַתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּבָנִים וְתַלְמִידִים שְׂיִאִירוּ אֶת דַּעַתוֹ בְּעוֹלָם לְדוּרֵי דוּרוֹת כְּדִי לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעוֹנוֹת לְעוֹלָם וָעַד. וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶחְשָׁב כְּאֵלוֹ הוּא בְּעֶצְמוֹ מִמֶּשׁ נִשְׂאָר בְּעוֹלָם :

ג וְכָל אָדָם צָרִיף לְקַיֵּם זֹאת לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָם מֵעוֹנוֹת. לִידַע וּלְהוֹדִיעַ שְׂיֵשׁ אֱלֹהִים שְׁלִיט בְּאַרְץ וְשְׂאִין שׁוֹם תַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם לְעִשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרַךְ. כִּי אֵין נִשְׂאָר מִהָאָדָם אַחַר הַסְתַּלְקוֹתוֹ כִּי אִם הַדַּעַת הִזָּה שְׂהֵאִיר בְּחַבְרָיו. וּכְשֶׁאֶחָד מְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת שְׁמַיִם וּיְמַאִיר בּוֹ דַּעַתוֹ הַקְּדוּשָׁה שְׂקַבֵּל מִרְבוֹ בְּאִיזָה דְּבוּר שְׂמְדַבֵּר עַל לְבוֹ לְהַשִּׁיבוֹ

מעוונותיו. אז חברו נחשב אצלו תלמיד. וכן להפך כשחברו מאיר בו אז נחשב הוא תלמיד לגבי חברו ואז כשמגיע זמנו להסתלק מן העולם, יתלבש בזה הדבור שהאיר בחברו ויהיה נחשב כאלו הוא בעצמו ממש קים בעולם. וזה עקר שלמות הנשמה. וכל אדם מחיב להשתדל בזה כי "לא תהו בראה לשבת יצרה". וכמו שהאדם מצוה להעמיד בנים בעולם בשביל קיום המין בן הוא מצוה להכניס דעת ויראת שמים בבני אדם. כי זולת זה אינו בכלל אדם כלל כפי"ל:

ד כשרוצה לדבר עם חברו ביראת שמים צריך לרחם גם על עצמו לצאת מעוונות ושיהיה לו יראת שמים כדי שיהיו דבריו נשמעין, וגם כדי שיתקומו דבריו אצל חברו. שלא יעבר הדבור מלב חברו תכף:

ה על-ידי שעוסקים לדבר עם חברו ביראת שמים על-ידי-זה זוכין להשיג אורות המקיפין, הינו שזוכה להשיג ולהבין מה שלא היה משיג ומבין בתחלה. וכן זוכה להשיג בכל פעם לפי מדרגתו מקיפים גבהים יותר:

ו ולמעלה מן הכל הם המקיפים העליונים של חכם הדור. וכשזהו החכם שבדור מכניס דעתו בתלמידיו ועוסק לדבר עמהם ביראת שמים על-ידי-זה משיג אורות המקיפין שלו שהם בחינת עולם הבא. כי עולם הבא הוא למעלה מהזמן, כי כל הזמן של כל העולם הזה כלו מה שהיה ומה שיהיה הוא כלו אין ואפס נגד יום אחד ואפלו נגד רגע אחת של עולם הבא שהוא יום שכלו ארץ ושם הוא למעלה מהזמן ואין שם זמן כלל. רק סדר הזמנים שיש שם הם בחינת השגות של מקיפים, שיש מקיפים שהם בחינת ימים ויש מקיפים שהם בחינת שנים. והשגות מקיפים הללו זה עקר התענוג והשעשועים של עולם הבא, והם בחינת "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך". אשרי מי שזוכה להשיגם:

ז החכם והצדיק שזוכה לאלו המקיפים הנ"ל צריך שיוכל ללמד עם דרי מעלה ועם דרי מטה הינו להראות להגבהים במעלה שאינם יודעים כלל בידיעתו יתברך בחינת מה חמית מה פשפשת וכוי ולהפוך לדרי מטה שהם המנחים בעוונותיהם בתוך הארץ ממש בתכלית הירידה צריך להראות להם, שעדין ה' עמם ואצלם וקרוב להם ולחזקם ולאמצם שלא יתיאשו חס ושלוש בשום אופן בעולם כלל. והצדיק האמת אינו נקרא בשם צדיק כי אם כשיש לו הכח הזה ללמד עם דרי מעלה ודרי מטה כפי"ל. גם לכוללם יחד להראות להדרי מטה גם מהלמוד של דרי מעלה וכן להראות להדרי מעלה גם מהלמוד של דרי מטה ולקיים כלם בגדל כחו כדי שיהיה להם יראה (עין פנים):

ח גם זה החכם הדור הנ"ל צריך לדעת איך לדבר עם כל אחד ואחד, ולעשות סג לדבריו לשתק במקום שצריך, לשתק כדי שלא יכנסו השומעים בקשיות ותרוצים שאסורין לכנס בהם (עין פנים):

ט על-ידי הרמזים שהרב האמת מרמז לתלמידיו בידי. כי כשהרב לומד עם תלמידיו ומכניס בהם דעת ויראת שמים יש דברים שאי אפשר להסביר להם בפרוש ועושה סיג לדבריו כפי"ל ומרמז להם הדברים על-ידי רמזים שהם בחינת ידים שמרמז להם ונוטה להם בידי. על-ידי אלו הרמזים נמשך פרנסה :

י מי שרוצה להמשיך פרנסה להתלויים בו, צריך שיהיה איש חיל ולא ההפוך (שקורין שלמזלניק), כי צריך שיהיו לו קצת ממשלה. ועל-ידי זה יוכל להמשיך פרנסה :

יא המלכות מקבלת הפרנסה מהידיים והרמזים הנ"ל שיש בים החכמה שהחכם עוסק לרמז לתלמידיו. ומחמת שבאלו הרמזים מאירים המקיפים. כי בהם מרמזים השכל העליון של החכם, שאינו רשאי לגלות בפרוש לתלמידיו בכדי שלא ימשיך מקיפים עליונים שאין להמשיכם. והמקיפים הנ"ל הם בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע. על כן כל מי שהוא גם כן איש חיל מקבל ממנו הפרנסה הזאת. ועל-ידי זה יוכל לזכות בשעת אכילתו את פרנסתו להארת הרצון. הינו שדוקא בעת האכילה יאיר לו רצון מפלג שירצה ויכסף וישתוקק להשם יתברך ברצון חזק ומפלג בלי שעור ובלי שום ידיעה. עד שלא ידע כלל מה הוא רוצה, רק רצון פשוט בכלות הנפש אליו יתברך. כי כל אכילתו נמשכת מהמקיפים שהם גם כן בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע. וכל זה זוכין על-ידי הצדיק האמת ותלמידיו שינקו מדעתו הקדושה. על כן צריך כל אחד לרחם על עצמו ולהתחנן לפני השם יתברך בדמעות שליש שיזכה למצא רחמן אמתי כזה שיוכל להוציא אותו מעוונות ולזכות אותו לכל הנ"ל :

יב ישראל עם קדוש לפי גדל רוחניותם ודקותם אין יכולין לשא עליהם המשא של עוונות אפלו יום אחד. בשביל זה צריך להם הבית-המקדש. כי התמיד של שחר היה מכפר על עוונות של לילה והתמיד של בין הערבים היה מכפר על עוונות של יום. ובשביל זה היה משה רבנו עליו השלום מוסר נפשו בשביל ישראל לבקש מהשם יתברך שישלח להם עוונותיהם. כי ידע שאי אפשר לישראל לשא כלל המשאוי של עוונות אפלו יום אחד. ועל כן מי שנכשל חס ושלום באיזה עוון צריך לעשות תשובה ולבקש סליחה וכפרה מהשם יתברך. כי העוון הוא משאוי כבד לנפש ישראל אשר אי אפשר לשא משא כזאת אפלו יום אחד :

יג כל אחד כפי מה שזוכה לפעל ביום-הכפורים בקשת סלח נא וכוי כמו כן הוא זוכה לקדשת חנכה שהוא בחינת הבית-המקדש, ועקר קדשת הבית-המקדש שממשיכין בחנכה הוא לזכות להדעת הקדוש לידע ולהודיע כי ה' הוא האלהים. כי מי שיש בו דעה כאלו נבנה בית-המקדש בזמיו. ולזכות על-ידי זה הדעת לצאת מעוונות כפי"ל ולהמשיך הדעת הזה בבנים ותלמידים לדורות לנצח. ולזכות על-ידי זה להשגת המקיפין הקי שהם עקר שעשוע עולם הבא שהם נמשכין על-ידי הדלקת השמן הקדוש של נר חנכה. ולזכות על-ידי הדלקת השמן הקדוש הזה לפרנסה

הנמשכת ממקור הרצון. שיכולין לזכות על ידה בשעת האכילה להארת הרצון המפלג. שיכסף וישתוקק להשם יתברך ברצון מפלג בלי שעור. ומאליו יבין האדם אשר לחנכה כזה אי אפשר לזכות כי אם על-ידי התקרבות להרב והמנהיג שהוא הרחמן באמת כנ"ל אשרי לזוכה למצא אותו:

יד כשמעינים ומדברים מאיזה חדוש שחדש החכם שבדור נתעורר ונתגלה ים החכמה. שמשם מקבל המלכות את הפרנסה. ומלכות הוא מקור היראה. ועל-ידי-זה נתעורר היראה של החכם שחדש זה החדוש. שעל-ידי-זה היו דבריו נשמעים ונתקיימו לדורות עולם. ועל-ידי כל זה נופל יראה ופחד גדול מהשם יתברך על זה שמעין בהחדוש:

ח - תקעו בחדש שופר

א אף-על-פי שתוכחה הוא דבר גדול ומטל על כל אחד מישראל להוכיח את חברו כשרואה בו שאינו מתנהג כשורה, אף-על-פי-כן לאו כל אדם ראוי להוכיח. כי על-ידי תוכחה של מי שאינו ראוי להוכיח לא די שאינו מועיל בתוכחתו אף גם הוא מבאיש ריח של אלו הנשמות השומעים תוכחתו. ועל-ידי-זה הוא מחליש את נשמתם. ומפסיק השפע מכל העולמות התלויים בהם. כי אי אפשר להוכיח את ישראל על עוונותיהם כי אם מי שיכול להוסיף ולתן ריח טוב בהנשמות על-ידי שהוא מוכיחם. שזה אי אפשר כי אם כשזוכה לבחינת הקול המשקה את הגן עדן. שמשם גדלים כל הריחות וכל היראות. שהוא קול השיר שיתער לעתיד וכוי (עין פנים):

ב על-ידי מזונא דגופא דהינו תאות אכילה ושתייה, נחלש מזונא דנשמתא. ונפגם היראה שהוא בחינת ריח טוב שהיא עקר מזונא דנשמתא:

ג המלח ודעת של האדם הוא מגן בפני תאות נאוף. כי יש שלשה מחין באדם. וכל אחד ואחד הוא מחצה פרוסה בפני זאת התאנה. כי עקר התגברות התאנה הזאת הוא על-ידי רוח שטות, על כן צריך כל אדם לידע ולזכר זאת שבכל פעם שרוצים להתגבר עליו ההרהורים אלו חס ושלום, יברח מיד מהרוח שטות אל הדעת ויפרש מחצות המחין בפני התאנה הזאת, כי הדעת האמתית מגן בפני זאת התאנה כמו מחצה ממש. והבן זאת כי אי אפשר לבאר זאת רק כל אחד יבין מעצמו איך לברח ולהסיח דעתו מהרוח שטות הנ"ל. ולהמשיך עצמו אל הדעת שהוא בחינת מחצה פרוסה בפניהם כנ"ל:

ד עקר התפלה הוא רחמים ותחנונים. ועקר הרחמים תלוי בדעת. וכשהסטרא אחרא יונקת מהרחמנות חס ושלום (שהיא מרחמת על האדם ברחמנות שלה לפרק על התורה ולעסק רק בלמודי לשונות העמים כי על-ידי-זה יהיה לו פרנסה ברוח. או שעל-ידי רחמנות שלה מסיתה את האדם לעשות תורתו ארעי ומלאכתו קבע) אז נפגם הרחמנות ונעשה פעס ואכזריות ועל-ידי-זה נקטן הדעת. ואז מתגבר תאות נאוף חס ושלום. ואז התפלה בבחינת דין (הינו שהוא מכרח להתפלל מצד הדין ואינה רחמים ותחנונים וכשעומד להתפלל חפץ לפטר התפלה מעליו). ואז הסטרא אחרא יונקת מהתפלה ובולעת אותה ואז צריכים בעל פה גדול שיוכל להתפלל תפלה בבחינת דין לעשות פלילות עם קונו. והסטרא-אחרא רוצה לבלע גם התפלה הזאת, אך התפלה הזאת של הבעל-פה הנ"ל עומדת בבית הבליעה שלה ומכרחת על-ידי-זה להקיא כל מה שבלעה. וגם מוציא על-ידי-זה גם עצמות חיותה ממש ומתקן הכל. ועל-ידי-זה נעשין גרים ונתרבה ונתגדל כבודו ותברך, ועל-ידי-זה זוכין להתפשטות הנבואה, ועל-ידי-זה נתברר המדמה, וזוכין לאמונה בשלמות, ועל-ידי-זה זוכין להשיר שיתער לעתיד. שזה הוא בחינת קולו של המוכיח הראוי, ואז הוא מוסיף ונותן ריח טוב בהנשמות על-ידי תוכחתו :

ה על-ידי השכן שנתוסף להקבוץ של ישראל, כגון כשיש קבוץ של ישראל שעוסקין בתפלה כשנתוסף עליהם עוד נפש אחת אז נתרבה ונתגדל מאד בתי התפלה. כי נתרבין הצרופין קדושים מאד מאד ונבנים בתיים הרבה מאד בקדשה העליונה מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב. ונעשה מזה שעשועים גדולים ונפלאים למעלה. ועל-ידי-זה נמחלין ונסלחין העוונות. ונמשך רפואה ונתבטל כל מיני חולאת :

ו כל מנהיג אמתי שבכל דור יש לו בחינת רוח נבואה. וגם עכשו שבטל הנבואה ואין לו נבואה ממש. אף-על-פי-כן בהכרח שיהיה לו רוח אחרת דקדשה מה שאין לשאר אנשים שהוא בחינת רוח הקדש רוח נבואה. ועל-ידי בחינת רוח נבואה של הצדיק המנהיג האמת על-ידי-זה עקר ברור המדמה שעל-ידי-זה עקר שלמות האמונה הקדושה, כי עקר שלמות האמונה הוא כפי ברור המדמה, על פן צריך כל אחד לחפש מאד אחרי מנהיג אמתי להתקרב אליו כדי לזכות לאמונה שלמה. דהינו להאמין בחדוש העולם. שהשם יתברך ברא את עולמו יש מאין המחלט. כי חדוש העולם אי אפשר להבין בשום שכל רק באמונה. שזוכין על-ידי צדיק האמת כנ"ל. ואל תדמה בנפשך שבנקל יכול אתה לזכות לזה להתקרב למנהיג אמתי. כי באמת צריכין לחפש ולבקש מאד אחריו. ולבקש מאד מהשם יתברך שייזכה למצא מנהיג אמתי שייזכה לאמונה שלמה על ידו, כי יש מנהיגים של שקר. וכשמתקרבים אליהם אז אדרבא באים לאמונות כזביות. על פן צריכין לחפש מאד אחר מנהיג אמתי כנ"ל כדי שייזכה לאמונה שלמה על ידו שהוא עקר הכל וכל העולם תלוי בזה. ועל-ידי-זה יזכה לחדוש העולם שלעתידי. עד שייזכה להנגון והשיר שיתער לעתיד כשיחדש השם יתברך את עולמו. שהוא הנגון שיתנגן על ע"ב

ז (שבעים ושנים) נימין. שמשם גדלים כל הריחות טובות וכל היראות. שזה הנגון הוא עקר קבול שר של הצדיקים לעתיד לבוא. אשרי הזכה לזה:

ז על-ידי התקרבות לצדיק האמת נפסק זהמת הנחש. ולהפוך על-ידי מנהיג של שר מתגבר הזהמא חס ושלו:

ח על-ידי אמונה זוכין לחסדים. ועל-ידי-זה יהיה חדוש העולם לעתיד. ויתבטל הטבע, ויתנהג העולם על-ידי השגחה ונפלאות שלא כדרך הטבע. ואז יתער שיר חדש הנ"ל:

ט בראש השנה צריכין להכריח את עצמו להתפלל בכח גדול ביותר. ולקשר תפלתו להצדיק האמת שהוא בעל כח גדול שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין כמו שצריכין להתפלל בראש-השנה. ועל-ידי-זה זוכין להוציא מהספרא אחרא כל החיות שבלעה מקדשת ישראל. כי על-ידי התפלה של הבעל כח הנ"ל מכרחת להקיא ולהוציא מקרבה כל התפלות והרחמנות והדעת דקדשה שבלעה. ועל-ידי-זה זוכין שיתרבה כבודו יתברך על-ידי גרים שמתגירין. ועל-ידי-זה זוכין להתפשטות הנבואה, ולהאמונה הקדושה ושיתבטלו אמונות כזביות. וזוכין על-ידי-זה לחדוש העולם שלעתיד שהוא בחינת בטול הטבע. שיתנהג העולם בבחינת קדשת ארץ ישראל על-ידי השגחה ונפלאות לבד. ועל-ידי-זה זוכין לקול השיר והנגון שיתער לעתיד שהוא עקר תענוג עולם הבא:

י על ידי הקולות של השופר תקיעה שברים תרועה נתתקנין גם כן תקונין הנ"ל. על-ידי תקיעה זוכין להתגלות כבודו יתברך ועל-ידי תרועה זוכין להתפשטות הנבואה שבא על-ידי התגלות הכבוד. ועל-ידי שברים זוכין לבטל אמונות כזביות ולתקן האמונה דקדשה. גם זוכין על-ידי שברים לבטוחון דקדשה בבחינת "עיני כל אליך שברוי". ושאר כל התקונין הנ"ל שזוכין על-ידי-זה כנ"ל כלם מרמזים בענין ראש-השנה ותשרי (עין פנים):

יא יש הבלי עולם של שטות שהם בחינת הבל המה מעשה תעתועים, בחינת עבודה זרה. וצריכין לצאת מאלו ההבלים ולזכות להבלים דקדשה של תורה ותפלה וזה הוא בחינת גרים הנ"ל שעל-ידי-זה זוכין שיתגלה כבוד השם יתברך, ולכל התקונין הנ"ל:

יב כל התארים והשבחים שאנו מדמין אותו יתברך הם בבחינת המדמה. כי בפנימיות השכל הוא יתברך מפשט לגמרי מכל השבחים והתארים. ועל כן כשהמדמה מברר ומתקן אז יכולים לסדר שבחים ותארים לו יתברך. וכשאין המדמה מתקן אז אין יודעים כלל לתאר אותו יתברך כפיכול:

ט - אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו

א הצדיקים מנהיגי הדור האמתיים הם בחינת רוח, כמו שכתוב (במדבר כ"ז יח): "איש אשר רוח בו", שיודע להלך נגד רוחו של כל אחד. וישראל הם בחינת לב, כי הם לבא דכל עלמא (זהו הקדוש פנחס רכ"א:) וצריכין מנהיגי הדור לנשב בבחינת רוחם (ועין 'לקוטי מוהר"ן ח"א סימן ח) על כל אחד מישראל לנפח מהם העפרוריות. דהינו מרה שחורה ועצבות שנופל עליהם חס ושלום. שעל-ידי-זה אינו יכול האיש הישראלי שהוא בחינת לב לדלק ולבער להשם יתברך ועל-ידי-זה הצדיקים האמתיים מלהיבים לבבות ישראל להשם יתברך:

ב גם לפעמים בוער האדם ביותר להשם יתברך חוץ מהמדה וגם זה אינו טוב. כי זה מבחינת רוח סערה ונקרא הריסה. והצדיקים האמתיים משגיחים גם על זה להכניע הרוח סערה שלא יבערו יותר מהמדה. רק לב כל אחד מישראל יתלהב להשם יתברך כראוי במזג השוה:

ג גם יש רשעים שהם בחינת ערב רב, וכשהם נופלים על הלב דהינו על ישראל זה גם כן בחינת עפרוריות, כי כמו כשנופל על הגר עפרוריות ונפרדיו חלקי אש שיש בו מיסוד האש ואינם יכולים לבער ועל כן כשמנפחין בו אזי הרוח מנפח העפרוריות מן הגר וחוזרים ונתחברים חלקי האש ומתחילין לדלק. וכן לפעמים מכבין הגר על-ידי הרוח שמנפח ומפריד האש מהגר, כמו-כן צריכין מנהיגי הדור לנפח כל בחינת העפרוריות הנ"ל מן הלב דהינו מכל אחד מישראל וחוזרין ונתחברים חלקי האש שבכל אחד ואחד מישראל. ונתקשרין ישראל ביחד ונעשין בחינת לב. וכל אחד ואחד מישראל נעשה בחינת לב למקום שצריך שיהיה שם בחינת לב. וחוזר ובוער להשם יתברך כראוי:

י - העולם רחוקים מהשם יתברך, מחמת שאין להם ישוב הדעת

א מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת ואינם מושבים עצמם, והעקר הוא להשתדל לישוב דעתו היטב מה התכלית מכל התאוות ומכל עניני עולם

הִזָּה, הֵן תַּאֲוֹת הַנִּכְנָסוֹת לַגּוֹף הֵן תַּאֲוֹת שְׁחוּץ לַגּוֹף כְּגוֹן כְּבוֹד וְכִיּוּצָא, וְאִז בּוֹדַי יָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם :

ב וְעַקֵּר יָשׁוּב הַדַּעַת הוּא עַל-יָדֵי שְׂמֵחָה, כִּי עַל-יָדֵי הַשְּׂמֵחָה יוּכַל לְהַנְהִיג אֶת הַמַּחַ כְּרָצוֹנוֹ וְלִישֵׁב דַּעְתוֹ לַחֲשֵׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִי, כִּי שְׂמֵחָה הִיא עוֹלָם הַחַרּוּת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְקַשֵּׁר שְׂמֵחָה לְדַעְתוֹ אִזִּי דַּעְתוֹ בְּחַרּוּת וְאִינוּ בְּגָלוּת וְיֻכַל לִישֵׁב דַּעְתוֹ כִּנּוּי ל :

ג אִךְ עַל-יָדֵי מְרָה שְׁחוּרָה וְעַצְבוּת הַמַּחַ וְהַדַּעַת בְּגָלוּת וְקִשָּׁה לוֹ לִישֵׁב דַּעְתוֹ לְשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, נִמְצָא שְׂעֵצְבוּת הִיא מְנִיעָה גְדוֹלָה מְאֹד לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ וְעַל-יָדֵי שְׂמֵחָה נַעֲשֶׂה בֶּן חוּרִין וְיוּצָא מִן הַגָּלוּת בְּבַחֲיִנַת : "כִּי בְשֵׂמֵחָה תִּצְאוּ" (וְשַׁעֲיָה נ"ה יב) וְלִהְפֹּךְ עַל-יָדֵי גָלוּת אִין הַדַּעַת מִישֵׁב כְּמֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (מְגִלָּה י"ב :) עַל בְּנֵי עַמּוֹן וּמוֹאָב : דְּמִיתְבָּא דַּעְתֵּיהוּ מִחֲמַת שְׁלָא הֲלָכוּ בְּגָלוּת שְׁנֵאֵמֶר (וְרַמְיָה מ"ח יא) : "שְׂאֲנֵן מוֹאָב וְגוֹ' וּבְגוֹלָה לֹא הֲלָךְ עַל כֵּן עָמַד טַעְמוֹ בּוֹ" כו' :

ד וּמִבְּאֵר בְּסִימֵן מ"ח וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְדַע שֶׁתְּכַף כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה לְכַנֵּס בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ וְרוֹצֵה לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר אִזִּי תְּכַף הִיא עֲבָרָה גְדוֹלָה כְּשִׁישׁ לוֹ עַצְבוּת חַס וְשְׁלוֹם, כִּי עַצְבוּת הִיא סְטָרָא אַחֲרָא וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ שֵׁנָא מְאֹד הַמְרָה שְׁחוּרָה וְעַצְבוּת רַחֲמָנָא לְצֻלָּן :

ה וְצָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ שְׂיָבוֹא לְשְׂמֵחָה בְּכָל מָה דְאֶפְשָׁר וְלִהְשַׁתְּדֵל לְבַקֵּשׁ לְמִצָּא בְּעַצְמוֹ אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה כְּדִי לְבוֹא לְשְׂמֵחָה כְּמִבְּאֵר עַל פְּסוּק אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי (בְּסִימֵן רפ"ב ח"א), וְעַל כָּל פְּנִים יֵשׁ לוֹ לְשַׂמַּח בְּמָה שְׂזָכָה לְהִיּוֹת מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלָא עָשָׂהוּ גוֹי, וְזֹאת הַשְּׂמֵחָה הִיא בּוֹדַי שְׂמֵחָה נְפִלְאָה בְּלִי שְׁעוֹר וְאִין בָּהּ שׁוּם בְּלַבּוּל מֵאַחַר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּעַצְמוֹ. כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים יְכוֹל הַבַּעַל דְּבַר לְעָרַב בָּהֶם עַצְבוּת וּמְרָה שְׁחוּרָה אֲבָל בְּשְׂמֵחָה הַזֹּאת שְׁלָא עָשָׂהוּ גוֹי, בְּזָה אִין שׁוּם בְּלַבּוּל מֵאַחַר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּעַצְמוֹ. כִּי עַל כָּל פְּנִים אִיךְ שֶׁהוּא זֶה בְּעַצְמוֹ שְׂזָכָה לְהִיּוֹת מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא נִבְרָא גוֹי הוּא שְׂמֵחָה גְדוֹלָה עַד אִין סוּף, וְרַאוּי לְאָדָם לְשַׂמַּח בְּזָה כָּל יְמֵיו תְּמִיד בְּכָל מָה שְׂיַעֲבֹר עָלָיו, וְיִהְיֶה רְגִיל לומר בְּפִיו וּבְלִבּוֹ בְּשְׂמֵחָה בְּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שְׁבָרְאֵנוּ לְכַבּוֹדוֹ וְהַבְּדִילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת כּוֹ' וְקִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְקִרְבָּנוּ לְעִבּוּדָתוֹ וְנִקְרָא שְׂמוֹ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ כּוֹ' :

ו גַּם כְּמָה פְּעָמִים צָרִיכִין לְשַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ עַל-יָדֵי מְלִי דְשְׂטוּתָא מְלִי דְבְּדִיחוּתָא, וּמִרְבוּי צְרוּת הָאָדָם שְׁסוּבֵל כָּל אֶחָד בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, עַל כֵּן עַל-פִּי רַב אִין יְכוֹלִין לְשַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל-יָדֵי מְלִי דְשְׂטוּתָא, לְעִשׂוֹת עַצְמוֹ כְּשׁוּטָה כְּדִי לְבוֹא לְשְׂמֵחָה שְׁכָל הַחַיּוּת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ תְּלוּי בְּזָה. וְגַם לְמַעַלָּה נַעֲשֶׂה מְזָה יְחוּד גְּדוֹל עַל-יָדֵי שְׂמֵחָה הָאָדָם הַשְּׂמֵחָה לְמַחוֹ וְדַעְתוֹ, וְאִז הַמַּחַ מְשַׁחֵרֵר וְיֵשׁ לוֹ יָשׁוּב הַדַּעַת. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּדִיחָא דַּעְתָּה (שְׁבַת ע"ז) שֶׁהוּא דְבַר גְּדוֹל. וְיִזְכְּנוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ לְזָה תְּמִיד אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן :

יא - כשאדם מתפלל בשדה

כְּשֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּשָׂדֵה אֶז כָּל הָעֲשָׂבִים וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֵה בָּאִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וּמְסִיעִין וְנוֹתְנִין לוֹ כַּח בְּתַפְּלָתוֹ, וְזֶה בְּחִינַת: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשַׁח בְּשָׂדֵה", שְׂתַפְּלֵתוֹ הֵיטָה עִם סִיוֵעַ וְכַח עֲשָׂבֵי הַשָּׂדֵה, וְעַל כֵּן בְּקִלְלָה נֶאֱמַר "וְהָאָדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ", הֵינּוּ שְׂיָבוּל הָאָדָמָה לֹא יִתְּנוּ כַּח בְּתַפְּלָתוֹ. יְבוּל רְאשֵׁי-תִבּוֹת וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשַׁח בְּשָׂדֵה:

יב - כשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו

א כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחֲרַי שְׂכָלוֹ וְחֻכְמָתוֹ, יוֹכֵל לִפְּל בְּטַעוּתִים וּמְכַשׁוּלוֹת רְעִים וְלָבוֹא לְיַדֵי רְעוֹת גְּדוּלוֹת חֵס וְשָׁלוֹם, כְּאֲשֶׁר רַבִּים נִכְשְׁלוּ וְנִפְּלוּ מְאֹד עַל-יַדֵי חֻכְמָתָם וְחֻטְאֵי וְהַחֲטִיאוּ אֶת הַרְבִּים רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן. וְהַכֹּל הָיָה עַל-יַדֵי חֻכְמָתָם הַרְעָה. כִּי עֵקֶר הַיְהוּדוּת הוּא לִילְךְ בְּתַמִּימוּת וּפְשִׁיטוּת בְּלִי שׁוּם חֻכְמוֹת וְלִהְסַתְּפֵל בְּכָל דְּבָר שְׁעוֹשֶׂה שְׂיִהְיֶה שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ כָּלֵל עַל כְּבוֹד עֲצָמוֹ, רַק אִם יֵשׁ בְּזֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה וְאִם לֹא לֹא. וְאִזּוּ בּוֹדָאֵי לֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם:

ב כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ וְלִפְעָמִים נִפְּלָתוֹ וִירִידָתוֹ גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן. כִּי יֵשׁ שְׁנוּפֵל לְמִקּוּמוֹת מְגַנִּים מְאֹד שְׁנִקְרָאִים בְּחִינַת מְקוּמוֹת הַמְּטַנְפִין וְנוֹפֵל לְסַפְּקוֹת וְהַרְהוּרִים רְעִים מְגַנִּים וְזָרִים מְאֹד וּבְלָבוּלִים רַבִּים וְלָבוֹ סַחְרָחַר שְׁהַקְּלָפָה מְעַקְמָת וּמְסַבְּבַת לָבוֹ בְּעַקְמִימוֹת וּבְלָבוּלִים עֲצוּמִים (עַס אִיזוּ פֶּאֶר דְּרִיִּט דָּאֵס הָאֶרֶץ), וְאֶף-עַל-פִּי שְׂבַמְקוּמוֹת אֱלוֹ אִי אֶפְשָׁר לְמַצָּא שֵׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שֵׁם יֵשׁ תִּקְנָה גְּדוּלָה עַל-יַדֵי שְׂיַחֲפֵשׁ וַיִּבְקֶשׁ מִשֵּׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַיְהִי שׁוֹאֵל וַיִּמְבַּקֵּשׁ אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ אֵיךְ קִדְּשָׁתוֹ אֵיךְ טְהַרְתּוֹ. וְכָל מַה שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת עֲצָמוֹ רְחוּק בְּיוֹתֵר מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יִצְטַעַר וַיִּשְׁאֵל וַיִּבְקֶשׁ יוֹתֵר אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל-יַדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא מְצַטַּעַר וַיִּמְבַּקֵּשׁ וַיִּמְחַפֵּשׁ וַיִּמְנַעַע אַחֲרַי כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְצוּעַק וְשׁוֹאֵל וַיִּמְבַּקֵּשׁ אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ עַל-יַדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ הוּא עוֹלָה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי זוֹכָה עַל-יַדֵי-זֶה לְעֲלוֹת לְהַקְדִּישׁ הָעֲלִיּוֹנָה מְאֹד מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיךְ (עֵינֵי פְּנִים). וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה שְׂיַחֲפֵשׁ וַיִּבְקֶשׁ תְּמִיד אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כְּנִי"ל שְׂעַל-יַדֵי-זֶה הִירִידָה נְתִיבָה לְעֲלִיָּה גְּדוּלָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַכְלִית הָעֲלִיָּה הַמּוּבָא

בְּכֹל סִפְרֵי קֹדֶשׁ. וְעַיִן בְּפָנִים וְהָבֵן שֶׁסּ הֵיטֵב כִּי עֲמֹק הוּא:

יג - כל מה שחולקין עליו יותר, מקרבין אותו יותר להשם יתברך

כְּשֶׁחֹלְקִים עַל הָאָדָם וְרוֹדְפִים אוֹתוֹ יוֹכֵל לְהִתְקַרֵּב עַל-יְדֵי-זֶה יוֹתֵר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי הֵם רוֹדְפִים אוֹתוֹ וְהוּא בּוֹרֵחַ בְּכֹל פֶּעַם לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּכֹל מָקוֹם וְכֹל מֵה שְׁחֹלְקִים עָלָיו בְּיוֹתֵר מִקְרָבִין אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ:

יד - רבים לוחמים לי מרום

כְּשֶׁשׁ שָׁיֵשׁ לְהָאָדָם שְׂנֵאִים לְמִטָּה כִּדּוּשׁ יֵשׁ לוֹ שְׂנֵאִים לְמַעְלָה:

טו - אלו המתפארים עצמן בשקר בגדולות ונפלאות

אִי מִחֲמַת שְׂנֵמִצָּאִים צְדִיקִים אֲמִתִּיִּם הַגְּדוֹלִים בְּמַעְלָה מְאֹד וְהֵם דִּרְכָם לְדַבֵּר גְּדוּלוֹת נִפְלְאוֹת, כִּי הֵם בְּאֵמֶת יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת גְּדוּלוֹת וְלַעֲבֹד ה' בְּכֹל דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם אֶפְלוּ בְּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה וְכִיּוֹצֵא. וַיֵּשׁ צְדִיקִים שֶׁיְכוּלִין לַעֲשׂוֹת פְּדִיּוֹן עַל-יְדֵי אֲכִילָתָם. וּמִחֲמַת שֶׁיֵּשׁ צְדִיקִים כְּאֵלוֹ עַל כֵּן נִמְצְאִים גַּם כֵּן שְׂקָרָנִים שֶׁמִּתְפָּאֲרִין גַּם כֵּן בְּגְדוּלוֹת וְנִפְלְאוֹת כְּאֵלוֹ. וַיֵּשׁ שֶׁהֵם מְנַהֲיִי הַדּוֹר וּמְטַעִים אֶת הָעוֹלָם כְּאֵלוֹ אֵין שׁוֹם דְּבַר נִמְנַע מֵהֶם וְהַכֵּל בְּיָדָם. וְכֹל זֶה הוּא מִחֲמַת שֶׁיֵּשׁ צְדִיקִים אֲמִתִּיִּם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּאֵמֶת זֶה הַכֵּחַ, עַל כֵּן הֵם מִתְדַּמִּים אֲלֵיהֶם כְּקוֹף בְּפָנֵי אָדָם וְהֵם נִקְרָאִים נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר. אֲבָל בְּאֵמֶת הֵם עוֹשִׂים טוֹבָה לְהַצְדִּיקֵי אֲמֶת. כִּי יֵשׁ שְׂנוֹתָנִים צְדִיקָה וְהֵם

רשעים ונואפים והצדקה שלהם היא מזקת להצדיק האמת. ועל כן הוא טובה מה שנמצאים השקרנים הנ"ל שעל-ידי-זה הרשעים הנ"ל פונים אליהם בצדקתם. כי השם יתברך מכשיל את הרשעים שיתנו הצדקה שלהם להשקרנים הנ"ל ועל-ידי-זה נצול הצדיק האמת מהצדקה שלהם:

ב הצדיק האמת מקבל דבור פיו הקדוש מבעלי צדקה:

טז - מפני מה כשהאדם מבקש פרנסה

עין פנים תרוץ על הקשיא שהקשו במקום שהקשו, למה כשהאדם מבקש פרנסה אין נותנים לו תכף פרנסתו מזמן רק על-ידי סבות לכל אחד לפי סבתו:

יז - צריך לזהר מאד להיות שמח וטוב לב בשבת

א על-ידי השמחה של שבת זוכה לחרות ואז הדעת בשלמות ואינו מבלבל. ועל-ידי-זה יזכה ליראה עם דעת בלי פסילות. ומעלה כל היראות הנפולות שלא יהא מתגרא משום דבר לא מאיזה שר ואדון וכיוצא רק מהשם יתברך לבדו:

ב וצריך לזהר מאד להיות אך שמח וטוב לב בשבת. כי מעלת וקדשת שבת גדולה ויקרה מאד כמבאר בכל הספרים ובפרט בספר 'ראשית חכמה' שער הקדשה בתחלתו. וראוי ללמד שם ולשם לבו היטב על כל הדברים הנאמרים שם בעצם מעלות קדשת שבת כדי שיתלהב לבו לקבל שבת בשמחה גדולה ועצומה, כי עקר מצוות כבוד שבת קדש הוא השמחה להיות שמח מאד בשבת קדש ולבלי להראות חס ושלום שום עצבות ודאגה כלל בשבת ולהרבות בתענוגי שבת בכל מיני תענוג הן אכילה ושתייה הן מלבושים כפי מה שיוכל, כי אכילת שבת הוא כדש פלו רוחניות פלו אלהות ועולה למקום אחר לגמרי מאכילת חל. אשרי המשתדל לשמח בשבת. כי עקר כבוד שבת הוא השמחה כנ"ל:

ג דָּרָךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַבִּיט עַל הַטּוֹבוֹת שְׁעוֹשִׁין וְאֵף שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם גַּם כֵּן מִה שֶׁאֵינּוּ טוֹב אֵינּוּ מְסַתְּפֵל עַל-זֶה. מִכָּל שֶׁכֵּן הָאָדָם אָסוּר לוֹ לְהַבִּיט עַל חֲבֵרוֹ לְרַעָה לְמַצָּא בּוֹ דְּוָקָא מִה שֶׁאֵינּוּ טוֹב וְלַחֲפֹשׁ וְלְמַצָּא פְּגָמִים בְּעִבּוּדַת חֲבֵרוֹ. רַק אֲדָרְבָּה מְחִיב לְהַבִּיט רַק עַל הַטּוֹב:

יח - סכנה גדולה להיות מפרסם ולהנהיג העולם

סִכָּנָה גְּדוּלָה לְהִיּוֹת מְפָרְסֵם וְלִהְנַהֵיג הָעוֹלָם, לֹא מִבְּעֵינָא כְּשֶׁאֵינּוּ רְאוּי כָּלֵל וְלוֹבֵשׁ טְלִית שֶׁאֵינּוּ שְׁלוֹ, רַק אֶפְלוּ עוֹבְדֵי ה' בְּאַמַּת גְּדוּלֵי הַדּוֹר יֵשׁ עֲלֵיהֶם סִפְנוֹת נוֹרְאוֹת בְּהִנְהַגַת הָעוֹלָם. כִּי בְּהִנְהַגַת הָעוֹלָם וּבְחִדּוּשֵׁין דְּאוּרִיתָא שְׁמַחֲדָשִׁים יְכוּלִים לַעֲבֹר מִמֶּשׁ גָּנוֹב וְנֶאֱוָף וְרִצּוֹחַ בְּכָל פְּעַם וּבְכָל רִגַע רַחֲמָנָא

יט - עקר התכלית והשלמות הוא רק לעבד השם בתמימות גמור

עֵקֶר הָעִבּוּדָה הוּא רַק תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת גְּמוּר בְּלֵי שׁוּם חֲכָמוֹת וְחֻקִּירוֹת. וְזֶהוּ עֵקֶר הַתְּכַלִּית הָאֲמִתִּי. וּבְאַמַּת הוּא אָסוּר גְּדוּל לְהִיּוֹת מְחַקֵּר חֵס וְשְׁלוֹם וְלִלְמַד סִפְרֵי הַחֲכָמוֹת. רַק הַצְּדִיק הַגְּדוֹל מְאֹד הוּא יְכוּל לְהַכְנִיֵס עֲצָמוֹ בְּזֶה לְלַמֵּד הַשְּׁבַע חֲכָמוֹת (עֵינֵן יְלֻקוּטֵי מוֹהַר־יָן ח"א סִימָן ס"ד). כִּי יֵשׁ אָבוֹן נֶגֶף בְּכָל חֲכָמָה וְחֲכָמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמֶלֶק. כִּי עֲמֶלֶק הָיָה פִּילוֹסוֹף וּמְחַקֵּר וְכֹפֵר בְּעֵקֶר. וְעַל-יְדֵי הָאָבוֹן נֶגֶף הַזֵּאת יְכוּלִין לִפְלֹחַ חֵס וְשְׁלוֹם. אֲבָל הַצְּדִיק הַגְּדוֹל מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשֶּׁה רַבְּנוּ כְּשֶׁנִּכְנַס בְּאֵלוֹ הַשְּׁבַע חֲכָמוֹת הוּא מְחַזֵּק עֲצָמוֹ וְנִשְׁאַר קַיָּם עַל עֲמָדוֹ עַל-יְדֵי אֲמוּנָה בְּבַחֲיִנַת: "וְצְדִיק בְּאֲמוּנָתוֹ יִחְיֶה". כִּי "שְׁבַע יְפוֹל צְדִיק וְקָם". הֵינּוּ הַצְּדִיק הַגְּדוֹל הוֹלֵךְ דָּרָךְ אֵלוֹ הַשְּׁבַע חֲכָמוֹת וְאֵף-עַל-פִּי שֶׁיְכוּלִים לְהַחֲלִיק וְלִפְלֹחַ שָׁם עַל-יְדֵי הָאָבוֹן נֶגֶף בְּחִינַת עֲמֶלֶק, אֲבָל וְקָם עַל-יְדֵי אֲמוּנָה כְּנִי"ל. וְזֶה שְׁבִיעַ יְפוֹל צְדִיק וְקָם סוּפֵי-תַבּוֹת עֲמֶלֶק, שֶׁהוּא הָאָבוֹן נֶגֶף שֶׁל הַשְּׁבַע חֲכָמוֹת שֶׁעַל יְדוֹ נוֹפְלִין חֵס וְשְׁלוֹם, וְהַצְּדִיק עוֹמֵד וְקָם וּמְחַזֵּק עֲצָמוֹ עַל-יְדֵי אֲמוּנָה. אֲבָל אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים אָסוּר גְּדוּל לָהֶם לְכַנֵּס בְּסִפְרֵי חֻקִּירוֹתֵיהֶם. וְאֶפְלוּ סִפְרֵי

ישראל שמדברים מחקירות אסור להביט בהם כלל, כי מזיקים הרבה לאמונה הקדושה שהיא יסוד הכל. ותהלה לאל יש עכשו ספרים קדושים הרבה מאד המלאים מוסר ויראת השם בלי שום חקירות שאינם מיסדים על דעת חכמי יון ימח שמם. רק יסודתם בהררי קדש על דברי חכמינו זכרונם לברכה בגמרא ומדרשים ובפרט המיסדים על דברי רבי שמעון בר-יוחאי ותריו. הפך בהם והפך בהם. בהם דיקא ולא בהספרים שמערב בהם דעת הגויים הכופרים בעקר שהם בחינת עמלק. מהר המלט על נפשך מהם ומהמונם ותהיה לך נפשך לשלל לחיי עולם ולעולמי עד ולנצח נצחים:

כ - על ידי המחלקת שיש בעולם, נעשין מפרסמים קדם זמנם

כשאחד נכנס בעבודת ה' הוא צריך לשהות ולהתמהמה עד שיתפרסם בעולם. ועל-ידי המחלקת שיש בעולם נתפרסם קדם זמנו ועל-ידי-זה הם גורמים הזק והפסד להאיש הזה שנעשה מפרסם קדם זמנו. או גם להדרך לעבודת השם שהיה זה רוצה לגלות בעולם. ואז גורמין מיתה לבעלי המחלקת. ולפעמים שאין הפגם גדול כל-כך אזי גורמין עניות, וזה הסוד מבאר בהתורה בפסוק: "וכי ינצו אנשים יחדיו וכו' עין פנים:

כא - כשמחדשין חדושי תורה

כשמחדשין חדושי תורה צריך ללמד פוסקים קדם החדוש שמחדש וכן אחר

כב - בענין ההכנעה, טועים העולם הרבה

בְּעֵינָיו הִתְכַנְנָה טוֹעִים הָעוֹלָם הִרְבֵּה וְצָרִיכִין דַּעַת גְּדוֹל לִידַע אִיךָ לִהְיוֹת
עָנוּ. וְלֹא כָּל אָדָם יָכוֹל לִהְיוֹת עָנוּ כְּרֵאוֹי רַק מִשֶּׁה רִבְנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הוּא
הִיא יָכוֹל לִהְיוֹת עָנוּ מִכָּל הָאָדָם. וְחֻכְמֵינוּ זְכוּרָנוּם לְבָרְכָה קְרָאוּ לְעֵנָה
שְׂאִינוּ כְּרֵאוֹי חֲנֻפָה (סוּטָה מ"א: עֵין שָׁם):

כג - בענין השמחה

כְּשֶׁאָדָם שָׂמַח, אִזְּ הַמְּרָה שְׁחוּרָה וְהִיסוּרִים נִסְתַּלְקִין מִן הַצַּד. אֲבָל מֵעַלָּה
יִתְרָה לְהִתְאַמֵּץ לְרַדֵּף אַחַר הַמְּרָה שְׁחוּרָה דוֹקָא לְהַפְכָה לְשִׂמְחָה. כְּדָרְךָ
הַבָּא לְתוֹךְ הַשְּׂמִיחָה שְׂאִז מִגְדֵּל הַשְּׂמִיחָה וְהַחֲדוּנָה מִהַפֵּךְ כָּל הַדְּאָגוֹת
וְהַעֲצוּבוֹת וְהַמְּרָה שְׁחוּרוֹת שְׁלוֹ לְשִׂמְחָה. וְדַעַת לְנִבּוֹן נֶקֶל לְמִצָּא בְּכָל
הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִין וְהַדְּאָגוֹת אִיזָה הַרְחֵבָה שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל לְהַפֵּךְ כָּל
הַמְּרָה שְׁחוּרָה לְשִׂמְחָה וְזֶה עֵקֶר שְׂלֵמוֹת הַשְּׂמִיחָה:

כד - מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד

מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַרְחִיק הַעֲצוּבוֹת וְהַמְּרָה
שְׁחוּרָה בְּכָל כַּחוֹ וְלִהְיוֹת אִךְ שְׂמִיחַ תָּמִיד. וְהוּא רְפוּאָה לְכָל מִינֵי חוֹלָאֵת.
כִּי כָּל מִינֵי חֲלָאִים רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן כְּלָם בְּאִים מֵעֲצוּבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה.
וְצָרִיכִין לְשִׂמְחַ עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת. וְעַל-פִּי רַב עַל-יְדֵי מְלִי דְשְׁטוּתָא
דִּיקָא כְּמִבְּאָר בְּמִקּוֹם אַחַר. וְאִף שְׁגָם לֵב נִשְׁבֵּר הוּא טוֹב מְאֹד זֶה רַק לִיחַד
לוֹ אִיזָה שְׁעָה בְּיוֹם לְשִׁבְרָ לָבוּ וּלְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ כְּמוֹבָא אֲצִלְנוּ
אֲבָל כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה. כִּי מִלֵּב נִשְׁבֵּר בְּקַל יָכוֹלִים לָבוּא
לְמְרָה שְׁחוּרָה. יוֹתֵר מְאֹשֶׁר יָכוֹלִים לְפָשֵׁל עַל-יְדֵי שְׂמִיחָה לָבוּא לְאִיזָה
הוֹלֵלוֹת חֵס וְשְׁלוֹם. עַל כֵּן צָרִיךְ שְׂיִהְיָה בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. רַק בְּשְׁעָה מִיחַדָּת
יְהִיָּה לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר:

כה - ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל

א ההתבודדות הוא מעלה גדולה ודרך נכון וישר מאד להתקרב להשם יתברך. וצריך כל אחד לקבץ לו על זה איזה שעות ביום שיפרש שיחתו לפני השם יתברך בלשון שמדברים בו. הינו במדינתנו בלשון אשכנז. כי בלשון שמדברים בו בנקל יותר לפרש כל שיחתו היטב ואת כל אשר עם לבבו ישח לפני השם יתברך. הן חרטה ותשובה על העבר הן בקשות ותחנונים שיזכה להתקרב אליו יתברך מהיום והלאה באמת. ואם אינו יכול לדבר כלל לפני השם יתברך יצחק ויתחנן לפני השם יתברך אז על זה בעצמו שנתרחק כל-כף עד שאינו יכול אפלו לדבר לפניו יתברך. ויבקש מאתו יתברך רחמים ותחנונים שיחמל עליו ויפתח פיו עד שיוכל לפרש שיחתו לפניו יתברך. וכל אחד כפי מה שיודע נגעי לבבו איך הוא מרחק מהשם יתברך ישיח ויספר הכל לפניו יתברך. ועצם מעלת הנהגה זאת אין לבאר ולשער. כי זאת הנהגה עולה על הכל והיא פוללת כל עבודת השם. כי על-ידי זה יכולין לבוא לכל טוב בזה ובבא כי הכל יכול לפעל על-ידי תפלה ותחנונים, וכל גדולי הצדיקים לא באו למדרגתם כי אם על-ידי הנהגה זאת. ומשכיל על דבר יבין מעצמו גדל מעלת הנהגה זאת. אשרי הזוכה לקבץ עצמו על זה שעה מיחדת בכל יום ויום ושאר היום יהיה בשמחה:

ב גם טוב לעשות מהתורות תפלות. ועין בפנים והבן:

כו - צריך להרחיק משכרות

צריך להרחיק את עצמו משכרות ולדקדק שלא לשותות יותר מיכלתו. כי השותה יותר מדאי ומשתכר, אז מתגברין גבורות דסטרא אחרא ונעשה פעס ורגז ויכול לבוא לידי רעות וכו' חס ושלום. ודע כי משה רבנו עליו השלום הוא מלבש בכל אחד ואחד מישראל בכל איבר ואיבר ומזכיר כל איבר ואיבר שיעשה המצוה השייכה לאותו איבר. כי רמ"ח מצוות כנגד רמ"ח איברים. ועל-ידי השכרות שוכח אותם:

כז - מי שהוא פרנס חדש או מנהיג

מי שהוא פרנס או מנהיג והוא מנהיג בכשרות ובישר ורואה ומסתפק להטיל המשאוי של מסים וארניניות על כל אחד פראוי לו בישר להכביד על זה ולהקל על-זה פראוי. על-ידי-זה מבטל הארבע מדות רעות, דהינו עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים ולשון הרע:

כח - יש חלוקים בין התורות

יש חלוקים בין התורות. יש שנתנה לכתב ויש שלא נתנה לכתב. ומי שיודע להבחין ולהפיר בין התורות אינהו נתנה לכתב ואינהו לא נתנה לכתב הוא יכול להפיר את איש הישראלי אפלו אם עומד בין כמה אמות:

כט - כשארע שאלה בבית האדם על ידי תערבת אסור בהתר

כשארע שאלה בבית האדם על-ידי תערובות אסור בהתר ואין בהתר כדי לבטל את האסור. בזה מראין לו שפגם באיזה יחוד של מעלה:

ל - כשבא ספר חדש לעולם

כשבא ספר חדש לעולם ויש חדושין שנעשין על-ידי דמעות. כי צריכין לבכות מקדם שמחדשין בתורה כמבאר בלקוטי א' סימן רס"ב אז אלו הדמעות שמהם נעשה הספר החדש עומדין כנגד גזרות האמות ומבטלים אותם:

לא - על ידי הנגינה אדם נכר

על-ידי הנגינה אדם נכר אם קבל עליו על תורה:

לב - יש צדיקים גנוזים

א כל אחד מישראל כפי טהרתו וקדשותו כן יש לו בחינת משיח. וצריך לשמר עצמו מאד שלא יתקלקל בחינת משיח שלו. ועקר הוא שישמר את עצמו מנאוף וצריך לשמר את עצמו מאד אפלו מיריח נאוף כי הוא פוגם בחינת משיח שלו:

ב רוחו של משיח נעשה רוח קנאה והולך ומקנא בכל מקום שיש שם פגם נאוף. ואפלו במקום שאין שם נאוף גמור רק פגם בעלמא הוא גם כן מקנא על זה. כי לגדל הקדשה והטהרה של בחינת משיח אינו יכול לסבל אפלו פגם בעלמא של נאוף והוא מקנא מאד על זה רחמנא לצלן:

ג כשהזוג דהינו האיש והאשה כשרים בלי שמץ פסול. וזווגם בכשרות ובקדשה גדולה אז נעשה על-ידי זווגם יחודא עלאה. וזווג שלהם יקר מאד:

ד הרוח קנאה של משיח שורה על אנפי אורייתא על הספרים הקדושים שמגליו הפנים של התורה. בבחינת "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" הוא התורה. והנה על-ידי הרוח קנאה יוכל להתקלקל גם השלום שבין האיש והאשה הכשרים. כי הלא אף-על-פי-כן זווגם הוא בזה העולם. ועל כן בשביל זה הצדיקים הגדולים מעלימים ספריהם. ולפעמים שרפים אותם כדי שעל-ידי-זה ממילא יהיה נסתלק הרוח קנאה של משיח השורה על ספריהם. ועל-ידי-זה לא יתקלקל חס ושלום שלום האיש והאשה הכשרים. והנה הספר הוא בחינת שם ה' (כמו שכתוב בזהר בראשית דף ל"ז:) בחינת שמי שנכתב בקדשה. ואז נושאין קל-וחמר למעלה (המובא במסכת שבת דף קט"ז) ומה שמי שנכתב בקדשה (שהוא הספרים הקדושים) אמרה תורה ימחה בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו, ספרי המינים שמטילים שגגה ותחרות בין ישראל לאביהם שבשמים. על אחת כמה וכמה שימחו ויאבדו ויעקרו מן העולם. נמצא שעל-ידי שנאבדו ספרים קדושים של צדיקים אמתיים בא טובה לעולם.

שְׁנֵאבְדוּ וְנִעְקְרוּ עַל-יְדֵי-זֶה גַם סִפְרֵי מִיָּנַיִם הַרְבֵּה. וַיְכֹלִים לְהִתְקַרֵּב
לְהֵשֵׁם
יְתַבְרַךְ
עַל-יְדֵי-זֶה:

לג - ויחד יתרו על כל הטובה

כָּל הַשְּׂמֻחוֹת כְּגוֹן חֲתֻנָּה אוֹ בְרִית הֵם רַק בְּשַׁעֲתָן וְאִם יִסְתַּכַּל עַל הַסּוֹף אֵין
שׁוּם שְׂמֻחָה בְּעוֹלָם. כִּי סוֹף אָדָם וְכוּ'. אֲבָל אִם יִסְתַּכַּל עַל הַסּוֹף שֶׁל הַסּוֹף
אִז יֵשׁ לוֹ לְשֻׂמְחָה מְאֹד. כִּי סוֹף כָּל סוֹף דְּהִינּוּ הַתְּכַלִּית הוּא טוֹב מְאֹד וְכוּ'
עֵין פְּנִים:

~]] לד

צָרִיד לְכוֹן מַחְשַׁבְתּוֹ לְהִסְתַּכַּל תָּמִיד עַל
הַשָּׂרֵשׁ הַכֹּל שֶׁשָּׂם הוּא שָׂרֵשׁ כָּל הַטּוֹבוֹת
וְהַשְּׂמֻחוֹת יַחַד. וְאִז יוֹכֵל לְשֻׂמְחָה בְּשֻׂמְחָה
גְּדוֹלָה מְאֹד. כִּי כְּשֶׁמְסַתַּכַּל עַל שָׂרֵשׁ הַכֹּל
שֶׁהוּא כָּלוּ טוֹב אִז נִכְלָלִין כָּל הַטּוֹבוֹת וְכָל
הַשְּׂמֻחוֹת יַחַד וּמְאִירִין בְּאוֹר גְּדוֹל מְאֹד:

לה - לומדי תורה ראוי להם ליזע עתידות

לּוֹמְדֵי תוֹרָה רְאוּי לָהֶם לִיזַע עֵתִידוֹת:

לו - תכף שנעשה ספר מן התורות הגבוהות
והנפלאות

תִּכְפֹּף שְׁנַעֲשֶׂה סֵפֶר יֵשׁ עָלָיו חוֹפִיִּים
וְהִסְתְּרוֹת שְׁנַחֲפָה וְנִסְתָּם אֹרוֹ הַצַּח
וְהַנְּפִלָא. וְהַדְּפִים שֶׁל הַכְּרִיכָה הֵם
מִחֲפִים וְכו':

לז - עקר התכלית הוא רק לעבד ולילך
בדרכי ה לשמו יתברך

א עֵקֶר הַתְּכֵלִית הוּא רַק לַעֲבֹד הַשֵּׁם
יְתַבְרַךְ וְלִילֵךְ בְּדַרְכָּיו לְשִׁמּוֹ יְתַבְרַךְ כְּדִי
לְזַכּוֹת לְהַפִּיר אוֹתוֹ יְתַבְרַךְ שֶׁזֶהוּ רְצוֹנוֹ
יְתַבְרַךְ. כִּי מִי שֶׁעוֹבֵד בְּשִׁבִיל עוֹלָם הֵבֵא
זֶהוּ נִקְרָא מְלוֹי בְּטֵן שְׂרוּצָה לְמֵלֵא בְטֵנוֹ
בְּעוֹלָם הֵבֵא. אָף-עַל-פִּי שְׂבִאֲמַת בּוֹדָאִי
טוֹב יוֹתֵר וְיוֹתֵר לַעֲבֹד הַשֵּׁם אֲפִלוּ בְּשִׁבִיל
עוֹלָם הֵבֵא מְלֻרְדָף אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה חֵס

וְשָׁלוֹם. וְגַם זֶה שְׁעוֹבֵד הַשֵּׁם אֶפְלוּ
בְּשִׁבִיל עוֹלָם הִבָּא בְּיָדָיו הוּא חָכֵם יוֹתֵר
מִזֶּה שֶׁמִּתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו בְּשִׁבִיל עוֹלָם הַזֶּה.
כִּי זֶה בּוֹחֵר לְעַצְמוֹ עוֹלָם הַקֵּים לְעַד. אֶף-
עַל-פִּי-כֵן עֵקֶר הַתְּכֵלִית בְּשִׁלְמוֹת הוּא
רַק לְעֵבֵד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדִי לְזַכּוֹת לְהַפִּיר
אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ:

בְּכִשְׂאֵין הָאָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ וְרוֹדֵף אַחֵר
תְּאֻוֹת וּמוֹתָרוֹת לְאַסֵּף מָמוֹן, וּמִבְּלָה
יָמָיו לְהַשְׂאִיר יְרֵשָׁה לְבָנָיו. זֶה הַמָּמוֹן
שֶׁמִּשְׂאִיר לְבָנָיו הוּא כְּמוֹ מִי שֶׁמְלַכְלֵךְ
עַצְמוֹ בְּטִנוּף וְלוֹקַח טִנוּף וּמְכַסֶּה עַל
הַטִּנוּף כִּמְבֹאֵר בְּפָנִים עֵין שָׁם. וְאֶפְלוּ מִי
שֶׁרוֹצֵה לְהַשְׂאִיר זְכוּתוֹ לְבָנָיו גַּם זֶה אֵינוֹ
תְּכֵלִית הַשְּׁלֵמוֹת. וְהַצְּדִיקִים הַשְּׁלֵמִים
אֵין בּוֹחֵרִים בְּכֹל זֶה כֹּל רַק לְמַלְאוֹת
רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ:

לח - לפעמים הגדול הולך ונוסע להקטן
ולפעמים להפך

א לַפְעָמַיִם אֹרוֹ שֶׁל הַצְּדִיק גָּדוֹל מְאֹד
מְאֹד עַד שֶׁאֵי אֶפְשֶׁר לְהַקְטִין לְקַבֵּל אֹרוֹ
הַגָּדוֹל שֶׁל הַצְּדִיק בְּמִקוֹמוֹ מִחֲמַת רַבּוּי
אוֹר. עַל כֵּן מִכָּרַח הַגָּדוֹל לְהוֹרִיד וּלְהַכְנִיעַ
עֲצָמוֹ אֶצֶל הַקְּטָן וּלְלַכֵּת אֵלָיו כְּדֵי שֶׁעַל-
יָדָי-זֶה יִתְמַעֵט הָאוֹר קֶצֶת כְּדֵי שְׂיוּכַל
הַקְּטָן לְקַבֵּלוֹ. וְזֶה בְּחִינַת בְּמִקוֹם גְּדֻלַּתוֹ
שֶׁסָּם אָנוּ מוֹצְאִין עֲנוּתוֹתוֹ:

ב עֵקֶר הַדָּבָר שֶׁצָּרִיךְ הַצְּדִיק לְהֵאִיר
בְּתַלְמִידָיו הוּא לְהַגְדִּיל דַּעְתָּם וּלְהוֹצִיאָם
מִמַּחֲשִׁין דְּקִטְנוֹת לְמַחֲשִׁין דְּגְדֻלוֹת,
וּלְפַעְמַיִם הוּא מֵאִיר בָּהֶם עַל-יָדֵי הָאֲרֵת
פָּנִים וְנִחְמוֹת שֶׁמְנַחֵם אוֹתָם וּמֵאִיר לָהֶם
פָּנָיו בְּפָנִים שְׁחֻקוֹת. וּלְפַעְמַיִם אֵינָם
יְכוּלִים לְקַבֵּל אֹרוֹ עַל-יָדָי-זֶה וְאִז צָרִיךְ
לְהֵאִיר בָּהֶם עַל-יָדֵי יִסּוּרִין. שֶׁצָּרִיךְ
לְיִסּוּרֵם וּלְבַזּוֹתָם כְּדֵי לְבַטֵּל אוֹתָם בְּכָדֵי
שְׂיוּכָלוֹ לְקַבֵּל אֹרוֹ. בְּבַחֲשֵׁינַת אֶעָא דְלֵא
דְּלֵק מִבְּטָשִׁין לֵה:

ג מֵה שֶׁהַצְּדִיק מִכָּרַח לַפְעָמַיִם לְהוֹרִיד
וּלְבַטֵּל עֲצָמוֹ קֶצֶת מִגְּדֻלַּתוֹ כְּדֵי שְׂיוּכַל
הַקְּטָן לְקַבֵּל פְּנִי"ל. כֹּל זֶה הוּא רַק לְפִי
שָׁעָה וְאַחַר-כֵּן חוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ. אֲבָל עַל-

יְדֵי-זֶה הוּא מִתְקַן וּמִגְדִּיל אֶת הַקָּטָן
לְגַמְרֵי. וַיֵּשׁ חֲלוּקִים רַבִּים בְּעֵינָיו קִטְנוֹת
וְהַכְנַעַת הַגָּדוֹל אֶצֶל הַקָּטָן כְּדֵי לְקַבֵּל
אוֹרוֹ. כִּי לַפְעָמִים הוּא רַק בְּתַנוּעָה
בְּעֵלְמָא וְלַפְעָמִים צָרִיךְ לְלַכֵּת וְלִנְסַע אֵלָיו
וְהַכֵּל לְפִי הָעֵינָיו:

[[~ לט

א הַכֵּל כַּאֲשֶׁר לְכֹל נִבְרָא רַק בְּשַׁבִּיל
יִשְׂרָאֵל. וַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵצְמוֹן עֵקֶר בְּרִיאָתָם
בְּשַׁבִּיל בְּחִינַת שַׁבַּת שֶׁהוּא הַתְּכֵלִית. כִּי
שַׁבַּת הוּא תְּכֵלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ
שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת עוֹלָם שְׁכָלוֹ שַׁבַּת.
שֶׁשֶׁם יִשְׁיגוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּרֵאוֹי בְּלִי
שׁוּם מְסָךְ הַמַּבְדִּיל. וְכֹל אֶחָד יִהְיֶה
מִרְאֵה בְּאֶצְבָּעוֹ "זֶה ה' קוֹיֵנוּ לוֹ" כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָה (תְּעֵנִית
לֹא). וְזֶה הַתְּכֵלִית אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג
בְּשַׁלְמוֹת רַק עַל-יְדֵי שְׁעוּבָרַת הַנְּשָׁמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה הַשֶּׁפֶל שֶׁנִּבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יָמֵי
הַמַּעֲשֵׂה. וְזֶה בְּאֶמֶת מִנְּפִלְאוֹת הַבוֹרָא
יִתְבָּרַךְ (עֵין פְּנִים). וְצָרִיךְ הָאָדָם
לְהַעֲמִיק עֵינָיו לְדַעַת וּלְהַפִּיר גְּדֻלַּת
הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר וְדָבָר

מֵהַבְּרִיאָה שְׂרוּאָה בְּתַבְנִיתוֹ וּדְמוּתוֹ
בְּפִרְטוּת אֵיבָרָיו וּבְנִינּוֹ וְכִיוּצָא בְּזֶה,
וּלְעֵבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה עַד אֲשֶׁר יָבוֹא
לְבַחֲנֵת הַתְּכֵלִית שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא
בַּחֲנֵת שַׁבַּת פְּנִי'ל. וְקִטְנֵי עֶרֶךְ כְּמוֹנוֹ
הַיּוֹם שֶׁפָּלְנוּ בְּמִדְרָגָה פְּחוּתָה מְאֹד שְׂאֵי
אֶפְשָׁר לָנוּ לָבוֹא לְיַדִּיעָה זֹאת יֵשׁ לָנוּ
לְכֹסֶף וּלְהַשְׁתוֹקֵק מְאֹד. מִי יִתֵּן וְהָיָה לָנוּ
מִנְהִיג הַדּוֹר רוֹעֵה נְאֻמָּן שְׂיוֹכֵל לְהָאִיר
גַּם בָּנוּ הַיְדִיעָה וְהַשְׂגָּה הַנִּי'ל כְּדֵי שְׂנִזְכָּה
לָבוֹא אֶל הַתְּכֵלִית:

בַּמָּה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה נוֹחַ
לְאָדָם שֶׁלֹּא נִבְרָא יוֹתֵר מִשְׁנִבְרָא אִין
הַדְּבָרִים נְאֻמָּרִים רַק בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁכִּפִּי
הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שֶׁסּוֹבְלִים כָּל אֶחָד בְּעוֹלָם
הַזֶּה בּוֹדָאֵי הָיָה טוֹב יוֹתֵר אִם לֹא הָיָה
נִבְרָא כָּלֵל. אֲבָל בְּעוֹלָם הַבָּא בּוֹדָאֵי טוֹב
יוֹתֵר מִה שְׁנִבְרָא כִּי עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא
בְּאִים אֶל הַתְּכֵלִית פְּנִי'ל:

~[[מ

א מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאַרְץ-יִשְׂרָאֵל שְׂטַעַם
בְּאַמֶּת טַעַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הוּא יְכוֹל

לְהַפִּיר בְּאַחַר אִם הָיָה אֲצֵל צְדִיק עַל
רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִם לֹא. כִּי מִי שֶׁזֹּכֶה לְהִיּוֹת
אֲצֵל צְדִיק אֲמַתִּי עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִזּוּ בְּכָל
מָקוֹם שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה מְסַתְּפֵל נַעֲשֶׂה אוֹתוֹ
הָאוֹיֵר בְּבַחֲיַנַּת אוֹיֵר דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל.
וְעַל כֵּן מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מִטַּעַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כָּל
אֶחָד לְפִי עֲרָפוֹ הוּא מְחִיב לְהִרְגִישׁ טַעַם
אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁפּוֹגֵעַ וּמִתּוֹעֵד יַחַד עִם זֶה
הָאִישׁ שֶׁהָיָה אֲצֵל צְדִיק אֲמַתִּי עַל רֹאשׁ-
הַשָּׁנָה. כִּי עַל יָדוֹ נַעֲשֶׂה הָאוֹיֵר בְּבַחֲיַנַּת
אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּנִּי"ל:

ב עֵקֶר מַעֲלַת קְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא
רַק עַל-יְדֵי הַשְּׂגָחַת הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ. מִחֲמַת
שֶׁהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ מְסַתְּפֵל בָּהּ תָּמִיד כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר: "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֶלְהֵיךָ בָּהּ
מִרְאשִׁית הַשָּׁנָה" וְכוּ' וְעֵינַיִם עַל שֵׁם
הַחֲכָמָה נֶאֱמַר. וְעַל-יְדֵי-זֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
מְקַדְּשֶׁת וְאוֹיֵרָה מִחֲכָיִם:

ג הַצְּדִיק הָאֲמֵת שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם
לְהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ הוּא עֵקֶר הַהִתְפָּאוֹת
שֶׁהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ מִתְּפָאֵר בְּיִשְׂרָאֵל (שֶׁזֶה
בְּחִינַת תְּפִלִּין שְׁלוֹ יְתִבְרַךְ), כִּי עַל יָדוֹ כָּל
הַהִתְקַרְבוֹת וְהַהִתְפָּאוֹת. וְעַל כֵּן מִי

שְׁמִסְתַּכַּל בּוֹ וְעָקַר הַדָּבָר בְּשַׁעַת הַקְּבוּץ
מִהֶבְאִים אֵלָיו לְשִׁמְעַ דְּבַר ה' וּבִיּוֹתֵר
בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה שָׂאזְ הוּא זְמַן הַקְּבוּץ
הַגָּדוֹל בִּיּוֹתֵר וְאִזִּי הַהִתְפָּאָרוֹת גָּדוֹל
בִּיּוֹתֵר, מִחֲמַת שְׁמִתְקַבְּצִים הַרְבֵּה בְּנֵי
אָדָם הַחֲפִצִּים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ.
וְאִזִּי נִתְגַּדֵּל וְנִתּוּסָף פָּאָר וַיְפִי הַצְּדִיק כִּי
הוּא בְּעֶצְמוֹ עָקַר הַהִתְפָּאָרוֹת כְּנִ"ל. וְאִזִּי
מִי שְׁמִסְתַּכַּל בְּזֶה הַצְּדִיק הָאֲמֵתִי זֶה
בְּחִינַת שְׁמִסְתַּכַּל וְרוּאָה בְּאוֹר הַתְּפִלִּין
שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאִזִּי הוּא מְקַבֵּל עַל יָדֵי
זֶה זוֹכָה לְבוֹא לְאִמוּנָה שְׁלֵמָה כִּי
הָאִמוּנָה תוֹלָה בְּפִה שֶׁל אָדָם. וְאִזִּי בְּכָל
מָקוֹם שֶׁהוּא מְסִתְּכַל נִמְשָׁךְ בְּחִינַת
קְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֲוִירָא
דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִחֲפִים:

מא - לפעמים השם יתברך עושה מופתים

לְפַעְמִים הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה מוֹפְתִים
עַל-יָדֵי בְּעָלֵי הַפּוֹסְקִים. כִּי מִחֲמַת

שְׁמִקְבְּלִין דְּעֵתוֹ בְּאֶסוּר וְהֵתֵר כְּמוֹ כֵּן
לְמַעַלָּה מְקַבְּלִין דְּעֵתוֹ כְּשִׁפּוּסֵק אִיזָה
עֲנִין. וְזֶה בְּחִינַת "מוֹפְתֵינוּ וּמִשְׁפְּטֵי
פִיהוּ":

מב - כי אני יי רפאך

כִּי אָנִי יְיָ רֹפֵאֲךָ רֵאשִׁי תִבּוֹת אָמֵן כֵּן
יְהִי רְצוֹן:

מג - על ידי חלישות הלב נופלים פחדים עליו

עַל-יְדֵי חֲלִישׁוֹת הַלֵּב נּוֹפְלִין פְּחָדִים
עָלָיו. כִּי עֵקֶר הַגְּבוּרָה הוּא בַּלֵּב. וְרַפִּי
הַלְּבָבוֹת הֵם מִתְּפַחְדִים. וְזֶה שְׁפָתוֹב:
"אִישׁ הִירָא וְרַךְ הַלֵּב" וּפִרְשׁ רַשִׁי
הִירָא וְכוּ' כִּי עַל-יְדֵי רַךְ לֵב הוּא

מתירא:

מד - האמונה תולה בפה של אדם

א כְּשֶׁאָדָם נֹפֵל מֵאֲמוּנָה חֵס וְשָׁלוֹם. עֵצָה לָזֶה שֶׁיִּדְבֵּר הָאֲמוּנָה בְּפִיו שֶׁיֹּאמֶר בְּפִה מִלָּא שֶׁהוּא מֵאֲמִין וְכוּ', כִּי זֶה בְּעֵצְמוֹ שֶׁמִּדְבֵּר בְּפִיו דְּבוּרֵי אֲמוּנָה הוּא בְּחִינַת אֲמוּנָה. גַּם עַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְבוֹא לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה. כִּי הָאֲמוּנָה תוֹלָה בְּפִה שֶׁל אָדָם שֶׁצָּרִיכִין לְדַבֵּר הָאֲמוּנָה בְּפִה כַּנִּי"ל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "אוֹדִיעַ אֲמוּנָתְךָ בְּפִי":

ב וְכֵן לְהַפּוֹד צָרִיךְ לָזֶהר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִפִּיו אִיזָה דְּבַר שֶׁל כְּפִירָה וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת חֵס וְשָׁלוֹם אֶפְלוּ בְּדַרְךְ לִיצְנוּת, דְּהֵינּוּ שֶׁבְּלִבּוֹ הוּא מֵאֲמִין רַק שֶׁאוֹמֵר דְּבוּר זֶה שֶׁל כְּפִירָה בְּשֵׁם אַחֵר וּמִתְלוֹצֵץ מִמֶּנּוּ, גַּם זֶה הוּא אֲסוּר גְּדוֹל כִּי מִזִּיק לְאֲמוּנָה. כִּי עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲסוּר

לומר דברי הלצות ואפלו בדרך שחוק.
וצריכין לזהר מאד שלא להביט כלל
בספרים המדברים מחקירות כי הם
מזיקים ופוגמים מאד את האמונה
הקדושה. וכבר מבאר אזהרה הזאת אך
צריכין לכפלה כמה פעמים לבל יאבד
עולמו פרגע חס ושלום:

ג גם החכמות שיש בעבודת השם בעצמו
צריכין גם כן להרחיק מאד. הינו מה
שחושב ומדקדק ביותר וחוקר אם הוא
יוצא פראוי במה שעושה. ומחפש אחר
חמרות יתרות. ואלו החכמות מפילים
מאד את האדם מעבודת ה'. וכל זה הם
בלבולים ודמיונות מהבעל-דבר לבטלו
מעבודתו. ואין הקדוש-ברוך-הוא בא
בטרוניא וכו' ועל אלו האנשים נאמר וחי
בהם ולא שימות בהם. כי אין להם שום
חיות מהעבודה והמצוות שעושין מחמת
החמרות והמרה שחורות שלהם.
והחכמה הגדולה שבכל החכמות הוא
לבלי להיות חכם כלל רק לעבד אותו
יתברך בתמימות ובפשיטות. והעקר

הוא פי רחמנא לבא בעי:

מה - בענין בני אדם שרוצים לנסע לצדיק
האמת

הצדיק הוא בחינת שבת בחינת נקדה הפנימית שבתוך העגולים שהם בחינת ששת ימי המעשה שהם בחינת העגולים סביב הנקדה (עין זהר ויקהל ר"ד:) והבעל דבר מתגבר על האדם ומזמין לו מניעות ואינו מניח אותו להתקרב אל הנקדה הפנימית שהוא הצדיק שממנו יונקים הכל. אך כל זמן שהוא בתוך כלל ישראל שזה בחינת שהוא עדין בתוך העגולים ולא יצא מן העגולים לגמרי אז עדין יש לו תקוה להתקרב אל נקדה הפנימית הנ"ל:

מו - מסירת נפש יש לכל אחד ואחד
מישראל בכל יום ובכל שעה

א מְסִירוֹת נַפְשׁ יֵשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
בְּכָל יוֹם כְּגוֹן שְׁנוֹתַן מְמוֹנֹו לְצַדִּיקָה
וְהַמָּמוֹן הוּא הַנֶּפֶשׁ כִּי אֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת
נַפְשׁוֹ וְנוֹתְנֹו בְּשֶׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. נִמְצָא
מוֹסֵר נַפְשׁוֹ. וְכֵן בִּתְפִלָּה אֵיתָא בַּמְדַּרְשׁ
הַנֶּעְלָם (חֵי שָׂרָה קכ"ד ע"ב) שֶׁהִיא
בְּחִינַת "כִּי עָלִיד הַרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם" וְכוּ' כִּי
צָרִיד מְלַחֲמָה גְדוֹלָה עִם הַמַּחְשָׁבוֹת
וְהַבְּלוּלִים וְתַחְבּוּלוֹת לְבָרַח מֵהֶם. נִמְצָא
שֶׁהִיא מְסִירַת נַפְשׁ:

ב כָּל הַמְּנִיעוֹת שֵׁישׁ לְאָדָם מֵעֲבוּדַת ה'.
אף-על-פי שְׁנֵדָמָה לְהָאָדָם שֶׁהַמְּנִיעָה
שָׁלוּ גְדוֹלָה מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָה אֲבָל
בְּאֵמֶת אֵינֹו כֵּן כִּי אֵין אָדָם שִׁיְהִיָּה לוֹ
מְנִיעָה שְׁלֵא יוּכַל לְשַׁבְּרָה אִם יִרְצֶה
בְּאֵמֶת. וְאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שׁוֹלַח עַל שׁוֹם
אָדָם מְנִיעוֹת רַק כִּפִּי כָחוּ וַיְכַלְתּוּ שִׁיּוּכַל
לְעַמֵּד בָּהֶם אִם יִרְצֶה לְהַתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם
כְּרָאוּי. וְאִם יִסְתַּכֵּל הַיֵּטֵב יוּכַל לְהַבִּין
שֶׁגַם בְּהַמְּנִיעָה בְּעֲצָמָה מְלַבֵּשׁ שֵׁם הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ. וְכַמְבָּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן

**בְּאֵמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה בְּעוֹלָם כָּלֵל כִּי כָּל
הַמְּנִיעוֹת הֵם רַק בְּאַחִיזַת עֵינַיִם:**

ג הַמְּנִיעָה הַגְּדוֹלָה שְׁבֹכֵל הַמְּנִיעוֹת הִיא
מְנִיעַת הַמַּח. הֵינּוּ כְּשֶׁלְּבוּ חֲלוּק וְאֵינּוּ
מִשִּׁים לְבוּ וּמַחוּ הַיֵּטֵב לְהַבִּין עַד הֵיכֵן
מִגִּיעַ הַדָּבָר שֶׁבְקִדְשָׁה שְׁרוּצָה לַעֲשׂוֹת.
כְּגוֹן כְּשֶׁרוּצָה לְנַסֵּעַ לְהַצְדִּיק הָאֵמֶת וַיֵּשׁ
לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת. אִם מַחוּ וְלְבוּ חֲזָקִים
בְּהָאֵמֶת שֶׁכָּל חֵיווּתוֹ וְהַשְׁאֲרָתוֹ לְאַחַר
מוֹתוֹ תֵּלּוּי רַק בְּזָה לוֹ וּלְדוֹרוֹתָיו, בּוֹדְאֵי
לֹא יִמְנְעוּהוּ שׁוּם מוֹנֵעַ. וְכָל הַמְּנִיעוֹת לֹא
יִהְיוּ נְחֻשְׁבִים בְּעֵינָיו לְכָלוּם כְּנִגְדָּה זֶה. רַק
עֶקֶר הַמְּנִיעָה הוּא מְנִיעַת הַמַּח מֵה שְׂאִין
מַחוּ חֲזָק כָּל-כֶּךָ לֵידַע שֶׁרַק זֶה כָּל
הַשְׁאֲרָתוֹ לְנִצָּח. וְכֵן אֶפְלוּ כְּשֶׁזֹּכָה לְבוּא
לְהַצְדִּיק הָאֵמֶת וְעָבַר עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת
שֶׁהָיָה לוֹ מִלְּבוּא. אֲלֵא שֶׁקִּשָּׁה לוֹ אֵיזָה
קִשְׂיָא עָלָיו וְלְבוּ חֲלִיק מִמֶּנּוּ זֹאת הַמְּנִיעָה
הִיא גְּדוֹלָה מֵהַכָּל. וְכֵן בַּתְּפִלָּה שְׁבַתְּחִלָּה
יֵשׁ לוֹ כִּמָּה מְנִיעוֹת עַל הַתְּפִלָּה וְאַחֲרֵי-כֵן
כְּשֶׁעוֹבֵר עָלֵיהֶם וּבֹא לְהַתְּפִלֵּל. כְּשֶׁלְּבוּ
עֶקוּם וְנוֹפְלִים לוֹ קִשְׂיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
חַס וְשָׁלוֹם זֹאת הַמְּנִיעָה הִיא גְּדוֹלָה

מִפְּלֹס. וְהִתְקוֹן לָזֶה כְּשֶׁקְּשָׁה לוֹ קְשִׁיּוֹת
עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ עַל צְדִיקֵי אֱמֶת לְצַעֵק
אֵל ה' בְּקוֹל חֲזָק מֵעֵמֶק הַלֵּב:

ד הָעֶקֶר הוּא לֵב חֲזָק וְאַמִּיץ וְאִז אֵין לוֹ
שׁוּם מְנִיעָה בְּפֶרֶט הַמְּנִיעוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת,
כְּגוֹן מַחְמַת מָמוֹן אוֹ מְאַשְׁתּוֹ וּבְנֵיו וְחוֹתָנּוֹ
אוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וּמְכַל שְׂכָן מְשָׁאֵר אֲנָשִׁים
כְּשִׁמוֹנְעִים אוֹתוֹ עַל-יְדֵי דְבָרֵיהֶם
וְלִיצְנוּתָם מְלֶהֱתִקְרַב אֶל הָאֱמֶת, בּוֹדֵאֵי
הַכֹּל בְּטֵל וּמְבֹטֵל לְמִי שֶׁמְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ
אֶת לְבָבוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

מז - סכנה גדולה לומר תורה

סִכָּנָה גְּדוֹלָה לוֹמֵר תּוֹרָה. וְצָרִיךְ לָזֶה
יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְאַמְנוֹת יִתְרָה שְׂיוּכַל לְשַׁקֵּל
בְּפֶלֶס דְּבָרָיו בְּאִפֶּן שֶׁלֹּא יִשְׁמַע כָּל אֶחָד
וְאֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִים רַק מֵה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לֹא
יִוָּתֵר. כִּי מִזֶּה שֶׁאֶחָד שׁוֹמֵעַ יִוָּתֵר מִמֶּחֱוֹ
וְהַבְּנָתוֹ יוֹנְקִים הַקְּלָפוֹת (עֵין פְּנִים)

וְהַצְדִּיק הָאֵמֶת יֵשׁ לוֹ אֵימָה גְדוֹלָה
כְּשֶׁאֹמֵר תּוֹרָה יוֹתֵר מֵאֵימַת רֹאשׁ-
הַשָּׁנָה וַיּוֹם-הַכַּפּוּרִים:

מח - כשאדם נכנס בעבודת השם, אזי
מראין לו התרחקות

א צָרִיךְ הַתְּחִזְקוֹת גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד לְבָלִי
לְפָל בְּדַעְתּוֹ חֵס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁרֹאֶה
שְׁעוֹבְרִים כְּמָה יָמִים וְשָׁנִים וְהוּא מְתִיגֵעַ
בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וְהוּא צוֹעֵק בְּכָל פַּעַם
וּמְתַחַנֵּן וּמְתַפַּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שִׁיעֲזָרְהוּ
בְּעִבּוֹדָתוֹ. וְאֶף-עַל-פִּי- כֵן עֲדִין הוּא
רְחוֹק מְאֹד וְעַל כֵּן נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ אֵין רוֹצֵה בּוֹ כָּל. וְעַל כֵּן אֵלֶּה
צָרִיךְ הַתְּחִזְקוֹת גְּדוֹל לְחִזֵּק עֲצָמוֹ מְאֹד
וְלְבָלִי לְהִסְתַּפֵּל עַל כָּל זֶה כָּל. כִּי כָּל זֶה
עָבַר גַּם עַל כָּל הַצְּדִיקִים אֲמֵתִיִּם. וְאִלוֹ
לֹא הָיוּ מְחִזְקִים עֲצָמָם מְאֹד לְבָלִי
לְהִסְתַּפֵּל עַל כָּל הַנִּי"ל הָיוּ נִשְׁאָרִים
בְּמִקּוֹמָם הָרִאשׁוֹן וְלֹא הָיוּ זוֹכִים לְמָה

שָׁזְכוּ. עַל כֵּן אֶהוּבֵי אָחֵי חֲזֵק וְאַמֶּץ מְאֹד.
וְאַחֲזֵ עֲצָמָךְ בְּכָל הַכַּחוֹת לְשֹׂאֵר קַיִם
בְּעִבּוּדְתֶךָ וְאֵל תַּחוּשׁ וְאֵל תִּסְתַּכֵּל כָּלֵל עַל
כָּל הַנִּי"ל:

ב אִם אַתָּה רַחוּק מְאֹד מְאֹד מִהַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ וְנִדְמָה לְךָ שְׂאֵתָה פּוֹגֵם בְּכָל שְׂעָה
מִמַּשׁ נִגְדוּ יִתְבָּרֵךְ. נִגְדָה זֶה תִּדְעַ שְׂאִישׁ
כִּזֶּה שֶׁהוּא מְגִשֵּׁם כָּל-כָּךְ. כָּל תְּנוּעָה
וְתְנוּעָה שֶׁהוּא מְנַתֵּק עֲצָמוֹ מֵעֵט מֵעֵט
מִגִּשְׁמִיּוֹתוֹ וּפּוֹנֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הִיא
גְּדוּלָה וִיקָרָה מְאֹד מְאֹד. וְאַפְלוּ נִקְדָּה
קִטְנָה מְאֹד שֶׁהוּא נֶעְתֵּק מִגִּשְׁמִיּוֹתוֹ אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ הוּא רֵץ בָּזֶה כִּמָּה אֱלֹפִים
פְּרִסָּאוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים. וְעַל זֶה
יִשְׂמַח מְאֹד. וְיִרְחִיק מִמֶּנּוּ הָעֲצָבוֹת מְאֹד
כִּי עֲצָבוֹת מִזִּיק מְאֹד מְאֹד:

ג תִּכְף כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְכַנֵּס בְּעִבּוּדְתוֹ
יִתְבָּרֵךְ אִז תִּכְף הוּא עֵבֶרָה גְּדוּלָה כְּשִׂישׁ
לוֹ עֲצָבוֹת חֵס וְשָׁלוֹם. כִּי עֲצָבוֹת הוּא
סִטְרָא אַחֲרָא וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֵׁנָא
אוֹתָהּ:

ד צָרִיךְ לְהִיּוֹת עֵקֶשׁן גָּדוֹל בְּעִבּוּדַת ה'.
לְבַלִּי לְהֵנִיחַ מְקַצֵּת מֵעִבּוּדָתוֹ שֶׁהִתְחִיל
אָף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. וְזָכַר דְּבַר זֶה
הַיֵּטֵב כִּי כִּשְׁתַּחֲוִית קִצָּת בְּעִבּוּדַת ה'
תִּצְטָרֵךְ לָזֶה מְאֹד. כִּי בְּהִכָּרַח שִׁיעֲבֹר עַל
הָאָדָם עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי מִסְפָּר.
וְלִפְעָמִים יֵשׁ שְׂמֵפִילִין אֶחָד בְּכֹנֶה
מֵעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְעַכ"ז צָרִיךְ הַתְּחִזְקוֹת
גָּדוֹל לְאַחֵז עֲצָמוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם רַק בְּדֶרֶךְ
עֵקֶשׁנוֹת. וְצָרִיכִין עֵקֶשׁנוֹת גָּדוֹל מְאֹד
מְאֹד בְּזֶה:

ה לִפְעָמִים יֵשׁ אָדָם שֶׁכָּבַר הוּא אֶצֶל
הַפֶּתַח שֶׁל הַקִּדְשָׁה וְהוּא חוֹזֵר לְאַחֹרָיו
מִחֲמַת שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו אִז הַסְטֵרָא אַחֲרָא
וְהַבַּעַל דָּבַר בְּהַתְּגַבְּרוֹת גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד
רְחֻמְנָא לְצִלּוֹן וְאִין מְנִיחִין אוֹתוֹ לְפָנִים
לְתוֹךְ הַפֶּתַח, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ
וְחוֹזֵר לְאַחֹר לְגַמְרֵי חֵס וְשָׁלוֹם. כִּי כֵן
דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבַר וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא כְּשֶׁרוֹאִין
שֶׁהָאָדָם סָמוּךְ מִמֶּשׁ לְשַׁעְרֵי הַקִּדְשָׁה
וְכַמְעַט שְׂיִכְנֵס. אִז דִּיקָא הֵם מִתְּפַשְׁטִין
עָלָיו בְּהַתְּגַבְּרוֹת גָּדוֹל רְחֻמְנָא לְצִלּוֹן. עַל כֵּן
צָרִיכִין אִז הַתְּחִזְקוֹת גָּדוֹל נֶגְדָם לַעֲמֹד עַל

עֲמָדוֹ וּבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַנְּפִילוֹת
וְהִירִידוֹת שְׁעוֹבְרִין עָלָיו רַק לַעֲשׂוֹת מַה
שְׁיֻכַּל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וּבְרַבּוֹת הַיָּמִים
וְהַשָּׁנִים יִכְנַס לְבֶטֶח בְּעִזָּרְתּוֹ יִתְבָּרֵךְ
לְתוֹךְ שְׁעָרֵי הַקְּדוּשָׁה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
מֵלֹא רַחֲמִים וְרוּצָה בַּעֲבוֹדַתְנוּ מְאֹד. וְדַע
שֶׁכָּל הַתְּנוּעוֹת וְהַהֲעֵתָקוֹת שְׂאֵתָה נִתְקַן
וְנִעְתָק בְּכָל פֶּעַם אֵיזָה מֵעֵט מְגִשְׁמִיּוֹתָךְ
לַעֲבוֹדָתּוֹ יִתְבָּרֵךְ כָּלֵם מִתְקַבְּצִים
וּמִתְחַבְּרִים וּמִתְקַשְּׂרִים וּבָאִים לַעֲזָרְתָךְ
בְּעֵת הַצָּרָה דְּהֵינּוּ כְּשֵׁי שְׂחַס וְשָׁלוֹם אֵיזָה
דְּחִיק וְעֵת צָרָה בְּגִשְׁמִיּוֹת וְכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת
בְּתִקְוָה הַתְּגַבְּרוֹת הַבַּעַל דְּבַר רַחֲמָנָא
לְצִלוֹ:

וְדַע שְׁיֵשׁ אֵילָן שְׁגִדְלִים עָלָיו עָלִים שְׁכָל
עָלָה צָרִיד לְהֵיּוֹת גָּדֵל מֵאָה שָׁנִים.
וּמִסְתַּמָּא בְּאֵלוֹ הַמֵּאָה שָׁנִים בּוֹדָאֵי עוֹבֵר
עָלָיו מַה שְׁעוֹבֵר וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן אַחַר כָּךְ
בְּסוּף הַמֵּאָה שָׁנִים הוּא יוֹרֵה בְּקוֹל גְּדוֹל
כְּמוֹ קִנָּה שְׂרָפָה (שְׁקוֹרִין אוֹרִימְטֵע)
וְהַנְּמָשֵׁל מוּבֵן מִמֵּילָא:

זְ וְדַע שְׂאָדָם צָרִיד לַעֲבֹר בְּזָה הָעוֹלָם עַל
גִּשְׂרֵי צָר מְאֹד. וְהַעֲקֹר שְׂלֵא יִתְפַּחַד כָּלֵל.

וְצָרִידְ הָאָדָם לְחִזֵּק וּלְשַׂמַּח עֲצָמוֹ מְאֹד הֵן
עַל-יַדֵּי שְׂיִמְצָא בְּעֲצָמוֹ אֵיזָה זְכוּת וּנְקֻדָּה
טוֹבָה. כִּי אֵידְ אַפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה אֵיזָה
טוֹב מִיָּמָיו. וְכֵן עַל-יַדֵּי שֶׁלֹּא עָשִׂי גוֹי.
וְלַעֲשׂוֹת רְקוּדִים וּקְפִיצוֹת כְּדֵי לָבוֹא
לְשִׂמְחָה. עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה עַל-יַדֵּי-זֶה
לְתִשׁוּבָה. וְכָל הַזְּדוֹנוֹת יִהְיוּ נַעֲשִׂינ זְכוּיֹת
(עֵינְ יוֹמָא פִּיּוֹ :)

מט - לפי גדלות השם יתברך ועצם רוממותו יתברך

לְפִי גְדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעֲצָם רוֹמְמוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ בְּתַנּוּעָה קְלָה בְּעֵלְמָא
וּבְהִסְתַּכְּלוֹת בְּעֵלְמָא שְׂאֵינּוּ כְּרָאוּי לְפִי
כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הִיָּה רָאוּי לָבוֹא עַל הָאָדָם
מֵה שְׂרָאוּי חֶסֶד וְשָׁלוֹם. אֵדְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
מְלֵא רַחֲמִים וְעַל כָּל הָעוֹלָם הוּא מְלֵא
רַחֲמָנוֹת וְהוּא רוֹצֵה מְאֹד בְּהָעוֹלָם. עַל כֵּן
צָרִידְ הָאָדָם לְחִזֵּק עֲצָמוֹ בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ
בְּכָל מֵה שְׂיִוְכַל אֶף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא.

וְיִסְמְךָ עַל רַחֲמָיו יִתְבַּרְךָ הַמְּרַבִּים מְאֹד
בְּלִי שְׁעוֹר. כִּי בְּוֹדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ אֶף
אִם עָבַר מֵה שְׁעָבַר. הָעָבַר אֵין וְהָעֵקֶר
מִכָּאֵן וְלִהְבֵּא לֹא יַעֲשֶׂה עוֹד וְיִהְיֶה שֵׁב
וְאֵל תַּעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים הֵן בְּמַעֲשֶׂה הֵן
בְּמַחֲשָׁבָה. וּמֵה שְׁנַעֲשֶׂה עִמּוֹ מִמִּילָא אֵל
יְחוּשׁ וְאֵל יִסְתַּכֵּל עַל זֶה כָּלֵל. וְדַע שְׁעֵקֶר
הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה הוּא כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר
בְּאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת וְהָעֲנִינִים שֶׁהִיא בָּהֶם
מִקְדָּם וְעִכְשָׁו הוּא פוֹנֶה עֵרֶף וְאֵינּוֹ עוֹשֶׂה
עוֹד מֵה שְׁעֲשֶׂה הֵן בְּמַעֲשֶׂה וְהֵן
בְּמַחֲשָׁבָה. וְזֶהוּ עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה.
וְהוּא מַעֲלָה גְדוֹלָה כְּשֵׁישׁ עֵדִין יִצֵּר הָרַע
לְהָאָדָם כִּי אִזּוֹ יִכּוֹל לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ עִם
הַיִּצֵּר הָרַע דִּיקָא לְהַתְּגַבֵּר מִתּוֹךְ חֲמִימוֹת
הַיִּצֵּר וְלְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ אֵיזָה עֲבוּדָה
מִעֲבוּדַת הַשֵּׁם דְּהֵינּוּ לַעֲצֹר וְלַעֲכָב
הַחֲמִימוֹת בְּעֵת הַתְּאַוּוֹת וְלְהַנִּיחוֹ בְּעֵת
הַתְּפִלָּה וְהָעֲבוּדָה. לְהַתְּפַלֵּל בְּחֲמִימוֹת
וְהַתְּלַהֲבוֹת הַלֵּב:

נ - המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו

הַמַּחְשְׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כְּרָצוֹנוֹ
לְמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה. וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיְהִי
שְׁנֵי מַחְשְׁבוֹת בְּיַחַד כָּלֵל. וְאֶפְלוּ אִם
לְפַעֲמִים מַחְשְׁבָתוֹ פּוֹרַחַת וּמְשׁוֹטְטָת
בְּדַבָּרִים אַחֲרִים וְזָרִים הִיא בְּיַד הָאָדָם
לְהַטּוֹתָהּ בְּעַל כְּרָחָה אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר
לְחֹשֶׁב מַה שְׂרָאוּי. וְהוּא מִמָּשׁ כָּמוֹ סוֹס
שֶׁפּוֹנֶה מִן הַדֶּרֶךְ וְסָר לְדֶרֶךְ אַחֵר
שֶׁתּוֹפֵסִין אוֹתוֹ בְּרָסְנוֹ וּמַחְזִירִין אוֹתוֹ
בְּעַל-כְּרָחוֹ אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. כָּמוֹ כֵּן
יְכוּלִים לְתַפֵּס אֶת הַמַּחְשְׁבָה בְּעַל-כְּרָחוֹ
לְהַשִּׁיבָה אֶל הַדֶּרֶךְ הַרְאוּי:

נא - היצר הרע נוקש באדם בכל פעם

הַיֵּצֵר הָרַע נוֹקֵשׁ בְּאָדָם בְּכָל פַּעַם
וּמַעֲוֹרְרוֹ לְמַה שֶׁמַּעֲוֹרְרוֹ. וְאִף אִם אֵין
הָאָדָם שׁוֹמֵעַ לוֹ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא נוֹקֵשׁ
בּוֹ עוֹד פַּעַם שְׁנֵי וּשְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי וְיוֹתֵר.

אָבֵל אִם הָאָדָם הוּא חֶזֶק בְּדַעְתּוֹ וְאִינוֹ
פוֹנֶה אֵלָיו כָּלֵל אִזְּ הַיִּצָּר הָרַע מְסַתְּלֵק
וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְכֵן בַּתְּפִלָּה בְּאִים הַמְּחַשְׁבוֹת
לְבַלְבֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ כִּמָּה פְּעָמִים וְאִם הוּא
חֶזֶק לְבָלִי לְהַסְתַּכֵּל עָלֶיהָ כָּלֵל אִזִּי הִיא
נִסְתַּלְקֶת. כִּמְבֹאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר:

נב - מה שקשה קשיות על הצדיקים

אֵל יְבַהֲלוּךָ רַעֲיוֹנֶיךָ כְּשֶׁקְשָׁה לָּךְ אִיזָה
קְשִׁיּוֹת עַל הַצְּדִיקִים הָאֱמֹתִיִּים. כִּי
הַצְּדִיקִים מִתְדַמִּים לְיוֹצֵרִים וְכִמוֹ שֶׁקְשָׁה
קְשִׁיּוֹת עַל הַנְּהָגוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כֵּן
בְּהַכְרַח שְׂיִהְיֶה קְשָׁה קְשִׁיּוֹת עַל
הַצְּדִיקִים. וּבְעֵינַיִן הַקְשִׁיּוֹת שֶׁקְשָׁה עַל
הַנְּהָגוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. דַּע כִּי מֵעַצָּם
רוֹמְמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁיֵג
הַשְּׂגָתוֹ וְאִם הָיָה הַנְּהָגָתוֹ חֵס וְשָׁלוֹם כְּפִי
חֵיּוֹב דַּעְתָּנוּ אִם כֵּן הָיָה חֵס וְשָׁלוֹם דַּעְתָּנוּ
כְּדַעְתָּנוּ. וְאִם כֵּן כָּדָּ יָפָה וְנָאָה לְהַבּוֹרָא

יְתַבְרַךְ שְׂיֵהִיָּה מְרוֹמָם וְנִשָּׂא מִדַּעְתָּנוּ:

נג - גדל יקרת המחשבה

גִּדְל יִקְרַת הַמַּחְשְׁבָה אֵין לְשַׁעַר. כִּי
נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דְבָרִים שְׁלֵמִים מִמֶּשׁ שְׂיֵשׁ
לָהֶם קִיּוֹם כָּל הַיָּמִים שְׂיִתְקִימוּ
הָעוֹלָמוֹת לְעוֹלָמֵי עַד. וְחִכְמָה יָקָר יוֹתֵר.
כִּי מַחְשְׁבָה הִיא שְׁעוֹלָה עַל מַחְשְׁבָתוֹ לְבַד
וְחִכְמָה הִיא שְׁבוּנָה בְּחִכְמָתוֹ בְּנִינִים
בְּשִׁכְלוֹ וְהִיא יָקָר מְאֹד. וְעַקֵּר הַדָּבָר
שְׂיֵהִיָּה בְּאֵמֶת. וְאַפְלוּ פֶשֶׁט שְׂמַחֲדָשִׁין
הוּא גַם כֵּן דְבָר גְּדוֹל מְאֹד. וְצָרִיד גַם כֵּן
שְׂיֵהִיָּה בְּאֵמֶת. וְגַם לְהַפְךָ כִּשְׂהִיא בְּלֹא
אֵמֶת נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה גַם כֵּן דְבָרִים לְהַפְךָ:

נד - הבחירה ביד האדם לעשות כרצונו

הַבְּחִירָה בְּיַד אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי לַעֲשׂוֹת כָּל
דְּבַר פְּרָצוֹנוֹ בַּבְּחִירָתוֹ. כִּי אֶצֶל אַחֲרִים יֵשׁ
דְּבָרִים שֶׁהֵם מְכַרְחִים בָּהֶם אָבֵל אִישׁ
יִשְׂרָאֵלִי כָּל דְּבַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּגוֹן אֲפֹלוּ
לְנִסֵּעַ לְאִיזָה מְקוֹם וְכִיּוֹצֵא יֵשׁ בּוֹ עֲבוֹדָה
וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה עַל הַכֹּל:

נה - רוח העולם הזה אין לשער

רוח העולם הזה אין לשער. הינו מה
שאדם יכול להרויח בזה העולם. ואין
צריך על-זה הוצאות משלו (שקורין אוס
לאג) רק ממה שהכין לפניו הבורא
יתברך יכול להרחיב ידו הרבה מאד. עין
לא ראתה וכו':

נו - כשיש להאדם לב, אין שיך אצלו מקום כלל

כְּשֵׁיִשׁ לְהֶאָדָם לֵב אֵין שׁוֹם מְקוֹם
שְׂיִמְנֶהוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבַּרְךְ. וְאֵין לוֹ שׁוֹם
הַתְנַצְלוֹת לֹמַר שְׁבִמְקוֹם פְּלוֹנִי אֵי אֶפְשֶׁר
לוֹ לַעֲסֹק בְּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. כִּי כְּשֵׁיִשׁ לוֹ לֵב
יִשְׂרָאֵלִי כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הֵם
שְׁלוֹ:

נז - כשצדיק גדול אמתו מגלה תורה

עַל-יְדֵי הַחֲדוּשִׁים הַנִּפְלְאִים וְהַנּוֹרָאִים
שְׁמִיגְלָה הַצְּדִיק הַגָּדוֹל הָאֱמֶתִי עַל-יְדֵי-
זֶה נִתְגַּדֵּל הַקָּטָן בְּמַעֲלָה. שֶׁהַכֹּל רָצִים
וּבָאִים אֵלָיו לְשִׁמְעַ מִמֶּנּוּ מִחֲמַת הָרַעַשׁ
הַגָּדוֹל שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַחֲדוּשִׁים
שְׁמִיגְלָה הַצְּדִיק הַגָּדוֹל הָאֱמֶתִי. וְגַם
בְּהַסְטָרָא אַחֲרָא נִתְגַּדֵּל אֶחָד עַל-יְדֵי זֶה:

נח - יש בני אדם שאומרים, שכשהצדיק גדול במעלה

כָּל מֵה שֶׁהַצְּדִיק גָּדוֹל בְּמַעְלָה יוֹתֵר וְהוּא
בְּתַכְלִית הָעֲנוּהַ בְּחִינַת אֵין בְּאַמַּת הוּא
יִכּוֹל לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהַסְתִּיכַל יוֹתֵר עַל הָעוֹלָם.
וְלֹא כְּמוֹ שֶׁטּוֹעִין קִצָּת בְּנֵי אָדָם
שֶׁאֹמְרִים שֶׁמַּחֲמַת גְּדֻלַּת הַצְּדִיק הוּא
רְחוּק מִהָעוֹלָם (עֵין פְּנִים):

נט - יש זריז ונשכר, זריז ונפסד

יֵשׁ זָרִיז וְנִשְׁכָּר וְיֵשׁ זָרִיז וְנִפְסָד, הֵינּוּ מִי
שֶׁהוּא צְדִיק מְנַעֲרִיו וְהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר
מִיָּמָיו. כִּשֶׁהוּא זָרִיז בְּיוֹתֵר הוּא מִפְּסִיד
עַל-יָדָי-זֶה. כִּי כִשֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּמַתִּינּוֹת
מִמְצוּהַ לְמַצוּהַ יִכּוֹל לְהַשִּׁיג גַּם אֶת
הַקְּדוּשָׁה מֵה שֶׁהִיא בֵּין מְצוּהַ לְמְצוּהַ.
אַבֵּל כִּשֶׁהוּא רָץ בְּזָרִיזוֹת אֶל הַמְצוּהַ הוּא

עוֹבֵר וּמְדַלֵּג עַל הַהִשָּׁגָה שֶׁל הַקְּדוּשָׁה
הַנִּיִּל (עֵין פָּנִים), אָבֵל מִי שֶׁהוּא צָרִיךְ
לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הוּא צָרִיךְ דּוֹקָא לְהִיּוֹת
זָרִיז גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד לְמַהֵר וּלְרוּץ מְאֹד
לְהַמְלִיט עַל נַפְשׁוֹ. וְאִסּוּר לוֹ לְשָׁהוּת כָּלֵל
לְעִמּוּד וּלְהִתְיַשֵּׁב. כִּי הוּא צָרִיךְ לְרוּץ
וּלְדַלֵּג עַל מֵה שֶׁצָּרִיךְ לְדַלֵּג וּלְקַפֵּץ אֶל
הַקְּדוּשָׁה בְּזָרִיזוֹת גָּדוֹל. וְאִישׁ כָּזֶה הוּא
זָרִיז וְנִשְׁכָּר:

ס - כשיש מלחמות בעולם, השכל מחיב שיהיה יקריות

א כְּשֵׁי שׁ מְלַחְמוֹת וְשִׁפְיֻכוֹת דָּמִים בְּעוֹלָם
עַל-יְדֵי-זֶה בָּא עֲצִירוֹת גְּשָׁמִים חֵס
וְשָׁלוֹם וְנַעֲשֶׂה יְקָרוֹת חֵס וְשָׁלוֹם:

ב מִי שֶׁאֹמֵר תּוֹרָה בְּרַבִּים וְשׁוֹמְעִים
תְּלַמִּידִים שְׂאִינָם מְהַגְּנִים עַל-יְדֵי-זֶה
בָּא גַם כֵּן עֲצִירוֹת גְּשָׁמִים:

ג עַל-יְדֵי כְבוֹד הַתּוֹרָה בָּא גְּשָׁמִים:

ד פְּשָׁדוֹרֶשׁ בְּרָבִים וְשׁוֹמְעִים תִּלְמִידִים
שְׂאִינָם הַגּוֹנִים עָנְשׁוּ שְׁנֵתֶפֶס בְּתַפְיֶסָה:

סא - השם יתברך הוא למעלה מהזמן

עֵקֶר הַזְּמַן הוּא מַחְמַת קְטָנוֹת הַדַּעַת. וְכָל
מֵה שֶׁהַשֶּׁכֶּל גָּדוֹל בְּיוֹתֵר הַזְּמַן נִקְטָן
בְּיוֹתֵר. כְּמוֹ בַּחֲלוּם שָׂאז הַשֶּׁכֶּל נִסְתַּלַּק
וְנִשְׂאָר רַק כַּח הַמְדָמָה אִז בְּרַבַּע שָׁעָה
יְכוּלִים לַעֲבֹר כָּל הַשְּׁבַעִים שָׁנָה. כִּאֲשֶׁר
נִדְמָה בַּחֲלוּם שְׁעוֹבֵר וְהוֹלֵךְ כִּמָּה וְכִמָּה
זְמַנִּים בְּשָׁעָה מְעַטָּת מְאֹד וְאַחֲרֵי-כֵן
כְּשֵׁנִתְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה וְחוֹזֵר הַשֶּׁכֶּל אֵלָיו אִז
רוֹאֶה עִם הַשֶּׁכֶּל שְׁכָל הַזְּמַנִּים וְהַשָּׁנִים
שְׁעָבְרוּ בַּחֲלוּם הָיוּ רַק שָׁעָה מְעַטָּת מְאֹד.
רַק שְׁבַעִים שָׁנָה מִמָּשׁ הֵם שְׁבַעִים שָׁנָה
כְּפִי הַשֶּׁכֶּל שָׁלוֹ. וְכֵן בְּאֶמֶת בַּשֶּׁכֶּל הַגְּבִי
לְמַעַלָּה מִשְׁכָּלָנוּ גַם מֵה שֶׁנִּחְשָׁב אֲצִלָּנוּ
לְשְׁבַעִים שָׁנָה מִמָּשׁ הוּא גַם כֵּן רַבַּע שָׁעָה
אוּ פָחוֹת רַק שְׂאִין אָנוּ מְבִינִים זֹאת, כְּמוֹ
בַּחֲלוּם אִם הִיא בָּא אֲצִלוּ אִז אַחַד וְהִיא

אומר לו ששנים האלה הם רק רבע
שעה לא היה מאמין לו. וכן יש שכל גבה
כל כך עד אשר כל הזמן פלו נתבטל
לגמרי. ועל פן משיח שעבר עליו מה
שעבר מיום בריאת העולם וסבל מה
שסבל אחר כל זה בסוף יאמר לו השם
יתברך "אני היום ילדתיך". וכל זה
יהיה מחמת הפלגת עצם מעלת שכלו
של משיח שיגדל מאד. על פן כל הזמן
מימות בריאת העולם יהיה אצלו אין
ואפס ממש ויהיה ממש פאלו נולד
היום:

סב - אלה מסעי בני ישראל

א על-ידי הנסיעות שבני ישראל נוסעים
ממקום למקום על-ידי-זה הם מכפרים
על פגם אמונה:

ב קלקול האמונה חס ושלום הוא בחינת
עבודה זרה. ואז חרון אף בעולם ועל-ידי

הַנְּסִיעוֹת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁעַל-יְדֵי-זֶה
נִתְּכַפֵּר הַפֶּגֶם הַזֶּה כִּנְיָ לְ. נִמְתַּק הַחֲרוֹן
אֶף וְנִמְשָׁךְ רַחֲמָנוֹת בְּעוֹלָם. וְעַקֵּר
הַרַחֲמָנוֹת הוּא בְּחִינַת: "וְאֵל שֵׁדִי יִתֵּן
לְכֶם רַחֲמִים". לְכֶם דִּיקָא. שְׂיִמְסֹר
הַרַחֲמָנוֹת בְּיַדֵּינוּ כַּאֲשֶׁר אָנוּ מְבִינִים (עֵין
פְּנִים):

סג - יעקב אבינו, כששלח את בניו

דַּע כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁשָּׁלַח אֶת בְּנָיו
לְיוֹסֵף שָׁלַח עִמָּהֶם נֶגוֹן שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
(עֵין פְּנִים דְּבָרִים נִפְלְאִים):

סד - כל הנגידים הגדולים, כמעט כלם, הם משגעים ממש

הַמָּמוֹן הוּא מִנְפִילַת הָעֲשִׂירוֹת שֶׁל
הַנְּבִיאִים. כִּי כָּל הַנְּבִיאִים הָיוּ עֲשִׂירִים
(נְדָרִים ל"ח) וְהַנְּבוּאָה כְּשֶׁבָּאָה עַל
הַנְּבִיא הָיָה כְּמוֹ מִשְׁתַּגֵּעַ כְּמוֹ שֶׁפִּרֵּשׁ
רִשְׁיִי (שְׁמוּאֵל-א י"ח י): "וַיִּתְנַבֵּא"
'וְאַשְׁתֵּיטִי'. וְעַל כֵּן כָּל הַנְּגִידִים הַגְּדוֹלִים
הֵם כְּמַעֲט מְשַׁגְּעִים מִמֶּשׁ בְּהַנְּהוּגוֹתֵיהֶם.
כִּי אֶצְלָם נַעֲשֶׂה עַל-יַדֵּי הַמָּמוֹן שֶׁגָּעוֹן
גָּמוֹר:

סה - כשמקנאין קנאת ה צבאות, נחשב כמו
צדקה

כְּשֶׁמֶקְנָאִין קִנְיַת ה' צְבָאוֹת נֶחֱשֵׁב כְּמוֹ
צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסֵפוֹת (בְּבֵא-
בִּתְרָא י:) וְנִבְוֵאֲדוֹן עָשָׂה אֲזַ צְדָקָה
שֶׁקֵּנָא לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא:

סו - הצדיק הוא מכרח לעשות תשובה בעד ישראל

א הצדיק הוא מכרח לעשות תשובה בעד כל ישראל. כי כל הענשים שהשם יתברך מעניש את האדם כמו שהם נוגעים להשם יתברך, כי בכל צרתם לו צר כמו כן נוגעים להצדיק גם כן. כי כל הארבעה יסודות שנתהוה מהם האדם נמשכין מיסוד הפשוט שהוא בחינת הצדיק בחינת "וצדיק יסוד עולם". ועל כן גם ענוש לצדיק לא טוב" כי פשהוא מעניש את אחד נוגע להצדיק בעצמו. ועל כן כל המקרבים להצדיק ביותר תשובתם בנקל יותר. כי הצדיק עושה תשובה בעדם:

ב כל המדות נמשכין מהארבעה יסודות. ועל כן פשרואה האדם את הצדיק שהוא בחינת יסוד הפשוט שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות ראוי לו שישתכל וירגיש על-ידי-זה איך הוא אוהז בכל המדות שבאין מן הארבעה יסודות שנמשכין מהצדיק שהוא בחינת יסוד

הַפְּשׁוּט. וְרָאוּ לוֹ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
עֲלֵיהֶם:

ג מֵה שְׁקוֹרִין אֶת מַחֲרַת יוֹם הַכְּפוּרִים
שֵׁם ה'. כִּי כָּל הָעֲנָשִׁים עַל הַחֲטָאִים
נוֹגְעִים לְשֵׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאַחַר יוֹם
הַכְּפוּרִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹלַח לְיִשְׂרָאֵל
עוֹנוֹתֵיהֶם וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמִּילָא הֵם
נִצּוּלִים מִכָּל הָעֲנָשִׁים וּמִכָּל הַגְּזֵרוֹת. עַל-
יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן
קוֹרִין הַיּוֹם שְׁאַחַר יוֹם-הַכְּפוּרִים שֵׁם ה'
כִּי עַל-יְדֵי הַמְּחִילָה וְהַסְּלִיחָה שְׁנַעֲשֶׂה
בְּיוֹם-הַכְּפוּרִים נִגְדָּל שֵׁם הַשֵּׁם:

סז - בראשית לעיני כל ישראל

א הַצְּדִיק הָאֵמֶת הוּא הַפֶּאֶר וְהַיָּפִי וְהַחַן
שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֵּלּוֹ וְהוּא הַבֶּעַל הַבַּיִת שֶׁל
כָּל הָעוֹלָם כֵּלּוֹ. וְהוּא בְּחִינַת הַבֶּעַל הַבַּיִת
שֶׁל בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ. כִּי הוּא מְאִיר לְבַיִת
הַמְּקֻדָּשׁ וְלְכָל הָעוֹלָם כֵּלּוֹ. כִּי הוּא הָאוֹר

וְהַפֶּאֶר וְהִיפִי וְהַחַן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.
וְכַשֵּׁה הַצְּדִיק נִתְפָּרְסָם וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ
בְּעוֹלָם עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ.
וְכָל מֵה שֶׁמִּתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר שְׁמוֹ יוֹתֵר
מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
בְּיוֹתֵר. וְכָל מִי שֶׁנִּכְלָל בְּזֶה הַשֵּׁם הָאֵמֶת
שֶׁהוּא הַפֶּאֶר וְהַחַן הָאֵמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם
כְּנִ"ל דְּהֵינּוּ שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו וְנִכְלָל בְּשֵׁמוֹ
עַל-יְדֵי-זֶה נִפְתָּחִין עֵינָיו וּמִתְחִיל
לְהִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ עַל כָּל הַמַּדּוֹת אֵיךְ
הוּא אוֹחֵז בָּהֶם. וְלָשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה עַל כָּל
הַמַּדּוֹת רָעוֹת שֶׁפָּגַם בָּהֶם. וְזוֹכֵה
לְהִסְתַּכֵּל בְּגִדְלַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ
וְלְהִסְתַּכֵּל בְּתִקּוֹן הָעוֹלָם וְזוֹכֵה שִׁימְשִׁיד
עָלָיו מַחִין קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים מִהַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הַצְּדִיק הָאֵמֶת:

ב וְלְהַפֶּדַּח חֵס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם שֵׁם
הַצְּדִיק הָאֵמֶת וְנִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם
וְנִתְגַּדְּלִים וְנִתְפָּרְסָמִים מִפְּרִסְמִים שֶׁל
שֶׁקֶר שְׂאִין בָּהֶם שֵׁם ה' כָּלֵל, עַל-יְדֵי-זֶה
כְּבִיכּוֹל נִתְמַעֵט וְנִתְעַלֵּם שֵׁם ה'. וְאִז
נִתְגַּדְּלִים בְּעָלֵי שְׁמוֹת וְקִדְרִיִּים וּבָאִים
לְעוֹלָם חֵס וְשָׁלוֹם דְּבָרִים שְׂאִין מוֹעִיל

לָהֶם כִּי אִם שְׁמוֹת הַטְּמְאָה חֵס וְשָׁלוֹם.
וְעַל-יַדֵּי-זֶה בָּאִים שְׁרָפוֹת בְּעוֹלָם רַחֲמָנָא
לְצִלָּן. וְנִסְתַּלַּק מְאוֹר הָעֵינַיִם הַנִּי'ל. וְזֶה
בְּחִינַת שְׁרֵפֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנַּעֲשֶׂה גַם
כֵּן עַל-יַדֵּי הַסְּתַלְקוֹת מְאוֹרֵי אוֹר וְעַל-
יַדֵּי-זֶה נִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ (עֵין פְּנִים)
נִמְצָא כְּשֶׁהַצַּדִּיק הָאֵמֶת נִסְתַּלַּק מִן
הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת שְׁרֵפֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
וְאִזּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִחְשָׁבִים כְּאֵלוֹ הֵם
מִתְגַּלְגְּלִים בְּחוּצוֹת חֵס וְשָׁלוֹם.

ג בְּעֵתֵי הַלְלוֹ שְׁכָבָר אֶרֶךְ עָלֵינוּ הַגְּלוּת
וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה בְּכָל עֵת לְשׁוּב אֱלֵינוּ
וּלְחִזּוֹר וּלְבָנוֹת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ רְאוּי לָנוּ
שֶׁלֹּא לְעַכְבַּ חֵס וְשָׁלוֹם בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
רַק לְהַשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָנוּ. עַל כֵּן מְאֹד מְאֹד
צָרִיכִין לְזַהֵר לְקוּם בַּחֲצוֹת בְּכָל לַיְלָה
וּלְהִיּוֹת מִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֲרַבְּן בֵּית-
הַמִּקְדָּשׁ כִּי אוֹלֵי בַּגְּלָגוּל הָרֵאשׁוֹן הָיָה
הוּא הַגּוֹרֵם שֶׁיִּחְרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ
וְאִפְלוּ אִם לֹא אוֹלֵי הוּא מְעַכְבַּ עִתָּה
בְּחֻטְאֵיו בְּנִין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְנִחְשָׁב גַּם כֵּן
כְּאֵלוֹ גָּרֵם לְהַחְרִיבוֹ. וְעַל זֶה יִבְכֶּה
וְיִתְאַבֵּל מְאֹד בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת וְעַל-יַדֵּי-

זֶה יִהְיֶה נֶחֱשֵׁב כְּאִלוֹ הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְעַל-יָדָי-זֶה יִזְכֶּה
לְהִתְקַרֵּב אֶל הָאֱמֶת, הֵינּוּ לְהִתְקַרֵּב
לְצַדִּיקִים וִירָאִים וְכֹשְׁרִים אֱמֶתִיִּים
שֶׁהֵם עֵקֶר הַפֶּאֶר וְהַחֵן וְהִיפִי הָאֱמֶת שֶׁל
הָעוֹלָם, וְעַל-יָדָי-זֶה יִהְיוּ נִפְתָּחִין עֵינָיו
וְיִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ בְּכָל הַמַּדּוֹת וְלָשׁוּב
בְּתִשׁוּבָה עַל כָּל הַמַּדּוֹת רְעוֹת וְיִזְכֶּה
לְדַעַת וּלְהַפִּיר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ:

ד עַל-יָדָי שְׁקָמִים בַּחֲצוֹת לַיְלָה
וּמִתְאַבְּלִין עַל חֲרַבֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ עַל-
יָדָי-זֶה נְצוּלִין מִשְׁרָפוֹת:

סח - עקר שלמות הצדיק שיוכל להיות למעלה ולמטה

עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַצַּדִּיק הוּא שְׁיֻכַּל לְהִרְאוֹת
לְמִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה וְנִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא
בְּמַדְרָגָה עֲלִיוֹנָה יִהְיֶה מֵרָאָה לוֹ שֶׁהוּא
הַהַפּוּךְ. וְכֵן לְמִי שֶׁהוּא לְמַטָּה בְּמַדְרָגָה

הַתַּחְתּוֹנָה יְהִי מֵרָאָה לוֹ שְׁעֲדִין לֹא
אֲבָדָה תִּקְוֹתוֹ וְגַם מִשָּׁם יוּכַל לְדַבֵּק עֲצָמוֹ
אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ לְשׁוֹב אֵלָיו כִּי אֵין שׁוֹם יֵאוּשׁ
בְּעוֹלָם כָּלֵל (עֵין לְעֵיל סִימָן ז), וְכִבֵּר
דְּבַרְנוּ מִזֶּה כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה שֶׁהוּא רְחוֹק
מְאֹד מִהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ רְאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת
עֲצָמוֹ בְּזֶה בְּעֲצָמוֹ שִׁיּוֹדֵעַ עַל כָּל פָּנִים
רְחוֹקוֹ. כִּי מִקֵּדָם הָיָה מְרַחֵק כָּל-כָּדֵד עַד
שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ כָּלֵל שֶׁהוּא רְחוֹק וּמֵאַחַר
שֶׁעַל כָּל פָּנִים יוֹדֵעַ רְחוֹקוֹ זֶהוּ בְּעֲצָמוֹ הוּא
הַתְּקַרְבוֹת. וּבְזֶה בְּעֲצָמוֹ רְאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת
עֲצָמוֹ וּלְשׁוֹב אֶל הַשֵּׁם:

סט - מה שנוהגים לתן ברכה

עֵין פָּנִים מֵה שְׁנוֹהֲגִין לְתֵן בְּרָכָה לְהָאִישׁ
שֶׁמְבִיא הַמִּשְׁקָה לְאוֹרְחִים אוֹ עַל חֲתָנָה
וְכִיוֹצֵא:

ע - מי שגדול יותר, צריך לבקש מבקשו
ברחוק מקום יותר

כָּל מִי שֶׁגָדוֹל יוֹתֵר צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מִבְּקֵשׁוֹ
בְּרֵחוֹק מִקוֹם יוֹתֵר. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ
שָׁהָיָה גָדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד הָיָה צָרִיךְ
לְבַקֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה מִמְּדִינַת כִּי מִבְּקֵשׁוֹ הָיָה
רְחוֹק מִחֲמַת גְּדֻלָּתוֹ:

עא - יש מחין של ארץ ישראל ויש מחין של
חוץ לארץ

א עֵקֶר הַמַּחֲ וְהַחֲכָמָה הוּא רַק בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל. וְאֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ לְאֶרֶץ הַס
מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים כָּל מַחֲס וְחֲכָמָתָם
מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ
חֵלֶק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכַפִּי חֵלְקוֹ בְּאֶרֶץ-
יִשְׂרָאֵל כֵּן יוֹנֵק וּמְקַבֵּל חֲכָמָתוֹ מֵאֶרֶץ-
יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּכְבוֹד הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ חֵס וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִין

מִמַּחֲיוֹן שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְנִשְׁאַרִים
הַמַּחֲיוֹן בְּבַחֲיִנַת מַחֲיוֹן שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ.
וְעַל-יַדֵּי-זֶה נַעֲשֶׂה מַחְלָקַת וּמְרִיבוֹת כִּי
מַחֲיוֹן שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ הֵם בַּחֲיִנַת מַחְלָקַת:

בְּכָל הַבְּרִיאָה לֹא הֵיְתָה רַק בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ
יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן הַכֹּל נִבְרָא רַק בְּשִׁבִיל
הָאָדָם כִּי כָל הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ תְּלוּי
בְּהָאָדָם דִּיקָא. עַל כֵּן כְּשֶׁבֵּא אִיזָה כְּבוֹד
לְהָאָדָם צָרִיךְ לָזַהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִקַּח
לְעַצְמוֹ מִן הַכְּבוֹד כָּלוּם רַק שִׂירָאָה
לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַכְּבוֹד לְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ וּבְזֶה הוּא מְתַקֵּן וּמְקַיֵּם כָּל
הָעוֹלָם. כִּי כָל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ לֹא נִבְרָא
רַק בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ:

ג מַחֲיוֹן שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֵם בַּחֲיִנַת
נְעִימוֹת הַתּוֹרָה. בַּחֲיִנַת שְׁלוֹם. וּמַחֲיוֹן שֶׁל
חוּץ לְאֶרֶץ הֵם בַּחֲיִנַת חוּבְלִים בַּחֲיִנַת
מַחְלָקַת. וְעַל-יַדֵּי צְדָקָה בְּפֶרֶט צְדָקָה שֶׁל
אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה כָּלִי לְקַבֵּל הַשְּׂפָעַת
הַנֶּעֱמָה הַזֶּה. וּמִנַּעַם הָעֲלִיּוֹן נִמְשָׁכַת
הַהוֹלְדָה שְׂזוּכָה הָאָדָם לְבָנִים שֶׁעַל יָדָם
נִתְגַּלָּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. כִּי עֵקֶר
הַתְּגֻלוֹת כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יַדֵּי

הָאָדָם פִּנְיָל וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִין
הַמַּחֲיִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ. כִּי כָּל קְלִקּוּלָם
הָיָה עַל-יְדֵי פֶגֶם הַכְּבוֹד. וְעַל כֵּן בּוֹדֵאֵי
עַל-יְדֵי הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד יְכוּלִין לְהִתְתַּקֵּן.
אָבֵל כְּשֶׁחָס וְשָׁלוֹם הַמַּחֲיִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ
פְּגוּמִים הָרַבָּה עַל-יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ הָרַבָּה
בְּכְבוֹדוֹ יִתְבַּרְךְ אֵל אֵין יְכוּלִים לְהִתְתַּקֵּן
אֲדַרְבָּא אֵלוֹ הַמַּחֲיִין שֶׁל חוּץ-לְאֶרֶץ
פּוֹגְמִין גַּם הַמַּחֲיִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם
בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאֵז נַעֲשֶׂה מַחְלֶקֶת בְּאֶרֶץ-
יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן. וְזֶהוּ עֲנִין הַמַּחְלֶקֶת שֵׁשׁ
עֲכָשׁוּ בְּחוּץ לְאֶרֶץ וּבְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל:

ד כְּשֶׁאֵין פּוֹגְמִין בְּכְבוֹדוֹ יִתְבַּרְךְ וְאֵז זוֹכִין
לְמַחֲיִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת
נַעַם אֵז זוֹכִין לְהַרְגִישׁ נְעִימוֹת הַתּוֹרָה. כִּי
יֵשׁ נְעִימוֹת בַּתּוֹרָה וְזֶהוּ הָעֵקֶר לְזָכוֹת
לְהַרְגִישׁ הַנְּעִימוֹת שֵׁשׁ בַּהַתּוֹרָה אֲשֶׁרֵי
הַזֹּכָה

לְזֶה:

עב - לראות את עצמו עם הצדיק האמת

א על-ידי שזוכין לראות את עצמו עם הצדיק האמת על-ידי-זה מקבלין גדלה ושררה ועקר הגדלה הוא שפלות. כמו שמצינו אצל השם יתברך 'כל מקום שאתה מוצא גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא שם אנו מוצאין ענותנותו'. ועקר התחיה לעתיד שיקומו בתחיה ויחיו חיים נצחיים יהיה רק להשפלות של כל אחד. הינו שרק השפלות של כל אחד יהיה נחיה ויקום בתחיה לעתיד. כי עקר התענוג הנפלא שהוא חיים נצחיים של עולם הבא אי אפשר לקבל רק השפלות והענוה האמתיות של כל אחד. וכפי שמבטל ומשפיל עצמו באמת יזכה לחיות ולקבל התענוג של עולם הבא:

ב על-ידי שרואין את עצמו עם הצדיק האמת על-ידי-זה מתנוצץ מחו ודעתו ועל-ידי-זה מקבל גדלה ושררה לפי התנוצצות מחו. ועל-ידי-זה זוכה לחדש חדושין דאורייתא פראוי לו לפי מחו:

ג על-ידי החדושין דאורייתא נמשך בושה על כל אחד. כי צריך האדם להתביש בעצמו מאד מאד. כי עברה הוא

בְּוֹדָאֵי בּוֹשָׁה רַחֲמָנָא לְצִלָּן. כִּי עֲבָרָה
אֵינָה שְׂיִכָּה וְרֵאוּיָה לְיִשְׂרָאֵל כָּלֵל.
וּבְוֹדָאֵי אֵינוֹ נָאָה כָּלֵל לְיִשְׂרָאֵל לְפִי
קִדְשָׁתוֹ מִשְׁרָשׁוֹ שְׂיֵהִיָּה לוֹ עֲבָרָה. אֲבָל
גַּם מִצְוָה כְּשֶׁרוּצָה לַעֲשׂוֹת רָאוּי שְׂיֵהִיָּה
לוֹ גַּם כִּן בּוֹשָׁה גְדוּלָּה. כִּי אֵיזָה זְכוּת יֵשׁ
לוֹ שְׂיִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה. וְאֵיךְ יַעֲיִז פָּנָיו
לְכַנֵּס בְּהִיכַל הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וַיִּשְׁעַר
בְּדַעְתּוֹ לְפָנָיו מִי הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה וְגַם
גָּדַל מֵעֲלֵת הַמִּצְוָה. כִּי עֵצֶם יִקָּר כָּל מִצְוָה
אֵין לָהּ שְׁעוֹר. וּבְוֹדָאֵי רָאוּי שְׂיִפֹּל עָלָיו
בוֹשָׁה גְדוּלָּה כְּשֶׁבָא לַעֲשׂוֹת אֵיזָה מִצְוָה.
וְאֵיךְ הוּא בָּא לְחַטֵּף הַתְּפִלִּין שְׂהֵם כְּתָרִי
דְּמִלְכָּא וּלְהַנִּיחֵם פְּתָאֵם עַל הָרֵאשׁ.
בְּוֹדָאֵי רָאוּי שְׂיִפֹּל עָלָיו בּוֹשָׁה גְדוּלָּה.
וְאִם הָיָה לְהָאָדָם בּוֹשָׁה הָיָה מִתְּבִישׁ
מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֲפֹלוֹ לְקַח הַמַּאֲכָל לְתוֹךְ
פִּיו כִּי אֵיזָה זְכוּת יֵשׁ לוֹ שְׂיֵהִיָּה לוֹ אֲכַל.
וְעָקַר הַבוֹשָׁה זֹכִין עַל-יָדֵי שְׁרוּאֵין אֶת
עֵצְמוֹ עִם הַצְּדִיק הָאֱמֶת שְׁעַל-יָדֵי-זֶה
מִתְּנוּצֵץ מִחוּ וּמִקְבֵּל גְּדֻלָּה וְזֹכָה
לְחִדוּשֵׁין דְּאוֹרֵיתָא כְּנִ"ל. כְּמוֹ שֶׁבִּשְׁעַת
מִתֵּן תּוֹרָה שְׂהַמְּשִׁיד מֹשֶׁה הַתּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר שֵׁם "וּלְבַעֲבוֹר תִּהְיֶה

יִרְאֲתוּ עַל פְּנֵיכֶם" וְכוּ' וְדַרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ
זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָה 'זֶה הַבוּשָׁה':

ד על-ידי הַבוּשָׁה זֹכִין לְתִשׁוּבָה. כִּי עֵקֶר
הַתִּשׁוּבָה לְבַל נַחֲטָא עוֹד הוּא עַל-יְדֵי
הַבוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: "וּלְבַעֲבוֹר תִּהְיֶה
יִרְאֲתוּ עַל פְּנֵיכֶם" (זו הַבוּשָׁה) לְבַלְתִּי
תַּחֲטְאוּ. וְתִשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת חַיִּים
נְצַחִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב:
"וְהָשִׁיבוּ וְחִיו". וְעֵקֶר הַחַיִּים יִהְיֶה רַק
לְהַשְׁפִּיל שֶׁל כָּל אֶחָד כִּנְיָ לְעַל פֶּן עַל-
יְדֵי הַתִּשׁוּבָה חוֹזֵר וְנִחְיֶה וְקָם בְּתַחֲיָה
הַשְׁפִּיל שֶׁל כָּל אֶחָד. כִּי בְּכָל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל מִשְׁרָשׁ בְּכָל רַמ"ח אֵיבָרָיו
הַשְׁפִּיל שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. אֲבָל הָעֲנוּה
וְהַשְׁפִּיל הַזֶּה נֶעְלָם אֲצֵל כָּל אֶחָד
בְּבְחִינַת מִיתָה וְעַל פֶּן אֵינוּ מְרַגֵּשׁ בְּעֲצֵמוֹ
הַשְׁפִּיל הַזֶּה. וְעַל פֶּן הוּא רְחוּק
מִשְׁפִּיל הַזֶּה. אֲבָל עַל-יְדֵי שֶׁמִּקְרָב
עֲצֵמוֹ לְצַדִּיק הָאֵמֶת וְרוֹאֶה אוֹתוֹ מִכָּל-
שָׁפֶן כְּשֶׁזֹּכֶה לְשִׁמְעַ מִפִּי תוֹרָה זֹכֶה עַל-
יְדֵי-זֶה גַם בְּעֲצֵמוֹ לְחַדוּשֵׁין דְּאוֹרֵיתָא
וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכֶה לְבוּשָׁה וְתִשׁוּבָה.
וְזֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה נִחְיֶה אֲצֵלוֹ הַשְׁפִּיל

וְהֶעֱנָהּ הַזֹּאת. וְעַל-יְדֵי-זֶה רוֹאָה
וּמְרַגֵּישׁ כָּל אֶחָד שְׂפִלוֹתוֹ:

ה צָרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מִהַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ לְזָכוֹת לְשִׁפְלוֹת וְעֲנֹה בְּאֵמֶת כִּי
אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כָּל מַהוּ שְׂפִלוֹת וְעֲנֹה
אֲמִתִּיּוֹת. כִּי בּוֹדְאֵי אֵין זֶה הַתְּכַלִּית
שֶׁיְהִי נְבֻזָה וְעֶצֶל שְׂקוֹרִין (שְׁלִים
מִזְלֵנִיק) כִּי הֶעֱנָה עֵקֶר הַחַיִּים שֶׁל כָּל
אֵיבָר וְאֵיבָר, וְהוּא כָּל תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא.
וּבּוֹדְאֵי אֵין הַתְּכַלִּית שֶׁל עוֹלָם הַבָּא
לְהִיּוֹת נְבֻזָה וְעֶצֶל וְכוּ' חֶסֶד וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן
צָרִיכִין רַק לְבַקֵּשׁ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁיַּעֲזֹר
לוֹ לְזָכוֹת לְעֲנֹה וְשִׁפְלוֹת אֲמִתִּי שֶׁהוּא
עֵקֶר הַחַיִּים וְהַתַּעֲנוּג שֶׁל עוֹלָם הַבָּא
כִּנ"ל:

ו הַמְּנַהֵיג הָאֵמֶת שֶׁל הַדּוֹר שְׂזוֹכִין עַל יָדוֹ
לְכָל הַתְּקוּנִים הַנ"ל הוּא צָרִיךְ שֶׁיְהִי
פָרוֹשׁ וְקָדוֹשׁ מְאֹד. בְּקִדְשָׁהּ וּפְרִישוֹת
גְּדוּלָהּ מִתְאַוֶּת מִשְׁגָּל. וְאִז הוּא רָאוּי
לְהִיּוֹת מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל. שְׁעַל-יְדֵי
הַסְּתַפְלוּתוֹ לְבַד שֶׁיִּסְתַּכַּל בְּיִשְׂרָאֵל
יִתְנוּצֵץ מַחֵם. וַיִּחַלֵּק לָהֶם גְּדֻלָּהּ כְּרָאוּי
לָהֶם. וַיִּזְכּוּ לְחִדוּשֵׁי דְאֹרִיתָא וּלְבוּשָׁה

וּלְתִשׁוּבָה וּלְשִׁפּוּלֵי הַנֶּיֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת
חַיִּים הַנִּצְחָיִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. וְגַם
נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד גַּם כֵּן
קִדְשָׁה וּפְרִישׁוֹת מִתְאַוָּה זֹאת. אֲבָל
כְּשֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשָׁלוֹם מִנְהִיג כְּזֶה
אֵז כָּל הָעוֹלָם מִבְּלָבָל וְכָל הָרוּצָה לְטַל אֶת
הַשֵּׁם נוֹטֵל:

זֶה כָּל הַדָּבָר כְּשֶׁבָא לְהַצְדִּיק וְשָׁמַע מִפִּי
תּוֹרָה וְנִמְשָׁךְ עָלָיו בּוֹשָׁה. וּמִתְחִיל
לְהַרְגִּישׁ שִׁפּוּלֵי. זֶה סִימָן שֶׁהִיא אֶצֶל
צְדִיק אֲמֵתִי. אֲבָל מִי שֶׁהוּא בָּא לְאִיזָה
מִפְּרָסָם וְשׁוֹמֵעַ מִפִּי תּוֹרָה וּבָא עָלָיו
גְּדֻלוֹת עַל-יְדֵי-זֶה וְכוּ' (הַהֶפֶךְ מוֹבֵן
מִמִּילָא):

עג - מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל
באמירת תהלים

א מי שרוצה לזכות לתשובה יהיה רגיל
באמירת תהלים. כי תהלים מסגל

לְתִשׁוּבָה. כִּי יֵשׁ מְנִיעוֹת רַבּוֹת מְאֹד
מִלַּעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. יֵשׁ אֶחָד שְׂאִין לוֹ
הַתְּעוֹרְרוֹת כָּל לְתִשׁוּבָה וְאִפְלוּ מִי
שְׁמֵתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה יֵשׁ כַּמָּה
מְנִיעוֹת לָזֶה. כִּי יֵשׁ כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁשֶּׁעַר
הַתְּשׁוּבָה סָגוּר בְּפִנְיָהֶם, וַיֵּשׁ שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ
לְהִגִּיעַ אֶל הַשֶּׁעַר הַשֵּׁיךְ לוֹ שְׁדַרְךְ שָׁם
דִּיקָא צְרִיךְ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְכִיּוֹצֵא
בְּזֶה שְׂאֵר מְנִיעוֹת הַמוֹנְעִים אֶת הָאָדָם מִן
הַתְּשׁוּבָה. עַד שֶׁיִּכּוֹל לְבַלּוֹת יָמָיו וְלָמוֹת
בְּלֹא תְּשׁוּבָה חֶסֶד וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן זֶה מְסַגֵּל
אֲמִירַת תְּהֵלִים שְׂאִפְלוּ מִי שְׂאִין לוֹ שׁוֹם
הַתְּעוֹרְרוֹת לְתִשׁוּבָה יִזְכֶּה עַל-יְדֵי
אֲמִירַת תְּהֵלִים לְהַתְּעוֹרֵר לְתִשׁוּבָה וְגַם
לְהִגִּיעַ אֶל הַשֶּׁעַר הַשֵּׁיךְ לְנִשְׁמָתוֹ וְלִפְתַּח
הַשֶּׁעַר עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. עַל כֵּן
בִּימֵי אֱלוֹל וְעֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה עוֹסְקִין
כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאֲמִירַת תְּהֵלִים כְּדֵי לְזַכּוֹת
עַל-יְדֵי-זֶה לְתִשׁוּבָה, אֲבָל צְרִיכִין לַעֲסֹק
גַּם בְּכָל הַשָּׁנָה כִּלְהַבְּאֵם בְּאֲמִירַת תְּהֵלִים כְּדֵי
לְזַכּוֹת לְתִשׁוּבָה כַּנִּלְ:

ב מ"ט (ארבעים ותשעה) ימי הספירה
הם פנגד מ"ט (ארבעים ותשעה) שערי

תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם כִּנְגַד מִי"ט (אַרְבָּעִים
וְתִשְׁעַ) אוֹתִיּוֹת שְׁבַשְׁמוֹת שְׁבַטֵי יְהוָה,
שְׁעַל-יַדֵי אֱלֹהֵי הָאוֹתִיּוֹת וְהַשְּׁעָרִים אָנוּ
צָרִיכִין לָשׁוּב אֵלָיו יְתַבָּרֵךְ. וְשְׁבוּעוֹת הוּא
בְּחִינַת שְׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת
הַתְּשׁוּבָה מֵהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ צָרִיךְ לָשׁוּב
אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים. בְּחִינַת "שׁוּבוּ אֵלַי
וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם". וְכֹל אֱלֹהֵי הַשְּׁעָרִים
זֹכִין לְהִגִּיעַ אֵלֵיהֶם וּלְפַתֵּחַם עַל-יַדֵי
אֲמִירַת תְּהִלִּים כַּנִּל. עַל כֵּן צָרִיכִין לָזַהֵר
בְּיוֹתֵר בְּמִי"ט (אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה) יָמֵי
הַסְּפִירָה לֹמַר תְּהִלִּים בְּכוֹנָה כְּדֵי לְזַכּוֹת
עַל-יַדֵי-זֶה לְכֹל מִי"ט (אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה)
שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה הַנִּל. שֶׁהֵם כִּנְגַד מִי"ט
(אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה) יָמֵי הַסְּפִירָה. שְׁבָהֶם
אָנוּ צָרִיכִין לְהִטָּהֵר מִזְּהֵמָתָנוּ וּלְשׁוּב אֵלָיו
יְתַבָּרֵךְ. כְּדֵי שֶׁהוּא יְתַבָּרֵךְ יָשׁוּב אֵלֵינוּ
בְּשְׁבוּעוֹת בְּבְחִינַת "וַיֵּרֶד ה' עַל הַר
סִינַי":

עד - אחר פורים קורין פרשת פרה

פּוּרִים הוּא הַכָּנָה לְפֶסַח. עַל-יְדֵי מַצּוֹת
שֶׁל פּוּרִים שְׂמֵקִים, זֹכִים לְהִיּוֹת
נְשֵׁמִים מֵחַמֵץ בְּפֶסַח:

עה - הסתכלות פני הצדיקים לבד הוא גם כן דבר גדול מאד

הַסְתַּכְלוּת פְּנֵי הַצְּדִיקִים לְבַד הוּא דָבָר
גָּדוֹל מְאֹד. בּוֹדְאֵי פְּשְׁזֹכִים לְדַבֵּר עִמּוֹ
טוֹב יוֹתֵר אֶךְ גַּם הַהִסְתַּכְלוּת לְבַד הוּא
טוֹב מְאֹד וּמוֹעִיל לְקַדְשָׁהּ מְאֹד:

עו - ישראל הם נעשים אדונים לבעליהם

אֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא נֶעַ וְנָד וּבָא לְפַעְמִים
לְמִקּוֹמוֹת שְׂרָחוּקִים מְאֹד מֵעֲבוּדַת הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ, כְּגוֹן בְּבֵיתֵי רְשָׁעִים וְאֶפְלוּ בְּבֵיתֵי

עֲפוּיִם אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ כַּח לְיִשְׂרָאֵל
לְהַעֲלוֹת וּלְהָרִים כָּל אֱלוֹ הַמְּקוֹמוֹת
לְהַשִּׁם יִתְבָּרֵךְ. עַל כֵּן עָלְיוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת
שְׁלוֹ לְהַמְשִׁיךְ עֲצָמוֹ לְהַשִּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּכָל
מָה שְׂיוֹכֵל בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא:

עז - דע, שכל אחד מישראל, צריך שיהיה
לו איזה צער בכל יום

א כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶפְלוּ צַדִּיק גָּדוֹל
צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ אִיזָה צֶעַר בְּכָל יוֹם. וְכָל
מִי שֵׁישׁ לוֹ דַּעַת יוֹתֵר גָּדוֹל צֶעְרוֹ גָּדוֹל
בְּיוֹתֵר. וְעַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדְשָׁה וּבִירָאת
שָׁמַיִם עַל-יְדֵי-זֶה מִמְתִּיקִין זֶה הַצֶּעַר
שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חֵס וְשָׁלוֹם:

ב עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדְשָׁה וּבִירָאת שָׁמַיִם
עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הִפָּה בְּבַחֲיִנַת קוֹמַת
אָדָם. וְיוֹכֵל לְזָפוֹת בְּשֹׂכֵר זֶה לַעֲלִיָּה יוֹתֵר
גָּדוֹלָה. לְבַחֲיִנַת שְׂכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ
גְּרוֹנוֹ. אֲבָל מִי שֶׁאֵין אֲכִילָתוֹ בְּקִדְשָׁה אִז

פִּיּוֹ שְׂאוּכָל הוּא בְּגָדָר בַּעַל חַי וְהָרִי הוּא
כְּמוֹ בְּהֵמָה מִמֶּשׁ חֶס וְשָׁלוֹם:

ג עֵקֶר הַיְרָאָה הִיא בָּאָה וְנִגְשֶׁת אֶל
הָאָדָם בְּשַׁעַת אֲכִילָהּ. עַל כֵּן צָרִיךְ לְזָהֵר
מְאֹד לֶאֱכֹל בְּקִדּוּשָׁה וּלְהִמָּשִׁיךְ עַל עֲצֻמוֹ
הַיְרָאָה הַבָּאָה אֵלָיו אִזּוֹ. וְעַל-יַדַי-זֶה
זוֹכָה לְכָל הַנִּי"ל בְּאוֹת א' ב':

עח - בענין הנהגת הפשיטות של הצדיק האמת

א הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל גַּם הוּא מְכָרַח לְהִיּוֹת
לְפַעֲמִים אִישׁ פְּשׁוּט וּלְבַטֵּל עֲצֻמוֹ
מִהַתּוֹרָה וּמִהַשְׁגוֹתָיו כִּי צָרִיכִין לַעֲסֹק
בְּצָרְכֵי הַגּוֹף גַּם כֵּן. וְאִם כֵּן בְּמָה מְחִיָּה
עֲצֻמוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת, הֲלֹא עֵקֶר הַחַיִּים הוּא
הַתּוֹרָה. אֵךְ דַּע כִּי הוּא מְחִיָּה עֲצֻמוֹ אִזּוֹ
מִבְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קִדְּם מִתֵּן תּוֹרָה
שְׁבוּדָאִי גַם אִזּוֹ הִיָּתָה הַתּוֹרָה בְּמִצִּיאוֹת.
כִּי הַתּוֹרָה הוּא נְצַחִיּוֹת אֵךְ אִזּוֹ הִיָּתָה

הַתּוֹרָה שְׁפִלוּלָה בְּעִשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת נֶעְלַמְתָּ
וְנִסְתַּתֶּרְתָּ בְּתוֹךְ יִשְׁרָאֵל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא
בְּעִשְׂרֵה מְאֻמָּרוֹת. וְהַצְדִּיק בְּשָׂעָה
שֶׁפּוֹרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה וְהוּא בְּחִינַת אִישׁ
פְּשׁוּט הוּא מְקַבֵּל חַיּוֹת מִבְּחִינָה זוֹ שֶׁל
קֹדֶם מִתֵּן תּוֹרָה הֵינּוּ מִהַתּוֹרָה הַנֶּעְלַמְתָּ.
וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְחִיָּה כָּל הָאֲנָשִׁים
הַפְּשׁוּטִים שֶׁבְּעוֹלָם (שְׂקוֹרִים
פְּרָאֲסִטָאֲקִיס). כִּי כָּל הַפְּשׁוּטִים וְאֶפְלוּ
הַרְשָׁעִים וְאֶפְלוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם לְהַבְדִּיל
כָּל־מְקַבְּלֵי חַיּוֹת רַק מִהַתּוֹרָה שֶׁהוּא
עֶקֶר הַחַיִּים. וּבְאֵמֶת הֵלֵא הֵם רְחוּקִים
מִהַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן צָרִיכִין שִׁיְהִיָּה עֲלֵיהֶם
אִישׁ פְּשׁוּט הַגָּדוֹל כְּדֵי שֶׁכָּל־יִקְבְּלוּ עַל
יְדוֹ חַיּוֹת. וְלָכֵן מְכַרְחַח הַצְדִּיק הַגָּדוֹל לִירֹד
וְלִפְלֹל לְתוֹךְ פְּשִׁיטוֹת וְלִהְיוֹת אִישׁ פְּשׁוּט
אִיזָה עֵת וְאִז הוּא מְחִיָּה עֲצֻמוֹ מִהַתּוֹרָה
הַנֶּעְלַמְתָּ. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְחִיָּה אֶת כָּל
הַפְּשׁוּטִים שֶׁבְּעוֹלָם. וְכָל אֶחָד כְּפִי קְרוֹבוֹ
יֹתֵר אֶל הַקְּדוּשָׁה וְאֶל הַצְדִּיק הַנִּיֵּל כֵּן
הוּא מְקַבֵּל עַל יְדוֹ חַיּוֹת גְּבוּהָ יֹתֵר
מִהַתּוֹרָה הַנֶּעְלַמְתָּ. וְעַל כֵּן אֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא
אִישׁ פְּשׁוּט כְּגוֹן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְלַמֵּד אוֹ
שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְלַמֵּד. אָף-

על-פי-כן גם אז צריך להחזיק עצמו
ביראת שמים בכל מה שיוכל. כי כלם
מקבלים חיות מן התורה הנעלמת על-
ידי הצדיק הגדול שמתנהג בפשיטות
לפעמים. (ועין פנים):

ב ואפלו מי שנפל חס ושלוס מאד ומנח
בשאל תחתיות חס ושלוס אף-על-פי-
כן יש לו תקוה גדולה על-ידי הצדיק
הגדול האמתי, כי על ידו יכולין הכל
לקבל חיות מהקדשה בכל מקום שהם.
על כן באמת אין שום יאוש בעולם (קיון
יאוש איז גאר ניט פאר האנדין), ואיך
שהוא אפלו אם נפל למקום שנפל
רחמנא לצלן מאחר שמחזק עצמו במה
שהוא. עדין יש לו תקוה לחזר ולשוב
אליו יתברך. והעקר הוא "מבטן שאל
שועתי". כי גם צעקה משאל תחתית
אינה נאבדת לעולם. ויצעק לפני השם
יתברך תמיד יהיה איך שיהיה עד
ישקיף וירא ה' משמים:

ג החכמות מזיקים מאד להאדם.
והחכמים נלפדים בחכמתם של עצמם.
וצריך להתרחק מאד מפל מיני חכמות

שֵׁשׁ לְקַצַּת אֲנָשִׁים שֶׁנִּדְמָה לָהֶם שֶׁהֵם
יֹדְעִים חֲכָמוֹת בְּעִבּוּדַת ה'. כִּי חֲכָמוֹת
אֵין צָרִיכִים כָּלֵל. וְהַעֲקָר הוּא רַק
תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת וְאַמוֹנָה שְׁלֵמָה
בַּהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּבַהֲצַדִּיקִי אֲמֵת. אָף-עַל-
כֵּן שֶׁגַם בְּתְמִימוֹת צָרִיכִין לְהִזָּהֵר לְבָלִי
לְהִיּוֹת שׁוֹטָה אָף-עַל-פִּי-כֵן חֲכָמוֹת אֵין
צָרִיכִין כָּלֵל. וְיוּכַל לָבוֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה
עַל-יְדֵי תְּמִימוֹתוֹ וְאַמוֹנָתוֹ. אֲשֶׁרִי הֵהוּלַךְ
בְּתְמִימוֹת:

ד וצָרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ
לְזָכוֹת לְהִתְקַרֵּב לְהַצְדִּיק הָאֲמֵת. כִּי
אֲשֶׁרִי לְמִי שֶׁזָּכָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו בְּעוֹדוֹ
בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ. אֲשֶׁרִי לוֹ אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ.
וְהַבֵּעַל דָּבָר שֶׁסָּם לְבוֹ עַל-זֶה מְאֹד לְבַלְבֵּל
אֶת הָעוֹלָם. כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם עֹכְשׁוֹ קְרוֹבִים
אֶל הַקֶּץ מְאֹד. וַיֵּשׁ לָהֶם עֹכְשׁוֹ פְּסוּפִין
וְגַעְגּוּעִים גְּדוֹלִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר לֹא
הָיָה כֹּזֵאת בִּימֵי קֶדֶם. וְלָכֵן הָעָרִים הַבֵּעַל
דָּבָר וְהַקִּים בְּעוֹלָם מִפְּרִסְמִים הָרַבָּה שֶׁל
שָׁקָר. וְגַם בֵּין הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִים
הַכְּנִיס מַחְלָקַת עַד שֶׁאֵין אֶחָד יֹדֵעַ הֵיכֵן
הָאֲמֵת. עַל כֵּן צָרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהֵשֵׁם

יְתַבְרַךְ לְזָכוֹת לְהִתְקַרֵּב לְהַצְדִּיק הָאֵמֶת:

עט - הקול קול יעקב

עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה זֹכָה לְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן.
וְכָל הַצָּרוֹת וְהַדִּינִים וְאַחִיזַת הַסְּטָרָא
אַחֲרָא, שֶׁהֵם רַק בְּבַחֲיַנַּת הַזְּמַן. וְעַל-
יְדֵי-זֶה זֹכִין לְשִׁמְעַ הַקּוֹל דְּקַדְשָׁה.
וּלְהַכְנִיעַ הַקּוֹל דְּסְטָרָא אַחֲרָא. שֶׁזֶהוּ
בְּחִינַת "בִּצֵר לָךְ" וְכוּ' בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים
דִּיקָא שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת זְמַן. וְאָז: "וּשְׁבַת עַד
ה' אֶלְהִידָּ וְשָׁמַעַתָּ בְּקוֹלוֹ" הֵינוּ שְׁנֹזְפָה
לְשׁוֹב אֵלָיו יְתַבְרַךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נֹזְפָה
לְבַטֵּל הַזְּמַן וְכָל הַצָּרוֹת וְלְשִׁמְעַ הַקּוֹל
דְּקַדְשָׁה. וְזֶהוּ גַם כֵּן בְּחִינַת מְצוֹת
זְמַנִּיּוֹת כְּדֵי לְזָכוֹת עַל יָדָם לְהַעֲלוֹת הַזְּמַן
לְבַחֲיַנַּת לְמַעַלָּה מֵהַזְּמַן:

פ - בראשונה כל מי שרצה לתרם תרומת
הדשן תורם וכו

דורות הראשונים שהיו צדיקים היו
רוצים בהתנשאות לשם שמים. וכל מי
שרצה לזכות בהתנשאות היה מנהיג
הדור. אבל עכשו שההתנשאות הוא
בשביל כבוד עצמו התקינו חכמים, שלא
ירדף שום אדם אחר ההתנשאות אלא
יברח מן ההתנשאות:

פא - כשאדם משמח עצמו בשמחה של
מצוה

כשאדם לומד תורה או שעושה מצוה
בשמחה עד שמרקד ברגליו מחמת
שמחה. על-ידי-זה נתעלים כל תמכי
אורייתא. גם נתתקן על-ידי-זה
הדבורים הרעים שנקרא רגל בחינת
"לא רגל על לשונו", גם האדם נתעלה
על-ידי-זה בממון הנקרא רגל כמו
שפתוב: "ואת היקום אשר ברגליהם".

גַּם זֹכָה עַל-יְדֵי-זֶה לְבָנִים שֶׁהֵם גַּם כֵּן
בְּחִינַת רֶגֶל כִּי בָרָא כְּרַעַא דְּאָבוּהָ. גַּם
זֹכָה עַל-יְדֵי-זֶה לְאֲמוּנָה הַנִּקְרֵאת גַּם כֵּן
רֶגֶל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוּם
לְבָרְכָה: 'בָּא חֲבִיקוּק וְהַעֲמִידוּן עַל אַחַת'.
וְכֵן כָּל הַדְּבָרִים הַנִּקְרָאִים רֶגֶל נִתְעַלִּים:

[[~] כי תצא למלחמה - פב

א כְּשֶׁרוּאָה אָדָם בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּלֵךְ לוֹ שְׂלֵא
כְּסִדָּר יֵדַע שֵׁשׁ לוֹ גְּדֵלוֹת וַיַּעֲשֶׂה
תְּשׁוּבָה. וַיִּשְׁפִּיל עֶצְמוֹ. וַיְהִי בְּבַחֲיִנַת
מָה וְאִזְ יַחֲזֹר לֵילֵךְ לוֹ כְּסִדָּר:

ב עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחֻדָּשׁ אֱלוּל. כִּי הֵם
יְמֵי רְצוֹן שְׁעָלָה מִשָּׁה לְקַבֵּל לוֹחֹת
הָאַחֲרוֹנוֹת וּפְתַח דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה לֵילֵךְ בָּהּ.
וְדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שְׁעָשָׂה מִשָּׁה הוּא כָּךְ,
שֶׁצָּרִיךְ לְקַשֵּׁר עֶצְמוֹ אֶפְלוֹ עִם הַפְּחוֹת
שֶׁבַּפְּחוֹתִים שֶׁבִּישְׂרָאֵל. כִּי אֶפְלוֹ בַּפְּחוֹת
שֶׁבִּישְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ בּוֹדָאֵי אֵיזָה אֱלֹהוֹת.
וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים לִיַּחַד וּלְקַשֵּׁר אֶת
עֶצְמוֹ עִמוֹ. גַּם צָרִיךְ שֶׁבְּכָל עֲלִיָּה וְעֲלִיָּה
שְׁעוֹלָה לְמַעַלָּה יוֹתֵר עֲלִיוֹנָה יִמָּצֵא שֵׁם
אֱלֹהִים. כִּי לְפַעֲמִים עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם

עוֹלָה לְמַעַלָּה, כְּגוֹן שְׁנַתְעֲשֵׂר, אִז הוּא
שׁוֹכַח בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. גַּם אֶפְלוּ
בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם מְצִינוּ שְׁאֵלִישָׁע-אַחַר עָלָה
לְמַעַלָּה וְכַפֵּר בְּעֶקֶר רַחֲמָנָא לְצִלּוֹן. אִף
שְׁבִאֲמַת בּוֹדְאֵי רְאוּי לְהִיּוֹת לְהַפּוֹד. אֲבָל
דַּע שְׁזָה בְּחִינַת: "וַתִּכְהַיְנָה עֵינָיו
מִרְאוֹת". כִּי מַחֲמַת שְׁנַתְקָרַב בְּיֹתֵר אֶל
אוֹר הָאֱלֹהוֹת כִּי כָל הַטּוֹב אֶפְלוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת
הוּא אֱלֹהוֹת. כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "טוֹב ה'
לְכָל". וְעַל-יְדֵי-זֶה הָאוֹר מִכְּהָה עֵינָיו
וּמִזִּיק לוֹ. כְּמוֹ שְׁאָדָם מְסַתְּפֵל בְּעֶצֶם אוֹר
הַשֶּׁמֶשׁ מִזִּיק אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ לְעֵינָיו. וְעַל כֵּן
צָרִיד לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ שִׁיקְרָבֵהוּ
בְּהַתְקַרְבוֹת שְׁלֵא יִזִּיק לוֹ:

ג כְּשֶׁתְּהִיָּה בְּבְחִינַת מָה וְתִמְשִׁיד לְךָ
אֱלֹהוֹת. שְׁתִּקְשֵׁר תְּמִיד בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ
אֱלֹהוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ עַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל
הַמְּלַחֲמוֹת וְכָל הָרְצוֹנוֹת שֶׁהֵם נֶגְדֵי רְצוֹנְךָ:

[[~ פג

א עַל-יְדֵי תִקּוּן הַבְּרִית יָכוֹל לְהוֹצִיא
דְּבוּרֵי הַתְּפִלָּה כְּחֻצִים מִן הַקְּשָׁת. וְאִז
הַתְּחִלַּת צְמִיחַת קֶרֶן מְשִׁיחַ. וְאִז בָּא

לְקַדְשֵׁת שַׁבָּת וְנַעֲשֶׂה בֶן חוֹרִין. וְזוֹכָה
לְתַכְלִית הַיְדִיעָה. וְאִזּוּ פּוֹשֵׁט גּוּפוֹ הַמְצַרֵּעַ
שֶׁהוּא מִמְשַׁכָּא דְחוּיָא וְלּוּבֵשׁ בְּגָדֵי שַׁבָּת
הֵינּוּ גּוֹף קָדוֹשׁ מִגֵּן עֵדוֹן וְאִזּוּ נִתְרוֹמֵם
מִזְלוֹ. וְזוֹכָה לַעֲשׂוֹר וְנִתְחַזֵּק יִצְרוֹ הַטּוֹב
וְנִתְבַטֵּל הָעֲצָבוֹת וְהַלִּיצָנוֹת. וְעַל-יְדֵי-זֶה
הוּא מְקִים אֶת הַנוֹפְלִים לְאַהֲבוֹת וְיִרְאוֹת
רְעוֹת הוּא מְקִים אוֹתָם לְאַהֲבוֹת וְיִרְאוֹת
קְדוּשׁוֹת וּמַעֲבִיר הַחֲשָׁד מֵעֵינֵיהֶם. וְאִזּוּ
עֵינֵיהֶם רוֹאוֹת נִפְלְאוֹת וְנִחְשָׁב כְּאֵלוֹ בְּרָא
אֶת הָעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלָה כָּל
הַתְּחִנוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת שֶׁאֲנוּ מִתְפַּלְלִים.
וּמַעוֹרְרִים הַגְּאֻלָּה הַתְּלוּיָה בַּלֵּב. לְבַטֵּל
שָׂאוֹר וְחֲמֵץ שֶׁל יִצָּר לֵב הָאָדָם רַע
שֶׁנִּשְׂאָר לוֹ מִנְעוֹרָיו. וְאִזּוּ יָכוֹל הַלֵּב
לְהִתְלַהֵב בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה בְּשִׁלְהוּבִין
דְּרַחֲמוֹתָא. וּמִים רַבִּים שֶׁהֵם אַהֲבוֹת
וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְכַבּוֹת
אֶת הַהִתְלַהֲבוֹת הַזֹּאת. וְהַשְּׂכִינָה הִיא
מְכַסֶּה בְּכַנְפֶיהָ עַל דְּמָהוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל
בְּאַהֲבָה הַזֹּאת שֶׁלֹּא יִשְׁלֹטוּ עֲלֵיהֶם זָרַע
מִרְעִים שֶׁהֵם מִי הַמַּבּוּל. וְכֹל זֶה זּוֹכִין
עַל-יְדֵי תִקּוּן הַבְּרִית:

ב שְׂאֹר וְחֶמֶץ שֶׁבִּלְב הָאָדָם. הוּא הַמְּסִית
אֶת הָאָדָם שֶׁיְהִי רָחֹק אַחַר תְּלַמִּידֵי
חֲכָמִים שֶׁבַדְדוֹר. וְלוֹמַר זֶה נָאָה וְזֶה לֹא
נָאָה. וְעַל-יַדֵּי תִקּוֹן הַבְּרִית מִבְּטָלִין
הַשְּׂאֹר וְהַחֶמֶץ הַזֶּה:

[[~ פד

א עֵקֶר הַתְּחִבּוּרֹת וְדַבְּקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
הוּא עַל-יַדֵּי הַתְּפִלָּה. כִּי הַתְּפִלָּה הוּא
שֵׁעַר שְׂדֵרְךָ שֶׁם נִכְנָסִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
וּמִשָּׁם מִכִּירִין אוֹתוֹ:

ב עַל-פִּי רַב כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל נוֹפְלִים לוֹ
מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל גְּדֻלוֹת וְזֶה בְּחִינַת גְּלוּת
הַשְּׂכִינָה. וְעַל-יַדֵּי שֶׁמִתְפַּלֵּל בְּכַח עַל-
יַדֵּי-זֶה מִתְגַּבֵּר עַל הַפְּנִיּוֹת וְהַמְּחֲשָׁבוֹת
שֶׁל גְּדֻלוֹת וּמִבְטָל אוֹתָם. וְעַל-יַדֵּי-זֶה
מוֹצִיא הַשְּׂכִינָה מִגְּלוּתָהּ וּמִתְקַנָּה. וְגוֹרֵם
לַעֲשׂוֹת יְחוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינָתָהּ.
גַּם עַל-יַדֵּי תְפִלָּה בְּכַח נִתְחַדָּשׁ הַשְּׁבוּעָה
לְהָאֲבוֹת וְנַעֲשֶׂה כְּאֵלוֹ עֲכָשׁוּ נְשַׁבַּע
לְאֲבוֹתֵינוּ:

פה - אגוזים הנקראים לוזים

הַעֲצָם לֹז שֵׁשׁ בְּעֶרְף הָאָדָם שֵׁשָׁאָר
אַחַר פְּלִיּוֹן הַגּוֹף. וּמִמֶּנּוּ יִתְחַדֵּשׁ בְּנִין
הַגּוֹף בְּשַׁעַת תְּחִילַת הַמֵּתִים. זֶהוּ עֵקֶר
נְחֻמָּתָנוּ (עֵינ) פְּנִים):

פו - על ידי שהעולם הם מקטני אמנה

כְּשֵׁשׁ קְטָנוֹת וּפְגָם בְּהֶאֱמוּנָה צָרִיכִין
לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת כְּגוֹן תַּעֲנִית
וּכְיוּצָא. אֲבָל כְּשֶׁהֶאֱמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת
יְכוּלִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר.
כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּא בְּטְרוּנִיָּא
עִם בְּרִיּוֹתָיו:

פז - כונת אלול הם תקון לפגם הברית

על-ידי פגם הברית קשה להאדם למצא זוגו. ואפלו אם ימצא את זוגו תהיה לו מנגדת. ולא תהיה נוטה אחר רצונו. ועל-ידי כונת אלול מתקנים פגם הברית ועל-ידי-זה יזכה למצא את זוגו ותהיה נוטה אחר רצונו. (ועין סוד כונת אלול ב'לקוטי מוהר"ן ח"א סימן ו):

פח - שלא לאכל פרי, שלא נתבשלה כל צרכה

א צריך לזהר מאד שלא לאכל פרי קדם שנתבשל כל צרכו על האילן. כי יכול לאבד נפשו על-ידי-זה. גם אסור לתלש פרי קדם בשולו כשם שאסור לקוץ אילן קדם זמנו:

ב כשמברך הברכה על הפרי בכונה גדולה וביראת שמים פראוי. על-ידי-זה זוכה להנצל שלא לאבד נפשו על-ידי

הַפְּרִי שֶׁלֹּא נִתְּבַשֵּׁל. וּמֵאֵד צְרִיכִין לְזַהֵר
בְּבִרְכַת הַנְּהֵנִין בְּפֶרֶט בְּבִרְכַת הַפְּרוֹת כִּי
יֵשׁ בָּהֶם אֲבִדוֹת הַרְבֵּה שְׁצָרִיכִין לְבָרְרָם
וּלְהַעֲלוֹתָם:

ג יֵשׁ שְׁאוּבָדִים אֲבִדוֹת עַל-יְדֵי הַתְּאֵאוֹת
בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ב ו): "תְּאֵאוֹת רְשָׁעִים
תֵּאבְדוּ". וְאֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא צְדִיק אוֹבֵד גַּם
כֵּן לְפַעֲמִים בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ז' טו): "יֵשׁ
צְדִיק אֵבֶד בְּצַדִּיקוֹ". וְאֶפְלוּ הַצְּדִיקִים
הַחוּפְּרִים וּמִבְּקָשִׁים אַחַר אֲבִדוֹת
אוֹבָדִים גַּם כֵּן לְפַעֲמִים בְּחִינַת (תְּהִלִּים
פ"ג יח): "יִחַפְּרוּ וַיֵּאבְדוּ". וְדַע שֶׁיֵּשׁ
מִלְּאָד וְתַחֲתָיו כַּמָּה מְמַנִּים וְכֻלָּם אוֹחֲזִים
בְּיָדָם שׁוֹפְרוֹת וְחוּפְּרִים תְּמִיד וּמִבְּקָשִׁים
אַחַר אֲבִדוֹת. וְתוֹקְעִים תְּקִיעָה תְּרוּעָה
תְּקִיעָה. וְכִשְׁמוֹצָאִים אֵיזָה אֲבִדָּה נַעֲשֶׂה
רַעַשׁ וְשִׂמְחָה גְדוֹלָה:

פט - הדעת משדך כל השדוכים

מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְמַצֵּא אֶת זְוֹגוֹ הַתְּקוּן
לָזֶה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְשִׁמְעַ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה מִבֵּר
דַּעַת:

צ - טעם על שבירת כלי חרס בשעת השדוד

בְּזֶה שֶׁמְשַׁבְּרִין כְּלֵי חָרֶס בְּשַׁעַת הַשְּׂדוּד
מִרְמְזִין לְהֶאֱדָם וּמִזְכִּירִין אוֹתוֹ שֶׁיִּשׁ
גִּיהֶנֶם. לְמַעַן יִזְכֹּר בְּזֶה וְלֹא יִהְיֶה כְּרוּד
אַחַר תְּאַוֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ עֲצָמוֹ בְּזוּגוֹ כְּרֹאֵי.
גַּם מִרְמְזִים לוֹ שֶׁבָּאָם תִּהְיֶה אִשָּׁה רְעָה
אֶל יִבְגַּד בָּהּ וְלֹא יִגְרֹשֶׁנָּה כִּי עַל יָדָהּ אֵינוֹ
רוֹאֶה פָּנָי גִּיהֶנֶם. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
ז"ל. כִּי צָרִיכִין לָזֶהר מְאֹד שֶׁלֹּא לְגַרֵּשׁ
אֶת

צא - וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

א כל הדברים שפעולם וכל החכמות
הכל כאשר לכל צריכין לקשר להשם
יתברך. ומי שאינו מקשרם להשם
יתברך הוא בחינת "נרְגָן מִפְּרִיד אֱלוֹף"
שִׁמְפְּרִיד אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וגורם חס
ושלום פגימת הלבנה. גלות השכינה. כי
כל אדם באשר הוא שם צריך לקשר
שכלו ממקום שהוא להתורה ולהשם
יתברך וכל זה נתתקן על-ידי התקרבות
לצדיקים אמתיים כי הצדיקים אמתיים
הם מעלים ומקשרים הכל להשם
יתברך על-ידי שיחתן שמשחין שיחת
חלין בעסקי העולם. כי גם שיחתן של
צדיקי אמת יקרה מאד כי על-ידי
שיחתן דיקא הם מקשרים להשם
יתברך אפלו הרחוקים מאד. ואז כל
דינין מתעברין. וכל חובין אתכפין. וכל
נהורא וכל שלימו אשתכח:

ב על-ידי התקשרות לצדיקים אמתיים
על-ידי-זה זוכין לתשובה שלמה.
ולכפרת עוון. ולהמתיק ולבטל כל

הַדִּינִים. וְנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה יַחֲוֹד קִדְשָׁא
בְּרִידָה הוּא וְשִׁכְיִנְתָּהּ:

צב - תקון למקרה לילה

תִּקּוֹן גָּדוֹל לְמִקְרָה לַיְלָה חֶסֶד וְשָׁלוֹם.
לֹאמֹר עֲשֶׂה קִפּוּיִם לְתַהֲלִים בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם.
וְאֵלּוּ הֵן: טז. מִכְתָּם לְדָוִד. לב. לְדָוִד
מִשְׁפִּיל. מא. אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל. מב.
כָּאֵיל תִּעְרַג נֹט. לְמִנְצַח אֶל תִּשְׁחַת. עז.
לְמִנְצַח עַל יְדוֹתָיו. צ. תִּפְלֶה לְמִשָּׁה. קה.
הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ. קלז. עַל נְהִירוֹת
בְּבֵל. קנ. הִלְלוּ אֶל בְּקִדְשׁוֹ. וּמִי שִׁזְכָּה
לְאִמְרָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֵין צָרִיד לְפַחַד עוֹד
מִפְּגָם הַנּוֹרָא שֶׁל הַמִּקְרָה חֶסֶד וְשָׁלוֹם פִּי
בּוֹדָאֵי יִתְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה. וּבְזָכוֹת תִּקּוֹן
חֲטָא זֶה יָבוֹא מִשִּׁיחַ צְדִיקָנוּ לְקַבֵּץ
נְפֻצוֹתֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

קז - מענין מאוס והרחקת התאוה הכללית

פַּעַם אֶחָד דִּבֶּר מֵעֲנִין מְאוּס וְהִרְחַקַת
הַתְּאוּה הַכִּלְלִית שֶׁהִיא תְּאוּת נְאוּף. עָנָה
וְאָמַר. הִנֵּה אֲכִילָה עַל כָּל פָּנִים נְתוּסָף
לְהָאָדָם כַּח וְחַיּוֹת עַל יַדֵּי זֶה. אָבֵל זֹאת
הַתְּאוּה. הֲלֹא אֲדַרְבָּא. הִיא מִפְּסֻדַת
וּמִזְקַת הַחַיּוֹת מְאֹד. וּמִתְּשֻׁת כַּחוּ שֶׁל
אָדָם מְאֹד. בּוֹדְאֵי אֵין צָרִיכִין אוֹתָהּ כָּלֵל.
כִּי אִם בְּשֶׁבִיל קִיּוּם הַמִּין לְבַד:

קו - ראוי להרהר בדברי תורה בשעת זוג

רְאוּי לְהִרְהֵר בְּדַבְרֵי תוֹרָה בְּשַׁעַת זְווג.
וְאִף-עַל-פִּי-כֵן יוֹכֵל לְהוֹלִיד בְּנִים אִף-
עַל-פִּי שְׂמִחַשְׁבָּתוֹ תִּהְיֶה דְּבוּקָה אֲז
בְּהִרְהוּרֵי תוֹרָה. וְטוֹב מְאֹד לְהִרְגִיל עֲצֻמוֹ
בְּכַד:

קכה - מענין אמירת תהלים

מֵעַנִּין אַמִּירַת תְּהִלִּים דְּבַר עִם אֶחָד.
וְאָמַר לוֹ. שְׁעַקֵּר אַמִּירַת תְּהִלִּים לֹמַר כָּל
מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים עַל עֲצָמוֹ. לְמַצֵּא אֶת
עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ כָּל מִזְמוֹר וּמִזְמוֹר. וְשֶׁאֵל
אוֹתוֹ זְכוּרוֹנוֹ לְבָרְכָה אִיךְ. וּפִרֵשׁ לוֹ רַבְּנֵינוּ
זְכוּרוֹנוֹ לְבָרְכָה קֶצֶת. כִּי כָּל הַמְּלַחְמוֹת
שֶׁבִקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם,
שֶׁיִּצְיֵלְהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵהֶם. הַכֹּל צָרִיכִין
לְפָרֵשׁ עַל מְלַחְמַת הַיֵּצֵר הָרָע וְחִילוֹתָיו.
וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה בְּשֶׁאֵר הַמִּזְמוֹרִים (וְכַמְבָּאָר
מִזֶּה לְעֵיל בְּסִימָן ק"א) וְשֶׁאֵל אוֹתוֹ. אִיךְ
יִפְרֹשׁ לְעֲצָמוֹ בְּהַפְּסוּקִים שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ
עָלָיו הַשָּׁלוֹם מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ כְּגוֹן
"שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי" וְכִיּוֹצֵא
בְּזֶה. הַשֵּׁיב לוֹ. גַּם זֶה צָרִיכִין לְפָרֵשׁ עַל
עֲצָמוֹ. כִּי צָרִיכִין לָדוֹן אֶת עֲצָמוֹ לְכַף
זְכוּת. וְלְמַצֵּא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה זְכוּת וּנְקֻדָּה
טוֹבָה. אֲשֶׁר בְּבַחֲיִנַת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הַזֹּאת
הוּא בְּחִינַת חָסִיד וְכִיּוֹצֵא. וְאָמַר לוֹ רַבְּנֵינוּ
ז"ל. הֲלֹא אֶצֶל יְהוֹשֻׁפֵט כְּתִיב: "וַיִּגְבֶּה

לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה' (דְּבָרֵי-הַיָּמִים ב י"ז)
שֶׁבְּדַרְכֵי ה' וְעִבּוּדְתוֹ יִתְבָּרַךְ הַגְּבִיָּה לְבוֹ
קֶצֶת. עוֹד אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זְכוֹנוֹ לְבָרְכָה.
הֲלֹא בִּבְקָר אָנוּ אוֹמְרִים בְּתַחֲלָה מָה אָנוּ
מָה חַיֵּינוּ וְכוּ' וְאָנוּ מִקְטִינִים עֲצָמֵנוּ
מְאֹד. וְאַחֵר-כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים אֲבָל אֲנַחְנוּ
עֹמְדֵי בְּנֵי בְרִיתְךָ וְכוּ', שְׂאֵחֵר-כֵּן אָנוּ
מְחַזְּקִים עֲצָמֵנוּ וּמְרִימִים אֶת עֲצָמֵנוּ וְאָנוּ
מְסַפְּרִים אֶת גְּדֻלַּתְנוּ וּמְתַפְּאֲרִים,
שֶׁאֲנַחְנוּ עֲמוֹ בְּנֵי בְרִיתוֹ זָרַע אֲבֵרָהִם
יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְכוּ'. כִּי כֵּן צָרִיכִין לְהִתְנַהֵג
בְּעִבּוּדַת ה' פְּנִ"ל. וְעַיִן מְזָה בְּסוֹף סֵפֶר
הָרֵאשׁוֹן בְּסִימָן רפ"ב. עַל פְּסוּק:
"אֲזַמְּרָה לְאֱלֹהֵיךָ בְּעוֹדֵי":

נְשַׁלֵּם סֵפֶר לְקוּטֵי מוֹהַר"ן תְּנִינָא,
תְּהִלָּה לְאֵל עֲלִיוֹן אֲשֶׁר שָׁמַיִם וָאָרֶץ
קָנָה:

תוספת ומלואים להספר קצור לקוטי מוהר"ן השלם

לסימן א' אות ה'

וְעַל-כֵּן נִכְנַס בְּאָדָם עֲרֵמִימִיּוֹת עַל-יַדֵּי
לְמוֹד הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
עַל-פְּסוּק אֲנִי חֲכָמָה כּו'. בְּכַדֵּי שְׂיוּכָל
לְעֵמֵד נֶגֶד נִכְלֵי הַיֵּצֵר הָרָע:

וְזֶהוּ עֲנִין וְחִפְרָה הַלְבָנָה כּו'. חֲמָה הוּא
הַשְּׂכָל דְּסִטְרָא-אַחֲרָא וְנִכְלֵיו. וְלִבָּנָה הוּא
כַּח הַתְּאֻוָּה הַנִּמְשָׁךְ מִפְּסִילוֹת (דְּמָרָה
לְבָנָה הוּא מוֹרָה עַל פְּסִילוֹת פִּידוּעַ).
וְהַתּוֹרָה רְפוּאָה לְשִׁנְיָהֶם כּו'. וְזֶה שְׂפָתוֹב
כִּי הַשְּׂכָל מֵאִיר לוֹ בְּכָל מְקוֹם אֶפְלוֹ
בְּמְקוֹם אֶפֶל כִּי דָרָךְ רְשָׁעִים פְּאֶפִּילָה
שְׂיֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי חֲסָרוֹנוֹת. א' שְׂאִינוֹ רוּאָה
כָּלֵל. הוּא כַּח הַפְּסִילוֹת. כְּמוֹ שְׂפָתוֹב
הַפְּסִיל בְּחֻשְׁךְ הוֹלֵךְ. וְהַב' שְׂמִטָּעוֹהוּ וְהוּא

כַּח הַתְּאַוָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אוֹמְרִים לָרַע טוֹב
כו'. (עַיִן בְּהַסְפָּר מְסִילַת יִשְׂרָאֵל פָּרָק
ג'):

לסימן ב' אות א'

עַיִן יְרוּשָׁלַיִם בְּרָכוֹת אֵין אוֹמְרִים לוֹ עֲמֹד
וְהַתְּפִלָּה אֵלֶּא בָּא וְקָרַב עֲשֵׂה
מְלַחְמוֹתֵינוּ:

לסימן ב' אות ב'

כְּדֵאִיתָּא בְּתַקוּנֵים מֵאן דְּקָטִיל לְחַוְיָא
(דְּעֵקְרָא הוּא בְּעֵרִיּוֹת כְּמַבְאָר בְּפָנִים)
יְהִיבִין לֵהּ בְּרֵתָא דְּמִלְכָּא דְּאִיהוּ צְלוֹתָא:

לסימן ג' אות א'

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל מִיּוֹם שֶׁחָרַב
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ (שֶׁבוּ הָיוּ הַכְּרוּבִים) נִתְּנָה
נְבוּאָה לְשׁוֹטִים. וְאָמְרוּ עַל-פְּסוּק נִתְּנָה
עָלַי בְּקוֹלָהּ זֶה שְׁלִיחַ צְבוּר שֶׁאֵינוֹ הַגּוֹן
בְּחִינַת עֲלוֹת עָלַי. בְּחִינַת מֵאָחֵר עֲלוֹת
מֵאֲחֹרֵי נֶצַח וְהוּד כַּמְבָאָר בַּפְּנִים:

לסימן ד' אות א'

וְזֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב וְאֵל שְׁדֵי יִתֵּן לָכֶם
רַחֲמִים. לָכֶם דִּיקָא. אֲבָל יַעֲקֹב הִשְׁיֵג
שֶׁכָּל זֶה הוּא לְטוֹבָתוֹ כַּמְאָמַר רַז"ל רְאוּ
הִיָּה לוֹ לְבוֹא בְּשִׁלְשָׁאוֹת כּו' כִּי יַעֲקֹב
הוּא בְּחִינַת הַדְּעַת עֲמוּדָא דְאֲמָצִיעוֹתָא
כַּנּוֹדָע:

לסימן ד' אות ב'

עֵין צְלִי"ח (פְּסָחִים נ') שְׁפָתַב הַפּוֹנֶה שְׂאֵז
יָבִין שְׁהִיָּה לוֹ לְבָרָךְ גַּם עַל הָרָעָה הַטּוֹב
וְהַמְטִיב וְאִם-כֵּן מִי שְׂיֹדֵעַ זֹאת בְּעוֹלָם
הַזֶּה יֵשׁ לוֹמֵר דְּיוֹכֵל לְבָרָךְ גַּם עֵתָה הַטּוֹב
וְהַמְטִיב:

לסימן ה' אות א'

כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּגִזִּירַת עֲרִין. וּבְמֵאֲמֵר
קְדִישֵׁין שְׁאַלְתִּין] וְזֶה שְׁפָתוֹב בְּאַלִּישָׁע.
אָבִי דָּבָר גָּדוֹל דְּבַר הַנְּבִיא הֵינּוּ תְּפִלָּה
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב סִפְרָה לִי אֶת כָּל הַגְּדוּלוֹת.
וְאֵף כִּי אָמַר אֱלִיד רְחֵץ וְטֵהַר דְּרָךְ צוּוִי
מִכָּל מְקוֹם הַלְּבִישׁ בְּזֶה תְּפִלָּה (דְּרָכֵי
יֵשׁר) וְאַלִּישָׁע נִקְרָא קְדוּשׁ כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
אִישׁ קְדוּשׁ עוֹבֵר:

לסימן ו' אות א'

מוֹבֵן בְּזֶה עֲנִין מִחֲלוֹקֶת קֶרַח שְׁחַשֵׁד אֶת
מִשֶׁה לְרוֹדֵף אַחַר הַכְּבוֹד לָזֶה חָקֵר עַל
כְּבוֹדוֹ. וְעַל עֲצָמוֹ סָבַר שְׁזָכָה כָּבֹר לְכְבוֹד
אֲלֵקִים לָזֶה אָמַר כָּל הַגְּדֵלָה הַזֹּאת עָתִיד
כּוֹ' וּמִסֵּתֶמָּא הוּא בְּזָכוֹתֵי כָמוֹ שְׁפָתוֹב
הָאֵב זֹכָה לְבָנוֹ וְאֲנִי אֲדוֹם כִּי כָּבֹר אֵין
צָרִיד לִי הַדְּמִימָה:

לסימן ו' אות ו'

וְזֶה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל אֶלְמְלִי שְׁמְרוּ
שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת הֵינּוּ שְׁנֵי הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁהֵם
שְׁלֵמוֹת הַתְּשׁוּבָה הַמְּבִיָּאָה גְּאֻלָּה
כְּמֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל:

לסימן ח' אות ח'

אָמַר הַמַּעֲתִיק מוֹבֵן מִזֶּה שְׁטוֹב לְהִתְאַנַּח
בְּעֵת הָעֲטִיפָה כִּי אִזּוּ בְּנִקְל יוֹכֵל לְהַמְשִׁיךְ
רוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים חֲסָרוֹנוֹתָיו:

לסימן ט' אות ז' - דרך שער השיד לשבטו

כִּי יֵשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים. וְזֶהוּ עֲנִין
שְׁנַיִם עָשָׂר חֲלוֹנוֹת שְׁעוֹשֵׁין בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת:

לסימן י"ב אות ג' - בלא דעת

אֲלֹא לְהִתְיָהֵר וּלְקַנְטֵר וְתִלְמִיד חָכָם כָּזֶה
נְבִלָה טוֹבָה הַיִּמְנוֹ:

לאות ד' - מחלוקת על צדיקים

אַל יִקְשֶׁה לְךָ אֵיךְ מִנִּיחַ הַתּוֹרָה אֶת
הַלְמָדוֹן שְׂיִלְךָ בְּרִשְׁעָתוֹ. תְּשׁוּבָה עַל-זֶה
וְכוּ':

לסימן י"ג אות י"ב

מוֹבָן בְּפָנִים שְׁכָל אֶחָד יָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ עַל-
יְדֵי שְׂמִסְפָּר לְפָנָי אוֹהָבוֹ וְרָעוּ כָּל
תַּעֲלוּמוֹתָיו. וְכִמּוֹבָא עֵצָה זֹו בַּסְּפָרִים
הַקְּדוּשִׁים:

לסימן י"ד אות ח' - שלום בעצמיו

עֵין אֹת י"ב. וְהִינוּ שְׁהַגּוּף יִרְצֶה גַם-כֵּן
בְּרָצוֹן הַנְּשָׁמָה. מוֹבֵן בְּפָנִים שְׂכָפִי שְׁזוֹכִין
לְהַפְשִׁיט אֶת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כֵּן זוֹכִין
לְקַדְשֵׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל:

לסימן י"ד אות י"ב

וְזֶהוּ עֵינִין פִּינְחָס שְׁזָכָה לְשָׁלוֹם הַכֹּלְלִי
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב הַנְּנִי כו' וְכֵן אֵלֶיהוּ בָּא
לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם. וְאֵלֶיהוּ זֶה פִּינְחָס. וְכָל זֶה
עַל-יַדֵי תְּפִלָּה. כְּמוֹ שְׁפָתוֹב וַיַּעֲמַד פִּינְחָס
וַיִּפְלֹל:

לסימן י"ח אות ד'

כְּשִׁישׁ עֲבוּדָה זָרָה וְכַפִּירוֹת בְּעוֹלָם חֲרוֹן
אֵף בְּעוֹלָם כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וְהוּא
בְּחִינַת הַסְּתֵרֶת פְּנֵי ה'. אֲבָל כְּשֵׁאִין

עֲבוּדָה זָרָה וּכְפִירוֹת אֵלֶּא שֶׁהָאֱמוּנָה
אֵינָהּ בְּשִׁלְמוֹת אֲזִי חֲרוֹן אַפּוֹ וְהִסְתַּרְתָּ
פָּנֶי ה' אֵינּוּ נֶכֶר כָּל- כָּד. אֲבָל
כְּשֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל חֲרוֹן אַף הִזָּה וּבֵא לְצַדִּיקִים
הֵם מִסְתִּירִים אֶת עֲצָמוֹ:

לסימן י"ט אות ז' את הרוח הקודש. שהוא
לשון הקדש

אִשָּׁה חֲכָמָה שֶׁהוּא וְכו':

לסימן י"ט אות ח' - תרגום שיש בו טוב ורע

אָמַר הַמַּעֲתִיק כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְעַרְבֵּ
בְּמִדּוֹתָיו טוֹב וָרַע הוּא בְּבַחֲיִנַת לְשׁוֹן
תְּרַגּוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע.
וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל הָרַע הַכּוֹלֵל לְהִתְגַּבֵּר
עָלָיו. כִּי עֲדִין אֵין שְׁלֵמוֹת לְלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

שָׁלוֹ. אֲבָל עַל-יְדֵי שְׁמִפִּיל אֶת הָרַע שָׁבוּ
לְגַמְרֵי וּמַעֲלָה אֶת הַטּוֹב שָׁבוּ. עַל-יְדֵי-זֶה
נִשְׁלַם הַלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שָׁלוֹ וְזוֹכָה לְשִׁמִּירַת
הַבְּרִית. וְכָל זֶה הוּא סוּד הַנְּחָשׁ שֶׁפִּתָּה
אֶת חוֹה רַק עַל-יְדֵי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע:

לסימן י"ט אות י"א

קָרִיאת הַפְּרָשָׁה שְׁנַיִם מְקָרָא וְאַחַד
תַּרְגוּם. בְּזֶה יוֹבֵן מֵה שֶׁפִּתָּב וְאַפְלוּ
עֲטָרוֹת וְדִיבּוֹן וְלֹא קֹאֶמֶר שְׁמוֹת
הַשְּׁבָטִים וְלִפִּי זֶה יֵשׁ לוֹמֵר דְּבִאֲמַת אֵין
צָרִיד לְהַשְׁלִים שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים בְּמִקּוֹם
הַתַּרְגוּם. עַיִן סִימָן ל"ו כִּי הֵם כְּלָלִיּוֹת
הַקְּדוּשָׁה שְׁעַל-כֵּן אָמַר לוֹ בְּלֶק וְכָלוּ לֹא
תִרְאֶה. וְגַם לְפִרוּשׁ הַתּוֹסֵפוֹת הַדִּין כֵּן
כְּמוֹ שֶׁפִּתָּב הָרֵא"שׁ עַיִן שָׁם:

לסימן כ"ב אות ב' - על-ידי אמונה

וְנִחַתְמָת בְּבַחֲיֵנֶת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם:

לסימן כ"ב אות ג' - ממשיכים הם להדור

שֶׁהֵם בְּחֵינֵת הַשְּׂבָעָה רוֹעִים שֶׁהֵם כּוֹ':

לסימן כ"ב אות ה' - שהיא משגת

כִּי תוֹכֵל לְהִלָּד בְּתִקְוָה עֲזוֹת הַגּוֹף מֵהַ
שֶׁהוּא עָז וְחִזָּק בְּהִתְאַוּת. וְכו':

לסימן כ"ב אות י"א

כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה שְׂיִתְפַּלֵּל בְּכוֹנָה
שְׁלֵמָה זֹכִין עַל-יְדֵי יִרְאָה וּבוֹשָׁה מִהַשָּׁם
יִתְבָּרֵךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכִין לְכָל הַנִּי"ל.
לְשִׂמְחָה וּלְעֵזֹת דְּקִדְשָׁה שְׁעַל-יְדֵי-זֶה
נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה. לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי
אֲמֶת וּלְקַבֵּל מֵהֶם שְׁלֵמוֹת אֲמוּנָה. וְעַל-
יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְיָדַיִם לְקַבֵּל בָּהֶם מוֹסֵר
מִמוֹכֵיחֵי אֲמֶת [פְּרוֹשׁ פִּיּוֹן שְׂיֵשׁ לוֹ
אֲמוּנָה בְּצַדִּיקִים יִקַּבֵּל מֵהֶם מוֹסָרִם
אֲפֹלוּ בְּדֶרֶךְ בְּזִיווֹן] וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַטֵּל
גְּרוּשִׁין וּמַחֲלֶקֶת מִן הָעוֹלָם וַיַּעֲשֶׂה שְׁלוֹם
בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים וְהַקְּדֻשָּׁה
תַּחֲתֶם בְּבַחֲיִנַת חוֹתֶם בְּתוֹךְ חוֹתֶם וְכָל זֶה
זֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. כִּי תְּפִלָּה וְכו':

לסימן כ"ג אות ו' - תשוקת הממון

כִּי אוֹלֵי חֲבֵרוֹ שְׁחוּלֵק עָלָיו הוּא פָּנִים
דְּקִדְשָׁה נִגְדוּ. וַיֵּשׁ לוֹ כַּח לְהַפִּילוֹ לְתַאֲוֹת
מִמּוֹן:

לסימן כ"ח אות א'

הוא בְּחִינַת וְאֵנְכִי תוֹלַעַת. חֶרְפַּת אָדָם.
הֵינּוּ לַחֲרָפוֹת וּבְזִיווּנוֹת. הַסְּגָלָה הִיא
בְּחִינַת תּוֹלַעַ [כִּי עַל-יְדֵי עֲנָוָה זֹכִין
לְאֲמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת
אֲמוּנָה אֹת ב']:

לסימן כ"ח אות ג - זוכין לחסד.

וּבְזֵה הַחֶסֶד הוּא מְתִקֵּן אֶת הָאֱלֻפִּין
הַנְּפֹלִין בְּבְחִינַת וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְאֱלֻפִּים.
וּבְשִׁבִיל זֶה כו':

לסימן ל' אות ד'

פְּתִיָּא אוֹכְמָא פְּרוּשׁ כְּלִי חָרֶס שְׁחוּר כִּין
הוּא בְּעָרוּךְ עָרֶךְ פְּתִיָּא, וּבְמִדְרָשׁ רַבָּה
פְּרָשָׁה פ"ח.

לסימן ל' אות י"ג

וְעַם כָּל הַבְּלִבּוּלִים הַנִּי"ל:

לסימן ל"א אות ט'

וְעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת הֵינּוּ שִׁיקְרָב נְפָשׁוֹת
לְהַשִּׁים יְתִבְרָךְ [עֵין תְּקֵעוּ אֲמוֹנָה שְׁעַל-
יְדֵי שְׁבִירַת תְּאֻוֹת הַגּוֹף זֹכִין לְדַבּוּרִים
כְּשִׁרִים]:

לסימן ל"א אות כ"א בנטיעות.

כְּמוֹ אַחַר דְּחָזָא לְמַט"ט דִּיתֵיב וְסָבַר
שֶׁהוּא רְשׁוּת בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וּבִאֲמַת אֵין לוֹ
רְשׁוּת. כֵּן אַף שְׂיֹשֵׁב וְלוֹמַד תּוֹרָה אֵינָה
כְּלוּם בְּלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים:

שָׁם מִי שֶׁמְקַבֵּל.

מִי שֶׁמְשַׁתוֹקֵק לְעֲבוֹדַת הַשָּׁם יוֹכֵל
לְקַבֵּל:

לסימן ל"ב - להכלה.

לְהַמְתִּיק הַדִּינִים שְׁבָה. שֶׁהִיא וְכו':

לסימן ל"ג אות ו'

יְמַצָּא בְּוֹדָאֵי טוֹב הֵינּוּ תּוֹרָה אֲפֹלוּ בִימֵי
רַע רַק מִחֲמַת רַבּוּי הַלְבוּשִׁים

וְהִצְמַצְוּמִים אֵינָם נִתְרָאִים וּמְאִירִים
אָבֵל עַל-יַדֵּי וְכוּ':

לסימן ל"ז אות ז'

וְזֶה שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִפֶּה אִישׁ (יִשְׁעִיה
ס"ו):

לסימן ל"ח אות ט'

בְּבַחֲיַנַּת תְּפִלִּין וְכֵן בְּקִין (עֵין פְּנִים)
וּמִצְאָתִי בְּסֵפֶר שׁו"ת אֶחָד הֵבִיא מֵאִמֶּר
רַז"ל שֶׁאִמֶּר לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְקִין
קִרְקַפְתָּא דְלֹא מָנַח תְּפִלִּין אֶת. וְזֶהוּ
וַיִּשֶׂם לְקִין אֹת הֵינּוּ הַתְּפִלִּין (עֵין סִימָן
ו' שְׁמֵה שְׁדָנִים לְכַף זְכוֹת הוּא בְּחִינַת
פְּתַר בְּחִינַת תְּפִלִּין) גַּם אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
זְכוֹנָם לְבִרְכָה דְהֵינּוּ אֹת ו' הֵינּוּ הַתּוֹרָה

שְׁהִיא תִקּוֹן לְלִשׁוֹן הָרַע כְּדֹאִיתָא
(בְּעֵרְכִין ט"ו) כִּי לְשׁוֹן הָרַע נִמְשָׁךְ
מִזְהֵמַת הַנְּחָשׁ וּבִמְעֵמַד הֵר סִינֵי פְּסָקָה
זְהֵמַתָּן כְּמֵאמֹר רַז"ל:

לסימן ל"ח אות יוד - נקרא ארז

עֵין שֶׁבֶת קִי"ח. וְנִטְעַתִּי ה' אֶרְזִים וְעֵין
מִהַרְשָׁ"א. וּלְדַבְּרֵי רַבֵּנוּ ז"ל לֹא קָשָׁה
מִיַּדִּי דְבַלְאוּ הָכִי דְבַרְיוֹ צְרִיכִים עֵין
דְּהֶאֱמַת מְשֻׁנֵי עֵין שָׁם:

לסימן ל"ט אות א'

וְזֶה שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל-פְּסוּק הַשָּׁם
גְּבוּלְךָ שָׁלוֹם (בְּבֹא מְצִיעָא נ"ט) וְכִיּוֹן
כו' :

לסימן מ'

עֵין חוֹבֵת הַלְבָבוֹת שֶׁעַר הַבְּטָחוֹן בְּמַעֲשֵׂה
הַפְּרוֹשׁ שְׁחִזַר מִדְרָפוֹ שְׁהֵלֵךְ בְּשִׁבִיל
פְּרִנְסָה מְשׁוֹם טַעַם זֶה:

לסימן מ"א אות ב'

עֲמוּדִים הֵינּוּ רַגְלֵינֵינוּ כְּמוֹ שְׁכָתוּב וְאֵת
הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ
ז"ל זֶה מְמוֹנֵנוּ כֹּי בְּחִינַת:

לסימן מ"א אות ג'

גַּם מְלוֹי גְרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים יֵין
הוּא בְּחִינַת פְּדִיוֹן וּמִמְתִּיק הַדִּינִים. פִּי

שָׂרֵשׁ הַגְּבוּרוֹת שֶׁבְּבִינָה לְבָא הוּא בְּחִינַת
יִין הַמְּשִׁיחַ וְהַתְּלִמִּידִי-חֲכָמִים הֵם
בְּחִינַת עֲמוּדֵי עוֹלָם בְּחִינַת רַגְלֵינִי פְּנִי"ל
וְכַשְׂמַמְלָא גְרוֹנָם יִין שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה
עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִין. וְזֶה גַם-
כֵּן נִסּוּךְ יִין עַל-גִּבֵּי הַמְּזִבַּח כִּי הַמְּזִבַּח
הוּא גַם-כֵּן בְּחִינַת רַגְלֵינִי (עֵינֵי פָּנִים)
בְּחִינַת דִּינִים וְעַל-יְדֵי נִסּוּךְ הַיִּין נִמְתָּקִין
הַדִּינִין. וְזֶהוּ הַרוּצָה לְנִסּוּךְ כּו'. וְזֶהוּ יִתֵּן
לָךְ כָּל־בִּבְבֶּךָ בְּחִינַת הַמְּתַקֵּת הַדִּינִין אִימְתִּי
כַּאֲשֶׁר וְכָל עֲצָתְךָ יִמְלֵא. הֵינּוּ מְלוּי גְרוֹנָם
שֶׁל תְּלִמִּידִי-חֲכָמִים הַנִּקְרָאִים עֲצוֹת
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְנִהְיִין מִמֶּנּוּ עֲצָה. [אָמַר
הַמַּעֲתִיק וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִקֶּדֶם יִזְכֹּר כָּל
מִנְחוֹתֶיךָ שֶׁבְּכֹל־הֵם גַם-כֵּן הַנְּסָכִים
עֵינֵי תוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב סוּף פָּרָק ד'
דְּשִׁקְלִים] וְנִסּוּךְ צָרִיךְ לְהִיּוֹת יִין חַי כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב הָרַמְבַּ"ם וְהַצַּדִּיק נִקְרָא חַי וְזֶהוּ
וּמִצִּיּוֹן יִסְעֶדְךָ כִּי צִיּוֹן הוּא יִסּוּד הַנִּקְרָא
חַי כִּידוּעַ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּגְּבוּרוֹת יִשַׁע
יִמִּינוּ שֶׁנִּמְתָּקִין הַדִּינִים. וְזֶהוּ תְּלִמִּידֵי
חֲכָמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי
שְׁנוֹתָנִים לָהֶם פְּדִיּוֹן אוֹ עַל יְדֵי מְלוּי
גְרוֹנָם מִמְּשִׁיךְ לְהַדִּינִים שָׂרֵשׁ הַדִּינִים

שְׁבִינָה לְהַמְתִּיקוֹן שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל מִיָּב
שְׁבִינָה וְהֵם שִׁיעַ נְהוּרִין וְעַם ח' חוֹרְתָא
גִּימְטְרִיא בְּשָׁלוֹם (עֵץ חַיִּים פָּרָק יג יד):

לסימן מ"ז אחר אות ה'

וכשפוגמין באמת בכלליות הגוונים על-
ידי-זה באים לעניות והצטרכות לבריות
בחינת בוששה שהיא גם-כן כלליות
הגוונים כמאמר רבותינו ז"ל כיון שנצרך
כו' [אמר המעתיק מזה מובן מה שעכשו
רב אנשי ארץ- ישראל הם בבחינת
נצרכים לבריות כי עכשו נפגם בחינת
השפע של ארץ-ישראל] וזה שאמרו
רבותינו ז"ל פרוש זה על התפלה כי על-
ידי שנצרך לבריות תפלתו אינה
בשלמות עין סימן ס"ו:

לסימן מ"ט אות ט'

עֵין סִפְרֵי פְרָשֶׁת שְׁלַח וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ
מִגִּיד שְׁפָל הַמְּקַיִם מְצוֹת צִיצִית כּוֹי
שֶׁהִתְכַלֶּת דּוֹמָה לָיִם וּבִגְמָרָא רִ"י רָמִי
תְּכַלְתָּא וְכֵן הִרְבָּה:

לסימן נ"ד אות ה'

נִשְׁבַּע ה' בְּיָמֵינוּ זֹאת תּוֹרָה וּבְזָרוּעַ עָזוֹ אֱלוֹ
תְּפִלִּין כִּי תִחַלֶּה צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַצְּמָצוּם
וְאַחַר-כֵּן לְהַבִּין הַרְמְזִים וְעֵין סִימָן
ל"ח:

לסימן נ"ד אות ו'

בְּפֶרֶק הַשׁוֹתֵפִין בָּא שָׁטָן וְנִשְׁקִי לְפָרְעִיהַ
בְּשִׁבִיל שְׁדַרְשׁ דְּשָׁטָן וּפְנִינָה לְשֵׁם שְׁמַיִם
נִתְפְּוֵנוּ. כִּי מֵאַחַר שֶׁאֶפְלוּ בַלְשׁוֹן הָרַע כְּמוֹ

שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל-א א): בְּעָבוֹר הָרְעִימָה
וְכֵן בְּשֶׁטֶן שֶׁהוּא הַקֶּץ כָּל בָּשָׂר גַּם שָׁם
מִלְבָּשׁ רָצוֹן הַבוֹרָא שֶׁהוּא עֲנִין שְׂרָגְלִי
הַקְדָּשָׁה מִלְבָּשִׁין בְּכָל הַדְּבָרִים לְכַד
נִשְׁקִיָּה אֶפְרַעִיָּה לְרִמֹּז לוֹ עֲנִין זֶה:

לסימן נ"ד אות י"ב

עֵין בְּיֹרָה דְעָה הַלְכוֹת נְדָרִים: נְדוּהוּ
בְּחֵלוֹם צָרִיד שְׂתִירוּהוּ שׁוּנֵי הַלְכוֹת. פִּי
גַם נְדוּי הוּא בְּחִינַת מִיתָה כַּמְאֹמֶר
חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה בְּסוּטָה עַל פְּסוּק
יְחִי רְאוּבֵן וְזֹאת לִיהוּדָה וְאָמְרוּ: שְׂמֵתָא
שָׁם מִיתָה וְכִיּוֹן שְׁנֵדוּהוּ בְּחֵלוֹם הוּא
בְּחִינַת וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחֵלוֹם כְּפָרוֹשׁ
הַפְּשׁוּט וְהַתְּגַבֵּר עָלָיו הַמְדָמָה בְּכָל
הַבְּחִינּוֹת לְכֵן תִּקְנָתוֹ עַל-יַדֵּי שׁוּנֵי הַלְכוֹת
בְּבְחִינַת וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחֵלוֹם פִּי נָכוֹן כּוֹ'
כְּפָרוֹשׁ הַמְּבוֹאֵר בְּפָנִים וּמִיָּנִיָּה וּבֵה אֲבֵא
וְכוֹ':

לסימן נ"ד אות י"ד

על-ידי נגון ושמחה דקדשה נתעוררין לשוח עם לבבו מתכליתו הנצחי לעולם הבא ולחפש ולמצא הנקדות טובות שהם בחינת רוח טובה שבקרבו ולבררו מתוך הרוח רעה רוח נכאה עצבות רוח ולהכניע המדמה שמשם שרש כל התאוות ואהבות הבהמיות וזוכין לשוב להשם יתברך באמת כי עקר התשובה הוא להכניע הרוח רעה ולברר הרוח טובה
פי'דוע:

לסימן נ"ה אות ו'

כי על-ידי צרופי התבה נשתנה הפונה להפך, כמו מפשע שפע, ומנגע ענג וכיו"ב:

לסימן נ"ו אות א'

בְּאַתְגְּלִיָּא וּבְאַתְכֶּסְיָא. וּלְפַעְמִים יֵשׁ
צְדִיק שְׁבַאֲתְגְּלִיָּא אִין לוֹ שׁוּם מְמִשְׁלָה
וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בְּאַתְכֶּסְיָא וּבְהַעֲלִם גְּדוּל
הוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הַדּוֹר וְאַפְלוּ עַל כָּל
צְדִיקֵי הַדּוֹר, כִּי נִשְׁמוֹתֵיהֶם הֵם תַּחַת
מְמִשְׁלָתוֹ וְכֹלם נִכְנָעִים וְכַפּוּפִים אֵלָיו.
[וְזֶהוּ שְׁשָׁנֵינוּ וְנוֹתַנְתָּ לּוֹ מַלְכוּת וּמְמִשְׁלָה
וְחִקּוֹר דִּין וּמַגְלִין לוֹ רְזִי תוֹרָה שְׁמַגְלָה
הַסְתֵּרִי תוֹרָה כַּמְבֹאֵר בְּפָנִים]:

לסימן נ"ו אות ה'

עֵין יִרְמִיָּה (ט"ז י) מְבֹאֵר לְהַדִּיא שְׁאַפְלוּ
אוֹתָם שְׁהֵם בְּהַסְתֵּרָה תוֹךְ הַסְתֵּרָה עַד
שְׁמִתְמִיָּהִים עַל הַנְּבִיא לְאֹמֵר מֵה
פְּשָׁעֵינוּ, מִכָּל מְקוֹם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹדִיעַ

לָהֶם עַל-יַדֵּי הַנְּבִיא פֶשַׁעַם כְּדֵי שִׁיָּשׁוּבוּ:

לסימן נ"ו אות י"א

הַצְּדִיקִי אָמַת עַל-יַדֵּי אֲנָחָה דְקַדְשָׁה
שְׁלָהֶם זֹכִין לְהַבְרִיא אֶת הָרוּחַ הַדּוֹפֵק
שְׁלָהֶם וְעַל-יַדֵּי-זֶה מְטַהְרִין אֶת הַיַּדִּים
שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוֹם אַחִיזָה לְזֶה־מַת
הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוֹת רוּחַ עֲצָבוֹן
יַדִּים. וְאִזּוֹ נִתְנַשְׂאִין הַיַּדִּים אֶל הַשָּׁמַיִם
עַד שֶׁהֵם עֲצָמָן נַעֲשִׂין בְּבְחִינַת שָׁמַיִם.
[וְזֶה וּמַעֲשֵׂה יַדָּיו מִגִּיד הַרְקִיעַ וְדָרְשׁוּ
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל מַעֲשֵׂה יַדֵּיהֶם שֶׁל
צְדִיקִים, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲרִימוֹתֵי יַדֵּי לַה'
קוֹנֵה שָׁמַיִם וְלֹא תֹאמְרוּ וְכוּ'. כִּי זֶה נַעֲשֵׂה
עַל-יַדֵּי שְׁבִירַת תְּאֵוֹת מָמוֹן כְּמִבְאֵר
בְּפָנִים וְעַל-כֵּן זָכוּ עַל-יַדֵּי-זֶה לְחוּט שֶׁל
תְּכֵלֶת וְלְרִצּוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין. כִּי עַל-יַדֵּי-
זֶה נִתְגַּלְגַּלָּה הַתּוֹרָה שֶׁהִיְתָה מְלַבֶּשֶׁת
בְּהַמָּמוֹן וְעֵין סִימָן נ"ד] וְעַל-יַדֵּי-זֶה
זֹכִין הַצְּדִיקִים לְקַבֵּל דְּבוּרֵים מִן

הַשָּׁמַיִם. וְכָל הַדְּבוּרִים שֶׁמִּקְבָּלִין מִשָּׁם
אֵין לְגִנוֹת אֶת הַמִּקְבָּל אִף אִם אֵין הֶלְכָה
כְּמוֹתוֹ מֵאַחַר שֶׁקְבָּלִים מִן הַשָּׁמַיִם וְיָמָה
שֶׁאֵין הֶלְכָה כְּמוֹתוֹ זֶהוּ בְּחִינַת דְּרָכֵי ה'
שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג [עַיִן תְּשׁוּבַת חוֹת
יָאִיר סִימָן צ"ד שְׁמַתְמִיָּה עַל כָּלֵי
הַשָּׁ"ס הֶלְכָה כְּר' עֵקִיבָא מִחֲבֵרוֹ עַיִן שָׁם
וְלִהְיֵ"ל אֵין מְקוֹם לְתַמְהָתוֹ, וְכֵן הִרְבֵּה
תְּמִיחוֹת מְסַלְקִים כְּמוֹ עַל קֶצֶת תְּנָאִים
שֶׁזָּכוּ לָמָה שֶׁלֹּא זָכוּ רַבּוֹתֵיהֶם, וְאֵין
לְהֶאֱרִיךְ כִּי הֵם כְּבָשִׁי דְרַחֲמָנָא]:

לְסִימָן נ"ו אַחַר אוֹת י"ג

וְעַל-כֵּן הַקְּפִיד מִשָּׁה רַבָּנוּ עָלֵינוּ הַשָּׁלוֹם
עַל קָרַח וְעַנְשׁוֹ מִיָּתֶה מְשִׁנָּה מְשׁוֹם
שֶׁיְכוֹלִין לְטַעוֹת שֶׁמִּחְלוֹקֶתָן הוּא לְשָׁם
שָׁמַיִם, וּבְאַמַּת סָבַר קָרַח כֵּן. עַיִן סִימָן ו'
בְּמָה שֶׁכֶּתִבְנוּ שָׁם:

לסימן נ"ז אחר אות א'

כְּשֵׁאִין לוֹ אֲמוֹנַת חֲכָמִים זֶה בְּחִינַת
הַסְתַּלְקוֹת הַחֲכָמִים. כִּי אָף-עַל-פִּי שֶׁהֵם
עֲדִין בְּחַיִּים מִכָּל מְקוֹם מֵאַחַר שֶׁאִינוֹ
מֵאֲמִין בָּהֶם אֵין לָדָּהַסְתַּלְקוֹת חֲכָמִים
גְּדוֹלָה מְזוֹ. וְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת אֲמוֹנַת חֲכָמִים
הוּא לְהֵאֲמִין שֶׁאִין מִסְתַּלְקִים כָּל כֵּן
זְכוּתָם וְתוֹרָתָם וְצַדִּיקָתָם חַיִּים וְקַיָּמִים
לְעוֹלָם:

לסימן נ"ז אות ב'

וְאָמְרוּ שֶׁם קִי"ט, כָּל הַמְבֻזָּה תִּלְמִיד-
חֲכָם אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ:

לסימן נ"ז אות ב'

יִוָּבֵן עַל-פִּי מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרָשֶׁת אַחֲרֵי לָמָּה
נִסְמְכָה מִיַּתֵּת נָדָב וְאֲבִיהוּא לְפָרֶשֶׁת
יוֹם-הַכַּפּוּרִים כּוּ' וְדוֹן מִיָּנָה וּמִיָּנָה מֵה
יוֹם-הַכַּפּוּרִים אֵינּוּ מְכַפֵּר רַק לְמֵאֲמִינִים
בּוּ פֶן הַצְּדִיק אִם אֵינּוּ מֵאֲמִין בּוּ אֵינּוּ
מְכַפֵּר עָלָיו וְהוּא בְּעוֹוֹנוֹ מֵת. וְהִדְרָשׁ
וְהַפְּשֵׁט עוֹלָיִם בְּקִנְיָה אֶחָד:

לסימן נ"ז אות ח'

שְׁלוֹם שְׂאִין לוֹ פָּה הוּא עַל דְּרָךְ שְׂאֲמָרוּ
בְּבִרְאשִׁית רַבָּה וִירָא. עַל-פְּסוּק וְהוֹכִיחַ
אֲבָרְהָם כֹּל שְׁלוֹם שְׂאִין עִמּוֹ תוֹכַחָה אֵינּוּ
שְׁלוֹם:

לסימן נ"ח אחר אות ג'

שַׁבַּת הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְהַתְּשׁוּבָה הִיא
מֵאַהֲבָה בְּחִינַת אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים. כִּי
אַהֲבָה בָּא מֵעֲנָג שַׁבַּת וְתְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה
זֶה בְּחִינַת לַחֵם מִשְׁנֵה שֶׁל שַׁבַּת (עֵין
פְּנִים) וְעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַכְּשָׁרִים שֶׁבְּדוֹר
נִתְּרָפְאִים. גַּם נִתְּיָפִים וְנִתְּכַבְּדִים בְּעֵינֵי
הַבְּרִיּוֹת. וְעַקֵּר הָאֶרֶץ שַׁבַּת הָאֶרֶץ
הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵיּוֹת דְּקָדְשָׁה
בְּחִינַת טוֹעֲמִיָּה חֵיִים זָכוּ וּבְחִינַת שׁוּבוֹ
וְחֵיו מִקְבָּלִין מִחֲכָמֵי וְצַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם
בְּחִינַת מֹשֶׁה. וְלַפְעָמִים כְּשֶׁהַדּוֹר אֵינָם
שׁוֹמְרִים אֶת פִּיהֶם אַזִּי אֵינָם יְכוּלִים
לְקַבֵּל בְּחִינַת שַׁבַּת כִּי שַׁבַּת תְּלוּי
בְּשִׁמְרַת הַדְּבֹר בְּבְחִינַת וְדָבָר דְּבָר
וְכִשְׁהַדּוֹר אֵין שׁוֹמְרִים פִּיהֶם אַזִּי אָף-
עַל-פִּי שְׁחֲכָמֵי הַדּוֹר מִשְׁפִּיעִים הָאֶרֶץ
שַׁבַּת וְהַתְּשׁוּבָה כִּנּוּי אָף-עַל-פִּי-כֵן
נִתְּקַלְקַל אֶצְלָם הָאֶרֶץ. כִּי מִחֲמַת פָּגַם
הַדְּבֹר אֵין יְכוּלִין לְקַבֵּל מִחֲכָמֵי הַדּוֹר
הַחֵיּוֹת דְּקָדְשָׁה שֶׁל בְּחִינַת שַׁבַּת. וְעַל-
יְדֵי-זֶה נִתְּקַלְקַל גַּם הַהוֹד וְהַהֲדָר הַבָּאָה
לְכְּשָׁרֵי הַדּוֹר וְנִלְכָּדִים בְּעוֹן הַגְּאוּהַ שֶׁזֶה
בְּחִינַת גְּלוּת הַשְּׂכִינָה חֵס וְשָׁלוֹם:

לסימן ס"ד אות ד' - אי אפשר להבין בשכל.

ומי שרוצה לעיין ולהבין בשכלו ענין המחלקת שיש בין גדולי הצדיקים האמתיים לפעמים יוכל לבוא על-ידי- זה לאפיקורסות. כי זה המחלקת הוא גם-כן סוד חלל הפנוי וכמו שאסור לעיין בהחכמות והמבוכות הבאים מחלל הפנוי כי יוכל לבוא על-ידי-זה לאפיקורסות גמורה כי על זה נאמר כל באיה לא ישובון, פן וכו':

לסימן פ"ז אות ב'

אי אפשר לבוא לאמונה כי-אם על-ידי יראת הענש ומזה יבוא לאמונה יותר גדולה (פרוש כי בכל אחד מישראל מטבע אמונה בתולדה שעל ידה יכול לבוא ליראת הענש וכשמוציאה לפעל

עַל-יַדֵּי שְׁפוֹרֵשׁ עַל יָדָהּ מֵעֲבָרָה הִיא
מִתְחַזְּקֵת וּמִתְגַּדֶּלֶת בְּכָל פֶּעַם יוֹתֵר כְּדָרֶךְ
לְחֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁכָּל שְׂמֵשֶׁת־מְשִׁים בָּהֶם
יוֹתֵר מִתְחַזְּקִים יוֹתֵר וְכֵן לְהִפָּךְ עַל דָּרֶךְ
אִי לֹא עֲבָדִי חֲלָשִׁי:

לסימן צ"ב

וְהוּא עֲנִין הַתְּעֵלוֹת נְשָׁמוֹת הַנִּדְּחוֹת עַל-
יַדֵּי שְׁהַצְּדִיק נָע וְנָד הַמְּבַאֵר בְּמָקוֹם
אַחֵר. כִּי זֶה הוּא גַם-כֵּן עֲנִין תְּחִית
הַמֵּתִים. דְּנִפְּלָה מִיָּתָהּ מִקְרִי:

לסימן צ"ד

כִּי הַתְּבוֹת הֵם פְּלִים לְהוֹרֵדֵת הַשֶּׁפַע. בְּזֶה
מוֹבֵן מֵה שְׁצָרִיד לְהַתְּפִיל בְּדַבּוּרִים

לסימן ק"ג

עַל-יַדֵּי שְׁהַרְבּ מוֹנֵעַ הֶלְכָה מִתְלַמֵּידוֹ
שֶׁהוּא פְּגִזְלוֹ מִנְחֻלַת אַבוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל גּוֹרֵם שְׁגִם תְּלַמֵּידוֹ יִרְצֶה
לְגַזֵּל מִיִּשְׂרָאֵל אֶת נְחֻלַת אַבוֹתָם. וְכֵן
כְּשֶׁהִתְלַמֵּיד מְחַיֵּב אֶת הָרַבִּים מִסְתַּמָּא
גַּם רַבּוֹ פֶּן. עַיִן בְּפֶרֶק לְפָנֵי אֵידִיהֶן
תְּלַמֵּידָא דְר' עֲקִיבָא לְסִטְאָה אֶת. בְּזָה
מוֹבֵן מֵה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל תְּלַמֵּיד
שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ מִגְּלִין רַבּוֹ עֵמוֹ כִּי
מִסְתַּמָּא יֵשׁ גַּם בְּרַבּוֹ עֵנִין רְצִיחָה כְּמוֹ
בְּגִזְלָה דְּהוּא גַם-פֶּן עֵנִין רְצִיחָה כִּמְאָמֵר
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל כְּאֵלוֹ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ:

לסימן ק"ד

כִּי מִשָּׁה רַבָּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם חֲשָׁדָם
שְׂאִינָם רוֹצִים בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שׁוֹם חֵלֶק.
וְהִדָּר בְּחוּץ לְאֶרֶץ דּוֹמָה כְּמוֹ שְׂאִין לוֹ
אֱלוֹהַּ וְהַחֲשָׂד בְּכַשְׂרִים לוֹקָה בְּגוֹפּוֹ
וְנִעְנֵשׁ בְּזֶה מִדָּה כְּנִגְדַּ מִדָּה (וּמְכַל מְקוֹם
כִּיּוֹן דָּלָא חֲשָׁדָם בְּעִבּוּדָה זָרָה מִמֶּשׁ אֶלָּא
בְּדוֹמָה לוֹ מִשׁוֹם הָכִי גַם בֶּן בָּנוּ לֹא עֶבֶד
עֲבוּדָה זָרָה אֶלָּא שְׁהִיָּה נִרְאָה כֵּן, וְהִיָּה
גַּם-כֵּן בְּדוֹמָה. וְכִמוֹ שַׁחֲטָא מִשָּׁה רַבָּנוּ
עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם הָיָה עַל-יַדֵּי שְׁטָעָה בְּכּוֹנְתָם
כְּמוֹ כֵּן הַחֲטָא שֶׁל בֶּן בָּנוּ הָיָה גַם-כֵּן עַל-
יַדֵּי טָעוֹת בְּדַבְּרֵי מִשָּׁה רַבָּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם
בְּעִצָּמוֹ כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל כִּדְ
מְקַבְּלֵנִי כו' וְהֵם הָיוּ כְּשָׂרִים בְּדַבָּר כִּי הָיוּ
רוֹצִים לְטַל חֵלֶק בְּאֶרֶץ גַּם-כֵּן (כְּמוֹבָא
הַפּוֹנָה עַל מַה דְּאִיתָא שְׁלַעֲתִיד לְבוֹא
יְהִיָּה אֶרֶץ סִיחּוֹן וְעוֹג בְּכָלֵל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל
וְהֵם הָיוּ סְבוּרִים שְׁהַגְּאוּלָּה תְּהִיָּה
בִּימֵיהֶם):

לסימן ק"ט

על-ידי אֲנַחָה נַעֲשֶׂה הָאָדָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה
מִמֶּשׁ:

לסימן קי"א

על-פי הידוע מהבעל-שם-טוב שעל-
ידי גֵּאוֹת יְכוּלִין לְפֹל מֵאִגָּרָא רָמָא
לְבִירָא עֲמִיקָתָא וְיִכּוּל לְהִיּוֹת מִרָאשׁ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הַהֶפֶךְ. וְכֵן עַל-יְדֵי אֲכִילָה שְׁלֵא
נִתְבַּרְרָה, וְכִיּוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל כָּמוֹ שְׁכָתוּב
בְּשֵׁם הָאֲרִיז'ל:

לסימן קי"ב

וְעַל-פִּי עֵצָה זֹו יִכּוֹלִין לְהִיּוֹת אִישׁ כָּשֶׁר
בְּאֵמֶת כָּל יָמֵי חַיָּיו כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא יִכּוֹלִין
לְהַחֲיוֹת וּלְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ עַל-יַדֵּי
הָאֵמֶת שֶׁהוּא אֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ כִּי
אֵין שׁוֹם טְמֵאָה וְסִטְרָא אַחֲרָא בְּעוֹלָם
שֶׁלֹא יִהְיֶה שָׁם פְּתָחִים רַק שְׂאִין רוֹאִין
אוֹתָן מִחֲמַת גּוֹדֵל הַחֲשָׁכוֹת שֵׁשׁ שָׁם
אָבֵל עַל-יַדֵּי הָאֵמֶת מֵאִיר לוֹ הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ (וּכְמוֹ שֶׁפְּתוּב גַּם חֲשָׁד לֹא
יִחְשִׁיד מִמֶּךָ) וְזוֹכֶה לְמִצָּא הַפֶּתַח וּלְצֵאת
מֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל (עֵינַי בְּפָנִים הַקְּשִׁיָּא
מִמְנַחוֹת וְלֹא זְכִיתִי לְהַבִּין הַקְּשִׁיָּא כִּי
הֲלֹא רִשְׁיִי מְפָרֵשׁ לְהַדְיָא דְעֵבְדוּ לֵה פֶתַח
יִתִירָא לְסִיעוֹ וְהֵינּוּ דְהָא דְלֹא מְסַתֵּיָא
מִלְתָּא הוּא מִפְּנֵי זֶה גּוֹפָא שְׂאִינּוּ רוֹאֵה
אֶת הַפֶּתַח וְעַל-יַדֵּי שְׂיֵהִיָּה לוֹ עוֹד פֶּתַח
יִהְיֶה לוֹ יוֹתֵר קַל לְצֵאת בְּאִיזָה פֶתַח
מִשְׁנִיָּהֶם) אָבֵל אֵין הָכִי נִמִּי אִם הָיָה
רוֹאֵה הַפֶּתַח הָיָה יוֹצֵא גַם-כֵּן דְּרָךְ שָׁם
וַיֵּשׁ לְרַמּוֹז זֶה בְּגִמְרָא שַׁבַּת עַל-יַדֵּי דְשָׂא
דְּרָךְ
שָׁם:

לסימן קי"ג

עֵין בְּרָכוֹת ה' לְעֵין מֵר בְּמִלְיָה וְלֹא אָמַר
בְּעוֹבְדֵיהָ וְזֶהוּ וּבִיד כָּל אָדָם יַחְתּוּם
שְׁחַתִּימַת דִּינֹו הוּא עַל-יַדֵי אִישׁ אַחַר
שְׁפָסֶק אֶת דִּינֹו לְחֻבָּה וְזֶהוּ גַם כֵּן לְפָנֵי
מִי אַתָּה עֲתִיד לִתֵּן דִּין וְחֲשַׁבּוֹן (פְּנִינִים
יְקָרִים):

לסימן קכ"ב

מָזָה תִּרְאֶה בְּעֵין הַרְבֵּה דְּבָרִים שְׁחַדְּשׁוּ
אִיזָה גְּדוּלֵי הַדּוֹר וְלֹא הָיָה רוּחַ חֲכָמִי
דּוֹרָם נוֹחָה מֵהֶם שְׁאִין מָזָה רֵאִיָּה שֶׁל
כָּלוּם לֹמַר אִם אֵיתָא שְׁכּוֹן אֶל הָאֻמַּת
מִדּוּעַ לֹא נִתְקַבַּל הַדָּבָר בְּעֵינֵי חֲכָמִי
הַדּוֹר, כִּי לְפִי הַמְּבֹאֵר כִּאֵן הַמְּדָה שֶׁל
נְצַחֹון אִינוֹ סוֹבֵל הָאֻמַּת הִיא נוֹהֶגֶת בְּכָל
בְּנֵי תְּמוֹתָהּ וְלֹא נִשְׁתַּבַּח בָּהּ כִּי-אִם הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ, לָכֵן אָמְרוּ בְּסִפְרֵי עַל-פְּסוּק וְלֹא

תַּעֲנֶה עַל רִיב עַל רַב לֹא תֹאמֶר אֶעֱשֶׂה
כְּדַבְּרֵי בְּלֹא טַעַם וְרֵאִיָּה:

לסימן קכט אות ג

צְרִיכִין שְׁהֵמַח וְהִדְעַת הַקְּדוּשׁ יֹאכֵל אֶת
הַגּוֹף, דְּהֵינּוּ שְׁהַגּוֹף יִתְהַפֵּד לְמַהוּת
הַנְּשֻׁמָּה שְׁהִיא הַמַּח וְהִדְעַת שְׁהִיא
בְּחִינַת אֲכִילָה שְׁהַמְזוֹן נִתְהַפֵּד לְגוֹף
הַנְּזוֹן:

לסימן קמ"ב

יֵשׁ שְׁנֵי צְדִיקִים שְׁהֵם מְדַבְּרִים זֶה עַל זֶה
וְהֵם בְּרַחוּק מְקוֹם זֶה מִזֶּה, וְזֶה הַצְּדִיק
מְקַשֶּׁה קְשִׁיא בְּתוֹרָה וְהַצְּדִיק הַשְּׁנִי שֶׁ
בְּמְקוֹמוֹ אֹמֵר דָּבָר שְׁהוּא תְרוּץ עַל קְשִׁיא
זֹאת. וְלִפְעָמִים זֶה מְקַשֶּׁה וְזֶה מְקַשֶּׁה

וְהַקְשִׁיָּא שֶׁל הָאֶחָד הוּא תְרוּץ עַל קְשִׁיָּא
שֶׁל הַשְּׁנַי וְעַל-יַדֵּי-זֶה הֵם נִדְבָרִים זֶה
לְזֶה בְּבַחֲיִנַת אֲזִי נִדְבָרוּ יִרְאִי ה' כּו' נִדְבָרוּ
דִּיקָא. וְזֶה אֵין שׁוּם אָדָם שׁוֹמֵעַ רַק הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ וְהוּא יִתְבָּרַךְ מִחֲבַר הַדְּבָרִים זֶה
לְזֶה וְכוּתֵב בְּסִפְרֵי לְזַכָּרוֹן, בְּבַחֲיִנַת וַיִּקְשֹׁב
ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב בְּסִפְרֵי זְכָרוֹן. וְזֶה הַסִּפְרֵי
שֶׁנִּכְתְּבוּ עָלָיו דְּבָרֵיהֶם הוּא בְּחִינַת לֵב
הָעֲלִיוֹן וְשֵׁם נִכְתְּבוּ דְּבָרֵיהֶם בְּחִינַת
כְּתָבָם עַל לוּחַ לְבָבָא. (דְּגַמָּא לְזֶה בְּדְבָרֵי
רַבְּנֵי זְכוּרֵינוּ לְבָרְכָה גּוֹפָא, עֵין בְּאֲבִי הַנַּחֲל
עַל סִימָן ק"צ אֵיךְ כָּפִי פְרוּשׁ רַבְּנֵי מִיִּשְׁבַּב
קוֹשֵׁי תוֹסְפוֹת בְּשׁוֹבוֹת וְעֵין בְּמָה
שֶׁנֶּאֱמַר שֵׁם בְּסִימָן נ"ו בְּמָה שֶׁכְּתֹב רַבְּנֵי
שְׂצָרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ אַחֲרֵינוּ יִתְבָּרַךְ תְּפִלוֹת.
מִיִּשְׁבַּב בְּזֶה קוֹשֵׁי תְּשׁוּ"ת בְּנִין צִיוֹן
סִימָן ב' עַל הַר"י מִפְרִי"ש שֶׁאֵמַר
לְהַקְרִיב קְרָבָנוֹת וְהָרִי לְשֵׁם שְׁשָׁה
דְּבָרִים הַזְּבַח נִזְבַּח וְאֶחָד מֵהֶם לְשֵׁם
נִיחוּחַ וּבְזִמְן הַגָּלוּת כְּתִיב וְלֹא אֲרִיחַ
בְּרִיחַ נִיחוּחְכֶם וְנִדְחַק לִישָׁב לְשִׁטְתוֹ הָא
דְּמִקְרִיבִין אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין בֵּית עֵין שֵׁם.
וּלְדְבָרֵי רַבְּנֵי לֹא קָשָׁה מִיַּד דְּהָרִי
הַתְּפִלוֹת הֵם בְּמָקוֹם קְרָבָנוֹת וְכִשְׁם

שְׁצַרִיכִין לְהַרְבוֹת בְּתַפְלָה אֶפְלוּ בְּגִלוּתָנוּ
אֶף דְּכַתִּיב גַּם כִּי תִרְבוּ תַפְלָה אֵינְנִי
שׁוֹמֵעַ מִכָּל מְקוֹם אֵין אָנוּ רִשְׁאִין לְפִטְר
עֲצָמָנוּ בְּשִׁבִיל זֶה וְצַרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ
כְּבִיכּוֹל אַחֲרָיו תַפְלוֹת. כְּמוֹ כֵן הוּא גַם כֵּן
בְּעֵינֵי הַקְרִבָנוֹת שְׁאָנוּ אֵין צַרִיכִין וְאֵין
רִשְׁאִין לְפִטְר עֲצָמָנוּ מִטַּעַם זֶה מְלַעֲשׂוֹת
חֻבוֹתֵינוּ וּבְהַדִּי כְּבָשִׁי דְרַחֲמָנָא לָמָּה לִּי,
וּבְלָאוּ הֵכִי אֵין מְקוֹם לְקוֹשְׁתָּנוּ דְמַזְהָ
גּוֹפָא מוֹכַח דְשִׁפִּיר יְכוּלִין לְהַקְרִיב, דָּאִם
אֵין מִקְרִיבִין מַה יִרְיַח, וְגַם הַפּוֹנָה שְׁאָנוּ
נְכוּיִן לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו וְתוּ לֹא
מִיַּדִּי. וְזֶה שְׁלֵבּוּ בּוֹעֵר בְּקִרְבּוֹ וְחוֹשֵׁק
לְלִמּוּד רַק שְׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ הוּא מְקַבֵּל מִלֵּב
הַזֶּה שְׁלִמְעָלָה וּמִשָּׁם מְקַבֵּל לְבוֹ חֶשְׁקוֹ
וְאִזּוֹ מַה שְׁהֵלֵב חוֹמֵד כּוּ':

לסימן קמ"ד

וְהִנֵּה עֵקֶר מֵאֲמַר זֶה הוּא לְעֵינֵינוּ תַאֲוֹת
מִמּוֹן יִתְפָּרֵשׁ גַּם כֵּן עַל-פִּי זֶה וְכֵן כְּתִב

בְּסִימָן כ"ג שְׁעַל-יְדֵי שְׁבִירַת תְּאֵוֹת
מָמוֹן הוּא בְּבַחֲיַנַת אֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.
וְנִיחָא עַל-פִּי מֵאֲמַר חַז"ל שֶׁבַת קִי"ט
הַמְעַנֵּג אֶת הַשְּׁבֵת נוֹתֵנִין לוֹ מִשְׁאָלוֹת לְבוֹ
וְהָאִידָא אֶפְשָׁר וְהֵלֵא אֵין אָדָם מֵת וְכוּ'
פְּנ"ל. וְלִפִּי רַבֵּנוּ ז"ל נִיחָא דְאִינוּ כָּל
מוֹחֲלָט. וְשֶׁבַת הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת חַיִּים:

לסימן קצ"ב

יוֹבֵן בְּזֶה מַה דְּמִשְׁתַּמֵּט מִנֶּה ר"ז מר"י
כְּדָבָעֵי לְאַסּוּקֵי לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל דְּשָׁמַא
עַל-יְדֵי הַקְּבֵלַת פְּנִיּוֹ יִקְבַּל גַּם דְּעֵתוֹ
וְיִמְנַע עַל-יְדֵי-זֶה מִלְּעֵלוֹת לְאַרְץ-
יִשְׂרָאֵל:

לסימן ר"ז - להמתיק הגבורות.

וְהִמְתַּקָּה הוּא עַל-יַדֵּי שְׂדָן אוֹתָם לְכַף
זְכוּת בָּזָה שְׁמַדְבָּרִים עָלָיו אוֹ שְׁמַקְבֵּל
הִיסוּרִים בָּזָה שְׁמַדְבָּרִים עָלָיו בְּאַהֲבָה.
אֲבָל אִם אֵין בּוֹ כַח לְהַמְתִּיקָם אֲזִי מִכָּרַח
שְׁיִסְתַּלֵּק. וְהֵינּוּ אוֹ שְׁיִסְתַּלֵּק לְגַמְרִי.
וְעַל-יַדֵּי הַסְתַּלְקוֹתוֹ. נִשְׁמָתוֹ מִמְתִּיקָם.
אוֹ שְׁנוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ שְׁגַם זֶה הוּא בְּחִינַת
מִיתָה. (וּמוֹבֵן שְׁבָאִם אָף-עַל-פִּי-כֵן
מִתְחַזֵּק בְּעֵת הַנְּפִילָה וְעוֹלָה מִיִּרְיָדָתוֹ הֵם
גַּם כֵּן מִתְתַּקְּנִים עַל-יַדֵּי-זֶה וְהִירִידָה
תְּכַלִּית הָעֲלִיָּה כַּנּוֹדָע):

לסימן ר"ז אות ב

כְּשִׁמְדְבָרִין עַל כָּלֵל תּוֹרָה שְׁבַע־עַל-פֶּה אוֹ
כְּשִׁמְדְבָרִים עַל צְדִיק הַדּוֹר הוּא דָּבָר אֶחָד
מִמֶּשׁ. כִּי עֵקֶר תּוֹרָה שְׁבַע־עַל-פֶּה הִיא
תְּלוּיָה בְּצְדִיק הַדּוֹר וְכֵן הַצְדִּיק הוּא
בְּעֶצְמוֹ הַתּוֹרָה כַּמֶּאֱמָר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
(מִכּוֹת כ"ב) כִּמָּה טַפְּשָׁאִי הֵינִי וְכוּ'. אֲבָל
כְּשֶׁהַצְדִּיק מִמְתִּיק אֶת הַדְּבוּרִים שְׁלֵהֶם

הוא חוזר ועושה מהדבורים תורה
ומלמדה לאחרים שהיא בחינת תורת
חסד, ובזה ממתיקם בשלמות:

לסימן רי"ט

וזהו שנאמר על חרבן הבית והבית הזה
יהיה עליון:

לסימן רל"ד

וזה ואם רץ לבבך וכו' בלום פ"ד:

לסימן רמ"ו

וַיֵּשׁ לֹמֵר דָּזְהוּ טַעַם דְּמֵאן דְּאָמַר
תְּלַמִּיד-חֶכֶם צָרִיד שְׂיֵהָא בּוֹ שְׂמִינִי
שְׂבַשְׂמִינִית וּמֵאן דְּאָמַר לֹא מִינָה כּוּי הוּא
מְטַעַם שְׂמָא לֹא יְכוּן הַמְדָּה וּכְאִזְהָרַת
רַבֵּנוּ ז"ל:

לסימן ה' אות יוד - שהוא בחינת החתים
בשרו

וְהוּא מִתְגַּבֵּר לְשַׁבְּרָם וּלְגַרְשָׁם וְהַמְּגִינִי
אֶרֶץ הַנְּזָפְרִים לְעֵיל הֵם וְכוּי:

לסימן ז' אות י"ב

צָרִיד לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְכוּי:

לסימן ח' אות א'

מוֹבֵן בְּזֶה עַל-יְדֵי עֲנִין קְטָרוּג הַשָּׁטָן
שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ מִזְהִיר עַל-זֶה
כְּדֹאִיתָא בְּבִרְאשִׁית רַבָּה פְּרָשַׁת אַחֲרֵי
צָרִיד אֶתְה לָתֵת עַל פִּי שְׁלֵא יִקְטָרְג וְהוּא
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב כֹּאן דְּעַל יְדֵי שְׁמִזְכִּיר עֲנִין
הָעֵבֶרָה עִם כָּל פְּרָטִיָּה הוּא מְעוֹרֵר אֶת
הָרִיחַ רַע וְכְדֹאִיתָא בְּסִפְרִים שֶׁהָעוֹלָמוֹת
שְׁמִזְכִּירִין בָּהֶם אֶת הָעֵבֶרוֹת מִטְבִּילִין
אוֹתָן בְּנֶהֱר דִּינוֹר וְהוּא לְהָעֵבִיר אֶת
הַסְּרָחוֹן שְׁנִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַזְּכָרְתָם:

לסימן מ' אחר אות ב'

הַהִתְפָּאָרוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם
יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שְׁלוֹ יִתְבָּרַךְ.
וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּתְרַחַק אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ אֲזִי הַשְּׂכִינָה צוֹעֶקֶת קִלְנֵי מִרְאשֵׁי
קִלְנֵי מְזוּעֵי. הֵינּוּ שְׁנַפְגָּם כְּבִיכּוֹל

הַתְּפִלִּין שֶׁנַּעֲשִׂין מִן הַהִתְפָּאוֹת.
וְכִשְׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְכָל-שָׁכֵן רַבִּים
נִתְקָרְבִים לַהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ אֲזִי נִתּוּסָף
בְּיוֹתֵר אֹר הַהִתְפָּאוֹת שֶׁהוּא אֹר
הַתְּפִלִּין שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה
הַשְּׂגָחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבִיכּוֹל שֶׁמִּשְׂגִיחַ
תָּמִיד עַל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ
קְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבְחִינַת אֲוִירָא
דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מֵחֻפִּים (וְעַל-כֵּן צָרִיכִים
הַבָּתִּים לְרֵאוֹת אֶת הָאֲוִיר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
בְּשִׁלְחוֹן-עֲרוֹךְ כִּי הִד' בָּתִּים הֵם בְּחִינַת
אַרְבַּע רוּחוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי שְׂרוּאִין
אֶת הָאֲוִיר נִתְקַדֵּשׁ בְּקְדֻשַׁת אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל):

לסימן ע"ז

תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת מַחִין וְהִרְצוּעָה הִיא
בְּחִינַת יְרָאָה. וְזֶהוּ שֶׁעוֹבְרַת הִרְצוּעָה תוֹךְ
הַמַּעֲבָרֶתָא כִּי הִירָאָה עוֹבְרַת תוֹךְ הַמַּחִין
וְהַתְּפִלִּין. כִּי רֵאשִׁית חֻכְמָה יְרֵאֵת ה'

וְאִם אֵין יִרְאָה אֵין חֲכָמָה : וּמִבְּחִינַת זֹאת
הַרְצוּעָה בָּא לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזָה
צִעַר בְּכָל יוֹם. וְכָל מִי שֶׁדַּעַתּוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה
צִעְרוּ יוֹתֵר גְּדוֹל. כִּי הַצֵּעַר נִשְׁתַּלְּשֵׁל
מֵהִירְאָה וְהִירְאָה הִיא כְּפִי הַדַּעַת וְהַמַּח
שָׁהִם בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְהַתְּקוּן וְהַמְתָּקָה
לָזֶה הַצֵּעַר הֵבֵא מֵהַרְצוּעָה הַנִּ"ל הוּא עַל-
יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדּוּשָׁה וּבִירְאַת שָׁמַיִם : עֵין
פְּנִים :

נשמט מסימן ב' סוף אות ב'

וְזֶהוּ דְכָתִיב אַחַר פְּסוּק חֲגוּר חֲרָבָךְ
הַמְּבוֹאֵר בְּפְנִים בְּנוֹת מְלָכִים כו'. כָּל
כְּבוֹדָה בַּת מְלָךְ :